AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Oraj ALGIN

CAPET HANEDANI'NIN İKTİDARA YÜKSELİŞ SÜRECİ (843-1031)

Tarih Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2026

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Oraj ALGIN

CAPET HANEDANI'NIN İKTİDARA YÜKSELİŞ SÜRECİ (843-1031)

Danışman
Doç. Dr. Zeynep GÜNGÖR

Tarih Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2026

T.C.

Akdeniz Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Oraj ALGIN'ın bu çalışması, jürimiz tarafından Tarih Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan	: Prof. Dr. Özlem GENÇ	(İmza)
Üye (Danışman)	: Doç. Dr. Zeynep GÜNGÖR	(İmza)
Üye	: Prof. Dr. Ekrem KALAN	(İmza)

Tez Başlığı: CAPET HANEDANI'NIN İKTİDARA YÜKSELİŞ SÜRECİ (843-1031)

Onay: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 28/04/2026

Mezuniyet Tarihi : 14/05/2026

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Capet Hanedanı’nın İktidara Yükseliş Süreci (843-1031)” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımca yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

(İmza)

Oraj ALGIN

T.C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

03 / 04 / 2026

TEZ ÇALIŞMASI ORİJİNALLİK RAPORU BEYAN BELGESİ

Öğrenci Bilgileri	
Adı-Soyadı	Oraj ALGIN
Öğrenci Numarası	
Anabilim Dalı	Tarih
Programı	Tezli Yüksek Lisans
Danışman Öğretim Üyesi Bilgileri	
Unvanı, Adı-Soyadı	Doç. Dr. Zeynep GÜNGÖR
Yüksek Lisans Tez Başlığı	Capet Hanedanı'nın İktidara Yükseliş Süreci (843-1031)
Turnitin Bilgileri	
Ödev Numarası	2921406521
Rapor Tarihi	03.04.2026
Benzerlik Oranı	Alıntılar hariç: %1 Alıntılar dahil: %2

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Yukarıda bilgileri bulunan öğrenciye ait tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 268 sayfalık kısmına ilişkin olarak Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esaslarında belirlenen filtrelemeler uygulanarak yukarıdaki detayları verilen ve ekte sunulan rapor alınmıştır.

Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir:

(X) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise:

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylarım.

( ) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise:

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esaslarında öngörülen yüzdelik sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.

Gerekçe:

Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlere uygun olarak tarafımca yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim.

Danışman Öğretim Üyesi
Doç. Dr. Zeynep GÜNGÖR

İmza

İ Ç İ N D E K İ L E R

KISALTMALAR LİSTESİ ..... **iv**
ÖZET ..... **v**
SUMMARY ..... **vi**
TEŞEKKÜR ..... **vii**
ÖNSÖZ ..... **viii**
GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM

CAPET HANEDANI'NIN ÖNCÜLLERİ (ROTBERTUSLULAR DÖNEMİ)

1.1. CAPET HANEDANI'NIN ATASI GÜÇLÜ ROTBERTUS 11
1.1.1. Güçlü Rotbertus'un Kökeni Sorunsalı 12
1.1.2. Nesturya'ya Gelişi ve İlk Yılları (843-850) 22
1.1.3. Norman İstilalarıyla Mücadeleleri ve Kel Karolus'a Karşı İsyanı (850-866) ... 23
1.1.4. Brissarthe Savaşı ve Ölümü (866) 28
1.2. KRAL ODO DÖNEMİ (888-898) 32
1.2.1. Brissarthe Savaşı'nı Takip Eden Yıllar (866-885) 33
1.2.2. Odo'nun Siyasi Yükselişi ve Büyük Paris Kuşatması (885-886) 37
1.2.3. Kral Odo'nun Tahta Çıkışı ve İlk Yılları (888-892) 43
1.2.4. Kral Odo'ya Karşı İsyanlar ve Düz Karolus'un Kral İlan Edilmesi (892-897) 52
1.2.5. Kral Odo'nun Son Günleri ve Ölümü (887-888) 57
1.3. KRAL I. ROTBERTUS DÖNEMİ (922-923) 59
1.3.1. İlk Yılları ve Tarih Sahnesine Çıkışı (885-911) 59
1.3.2. Rollo İle Mücadele ve Normandiya'nın Kuruluşunda I. Rotbertus (911) 63
1.3.3. I. Rotbertus'un Kral Oluşu, Soissons Savaşı ve Ölümü (922-923) 69
1.4. KRAL RODULFUS DÖNEMİ (923-936) 71
1.4.1. Rodulfus'un Kral Olmadan Önceki Hayatı (890-923) 72
1.4.2. Kral Seçilmesi ve İlk Yılları (923-930) 73
1.4.3. Kral Rodulfus'un Zayıflayan İktidarını Yeniden İnşa Çabaları (930-935) 82
1.4.4. Kral Rodulfus'un Ölümü (936) 85

İKİNCİ BÖLÜM

SON KAROLENJLER DÖNEMİ VE CAPET HANEDANI İKTİDARINA GİDEN SÜREÇ (936-987)

2.1. KRAL IV. LUDOVICUS DÖNEMİ (936-954)..... 89
2.1.1. IV. Ludovicus İktidarının Büyük Hugo Baskısıyla Geçen İlk Yılları (936-939) ……...92
2.1.2. I. Otto'ya Karşı 938 Yılı İsyanı ve IV. Ludovicus ile Büyük Hugo'nun Tutumu (938-939)……...94
2.1.3. Büyük Hugo ile II. Heribertus'un IV. Ludovicus İktidarına Karşı Birleşmesi (939-942) …...……...96
2.1.4. Normandiya ile Siyasi İlişkiler ve IV. Ludovicus'un Esir Düşmesi (942-946).98
2.1.5. I. Otto Baskısı Altında Geçen Yıllar (946-954) 105
2.1.6. IV. Ludovicus'un Ölümü ve Kurt Anlatısı (954) 110
2.2. KRAL LOTHARİUS DÖNEMİ (954-986)..... 111
2.2.1. Tahta Geçişi, İlk Yılları ve Büyük Hugo'nun Ölümü (954-956) 113
2.2.2. Köln Başpiskoposu Bruno'nun Naipliğinde Geçen Yıllar ve Hugo Capet'in Tarih Sahnesine Çıkışı (956-973)..... 117
2.2.3. II. Otto ile Siyasi Çekişmeler ve Hugo Capet'in Tutumu (973-983)..... 130
2.2.4. Son Yılları ve Ölümü (983-986) 141
2.3. SON KAROLENJ KRALI V. LUDOVICUS DÖNEMİ (986-987)..... 152
2.3.1. Kral V. Ludovicus'un Beklenmedik Ölümü ve Karolenj Hanedanı'nın Sonu (987)**…...……**156

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

CAPET HANEDANI İKTİDARININ BAŞLAMASI VE KALICI KILMA ÇABALARI (987-1031)

3.1. HUGO CAPET'İN KRALLIK DÖNEMİ (987-996)..... 161
3.1.1. Senlis Meclisi ve Hugo Capet'in Kral Seçilme Süreci (987) 162
3.1.2. Hugo Capet'in Oğlu II. Rotbertus'u Ortak Kral İlan Etmesi ve Evlendirme Çabaları (987) 169
3.1.3. Hugo Capet İktidarına Karşı Muhalefet Hareketleri ve Aşağı Lorraine Dükü Karolus ile Mücadeleler (988-991)..... 173
3.1.4. Chartres Kontu I. Odo ile Askeri Mücadeleler (991-996) 195
3.1.5. Hugo Capet'in Son Yılları ve II. Rotbertus ile Anlaşmazlıklar (995-996) 200

3.1.6. Capet Soy İsminin Anlamı 203
3.2. KRAL II. ROTBERTUS DÖNEMİ (996-1031) 205
3.2.1. Hugo Capet'in Ölümünün Ardından II. Rotbertus ve Kontes Berta ile Evliliğinin Yarattığı Siyasi Sorunlar (996-999) 206
3.2.2. II. Rotbertus'un Arlesli Constance ile Evliliği ve Saraydaki Taraflaşma (1002-1009)..... 211
3.2.3. II. Rotbertus'un Burgonya'yı İlhakı ve Otto-Wilelmus ile Askerî Mücadeleler (1012-1016)..... 214
3.2.4. Flanders Kontu IV. Balduinus ile Siyasi İlişkiler (987-1028) 218
3.2.5. Chartres Kontu II. Odo ile Siyasi Mücadeleler (996-1025) 222
3.2.6. II. Rotbertus'un Ortak Kral Belirleme Çabaları (1017-1027) 228
3.2.7. II. Rotbertus'un Çocuklarının İsyanı ve Ölümü (1030-1031) 231

SONUÇ 234
KAYNAKÇA 236
GÖRSELLER 244
ÖZGEÇMİŞ 255

KISALTMALAR LİSTESİ

bk.	Bakınız
Çev.	Çeviren
e.	Evlilik
Ed.	Editör
MGH.	Monumenta Germaniae Historica
Rer. Merov.	Rerum Merovingicarum
RHGF.	Recueil des Historiens des Gaules et de la France
SS.	Scriptores

ÖZET

Capet Hanedanı, 987-1328 yılları arasında Fransa Krallığı'nı yönetmiş, Avrupa tarihinin en etkili hanedanlarından biridir. Hanedanın bilinen en eski atası olan Anjou Kontu Güçlü Rotbertus, İmparator Kel Karolus'un en önemli vassallarından biri olup Batı Francia'nın kalbi konumundaki Nesturya'nın önde gelen soyluları arasında yer almaktadır. Karolenj Hanedanı'nın IX. ve X. yüzyıllarda yaşanan taht mücadeleleri ve süreklilik kazanan savaşlar neticesinde giderek zayıfladığı bir dönemde, Güçlü Rotbertus ve onun soyundan gelenler krallık içindeki nüfuz alanlarını istikrarlı biçimde genişletmişlerdir. Özellikle Norman istilalarına karşı gösterdikleri başarılı savunma faaliyetleri sayesinde hem soyluların hem de halkın saygınlığını kazanmışlardır. Erken dönemleri, Güçlü Rotbertus'a atfen literatürde "Rotbertuslular" olarak adlandırılan hanedan, siyasi çıkarları doğrultusunda Karolenj Hanedanı ile zaman zaman en önemli müttefik, zaman zaman ise en güçlü rakip konumunda yer almıştır. Güçlü Rotbertus'un ardılları Odo, I. Rotbertus ve Rodulfus, yükselmekte olan feodalizmin bütün avantajlarını kullanarak sahip oldukları topraklarını ve manastır mülklerini kalıcı hâle getirmiş, siyasi, askerî ve dinî nüfuzlarından yararlanarak tahtın sahibi olmuşlardır. Ancak iktidarlarını kalıcı hâle getirememiş ve Karolenjlerin geri dönüşünü engelleyememişlerdir. Büyük Hugo döneminde Rotbertuslular, Batı Francia'nın en güçlü soylu ailesi konumuna yükselmiş, doğrudan iktidarı hedefleyen politikalarından uzaklaşarak Karolenj kralını baskı altına almışlardır. Son Karolenj Kralı V. Ludovicus'un 987 yılında varissiz bir şekilde ölmesiyle, Büyük Hugo'nun oğlu Hugo Capet, Reims Başpiskoposu Adalberon'un desteğiyle kral seçilmiştir. Bu tarihten itibaren Güçlü Rotbertus'un soyu, literatürde Hugo Capet'e atfen "Capetler" olarak anılmaya başlanmıştır. Hugo Capet, Karolenj Hanedanı'nın hayatta kalan son temsilcisi olan Aşağı Lorraine Dükü Karolus'un muhalefetini etkisiz hâle getirerek eski hanedanın siyaset sahnesinden kesin olarak çekilmesini sağlamıştır. Ardından oğlu II. Rotbertus'u ortak kral ilan ederek Capet Hanedanı'nın iktidarının sürekliliğini güvence altına almıştır. II. Rotbertus ise bu mirası daha da pekiştirerek Capet iktidarını istikrara kavuşturmuş ve hanedanın kurumsal bir nitelik kazanmasının temelini atmıştır.

Anahtar Kelimeler: Capet; Hanedan; Frank; Hugh; Robert.

SUMMARY
THE RISE TO POWER OF THE CAPETIAN DYNASTY (843–1031)

The Capetian Dynasty, which ruled the Kingdom of France between 987 and 1328, is one of the most influential dynasties in European history. The earliest known ancestor of the dynasty, Rotbertus the Strong, Count of Anjou, was one of the most important vassals of Emperor Karolus the Bald and ranked among the leading nobles of Neustria, the very heart of West Francia. At a time when the Carolingian Dynasty was gradually weakening as a result of dynastic struggles for the throne and continuous warfare during the ninth and tenth centuries, Rotbertus the Strong and his descendants steadily expanded their spheres of influence within the kingdom. Through their successful defensive efforts against the Norman invasions, they gained the respect not only of the nobility but also of the wider population. In its early phase, the dynasty referred to in the literature as the "Rotbertians" after Rotbertus the Strong, alternated between being the most important ally and the most formidable rival of the Carolingian Dynasty in accordance with its political interests. The successors of Rotbertus the Strong, Odo, Rotbertus I, and Rodulfus made full use of the advantages of the rising feudal order, secured their landed estates and monastic properties and ascended the throne by drawing upon their political, military, and ecclesiastical influence. However, they were unable to render their power permanent and failed to prevent the return of the Carolingians. During the reign of Hugo the Great, the Rotbertians rose to become the most powerful noble family in West Francia, abandoning their direct pursuit of kingship and instead exerting decisive pressure over the Carolingian king. Following the death of the last Carolingian king, Ludovicus V, without an heir in 987, the son of Hugo the Great, Hugo Capet, was elected king with the support of Archbishop Adalberon of Reims. From this date onwards, the lineage of Rotbertians the Strong came to be known in the literature as the "Capetians" after Hugo Capet. Hugo Capet neutralized the opposition of Karolus, Duke of Lower Lorraine and the last surviving representative of the Carolingian Dynasty, thereby ensuring the definitive withdrawal of the old dynasty from the political stage. He subsequently secured the continuity of Capetian rule by having his son, Rotbertus II, crowned as co-king. Rotbertus II further consolidated this legacy, stabilized Capetian authority, and laid the foundations for the institutionalization of the dynasty.

Key Words: Capet; Dynasty; Frank; Hugh; Rotbert.

TEŞEKKÜR

Çalışma konusunun belirlenmesinde yardımcı olan, kıymetli tavsiyeleriyle yol gösteren ve desteğini hiç eksik etmeyen danışmanım sevgili Doç. Dr. Zeynep GÜNGÖR'e şükranlarımı sunarım. Çalışmamın şekillenmesinde ilk günden beri çok katkıları bulunan kıymetli hocam Prof. Dr. Ekrem KALAN'a müteşekkir olduğumu belirtmek isterim. Değerli fikirleriyle bana yol gösterici olan Prof. Dr. Fatih DURGUN ve Dr. Atakan ÇİÇEK'e şükranlarımı sunarım. Başta annem Mehtap SUNGUR olmak üzere, eğitim hayatım boyunca beni daima desteklemiş olan aileme minnettarlığımı sunarım. Fransa'daki evinde en iyi şekilde misafir ederek çalışmamız boyunca ismi zikredilen şehirleri yerinde görmeme ve çeşitli kaynak eserleri temin etmeme olanak tanımış olan çok kıymetli dostum Ece EROĞLU başta olmak üzere bütün dostlarıma çok teşekkür ederim.

ÖNSÖZ

Capet Hanedanı, Orta Çağ'ın en önemli hanedanlarından biri olmakla birlikte tarihte Fransa Krallığı'nı yöneten üçüncü hanedan olma niteliğindedir. Capetlerin tarih sahnesine çıkışı, Avrupa tarihinin en önemli imparatorluklarından birini kurmuş olan Karolenj Hanedanı'nın en güçlü olduğu IX. yüzyılın ilk yarısına denk gelmektedir. Bu yüksek lisans çalışması, Capetlerin bilinen en eski atası Güçlü Rotbertus'tan itibaren Batı Francia'nın kalbini oluşturan Nesturya bölgesi merkezde olmak üzere, askerî ve idari güçlerini arttırarak iktidara yükseliş sürecini derinlemesine bir şekilde anlamayı hedeflemektedir. Söz konusu dönem hakkında ülkemizdeki çalışmaların kısıtlı olması, bizi böylesine çok boyutlu bir konuyu çalışmaya iten nedenler arasındadır.

Capet Hanedanı'nın iktidara yükselişi ve bunu pekiştirmesi, yaklaşık yüz doksan yıla yayılmış olan uzun ve karmaşık bir dönemi oluşturmaktadır. Nesturya'ya geldiği 843 yılını takip eden yıllarda İmparator Kel Karolus'un yönetiminde görev yapan Güçlü Rotbertus, zamanla bölgedeki hâkimiyet gücünü arttırarak IX. yüzyılın en önemli feodal ailelerinden birinin temelini atmıştır. Çalışmamızın birinci bölümünde onun kökeni, Nesturya'ya gelişi ve faaliyetleri, tarihsel ve geneolojik veriler ışığında incelenmiştir. Güçlü Rotbertus'un soyundan gelen Odo, I. Rotbertus, aile ile evlilik yoluyla bağlantı kurmuş olan Rodulfus ve en nihayetinde hanedana ismini veren Hugo Capet, Karolenj Hanedanı'nın bir alternatifi olarak Batı Francia tacını ellerinde bulundurmuşlardır.

Capet Hanedanı'nın kuruluş dönemlerini en iyi şekilde anlamak için derinlemesine bir literatür çalışmasının yanı sıra IX., X. ve XI. yüzyılların siyasi panaromasına hâkim olmak gerekmektedir. Söz konusu süreç, oldukça karmaşık bir dönemi kapsamaktadır. Frank İmparatorluğu'nun 843 yılındaki Verdun Antlaşması ile Batı Francia, Doğu Francia ve Lotharingia olarak üçe ayrıldığı bir dönemde tarih sahnesine çıkan Capetler, Güçlü Rotbertus, Odo ve I. Rotbertus'ın istikrarlı politikalarıyla krallık içinde sahip oldukları arazileri ve mülkleri, kraliyetin otoritesinden uzaklaştırarak aile malı haline getirmeyi başarmıştır. Norman istilalarına karşı gösterdikleri başarılı savunma stratejileriyle kısa zamanda halkın ve soyluların güvenini kazanmışlardır.

Bu tez kapsamında araştırılan dönemin oldukça kafa karıştırıcı olmasının birkaç nedeni bulunmaktadır. Öncelikle modern literatürde Capet Hanedanı'nın Hugo Capet'e kadar olan dönemi için Güçlü Rotbertus'a atfen "Rotbertuslular" ifadesi kullanılmaktadır. Buna uygun

olarak çalışma boyunca söz konusu aileyi, Hugo Capet'in taç giydiği 987 yılından önceki dönemde "Rotbertuslular" ve bu tarihten sonraki dönemde ise "Capetler" olarak isimlendirilecektir. Aynı zamanda çalışma boyunca zikredilen şahısların isimleri Latince orijinali ile yazılacaktır. Bu çalışmanın kapsadığı dönemi anlaşılması güç hale getiren nedenlerden bir diğeri ise Batı Francia tacının 987 yılına kadar Capet ve Karolenj Hanedanları arasında sürekli el değiştirmesidir. Rotbertuslular, tahta geçecek Karolenj adayın olmadığı veya yaşının henüz küçük olduğu durumlarda Nesturya'nın en güçlü ailesi olarak soylular tarafından kral seçilmişlerdir. Ancak bu durum Karolenjlerin tarih sahnesinden silmemiş, aksine Düz Karolus, IV. Ludovicus, Lotharius ve V. Ludovicus dönemlerinde Rotbertuslulara rağmen tekrardan tahtın tek hâkimi olmuşlardır.

Modern literatürde Capet Hanedanı'nın kurucusu, 987 yılında Senlis Meclisi'nde soyluların aldığı karar sonucu taç giyen Hugo Capet olarak kabul edilmektedir. Bu görüş çoğu zaman onun ataları arasında Batı Francia tacını ellerinde bulundurmuş olan Odo, I. Rotbertus ve Rodulfus'un göz ardı edilmesine neden olmaktadır. Ayrıca Kral IV. Ludovicus'dan "*Dux Francorum*" ünvanı alarak bütün Frankların dükü ilan edilen Hugo Capet'in babası Büyük Hugo'nun da eylemlerinin ikinci planda bırakıldığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda çalışmanın birinci ve ikinci bölümü, söz konusu isimlerin eylemlerine yoğunlaşmaktadır. Hugo Capet öncesi Rotbertuslular, değişen siyasi konjonktüre göre Karolenj Hanedanı ile bazen dost bazen düşman olmuşlardır. Aldıkları siyasi ve askerî kararların arkasında yatan nedenler, dönemin kaynakları ışığında aktarılarak hanedanın meşruiyet kaynağını oluşturan temeller en iyi şekilde anlaşılmaya çalışılmıştır. Özellikle çalışmanın ilk iki bölümü, Capet Hanedanı'nın mutlak iktidarına giden süreci konu edinmesinin yanı sıra Karolenj Hanedanı'nın son yıllarını Rotbertusluların gözünden aktarması açısından da literatüre yeni bir bakış açısı sunmaktadır.

Araştırmada belirlediğimiz yaklaşım gereği yaygın kabul gören görüşün aksine, Hugo Capet'i Capet Hanedanı'nın kurucusu olmaktan ziyade Güçlü Rotbertus'un ailesini mutlak iktidara taşıyan ve gerçek bir hanedan modeline yükselten kişi olarak tanımlanacaktır. O, Krallar Lotharius ve V. Ludovicus dönemlerinde *Dux Francorum* olarak kraliyetin dahi üzerinde bir yönetim otoritesi kurmuş ve son Karolenj kralı V. Ludovicus'un erken ölümüyle birlikte soylular tarafından tahta geçirilmiştir. Ruhban sınıfından aldığı destekle Karolenj Hanedanı'nın hayatta kalan son üyesi olan Aşağı Lorraine Dükü Karoluıs'un muhalefetini bastırarak kendi oğlu II. Rotbertus'u sağlığında ortak kral olarak taç giydirmeyi başarmıştır. Hugo Capet'in kral olarak askeri ve idari başarıları, hanedan yapısının temellerini oluştururken gerekleştirdiği faaliyetler ve "Capet" soy isminin anlamı, çalışmanın üçüncü bölümünde ayrıntılı biçimde ele alınmaktadır.

Çalışmada Capet Hanedanı'nın iktidara yükseliş süreci, II. Rotbertus'ın öldüğü 1031 yılında sonlandırılacaktır. Hükümdarlığının başlangıcında Aşağı Lorraine Dükü Karolus'un yenilgisiyle Capet Hanedanı'na yönelik muhalefetin ortadan kalkması, II. Rotbertus'a kraliyet otoritesini pekiştirme imkânı sağlamıştır. Böylelikle uzun yıllar sonra ilk defa Batı Francia tahtında Capetler lehine istikrar sağlanmıştır. II. Rotbertus, babasından devraldığı iktidarı başarılı bir şekilde sürdürerek oğlu I. Heinricus'a aktarmayı başarmıştır. Orta Çağ boyunca Capet Hanedanı ile özdeşleşen çeşitli sembollerin ilk örnekleri II. Rotbertus döneminde ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu gelişmeler Capetleri feodal bir kontluk ailesinden kendi kültürü ve geleneklerine sahip gerçek bir hanedan modeline dönüşümünün temellerini oluşturmuştur.

Merkezi idarenin zayıflığı ve dönemin siyasi atmosferinin bir sonucu olarak çalışmamızda kral, imparator, kont, dük ve başpiskopos gibi çok sayıda yönetici sınıfı mensubu kişilerin ismi zikredilmiştir. Bu hususta seçimler yapılırken yalnızca Capet Hanedanı'nın iktidara yükseliş süreci boyunca yaşanan siyasi gelişmelerde doğrudan veya dolaylı olarak etkili olmuş olan isimler üzerinde durmaya özen gösterilmiştir. Bu kişilerin Güçlü Rotbertus'un soyuna olan bakış açısı analiz edilerek en anlaşılır şekilde aktarılmaya çalışılmıştır. Aynı zamanda Batı Francia'nın içinde buluduğu siyasi atmosferi Capetlerin perspektifinden yansıtmak, çalışmada hedeflenilen amaçlar arasındadır.

Araştırma konusu çalışılırken Latince kronikler, yıllıklar, kişisel mektuplar ve arşiv belgeleri gibi dönemin ana kaynaklarından yararlanılmıştır. Dönemin kaynaklarının Capet Hanedanı üyelerine olan bakış açısını analiz ederek bu metinlerin hangi siyasi, dinî ve ideolojik saiklerle kaleme alındığını ortaya koymayı ve anlatılarda öne çıkarılan veya bilinçli bir şekilde göz ardı edilen noktaları tespit etmek amaçlanmıştır. Modern literatürdeki Fransızca, İngilizce ve Türkçe dillerinde hazırlanmış olan eserler arasında çalışma konusu için önem arz eden eserlerden istifade edilmiştir. Çeşitli tarihçiler tarafından ileri sürülen görüşler, kaynaklar ışığında değerlendirilmiş; söz konusu yaklaşımlar doğrulanmaya veya eleştirel bir bakış açısıyla sorgulanmaya çalışılmıştır. Söz konusu çalışma, ülkemizde gerçekleştirilen Orta Çağ araştırmalarında çok önemli bir boşluğu doldurması ve gelecekte yapılacak araştırmalar için bir referans oluşturması en büyük temennimizdir.

GİRİŞ

Karolenj Hanedanı yönetimindeki Frank Krallığı, X. yüzyılın başlarında tarihinin en zorlu dönemini yaşıyordu. Galya'nın irili ufaklı pek çok kontluğa bölünmüş yapısı, soylular arasındaki mücadeleler, hanedan içi çekişmeler, sık kral değişikliği, Müslüman, Macar ve Norman saldırıları gibi sebepler hanedanın kuvvetini çok ciddi ölçüde sarsmıştı. Kraliyetin hâkimiyet sahası oldukça daralmıştı. Feodal düzen tüm gerçekliğiyle kendini hissettiriyordu. Toprak ve nüfus sahibi kontlar neredeyse kraliyetten daha güçlü hâle gelmişti ve birbirleriyle olan mücadeleleri, Francia'nın çehresini biçimlendiriyordu. İşte bu kontlardan biri olan Hugo (Hugh) Capet, son Karolenj Kralı V. Ludovicus'un (Louis) ölümünden sonra soylular tarafından kral seçilerek Capet Hanedanı'nın iktidarını başlatacaktı.

Her hanedanın yönetici olarak kendini topluma kabul ettirmek için bir meşruiyet kaynağına ihtiyacı vardır. Karolenj Hanedanı'nın Frank Krallığı üzerindeki hâkimiyeti, 751 yılında Kısa Pippinus'un (Pepin) kendisini kral ilan etmesiyle başlamıştı. Bu dönem oldukça zorlu bir süreçti. Çünkü yerine geldiği Merovenj Hanedanı, devleti kuran hanedandı ve hanedanın kurucusu Chlodovechus[1] (Clovis), Frankların atasıydı. O, Hristiyanlık dinini seçip Reims şehrinde, Aziz Remigius tarafından vaftiz edilerek Frankları kendilerince doğru yola yönlendirmiş kişiydi. Onun soyundan gelen Merovenj kralları, Chlodovechus'un kutsal kanına sahiptiler ve ana meşruiyetlerini buradan almaktaydılar. Ancak VII. yüzyılın ortalarına gelindiğinde, kralların gücü azalmaya ve saray nazırları ön plana çıkmaya başlamıştı. Karolenjler ise Austrasya[2] saray nazırı Heristalli Pippinus'un ve onun oğlu ünlü Karolus (Charles) Martellus'un soyundan geliyordu.

Karolus Martellus, özellikle Müslümanlara karşı yaptığı savaşlarla nam salmıştı. Torunu Karolus Magnus (Şarlman) ise babası Kısa Pippinus'dan devraldığı hükümdarlığı boyunca, Saksonlar, Lombardlar, Müslümanlar ve Danlar gibi pek çok ulus üzerine yaptığı askerî seferler ile krallığın sınırlarını oldukça genişletmişti. Kurduğu saray okulları, âlimlere sağladığı destekler ve gerçekleştirdiği ilim hareketleriyle "Karolenj Rönesansı" olarak anılacak bir dönemi başlatmıştı. 800 yılında ise Papa III. Leo'nun elinden taç giyerek imparatorluğunu ilan etmişti[3]. Karolus Magnus, tarih boyunca pek çok Avrupalı hükümdarın öykündüğü bir imparator olarak kendisinden sonra gelen Karolenj krallarının ana meşruiyet kaynağını

[1] Frank Krallığı'nın kuruluşu ve Chlodovechus dönemi hakkında ayrıntılı bilgi için: Gregory of Tours, 2014.
[2] Merovenj Hanedanı'nın kuzeydoğu topraklarına verilen isimdir. Austrasya, günümüzde Fransa, Almanya, Lüksemburg, Belçika ve Hollanda topraklarının bir kısmını oluşturur.
[3] Charlemagne dönemi hakkında ayrıntılı bilgi için: Genç, 2013.

oluşturuyordu. Onlar, soyları ve kanları Karolus Magnus'dan gelen krallardı. Böylesine meşru bir hanedanın yerine gelmeyi başaran Hugo Capet önderliğindeki Capetlerin ise bunu nasıl başardıkları sorusunun cevabını Frank Krallığı için oldukça uzun ve sancılı geçen X. yüzyılda aramak gerekmektedir. Söz konusu yüzyılın siyasi panoramasını daha iyi analiz edebilmek için Karolus Magnus'un büyük Frank İmparatorluğu'nun üç parçaya bölünerek yıkılmanın eşiğine geldiği IX. yüzyıla yakından bakılmasına ihtiyaç vardır.

IX. yüzyılın Frank tarihi açısından en önemli gelişmesi 843 Verdun Antlaşmasıdır. Bu çalışma kapsamında Verdun Antlaşması'na giden süreç önem oldukça arzetmektedir. Charlemagne'ın aklında Roma İmparatorluğu'na benzeyen Hristiyan bir devlet kurma düşüncesi vardı. Bu yüzden Papa III. Leo'nun elinden imparatorluk tacı giymişti. Öldüğünde, hayatta kalan tek oğlu, "Dindar" lakaplı Ludovicus idi. Dindar Ludovicus, babası öldükten sonra tek varis olarak imparatorluk tacını devraldı. Onun toprakları, doğu-batı ekseninde Tuna ve Elbe nehirlerinden İspanya'daki Ebro Irmağı'na, kuzey-güney ekseninde ise Alpler'in ötesindeki papalık topraklarından Kuzey Denizi'ne kadar uzanıyordu. Ancak şimdi kendisinden sonrası için bir veraset sistemi hazırlaması gerekiyordu.

Dindar Ludovicus'un Lotharius, Alman Ludovicus ve Pippinus olmak üzere üç oğlu vardı. Frank geleneğine göre topraklar daima hükümdarın oğulları arasında eşit paylaştırılırdı. Şimdi ise ilk defa Frank hükümdarı, bünyesinde imparator ünvanını da barındırıyordu. İmparatorluk, papa tarafından verilmişti ve onun iktidarı gibi bölünemez bir yapıya sahipti[4]. Dindar Ludovicus, Frank geleneklerinin bölünebilir doğası ile imparatorluk ünvanının bölünemez yapısını aynı çatı altında bir araya getirecek bir veraset sistemi hazırlamak zorunda kaldı.

Dindar Ludovicus, 817 yılında en büyük oğlu Lotharius'u başkent Aachen'da "*consors imperii*" (imparatoruk ortağı) olarak ilan etti. Küçük oğulları Pippinus'u imparatorluğun güneybatı sınırlarını oluşturan Akitanya bölgesinin kralı, Alman Ludovicus'u da güneydoğu sınırlarını oluşturan Bavyera bölgesinin kralı olarak taçlandırdı. İmparatorluğun İtalya'da bulunan topraklarının başında ise Dindar Ludovicus'un kardeşi Pippinus'un oğlu Bernardus bulunmaktaydı. Ancak o, Lotharius'un *consors imperii* ilan edilmesinden sonra buna karşı çıkarak isyan etti. Dindar Ludovicus, 818 yılında isyanı bastırdı. Bernardus'un canını bağışladı. Ancak yaptıklarının cezası olarak onu kör etti[5]. Bernardus'un İtalya'daki topraklarını ise Lotharius'a verdi. Böylelikle bütün sorunlar çözülmüş gibi duruyordu.

[4] Pirenne, 2022: 80.
[5] Dunbabin, 2000a: 11.

Dindar Ludovicus, 822 yılının Ağustos ayında Attigny'de bir meclis düzenledi. Burada aldığı kararlar doğrultusunda oğlu Lotharius'u, Rahip Wala eşliğinde ve Bernardus'un halefi olması için İtalya'ya gönderdi. 823 yılında Lotharius, bu sefer de Papa I. Paschalis'in elinden Paskalya gününde taç giyerek "İmparator" ve "Augustus" ünvanlarını aldı[6]. Böylelikle, Lotharius, iki kez imparator ilan edilmiş olarak Dindar Ludovicus'dan sonra gelen en güçlü kişi olma konumunu pekiştirmiş oldu.

Dindar Ludovicus, 819 yılında ikinci eşi Bavyeralı Iuditha ile evlendikten sonra kısa sürede eşinin etkisi altına girmişti. 823 yılında oğulları, ileride "Kel" lakabıyla anılacak olan Karolus doğdu. Bu gelişme, oluşturulmaya çalışılan veraset sistemini bozarak imparatorluğu kardeşler arasındaki bir iç savaşa sürükleyen ateşin ilk kıvılcımını yakmış oldu[7]. İç savaş ortamı ise imparatorluğu, içeriden ve dışarıdan gelen tehditlere karşı zayıf bir konuma getirdi.

Dindar Ludovicus, oğlu Karolus'un mirastan en büyük payı alması için annesi Bavyeralı Iuditha'nın başvurduğu entrikalara karşı koyamadı. 829 yılında bir kararname ile altı yaşındaki Karolus'a Alamannia'yı devretti. Alamannia toprakları, Lotharius'un egemenlik sahasının içindeydi. Babasının aldığı bu kararı kabul etmeyen Lotharius, isyan bayrağını çekti. Kardeşleriyle anlaşarak babasını tahttan indirip kardeşi Karolus ile birlikte manastıra kapattı. Ludovicus, Rahip Guntbaldus'u gizlice oğulları Pippinus ve Ludovicus'a göndererek tahtı geri elde etmesine yardım etmelerine karşılık sahip oldukları toprakları arttırmayı vaadetti. Oğullarının da yardımıyla Ludovicus, tahtı tekrar ele geçirmeyi başardı. Lotharius taraftarları ise öldürüldü veya sürgün edildi[8]. Belçikalı tarihçi Henri Pirenne, Lotharius'un ilk başta başarıya ulaşmış olan isyanında asıl zaferin, Papa IV. Gregorius'a ait olduğunu savunmaktadır[9]. Çünkü Lotharius, Alpleri geçmeden önce Papa'nın tam desteğini almıştı. Dindar Ludovicus, Lotharius'u kızdırarak Hristiyan Barışı'nı bozmuş ve Papa, bu darbeye destek vererek onu cezalandırmıştı. Her ne olursa olsun artık Lotharius, babasının gözetimi altında sadece İtalya toprakları ile yetinmek zorunda kalmıştı. Sahneye tekrar çıkmak için ise babasının ölümünü bekleyecekti.

840 yılında Dindar Ludovicus öldükten sonra soyluların büyük bir kısmı Lotharius'u destekledi. Kardeşleri Alman Ludovicus ile Kel Karolus ise Lotharius'a karşı birlik oldular. İki tarafın 841 yılında Auxerre yakınlarındaki Fontenoy'da yaptıkları savaşı Lotharius kaybetti. Akabinde ise uzun müzakereler sonucu 843'te Verdun Antlaşması imzalandı. İmparatorluk üç krallığa bölündü: Alman Ludovicus, Ren Nehri'nin doğusunu ve Alp Dağları'nın kuzeyindeki

---

[6] *Carolingian Chronicles Royal Frankish Annals and Nithard's Histories*, 1970: 111-113.
[7] Karolenj iç savaşı hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Çiçek, 2009.
[8] *Carolingian Chronicles Royal Frankish Annals and Nithard's Histories*, 1970: 131-133.
[9] Pirenne, 2022: 81.

bölgeyi kapsayan doğu topraklarını (Doğu Francia) aldı; Lotharius, Lorraine, İtalya ve Burgonya'yı kapsayan orta toprakları (Lotharingia) aldı; ve Kel Karolus ise Manş Denizi'nden Kuzey İspanya'ya uzanan batı topraklarını (Batı Francia) aldı[10]. Böylelikle Karolus Magnus'un büyük imparatorluğu, kardeşler arasında üç parçaya bölündü. Ancak bu paylaşım hiçbiri için yeterli gelmedi.

Verdun Antlaşması ile imparatorluk ünvanı da Karolus Magnus ve Kısa Pippinus zamanında sahip olduğu önemi kaybetti. Tamamen ortadan kalkmadı. Ancak hâkimiyet sahası, Lotharius'un hüküm sürdüğü ve Frank İmparatorluğu'nun kuzey topraklarını oluşturan Frizya'dan papalığa kadar olan topraklara indirgendi. İmparatorluğun evrenselliğinin fiili bir hükmü kalmadı. Lotharius artık sadece kendi toprakları içinde imparatordu[11]. Verdun Antlaşması'nda alınan kararlar ve toprak paylaşımları, Avrupa tarihinin siyasi haritasını şekillendirdi. Karolenj Hanedanı üyeleri arasındaki düşmanlık ve savaş hali, Verdun'da alınan kararlarla son bulmadı. IX. yüzyılın geri kalanında yaşanan gelişmeler, Batı Francia'nın X. yüzyıla nasıl bir halde gireceğini belirledi.

IX. yüzyılın ikinci yarısında Batı Francia'daki siyasi durum oldukça karışıktı. Verdun Antlaşması ile buranın yönetimi Kel Karolus'a verilmişti. O, topraklarını aldığında henüz yirmi yaşındaydı ve kardeşlerinin en genci olduğu için hükümdarlık konusunda yeterli tecrübeye sahip değildi. Onun hükümdarlığı boyunca, ülke başta Norman saldırıları olmak üzere pek çok sorunla karşı karşıya kaldı. Kontların birbirleri arasındaki mücadeleleri ve kraliyete olan bağlılığın azalması, merkezi otoritenin zayıflamasına yol açtı.

Kel Karolus'un Batı Francia'sının doğu sınırları boyunca kardeşi Lotharius'un krallığı Lotharingia vardı. Lotharius 855 yılında geçirdiği bir hastalık sonucu Prüm Manastırı'nda öldüğünde[12] toprakları Frank geleneklerine göre üç oğlu arasında bölündü. En büyük kardeş II. Ludovicus imparatorluk ünvanıyla birlikte İtalya topraklarını; II. Lotharius kuzey topraklarını ve en küçük oğlan Karolus ise Burgonya'nın güneyinde kalan toprakları (Provence) aldı[13]. Karolus'un 863 yılındaki ölümünden sonra toprakları, kardeşleri II. Ludovicus ve II. Lotharius arasında bölündü. Böylelikle Frank İmparatorluğunun toprakları tekrardan şekillendi: Kel Karolus yönetimindeki Batı Francia, Alman Ludovicus yönetimindeki Doğu Francia ve II. Ludovicus yönetimindeki İtalya Krallığı. Bunlardan Batı Francia zamanla Fransa Krallığına, Doğu Francia ise Kutsal Roma Germen İmparatorluğuna dönüştü.

---

[10] Bradbury, 2007: 14-15.
[11] Pirenne, 2022: 81.
[12] *Annales Fuldenses*, 1891: s.46.
[13] Matthew, 1988: 74.

Batı Francia'nın güneydoğusunda İtalya Krallığı bulunmaktaydı. Burası Karolus Magnus tarafından ele geçirilen Lombard topraklarıydı. Yani İtalya'nın orta ve kuzey topraklarını içeriyordu. Daha önce de bahsettiğimiz gibi söz konusu topraklar Lotharius'un 855'teki ölümünden sonra kardeşi II. Ludovicus'un eline geçmişti. 843 Verdun Antlaşması'ndan sonra Batı Francia monarşisi, İtalya Krallığı topraklarına ilgi göstermemiştir. Söz konusu krallık, Doğu Francia hükümdarlarının ilgi odağı olmuştur. Bu ise İtalya Krallığı'ndaki soyluların hareket imkânlarını kolaylaştırmıştır[14]. Nitekim bunda Batı Francia'nın içine düştüğü karışıklık ortamı da etkili olmuştur.

Kuzeyinde Manş Denizi ve güneyinde Akdeniz bulunan Batı Francia'nın güneybatısında Pireneler ve onun ötesinde İber Yarımadası bulunmaktadır. Karolenj Hanedanı dönemi boyunca Başkenti Cordoba olan Endülüs Emevi Devleti, bölgenin en büyük gücü konumundaydı. Bunun yanı sıra Asturias Krallığı ve Navarra Krallığı gibi Hristiyan krallıklar ve kontluklarla Müslümanlar arasında sürekli çekişmeler yaşanmaktaydı[15].

Kel Karolus'un krallığının kuzeybatı köşesinde Bretonya yer almaktadır. Atlas Okyanusu'na kıyısı bulunan bölge, denizcilik faaliyetleri açısından stratejik bir öneme sahiptir. Bretonya, tarih boyunca Franklar için her açıdan uğraştırıcı bir bölge konumundadır. Güçlü bir Galya, Roma ve Kelt geçmişine sahiptir[16] ve Franklar için zaptedilmesi çok zor olan bir halkı vardır. Karolus Magnus'un döneminde Bretonya üzerinde gerçek anlamda bir zafer kazanılamamıştır. Bu bölgenin zapt edilmesi Dindar Ludovicus tarafından sağlanmıştır. Bölgenin soylularıyla anlaşılarak sınırların idaresi Breton kökenli düklere verilmiştir. Bretonya, imparatorluğun bir parçası olarak görülmeye başlanmıştır. Ancak kardeşler arasındaki iç savaş ve 843 yılındaki Verdun Antlaşması süreci, Bretonya'nın bağımsızlığını tekrar eline alma çabası içine girmesi için fırsat teşkil etmektedir. Karolenjler, Bretonya'yı kontrol etmekte başarılı olamamıştır[17]. Ayrıca bu dönemde sıklığı artan Norman saldırıları hem Bretonya'ya hem de Karolenjlerin bu bölge üzerindeki hâkimiyetlerine zarar gelmesinde etkili olmuştur. Kel Carlus'u hükümdarlığı boyunca belki de en çok uğraştıran bölgelerden biri Bretonya olmuştur. Onun Breton sınırını korumak için görevlendirdiği Güçlü Rotbertus (Robert), Capet Hanedanı'nın bilinen en eski atasıdır.

Tarihçi Jan Dhondt, Kel Karolus'un hükümdarlığını bir geçiş dönemi olarak tarif etmektedir[18]. Bu değerlendirmeye katılmamak mümkün değildir. Kel Karolus'un döneminde

---

[14] Bloch, 2019: 551.
[15] Orta Çağ'da İber Yarımadası hakkında bk. O'Callaghan, 1975.
[16] Bradbury, 2007: 57.
[17] Werner, 1997: 270.
[18] Dhondt, 2018: 52.

alınan kararlar ve yaşanan gelişmeler, IX. yüzyılın ikinci yarısının şekillenmesinde belirleyici olmuştur. Hâkimiyetinin ilk yıllarında en önemli çabası, soyluların desteğini sağlamaya yönelikti. Seine ile Meuse nehirleri arasındaki bölgedeki soyluların desteğini kazanmayı başarmışsa da Bretonya ve Akitanya'da hiçbir zaman yeterli düzeyde destek sağlayamamıştır[19]. IX. yüzyılda kraliyetin gücü X. yüzyılda olacağından daha güçlüydü. İmparatorluğun üç parçaya bölünmesi veya artan Norman saldırıları, kraliyetin gücünü tam anlamıyla zayıflatmakta yeterli olmamıştı. Kel Karolus her ne kadar bazı bölgelerde yeterli destek bulamamış olsa da zayıf bir kral olarak nitelendirilemez. Bu dönemde soyluların kaderi hâlâ büyük ölçüde krala bağlıydı. Soyluların kendi aralarında gerçekleştirdikleri siyasi evlilikler ve çeşitli entrikalar yoluyla oluşturdukları güçlü aile yapılarının gerçek bir hanedan niteliği kazanması ise X. yüzyılda ortaya çıktı. Bu gelişmede kraliyet otoritesinin giderek zayıflaması etkili oldu. Ayrıca zamanla miras uygulamaları da netlik kazandı. Primogenitür[20] bir miras anlayışı yer edindi. Yeni doğan kişinin içine doğduğu aileye mensup olduğunun göstergesi olarak sürekli aynı isimler seçilmeye başlandı[21]. Orta Çağ'ın özellikle söz konusu dönemi araştırılırken karşılaşılan en büyük güçlük, soyluların karmaşık ilişki ağları ve yeni doğan kişilere sürekli aynı isimlerin konulmasıdır. Karolenj Hanedanı içindeki Karolus, Ludovicus, Lotharius ve Pippinus veya Capet Hanedanı içindeki Rotbertus, Odo, Hugo, Ludovicus ve Philippus (Philip) gibi isimlerin çok sık karşımıza çıkması buna en güzel örneklerdendir. İlerleyen yüzyıllarda çeşitli yazarlar, bu zorluğun bir nebze olsun önüne geçebilmek için bu isimlere sahip kişilere "Dindar", "Kel", "Şişman", "Büyük", "Genç" veya "Yakışıklı" gibi lakaplar takmışlardır.

Soyluluğun derecesi, dikkatlice yapılmış siyasi evliliklerle yükseltiliyordu. Her evlilik aynı zamanda da bir ittifak demekti[22]. Bir aile yükseldikçe konumunu sürdürebilmek için kendisinden daha yukarıda olan başka aileler ile ittifak kurmak zorunda kalıyordu. Bir aile X. yüzyılın siyaset sahnesinde boy gösterebiliyorsa bu o ailenin aristokratik köklerinin IX. yüzyılda sağlam bir şekilde atılmış olması sayesindeydi[23]. Soylu aileler kontlukların ve piskoposlukların yönetiminde rol alıyordu. Ayrıca hükümetin hemen hemen her kadrosunda bulunmaktaydılar. Kralın bu ailelere duyduğu ihtiyaç ise hayati öneme sahipti. Karolenj iktidarının yarım yüzyıl içerisinde zayıflaması, tahtın kaderini soyluların iradesine bırakmıştı. İktidardaki kral, ancak arkasındaki soyluların desteği ölçüsünde güçlü olabiliyordu. Soylular,

[19] Mckitterick, 1983: 173-174.
[20] Irsi monarşilerde miras hakkına en büyük erkek çocuğun sahip olması.
[21] Lewis, 1981: 3-4.
[22] Dunbabin, 2000a: 102.
[23] Schmid, 1979: 49.

uygun gördükleri birini kral seçmek istediklerinde bunu kendi aralarında anlaşarak gerçekleştirebiliyorlardı. Bir taht değişikliği sırasında mevcut hanedanın sıradaki varisinin hiçbir sorunla karşılaşmadan tahta çıkabilmesi, esasen soyluların bu duruma muhalefet etmemiş olmalarının bir sonucuydu.

Soylular, tarihçi Karl Schmid'in deyimiyle krallığın temel direkleri olarak hizmet ediyordu. Yeni gelen kral, soyluları yanına çekmek için onlara birtakım vaatlerde bulunmak ve güçlerine destek olmak zorundaydı. Bu sebeple krallığın önde gelen soylu aileleri her yeni kralla birlikte değişti[24]. Kral, bu şekilde hâkimiyetinin direklerini oluşturuyordu. Soylular ise buna karşılık krala biat edip onun için çalışıyorlardı. Karolenj kralı hem hanedanın hem de ülkenin başıydı. Adaleti ve barışı tesis etmekle sorumluydu. Yeni topraklar ele geçirilmesi ve mevcudun düşmanlara karşı korunması onun başlıca göreviydi[25]. Ancak iç savaşlar sonrası zayıflayan iktidar gücü, sorumluluklarını yerine getirebilmek için soylulara daha çok ihtiyaç duyar hâle geldi. Kral ile soylular arasında bir çeşit senyör-vasal ilişkisi vardı. Bu ilişkinin önemi zamanla öyle bir noktaya geldi ki, Kel Karolus ve sonrası Karolenj kralları, soyluların desteğine büyük ölçüde muhtaç hâle geldi. Bu, son Karolenj kralları ile Capetler arasındaki ilişkiden anlaşılabilmektedir.

IX. yüzyılda soylulardan bahsedileceği zaman temelde kontların ve piskoposların anlaşılması gerekmektedir. Bunlar IX. yüzyılın ikinci yarısının siyasi panaromasını oluşturan başat aktörlerdir. Bu iki idari birimi kapsamlı bir şekilde değerlendirmeden Capet tarihi yazmak mevcut bilgiler ışığında oldukça zor olacaktır. Nitekim Capetlerin iktidara yükselişi, krallar, kontlar ve piskoposlar arasında geçen karmaşık bir öyküdür.

Kontlar belirli bir bölge üzerinde idari, askerî ve adli yetkileri olan, soylu sınıfına mensup yöneticilerdir. Feodal sistemin temel birimleridir. Karolus Magnus döneminde merkezi hükümetin yönetim gücünü, yerelde hissettirmek için *"Missi Dominici"*[26] uygulaması başlatılmıştı. Capet Hanedanı'nın atası olan Güçlü Rotbertus da Kel Karolus tarafından atanmış bir *missus dominicus*[27] idi. *Missi Dominici*, kraliyetin yereldeki temsilcileri olarak yasaların uygulanmasını sağlıyorlardı; imparatorluğun bölünmesiyle birlikte bu sistem de bozulmaya başladı[28]. *Missi Dominici*, geçici süreyle merkezi otorite tarafından atanmaktaydı; kontlar ise ırsi devamlılığa sahip kalıcı yöneticilerdi. Başta kral tarafından atanan kontların zamanla bu

[24] Schmid, 1979: 54.
[25] Mckitterick, 1983: 77.
[26] Hükümdarın Elçileri.
[27] *Missi Dominici* teriminin tekil halidir (Efendi'nin Elçisi).
[28] Bradbury, 2007: 50.

hakka sahip olması, bozulan merkezi otoritenin bir sonucudur. Merkezi otoritenin zayıflaması ve *Missi Dominici* uygulamasının bozulması, kontların yükselişini sağlamıştır.

Kraliyet tarafından bir bölgeye atanacak kontlar, genelde o bölgenin ileri gelenlerinden seçilirdi. Atanacak kontun bölgeyi iyi bilmesi ve halk tarafından da tanınması önemliydi. Kel Karolus'un hâkimiyet dönemiyle birlikte geçicilik uygulaması pratikte varlığını yitirmeye başladı. Kontluk, mevcut ailenin mülkü olarak kabul edilmeye başladı[29]. Jan Dhondt, bu süreci Dindar Ludovicus dönemine kadar geri götürür ve bu değişimin temelinde onun yaptığı toprak bağışları olduğunu ileri sürer[30]. Her hâlükârda iç savaş esnasında sistemin bozulmaya ve farklılaşmaya başladığı kesindir. Kontlar, kargaşa ortamını fırsat bilerek sahip oldukları görevleri kalıcı olarak ele geçirmişlerdir. Zaman içerisinde bu kontlardan bazıları krala alternatif olabilecek kadar güçlenmişlerdir. Capet tarihinde önemli yer tutan Flanders kontu II. Balduinus ve Vermandois kontu II. Heribertus buna örnektir. Bazen de kontun toprakları ve ünvanları, ölümünden sonra bizzat kral tarafından erkek mirasçısına devrediliyordu. Bu kontun oğlu veya erkek kardeşi olabiliyordu. Güçlü Rotbertus'un ölümünden sonra ünvanlarının oğlu Odo'ya; Odo'nun ölümünden sonra erkek kardeşi Rotbertus'a; Rotbertus'un ölümünden sonra oğlu Büyük Hug'ya ve en nihayetinde Büyük Hugo'nun ölümünden sonra oğlu Hugo Capet'e geçmesi, buna verilebilecek en güzel örneklerden biridir. Capet Hanedanı'nın ataları olan bu kontlar, görevlerini icra etmek noktasında o kadar başarılıydılar ki, Karolenj kralları onların yerine başkalarını düşünmediler. Onların, ünvanlarını elde edebilmeleri doğrudan doğruya vazgeçilmez oluşlarına bağlıdır.

Soylu sınıfına mensup bir diğer yönetici kadrosu da piskoposlardır. Piskopos, Hristiyan Kilisesi'ne mensup çok önemli bir idari yöneticidir. Piskoposluk bölgesindeki tüm kiliselerin ruhani lideridir. Kilise mensuplarının atanması ve ayinlerin yönetimi onun görevleri arasındadır. Karolenjler iktidarı ele geçirdiğinde, piskoposların Roma ve Merovenj Hanedanı zamanındaki dünyevi iktidarlarına karşı çıkmamışlardır[31]. Piskoposlar, bulundukları şehirdeki en yetkili kişilerdi. Konseylerde yasa çıkartıyor, taraflar arasında arabuluculuk yapıyor ve yargı görevini üstleniyorlardı[32].

Piskopos ile kral arasında çok özel bir ilişki vardı. Bu ilişkinin dinamiği kralın kontla kurduğu ilişkiden farklıdır. Piskoposlar, bir bölgenin sevilen kişileri arasından seçilirdi. Kraliyet tarafından onaylanıp ataması yapıldıktan sonra ise bölgesinde kalıcı bir hâle gelirdi[33].

---

[29] Mckitterick, 1983: 87-88.
[30] Dhondt, 2018: 32.
[31] Bloch, 2019: 584.
[32] Moore, 2011: 5.
[33] Davis, 2020: 129.

Piskoposlar, dinî gücü sayesinde bölgelerinde zaman zaman kraldan daha güçlü bir hâle gelebilirdi. Buna en güzel örnek Reims piskoposlarıdır. Frankların ilk kralı Chlodovechus'un 508 yılında Reims Başpiskoposu Remigius tarafından kutsanmış olması, bunun en önemli sebebidir. Remigius'un halefleri, Frank tarihi boyunca çok önemli bir yere sahip olmuştur.

Piskoposlar, sahip oldukları gücün büyüklüğü sayesinde Batı Francia'da özellikle IX. ve X. yüzyıl gibi kargaşa dönemlerinde siyaset sahnesinde de sıklıkla boy göstermişlerdir. Bu yüzden Capet Hanedanı'nın iktidara yükselişinin başarıya ulaşmasında aile ile iyi ilişkiler kuran piskoposların önemi yadsınamaz. Sens Başpiskoposu Waltharius ve Reims Başpiskoposu Adalberon bunlara örnektir. Buna karşılık, Güçlü Rotbertus'un çocukları Odo ve Rotbertus'a olan düşmanlığıyla bilinen Reims Başpiskoposu Fulchonus ise tam ters bir örnek olarak söz konusu ailenin güçlenmesine karşı olup Karolenjlerin yanında yer almıştır. Piskoposlar da kontlarla birlikte IX. yüzyılın ikinci yarısına ve X. yüzyıla damgasını vurmuş soylu sınıfı üyelerindendir. Piskoposların bu dönemdeki önemi Capet tarihi açısından oldukça mühimdir.

BİRİNCİ BÖLÜM
CAPET HANEDANI'NIN ÖNCÜLLERİ (ROTBERTUSLULAR DÖNEMİ)

"Capet Hanedanı'nın öncülleri" veya "Rotbertuslular Dönemi" denildiği zaman akla, Kral Odo'nun babası Rotbertus ile Hugo Capet'in 987 yılında kral seçilmesi arasında geçen yaklaşık yüz kırk senelik dönem gelmelidir. 888 yılında Batı Francia kralı Şişman Karolus'un tahttan indirilişi ve ölümünün akabinde Paris Kontu Odo'nun soylular tarafından kral seçilmesiyle, ilk defa Karolenj Hanedanı soyundan olmayan bir kişi Batı Francia kralı olmuştur. Bunun sebebi, Kekeme Ludovicus'un ikinci eşi Parisli Adelaide'den olan taht varisi oğlu Karolus'un kral olamayacak kadar küçük olmasıdır. Kral Odo'nun 898'deki ölümünden sonra aynı aileye mensup I. Rotbertus ve Rodulfus da soylular tarafından Karolenjlere alternatif olarak görülüp kral seçilmiştir. I. Rotbert'un 923'teki ölümünden sonra oğlu Büyük Hugo soylular tarafından kral seçilmemiştir. Ancak krallık üzerindeki siyasi gücü sayesinde her zaman için kraldan sonra gelen kişi olmayı başarmıştır. Büyük Hugo'nun oğlu Hugo Capet ise başlarda babasından miras aldığı görevleri devam ettirmiştir. Onun kral seçilmesi, 987 yılında V. Ludovicus'un erken ve beklenmedik ölümü neticesinde olmuştur.

Hugo Capet'in kral olarak seçildiği dönem literatürde "Rotbertuslular Dönemi" olarak isimlendirilmesinin sebebi, Kral Odo'nun babası Kont Rotbertus'tur. "Rotbertuslular" ifadesi ilhamını buradan almaktadır. Aynı zamanda "Rotbertus Hanedanı" olarak da isimlendirilir. Kont Rotbertus, Capet Hanedanı'nın bilinen en eski atasıdır. Kendisi hiçbir zaman kral olmamıştır ama 987 yılına kadar Batı Francia tacı, onun soyu ve Karolenj Hanedanı arasında gidip gelmiştir. 888-987 yılları arasında dört adet Karolenj ve üç adet Rotbertus soylu kral tahta çıkmıştır. Söz konusu dönem son derece karışık olmakla beraber, Karolenj iktidarının son yıllarını oluşturmaktadır.

Kont Rotbertus'tan Hugo Capet'in 987 yılında kral olarak seçilmesine kadar olan dönemin "Rotbertuslular Dönemi" olarak isimlendirilmesi son derece kafa karıştırıcıdır. Vurgulanması gereken en önemli nokta, "Capet" isminin söz konusu Hugo'ya ölümünden çok sonra tarihçiler tarafından verilmiş bir soyad olmasıdır. "Capet Hanedanı Dönemi" ifadesiyle kastedilen dönem, Hugo Capet'in tarih sahnesine çıkışıyla değil, kral olarak seçildiği 987 yılından başlamaktadır ve 1328 yılında son Capet Kralı Güzel Karolus'un arkasında erkek varis bırakmadan ölmesiyle son bulmaktadır. Adil Karolus'un kuzeni Valois Dükü VI. Philippus'un tahta geçmesiyle Valois Hanedanı Dönemi başlamıştır.

Capet Hanedanı tarihi, Rotbertuslular Dönemi'nden bağımsız düşünülmemelidir. Hugo Capet'i iktidara taşıyan sürecin temelleri bu dönemde atılmıştır. Söz konusu dönemi tanımlarken "Rotbertus Hanedanı" ifadesinin kullanımına araştırma eserlerinde sıklıkla karşılaşılmasına rağmen, bu ifadenin kullanımı isabetli görünmemektedir. Nitekim Kont Rotbertus'tan Hugo Capet'e kadar geçen sürede yaşamış aile bireyleri farklı bir hanedana mensup değildir. Capet Hanedanı ve Rotbertuslular Dönemi ifadeleri ile yapılan ayrım, sadece 987 yılı öncesini ve sonrasını ayırmak için yapılmaktadır. Böyle bir ayrım, konuyu derinlemesine anlamayı güçleştirmektedir. Ancak Capet tarihi ile ilgili modern literatürü okurken zorluk yaşanmaması için bu şekilde kavramsal bir ayrımın varlığını kabul etmekle beraber, bu kişilerin farklı bir hanedan olmadığı ve tek bir soyun devamı olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Rotbertuslular, uzun yıllar boyunca Batı Francia'da Karolenjlerden sonra gelen en önemli aile konumunda olmuşlardır. IX. yüzyılın ikinci yarısı ile X. yüzyıla etki bırakan bu hanedan, Frank monarşisinin en güçlü olduğu Nesturya bölgesinde en etkili güç odağı hâline gelmiştir. Krallığı hem iç hem de dış tehditlere karşı korumada önemli rol üstlenmişlerdir. Başta başkent Paris olmak üzere birçok bölgenin kontluğunu yönetmişler; ayrıca Frank tarihinin en önemli manastırları arasında yer alan Tours'taki Aziz Martinus ve Marmoutier manastırları dâhil pek çok manastırın idaresini de ellerinde bulundurmuşlardır. Askerî sınıf ile ruhban sınıf içerisindeki konumları sayesinde zamanla geniş bir destek tabanı oluşturmuşlardır. Batı Francia tahtında Kont Rotbertus'un soyundan gelen iki hükümdar (Odo ve I. Rotbertus) kan bağıyla, bir hükümdar ise (Rodulfus) evlilik yoluyla iktidara yükselmiştir. Dolayısıyla 987 yılında Hugo Capet'in iktidarı ele geçirmesini mümkün kılan gücün kökeninin anlaşılması için Rotbertuslular Dönemi'nin iyi kavranması büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda başlangıç noktası, hanedanın atası olarak kabul edilen Kont Rotbertus'tur.

1.1. Capet Hanedanı'nın Atası Güçlü Rotbertus

Tarihçiler tarafından Batı Francia Kralı Kel Karolus'a yöneltilen eleştirilerin başında onun Norman saldırılarına karşı etkili bir savunma geliştirememesi gelmektedir[34]. Bu dönemdeki siyasi kargaşa ortamı, Kel Karolus'un merkezi bir savunma sistemi geliştirmesinin önünde engel olmuştur. Kralın bu konudaki yetersizliği, *missus dominicus* olarak görev yapan Rotbertus isimli bir soylu sınıfı üyesinin ön plana çıkmasına olanak tanımıştır. Rotbertus, 866

[34] Mckitterick, 1983: 235.

yılında Brissarthe Savaşı'ndaki ölümüne kadar krallığı pek çok saldırıya karşı başarıyla savunmuş ve kralın önde gelen komutanı olmayı başarmıştır.

Orléans, Anjou, Tours ve Blois kontu olan Rotbertus aynı zamanda Marmoutier Manastırı'nın da laik başrahibidir. Bretonyalılar ve Normanlara karşı gerçekleştirdiği savaşlardaki başarılarına atfen literatürde "Güçlü Rotbertuıs" olarak bilinmektedir. Alman tarihçi Karl Ferdinand Werner, "Güçlü" ünvanının sebebinin, IX. yüzyılda yazılmış *Annales Fuldenses*'in (Fulda Yıllığı) Brissarthe Savaşı ile ilgili bölümünde yer alan "*Ruotbertus Karoli regis comes apud Ligurim fluvium contra Nordmannos fortiter dimicans occiditur*"[35] cümlesindeki "*fortiter*" ifadesinden geldiğini öne sürmektedir. Latince'de "*fortiter*" kelimesi "cesurca veya güçlü bir şekilde" anlamına gelmektedir ve Werner'in görüşüne göre Fransızca literatürdeki "*Robert le Fort*" kullanımı ilhamını buradan almaktadır[36]. Ancak modern literatürde bu kullanımın nedeniyle ilgili müstakil bir çalışma bulunmamakla beraber, bu ünvanın bahsedildiği üzere Rotbertus'un savaşlardaki başarılarından kaynaklandığı görüşü hâkimdir. Werner'in işaret ettiği *Annales Fuldenses*'teki "*fortiter"* kelimesinden kaynağını alıp zamanla anlam kayması yaşamış olması muhtemeldir. Modern literatürde "Güçlü Rotbertus" kullanımı dışında herhangi bir kullanıma rastlanmamaktadır. Bu doğrultuda çalışma boyunca "Güçlü Rotbertus" ifadesi kullanılması mâkul görülmüştür.

Hiç şüphesiz Güçlü Rotbertus, Kel Karolus döneminin en önemli siyasi aktörleri arasındadır. Ancak onun tarihsel önemi, yaşamı boyunca üstlendiği görevler ve gerçekleştirdiği faaliyetlerden ziyade, soyundan gelen kişilerin elde ettikleri başarılarla şekillenmiştir. Bununla birlikte, böylesine etkili bir figürün kökeni ve yaşamına ilişkin bilgiler, ölümünden uzun yıllar sonra kaleme alınmış sınırlı sayıdaki kaynaklara dayanmaktadır.

1.1.1. Güçlü Rotbertus'un Kökeni Sorunsalı

Capet Hanedanı tarihi uzmanlarını en çok uğraştıran meselelerden biri Güçlü Rotbertus'un soyudur. Özellikle XIX. yüzyılda başlayan tartışmalarla Güçlü Rotbertus'un soyu hakkında Fransız ve Alman tarihçiler tarafından pek çok fikir ortaya atılmıştır. Kel Karolus'un bu çok önemli *missus dominicus*'unun soyunun soybilim (genealoji) tartışmalarına konu olmasının temelde iki nedeni vardır. Bunlardan birincisi, kaynakların yetersizliği sebebiyle oluşan bilgi azlığıdır. Nitekim söz konusu dönemi konu edinen yıllıklar ve kronikler, kralların faaliyetlerine yoğunlaşmakla beraber Güçlü Rotbertus gibi bir kontun biyografisi hakkında

[35] "Rotbertus, Kral Karolus'un kontu, Ligur Nehri'nde Normanlara karşı cesurca savaşırken öldürüldü.", *Annales Fuldenses*, 1891: 66.
[36] Werner, 1997: s.253.

bilgi verme açısından kısıtlıdır. İkinci neden ise X. yüzyılda yazılmış kaynaklarda Güçlü Rotbertus'a ithaf edilen Sakson kökenidir. Capet Hanedanı, Frankların kurmuş olduğu Frank Krallığı'nın üçüncü yönetici hanedanı olduğu unutulmamalıdır. Önceki iki hanedandan birincisi olan Merovenjlerin atası Chlodovechus'un ve ikincisi olan Karolenjlerin ataları Pippinus ve Arnulfus'un Frank soylu olmadığı fikrini ortaya atmak için güçlü bir gerekçe bulunmamaktadır. Ancak bu, Capetlerin atası olan Güçlü Rotbertus için söz konusu değildir.

Güçlü Rotbertus'un soyunun Frank mı yoksa Sakson mu olduğu sorunsalı, XIX. yüzyıl gibi milliyetçilik akımının yoğun yaşandığı bir dönem için oldukça önemli bir araştırma konusudur. Bunun sebebi, Doğu Francia'nın zamanla Kutsal Roma Germen İmparatorluğuna dönüşmüş olması ve Almanya'nın bu imparatorluğun içinden çıkan bir devlet olmasıdır. Doğu Francia'nın son Karolenj soylu kralı Çocuk Ludovicus'un ölümünden sonra Franconia Dükü Conradus'un, soylular tarafından kral seçildiği göz önünde bulundurulmalıdır. Conradus, Doğu Francia'nın ilk Karolenj soylu olmayan kralıdır. Ancak onun 918'deki ölümünden sonra başa geçen Saksonya Dükü I. Heinricus anne tarafından Sakson soyludur. Yani, Doğu Francia'nın ilk Frank kökenli olmayan kralıdır. Oğlu Büyük Otto'dan ismini alan Sakson kökenli Otto Hanedanı'nın atasıdır[37]. Bu tarihten itibaren Doğu Francia, yani Kutsal Roma Germen İmparatorluğu, 1024 yılına kadar Otto Hanedanı tarafından yönetilerek Sakson yönetimini başlatmıştır. Bu nedenle, Güçlü Rotbertus'un Sakson kökenli olduğunu kabul etmek, Capet Hanedanı'nın da Sakson kökenli olduğunu kabul etmek anlamına gelir ve bu, milliyetçilik akımının yoğun yaşandığı XIX. yüzyılın tarihçileri için önemli bir tartışma konusudur.

Güçlü Rotbertus'un kökeni hakkındaki tartışmalara geçmeden önce ilgili kaynakların bu konuya ilişkin değerlendirilmeleri incelenmelidir. Güçlü Rotbertus'un yaşadığı IX. yüzyılda kaleme alınan yıllıklar, onun kökeni hakkında sessiz kalmaktadır. *Annales Bertiniani*, *Annales Fuldenses* ve *Annales Xantenses*, onun Bretonlar ve Normanlarla yaptığı savaşlara odaklanmaktadır. Ancak bunların içinden *Annales Xantenses*'te dikkat çeken bir ifade mevcuttur. Yıllıkta, 866 yılında Güçlü Rotbertus'un Breton-Norman müttefik ordusuyla yaptığı Brissarthe Savaşı sırasındaki ölümünden bahsederken "O yıl Galyalılar ile Paganlar arasında Galya'da büyük bir savaş yapıldı ve her iki taraftan da sayısız insan öldü. Orada Karolus'un dükü, Francia doğumlu çok mahir bir adam olan, Rotbertus öldürüldü."[38] denilmektedir. Burada dikkat çeken Güçlü Rotbertus hakkındaki "Francia doğumlu" ifadesidir. Söz konusu yıllık Almanya'nın Xanten şehrinde yazılmıştır ve ismini buradan almaktadır. Xanten şehri söz

[37] Otto Hanedanı'nın kuruluşu hakkında bk. Grabowski, 2018.

[38] "*Eo anno ingens bellum inter Gallos et paganos geritur in Gallia, et cecidit ex utraque parte innumerabilis multitudo. Ibique Ruodbertus, vir valde strenuus, ortus de Frantia, dux Karoli, interfectus est*.", *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 24-25.

konusu dönemde Doğu Francia sınırları içerisinde yer almaktadır. Yıllık yazarının "Francia" ifadesiyle kastetmek istediği, Kel Karolus'un Batı Francia'sı değil, Alman Ludovicus'un Doğu Francia'sıdır. Yazar, Kel Karolus'un toprakları hakkında "Galya" ifadesini kullanmıştır. Ancak *Annales Xantenses*'in yazarı burada Güçlü Rotbertus'un Sakson kökenli olduğunu kastetmek istememiştir. Nitekim Güçlü Rotbertus, 825 yılı civarında doğduğu esnada henüz Verdun Antlaşması ile üçe bölünme gerçekleşmemişti. Onun doğduğu dönemde Batı-Doğu Francia ayrımından söz edemeyiz. Ancak *Annales Xantenses*'in yazıldığı IX. yüzyılın ikinci yarısında böyle bir ayrım yapmak mümkündür. Bu esnada ise Doğu Francia, Frank soylu Karolenj ailesinin yönetiminde ve Frankların çoğunlukta olduğu bir bölgedir. *Annales Xantenses*'in yazarının kastetmek istediği, Güçlü Rotbertus'un Doğu Francia sınırları içinde doğmuş olduğu ve daha sonra Batı Francia'ya göçmüş olduğudur.

Güçlü Rotbertus'un Doğu Francia kökenlerine atıfta bulunan bir başka kaynak ise onun ve oğlu Odo'nun çağdaşı olan Saint-Germain-des-Prés Manastırı keşişi Abbo Parisiensis'in *Bellis Parisiacae Urbis* isimli eseridir. Abbo, 885-886 yıllarında gerçekleşen ve Odo'nun başarıyla savunduğu Normanların Paris Kuşatması'nın tanığıdır. Kuşatmadan kısa bir süre sonra Latince ve şiir formunda kaleme aldığı eserinde Odo'nun bu kuşatma esnasındaki başarılarını destansı bir şekilde anlatmaktadır. Abbo eserinde, 888 yılında Odo'nun kral seçilmesi hakkında "Francia sevindi, Nesturyalı olmasına rağmen."[39] demektedir. Abbo, eserini şiirsel ve edebî bir üslupla kaleme aldığı için, "Francia sevindi" ifadesi iki farklı biçimde yorumlanabilir. Öncelikle burada geçen "Francia" ifadesinin Doğu Francia'yı işaret ettiğini kabul etmek gerekir. Cümlenin ilk yorumuna göre, Odo'nun kral seçilmesi öylesine önemli bir gelişmedir ki, bu haber Doğu Francia gibi uzak bölgelerde dahi sevinçle karşılanmıştır. Abbo'nun eser boyunca Odo'ya duyduğu hayranlığı ve sevgiyi gizlememesi, bu yorumu destekler niteliktedir. İkinci yoruma göre ise, Odo'nun babası Güçlü Rotbertus'un Doğu Francia kökenli olması sebebiyle, Batı Francia tahtına kendi soylarından birinin oğlunun geçtiğini öğrenen Doğu Francia halkı bu gelişmeden memnuniyet duymuştur. Abbo'nun *Bellis Parisiacae Urbis*'inden daha önce yazılmış olan *Annales Xantenses*'de yer alan ifadeler ikinci bir yorumun yapılmasına neden olmaktadır.

Güçlü Rotbertus'un Doğu Francia topraklarında doğmuş olduğunu söyleyen bir başka kaynak ise Corveyli Widukindus'dur. O, 967 yılında yazdığı *Res Gestae Saxonicae* (Saksonların İcraatları) isimli eserinde Güçlü Rotbertus'un oğlu Odo'dan bahsederken onun Doğu Francialı olduğunu söyler[40]. Odo, Nesturya doğumludur ve babası Güçlü Rotbertus

[39] "*Francia laetatur, quamvis is Nustricus esset*." Abbonis, 1871: 41.
[40] "*Orientalibus Francis adiens nomine Oda*" Widukindus, 1882: 25.

866'da öldüğünde henüz çok küçüktür. Nitekim Widukindus da Odo'nun Doğu Francia doğumlu olduğunu söylemez; sadece Doğu Franklarına mensup olduğunu söyler. Bu noktada *Annales Xantanses*, Abbo Parisiensis ve Widukindus'un söyledikleri birbirleriyle örtüşmektedir[41]. Ancak üç kaynak da Güçlü Rotbertus'un doğrudan Sakson kökenli olduğunu belirtmez.

Kaynaklarda Güçlü Rotbertus'un Doğu Francia'dan Nesturya'ya geldiğine dair ifadelerin yer alması şaşırtıcı değildir. Nitekim VII. yüzyıldan itibaren Nesturya'da etkinlik kazanmaya başlayan ve buraya doğudan gelen başka soylu ailelerin de varlığı bilinmektedir[42]. Dolayısıyla Güçlü Rotbertus'un doğudan gelmiş olması, onun Sakson kökenli olduğu anlamına gelmemektedir.

IX. yüzyıl kaynaklarında Güçlü Rotbertus'un kökenine ilişkin açık bir ifade bulunmadığına daha önce değinilmiştir. Bu noktada X. yüzyılda kaleme alınan kaynaklarda ortaya atılan Sakson kökeni iddiasını incelemek yerinde olacaktır. Reims'daki Aziz Remigius Bazilikası keşişi Richerus, Kral Odo'nun 888'deki taç giyme töreninden bahsederken onun hakkında "Babası, şövalye sınıfından Rotbertus; büyük babası ise Germen kökenli bir yabancı olan Witichinus idi."[43] demektedir. Güçlü Rotbertus'un Sakson kökenine dair tartışmaların kaynağı bu ifadedir. *Annales Xantenses* ve Widukindus, Güçlü Rotbertus'un doğum yeri olarak Doğu Francia'nın işaret etmektedir. İki kaynak da Richerus'un 995 yılıyla son bulan serisinden daha önce yazılmıştır. Dolayısıyla iki yazar da Güçlü Rotbertus'un yaşadığı döneme Richerus'tan daha yakındır. Ancak iki kaynakta da Güçlü Rotbertus'un doğrudan doğruya Sakson olduğuna dair bir ifade bulunmamakta; babasının ismi de zikredilmemektedir. Bunun sebebi, *Annales Xantenses* ve Widukindus'un da Güçlü Rotbertus'un babasının ismini bilmemesidir. O zaman onlardan daha sonra eserini kaleme almış olan Richerus, Witichinus ismini nereden bilmektedir?

Öncelikle belirtmek gerekir ki, Witichinus ismi Richerus dışında hiçbir kaynakta geçmemektedir. X. yüzyılın başlarında yazan Prümlü Regino, Güçlü Rotbertus'un yaşadığı döneme Richerus'a kıyasla çok daha yakın olmasına rağmen kroniğinde bu yönde herhangi bir bilgi aktarmamıştır. Dolayısıyla, Güçlü Rotbertus'un babasının adından söz eden tek yazar Richerus'tur. Yaygın kanaate göre, Richerus aslında Güçlü Rotbertus'un babasının adını bilmemekteydi; bu nedenle, eserini zenginleştirmek ve anlatımına renk katmak amacıyla bu ismi kendisinin ortaya attığı düşünülmektedir. Nitekim Richerus'un *Historia*'sından önce

---

[41] Merlet, 1985: 100-101.
[42] Calmette 1928: 235.
[43] "*Hic patrem habuit ex equestri ordine Rotbertum, avum vero paternum Witichinum, advenam Germanum*.", Richerus, 1877: 5.

yazılmış, Güçlü Rotbertus'tan bahseden ve günümüze ulaşmış hiçbir eserde böyle bir bilgiye rastlanmamaktadır. Werner, Richerus'u açık bir şekilde "hikâyesini renklendirmek isteyen bir retorik ustası" olarak nitelendirmektedir. Ona göre Richerus, Güçlü Rotbertus'un babasının ismini tamamen uydurarak ona söz konusu dönemde yaygın kullanılan bir Sakson ismi vermiştir[44]. Werner'in bu görüşü oldukça akla yatkındır. Richerus, eserinin ilgili bölümünden önce de sonra da ne Güçlü Rotbertus'un ne de Witichinus'un ismini zikretmektedir.

Güçlü Rotbertus'un Sakson kökenli olduğunu söyleyen tek yazar Richerus değildir. XI. yüzyılın ilk yıllarında yazan Fleury Manastırı rahibi Aimoinus da Güçlü Rotbertus'tan "*Sakson kökenli Anjou kontu Rotbertus*"[45] olarak bahseder. Ancak Aimonius, Güçlü Rotbertus'un babasının ismini zikretmez. Aynı şekilde, XI. yüzyıl yazarı Norman tarihçi Jumièges li Wilelmus (William), *Gesta Normannorum Ducum* (Norman Düklerinin Eylemleri) isimli kitabında 888 yılında kral olarak seçilen Odo'dan "*Sakson kökenli olan Anjou Kontu Rotbertus'un oğlu*"[46] şeklinde bahseder. Örneklerden anlaşılacaktır ki, Güçlü Rotbertus'tan birkaç nesil sonra yaşamış yazarlar, onun hakkında sınırlı bilgiye sahiptir.

X. yüzyılda ortaya atılan Sakson köken iddiasının kaynağı tartışma konusudur. Güçlü Rotbertus'un Sakson değil, bir Frank olduğunu kabul eden Fransız tarihçi René Merlet, bu konuda dikkate değer bir görüş ortaya atmaktadır[47]. Ona göre Sakson kökeni fikrinin kaynağı, Güçlü Rotbertus'un oğlu Odo'nun krallık dönemindeki başarıları hakkındaki bir halk hikâyesinden gelmektedir. Orta Çağ'da kahramanlık öykülerinin anlatıldığı pek çok halk hikâyesi olduğu bilinmektedir. Bunlardan bazıları günümüze kadar ulaşabilmiştir. Ancak söz konusu dönem hakkında Güçlü Rotbertus'un Sakson kökenlerinin anlatıldığı bir halk hikâyesi günümüze ulaşmamıştır. Merlet'nin ortaya attığı bu fikir herhangi bir kaynağa dayanmamaktadır ve bir varsayımdan öteye gitmemektedir.

Yaygın görüşün Richerus'un Witichinus ismini kendisinin ortaya attığı şeklinde olduğundan bahsedilmiştir. Ancak Fransız tarihçi Maurice Chaume, *Les Origines du Duché de Bourgogne* (Burgonya Dükalığı'nın Kökenleri) isimli çalışmasının birinci cildinde yaygın görüşün tam aksi şekilde dikkate değer bir fikir ortaya atmaktadır[48]. Chaume'a göre, Germen kökenli olan Witichinus ismi, Wido'un küçültme formu (Latince'deki *deminutivus* kuralı) olmakla beraber Fransızca'ya "*Guy-Gui*" olarak geçmiştir. Bu ise "*Guido*" isminin küçültme formudur. Nitekim Orta Çağ'da Guy ismi çok sık karşımıza çıkan (özellikle *Wido* şeklinde) bir

---

[44] Werner, 1997: 254.
[45] "*Rotbertus Andegavensis comes Saxonici generis*" Aimoinus, 1851: 374.
[46] "*Fiili Roberti comitis Andegouorum qui fuit vir Saxonici generis*" William of Jumièges, 1995: 242.
[47] Merlet, 1895: 103-104.
[48] Chaume, 1925: 536.

erkek ismidir. Dolayısıyla Richerus, Witichinus ile aslında Guy ismini işaret etmektedir. Chaume'un görüşüne göre, Güçlü Rotbertus'un babası 835-844 yılları arasında Bretonya sınırında varlık gösteren Kont Gui (Wito) isimli biridir ve Richerus aslında bu kişiyi işaret etmekteydi. Yani bu ismi uydurmamıştır. Chaume'un bu fikri, elimizdeki hiçbir kaynak tarafından destekleyici nitelikte değildir.

Fransız tarihçi Anatole de Barthélemy, Güçlü Rotbertus'un babası olarak Loire Vadisi'ndeki Blois'nın Kontu Guillaume'u önermiştir[49]. Barthélemy'nin fikrinin temelde iki tane dayanak noktası vardır. Bunlardan ilki, İngiliz tarihçi Ordericus Vitalis'in XII. yüzyılda yazdığı *Historia Ecclesiastica* (Kilise Tarihi) eserinde, Güçlü Rotbertus'un torunu ve Hugo Capet'in babası olan Büyük Hugo'dan "Orléanslı Büyük Hugo"[50] olarak bahsetmesidir. Dolayısıyla Vitalis, Rotbertusluları Orléanslı olarak belirtmiştir. Guillaume ise Orléans Kontu Odo'nun kardeşidir. Güçlü Rotbertus, Blois Kontluğuna sahip olduğu için Barthélemy, onun bu kontluğu babasından miras aldığını öne sürmüştür. Barthélemy'nin ikinci dayanağı ise, Kral Odo'nun 892 yılında Normanlarla yaptığı bir antlaşmada ön plana çıkan Ingon isimli bir soyluya Blois'nın mülkiyetini vermiş olmasıdır.

Barthélemy'nin Guillaume tezinin karşılaştığı bazı engeller bulunmaktadır. Bunlardan ilki, Fransız tarihçi Louis Rioult de Neuville'in de işaret ettiği gibi Blois Kontu Guillaume 835 yılında öldüğünde Güçlü Rotbertus, kontluğu miras alabilecek yaşta değildir[51]. Gerçekten de 825 yılı civarında doğduğu düşünülen Güçlü Rotbertus, Kont Guillaume öldüğünde henüz onlu yaşlarının başındadır. İkinci engel, ileride de görüleceği gibi Ingon'dan Richerus dışında hiçbir kaynakta bahsedilmemesidir. Onun Ingon hakkında yazdıklarını karşılaştırıp teyit edebileceği bir kaynak mevcutsa bile, günümüze ulaşmamıştır. Barthélemy'nin tezinin karşılaştığı üçüncü engel ise, Ordericus Vitalis dışında hiçbir kaynakta Büyük Hugo'dan "Orléanslı" olarak bahsedilmemektedir. Ordericus'un bu kararı bir hata veya kişisel seçim gibi görünmektedir. René Merlet ise Orléans Kontu Odo ile Güçlü Rotbertus'un kardeş olduğu ve Kont Guillaume'un çocukları olduğunu savunmuştur[52]. Ancak onun bu fikri de bahsettiğimiz engellere takılmaktadır.

Richerus, Güçlü Rotbertus'un kökenine dair doğru bilgilere ulaşılabilecek güvenilir bir kaynak değildir. Eserini X. yüzyılın sonlarında Hugo Capet döneminde kaleme almıştır. Fransız tarihçi Anatole de Barthélemy'nin de dikkat çektiği üzere[53], Richerus'un Witichinus ismini

---

[49] Barthélemy, 1873: 13.
[50] "*Hugo Magnus Aurelianensis*" Vitalis, 1980: 155.
[51] Neuville, 1873: s.18.
[52] Merlet, 1895: 106-108.
[53] Barthélemy, 1873: 12.

zikretmesinin nedeni, gerçekten de Hugo Capet'in annesi Hadewich'in I. Heinricus'un kızı olması ve dolayısıyla Sakson kökene sahip olmasıyla mı ilgilidir, kesin olarak bilinmemektedir. Richerus, Hugo Capet'i ve onun atalarını ötekileştirmek için böyle bir yol izlemiş olabilir. Eğer öyleyse, bunun kaynağı Richerus'tan da eskiye dayanan bir "Sakson köken" dedikodusu da olabilir[54]. Nitekim, Hugo Capet 987 yılında tahta geçtiği zaman bile Karolenjlere olan bağlılık bir anda yok olmamıştı ve yeni hanedanı karalayıcı ifadeler sıklıkla kaynaklarda görülüyordu.

Richerus'un Güçlü Rotbertus hakkında yaptığı önemli bir hata, onun şövalye sınıfından (*equestri ordine*) olduğunu belirtmesidir. Güçlü Rotbertus, kesinlikle basit bir şövalye sınıfı mensubu değildir. Kel Karolus'un *missus dominicus*'uydu. Bretonyalılar ve Normanlarla yapılan savaşlara liderlik ediyordu. İleride görüleceği gibi krala isyan edecek kadar ileriye giden Güçlü Rotbertus, öldüğünde Nesturya'nın en büyük güçlerinden biriydi. Richerus'a gelene kadar Rotbertuslular hakkında halk arasında bir Sakson köken dedikodusu gerçekten de var mıydı, bilinmemektedir. Ancak Richerus, Sakson köken atfedip basit bir şövalye sınıfından geldiklerini belirterek Hugo Capet'in soyunu ötekileştirip küçümsemek istemekte görünmektedir. Kesin olan husus ise, Richerus'un eserini yazdığı X. yüzyılın sonlarında Güçlü Rotbertus ve ataları hakkında kayda değer hiçbir bilginin bilinmiyor oluşudur.

Richerus'un eseri XIX. yüzyılda keşfedilmiştir. Bu nedenle, bulunduktan sonraki ilk dönemlerde, onun ifadelerinin doğru olduğu yönünde genel bir kabul oluşmuştur. Sözünü ettiğimiz yıllıklar ve kroniklerin Güçlü Rotbertus'un kökeni hakkında yeterli bilgi vermiyor oluşu tarihçileri farklı yöntemlere başvurmaya itmiştir. Bu noktada devreye krallık içinde geçmişte yaşamış Rotbertus isimli başka soyluların izini sürmek girmektedir. Orta Çağ'da özellikle Germen halklarında aile içinde belirli isimlerin sürekli kendini tekrar ettiğinden daha önce bahsedilmişti. Yeni doğan çocuklara ataları arasından saygın kişilerin ismi verilirdi. Bazen bu isim değişikliğe uğrardı. Farklı etnik köken ve anadile sahip aileler arasındaki evliliklerin sonucunda isimler tanınmaz hâle gelebilirdi. Bu nedenle, yalnızca isimlerden yola çıkarak bir soy ağacı oluşturmak istendiğinde, son derece sıkı metodolojik ilkelere bağlı kalınması gerekmektedir[55]. Ulaşılacak sonuç önceden belirlenmemelidir.

Germen halklarının sahip olduğu isimler, onların hayat tarzlarını yansıtan anlamlı kelimelerden oluşmaktadır. Çok çeşitli Germen isimleri olduğu gibi bunlardan bazılarının diğerlerine göre daha sık görülmesi normaldir. İki kişinin aynı ismi taşıması, her zaman aralarında bir akrabalık ilişkisi olduğu anlamına gelmez. Bu nedenle, isimler üzerinden

[54] Calmette, 1928: 240-242.
[55] Davis, 2020: 160.

kurulacak bir soy ağacı her zaman doğruluk taşımayabilir. İsim benzerliğinin yanı sıra güvenilir kaynaklara da ihtiyaç vardır.

XX. yüzyılda özellikle Alman tarihçiler Karl Glöckner ve Karl Ferdinand Werner'in soybilim çalışmaları sonucu Güçlü Rotbertus'un olası soy ağacı oluşturulmuştur. Buna göre o, Orta Ren havzasında hüküm süren Hesbaye kontlarının soyundandır. Almanya'daki Worms şehri de bu ailenin mülkleri arasındadır. Söz konusu aile büyük ihtimalle Hesbaye civarına Karolenjler tarafından atanmıştır[56]. Geçtiğimiz yüzyıl içinde yapılan çalışmalarla Güçlü Rotbertus'a kadar aynı aileye mensup üç farklı Rotbertus isimli kont tespit edilmiştir. Buna göre, Güçlü Rotbertus'un babası Hesbaye kontu Rotbertus, onun da babası bir başka Rotbertus ve onun da babası Turincbertus'tur. Turincbertus, kardeşi Cancor'la birlikte Williswinda ve Hesbaye kontu Rotbertus'un oğludur. Williswinda 764 yılında bugünkü Almanya'nın Hesse eyaleti sınırları içinde kalan Lorsch'ta bir manastır kurmuştur[57]. Ailenin üyelerinin izini sürebilmemiz büyük ölçüde Lorsch Manastırı'yla ilişkili belgeler sayesinde olmaktadır.

12 Temmuz 764 tarihli bir belge, Williswinda'nın oğlu Cancor'la birlikte Lorsch Manastırı'nı kurduğundan ve buraya yaptığı bağışlardan bahsetmektedir. Belgenin altında Williswinda'nın ve Cancor'un imzaları vardır[58]. Williswinda'nın kocası Hesbaye Kontu Rotbertus olmalıdır[59]. Orléans Başpiskoposu Eucherius'un hayatı hakkında yazılan *Vita Eucherii Episcopi Aurelianensis* (Orléans Piskoposu Eucherius'un Hayatı) isimli anonim hagiografik eserde, onun Karolus Martellus tarafından Hesbaye'de Chrodebert isimli bir konta gönderildiğinden bahsedilmektedir[60]. Chrodobert, Rotbertus isminin alternatif bir yazım formudur ve Hesbaye kontu olan bu Rotbertus, Williswinda'nın eşidir. Hesbaye'deki Aziz Trudonis Manastırı kayıtlarında Rotbertus'un, Karolus Martellus'un emriyle Başpiskopos Eucherius'un korumasını üstlendiği ve bu manastıra geldiği görülebilmektedir[61]. Böylelikle *Vita Eucherii Episcopi Aurelianensis*'in anonim yazarı da doğrulanmış olmaktadır.

7 Nisan 742 tarihli bir belgede Kont Rotbertus'un Aziz Trudonis Manastırı'na bağışta bulunduğu görülmektedir. Belgede Rotbertus kendisini "*Ben merhum Lambertus'un oğlu, Kont Rotbertus*" şeklinde tanımlamaktadır[62]. Amerikalı tarihçi Constance Brittain Bouchard, 715 tarihli bir Metz belgesinde adı geçen Kont Lambertus'un, Kont Rotbertus'un babasıyla aynı

---

[56] Werner, 1979: 172.
[57] Bouchard, 2014: 188.
[58] *Codex Laureshamensis Erster Band*, 1929: 267-268.
[59] Bouchard, 2014: 189.
[60] *Vita Eucherii Episcopi Aurelianensis*, 1920: 51.
[61] *Gesta Abbatum Trudensium Continuatio Tertia*, 1852: 371.
[62] "*Ego Robertus Comes, filius quandom Lamberti.*" *Diplomata, chartae, epistolae, leges aliaque instrumenta ad res gallo-francicas spectantia: Instrumenta ab anno 628 ad annum 751*, 1849: 379.

kişi olduğunu ileri sürmektedir[63]. Kont Rotbertus, eşi Williswinda Lorsch Manastırı'nı kurmadan önce ölmüştür. Nitekim, 764 yılına tarihlenen Lorsch Manastırı'yla ilgili bir belgede, Williswinda'dan "Kont Rotbertus'un dul eşi" olarak bahsedilmektedir[64]. Kont Rotbertus'un ölüm tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Bouchard'ın önerisi, *Annales Alamannici*'de (Alaman Yıllıkları) 748 yılında öldüğü söylenen Horbertus'un, söz konusu Kont Rotbertus olduğu şeklindedir[65]. *Annales Alamannici'de* bahsi geçen Horbertus'un, söz konusu Rotbertus olup olmadığını bilinmemektedir. Ancak kesin olarak bilinen şudur ki Kont Rotbertus, 764'ten önce ölmüştür.

Kont Rotbertus ile Williswinda'nın Turincbertus ve Cancor isimli iki oğlu bulunmaktadır. Williswinda tarafından hazırlanan 764 tarihli Lorsch Manastırı'nın kuruluş belgesinde Cancor'un ismi görülebilir. Haziran 770 tarihli bir belgede Cancor'un eşi Angila'yla birlikte Aziz Petrus Manastırı'na bağışta bulunduğunu görülebilir. Belgedeki imzalar arasında Cancor'un oğlu Heimericus'un ve kardeşi Turincbertus'un imzaları bulunmaktadır[66]. Turincbertus'un Güçlü Rotbertus'un dedesinin babası olduğu düşünülmektedir. 767 ve 770 tarihli iki adet belgede Turincbertus'un Aziz Nazarius'un ve oğlu Rotbertus'un ruhu için bağışta bulunduğunu görmekteyiz[67]. 767 tarihli belgede imzası bulunan Kont Heimericus, Cancor'un oğlu olan Heimericus olabilir. Cancor aynı zamanda Ren Bölgesi'ndeki Worms'un kontudur. Buranın idaresi Cancor'dan sonra oğlu Heimericus'a geçmiş olmalıdır. Onun da ölümünden sonra varisi olmadığı için Turincbertus'a ve oğlu Rotbertus'a geçmiştir[68].

2 Haziran 795 tarihli belgede Turincbertus'un oğlu olan Rotbertus, Worms bölgesinde bulunan mülklerinin bir kısmını bağışlamaktadır[69]. Karolus Magnus döneminin ünlü bilgini Einhard'ın "*Annales Einhardi*" (Einhard Yıllığı) isimli eserinde, 807 yılında doğudan dönerken ölen Radbertus isimli bir *missus dominicus*'dan bahsetmektedir[70]. Radbertus, Rotbertus'un alternatif bir yazım formudur. Eğer Einhard'ın bahsettiği bu Rotbertus, Güçlü Rotbertus'un dedesi olan Hesbaye ve Worms Kontu Rotbertus ise kendisi Karolus Magnus'un *missus dominicus*'udur. Ancak Rotbertus, 795 tarihli bağış belgesinde kendisinin bu göreve sahip olduğunu söylememiştir. Kendisi bu tarihten sonra *missus dominicus* olmuş olabilir. Kesin olarak bilinen husus ise Rotbertus'un oğlu ve Güçlü Rotbertus'un babası olduğu düşünülen

---

[63] Heidrich, 2011: 75; Bouchard, 2014: 189.
[64] "*Williswinda uidua Ruperti comitis*" *Codex Laureshamensis Erster Band*, 1929: 265.
[65] "*Hotbertus interfectus est*" *Annales Alamannici*, 1826: 26; Bouchard, 2014: 189.
[66] *Chronicon Laureshamense*, 1869: 350-351.
[67] *Codex Laureshamensis Zweiter Band*, 1933: 3-4.
[68] Noizet, 2006: 21.
[69] *Codex Laureshamensis Zweiter Band*, 1933: 423-424.
[70] "*Radbertus, missus imperatoris qui de oriente revertebatur defunctus est.*" Einhard, 1826: 194.

Rotbertus'un Dindar Ludovicus'un *missus dominicus*'u olduğudur[71]. Böylesine nüfuzlu bir kişinin oğlunun Kel Karolus'un *missus dominicus*'u olan Güçlü Rotbertus olması muhtemeldir.

812 tarihli Tinguilfus isimli bir kişi hakkındaki mahkeme belgesinde[72] ve 825 tarihli bir başka belgede Kont Rotbertus'un ismi geçmektedir[73]. 834 tarihli bir belgede ise Wialdruth isimli bir kadının merhum eşi Rotbertus'un ruhu için Lorsch Manastırı'na bağışta bulunduğu görülmektedir[74]. Eğer bu belgede ismi geçen merhum kişi söz konusu Kont Rotbertus ile aynı kişi ise, onun 834 yılından önce ölmüş olması muhtemeldir. Ayrıca, bu kişi gerçekten de Güçlü Rotbertus'un babası ise, annesinin ismi de Wialdruth olmalıdır.

Belgeler sayesinde Güçlü Rotbertus'un soyu, Kont Lambertus'tan başlayarak sırasıyla Rotbertus, Turincbertus, Rotbertus, Rotbertus ve Güçlü Rotbertus olarak beş nesil kadar geriye götürülebilmektedir. Modern literatürde, Güçlü Rotbertus'tan önceki üç Rotbertus sırasıyla I., II. ve III. olarak anılmaktadır. Ancak biz böyle bir isimlendirmeyi doğru bulmuyoruz. Bunun nedeni, modern literatürde Güçlü Rotbertus'un oğlunun I. Rotbertus ve Hugo Capet'in oğlunun II. Rotbertus olarak isimlendirilmesidir. Aile içinde çok sayıda Rotbertus isimli üyenin olması kafa karışıklığı yaratabilecek bir unsurdur. Ancak bunun söz konusu aileye "Rotbertuslular" denmesinin başlıca nedeni olduğu ve bu isim tekrarının soybilim çalışmalarını kolaylaştırdığı unutulmaması gerekir. XX. yüzyılda ortaya çıkan bu soyağacı, Güçlü Rotbertus'un ataları hakkında yapılmış en gerçekçi çalışmadır. Söz konusu dönemde yaşamış Rotbertus isimli şahısların birbirleriyle ilişkilendirildiği basit bir soyağacından çok daha fazlasıdır. Bu kişilerin birbirleriyle olan akrabalıkları belgelerde bizzat kendileri tarafından dile getirilmekedir.

Soyağacının oluşturulmasının ardından, geriye Sakson kökeni iddiasının neden ortaya atıldığını anlamlandırmak kalmaktadır. Öncelikle, *Annales Xantenses* ve Abbo'nun eserlerinde Güçlü Rotbertus'un Sakson kökenli olduğuna dair herhangi bir ifade bulunmadığını hatırlatmak gerekir. X. yüzyılın başlarında yazan Regino da bu yönde bir bilgi aktarmamıştır. Sakson kökeni iddiası, mevcut kaynaklar arasında ilk kez Richerus'un eserinde görülmekte; sonrasında Aimonius ve Wilelmus tarafından tekrarlanmaktadır. Büyük olasılıkla bu iddia, X. yüzyıl içerisinde ortaya çıkmıştır. Kaynağı, Merlet'nin varsayımını doğrular biçimde, bir halk anlatısı da olabilir. Ancak mevcut belgelerle bunu kesin biçimde saptamak mümkün değildir. Richerus, Werner'in de belirttiği üzere, anlatısını zenginleştirmek isteyen bir retorik ustasıdır.

843 yılında Verdun Antlaşması ile Hesbaye, Doğu Francia sınırları içinde kalmıştır. Bu sebeple Sakson dedikodusu X. yüzyıl içinde kaçınılmaz bir biçimde Karolenjlerin yerini almaya

---

[71] Werner, 1997: 259.
[72] Die Urkunden Der Karolinger Erster Band, 1906: 288-289.
[73] Boretius, 1833: 308.
[74] *Codex Laureshamensis Zweiter Band*, 1933: 49.

başlayan Rotbertuslular için kaynağı anlaşılabilir bir öfkenin göstergesidir. Bu dönemde Güçlü Rotbertus'un Hesbaye kontlarının soyundan geldiği unutulmuş olmalıdır. Geriye hatırlanan tek gerçek, onun Nesturya'ya göre doğudan gelmiş olduğudur. Ancak kendisi bir Sakson değildir. Sadece iç savaş sonrası yeni sınırların belirlenmesiyle Doğu Francia sınırları içerisinde kalmış Frank bir kont ailesinin soyundan gelmektedir.

1.1.2. Nesturya'ya Gelişi ve İlk Yılları (843-850)

Güçlü Rotbertus'un Nesturya'ya ne zaman geldiği kesin olarak bilinmemektedir. Onun 836 tarihli bir Lorsch Manastırı belgesinde Aziz Nazarius adına bağışta bulunduğunu görülebilmektedir. Burada kendisinden Kont Rotbertus'un oğlu Rotbertus olarak bahsedilmektedir[75]. Muhtemelen babasının 834 yılından önceki ölümünden sonra Hesbaye Kontluğu'nun yönetimi Güçlü Rotbertus'a kalmıştır. Kendisi Karolenj iç savaşı sırasında Kel Karolus'u desteklemiş olmalıdır. 843 yılında imparatorluk üçe bölününce ise Hesbaye, Alman Ludovicus'un toprakları içinde kaldığı için batıya yani Nesturya'ya göç etmiştir[76]. Kralın vasalları iç savaşı kendi pozisyonlarını sağlamlaştırmak için bir fırsat olarak görmüşlerdir. Dindar Ludovicus'un birbirine rakip olan oğulları ise, rakiplerinin vasallarını kendi tarafına çekmek için çaba göstermiştir[77]. Güçlü Rotbertus büyük ihtimalle Kel Karolus'un iktidarı altında daha güçlü bir konumda olacağını öngörerek Nesturya'ya gelmiştir.

Güçlü Rotbertus kesin olarak 843 yılından sonra, ancak 847 yılından önce Nesturya'ya gelmiş olmalıdır. Çünkü 847 yılında Laon Başiskoposu Pardulus, Kel Karolus'un eşi Kraliçe Orléanslı Hirmintrudis'e Ferriéres Manastırı rahibi Loup aracılığıyla gönderdiği bir mektupta Kraliçe'ye daha önce Rotbertus aracılığıyla gönderdiği bir başka mektuptan bahsetmektedir[78]. Söz konusu Rotbertus büyük ihtimalle Güçlü Rotbertustur.[79].

Güçlü Rotbertus kesinlikle Richerus'un söylediği gibi basit bir şövalye sınıfı üyesi değildir. Kel Karolus'un önde gelen komutanlarından biri ve *missus dominicus*'udur. Nesturya'ya güçlü bir soylu sınıfı üyesi olarak gelerek uzun yıllar Batı Francia'da çeşitli görevlerde bulunmuştur. Bu görevlerden en önemlilerinden biri, sonradan Rotbertuslular'la anılacak olan ve onların iktidar yürüyüşünde dinî sınıfı arkalarına almalarına imkân verecek olan laik başrahiplik görevidir. IX. yüzyılın ikinci yarısında yaşanan karışıklık durumunda kilise için sivil korunmaya ihtiyaç doğmuştu. Bu nedenle kral tarafından birine kontluk

---

[75] *"Ego in dei nomine Rubertus filius Ruberti"*, *Codex Laureshamensis Zweiter Band*, 1933: 467
[76] Bradbury, 2007: 23.
[77] Dhondt, 2018: 34-36.
[78] Lupus, 1888: 138-139.
[79] Werner, 1997: 263.

verilirken, kontluk arazisinde bulunan manastırların da idaresi verilmeye başlanmıştır[80]. Laik başrahipler, dinî sınıfa mensup olmayan kişilerdir. Görevleri, manastırın dinî iradesi değil, güvenliğinin tesisidir[81]. Bir kont, ne kadar çok manastırın laik başrahibiyse o kadar güçlü kabul edilmektedir.

Güçlü Rotbertus, iç savaş sırasında verdiği destekler sonucunda kısa bir süre sonra Nesturya'ya gelmiş ve muhtemelen Kel Karolus tarafından ödüllendirilmiştir. Tours kontu ve Marmoutier Manastırı'nın laik başrahibi olarak atanmıştır. 3 Nisan 852 tarihli bir belgede Kel Karolus, Rotbertus'un isteği üzerine bu manastıra bir dizi bağışta bulunmaktadır[82]. Buradan yola çıkarak onun 852'den önceki bir tarihte atandığını anlamak mümkündür. Güçlü Rotbertus aynı tarihlerde Anjou kontu olarak da ifade edilmektedir. İç savaş sonrası, Kel Karolus, her ne kadar zayıf gibi gözükse de onun dönemi kontluk yetkisinin hala doğrudan kral tarafından atandığı bir dönemdir. Güçlü Rotbertus, Kont Odo yerine Anjou kontu olmuştur. Odo'ya ise Troyes Kontluğu verilmiştir[83]. Zamanla Güçlü Rotbertus, Nesturya'nın en önemli *missus dominicus*'u ve kontlarından biri olarak Maine, Anjou ve Touraine'de kontrol sahibi olmuştur[84]. Onun Nesturya'daki bu hızlı yükselişi elbette ki, Breton ve Norman istilalarına karşı kazandığı başarıların bir sonucudur. Ancak onun yükselişi kısa bir zaman sonra kraliyet açısından tehdit olacaktır.

1.1.3. Norman İstilalarıyla Mücadeleleri ve Kel Karolus'a Karşı İsyanı (850-866)

Bilindiği üzere Kel Karolus'un Breton ve Norman istilalarına karşı başarılı olamaması nedeniyle eleştirilmiştir. Doğrudan bir zafer elde edememiş olmasına rağmen, Güçlü Rotbertus'u doğru konumlara yerleştirerek onun başarılarına dolaylı yoldan katkı sağlamıştır. Kel Karolus, Güçlü Rotbertus'a verdiği yetkilerle, Rotbertusluların güçlenmesini sağlayacak bir ortamı oluşturarak on yıllar boyunca Karolenjlerin en büyük destekçisi ve en büyük muhalifi hâline gelmelerine olanak tanımıştır.

Güçlü Rotbertus'un siyaset sahnesinde yükselişi 850'li yılların başlarına kadar geri gitmektedir. Söz konusu dönem hakkındaki en önemli kaynağımız *Annales Bertiniani*'dir. Bu tarihlerde Batı Francia için en önemli tehditlerden birisi Breton lideri Nominoius'dur. Onun, Dindar Ludovicus'un 840'taki ölümünden sonra Kel Karolus ile kurduğu ilişkiler başta dostanedir. 841 yılında Kel Karolus'a bağlılık yemini etmiş[85] ve Lotharius'un bütün tekliflerine

[80] Bloch, 2019: 574-575.
[81] Bradbury, 2007: 24.
[82] Palmé, 1871: 520-521.
[83] Mckitterick, 1983: 185.
[84] Dumontier ve Gersal, 1987: 11.
[85] *Carolingian Chronicles Royal Frankish Annals and Nithard's Histories*, 1970: 146.

rağmen bağlılığını korumuştur[86]. Ancak 843 yılında Nominoius, Nantes Kontu II. Lambertus'un teşvikiyle Lotharius'un tarafına geçmiştir[87]. Böylelikle Nesturya için büyük bir tehdit hâline gelmiştir. Verdun Antlaşması sonuçlandıktan sonra Kel Karolus'un ilk hedeflerinden biri de bu tehditi ortadan kaldırmak olmuştur.

Kel Karolus, 843 yılının Kasım ayında Bretonya üzerine bir sefere çıkmıştır[88]. Ancak herhangi bir başarı elde edememiştir. Ocak 844'te, Karolus Magnus'un gayrimeşru oğlu ve Metz Başpiskoposu Drogo önderliğinde Yutz'da gerçekleşen sinodda[89], piskoposlar Nominoius'dan Kel Karolus'a destek vermesini istemiştir. Ancak o bunu reddetmiştir. Bunun üzerine Kel Karolus, bir kere daha Nominoius'a boyun eğdirmek amacıyla Bretonya'ya saldırdı. Ancak 22 Kasım 845'te, Vilaine Nehri yakınlarında yapılan Ballon Savaşı'nda yenildi[90]. İlerleyen yıllarda Kel Karolus, Nominoius'un yükselişini durduramadı. Kel Karolus'un 838 yılında ölen Akitanya Kralı Pippinus'un oğlu II. Pippinus ile olan mücadelelerini fırsat bilerek Bretonya'yı bağımsız bir dükalığa çevirdi. Nantes'i alarak Maine şehrini yağmaladı[91]. 851 yılında hastalıktan dolayı öldüğünde[92] kraliyet için Nesturya'daki en büyük tehditti.

Nominoius öldükten sonra Bretonya'nın başına oğlu Herispoius geçti. O da babası gibi tehlikeliydi ve Kel Karolus'a bağlılık yemini etmeye niyeti yoktu. Nominoius'un ölümünü fırsat bilen kral, 21 Ağustos 851'de Herispoius'a saldırdı ama ağır bir yenilgi aldı. Anjou'da yapılan görüşmeler sonucu ona Rennes ve Nantes şehirleri ile Retz bölgesini bırakmak zorunda kaldı[93]. 856 yılında Kel Karolus, ileride "Kekeme" olarak anılacak oğlu Ludovicus'u Herispoius'un kızıyla evlendirdi ve Paris'ten Tours'a kadar uzanan Le Mans Dükalığı'nın başına getirdi[94]. Böylelikle Kekeme Ludovicus, Batı Nesturya'nın hâkimi hâline geldi. Bu ise Nesturya'da zaten çok nüfuzlu olan Güçlü Rotbertus'un diğer soyluları arkasına alıp Kel Karolus'a karşı isyan etmesine sebep olacaktı.

857 yılında Herispoius'un kuzeni Salomon, onu öldürerek Bretonya tahtına geçti[95]. Regino, bu olayın tarihini 866 olarak vermektedir[96]. Salomon başlarda Kel Karolus'a boyun eğmek istemiyordu. Bir yıl sonra, 858'de, Nesturya'nın batısında Kel Karolus'a karşı bir isyan

---

[86] Nithard, 1907: 34.
[87] Smith, 1992: 94.
[88] *Chronicon Aquitanicum 840-1025*, 1829: 253.
[89] Konsil.
[90] Smith 1992: 95-96.
[91] Dumontier ve Gersal, 1987: 10.
[92] *Annales Bertiniani*, 1883: 38.
[93] Dumontier ve Gersal, 1987: 10; Waitz, 1883: 41.
[94] *Annales Bertiniani*, 1883: 46.
[95] *Annales Bertiniani*, 1883: 48.
[96] Regino, 1890: 81.

patlak verdi. İsyanın lideri Güçlü Rotbertus'du. Troyes Kontu Odo'nun yanı sıra Bretonyalı kontlar ve Akitanya Kralı II. Pippinus da isyancılar arasındaydı[97]. İsyanın sebebi hiç şüphesiz Kekeme Ludovicus'un Le Mans Dükalığı'nın Batı Nesturya'daki soyluların hareket sahasını kısıtlamasıydı. Bu isyan, Rotbertusluların ileride Karolenjlere karşı gerçekleştireceği pek çok muhalif hareketin ilkini oluşturmaktadır.

İsyanın daha fazla büyümemesi için Kel Karolus'un öncelikli hedefi Solomon ile Güçlü Rotbertus'un ittifak kurmamasını sağlamaktı[98]. Salomon, 859 yılındaki Savonnières Sinodu'nda piskoposların teşvikiyle Kel Karolus'a bağlanmayı ve yıllık olarak haraç ödemeyi kabul etti[99]. Bir Hristiyan olan Salomon, bu şekilde hâkimiyet sahası üzerinde bulunan kiliselerdeki gücünü arttırmış olmalıdır. Böylelikle Kel Karolus, şimdilik Salomon tehlikesini atlatmış oluyordu.

861 yılına gelindiğinde Kel Karolus, Compiègne'de düzenlediği mecliste isyanı sona erdirmesi için Güçlü Rotbertus ile anlaşma sağlayıp ona Bretonya Sınır Kontu ünvanını verdi[100]. Latince'si *Marchio* olan bu yetkiye sahip kişiler, krallığın sınırlarını korumakla görevli askerî valilerdir. Onlar aynı zamanda bulunduğu bölgenin dükü olabilirdi. Nesturya'nın batısının en güçlü kontlarından biri olan Güçlü Rotbertus, artık sınır kontu olarak hepsinin üstünde konumlanmıştır. Bretonya'dan gelebilecek her türlü tehdidin karşısında krallığın en büyük savunucusu olmuştur. Bu ünvan oğulları Odo ve Rotbertus tarafından devam ettirilerek torunu Büyük Hugo döneminde Frankların Dükü (*Dux Francorum*) seviyesine yükselecekti.

Kel Karolus, Batı Nesturya'daki sorunları çözdüğünü düşünürken bölgenin iki büyük ismi, Salomon ve Güçlü Rotbertus, 862 yılında Batı Nesturya üzerinde hâkimiyet mücadelesine girişti. Maine kontu Gauzfridus da Güçlü Rotbertus'un sınır kontluğunu kabul etmeyerek Salomon'un tarafına geçti[101]. Salomon ile Güçlü Rotbertus, birbirlerine karşı çıkmak için Normanlarla anlaşmayı bile göze aldılar. İlk önce Salomon, ücret karşılığı on iki gemiden oluşan bir Norman filosunu kendi tarafına çekip Loire Nehri'ne girdi. Bu filonun içinde İber Yarımadası'na yaptıkları seferlerden geri dönen Normanlar da bulunuyordu. Güçlü Rotbertus ise bu filonun tamamını yok etmeyi başardı. Bu esnada Kel Karolus'un beş bin gümüş libre karşılığı dizginlemeyi başardığı Weland komutasındaki Norman filosu Seine Nehri'nden çıkıp Loire Nehri'nin ağzına gelmişlerdi. Güçlü Rotbertus, Salomon'un Weland ile ittifak kurmasını engellemek için altı bin gümüş libre karşılığı Normanlarla bir anlaşma yaptı. Bu esnada Kekeme

---

[97] *Annales Bertiniani*, 1883: 52.
[98] Chédeville ve Guillotel, 1984: 301.
[99] Hartmann, 1984: 460-461
[100] Regino, 1890: 79.
[101] *Annales Bertiniani*, 1883: 55.

Ludovicus'un, babasına karşı iktidar hırsıyla ayaklanıp Bretonlarla ittifak kurdu. Kraliyet ailesinin içinden birinin kendi tarafına geçtiğini görmek Salomon'un işine gelmişti. Ludovicus, Breton ordusuyla birlikte Anjou'ya saldırdı. Güçlü Rotbertus yağmadan dönmekte olan Bretonlara ani bir saldırı yaparak iki yüzden fazlasını katletti[102]. Böylece Kel Karolus, Güçlü Rotbertus'u Batı Nesturya'ya sınır kontu atayarak bölgenin korunmasına yönelik amacını gerçekleştirmiş oldu. O, Salomon'un Nesturya'ya saldırılarını başarıyla savuşturmuş ve bunu yaparken Normanlarla iş birliği yapmayı dahi göze almıştır.

863 yılına gelindiğinde, Kekeme Ludovicus'un isyanını bastırmış olan Kel Karolus, ordunun liderliğini bizzat üstlenerek Bretonya'ya saldırmaya karar verdi. İlerleyen zamanlarda ise savaş seçeneğinden vazgeçip Salomon ile barış yapma yolunu tercih etti. Entrammes'te yapılan görüşmeler sonucu, Salomon başta olmak üzere Breton liderler, Kel Karolus'a bağlılıklarını bildirdi. Kral, sadakati karşılığı Salomon'a Anjou'nun bir kısmını ve Angers şehrinde bulunan Aziz Albinus Manastırı'nı verdi. Salomon ise her yıl vergi ödemeyi kabul etti[103]. Kel Karolus'un savaş kararından dönmesinin nedeni Salomon'un gücünden çekinmesi olabilir. O, kuzeyden gelen Normanların sürekli Seine Nehri üzerinden saldırılar gerçekleştirdiği bir dönemde Salomon tehlikesinin en kısa zamanda ortadan kaldırılması gerektiğini biliyordu. Salomon, Güçlü Rotbertus'un iradesini kabul etmeyen soyluları kendi yanına çekerek bölgede oldukça güçlü bir figüre dönüşmüştü. Rotbertus, geliştirdiği stratejilerle ona karşı gelmeyi başarmıştı. Kraliyet ordusu Rotbertus'un toplayabileceğinden daha fazla askerî kuvvete sahipti. Ancak bütün kuvvetlerin Salomon'a odaklandığı bir ortamda Norman saldırılarına yeterli karşılık verilemeyeceği açıktır. Kel Karolus, bu yüzden Salomon ile barış yoluna gitmiş ve 857'den beri süregelen saldırılarına son vermiştir.

864 yılında Kel Karolus, Loire Nehri yakınlarında bulunan Pîtres'te bir toplantı yapmaya karar verir. Güçlü Rotbertus burada Kral'a, kraliyetin iradesine baş kaldırmış olan Toulouse Kontu Egfridus'u esir olarak sunar. Dönemin kaynakları Rotbertus'un Egfridus'u nasıl ele geçirdiğinden bahsetmez. Ancak Kral, Rotbertus'un isteği doğrultusunda Egfridus'u affetti. Bu esnada Kralın Rotbertus'a olan güveninden ve ilgisinden rahatsız olan Autun kontu Bernardus, Kel Karolus'a karşı ufak çaplı bir isyana kalkıştı. Hazırladığı plan doğrultusunda Güçlü Rotbertus'a saldırdı fakat onu öldürmekte başarılı olamadı. Kral, Pîtres Toplantısı'nda Rotbertus'a Anjou'yu vermiştir[104]. Muhtemelen isyan sırasında bu bölgedeki hâkimiyet haklarını kaybeden Güçlü Rotbertus için bu bir tür telafidir. Ancak Kel Karolus'un aynı

[102] *Annales Bertiniani*, 1883: 57-58.
[103] *Annales Bertiniani*, 1883: 61.
[104] *Annales Bertiniani*, 1883: 74.

toplantıda Salomon'a da Anjou'nun bir kısmını bıraktığı göz önüne alındığında kontluğun iki lider arasında paylaşıldığı sonucuna varılabilir.

864-866 yılları, Güçlü Rotbertus'un Normanlarla en yoğun savaşlarını yaşadığı dönemdir. Rotbertus, Pîtres Toplantısı'ndan güçlenerek çıkmıştı. Batı Nesturya'nın en büyük komutanı ve Orléans, Anjou, Blois ve Tours kontluklarının yanı sıra Marmoutier Manastırı'nın laik başrahibiydi. 864 yılının sonlarına doğru Güçlü Rotbertus, Loire Nehri çevresinde faaliyet gösteren iki büyük Norman birliğiyle mücadele etmek zorunda kaldı. İlk birliği tamamen imha etmeyi başarsa da ikinci birlik karşısında aynı başarıyı gösteremedi ve hafif şekilde yaralanarak savaş alanından geri çekilmek durumunda kaldı[105]. Ertesi yılın başlarında Loire Nehri üzerinde elli gemiden oluşan bir Norman filosu Aziz Benedictus Manastırı'na saldırıp yağmaladıktan sonra Orléans'a ilerlediler. Şehri ve civarındaki manastırları da yakıp yıktıktan sonra hiçbir direnişle karşılaşmadan kamplarına geri döndüler. Ağustos ayında Poitiers'a saldırıp Loire Nehri'ne geri dönerken Güçlü Rotbertus tarafından baskına uğradılar. Rotbertus burada beş yüzden fazla Norman'ı öldürerek sancaklarını ve silahlarını Kel Karolus'a zafer nişanesi olarak gönderdi. Bazı tarihçiler, onun bu zaferini en büyük başarısı olarak değerlendirir[106]. Kral, Rotbertus'a başarısının ödülü olarak Auxerre ve Nevers'in idaresini verdi[107]. Böylelikle, Rotbertus'un hem Loire Nehri üzerinde hem de Burgonya'da hâkimiyeti artmış oldu.

866 yılının Ocak ayında Loire Nehri üzerinden Nesturya'ya gelmiş bir Norman filosu burada Maine Kontu Gauzfridus ve kardeşi Rorigus ile karşılaştı. Yapılan savaşta Rorigus öldürüldü. Franklar geri çekilmek zorunda kaldı. Seine Nehri üzerinden ilerleyip Melun şehrine gelen Normanlar burada karaya çıktılar. Paris'in güneydoğusunda yer alan Melun, Güçlü Rotbertus'un her zamanki hareket sahasının içinde bulunmuyordu. Buna rağmen Güçlü Rotbertus ve Kont Odo, Normanlara karşı koymaya çalışmış ancak başarılı olamamış; nihayetinde savaş alanından geri çekilmek zorunda kalmışlardır. Bu yenilginin sonuçları ise kraliyet açısından oldukça ağır olmuştur. Kel Karolus, Normanlara barış karşılığında dört bin libre gümüş ödemeyi kabul etti ve bu meblağnın toplanması için ek vergiler getirdi. Söz konusu mağlubiyetin Güçlü Rotbertus'un krallık içindeki yüksek konumuna zarar vermediği anlaşılmaktadır. Çünkü savaştan bir süre sonra Kel Karolus, Rotbertus'u Tours'taki Aziz Martinus Manastırı'nın laik başrahibi olarak görevlendirdi. Bu görev Rotbertus'tan önce Engilwin isimli birine aitti. Aziz Martinus, IV. yüzyılda yaşamış ve Galya'nın Hristiyanlaşmasında son derece önemli olan bir dinî figürdür. Batı Avrupa'nın en çok tanınan

[105] *Annales Bertiniani*, 1883: 74.
[106] Dumontier ve Gersal, 1987: 16.
[107] *Annales Bertiniani*, 1883: 78-79.

azizlerinden biridir. Frank İmparatorluğu tarihi boyunca Galya'nın en saygın azizlerinden biri olarak kabul edilmiştir[108]. Güçlü Rotbertus'un Aziz Martinus Manastırı laik başrahibi ünvanı, diğer ünvanlarıyla birlikte, oğullarına ve torunlarına geçerek Rotbertusluların ülkenin en önde gelen soylu ailesi olmasına katkı sağlamıştır.

Rotbertus ayrıca Kel Karolus ile görüşerek kendi taraftarlarına Seine Nehri'nin ötesinde bazı *honor*'ların[109] verilmesini ve Autun'un Kekeme Ludovicus'un idaresine girmesini sağladı[110]. Güçlü Rotbertus artık Kel Karolus'un Batı Nesturya'daki güç dengelerini değiştirebilecek kararları almasına neden olabiliyordu.

1.1.4. Brissarthe Savaşı ve Ölümü (866)

Güçlü Rotbertus, 866 yılına gelindiğinde Batı Nesturya'nın kesinlikle en etkili kontu olmuştu. Kendi takipçilerinin ödüllendirilmesini sağlayarak gücünü daha da pekiştiriyordu. Ocak ayındaki hezimet, onun itibarına hâlel getirmemişti. Ancak aynı yılın sonlarına doğru gerçekleşecek bir savaş, belki hazırlıksız yakalanması, belki de savaş meydanındaki dikkatsizlikleri nedeniyle onun hayatına mâl olacaktı.

Salomon, 866 yılı temmuzunda yedi sene önce Savonnières Sinodu'nda Kel Karolus'a verdiği sözlerden dönerek tekrar krallığa karşı baş kaldırdı. Danimarkalı Normanların şefi Hastein ile birlik oldu. Hastein, 859-862 yılları arasında Normanların büyük şefi ve İsveç kralı Björn Ironside ile Akdeniz ülkeleri üzerine düzenlenen sefere çıkmış ve bu sefer dönüşünde Bretonya'ya gelmişti[111]. Salomon, Hastein ile birleşerek Le Mans'a saldırarak Batı Nesturya'yı kalbinden vurmak istiyordu. Amacına ulaştığı takdirde hem Kekeme Ludovicus'un hem de Rotbertus'un gücünü ciddi ölçüde kırarak bölgenin en büyük hâkimi olacaktı. Her sene Batı Francia'ya ödemek zorunda olduğu vergiden de kurtulacaktı. Hastein ve komutasındaki Normanlar ise yüklü miktarda yağma elde edeceklerdi.

Brissarthe Savaşı'nın etkileri o denli büyük olmuştur ki, *Annales Bertiniani* dışındaki kaynaklar her ne kadar Kel Karolus'un kardeşleri Lotharius ile Alman Ludovicus'un arasındaki iç çekişmelere yoğunlaşsalar da bu savaşı göz ardı etmemişlerdir. Kaynakların savaşa yönelik bakış açıları farklılıklar göstermektedir. Bunun en büyük nedeni savaşın sonuçlarıdır. İlk olarak Salomon ve Hestein'in müttefik ordusu Loire Nehri'nin ağızlarını tutarak Angers, Poitiers, ve Tours gibi şehirlere saldırarak yağma hareketlerinde bulundu. Güçlü Rotbertus, Poitiers Kontu

---

[108] Aziz Martinus'un hayatı hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Severus, 2017.
[109] Sahibine itibar ve statü kazandıran bir mülk anlamında kullanılan Latince terim; Corédon ve Williams 2004: 157
[110] *Annales Bertiniani*, 1883: 80-81; Chédeville ve Guillotel, 1984: 315.
[111] Hastein ile ilgili daha fazla bilgi için bk. Bouet, 2012.

I. Ramnulfus, Maine Kontu Gauzfridus ve oğlu Heriveus ile birlikte, orduyu Le Mans yakınlarında ve Sarthe Nehri kıyısında bulunan Brissarthe mevkiinde karşıladı. Savaş başladığı zaman Norman-Breton ordusu büyük ihtimalle karşılarında dört büyük kontun yönettiği kalabalık bir Frank ordusu beklemiyordu. Savaş hakkında bilgiler son derece kısıtlıdır. Kesin olan şey savaşın sonunda Güçlü Rotbertus'un öldüğü ve Kont I. Ramnulfus'un ağır bir şekilde yaralandığıdır. Bu hadisenin yankısı o kadar büyük oldu ki, bir Doğu Francia yıllığı olan *Annales Xantenses* de dahi bahsi geçmektedir.

Dönemin yıllıkları *Annales Bertiniani*, *Annales Fuldenses* ve *Annales Xantenses*, Güçlü Rotbertus'un nasıl öldüğü konusunda sessizdir. Onun savaşta öldüğünü belirtmekle yetinmişlerdir ama ölümünün detaylarına değinmemişlerdir[112]. Birbirlerinden ayrıldıkları nokta ise savaşın tarihidir. *Annales Bertiniani* ve *Annales Xantenses*, savaşın tarihini 866 olarak verirken, *Annales Fuldenses* 867 yılını işaret etmektedir. Brissarthe Savaşı muhtemelen 866 yılının sonlarında gerçekleşmiştir. Bu ise 867 yılının ilk aylarıyla karıştırılmasına sebep olmuştur. Yıllıklar, Güçlü Rotbertus'un ölümünün ayrıntılarından bahsetmezken, onun ölümü hakkında yorum yapmaktan geri kalmamışlardır. *Annales Bertiniani*'nin 861-882 arası yıllarının yazarı olan Reims Başpiskoposu Hincmarus, bu savaşta ölen Güçlü Rotbertus ve Kont I. Ramnulfus'un günahkâr olduğu için Tanrı tarafından cezalandırıldığını söyler[113]. Ona göre Rotbertus Aziz Martinus Manastırı'nın, I. Ramnulfus da Aziz Hilarius Manastırı'nın laik başrahibi olduğu için günah işlemişlerdir[114]. Açık bir şekilde Tanrı'nın onlarla olmadığını söyler. Ruhban sınıfı üyesi olan Hincmarus, Rotbertus ve Ramnulfus gibi laik kesimden olan kişilerin bu görevlere getirilmesini sert bir şekilde eleştirmektedir. Bu bir noktaya kadar Hincmarus için anlaşılabilir bir eleştiridir. Ancak bu bakış açısı *Annales Bertiniani*'yi subjektif bir kaynak yapmaktadır.

Güçlü Rotbertus'un ölümüyle ilgili ayrıntılar sunan ve günümüze ulaşmış tek kaynak, Prüm'lü Regino'nun kroniğidir. Regino da savaşın tarihini *Annales Fuldenses* gibi 867 olarak vermektedir. Onun anlatımına göre Frank ordusu tarafından saldırıya uğrayacaklarını farkeden Breton- Norman ordusu savaş sırasında saklanmak için civarda gördükleri bir köye ve köyün kilisesine saklanmışlardır. Güçlü Rotbertus ordusuyla birlikte şehre geldiğinde güneş batmak üzereydi. Civarda gördükleri bütün Normanları öldürdükten sonra kilisenin içine saklanmış olanları daha iyi kuşatabilmek amacıyla güneşin tekrar doğmasını beklemeye karar verdi. Kamp kurulurken tüm gün savaştan yorulmuş ve havanın sıcaklığından bunalmış olan Güçlü

[112] *Annales Bertiniani*, 1883: 84; *Annales Fuldenses*, 1891: 66; *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 25.
[113] *Annales Bertiniani*, 1883: 84.
[114] Werner, 1997: 264.

Rotbertus, esen rüzgârı daha iyi hissedebilmek için bir dikkatsizlik örneği sergileyerek zırhını ve kaskını çıkarttı. Tam o sırada Normanlar, saklandıkları kiliseden dışarıya ani bir taarruz yaparak Frank ordusuna saldırdı. Franklar hemen silahlarına sarılarak Hastein'in adamlarını geri püskürtmeyi başardı. Saldırıya korumasız yakalanmasına rağmen kiliseye doğru Normanları kovalamakta olan Güçlü Rotbertus, kilisenin girişinde yaralanarak yere düştü. Onun öldüğünü farkeden Normanlar, cesedini kilisenin içine sürüklediler. Tam o esnada yaşananları uzak bir noktadan izleyen Kont I. Ramnulfus, kilisenin penceresinden atılan bir okla ağır yaralandı. Kont adamları tarafından hızlı bir şekilde savaş meydanından uzaklaştırılırken liderlerinin ölümünü gören Frank ordusu kuşatmayı kaldırarak geri çekildi. I. Ramnulfus ise savaştan üç gün sonra aldığı yaranın etkisiyle öldü[115]. *Annales Xantenses*, *Annales Fuldenses* ve Regino, Kont Gauzfridus ve oğlu Heriveus hakkında bilgi vermez. *Annales Bertiniani*'den öğrendiğimiz kadarıyla, Heriveus savaş sırasında yaralanmıştır ve babası Gauzfridus ile savaş meydanından kaçmayı başarmıştır[116].

Regino, eserini Brissarthe Savaşı'ndan en az kırk yıl sonra yazmıştır. Bu yıllıklar, yazıldığı tarihten daha geç bir zamana aittir. Yıllıklarda savaşın akışı ve Güçlü Rotbertus'un ölümü bu kadar detaylı bir şekilde anlatılmazken, Regino'nun eserinde bu durum tam tersidir. Bunun nedeni hakkındaki en makul yorum Glöckner ve Werner'e aittir. Onlara göre Regino, Lorsch Manastırı'na yakın bir soylu ailesinden gelmektedir. Regino'nun, eserini adadığı Augsburg Başpiskoposu Adalberon aynı zamanda Lorsch Manastırı'nın başrahibidir[117]. Gerçekten de Regino, Güçlü Rotbertus'un atası ve Lorsch Manastırı'nın kurucusu olan Williswinda'nın soyuna yakın bir aileden geliyorsa, onun ölümüne benzersiz bir romantik hikâye ataması, kendisini Rotbertus'a yakın hissettiği içindir. Ayrıca Regino'nun kaynağı, Brissarthe Savaşı'nı takip eden yıllarda olayın etkisiyle halk arasında dilden dile yayılan bir anlatı olabilir. Ancak bunu kanıtlayacak bir kaynak günümüze ulaşmamıştır.

Annales Bertiniani'nin Güçlü Rotbertus'un ölümüne olan yaklaşımından bahsedilmiştir. *Annales Fuldenses* ise Hincmarus'un tam tersi bir yaklaşımla, Rotbertus'un Normanlar ve Bretonlarla yaptığı savaşların tamamı anlatılsa, Rotbertus'un başarılarının Makkabilerin yaptıklarına eşdeğer başarılar olduğunu söylemektedir[118]. Makkabiler, Eski Ahit'te bahsi geçen ve Filistin'in güneyinde yer alan Yahudiye (Yehud) bölgesinde hüküm süren, Büyük İskender'in generallerinden I. Seleukos tarafından kurulan Selevkos İmparatorluğuna başkaldıran bir Yahudi topluluğudur. M.Ö 165 yılında Şimon HaTarsi önderliğinde gerçekleşen

[115] Regino, 1890: 92-93.
[116] *Annales Bertiniani*, 1883: 84.
[117] Werner, 1997: 256
[118] *Annales Fuldenses*, 1891: 66.

Makkabi İsyanı, Selevkos İmparatorluğu'nun bölgede yarattığı Helenizmi ortadan kaldırmayı amaçlamıştır. Bu topluluk zamanla Haşmonayim Hanedanı'na dönüşerek bağımsız İsrail Haşmonayim Krallığını kurmuştur[119]. *Annales Fuldenses'in* anonim yazarı, Güçlü Rotbertus'un Normanlar ve Bretonlarla olan savaşlarını, Makkabi İsyanı'ndaki kahramanlığa benzetecek kadar büyük bir kahramanlık efsanesi olarak görmüştür.

Annales Xantenses Brissarthe Savaşı ve Güçlü Rotbertus'un ölümü hakkında hiçbir ayrıntı sunmamaktadır. Bunun nedenlerini elbette ki, yıllığın yazıldığı konum olarak Batı Francia'ya en uzak kaynak olmasında aramalıyız. Ancak yıllıkta Rotbertus'un çok cesur bir adam olduğu açık bir şekilde belirtilmektedir[120]. Esasında bir Doğu Francia yıllığı olan *Annales Xantenses*'de Brissarthe Savaşı'nın ayrıntılarının yer almaması son derece doğaldır. Buna rağmen hadisenin yankılarının Doğu Francia'ya kadar gitmiş olması, söz konusu savaşın önemini ortaya koymaktadır.

Güçlü Rotbertus'un ölümünün ardından Kel Karolus'un çözmesi gereken meselelerden biri, onun sahip olduğu kontlukların ve manastırların kimin himayesine bırakılacağıydı. Rotbertus'un oğulları Odo ile Rotbertus, henüz babalarının görev ve sorumluluklarını üstlenemeyecek kadar gençtiler. Ayrıca Kral Karolus'un sağlığının giderek kötüleşmesi, bu konunun bir an önce sonuçlandırılmasını zorunlu hâle getiriyordu. Nitekim kısa süre içinde, Rotbertus'un mülklerinin devri için en uygun adayın Başrahip Hugo olduğu kanaatine varıldı.

Başrahip Hugo, Karolenjlerle yakın ilişkileri olan Burgonya kökenli Frank Welfs ailesine mensuptur. Babası I. Conradus, Paris ve Auxerre kontudur. Annesi Adelaide ise I. Conradus'un 864 yılındaki ölümünden sonra Güçlü Rotbertus ile evlenmiştir. Başrahip Hugo, Güçlü Rotbertus'un üvey oğlu ve kraliyete yakın bir soylu olarak Rotbertus'un mülklerinin yeni sahibi olmuştur. Hugo, 853 yılında Saint-Germain d'Auxerre Manastırı'na girmişti. Aynı yıl içinde Auxerrois, Nivernais ve Avalonnais'te *missus dominicus* olarak seçilmiştir. 858 yılında Güçlü Rotbertus isyan ettiği zaman Welf ailesi Kel Karolus'a Burgonya'ya sığınma teklifi sunmuştu. Aynı yıl Kel Karolus'a karşı gelen Aziz Bertin Manastırı Başrahibi Adalardus'un yerine Hugo getirilmişti. Ancak 861 yılında Güçlü Rotbertus'un isyanı son bulunca Adalardus da kralla anlaşma sağlanmıştı. Hugo'nun elinden hem Aziz Bertin Manastırı hem de Saint-Germain d'Auxerre Manastırı alınmıştı. 864 yılında II. Lotharius tarafından Köln başpiskoposu olarak atandı. Ancak bu görevi çok kısa sürdü ve Güçlü Rotbertus'un Brissarthe'de yenik

[119] Makkabiler hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Bickerman, 1979.
[120] "Ruodbertus vir valde strenuus", *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 25.

düşmesinden bir süre önce Batı Francia'ya döndü. Rotbertus'un ölümüyle birlikte bütün mülklerini geri kazandığı gibi bunlara Rotbertus'unkileri de ekledi[121].

Başrahip Hugo, dönemin kaynakları tarafından oldukça sevilen biridir. Günümüze ulaşan kaynaklarda Kel Karolus'un aldığı bu karara karşı yazılmış olan bir eleştiri bulunmamaktadır. Regino, Hugo'yu enerjik, mütevazı, adil, barışçıl ve dürüst bir kişi olarak tanımlamaktadır[122]. Kendisi bir Rotbertuslu olmasa da Güçlü Rotbertus'un daha önce sıklıkla bahsettiğimiz mülklerinin ve ünvanlarının tek bir elde toplanmasında ve muhafazasında çok önemli bir role sahiptir. Capet Hanedanı'nın iktidarına giden süreç, küçüklü büyüklü çok sayıda olayın bir araya gelmesiyle gerçekleşen bir sonuca sahiptir. Odo ve Rotbertus'un henüz babalarının yerini alabilecek yaşta olmadığı bir dönemde, mirasın farklı ailelere dağıtılması kuşkusuz Rotbertusluların Nesturya'nın en güçlü soylu ailesi hâline gelmesini engellerdi. Hatta böyle bir durumda tarihte "Rotbertuslular" olarak anılan bir aileden söz etmek bile mümkün olmayabilirdi.

1.2. Kral Odo Dönemi (888-898)

Kral Odo'nun hâkimiyet dönemi her ne kadar yalnızca on yıl sürmüş olsa da Frank tarihinin dönüm noktalarından biri olarak kabul edilir. Odo, Karolenj Hanedanı'na mensup değildi; Nesturya'da yeni yükselmeye başlayan bir ailenin mensubuydu. Kraliyet soyundan gelmemesine rağmen 888 yılında soylular tarafından kral seçilmiştir. Onun tahta çıkışı, ne Karolenj iktidarının kesin bir biçimde sona erdiği ne de Rotbertusluların kalıcı bir biçimde iktidara geçtiği anlamına geliyordu. 888–987 yılları arasında üç Rotbertuslu ve dört Karolenj kökenli soylu, Batı Francia tahtına çıkmıştır. Odo'nun hükümdarlık dönemi, hem öncesi hem de sonrası dikkate alındığında Orta Çağ tarihçileri için titizlikle incelenmesi gereken bir zaman dilimidir. Bu dönem, Germen kökenlerini Roma İmparatorluğundan devraldıkları unsurlarla harmanlayan Frank dünyasında kralın neyi temsil ettiği, gerekli durumlarda yeni bir kralın soylular tarafından seçilmesinin anlamı ve mevcut yönetici hanedana alternatif bir iktidar odağının nasıl ortaya çıkabileceği gibi sorular üzerinde derinlemesine düşünülmesi gereken bir süreci kapsamaktadır.

Odo'nun kral seçilmesiyle birlikte zaman, Karolenjlerin aleyhine değişmeye başlamıştır. Bu değişim hiç şüphesiz ki, kaçınılmazdır. Rotbertusluların yükselişi aynı zamanda da Karolenjlerin çöküşü demektir. Ancak bu yükseliş ironik bir tezat olarak Karolenjlerin ömrünün uzamasına sebep olmuştur. Rotbertuslular güçlendikçe Karolenjlerin hem en büyük

[121] Favre, 1893: 7.
[122] Regino, 1890: 93.

rakibi hem de en büyük destekçisi olmuşlardır. Bu aynı zamanda Capetlerin güçlenişi demektir. Çünkü Rotbertuslulardan bahsedileceği zaman Capetlerden farklı bir aileden değil, onların atalarından söz edildiği hiçbir zaman unutulmamalıdır.

1.2.1. Brissarthe Savaşı'nı Takip Eden Yıllar (866-885)

888 yılı, Frank tarihi için gerçek bir milattır. Kısa Pippinus'un Karolenj iktidarını başlattığı 751 yılı ve Hugo Capet'in Capet iktidarını başlattığı 987 yılı arasındaki en önemli yıldır. Ancak Odo'nun siyasi ve askerî hayatı elbette ki, kral olarak seçildiği otuz bir yaşından itibaren başlamamaktadır. Güçlü Rotbertus öldüğünde, kardeşi Rotbertus'la beraber yetim kalmış olan henüz on yaşında bir çocuktur. Hâkimiyeti sarsılmaz görünen Karolenj Hanedanı'nın yerine bir Rotbertus'lunun nasıl olup da geçebildiği sorusu önemlidir. Batı Francia'da bu sonucu doğuran siyasi gelişmeler nelerdir? Bu soruların tümünün cevabı, Brissarthe Savaşı'nı takip eden yirmi yıllık süreçte aranmalıdır.

Bahsedildiği üzere, Güçlü Rotbertus öldüğü sırada Odo'nun babasının yerine geçemeyeceği kadar küçük olduğundan Kel Karolus tarafından Başrahip Hugo görevlendirilmişti. Hugo'nun Güçlü Rotbertus'un halefi olmasını takip eden on yıllar Batı Francia için hiç de kolay olmamıştır. Bu dönemin en önemli tehdidi artık Bretonlar değil Normanlardır[123]. Nitekim 1 Ağustos 867 tarihinde Chartres şehrinde toplanan meclisle birlikte Bretonlarla barış yapılmıştır[124]. Artık Nesturya'nın en büyük sorunu Normanlar ve en önemli savunucusu Başrahip Hugo'dur.

867 yılının sonlarına doğru, Başrahip Hugo ve Gauzfridus, Loire Nehri'nde bir Norman birliğiyle karşı karşıya geldi. Altmış Normanın öldürüldüğü bu savaşta, Hristiyanlığı terkedip Normanlara yardım eden bir keşiş de yakalanıp idam edildi. Ancak kaynaklar bu kişinin ismini vermek noktasında sessizdir. Savaşın akabinde, Kel Karolus, Normanlara karşı savunmayı artırmak için Le Mans ve Tours'un güçlendirilmesini istedi[125]. Hugo, büyük ihtimalle savaştan sonra bununla meşgul olmuş olmalıdır. Aynı ikili, 871 yılında Loire Nehri üzerindeki bir adada Normanlara karşı gelmiş ve çok sayıda kişinin öldüğü bir savaş gerçekleştirmiştir[126]. Bu savaşlar, Hugo'nun Normanlara karşı kazandığı kaynaklara yansıyan ilk zaferleridir. Güçlü Rotbertus'un ölümünden sonra Normanlara karşı savunmanın kesintisiz devam etmesi açısından, Kel Karolus'un aldığı kararın ne kadar doğru olduğu anlaşılmaktadır.

---

[123] Favre, 1893: 8.
[124] *Annales Bertiniani*, 1883: 87.
[125] *Annales Bertiniani*, 1883: 107.
[126] *Annales Bertiniani*, 1883: 116.

İtalya Kralı ve Kel Karolus'un yeğeni II. Ludovicus, 875 yılında öldüğünde, Pavia şehrinde yeni kralın belirlenmesi için bir soylular meclisi toplandı. Papa VIII. Iohannes'in adayı Kel Karolus'tu. Ancak bir grup soylu, Alman Ludovicus'un oğlu Carloman'ı öneriyordu. Kel Karolus, II. Ludovicus'un ölüm haberini alır almaz 1 Eylül günü yola çıktı. Alpleri geçerek İtalya'ya girdi. Alman Ludovicus da aynı şekilde oğlu Carloman'ı İtalya'ya göndermişti. Kel Karolus, Carloman'ı Pavia'ya varmadan durdurup geri döndürmeyi başardı. Bunun üzerine, Kel Karolus'un Batı Francia'daki yokluğunu fırsat bilen Alman Ludovicus, misilleme yapmak amacıyla kardeşinin topraklarına bir yağma seferi düzenleyerek Attigny şehrine kadar ilerledi. Kel Karolus'un eşi Kraliçe Richildis önderliğinde pek çok kont, Alman Ludovicus'a karşı durmak için birleşti. Ancak aralarından bazıları ihanet ederek Alman Ludovicus'la birlikte Batı Francia'yı yağmaladı[127]. Bu esnada Başrahip Hugo, Kel Karolus'un yokluğunu fırsat bilerek kraliyetin aleyhine hiçbir harekette bulunmadığı gibi Alman Ludovicus'un saflarına da geçmemiştir.

Kel Karolus, Carloman ile arasındaki rekabetten galip çıkarak 876'da İtalya tacını giydi. Artık kendisi hem Batı Francia kralı hem de İtalya kralıydı. Sahip olduğu Karolenj kanı böyle bir çifte hâkimiyete izin veriyordu. Karolus, Nesturya'ya dönerken hâkimiyetini İtalya'da temsil etmesi için Provencelı Boso'yu *missus dominicus* olarak atadı. Kendisi Kraliçe Richildis'in kardeşiydi. Boso, ivedilikle II. Ludovicus'un kızı Ermengrad ile evlendirildi[128]. Ancak Kel Karolus'un İtalya hâkimiyeti uzun sürmedi. 877 yılında Papa VIII. Iohannes Pavia şehrine giderken Carloman'ın ordusuyla birlikte Alpleri geçerek İtalya'ya girdi. Carloman, İtalya tacını Kel Karolus'a kaybetmesinin intikamını almak istiyordu. Haberi alan Papa yolunu Tortona'ya çevirdi. Kel Karolus ise Papaya yardım için İtalya'ya geldi. Gelirken Başrahip Hugo, Boso, Auvergne Kontu Bernardus ve Gothialı Bernardus ile kendisine yardım etmeleri için anlaşmıştı. Ancak onlar bu noktada krallarına ihanet ederek Carloman'a karşı yardım etmeyi reddetti. Kaynaklarda Başrahip Hugo'nun neden Kel Karolus'a karşı taraf değiştirdiğinden bahsedilmez. Büyük ihtimalle Kral, iyice yaşlanmış bir durumdayken ondan kazanabileceği daha fazla fayda olmadığını düşünerek onun yokluğunda İtalya'da rahat hareket ederek güçlenen Provencelı Boso'nun tarafına geçmiştir. Carloman'ın oldukça yaklaşmış olduğunu fark eden Karolus ise VIII. Iohannes'in Roma'ya dönmesinin ardından Batı Francia'ya doğru yol aldı[129]. Dönüş yolunda hastalanarak Nesturya'ya varmadan öldü. Regino, Kralın bir Yahudi olan Sedechias tarafından zehirlenerek öldürüldüğüyle ilgili bir inanış

[127] *Annales Bertiniani*, 1883: 126-127.
[128] *Annales Bertiniani*, 1883: 128.
[129] *Annales Bertiniani*, 1883: 136; *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 41-42.

olduğunu aktarır[130]. İngiliz tarihçi Rosamond McKitterick ise ölüm sebebinin şiddetli bir dizanteri olduğunu öne sürer. Çünkü Kel Karolus'un cesedi Nesturya'ya ulaşamadan gömülmek zorunda kalacak kadar kötü kokuyordu[131]. Yıllar sonra kemikleri gömüldüğü yerden alınıp Paris'teki Aziz Denis Manastırı'na gömüldü.

Kel Karolus'un otuz dört yıllık iktidarı genel olarak değerlendirildiğinde, Karolenjlerin Galya'daki kraliyet gücü açısından en parlak dönemlerinden birine işaret etmediği kesindir. Belki bir çöküşün başlangıcıydı ama aynı zamanda bir yükselişin de ilk adımlarıydı. Verdun Antlaşması bir uzlaşmaydı. Hiçbir zaman taraflarca tüm maddelerine uyulan bir antlaşma olmamakla beraber, Batı-Doğu Francia ayrımını yaratma noktasında son derece etkili olmuştu. Böyle bir ayrımın kesin hatlarla oluştuğu ve taraflar arasındaki çekişmenin sona ermediği bir ortamda Karolenj Hanedanı'nın yönetimdeki varlığının zayıflaması oldukça muhtemeldir. Batı Francia için sonun başlangıcı Kel Karolus Dönemi idi. Ancak Karolenj hâkimiyetinin tam olarak sona ermesi yaklaşık yüz elli sene sürecekti ki, bu süre, Avrupa tarihindeki pek çok hanedanın hüküm süresinden daha uzundur. Bunun nedeni, Karolenj iktidarının temellerinin Karolus Martellus ve Kısa Pippinus tarafından oldukça sağlam atılmasında yatmaktadır. Söz konusu dönemin temsil ettiği bir başka başlangıç ise Rotbertusluların, dolayısıyla Capet Hanedanı'nın ortaya çıkışı ve yükselişiydi. Güçlü Rotbertus'u, *missus dominicus* ve Batı Nesturya sınır kontu olarak bir numaralı komutanı yapmak, Kel Karolus'un kararıydı. Bununla birlikte, onun ölümünden sonra mülklerini çeşitli kişilere dağıtmayıp Başrahip Hugo'ya devretmek de onun kararıydı. Kel Karolus, farkında olmadan Karolenjlerden sonra Batı Francia'yı yönetecek hanedanın temellerini atmıştı.

Kel Karolus'tan sonra Batı Francia tahtına oğlu Kekeme Ludovicus geçti. Konuşmasındaki güçlükten ötürü "Kekeme" olarak adlandırılıyordu. Kekeme lakabı ona ölümünden kısa bir süre sonra verilmiş olmalıdır, çünkü dönemin yıllıklarında böyle bir tanım bulunmazken Regino'nun kroniğinde bulunmaktadır[132]. Kekeme Ludovicus'un hâkimiyeti uzun sürmedi. Babasına kıyasla çok daha basit ve çelimsiz bir hükümdar görüntüsü sergiledi. 877 yılında Başrahip Hugo'nun talebiyle Norman Eric ile savaşmak için Seine Nehri'nin ötesine geçti. Tours'a geldiğinde hastalığa yakalandı[133]. Bir süre sonra kendini daha iyi hissetmeye başladıysa da tam bir iyileşme sağlayamadı.

Gothialı Bernardus'un Başrahip Hugo, Provencelı Boso ve Auvergne Kontu Bernardus ile birlikte Kel Karolus'a karşı ihaneti zamanla bir isyana dönüştü. Kel Karolus'un ölümünden

[130] Regino, 1890: 111-112.
[131] Mckitterick, 1983: 180.
[132] Regino, 1890: 113.
[133] *Annales Bertiniani*, 1883: 140.

sonra Bernardus'un isyanının bastırılması görevi Kekeme Ludovicus'a kaldı. Ancak o, 13 Nisan 879 günü hastalığının iyice ağırlaşması sonucu öldü[134]. Kel Karolus'un ölümüyle birlikte Batı Francia tahtı yeni bir döneme girdi. O da kralların uzun ömürlü olmamasıydı. Kekeme Ludovicus sadece iki yıl tahtta kalabilmişti. Öldüğünde otuz üç yaşındaydı. Eşi Burgonyalı Ansgard'dan III. Ludovicus ve II. Carloman isimli iki tane oğlu vardı. İkinci eşi Parisli Adalheidis'den de Karolus isimli bir oğlu vardı. Ölümünden sonra Paris Piskoposu Gauzlinus ve Kontu Conradus'un başını çektiği soyluların bir kısmı Germen Ludovicus'un oğlu Genç Ludovicus'un Batı Francia tahtına geçmesini istedi. Ancak Doğu Francia kökenli bir kral istemeyen Başrahip Hugo'nun da içinde bulunduğu diğer soylular, III. Ludovicus ve II. Carloman'ı aynı anda Batı Francia tahtına çıkarmayı başardı[135]. Bu, Batı Francia tarihinde eşi görülmemiş bir gelişmedir. III. Ludovicus ülkenin batı kısmı yani Nesturya'yı yönetirken, II. Carloman ise güneyi yani Akitanya ve Burgonya'yı yönetiyordu.

III. Ludovicus ile II. Carloman'ın ortak hükümdarlık dönemi karşılıklı iş birliği içinde geçti. 880 yılında iki kardeş İtalya'da Batı Francia'dan bağımsız bir krallık oluşturmak isteyen Provencelı Boso üzerine yürüyerek Vienne'yi kuşattılar ama başarı sağlayamadılar. Boso'ya barış teklif ettilerse de o bunu kabul etmedi. Kuşatmada kuzenleri Doğu Francia kralı Şişman Karolus da yardım etti. Ancak o kuşatma esnasında savaş alanını bırakarak kendi topraklarına dönmüştür[136]. Bu tarihten sonra iki kardeşin hâkimiyeti uzun sürmedi. Çeşitli isyanlara ve Norman saldırılarına karşı iş birliğiyle başarı sağlamak isteyen krallar babaları gibi çelimsiz ve hastaydı. 882 yılında III. Ludovicus henüz yirmi iki yaşındayken öldü[137]. II. Carloman ise Batı Francia'da tek başına sadece iki sene hüküm sürebildikten sonra 884 yılında bir av esnasında talihsiz bir şekilde yaralanarak öldü[138].

III. Ludovicus ve II. Carloman'ın dönemi tahtta çift başlılık yaratsa da bu Batı Francia için bir sorun teşkil etmemişti. Kardeşlerin birbirleriyle anlaşarak hüküm sürmesi, kraliyetin zayıfladığı ve kontların iyiden iyiye gücünü hissettirmeye başladığı bir dönem için sorun teşkil etmemişti. İki kardeşin de kısa ömürlü olması, aralarında fikir ayrılıkları oluşmaya başlamasını engellemişti. Başrahip Hugo da onların tahta çıkmasını sağlamakla kalmamış her zaman en büyük destekçilerinden biri olmuştu. Onların dönemi, esasında bir geçiş dönemidir. Güçlü Rotbertus'un oğulları Odo ve Rotbertus'un büyüme çağlarına denk gelmesinin yanı sıra,

---

[134] *Annales Bertiniani*, 1883: 147-148; Regino, 1890: 113-114; *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 44.
[135] *Annales Bertiniani*, 1883: 151; Regino, 1890: 114-115; *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 43-44; Chédeville ve Guillotel, 1984: 361.
[136] *Annales Bertiniani*, 1883: 151; *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 47-48.
[137] *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 51.
[138] *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 56.

babaları Kekeme Ludovicus'un kısa hâkimiyetiyle beraber, isimleri Karolus olan iki büyük kralın dönemleri arasında da köprü görevi görmektedir. Batı Francia tacı, Kel Karolus'un soyundan gelen Karolenjlerde kalmıştı. Ancak II. Carloman'ın varissiz ölümü ve III. Ludovicus'un oğlu Karolus'un henüz beş yaşında olması nedeniyle, Batı Francia soyluları kendi aralarında birleşerek Doğu Francia ve İtalya Kralı Şişman lakaplı Karolus'u Nesturya'ya çağırdılar.

Şişman Karolus, babası Germen Ludovicus'un 876'daki ölümünden sonra Doğu Francia tahtına çıkmıştı. 881 yılında Papa VIII. Iohannes'in teklifiyle İtalya'da imparatorluk tacı giydi. Papa'nın amacı, iyiden iyiye gücünü arttıran Spoleto Dükü Wido'nun Papalık'a karşı oluşturduğu tehdidi engellemekti[139]. Şişman Karolus, 885'te Nesturya'ya çağrılınca Batı Francia tacını da giydi[140]. Böylelikle Frank İmparatorluğu toprakları, Karolus Magnus'dan beri ilk defa tek bir hükümdarın altında toplanmış oldu. Ancak bu uzun sürmeyecekti.

Kekeme Ludovicus, III. Ludovicus ve II. Carloman dönemleri peş peşe geçerken, Odo babasının yerini alabilecek yaşa gelmişti. 886 yılında Başrahip Hugo öldü ve Auxerre'deki Aziz Germain Manastırı'na gömüldü[141]. O, herhangi bir din adamından çok daha fazlasıydı. Norman istilalarına karşı aktif rol oynayan askerî bir liderdi. Kral seçiminde sözü geçen bir soyluydu. Paris Piskoposu Gauzlinus ile beraber, güçlü din adamlarının Batı Francia'nın geleceğinde rol oynadığı bir dönemin temsilcisiydi. Güçlü Rotbertus'tan devraldığı manastırların yöneticisi olması, Hincmarus gibi kişilerce eleştirilemiyordu. Din adamı olması dolayısıyla çocuğu yoktu. Bu durum, sahip olduğu mülklerin kendi kanından devam etmesini engellediği için Nesturya'da Karolenjlere alternatif bir Welf Hanedanı oluşmasını da önlüyordu[142]. Ancak Nesturya'da Karolenjlere alternatif bir hanedan oluşması kaçınılmazdı. Çünkü Hugo öldüğünde Odo, otuz yaşına yaklaşmıştı ve babasının yerine geçmeye hazırdı.

1.2.2. Odo'nun Siyasi Yükselişi ve Büyük Paris Kuşatması (885-886)

Odo'nun babası Güçlü Rotbertus'un yerini alma süreci bir bakıma ona olan ihtiyacın bir sonucudur. Batı Francia'da kısa ömürlü krallar devri yaşanırken 879'da Normanlar Avrupa'da kısa aralarla toplam on iki yıl sürecek büyük bir istila süreci başlattılar. Bu dönem topraklarını Normanlara karşı savunmakla görevli olan kontların güçlerini arttırmalarını sağladı[143]. Bu kişilerden biri de Odo'ydu.

---

[139] Bauer, 2022: 508-509.
[140] *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 56-57.
[141] *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 60.
[142] Noizet, 2006: 22.
[143] Bautier, 1961: 144-145.

Odo'nun dönemin ana kaynaklarında ilk kez karşılaşıldığı zaman, Güçlü Rotbertus'un öldüğü 866 yılıdır. Onun hakkında babasının yerini alamayacak kadar küçük yaşta olduğu dışında hiçbir bilgi verilmez. Kaynaklar, Brissarthe Savaşı'nı takip eden yirmi yıl boyunca da sessizliğini korumaktadır. Nesturya'nın en güçlü komutanının oğlunun görkemli bir şekilde tarih sahnesine çıkışı kaçınılmazdır. Buna vesile olan olay ise Başrahip Hugo'nun ölümü ve akabindeki Paris Kuşatması'dır. Paris'in Normanlar tarafından işgali, Frank tarihindeki en korkutucu hadiselerden biridir. Dönemin Paris'i, ilerleyen yüzyıllarda ulaşacağı görkemden henüz uzaktır. Chlodovechus Dönemi'nde krallığın başkenti hâline gelmeye başlamış olsa da Karolus Magnus'un imparatorluğu sırasında bu konumunu Aachen'a bırakmıştır. 843 sonrasında ise Batı Francia'nın başkenti olarak yeniden önem kazanmıştır. Her şeye rağmen Paris, Nesturya'nın en önemli kenti olarak görülmekte ve Normanların hiçbir zaman ulaşamayacağı bir şehir addedilmekteydi.

Paris Kuşatması'nın Frank tarihi açısından iki büyük önemi vardır. İlk olarak Normanlar Nesturya'nın tam kalbinde yer alan ve krallığın başkenti olan Paris'e kadar gelebiliyorlarsa, Norman tehdidi her zamankinden daha büyük demekti. İkinci olarak bu kuşatma, Odo'nun tarih sahnesine çıkarak yeteneklerini kanıtlama fırsatı bulduğu bir dönüm noktası olmuştur. Şehrin savunmasının iki büyük komutanı Odo ve Başpiskopos Gauzlinus'tur. Odo, kuşatma boyunca gösterdiği çaba ve elde ettiği başarılar sayesinde büyük bir şöhret ve nüfuz kazanmış; böylece siyasi arenada babasının çok ötesinde bir konuma, nihayetinde ise Batı Francia tahtına ulaşmıştır.

Paris Kuşatması, dönemin yıllıklarında ayrıntılı biçimde anlatılmamıştır. *Annales Vedastini*, bu konuda sınırlı bilgi veren bir yıllıktır. IX. yüzyılın sonlarında Wessex Kralı Büyük Ælfred döneminde kaleme alınan Anglo-Sakson Kroniği de Norman ordusunun Paris'e ulaştığını belirtmekle birlikte kuşatmanın ayrıntılarına değinmemektedir[144]. Paris Kuşatması'nı ayrıntılarıyla birlikte ele almış ve günümüze ulaşan en önemli eser, daha önce de bahsedilen Saint-Germain-des-Prés Manastırı keşişi Abbo Parisiensis'in *Bellis Parisiacae Urbis* isimli eseridir. Kendisi Odo'nun çağdaşı olmakla birlikte kuşatmanın tanığıdır. Abbo, eserinde kuşatmanın işleyişi, öncesi, sonrası, dönemin Paris'inin mimari düzeni ve insanların psikolojisi gibi pek çok konuda bilgi vermiştir. Şiir formunda Latince olarak kaleme alınan eseri, tarafsız bir kaynak olarak düşünmek imkânsızdır. Abbo, Paris'te bulunan bir manastırın keşişidir ve eseri, Odo'nun kahramanlığına övgülerle doludur. Eser, IX. yüzyılın sonlarına doğru kaleme alınmıştır ve Karolenj manastır hayatının edebi yönü hakkında önemli bir kaynaktır[145]. *Bellis*

[144] *The Anglo-Saxon Chronicle*, 1962: 52.
[145] Wallace-Hadrill, 1983: 354.

Parisiacae Urbis'in bir başka özelliği ise yazım türü olarak dönemin kaynaklarından ayrılmasıdır. Yıllıklar ve kronikler düz yazı formunda yazılırken Abbo, eserini şiir formatında bin üç yüz doksan üç satırdan oluşan üç cilt hâlinde yazmıştır. Kendisi eseri dolayısıyla bir şair olarak kabul edilse de kendisini böyle tanımlamaktan kaçınmaktadır. Şiirlerini bir alıştırma olarak gördüğünü ve hatalar barındırdığını vurgulamaktadır[146]. *Bellis Parisiacae Urbis*'i edebi yönden incelemek tezimizin kapsamı dışındadır. Eserin Paris Kuşatması hakkında verdiği bilgiler son derece önemlidir.

Paris Kuşatması'nı en iyi şekilde anlayabilmek için dönemin Paris'inin mimari planına göz atmak önemlidir. Şehir, Seine Nehri'nin iki yakasına kurulmuş olup, ortasında krallık sarayının bulunduğu *Île de la Cité* (Şehrin Adası) yer almaktadır. Ada, anakaraya iki köprüyle bağlanmıştır: sağ kıyıda bulunan *Grand Pont* (Büyük Köprü) ve sol kıyıda bulunan *Petit Pont* (Küçük Köprü). Bu köprüler, söz konuşu kuşatma sırasında düşmanlara karşı savunmayı artırmak amacıyla kulelerle tahkim edilmiştir.

885 yılında krallığın kuzeydoğu topraklarından harekete geçen ve Sigfred komutasındaki Norman kuvvetleri, Temmuz ayında Rouen'da göründükten sonra Seine Nehri'ne girerek Kasım 885'te Paris'e ulaştılar. Franklar yol boyunca Normanları durdurmaya çalışmışsa da bunda başarılı olamamışlardır. Abbo, Norman filosunun on binlerce savaşçıdan oluştuğunu ileri sürse de dönemin koşulları dikkate alındığında bu sayıların abartılı olduğu açıktır[147]. İngiliz tarihçi Charles Wilelmus Previté-Orton, bu filonun gemi sayısını en fazla üç yüz olduğunu düşünmektedir[148]. Her şekilde bu oldukça kalabalık bir filo demektir.

24-25 Kasım 885'te Paris'e gelen Sigfred, Gauzlinus'un yanına giderek şehirden geçiş ve haraç talep etti; talepleri yerine getirilmezse şehre saldıracağını belirtti. Gauzlinus, Normanların taleplerini reddedince 26 Kasım'da kuşatma başladı. Normanlar, ilk olarak *Île de la Cité*'yi koruyan kuleye saldırdılar. Savunma hattında Gauzlinus bizzat savaşırken, yeğeni Ebolus da ona eşlik ediyordu. Abbo, Ebolus'u övgüyle anarak bir okla aynı anda yedi Normanı birden öldürebildiğini belirtmektedir. Kulenin savunmasında görev alanlar arasında Odo ve Rotbertus da bulunmaktaydı. İki kardeş başarılı bir şekilde savaşarak kulenin ele geçirilmesini engellemeyi başardı. İlk gün bittikten sonra Normanlar geri çekilerek Seine Nehri'nin sağ yakasında kamp kurdular. Franklar ise kuleyi güçlendirmekle meşgul oldular. İkinci gün, yani 27 Kasım'da şehre tekrar saldıran Normanlar, Franklar tarafından kuleden dökülen sıcak mum ve zift karışımıyla püskürtülmeye çalışıldı. Gauzlinus bir mızrak darbesiyle yaralansa da

[146] Abbonis, 1871: 3-5.
[147] Abbonis, 1871: 10.
[148] Previté-Orton, 1971: 367.

hayatta kalmayı başardı. Atılan mızrak ve taş sayısı o kadar fazlaydı ki Abbo, yer ve gök arasında başka hiçbir şeyin uçamadığını söylemektedir[149]. Paris halkı zorlu günler geçirse de şehir Gauzlinus ve Odo'nun önderliğinde Normanlara teslim olmadı.

Kuşatmadan sonuç alamayan Normanlar Paris'i hemen terk etmedi. Şehrin dışında kamp kurdular, ağaçları kesip savaş makineleri yaptılar. Aralık ve ocak ayı boyunca kuşatmayı devam ettirseler de önemli bir başarı elde edemediler. Normanlar için kuşatmanın seyrini değiştirecek ve yeni aktörlerin sahneye çıkmasını sağlayacak olay, 6 Şubat 886 günü gerçekleşti. O gün şehirde yaşanan şiddetli bir sel sonucu *Petit Pont* ciddi zarar gördü. Gauzlinus, en güvendiği adamlarıyla köprünün yıkılan kısımlarını onarmak için hemen harekete geçti. Ancak bu, Normanlar için bir fırsat doğurmuştu. Hızlı bir şekilde doğrudan Petit Pont'a yöneldiler ve üzerindeki kuleyi kuşatmaya başladılar. Franklar, köprünün aldığı hasara rağmen başarılı bir savunma gerçekleştiriyorlardı. Ancak kuşatmanın şiddeti o kadar büyüktü ki, dışarıdan yardım gelmeden şehrin savunulması imkânsızdı. Bunu bilen Gauzlinus, Saksonya Kontu Heinricus'dan yardım talep etmesi için Kont Herkengerus'a mektup gönderdi. Herkengerus, Heinricus'un yanına gidip Paris'e yardım etmesini istedi. Heinricus, ordusuyla birlikte Norman gözcülerini aşmayı başararak Mart veya Nisan ayında Paris'e geldi[150]. Heinricus'un gelişi Frankları cesaretlendirse de gerçekte hiçbir başarı sağlanamadı. Kont kısa bir süre sonra ordusunu toplayıp geri döndü. Bu esnada Gauzlinus'un sağlığı iyi gitmiyordu ve yaklaşık beş aydır süren kuşatma hastalığının artmasına neden olmuştu. Frank askerlerinin ve şehir halkının yorulduğunu gören Gauzlinus, Heinricus'un dönüşünden sonra Sigfred ile anlaşmak için çalışmalara başladı. Ancak barış görüşmeleri bir sonuçlanmadan 16 Nisan günü öldü[151]. Gauzlinus'un ölümü Frank askerleri için son derece üzücü bir olaydı. Ancak Odo hala savunmanın başındaydı ve asıl mücadele bundan sonra başlayacaktı.

Gauzlinus'un ölümü savunmada bir zafiyete yol açmamıştı; zira yeğeni Ebolus, şehri korumak için tüm gücüyle mücadeleyi sürdürüyordu. Bununla birlikte Normanların direncinin kırılmaması, şehir halkını her geçen gün daha fazla yıpratıyordu. Odo ise dışarıdan sağlanacak bir yardım olmaksızın savunmanın başarıya ulaşamayacağının farkındaydı. Adamlarıyla birlikte şehirden çıkmayı başararak krallığın önde gelen soylularından yardım talep etmeye başladı. Odo, İmparator Şişman Karolus bizzat yardıma gelmeden Paris Kuşatması'nın başarıya ulaşamayacağının farkındaydı. İmparator, kuşatma esnasında doğudaydı. Frank topraklarını tekrardan tek elde topladığı için bütün imparatorluk onun yönetimindeydi. Odo, ilk olarak Batı

[149] Abbonis,1871: 8-10.
[150] Duckett, 1988: 10-11.
[151] *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 59-60.

Francia soylularından aldığı destekle Paris'e geri döndü. Şehrin önüne geldiğinde atından inip askerleriyle birlikte var gücüyle savaşarak kuşatmayı yarmaya başladı. Ebolus ise şehrin kapılarını açarak Odo'yu içeri aldı[152]. Odo'nun gösterdiği bu cesaret örneği, şehrin kurtuluşu için yeterli değildi. Şehirdeki askerler ve halkın gözünde büyük saygınlık kazandı. Ancak nihai zafer için hâlâ imparatora ihtiyaç vardı.

Gauzlinus'un ölümünden yaklaşık bir ay sonra, Batı Francia önemli bir kayıpla sarsıldı. Başrahip Hugo, şehre yardıma gelmeye çalışırken ileri yaşı ve hastalıklarının ağırlaşması nedeniyle hayatını kaybetti. Böylece Güçlü Rotbertus'tan devraldığı mülkler yeniden boşa çıktı. Kuşatma sürerken, Ağustos ayında Şişman Karolus imparatorluk ordusunu toplayarak Paris'e doğru harekete geçti. Laon yakınlarındaki Quierzy-sur-Oise'a varınca Kont Heinricus'u önden gönderdi. İmparator'un amacı şehre gelmeden önce Norman ordusunun sayısı, silahları ve kuşatma stratejileri hakkında bilgi edinmekti. Kont Heinricus şehre geldiği gibi Norman ordusu hakkında bilgi toplamaya başladı. Ancak bir talihsizlik sonucu atıyla birlikte Normanların kazdığı tuzaklardan birine düşerek öldü. Raginerus isimli bir Frank kontu kendisi de yaralı olmasına rağmen Heinricus'un bedenini alarak İmparator'a götürmeyi başardı. Onun ölümü Paris halkına üzüntü, Normanlara ise sevinç verdi. Şişman Karolus durumu öğrenince üzülerek Paris'e doğru yola koyuldu[153].

İmparator Paris'e gelince çadırını Montmartre Tepesi'ne kurdu. Buradan *Grand Pont*'u rahatlıkla görebiliyordu. Bulunduğu yerden savunmaya takviye kuvvetlerle yardım etmeye çalıştı.[154] Aylar geçti ve kış yaklaşmaya başladı. Bu esnada Şişman Karolus ile Normanlar arasında barış görüşmeleri için elçiler gidip geliyordu. Sonuç Frank halkı için üzücü oldu. Şehir düşmemişti fakat İmparator, Normanların geri çekilmesi için fidye ödemeye karar vermişti. Bunun yanı sıra kış boyunca Burgonya'yı serbestçe yağmalamaları için izin de verdi[155]. Başrahip Hugo ölmüştü ve Güçlü Rotbertus'tan devraldığı mülkler yeni sahibini beklemekteydi. En uygun aday ise Paris'in savunulmasında gösterdiği çaba ile hem askerlerin hem de halkın gönlünde taht kurmuş Odo idi.

IX. yüzyılın ikinci yarısı, kontluk mülklerinin kan bağı yoluyla miras bırakılmasının ilk örneklerinin görüldüğü bir dönem olmuştur. Şişman Karolus, Başrahip Hugo'nun yerine geçecek kişinin Odo olması gerektiğinin farkındaydı. Bu kararın etkisi inkâr edilemez; ancak bunun temel nedeni Odo'nun yalnızca Güçlü Rotbertus'un oğlu olması değildi. Odo, Paris Kuşatması sırasında yeteneklerini açıkça ortaya koymuştu. İyi bir savaşçı olmasının yanı sıra,

---

[152] *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 60-61.
[153] Abbonis, 1871: 34; *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 61-62.
[154] Favre, 1893: 59.
[155] *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 62-63.

askerî becerileri gelişmiş, emrindekilere liderlik edebilen ve gerektiğinde hiç tereddüt etmeden büyük tehlikelerin içine atılabilen bir komutandı. Kuşatmanın en kritik anlarında sergilediği stratejik karar alma becerisi, insanları yönetebilme kabiliyetini gözler önüne sermişti. Bu nedenle Şişman Karolus, Paris Kuşatması'nın sona erdiği dönemde Odo'ya babasından kalan mülklerin tamamını devretmiştir[156]. Odo, artık Aziz Martinus ve Marmoutier gibi manastırların laik başrahibi olmanın yanı sıra Tours ve Anjou kontuydu. Gauzlinus'un yerine ise Askericus Başpiskopos olmuştu. İmparator, Odo'ya bir görev daha vermişti; bu görev, Güçlü Rotbertus ile Başrahip Hugo'nun bile sahip olmadığı bir görevdi: Paris kontluğu.

Paris Kuşatması'nın sona ermesi, imparatorluktaki dengelerin değişiminin de başlangıcı oldu. Gerçekte kuşatma Frankların kesin bir zaferiyle sonuçlanmamıştı. Kont Heinricus'un Paris'e iki kez gelişinin bir fayda sağlamaması gibi bizzat İmparator da kuşatmayı kaldırmayı başaramamıştı. Yapılan anlaşma, aslında bir uzlaşı niteliğindeydi. Şişman Karolus savaşı sürdürmek yerine tehlikeyi Paris'ten uzaklaştırmayı seçmişti. Normanlara, Paris'i rahat bırakmaları karşılığında Burgonya'nın yağmasını teklif etmişti. 886 yılı, İmparator için sonun başlangıcı olmuştu. Şişman Karolus resmiyette Batı ve Doğu Francia'yı elinde bulundursa da bu, hiçbir zaman Karolus Magnus gibi etkin bir otorite kurduğu anlamına gelmemektedir. Batı Francia halkı, Paris Kuşatması esnasında yanında Gauzlinus, Ebolus ve Odo'yu görmüştü. İmparator, şehir halkı tarafından aylarca beklendikten sonra gelmiş ve Normanlar'a fidye ödemeyi kabul etmişti. Bunun yanı sıra, Şişman Karolus Odo'yu babasından kalan mülklerle onurlandırırken farkında olmadan Batı Francia'nın Karolenj olmayan ilk kralını yaratmıştı. Güçlü Rotbertus'tan sonra, çocuklarının çok küçük olması dolayısıyla mülklerinin Başrahip Hugo'ya devredilmesi kan bağıyla miras geçişi tehlikesini engellemişti. Ancak şimdi bütün mülkler tekrar Güçlü Rotbertus'un soyundaydı ve bundan sonra hep öyle kalacaktı. Bu mülklere yeni eklenen Paris Kontluğu ise Odo'dan sonra kardeşi Rotbertus ve yeğeni Büyük Hugo'ya geçip Hugo Capet'le beraber yeni hanedanın kralları tarafından üstlenecekti. Şişman Karolus, farkında olmadan Rotbertusluların ve dolayısıyla Capet Hanedanı'nın iktidarına zemin hazırlamıştı.

Kuşatmadan sonra Batı Francia için yeni bir devir başlarken, Şişman Karolus için de son yaklaşmaktaydı. 887 yılının yaz aylarında İmparator'a karşı isyanlar patlak vermeye başladı. İsyanların temel nedeni, İmparator'un yönetim kabiliyetinin zayıf olduğu yönündeki şikâyetlerdi. Regino, Şişman Karolus'u bedeninin gücüyle birlikte zihinsel yeteneklerinin de zayıfladığını söyleyerek eleştirir[157]. İsyanlar sürerken Normanlar da Seine ve Loire civarındaki

[156] *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 62-63.
[157] Regino, 1890: 127.

yerleri yağmalamaya devam ediyordu. Sigfred bu yağma savaşlarından birinde ölmüştü[158]. Şişman Karolus'un sonunu getiren ise yeğeni Arnulfus oldu. Arnulfus, Germen Ludovicus'un oğlu Carloman'ın oğluydu. Doğu Francia soyluları arasında saygı gören biriydi. Genç bir Karolenj olarak Şişman Karolus'un yerine geçebilirdi. 887 yılının sonlarına doğru soylular kendi aralarında yaptıkları toplantılar sonucu Şişman Karolus'u tahttan indirip hapse attılar ve yerine Arnulfus'u getirdiler. Şişman Karolus, bütün imparatorluğu elinde toplamış bir hükümdarken birden hapiste hayatta kalmaya çalışan birine dönüşmüştü. Regino, onun bu düşüşünün ibretlik olduğunu söyler. Günlük yiyecek ve içecek ihtiyacını karşılamak için bir cariyeden olan oğlu Bernardus'u Arnulfus'a esir olarak gönderecek kadar kötü bir durumdaydı. Arnulfus, acıdığı için Şişman Karolus'a Alamanya'dan birkaç kraliyet mülkü verdi[159]. Gerçekten de Karolus, imparatorluğun tek hâkimiyken kısa süre içinde en zayıf konuma düşmüştü. Hapisteki yaşamı uzun sürmedi; 888 yılının başlarında öldü. *Annales Vedastini*, onun kendi adamları tarafından boğularak öldürüldüğünü bildirmektedir[160]. Regino, ölüm tarihini 12 Ocak olarak verir ancak bir suikastten söz etmez. Ona göre Şişman Karolus, kilise yasalarına karşı dikkatli, cömert ve gerçek bir Hristiyandı[161]. Onun ölümünden sonra Doğu Francia'da Karolenj soyu devam ederken, Batı Francia'da Frank tarihinde bir ilk gerçekleşecekti. Yeni kral bir Karolenj değil, Rotbertusluydu.

1.2.3. Kral Odo'nun Tahta Çıkışı ve İlk Yılları (888-892)

IX. yüzyıl sona yaklaşırken, Batı Avrupa'da güç dengeleri değişiyor ve gelecekte yaşanacak büyük hadiselerin temelleri atılıyordu. Orta Çağ'ın kontluklar, düklükler ve krallıklarla dolu mozaik haritası oluşuyordu. Soylular arasında kan bağı yoluyla miras geçişi sayesinde merkezi iktidarın gücünü sarsacak aristokrat aileler yükselirken, toprak mülkiyeti mirası yeniden biçimleniyordu. Karolenj Hanedanı, iktidarının son dönemi yaklaşıyordu.

Şişman Karolus'un hapsi ve akabindeki ölümü, Franklar için umulduğunun aksine daha karmaşık bir dönemin başlamasına yol açmıştı. Doğu Francia tahtında Arnulfus vardı. Şişman Karolus'un ileride "Düz" olarak anılacak aynı isimli oğlu Karolus, babası öldüğünde henüz dokuz yaşında olduğu için Batı Francia'da ve İtalya'da babasının mirasını devralamadı. Bu ise yerel soyluların iktidar üzerindeki hâkimiyetini artırmak için bulunmaz bir fırsattı. Miras yoluyla tahta geçecek uygun bir Karolenj üyesi bulunamayınca yeni kralın seçim yoluyla belirlenmesi sistemi başladı. Ancak İtalyan tarihçi Fausto Cozzetto'nun da dediği gibi bu yeni

---

[158] *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 63-64.
[159] Regino, 1890: 124-128; *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 64.
[160] *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 64.
[161] Regino, 1890: 128-129.

sistem, miras yoluyla verasetin yarattığı rekabetten daha şiddetli bir rekabete yol açtı[162]. Kel Karolus'tan sonra Batı Francia ve İtalya'da birden fazla kral adayı ortaya çıktı. Bu durum soylular arasında hâkimiyet mücadelesi başlattı. Öncelikle İtalya'da Spoleto Dükü Wido ve Friuli Sınır Kontu Berengarius ön plana çıktı. Yukarı Burgonya'da Auxerre Kontu II. Conradus'un oğlu Rodulfus, soylular tarafından Saint-Maurice'de yapılan bir toplantı sonucu kral olarak seçildi. Provence bölgesinde ise Boso'nun oğlu Kör Ludovicus tahta çıktı. Batı Francia'da ise tahtın yeni adayı, bekleneceği üzere, Odo'ydu[163]. Özellikle Wido, Berengarius ve Odo arasındaki hâkimiyet mücadelesi 888 yılına damgasını vuracaktı.

Wido, İtalya'nın orta bölgesinde yer alan Spoleto Dükalığı'nın düküydü ve bu ünvanını babası I. Wido'dan miras almıştı. Onunla birlikte söz konusu dükalık o kadar güçlenmişti ki, bilindiği üzere Papa VIII. Iohannes, Şişman Karolus'u Wido tehlikesi karşı İtalya'ya çağırmıştı. Kendisi askerî ve siyasi bakımdan papalığı tehdit edecek derecede güçlüydü. Aynı zamanda Reims Başpiskoposu Fulchonus ile akrabaydı. Berengarius ise Friuli Dükü Eberardus ile Gisela'nın oğludur. Annesi Gisela'nın Dindar Ludovicus'un kızı olması sebebiyle Karolenjlerle akrabadır. Wido ile Berengarius, aynı anda Pavia'da kendilerini kral ilan etmişlerdi. Aralarında başlayan rekabet ortamında Papa V. Stephanus'un kendi çıkarlarını koruyacak kararlar vermesi gerekiyordu. Arnulfus, Papa tarafından imparator olarak taçlandırılmadığı için sadece Doğu Francia kralıydı. Karolus Magnus'un makamı boştu ve papalığın Wido ile Berengarius arasında bir seçim yapması gerekiyordu. Aynı anda hem iki İtalya kralı ve iki imparator olamazdı. Yaşanan siyasi karışıklığı fırsat bilen Arnulfus, ordusuyla birlikte Alpleri aşarak İtalya'ya geldi. Berengarius, ordusuyla birlikte Trento'da kralın huzuruna çıkarak İtalya'ya saldırmaması gerektiğine onu ikna etti. Arnulfus ise Berengarius'un krallığını tanıdı[164]. Ancak Papa V. Stephanus, tercihini Wido'dan yana yaptı ve 888 sonlarında ya da 889 başlarında Pavia'daki Aziz Michele Maggiore Manastırı'nda ona İtalya Kralı tacını giydirdi[165]. Wido'nun bitmek bilmez hırsı ve güç arzusu papalık ile arasının bozulmasına yol açmıştı. V. Stephanus'un onu kral ilan etmesinin asıl sebebi ona olan sevgisi değil, yarattığı tehditin önüne geçmekti. Bu aynı zamanda Wido'nun papalık nezdinde sahip olduğu kötü şöhretini düzeltmek için de bir fırsattı[166]. Berengarius'un Friuli'si, papalık için hiçbir zaman Wido'nun Spoleto'su kadar tehlikeli olmamıştı. Bu yüzden V. Stephanus'un tercihini Wido'dan yana kullanması anlaşılır bir karardır. Pavia'daki taç giyme töreni, bir bakıma ikisi arasındaki bir uzlaşıdır.

---

[162] Cozzetto, 2019: 80.
[163] *Annales Fuldenses*, 1891: 116; *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 65; *The Anglo-Saxon Chronicle* 1962: 52; Æthelweard, 1962: 46-47.
[164] Regino, 1890: 129; *Annales Fuldenses*, 1891: 116.
[165] Mann, 1925: 377.
[166] Fliche, 1930: 11.

Wido, İtalya tacı ile yetinmeyip Batı Francia tacını da ele geçirmeyi hedefliyordu. Bu hırslı planının bir parçası olarak Pavia'daki taç giyme töreninden önce kısa bir sefer düzenleyerek Galya'ya gitti. Ancak kendi akrabası Fulchonus de dâhil olmak üzere soylulardan beklediği desteği göremediği için İtalya'ya geri dönmek zorunda kaldı[167]. Batı Francia soyluları, Wido'yu istememişti çünkü onların akıllarında başka bir aday vardı: Paris Kontu Odo. Batı Francia soyluları, tarihlerinde bir ilke imza atarak Karolenj soylu olmayan birini kral olarak seçmişlerdir. Odo, Şubat 888'de Sens Başpiskoposu Walthariusu tarafından Compiègne'de görkemli bir törenle taç giymiştir. Bu olay, Batı Francia tarihindeki güç dengelerinin değiştiği ve yeni bir dönemin başladığı anı simgelemektedir.

888 yılı, Frank tarihi için gerçekten de milat olarak kabul edilebilecek yıllardan biridir. Karolenj otoritesinin çöküşünün başlangıcı olarak düşünülebilir. Doğu, hala bir Karolenj olan Arnulfus'un elindeydi. Ancak İtalya, artık Wido'nun eline geçmişti. Tezimizin asıl odak noktası olan Batı Francia'da ise Odo'nun iktidarı başlamıştı. Odo'nun iktidarı, Kısa Pippinus'un iktidarıyla benzer değerlendirilmemelidir. Kısa Pippinus, fiilen sona ermiş bir hanedanı resmiyette de sona erdirmişti. Krallık, uzun süredir Merovenjler yerine Pippinus Hanedanı tarafından yönetiliyordu. Merovenj kralları, tahtta sembolik olarak oturan kukla hükümdarlardı. Ancak 888 yılındaki durum için aynısı söylenemez. Güçlü Rotbertus veya Odo, hiçbir zaman Heristalli Pippinus veya Karolus Martellus ile aynı pozisyonda olmamışlardır. Onlar Saray Nazırı olarak krallığın ve monarşinin sadık hizmetkârlarıydı. Güçleri fiilen kraldan daha fazlaydı. Ancak Güçlü Rotbertus ve Odo, yerel toprak lordu, komutan ve laik başrahipti. Güçleri kralınkinden fazla değildi. Ancak kralın onlara ihtiyacı vardı. Güçlü Rotbertus, kralın kendisine olan bağımlılığının farkındaydı ve bu nedenle kral kendi çıkarlarına aykırı bir karar aldığında sürekli olarak ona karşı duruyordu.

Şişman Karolus'un ölümünden sonra soyluların Odo'yu seçmesi için birden fazla gerekçesi vardı. Öncelikle Odo, başarılı bir komutan ve lider olarak kendisini çoktan kanıtlamıştı. En büyük sınavını Paris Kuşatması'nda vermiş ve başarıyla geçmişti. Babası dolayısıyla soylu bir aileden geliyordu. Nesturya'da doğmuş ve büyümüştü. Pek çok kontluğun ve manastırın sahibiydi. En az bunlar kadar önemli olan bir gerçek ise artık dönemin değişmiş olduğuydu. Odo'nun dönemi, yerel toprak prensliklerinin merkezi otoritenin aleyhine bir şekilde doğmaya başladığı bir dönemdir. Batı Francia'da monarşi, Galya'daki hâkimiyetini giderek kaybetmektedir. Burgonya, Akitanya ve Flanders gibi yerler Odo'dan önce zaten merkezi monarşinin elinden çıkmıştır. Bununla birlikte artık *missi dominici* uygulamasının da

[167] Dumas, 1944: 10.

sonlarına gelinmektedir ve kilise, kraliyetin elinden çıkmaktadır. Piskopos ve başrahip atamalarında kralın yetkisi hızla azalmaktadır[168]. Böyle bir ortamda Odo'nun iktidarı, Rotbertusluların ve dolayısıyla Capet Hanedanı'nın yönetiminin başlangıcıdır. Bu durum, Odo'nun kendi zaferinden ziyade, tahta geçecek uygun bir Karolenj olmadığı bir ortamda soyluların elde ettiği bir zaferdir[169]. Büyük ihtimalle Odo'nun hiçbir zaman Kısa Pippinus gibi mevcut hanedanı devirip kendisini kral ilan etmek gibi bir fikri olmamıştır. Tarihin bu iki büyük liderini benzeştiren nokta ise kendilerine uyguladıkları kutsama ayini olmuştur.

Orta Çağ boyunca, hükümdarın tahta geçişi genellikle iki şekilde gerçekleşirdi: miras yoluyla veya seçimle. Yeni kralın, mevcut yönetici hanedan üyesi olması durumunda tahta geçişi seçmenlerin kararından bağımsız olarak gerçekleşirdi. Ancak mevcut hanedana karşı muhalefet veya uygun bir adayın olmaması gibi durumlarda soylular kendi aralarından birini kral olarak seçerlerse, yeni kralın karşılaştığı ilk sorun genelde meşruiyetin tesisi olur. Seçim, yeni kralın belirlenmesinin ilk adımıdır; ancak bu, meşruiyeti tam anlamıyla yanında getirmez[170]. Chlodovechus'un Reims Başpiskoposu Aziz Remigius tarafından vaftiz edilip kutsanması, Merovenjlerin Hristiyan bir Galya'da yönetici pozisyonunda olması için gereken meşruiyeti sağlıyordu. Bu yüzden Kısa Pippinus de Chlodovechus'un izinden giderek 751 yılında Mainz Başpiskoposu Bonifacius'a kendisini kutsal yağ ile kutsatmıştır. Böylelikle hem laik soyluları hem de kiliseyi arkasına almıştır. Kilise, Kral'a hükümdarlığını sürdürmesi için yardımcı olmuştur[171]. Kısa Pippinus'un laik soylular arasındaki otoritesinden şüphesi yoktu; ancak bu, kilise gözünde otorite sahibi olduğu anlamına gelmemektedir. Bu yüzden onu kendini kutsatmaya iten nedenler, Odo'nunkilerle aynıdır[172]. Laik soylular arasındaki otoritesi tartışılmaz olan Odo, Waltharius sayesinde artık kilisenin gözünde de otorite sahibiydi.

Odo, kilisenin ve Nesturya soylularının bir bölümünün desteğini almıştı. "Bir bölümünün" ifadesine özellikle dikkat çekilmektedir; zira ileride görüleceği üzere Reims Başpiskoposu Fulchonus'un Batı Francia tahtına ilişkin görüşleri ve Odo'ya yönelik muhalefeti, onun iktidarının en önemli mücadele alanlarından birini oluşturmuştur. Kilise tarafından kutsanma, eski Germen krallarının soylarının Tanrılara dayandığını ispatlamak için gerçekleştirdiği ritüellerin Hristiyanlığa bir yansımasıdır. Ayinde piskopos, Samuel rolünü üstlenerek kralın (Davud) vücudunun her tarafını kutsal yağ ile yıkamaktadır[173]. Kutsanan kral,

[168] Dhondt, 2018: 58-59.
[169] Bradbury, 2007: 30.
[170] Dhondt, 1939: 913.
[171] Pirenne, 2022: 186-187.
[172] Dhondt, 1939: 916-917.
[173] Bloch, 2019: 554-555.

christianissimus (En Hristiyan) ünvanını almış oluyordu[174]. Odo'nun Walthariusun tarafından dinî meşruiyetini sağlaması, kendisinden sonra soyundan gelecek krallar için de yol gösterici olmuştur. O, Capet krallarının ataları arasındaki ilk kılavuzdu ve onun meşruiyet politikaları örnek alınarak ve üstüne konularak devam edecekti.

Odo'nun meşruiyet kazanma çabası Nesturyalı soyluları ve kiliseyi arkasına almakla sona ermedi. Her şeyden önce Doğu'da güçlü bir kral vardı. Odo'nun krallığını Arnulfus'a kabul ettirmesi gerekiyordu. Arnulfus Batıdaki karışıklığın farkına vararak bundan yararlanmak istiyordu. 888 yılında Odo'nun kral seçildiği esnada Frankfurt'ta bir toplantı düzenledikten sonra Batı'ya hareket etmeye karar verdi. Ona destek olanlar arasında Fulchonus, Aziz Bertin Başrahibi Rodulfus ve Flanders Kont II. Balduinus da vardı. Tam bu esnada Odo, Aisne Nehri üzerinde bir Norman ordusunu yendi. Bu, Odo'nun kral olarak ilk zaferiydi ve soylulara seçimlerinin ne kadar doğru olduğunu kanıtladı. Odo'nun şanı daha da artmıştı, ancak hala Arnulfus engelini aşması gerekiyordu. Ona iktidarını barışçıl yollarla kabul ettirmek istiyordu. Bu yüzden Arnulfus, Worms şehrindeyken önden elçisi Theodericus'u göndererek bizzat gelmek istediğini belirtti. Odo, Arnulfus ile savaşmak istemiyordu. Çünkü Doğu ile yapılacak bir savaş kesinlikle Batı Francia'nın lehine sonuçlanmazdı. Arnulfus, her şeyden önce doğuştan meşruiyet sahibi bir Karolenj ve daha uzun süreli bir kral olarak Odo'dan daha güçlüydü. Krallar Worms'ta buluştu. Odo, kesinlikle hiçbir kibir göstergesi olmadan Arnulfus'a karşı düşmanlık beslemediğini ve iki krallık arasında barışı tesis etmeyi istediğini belirtti. Doğu Francia'ya ait bir yıllık olan *Annales Fuldenses*'in Odo'ya karşı düşmanca bir üslup kullanmaması ve barış yanlısı bir tavır sergilemesi, bu yorumun gerçekliğini ispatlar niteliktedir[175]. Arnulfus ise Odo'yu memnuniyetle karşılayarak krallığını tanıdı[176]. Böylelikle Odo, en azından şimdilik Arnulfus tehlikesinden kurtulmuş oldu.

Odo ile Arnulfus'un anlaşması ne anlama geliyordu? Öncelikle Worms Toplantısı'nın bir vasallık anlaşması anlamına gelmediği söylenebilir. Odo, Arnulfus'un onayı olmadan da zaten Batı'da kraldı[177]. Yapılan anlaşma, Krallar arasında birbirlerini tanıma ve savaş başlamadan yapılmış bir ateşkesti. Arnulfus'un da rızasını alması Odo'yu elbette ki, daha güçlü yapmıştı. Artık krallığına dönme vakti gelmişti. Ancak onun yokluğu, Normanlar için bulunmaz bir fırsattı. Karşılarına çıkacak bir kraliyet ordusunun olmayışını fırsat bilerek temmuz-ağustos ayı civarında Paris'in hemen doğusundaki Meaux şehrine saldırdılar. Kont Teutbertus şehri savunsa da gücü yeterli gelmedi ve askerleriyle birlikte öldü. Kont'un ölümünden sonra şehrin

[174] Le Goff, 2020: 36.
[175] Favre, 1893: 113.
[176] *Annales Fuldenses*, 1891: 116; *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 65-66.
[177] Favre, 1839: s.115.

Başpiskoposu Sigemundus, şehir kapılarının taşlarla sağlamlaştırılmasını emretti. Şehir halkı kuşatmanın verdiği ağır hasarla günlerce aç ve susuz kaldı. Şehre dışardan yardım gelmiyor ve şehirdeki ölü sayısı gittikçe artıyordu. En sonunda piskopos Sigemundus, Normanlarla anlaşma yaparak şehri onlara teslim etmeye razı oldu. Karşılığında şehir halkı şehirden çıkarılacaktı. Kapılar açıldı ve halk dışarı çıkarıldı. Ancak Normanlar anlaşmaya uymayarak şehirden çıkanları katletti[178]. Kasım ayına kadar Meaux'da kalan Normanlar'ın yeni hedefi tabii ki, de Paris'ti. Ancak Odo, krallığına çoktan dönmüş ve büyük bir ordu toplayarak Paris'te onları beklemekteydi.

Normanlar, Marne Nehri üzerinden Seine Nehri'ne girerek Paris'e yaklaştıkları esnada Odo ordusuyla birlikte şehrin dışında kamp kurmuştu. Kral Odo'nun bu taktiği işe yaradı. Çünkü Normanlar, Paris'in dışında savaşmaya hazır bir kraliyet ordusu görünce şehre saldırmaktan vazgeçerek Loing Nehri üzerinden kuzeye yöneldiler[179]. Kral Odo, Norman tehdidiyle uğraşırken, Arnulfus'un gönderdiği elçilerin Batı Francia'ya ulaştığı haberi geldi. Elçiler, krallarından görkemli bir taç getirmişti. Arnulfus, Odo'nun iktidarını tanıdığını kamuoyuna duyurmak için bizzat kendi hediye ettiği bir tacın Odo'nun başına konulmasını istiyordu. Bu sayede, başından beri Odo'nun krallığına muhalif olan Fulchonus ve takipçileri de muhalefetlerini sona erdirmek zorunda kalacaktı[180]. Odo, 13 Kasım 888 tarihinde Reims'ta büyük bir törenle ikinci defa taç giydi. Kendisine muhalif olanları, sadakatleri karşılığında affetti[181]. Odo'nun Reims'ta taç giymesi, Capet tarihinin en önemli olaylarından biridir. Orta Çağ'da Reims şehrinin Franklar için sembolik önemi çok büyüktür. Daha önce değinildiği gibi burası Chlodovechus'un vaftiz edildiği şehirdir. "Hristiyan Frank Kralı" ünvanı burada yaratılmıştır. Papa'nın elinden taç giyen her imparatorun Karolus Magnus'dan geleneğini takip etmesi gibi Reims'ta taç giyen her kral da Chlodovechus'un geleneğini takip etmektedir. Odo, artık tam anlamıyla Chlodovechus'un makamında oturmaktadır.

Reims şehrinin önemi dinî özellikleriyle sınırlı kalmamaktadır. Verdun Antlaşması'ndan beri Reims, Batı Francia'nın doğu sınırını oluşturmaktadır. Piskoposluk bölgesinin başkentidir. Lotharingia üzerinde etkili olduğu gibi Trier şehri ile de iletişimi bulunmaktadır. X. yüzyıl boyunca Reims, son Karolenjlerin büyük savaşlarının odak noktasında olmuştur[182]. Aynı zamanda Hugo Capet öncesi Capet tarihine (Rotbertuslular) damga vurmuş en önemli şehridir. Odo, bir Karolenj olmamasına rağmen tahtta meşruiyet sağlamak için elinden geleni yapmıştır.

---

[178] *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 66.
[179] *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 67.
[180] Favre, 1839: 118.
[181] *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 67.
[182] Dumas, 1944: 6-8.

Büyük savaşlardan sağ çıkmış ve halkın gönlünü kazanmış bir komutan olarak Chlodovechus'un şehrinde soyluların, kilisenin ve Doğu Francia kralının onayını alarak ikinci defa taç giymiştir. Odo ile başlayan Reims'ta taç giyme ritüeli, Capet Hanedanı'nın ana meşruiyet kaynaklarından biri olacaktır. Ancak Reims şehri, aynı zamanda Odo'nun iktidarı boyunca en çok uğraştığı sorunun da merkezi olacaktır. Çünkü Piskopos Fulchonus, bütün bunlara rağmen hala Odo'ya muhaliftir ve küçük Karolus'un büyümesini beklemektedir.

Odo hakkında en ayrıntılı bilgileri alabileceğimiz kaynaklar Abbo, *Annales Vedastini*, Richerus, Regino ve Flodoardus'un *Historia Remensis Ecclesiae* (Reims Kilisesi Tarihi) isimli eseridir. Bunların dışında *Annales Fuldenses*, Aimoinus, Anonim Anglo-Sakson Kroniği, Anglo-Saxon yazar Æthelweard'ın *Chronicon Æthelweardi* (Æthelweard Kroniği) isimli eseri, Chabannesli Adamarus'un kroniği ve Adrevaldus'un *Historia Miraculorum Sancti Benedicti* (Aziz Benedictus'un Mucizeleri) isimli eseri de Odo hakkında oldukça kısıtlı bilgiler vermektedir. Öncelikle kaynakların yarıdan fazlasının Odo'yu olumlu şekilde tasvir ettiğini söyleyebiliriz. Elbette ki, bunun tam tersini düşünen yazarlar da mevcuttur.

885-886 Paris Kuşatması'nın bizzat tanığı olan Abbo'nun düşüncelerinden bahsetmiştik. Kralına olan sevgisi öylesine büyüktü ki, onun kahramanlıklarını anlatan bir eser yazmıştı. Richerus ise Odo'dan savaşçı ve güçlü bir lider olarak bahseder. Odo'nun kökeninin Witichin'e dayandığı savından bahsedilmiştir. Onu enerjik ve ülkesine faydalı biri olarak tanımlar. Ancak Odo'nun eksik yönü, askerleri arasındaki tartışmaları çözmede yetersiz kalmasıydı. Richerus, eserinde Şişman Karolus'un ölümü sonrası Batı Francia'da oluşan atmosferi ayrıntılı biçimde tasvir eder. Soylular, servet hırsıyla birbirlerini ezmeye çalışıyor, her biri kendi çıkarını düşünerek hareket ediyor ve başkalarının mülkünü ele geçirmeye çalışıyordu[183]. Odo'nun kral seçilmesi ise bu kaosa son vermiştir.

Regino, Şişman Karolus'un ölümü sonrası imparatorluk içinde ortaya çıkan parçalanmış yapıyı oldukça anlaşılır bir şekilde tasvir etmiştir. Ona göre, ülkenin pek çok yerinde çeşitli kralların ortaya çıkması, Frankların yönetme beceresine sahip çok sayıda cesur ve bilgili lider adayı olmasının sonucudur. Yetenekleri birbirlerine denk bu kişilerin arasındaki anlaşmazlıklar, soyluluk, otorite ve güç eşitliliğinden kaynaklanıyordu. Çünkü hiçbiri diğerine boyun eğmek istemiyordu. Bu ise uzun yıllar sürecek savaşların nedeni oldu. Regino'ya göre Odo, bedeni biçimiyle güzel, uzun boylu, güçlü ve bilgili bir kişiydi. Hükümdarlığı boyunca mertçe yönetmişti[184]. Adrevaldus ise Odo'yu iyi huylu ve düşmanlara karşı yorulmaz direnç sahibi biri olarak tasvir etmiştir. Ancak pek çok kaynağın aksine, soyluların başka seçenekleri olmadığı

[183] Richerus, 1877: 3-6.
[184] Regino, 1890: 129-130.

için onu isteksizce krallığa seçtiğini belirtmiştir[185]. Chabannesli Adhemarus ise Odo'ya düşman bir üslupla Frank soylularının Düz Karolus'a komplo kurarak onu tahta geçirdiklerini belirtir[186]. Kaynakların tümü incelendiğinde, Adrevaldus ve Adhemarus'un söylediklerinin aksine, Frank soylularının büyük çoğunluğu Odo'yu gerçekten de isteyerek seçmişlerdi. Onun seçilmesinin en büyük sebebi elbette ki, Düz Karolus'un henüz çok küçük olmasıdır. Ancak soyluların geneline yayılan bir isteksizlik söz konusu değildir.

Kral Odo, 889 yılına Arras'ta bulunan Aziz Vaast Manastırı'nda girdi. Burası aynı zamanda *Annales Vedastini*'nin yazıldığı yerdir. Onun krallığı Nesturya'nın her yerinde tanınıyordu. Akitanya, Yeni Kral'a biat etmek için henüz bir girişimde bulunmamıştı. Odo'nun yeni yıl planı, ilk olarak Akitanya'ya giderek oradaki insanları kendisine katılmaya ikna etmek oldu. Şişman Karolus'un ölümünden sonra, II. Ramnulfus Akitanya'da güç kazanarak bölgenin büyük çoğunluğunu elinde toplamayı başarmıştı. Kendisi, Brissarthe Savaşı'nda Güçlü Rotbertus'la birlikte ölenlerden olan Poitiers Kontu I. Ramnulfus'un oğluydu. Güçlü bir lider olarak Akitanya'da kraliyetten bağımsız bir sistem oluşturabilirdi ama bunu yapmadı. Çünkü Poitiers Kontu Angoulêmeli Adhemarus ile rekabet hâlindeydi. Adhemarus'un babası Poitiers Kontu Émenon bir zamanlar Batı Galya'daki Poitou Kontluğu'nu da elinde bulunduruyordu, ancak şu an burası II. Ramnulfus'a aitti. Adhemarus, baba mirası olan bu kontluğu ele geçirmek için elinden geleni yapıyordu. Güçlü bir rakipti çünkü Troyes Kontu Odo'nun soyundan geliyordu. II. Ramnulfus, kraliyeti de karşısına almamak ve tüm enerjisini Adhemarus'a verebilmek için Odo gelince hiç tereddüt etmeden ona bağlılığını bildirdi[187]. Kral Odo, Akitanya'nın tamamında krallığını tanıtma çalışmalarını sürdürmekteyken, kuzeyden gelen haberler üzerine bölgeden erken ayrılmak zorunda kaldı. Normanlar, Nesturya'da yeniden ortaya çıkmış ve bir kez daha Paris'e doğru ilerlemekteydiler.

Odo Paris'e döndüğünde, şehir halkı Başpiskopos Askericus önderliğinde Normanlara karşı başarılı bir savunma sergiliyordu. Kuşatma sürerken Odo, Normanlarla para karşılığı saldırıyı durdurmaları için anlaştı. Böylelikle Paris bir kere daha kuşatma tehdidinden kurtulmuş oldu. Normanlar ise karadan ve Seine Nehri'nden olmak üzere iki gruba ayrılarak Coutances şehrindeki Aziz Lo Kalesi'ni kuşatmaya başladı. Normanlar, kaleyi kuşattıklarında ilk olarak su kaynaklarını kestiler. Şehir halkı susuzluğa dayanamaz noktaya gelince şehri teslim etti. Normanlar, başta şehrin Başpiskoposu Lista olmak üzere, kaleden çıkan herkesi katletti. 890 yılı geldiğinde, Normanlar Guerbigny şehrine doğru ilerlediler. Kral Odo burada

[185] *Les Miracles de Saint Benoît*, 2019: 201.
[186] Adémar, 1897: 138-139.
[187] Favre, 1893: 122; *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 67-68.

onlara karşı gelerek bu filoyu tamamen imha etmek istedi ama coğrafi şartların olumsuzluğu sebebiyle ciddi bir başarı elde edemedi[188]. *Chronicon Æthelweardi* bu olayı *Annales Vedastini* ve Regino'dan bir yıl geç olarak 891 yılına tarihlendirmiştir[189]. Söz konusu filo daha sonra Doğu Francia sınırlarına girerek Kral Arnulfus ile savaşmıştır.

890 yılında sadece Richerus'da bahsi geçen ilginç bir olay mevcuttur. O yıl, Catillus önderliğindeki Normanlar Akitanya'ya saldırmış ve pek çok yeri yağmalamıştır. Kral Odo ise krallık emriyle Rhone, Provence, Gothia ve Alplerden mümkün olduğu kadar asker toplayıp kalabalık bir ordu oluşturulmasını emretti. Sonuçta, on bin süvari ve altı bin piyadeden oluşan toplam on altı bin kişilik bir ordu oluşturuldu. Saint-Julien-en-Genevois'dan yola çıkan ordu, Normanların bulunduğu Auvergne'e girdi. Normanlar o sırada Montpensier Kalesi'ni kuşatmaktaydı. Kral Odo, Frank ve Akitanyalılardan oluşan ordusuna moral konuşması yaparak onları savaşa hazırladı. Atalarının kahramanlıklarından cesaret almalarını istedi. Önce piyade birliklerini Normanların üzerine gönderdi. Kendisi de süvarilerle birlikte gelişmeleri takip etti. İlk önce ok atışlarıyla, daha sonra da mızraklarla Normanlara saldıran piyadeler ağır bir darbe indirdi. Piyadelerin gücü zayıfladığında Odo'nun başını çektiği süvariler Norman saflarına daldı. Pek çoğunu öldürdüğü sırada pusuda bekleyen dört farklı Norman birliği aniden saklandıkları yerden çıkarak kraliyet ordusuna saldırdı. O esnada kraliyet sancağını kimin taşıyacağı konusunda tartışma çıktı. Ingo isimli bir Frank öne atılarak sancağı taşımaya gönüllü olduğunu ve ölümden korkmadığını söyledi. Kral Odo buna razı oldu. O esnada devam eden savaşta, kraliyet ordusu Norman ordusunun büyük çoğunluğunu katletmişti. Catillus bir mağaraya saklandı. Ancak Franklar tarafından yakalanarak esir alındı ve ganimetlerle birlikte Kral Odo'ya sunuldu. Kral onu Limoges'a götürdü ve vaftiz olması karşılığında onun canını bağışlayacağını söyledi. Catillus, hiç tereddüt etmeden vaftiz olup Hristiyanlığa geçmeyi kabul etti. O sırada Kutsal Ruh'un İsa'nın havarilerine gündüğü gün olarak kabul edilen Pentecost Bayramı yaklaşmaktaydı ve Odo, bayramı piskoposlarla birlikte kutlayacaktı. Catillus, bayram günü Aziz Martial Bazilikası'ndaki kutsal havuzda vaftiz olacaktı. Ancak insanlar arasında onun canını kurtarmak için Hristiyanlığa geçmeyi kabul ettiği, gerçekte bunu gönülden istemediğiyle ilgili konuşmalar başladı. Catillus tam vaftiz olacağı esnada Ingo kılıcını çekerek onu öldürdü. Kutsal havuzun suyuna kan bulaştı. Odo sinirlenerek bunu neden yaptığını sorduğunda Catillus'un Hristiyan olmayı istemediğine inandığını ve işlediği suçların cezasının ölüm olması gerektiğini söyleyerek kraldan af diledi. Kral onu affetti ve Blegum isimli bir

[188] Regino, 1890: 133-135; *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 67-69.
[189] Æthelweard, 1962: 47-48.

kalenin komutanlığına atadı. Ancak Ingo bu olaydan sonra uzun yaşamadı ve 892'de öldü[190]. İlginç olan, bu olaydan Richerus dışında hiçbir kaynakta bahsedilmemesidir. Onun kaynakları arasında şu anda elimize ulaşmamış bir halk efsanesinin bulunduğu fikrini ortaya atan ve bu konuda hatırlayacağımız Merlet, Catillus olayının da kaynağının buraya dayandığını savunmaktadır[191]. Kral Odo'nun 890 ve 891 yıllarında yoğun bir şekilde Normanlarla savaştığı doğrudur. Ancak Richerus'tan başka hiçbir kaynakta söz konusu hikâyenin izine rastlanmadığı göz önüne alınca Merlet'nin fikri akla yatkın gelmektedir.

Richerus dışındaki kaynaklar, Catillus olayından bahsetmese de onlara bakarak 890-891 yıllarının Kral Odo için hiç de sakin geçmediği söylenebilir. Batı Francia'nın pek çok noktasında Norman saldırıları baş göstermiştir. Ancak Odo'nun bu saldırılara karşı başarılı olduğunu söylemek zordur. İlk olarak bugün Hollanda sınırları içinde bulunan Nijmegen'den yola çıkan Normanlar, Dender Nehri üzerinde Odo ve kraliyet ordusu tarafından yakalandılar. Ancak yapılan savaşta bir başarı elde edilemedi. Yağmaladıkları ganimeti savaş alanında bırakan Normanlar, ormanların içinden kaçarak geri dönmeyi başardı. 891 yılının yaz aylarında Kral Arnulfus'un topraklarını taciz eden Normanlar, kasım ayında Leuven civarında konaklarken kraliyet ordusu tarafından baskına uğratıldı. Kaçmayı başaranlar Batı Francia'ya girerek Amiens'e gitti. Kral Odo onları burada yakaladı, ancak başarılı olamayacak savaş alanından kaçmak zorunda kaldı[192]. Artık Odo'nun kraliyetinin meşruiyeti ve Norman saldırıları konularıyla rahat bir şekilde ilgilenebildiği yılların sonuna gelmişti, Çünkü 892 yılı itibariyle hâkimiyetine karşı ciddi tehditler baş göstermeye başladı. Flanders Kontu II. Balduinus kraliyete düşman olmaya başlamıştı ve en önemlisi küçük Karolus artık on üç yaşına gelmişti ve Fulchonus, Odo'nun varlığını hiçe sayarak tahta bir Karolenj geçirmekte kararlıydı.

1.2.4. Kral Odo'ya Karşı İsyanlar ve Düz Karolus'un Kral İlan Edilmesi (892-897)

892 yılı Kral Odo için ömrünün geri kalan yılları boyunca uğraşacağı bir dizi sorunun başladığı yıl olmuştur. Batı Francia tahtında Karolenj soylu bir kralın oturmuyor oluşunun ne gibi sorunlar yaratacağı ilk defa bu dönemde belirginleşmeye başlamıştır. Batı Francia'da siyasi iktidarın çift başlı bir yapıya büründüğü bir dönem başlamış ve bu durum ancak Hugo Capet'in iktidarıyla tam anlamıyla sona ermiştir. Bu yaklaşık yüz yıllık bir dönemin başlangıcıdır.

5 Ocak 892'de Aziz Bertin ve Aziz Vaast Manastırlarının başrahibi Rodulfus'un ölümü, Batı Francia'da beklenmedik bir dizi olayın başlangıcını oluşturdu. Manastırların bulunduğu

---

[190] Richerus, 1877: 6-9.
[191] Merlet, 1985: 102-103.
[192] *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 69-70.

bölge Flanders Kontluğuna aitti. Sık sık Norman saldırılarına maruz kalan Flanders, büyük ölçüde orman ve bataklıklarla kaplıydı. Kont II. Balduinus, Rodulfus'tan boşalan manastırları kendi himayesine vermesini talep etmek için Kral Odo'nun yanına gitti. Kontluğu babası I. Balduinus'tan miras almıştı. Annesi Kel Karolus'un kızı Judith idi. Manastırların rahipleri ise laik birini başlarında istemedikleri için kendi aralarında Grimbaldus isimli birini seçerek Odo'ya gönderdiler. II. Balduinus, dönüş yolunda Grimbaldus ile karşılaştı. Ona nereye gittiğini sorduğunda kralın yanına gitmekte olduğunu öğrendi. Bunun üzerine II. Balduinus Grimbaldus'a, Kral ile görüştüğünü ve boşuna çaba sarf etmemesi gerektiğini belirtti. Grimbaldus'un varışından sonra Odo, seçim hakkını manastırlardaki rahiplere bıraktı. Rahipler de Fulchonus'u seçtiler[193]. Bunun üzerine II. Balduinus, hem Fulchonus'a hem de Odo'ya karşı isyana başladı.

II. Balduinus, kuzeyde güçlü bir aktör olarak kraliyet için önemli bir tehdit oluşturuyordu. Fulchonus'un otoritesini hiçe sayarak Aziz Vaast ve Aziz Bertin Manastırları'nın kontrolünü kendi eline aldı. Tam o sırada Arras şehrinde büyük bir yangın çıktı ve Aziz Vaast Manastırı'nın önemli bir kısmı hasar gördü. II. Balduinus, şehri onarmaya başladı. Kral'a ve kiliseye karşı isyanı nedeniyle din adamları tarafından düşman ilan edilmişti. Manastır mülklerini gasp etmiş ve Odo'nun Noyon Kilisesi'ne verdiği mülkleri kendi üzerine almıştı. Üstelik bir papazı kırbaçlatmıştı. Fulchonus, bir toplantı düzenleyerek II. Balduinus'a isyana son vermesini talep eden bir mektup yazdı ve aksi takdirde aforoz edileceğini bildirdi[194]. II. Balduinus, bu talebi yerine getirmediği için aforoz edildi. Tam o esnada isyana kaynaklarca Odo'nun kuzeni olduğu söylenen Walkerus, önemli bir aktör olarak katıldı. Temmuz ayında Laon şehrini kuşatarak ele geçirdi. Bu durum uzun sürmedi. Odo, Laon'a gelerek şehri geri aldı ve Walkerus'u ele geçirerek idam etti. Daha sonra ordusuyla II. Balduinus'un üzerine yürüdü, ancak Arras'tan ayrılması üzerine geri dönmek zorunda kaldı[195]. Odo ise soyluların tavsiyesi üzerine, 890 yılında ölmüş olan II. Ramnulfus'un yerine geçen kardeşleri Ebulus ve Gozbertus'a kendi hâkimiyetini kabul ettirmek için Akitanya'ya gitti.

Poitou Kontluğunda Odo'ya karşı bir isyan patlak vermişti. Akitanya'ya yolculuğunda bu kez yanında kardeşi Rotbertus da bulunuyordu. Ebulus ve Gozbertus, Odo'nun hâkimiyetini kabul etmeyi reddetti. Yapılan savaşı Odo kazandı ve Ebulus ile Gozbertus hayatlarını kaybetti. Zaferin ardından, Odo, Ramnulfus'un ailesine ait önemli bölgelerden biri olan Poitiers'ı ele geçirdi. Odo bu mülkü uzun zamandır bekleyen Adhemarus yerine, kendi kardeşi Rotbertus'a

[193] Favre, 1893: 139-140; *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 70-71.
[194] Flodoard, 1854: 485-488.
[195] Regino, 1890: 139-140; *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 70-72.

vermek istedi. Ancak Adhemarus, bu duruma öfkelenerek bir gece ani bir baskın düzenledi. Bu baskın sırasında Odo'nun ordusuna ağır hasar vererek Poitiers'ı ele geçirdi ve şehri kendine aldı[196]. Odo, 893 yılının ilk aylarına kadar Akitanya'da kaldı. Onu Nesturya'ya döndüren ise, Fulchonus önderliğinde Reims'ta yapılan bir toplantı ve sonucunda çıkan karar oldu.

Rotbertus kökenli bir kral olarak, Odo'nun tahtta tek başına oturduğu günler sona ermek üzereydi. Fulchonus, artık yaşça büyümüş olan Karolus'u tahta geçirmekte kararlıydı. Görünürdeki amacı kraliyetin Karolenj Hanedanı'ndan devam etmesini sağlamaktı. Ancak gerçekte, Karolus'un naipliğini üstlenerek yönetimde pay sahibi olmayı hedefliyordu. Kendisi hiç şüphesiz Nesturya'nın en güçlü isimlerinden biriydi. Asil bir aileden geliyordu ve İtalya Kralı Wido'nun akrabasıydı. Çocukluğundan beri Aziz Bertin Manastırı'nda büyümüştü. Yaşıtlarından sıyrıldığı için Kel Karolus'un dikkatini çekerek maiyetine girmeyi başarmıştı. Hincmarus gibi o da Rotbertus ailesine düşmandı. Odo'nun da babası gibi bir laik olarak pek çok manastırın yöneticisi olmasından hoşnut değildi[197]. Düz Karolus da en az Fulchonus kadar mirası olan tahtı almak istiyordu. 893 yılının ilk günlerinde Reims'ta büyük bir toplantı düzenlendi. Toplantıya Köln, Trier, Mainz, Laon, Châlons-en-Champagne ve Thérouanne şehirlerinden pek çok piskopos da katıldı. 5 Şubat günü Düz Karolus, Aziz Remigius Bazilikası'nda büyük bir törenle taç giydi. Odo haberi alınca ivedilikle Nesturya'nın yolunu tuttu. Önden elçilerini göndererek soylulara, kendisine olan bağlılıklarına ihanet etmemelerini söyledi. Fulchonus ve Karolus, Odo'nun varlığını tamamen silmek istiyordu. Nesturya'ya döndüğünü öğrenince aralarında Vermandois Kontu I. Heribertus'un da bulunduğu bir orduyla Odo'nun karşısına çıktılar. Savaştan bir sonuç çıkmayınca Odo Compiègne'e, Karolus ve Fulchonus ise Reims'a gitti[198]. Böylelikle, Odo'nun 898 yılındaki ölümüne kadar sürecek olaylar zinciri başlamış oldu.

Fulchonus ve Karolus, Odo'ya karşı Papa Formosus'u devreye sokmaya karar verdi. Fulchonus, Papa'ya Odo'ya ateşkes emri vermesini ve Arnulfus'a Karolus'un krallığını tanımasını söylemesini isteyen birkaç mektup yazdı. Flodoardus, *Historia Remensis Ecclesiae* eserinde bu mektupların içeriğinden ayrıntılı biçimde bahsetmiştir. Fulchonus'a göre, Odo tahtı bırakmayarak dinî makama karşı günah işlemekteydi. Formosus da Karolus'un krallığını kutsayıp ona kutsal ekmek gönderdikten sonra Fulchonus'u bizzat Roma'ya çağırdı[199]. Odo için Papa'nın taleplerinin bir karşılığı yoktu. Gücü, Odo ile rekabet edecek düzeyde değildi. Odo, Paris'teki ünlü Aziz Denis Manastırı'nın Başrahibi Ebulus'un ölümünü fırsat bilerek burayı

[196] Favre, 1893: 146-148; *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 72-73.
[197] Favre, 1893: 84; Dumas, 1944: 9-10.
[198] Richerus, 1877: 10; Regino, 1890: 140-141; *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 73-74.
[199] Flodoard, 1854: 432-435.

kontrolü altına aldı ve gücünü daha da pekiştirdi. Onun tek amacı Karolus tehlikesini ortadan kaldırmaktı. Bu yüzden Reims'ı kuşattı. Ancak Rotbertus'un aracılığıyla rehinelerin takası karşılığında geçici barış yapıldı. Karolus'un destekçileri artık kendilerine güçlü bir ittifak bulmak zorundaydı. Papa'nın yetersiz kaldığı bu noktada ise sahneye Arnulfus çıkacaktı. Mevsim yazdı ve Kral Worms'ta genel bir toplantı düzenliyordu. Karolus buraya gelerek Arnulfus'a hediyeler sundu ve ondan yardım istedi. Kral, 888 yılında Odo'ya verdiği sözü unutarak küçük bir birliği Batı Francia'ya gönderdi. Ancak Odo, yeni ittifaktan haber alıp hızlıca Aisne Nehri civarında Arnulfus'un birliklerini yakalayıp püskürttü. Karolus ise Burgonya Dükü Richardus'a (Richard) sığındı. *Annales Vedastini* Reims Kuşatması ve Worms görüşmesinin tarihini 894 olarak verirken, Regino 893 olarak vermektedir[200]. Biz, *Annales Vedastini*'nin yazılış tarihinin daha eski olduğunu göz önünde bulundurarak 894 tarihini kabul edeceğiz.

Batı Francia'da Odo ve Karolus arasındaki mücadele sürerken İtalya'da Karolenj iktidarı aleyhine gelişmeler yaşanmaya devam ediyordu. Spoletolu Wido tahttaydı ve Papa V. Stephanus tarafından 21 Şubat 891'de imparatorluk tacı giydi. Böylelikle Karolus Magnus'dan beri süregelen Karolenj geleneği bozulmuş oldu. Berengarius, Wido için hala önemli bir tehditti. Tahttaki yerini sağlamlaştırmak için oğlu Lambertus'u kral ve veliaht ilan etti. Lambertus, 30 Nisan 892'de Papa Formosus'un elinden taç giydi[201]. Böylelikle İtalya'da Spoleto Hanedanı tam anlamıyla Karolenjlerin yerine geçmiş oldu. Wido, kendi oğlunu veliaht ilan ederek tacın artık kendi kanından devam edeceğini ilan etmiş oldu. Aynı politikayı 996 yılına geldiğimizde Hugo Capet de uygulayacaktı. Wido 894 yılında öldüğünde Lambertus tek başına iktidar olmuştu. Fulchonus, yeni imparatoru kendi safına çekmekte kararlıydı. Lambertus'a yazdığı bir mektupta, onu kendi oğlu gibi gördüğünü ve yardımını istediğini belirtti. Fulchonus'un amacı, Karolus'un krallığın tamamına hükmedemeyecek olsa bile, en azından payına düşen bir bölgeyi kontrol etmesini sağlamaktı[202].

Lambertus'tan umduğu desteği bulamayan Fulchonus, tekrar Arnulfus'a başvurdu. Yazdığı mektupta, Karolus'un Odo'ya karşı bir ordu toplamakta olduğunu ve desteklerini beklediğini söyledi[203]. Tam bu sırada Karolus, Fulchonus'u bile karşısına alacak bir hamle yaparak Normanlarla ittifak kurmaya çalıştı. Fulchonus, Karolus'a bir mektup yazarak Pagan Normanlarla iş birliği yapmanın Tanrı'yı inkâr etmekle eşdeğer olduğunu belirtti ve Karolus'un bu yönde tavsiye veren kişileri yanında tutmaması gerektiğini söyledi. Mektubunda ayrıca

[200] Flodoard, 1854: 435-436; Regino, 1890: 141; *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 74-75
[201] Mann, 1925: 49-50.
[202] Flodoard, 1854: 436-437.
[203] Flodoard, 1854: 453.

Karolus'un bu hatadan dönmemesi hâlinde bütün desteğini ondan çekeceğini ifade etti[204]. Kaynaklarda Karolus'un Normanlarla kurduğu ittifak hakkında ayrıntılı bilgi bulunmamaktadır. Ancak Fulchonus'un bu konudaki mektubunun devamının gelmemesinden, bu ittifakın uzun soluklu olmadığını anlaşılabilir. Karolus, bu kararından hızlıca dönmüştür. Bu olay, Fulchonus'un ne kadar güçlü bir figür olduğunu bir kez daha göstermektedir. 895 yılına gelindiğinde, Batı Francia'da resmî olarak iki kral bulunmaktaydı ve Fulchonus gerektiğinde her ikisini de karşısına alabilmekteydi.

Arnulfus, Odo ile Karolus arasındaki çekişmeyi sona erdirmek için elçilerini Batı Francia'ya göndermeye karar verdi. Ancak bu girişimi bir sonuç vermedi. Kral'ın Worms'ta büyük bir kraliyet meclisi düzenleyeceği haberi yayılınca Odo ve Karolus, Arnulfus'un desteğini alabilmek için yola çıkmaya karar verdiler. Ancak Karolus'un danışmanları, ona zarar verilebileceği endişesiyle Karolus'un toplantıya gitmesini engellediler. Onun yerine elçileri gitti. Odo ise bizzat Worms'a giderek Arnulfus'a hediyelerini sundu. İki kral, yedi yıl sonra tekrar bir araya geldi. Odo, desteği azalmış olan Arnulfus'u yeniden kendi yanına çekmeyi başardı. Odo, dönüş yolunda Worms'a gitmekte olan Fulchonus ile karşılaştı. Bütün gücüyle saldırsa da Fulchonus bu çatışmadan kaçmayı başardı[205]. Arnulfus'un stratejik konumu, onun şartlara göre pozisyon almasına olanak tanımaktadır. Gerektiğinde, kendi akrabası Karolus'a karşı olan Odo'nun yanında durmaktan çekinmemektedir. Odo'nun Karolenj Hanedanı'ndan olmaması, Arnulfus'un desteğini almasına engel teşkil etmemektedir. Bu durum, o dönemde Doğu ve Batı Francia arasındaki akrabalık bilincinin güçlü olmadığını göstermektedir.

Odo için 895 yılı bitmeden uğraşması gereken iki önemli mesele vardı. Bunlardan birincisi, Worms Toplantısı'nda Lotharingia topraklarının kralı olarak babası Arnulfus tarafından taç giymiş Zwentibald'dı. Karolus'un destekçileri, bunu bir fırsat olarak görüp Zwentibald'ın desteğini istediler. Genç Kral, ordularıyla birlikte Laon'a gelip şehri kuşattı. Bu sırada II. Balduinus gibi önde gelen kontlar da Zwentibald'a destek verdi. Kral, aldığı desteklerin etkisiyle Karolus'a verdiği sözleri unutarak Laon'u ele geçirdiği takdirde şehri kendisine almayı düşündü. Karolus'un destekçileri, Zwentibald'ın ihanet edeceğini anlayınca o sırada Akitanya'da bulunan Odo'dan Nesturya'ya gelerek barış anlaşması karşılığında Zwentibald'ı kışkırtmasını istediler. Kaynaklar, Odo'nun o sırada neden Akitanya'da bulunduğundan bahsetmese de bölgedeki etkinliğini artırmak amacıyla gittiği muhtemeldir. Nesturya ya dönüşü, Zwentibald'ın Laon'u terk etmesi için yeterli oldu. Odo ve Karolus

[204] Flodoard, 1854: 455-457.
[205] Regino, 1890: 141; *Annales Fuldenses*, 1891: 126; *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 75.

arasında Laon Başpiskoposu Dido aracılığıyla geçici bir barış sağlandı[206]. Odo'nun yıl bitmeden uğraşmak zorunda kaldığı ikinci mesele ise Flanders Kontuydu. II. Balduinus'un Odo'ya olan isyanı son bulmamıştı ve kontluğunu büyütmek için uğraşlarına devam ediyordu. Karolus ile olan çekişme, onun kendi bölgesinde daha rahat hareket etmesine olanak sağlamıştı. Odo buna bir son vermek için Arras'ı kuşatarak şehre girmeyi başardı. Aziz Vaast'ın mezarına giderek ona dualar etti. Daha sonra Saint-Quentin ve Somme'a gitmeye karar verse de Karolus'un elçilerinin gelmesi üzerine bu hareketinden vazgeçti[207]. Ancak bu duraklama sadece kışı geçirmek içindi. Odo, 896 yılı boyunca Flanders Kontu'nun gücünü kırma çabalarına devam edecekti.

II. Balduinus'un kuzeydeki etkinliği o kadar artmıştı ki, Karolus'un destekçileriyle bile arası bozuldu. İki taraf arasında ufak çarpışmalar gerçekleşti. Bu esnada Odo, kargaşa ortamının bir nebze son bulması ve gerçek tehdit olan Norman saldırılarına odaklanabilmek için Karolus'a elinde tuttuğu toprakların bir kısmını vermeyi kabul etti. Ancak yapılan toplantılardan bir sonuç alınamadı. Bu esnada kaynakların ayrıntılarını vermediği bir şekilde Fulchonus, Odo'nun adamları tarafından yakalandı ve kralın huzuruna getirildi. Haberi alan Karolus ise Zwentibald'a sığındı[208]. Kral Odo ise, ömrünün son yıllarını Batı Francia'daki iktidar mücadelesine barışçıl bir son vermek ve Flanders tehlikesini bertaraf etmekle geçiriyordu. Norman saldırılarının bir süredir şiddetini azaltmış olması, Odo'nun bu sorunlara odaklanabilmesine olanak tanımıştı. Ancak bu uzun sürmeyecekti. Normanlar geri dönmüştü ve Odo ölümcül bir hastalığa yakalanmıştı.

1.2.5. Kral Odo'nun Son Günleri ve Ölümü (887-888)

Norman saldırıları bir süredir Kral Odo'nun gündeminde değildi. Bu durum Normanların Batı Avrupa'daki saldırı faaliyetlerini durdurduğu anlamına gelmemektedir. 897 yılı Kral Odo için hızlı geçmişti. İlk olarak bir Norman filosu Maas Nehri'ne doğru ilerleyerek yol boyunca yağma faaliyetleri yapmaya başladı. Odo ordusuyla filonun peşine düşüp onları kaçırmayı başardı. Bu sırada Karolus'un destekçilerinden bir grup Odo'ya gelerek toprak karşılığında barış tesis etmeye hazır olduklarını belirtti. Odo, gerçek tehdidin Normanlar olduğunu bir kez daha hatırladığı ve iktidar mücadelesinden yorulduğu için, teklifi kabul etmeyi değerlendirmek üzere danışmanlarıyla görüştü. Danışmanları teklifi kabul etmemesini önerdiler. Bunun üzerine, bizzat Karolus, Odo'nun yanına geldi. Odo, onu nazikçe karşılayarak

[206] Regino, 1890: 143; *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 76.
[207] *Annales Xantenses et Annales Vedastini,* 1909: 76-77.
[208] *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 77-78.

huzuruna kabul etti. İkili arasında yapılan yüz yüze görüşmenin ardından Odo, Karolus'a sahip olduğu toprakların bir kısmını vermeyi kabul etti. Böylelikle, yaklaşık beş yıldır süren iktidar mücadelesi barışla sonuçlandı. Aynı yıl içinde Rotbertus'un aracılığıyla, II. Balduinus da Odo ile barış yapmayı kabul etti. Kralın huzuruna gelerek Odo'nun taleplerini kabul etti. Barış görüşmelerinin arka arkaya gerçekleştiği bu dönemde Normanlar tekrar sahneye çıkarak Nesturya'da sağma faaliyetleri gerçekleştirdiler. Kral Odo bu sefer onlarla savaşmak yerine fidye karşılığı Loire Nehri üzerinde yapılan görüşmeler sonucu geçici ateşkes yapılmasını sağladı. Anlaşmadan sonra Odo, Oisy Nehri üzerinde bulunan Choisy-au-Bac Kalesi'ne geldiği esnada ciddi bir hastalığa yakalandı. Hastalığının her geçen gün daha da ağırlaştığını farkedince çevresindeki herkesten Karolus'a sadık kalmasını istedi[209].

Kral Odo, 898 yılının ilk günlerinde Marne Nehri üzerindeki La Fère kasabasındayken hastalığının ilerlemesi sonucu kırk altı yaşındayken öldü. *Annales Vedastini* ölüm gününü 1 Ocak olarak verirken Regino 3 Ocak olarak vermektedir. Kaynaklarda Odo'nun hastalığının ne olduğu belirtilmemiştir. Yalnızca Richerus, Odo'nun ölmeden önce çok fazla uykusuzluk çektiğini ve bu durumun onda zihinsel bir bozukluk yarattığını söylemiştir. Başka hiçbir kaynakta böyle bir bilgiye rastlanmamaktadır[210]. Odo, bir geçiş dönemi kralıdır. IX. yüzyıldan X. yüzyıla geçiş sürecinde iktidar yalnızca Karolenjler açısından değil, tüm Batı Avrupa için önemli bir değişim göstermektedir. Dhondt'un belirttiği üzere, Şişman Karolus'un ölümü Karolenjler için bir dönüm noktasıdır. İktidarları tamamen sona ermemiş olsa da eski parlak günlerin bir daha geri gelmeyeceği açıktır. Elbette Karolenjler X. yüzyılın sonuna kadar tahttaki hâkimiyetlerini Rotbertuslularla paylaşarak da olsa devam ettirdiler. Ancak IX. yüzyıl Karolenj krallarıyla X. yüzyıl kralları arasında çok ciddi farklar vardır[211]. 1000 yılına yaklaşırken Karolenjlerin iktidar gücü gittikçe azalırken Rotbertusluların artıyordu.

Modern tarihçiler Odo'nun hâkimiyet dönemini genel hatlarıyla ikiye bölerek yorumlamaktadırlar. 888-893 yılları Odo'nun tek başına iktidar olduğu, devlet işlerine ve Norman saldırılarına odaklanabildiği dönemdir. 893-898 yılları ise başta Kral Karolus olmak üzere çeşitli sorunlarla başetmek zorunda kaldığı dönemdir. Odo, ömrünün sonuna kadar tacı yasal mirasçısı olan Karolus'a devretmese de hastalığının ilerlemesiyle onun krallığını tanımış ve ölümünden sonra herkesin Karolenj kralına biat etmesini emretmişti. Odo, Wido'nun yaptığı ve ileride Hugo Capet'in yapacağı gibi ölmeden önce kendi soyundan bir veliaht tayin edebilirdi. Buna en uygun aday, kardeşi Rotbertus'tu. Ancak Odo, Karolus'un hayatta olduğu

---

[209] *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 78-79.
[210] Richerus, 1877: 11; Regino, 1890: 145; *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 79.
[211] Dhondt, 2018: 55.

bir senaryoda Rotbertus'un tam destek kazanmasının zor olacağını bilmekteydi. Çünkü IX. yüzyılın sonuna gelindiğinde, Galya'daki iktidar kaçınılmaz olarak parçalanmıştı. Karolus'un yanı sıra Flanders'ta II. Balduinus, Burgonya'da Richardus ve Akitanya'da Adhemarus yaklaşmakta olan kontlar döneminin ayak seslerini oluşturmaktadır[212]. Gerçekten de, X. yüzyılda bu kişilerin soyundan gelen kontlar ve diğer birçok soylu sayesinde Galya, Karolus Magnus dönemine kıyasla oldukça farklı bir görünüm kazanacaktır. Kontluklara bölünmüş bu parçalı yapı ve merkezi iktidarın zayıflığı, Capet Fransası'nın en fazla karşılaştığı sorunların başında yer alacaktır.

1.3. Kral I. Rotbertus Dönemi (922-923)

Kral Odo, 898 yılındaki ölümünden sonra Düz Karolus, Batı Francia'nın tek ve rakipsiz kralı hâline geldi. Karolenjler bir kere daha iktidarın tek sahibiydi. Ancak bu, uzun sürmeyecekti. Brissarthe Savaşı sonrasında henüz küçük bir çocukken yetim kalan Rotbertus, Orta Çağ Galya'sının en önemli dönemlerinden birine imzasını atarak ömrünün sonlarına doğru Hugo Capet'in atalarından kral olan ikinci kişi olmayı başaracaktı. O, elli yedi yıllık ömrünü savaşlarla ve devlet işleriyle geçirmiştir. Orta Çağ tarihi açısından şahit olduğu en önemli gelişme, Normandiya'nın kurulmasıdır. Onun dönemi, son derece karmaşık siyasi ilişkilerle dolu, inişli çıkışlı bir dönemdir. Bu yüzden Hugo Capet'in dedesinin hikâyesini ayrıntılı şekilde en baştan ele alınacaktır.

1.3.1. İlk Yılları ve Tarih Sahnesine Çıkışı (885-911)

Güçlü Rotbertus öldüğünde, geride bıraktığı iki oğlundan küçüğü olan I. Rotbertus, ağabeyinin hayatta olduğu süre boyunca ön plana çıkamamış ve geri planda kalmıştır. Ancak Odo'nun iktidarı boyunca kardeşiyle ilgili aldığı kararlara baktığımızda Rotbertuslular için artık bir aile kavramının yerleşmeye başladığını görebiliriz. O, kardeşini Batı Francia tahtına doğrudan ortak etmese bile en önemli komutanlarından ve kontlarından biri olarak görmüştür. I. Rotbertus, hayatının son yılına kadar tahtın yakınında olmasına rağmen her zaman "ikinci adam" olarak kalmıştır. Bu pozisyonu, dönemin kaynaklarında isminin Odo veya Düz Karolus kadar sık geçmemesine neden olmuştur. *Annales Vedastini*, Richerus, Flodoardus, Adhemarus, Fleuryli Hugo, Abbo, Saint Quentin Başrahibi Dudon, Aimonius ve Adrevaldus, I. Rotbertus hakkında bilgi veren yazarlardır. Bu kaynaklar incelendiğinde açıkça fark edilen bir gerçek ise I. Rotbertus'un, ağabeyi Odo kadar sevgiye mazhar olamadığıdır. Bunun en önemli sebebi, onun Nesturya'nın en güçlü komutanından Batı Francia krallığına yükselmesinin, 920 yılında

[212] Bautier, 1961: 151.

başlayan bir isyanın sonucu olmasıdır. Bu konuya ileride ayrıntılarıyla değineceğiz. Orta Çağ tarihiyle ilgilenen modern tarihçiler ise -Capet Hanedanı tarihiyle ilgilenenler de dâhil olmak üzere- I. Rotbertus'un dönemini yüzeysel olarak ve Düz Karolus'un gözünden ele almayı seçmişlerdir. Onun hayatını ele alan araştırma eserlerden Philippe Lauer'in "I. Robert ve Burgonyalı Raoul, Fransa Kralları" isimli eseri, California Üniversitesi'nden Geoffrey G. Koziol'un "Karolenj Kraliyet Diplomalarında Hafıza ve Kimlik Politikası: Batı Frank Krallığı" isimli eseri ve Limoges Üniversitesi'nden Horst Lösslein'ın "Geç Karolenj Döneminde Kraliyet İktidarı: Düz III. Karolus ve Selefleri" isimli eseri en önemlileri arasındadır.

I. Rotbertus'un tarih sahnesine çıkışı bir bakıma 885-886 Büyük Paris Kuşatması'yla olmuştur. Abbo, kuşatma sırasında Rotbertus'un ağabeyi Odo'yla birlikte omuz omuza savaştığını belirtmiştir[213]. Onun, kuşatmanın başarıya ulaşmasındaki gayreti soyluların ve Odo'nun dikkatinden kaçmamıştır. Odo, 888 yılında kral seçildiğinde I. Rotbertus henüz yirmi iki yaşında olmalıdır. Odo, tahta geçtikten sonra babasından miras kalan mülkleri kardeşine devretmiştir. Böylelikle Odo, 888 yılında Paris Kontu olmuştur[214]. Aynı zamanda 890 ve 893 tarihli belgelerde sınır kontu olarak geçmektedir[215]. Odo ile başlayan mülk geçişinin I. Rotbertus ile devam etmesi, Rotbertusluların Batı Francia'da miras yoluyla hak iddia etmeye başladıklarını göstermektedir. Artık onlar, Güçlü Rotbertus öncesi dönemden çok farklı bir konumdadır. Capet Hanedanı gibi yüzyıllar boyunca Batı Avrupa'nın en önemli gücü olacak bir hanedana dönüşeceklerinden habersiz olsalar da artık güçlü bir aile olduklarının farkındaydılar. Aldıkları kararlar, bu gücün bir sonraki erkek çocuğa aktarılmasını güvence altına alacak şekildeydi.

Odo, II. Ramnulfus'un 890 yılındaki ölümünden sonra Akitanya'daki hâkimiyetini pekiştirmek için yola çıktığında yanında I. Rotbertus'u da götürdü. Odo, aklındaki planı uygulayabilseydi, Poitiers'ı Adhemarus'un ele geçirmesini engelleyerek I. Rotbertus'un hâkimiyeti altına vermiş olacaktı. Böylelikle Akitanya'da doğrudan hâkimiyet kurabilecekti. Aslında Odo, kardeşini üçüncü bir koz olarak kullanmaya çalışmıştır. Babasından miras kalan mülkleri, I. Rotbertus'a devrederek söz konusu kontluklar ve manastırlardaki hâkimiyetin alienin elinden çıkmasını engellemişti. Poitiers planı başarıya ulaşmasa da aynı amaç için ortaya atılmış bir fikirdi. II. Balduinus ile Düz Karolus-Fulchonus ikilisi arasındaki çekişmelerde, I. Rotbertus her zaman Odo'nun sadık bir hizmetkârı olmuştur. Öyle ki, Odo'ya ulaşmak I. Rotbertus'un aracılığı olmadan neredeyse imkânsız hâle gelmiştir. Kral ve soylular arasındaki

[213] Abbonis, 1871: 8.
[214] *Sancti Germani Parisiensis*, 1839: 167; Lösslein, 2019: 112.
[215] Delisle, 1874: 457-462.

temaslar onun yönetimindeydi[216]. Odo, Reims'ı kuşattığında I. Rotbertus'un aracılığıyla rehine takası karşılığı ateşkes sağlanmıştır. Ayrıca II. Balduinus ile yapılan birçok görüşmeyi I. Rotbertus gerçekleştirmiştir. Örneğin II. Balduinus'un 897 yılında Odo ile barış yapması onun aracılığıyla olmuştur.

Kral Odo'nun 898 yılındaki ölümü, I. Rotbertus'un hayatında yeni bir dönemin başlangıcı olmuştur. Bilindiği üzere, Odo ölmeden hemen önce tüm soylulardan Düz Karolus'un hâkimiyetini kabul etmelerini istemişti. Bu noktada, Odo'nun neden kardeşini veliaht ilan etmediği sorusu akla gelmektedir. Oysa I. Rotbertus, sağlıklı ve genç bir erkek olarak hem savaş meydanında hem de siyasi arenada kendini kanıtlamıştı. Odo'nun ardından tahta geçmek için gerekli tüm niteliklere sahipti ve tahtı ele geçirmeyi de deneyebilirdi. Ancak tarihçi Lauer, I. Rotbertus'un bunu yapmamış olmasını, ağabeyi Odo ile Karolus arasındaki anlaşmaya olan sadakati ile açıklamaya çalışır[217]. Söz konusu sorunun cevabı, sadakat ile çekingenliğin bir araya gelmesinde yatmaktadır. Odo, ömrünün son günlerinde Düz Karolus ile barış yapmak yerine kardeşini veliaht olarak ilan edebilirdi. Ancak Odo, Karolus'un gücünün göz ardı edilemeyecek düzeyde olduğunu ve I. Rotbertus her ne kadar saygı gören bir kont olsa da tahtta yeterli desteği bulamayacağını öngörmüştür. Ölümünden sonra Düz Karolus'u işaret etmesinin temel nedeni budur. I. Rotbertus, ağabeyine sadık bir birey olarak bu karara saygı göstermiştir; ancak taht iddiasında bulunmamasının en önemli nedeni, gerekli desteği alamayacağını bilmesidir. Bu, sadakat ile çekingenliğin aynı anda hissedildiği bir ruh hâlidir. Rotbertuslular henüz bir baba ve iki oğlundan oluşmaktadır ve bu, büyük bir hanedanın emekleme dönemidir. Söz konusu ruh hâlinin aşılması ise uzun sürmeyecektir.

Annales Vedastini'de Düz Karolus'un 898'deki taç töreni hakkında çok az bilgi verilmektedir. Buna göre, II. Balduinus'la birlikte I. Rotbertus da törende yer almamıştır. II. Balduinus, Kont I. Heribertus ile arasındaki çekişmeler dolayısıyla katılamamıştır. Ancak elçilerini göndererek Kral'a bağlılığını bildirmiştir. I. Rotbertus ise Nesturya'daki Norman tehlikesiyle meşgul olduğu için törende yer alamayarak daha sonra kralla görüşüp bağlılığını bildirmiştir. Burgonya Dükü Richardus ve Akitanya Dükü I. Wilelmus ise I. Rotbertus'tan sonra Kral'a bağlılıklarını bildirmişlerdir[218]. Törene katılım noktasında eksiklerin bulunması, Lösslein'ı Odo'nun çağrısının soylular üzerinde sanıldığı gibi bir etki yaratmadığı fikrini ortaya atmasına neden olmuştur. Buna göre, soyluların bir kısmı Düz Karolus'a bağlılıklarını bildirmek için özellikle I. Rotbertus'un bunu yapmasını beklemişlerdir[219]. Her ne olursa olsun,

[216] Lösslein, 2019: 123.
[217] Lauer, 1910: 2.
[218] *Annales Xantenses et Annales Vedastini*, 1909: 79-80.
[219] Lösslein, 2019: 150.

Düz Karolus'un taht iddiası başarıya ulaşmış ve X. yüzyıla girerken Batı Francia tahtının tek sahibi hâline gelmiştir.

898 yılından sonra I. Rotbertus'un hayatında yeni bir dönemin başladığından daha önce söz edilmiştir. Bu dönem, Odo'nun sağlığındayken sahip olduğu konumdan daha aşağıda değildir. Aslında Düz Karolus'un hâkimiyetinin ilk yıllarındaki en önemli destekçileri, Odo ile girdiği mücadelede yanında yer alan aynı kişiler olmuştur. Fulchonus ve I. Heribertus hala hayattaydı. I. Rotbertus'un nüfuzunun artması, bu müttefiklerin etkisinin azaldığı anlamına gelmiyordu[220]. 900 yılında yaşanan bir hadise, I. Rotbertus'un güçlenmesi için uygun ortamı oluşturdu. Karolus, Aziz Vaast Manastırı'nı ve Arras Kalesi'ni II. Balduinus'un elinden alıp Fulchonus'a vermişti. II. Balduinus ise Winemarus isimli bir hizmetkârı vasıtasıyla Fulchonus'u öldürerek intikamını almayı başardı[221]. Fulchonus'un yokluğu, I. Rotbertus için bir fırsattı. Kralın da yeni müttefikler edinmesi gerekiyordu. Ancak Karolus, başta I. Rotbertus'un nüfuz alanını daraltmak için Richardus'u kendi yanına çekti. Muhtemelen ikisi arasında 903 yılında gerçekleşen birtakım anlaşmazlıklar sonucu, bu sefer Richardus'u uzaklaştırarak I. Rotbertus'u kendisine yakınlaştırdı[222]. Richerus, Karolus'un ona sadakati karşılığında "*Dux Celticae*" yani "Keltlerin Dükü" ünvanını verdiğini belirtmektedir[223]. Ancak Richerus dışında herhangi bir kaynakta I. Rotbertus için böyle bir ifadeye rastlanmamaktadır. Bu, muhtemelen I. Rotbertus'un Galya'daki nüfuzunu temsil eden bir tanımlamadır. İleride oğlu Büyük Hugo'nun sahip olacağı *Dux Francorum* ünvanının öncülü gibi durmaktadır. Ayrıca, 903 yılında Aziz Martinus Manastırı ve onun başrahibine I. Rotbertus için kraliyet tarafından pek çok mülk bağışlanmıştır[224]. I. Rotbertus'un tekrar yükselişi ise bu tarihten itibaren başlamaktadır.

I. Rotbertus ve Burgonya Dükü Richardus arasındaki ilişki incelemeye değerdir. Richardus "Adaletli" ünvanıyla bilinen ve dönemin en etkili figürlerinden biridir. Normanlara karşı pek çok zafer kazanmıştır. Rodulfus, Boso ve Hugo isimli üç oğlu vardır. Rodulfus 921 yılında I. Rotbertus'un kızı Emma ile evlenmiştir. Böylelikle Rotbertuslular, evlilik yoluyla Burgonya ile ittifak geliştirmiştir. Bu ittifak hem askerî hem de siyasi açıdan Rotbertuslular ve Burgonya arasındaki ilişkileri güçlendirmiştir. Özellikle Norman tehdidine karşı birleşik bir cephe oluşturmaları, iki ailenin ortak çıkarlarını pekiştirmiştir. 905 yılında Charters'a yapılan

[220] Lösslein, 2019: 159.
[221] Flodoard, 1854: 499-500.
[222] Lösslein, 2019: 223.
[223] Richerus, 1877: 11.
[224] Lot ve Lauer, 1949: 98-102.

Norman saldırısına karşı I. Rotbertus ve Richardus'un birlikte verdikleri mücadele, iki liderin askerî yeteneklerini ve iş birliği potansiyelini göstermiştir[225].

1.3.2. Rollo İle Mücadele ve Normandiya'nın Kuruluşunda I. Rotbertus (911)

I. Rotbertus, Fransa tarihinin en kritik dönüm noktalarından birçoğuna tanıklık etmiştir. Bu hadiseler arasında en dikkat çekici olanı, Norman lideri Rollo'nun Galya'ya gelerek Hristiyanlığı kabul etmesi ve ardından Normandiya Dükalığı'nı kurmasıdır. Tarihte ilk kez bir Norman lideri, Batı Francia toprakları içinde kendisine ait kalıcı bir Norman yerleşimi oluşturmayı başarmıştır. Daha önce gemilerle gelip yağma faaliyetlerinde bulunduktan sonra geri dönen Norman gruplarının bir kısmı, bu dönemde yerleşik hayata geçmiştir. Bu gelişme, Karolenj Hanedanı'nın ve kraliyet otoritesinin zayıflamaya başladığının açık bir göstergesi olup IX. yüzyılın sonlarında ve sonrasında Batı Francia'nın nasıl bir dönüşüm yaşayacağına dair önemli bir işaret niteliğindedir. Normandiya'nın kuruluşu, ileride Fransa Krallığı olarak anılacak Batı Francia ile denizin ötesindeki İngiltere arasındaki ilişkilerin yüzyıllar içinde gelişmesine, bu iki bölge ve Norman kültürü arasında güçlü bir etkileşim doğmasına zemin hazırlamıştır. Bu sürecin dikkatle ele alınması gerekmektedir. Mevcut araştırmaların büyük bir kısmı, meseleyi Düz Karolus-Rollo ekseni üzerinden değerlendirmiştir. Ancak biz, gelişmeleri I. Rotbertus'u merkeze alarak inceleyeceğiz.

Rollo'nun hayatının erken dönemi hakkındaki bilgilerimiz oldukça sınırlıdır. Onun hakkında en ayrıntılı bilgi veren kaynak, Saint Quentin Başrahibi Dudon'un XI. yüzyılın başlarında tamamladığı "*De Moribus Et Actis Primorum Normanniae Ducum*" (Normandiya'nın İlk Düklerinin Gelenekleri ve Eylemleri Üzerine) adlı eseridir. Dudon, bu eserini son derece edebi bir dille ve Rollo yanlısı bir bakış açısıyla kaleme almıştır. Dudon, Rollo'nun babasının adını bilmemekle birlikte, onun "Dacia" (Danimarka) olarak adlandırılan bölgede yaşayan çok zengin bir soylu (*Jarl*) olduğunu belirtir[226]. Rollo'nun babası, kazandığı birçok savaş sayesinde topraklarını ve mülklerini genişletmiştir. Ölümünden sonra geride Rollo ve Gurim adında iki oğul bırakmıştır. Bunun üzerine Dacia'nın soyluları, bu iki kardeşin babalarından miras kalan mülkleri ele geçirmek için harekete geçmiştir. Soylular, krallarının önderliğinde bir ordu toplamış; buna karşılık Rollo ve Gurim de kendi ordularını toplamışlardır. Yapılan savaşı, Rollo ve Gurim'in ordusu kazanmıştır. Savaşın ardından kral, bir barış antlaşması yapmayı kabul etmiştir. Ancak kısa bir süre sonra kral, bu barışı bozarak bir gece

[225] *Historia Francorum Senonensis*, 1851: 365.
[226] Richerus Rollo'nun Catillus'un oğlu olduğunu söyler bk. Richerus, 1877: 21.

vakti Rollo ve Gurim'in topraklarına saldırmıştır. Bu saldırıda Gurim hayatını kaybetmiş, Rollo ise Dacia'yı terk ederek önce Scandza'ya[227] sonra da sırasıyla Britanya ve Galya'ya gitmiştir[228].

Rollo'nun 880'li yılların başında İngiltere'den Kuzey Galya'ya gelerek Seine Nehri üzerinden Nesturya'ya ulaştığı düşünülmektedir[229]. Saint Quentinli Dudon, Rollo'nun Batı Francia'ya gelmeden önce rüyasında vaftiz olduğunu gördüğünü aktarır; ancak bu rüya, şüphesiz Dudon tarafından edebi amaçlarla kurgulanmıştır[230]. Rollo, Batı Francia'ya gelme kararını Hristiyan inancını benimsemek veya yerleşik hayata geçerek bir kontluk kurmak amacıyla almamıştır. Aksine, vatanından ayrılmak zorunda kalan bir Norman olarak savaş meydanında zaferler kazanma ve hayatta kalma gayesiyle hareket etmiştir. Rollo'nun Batı Francia'ya gelişinden sonra onu ilk kez 885-886 yıllarında gerçekleşen Büyük Paris Kuşatması'nda görüyoruz. Ancak Rollo'nun bu kuşatmaya katıldığı ve Kral Odo'ya karşı savaştığı bilgisi yalnızca Saint Quentinli Dudon'un kayıtlarında yer almaktadır[231]. Dönemin diğer yıllıklarında ve Abbo'nun eserinde bu konuda herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Norman ordusu içinde birçok komutanın bulunduğu göz önüne alındığında bunlardan birinin Rollo olabileceği akla yatkındır. Eğer, Paris Kuşatması'ndan yaklaşık yüz on beş yıl sonra eserini kaleme alan Dudon, Rollo'nun hayatını bu kadar önemli bir olayla kesiştirerek onu yüceltme amacı gütmüyorsa, Rollo hakkında halk arasında anlatılan hikâyelerden yararlanmış olması muhtemeldir.

Paris Kuşatması'nın ardından Rollo, yağma faaliyetlerine devam etmiştir. Şişman Karolus, Rollo'yu durdurabilmek amacıyla Rouen Başpiskoposu Franco aracılığıyla üç aylık bir ateşkes sağlamıştır. Ancak bu barış kısa süre sonra bozulmuştur[232]. Rollo artık Batı Francia'da sıkça duyulan ve korkulan bir isim hâline gelmiştir. Bu bizzat Fleuryli Hugo'nun eserinde de değinilmektedir. Rollo, 891 yılında önce Clermont'a sonra da Fleury'ye geldiğinde şöhretli bir Norman savaşçısıydı[233]. Onun I. Rotbertus ile ilk karşılaşması 911 yılında gerçekleşmiştir. O yıl Rollo birdenbire Loire üzerinden Nesturya'girdi. Paris'in güneydoğusundaki Charters'a yaklaştığı haberini alan şehrin Piskopos Wantelinus, I. Rotbertus, Richardus ve Ebolus'tan yardım istedi. Üç Komutan arasından savaş esnasında ve sonrasında en etkili olan isim I. Rotbertus oldu.

---

[227] Modern İskandinavya'nın Orta Çağ'daki ismi.
[228] Dudon, 1865: 141-145.
[229] Roach, 2023: 28.
[230] Dudon, 1865: 146-147.
[231] Dudon, 1865: 158.
[232] Dudon, 1865: 160-161.
[233] Hugo, 1851: 379-380.

Charters Kuşatması, büyük ihtimalle nisan veya mayıs aylarında başlamıştır. Rollo, ilk olarak şehrin ikmal tedarikini kısıtlamak için çevresindeki bölgeleri kuşatarak şehri izole etmeye çalışmıştır. Ancak birleşmiş Nesturya, Burgonya ve Akitanya orduları gelene kadar şehri almayı başaramamıştır. Yapılan savaşı I. Rotbertus'un ordusu kazanmış ve Rollo kaçmak zorunda kalmıştır. I. Rotbertus, esirlerin bir kısmını Martinus isimli bir papaz aracılığıyla vaftiz ettirmiştir[234]. Rollo, Batı Francia için gerçekten de büyük bir tehditti. Onu durdurmak için üç büyük Komutan iş birliği yapmak zorunda kalmıştı. Rollo savaşı kaybetmişti, ama arkasından gelen gelişmeler onu tarihin en önemli Norman liderlerinden biri yapacaktı. Düz Karolus, Rollo tehdidini tamamen ortadan kaldırmak için onu kendi vasalı yapmak istemekteydi. Tam da bu noktada I. Rotbertus, Kral ile zıt düşmüştür. O, Rollo'ya toprak vererek barış yapılması taraftarı değildi. Kendisi, Normanlara karşı krallığın sadık savunucusu olan bir babanın oğlu ve bir ağabeyin kardeşiydi. Güçlü Rotbertus da Şişman Karolus'un Salomon'u kendi yanına çekme politikasına karşı çıkmıştı[235]. Nihayetinde, yıl bitmeden Paris'in kuzeybatısındaki Saint-Clair-sur-Epte'de Batı Francia ve Rollo arasında bir barış antlaşması imzalandı. Karolus'un isteği, Rollo'nun Hristiyanlığa geçerek vaftiz olması ve saldırılarını durdurmasıydı. Karşılığında antlaşmanın yapıldığı yerden Manş Denizi'ne kadar uzanan, merkezi Rouen olan toprakları Rollo'ya verdi. Böylelikle Normanlar, ilk defa kraliyet kararnamesi ile Batı Francia'da toprak sahibi oldu. Aslında Nesturya'nın bir parçası olan bu bölge, zamanla "Normandiya" olarak anılmaya başlandı.

Saint-Clair-sur-Epte Antlaşması sonucunda Rollo, Rouen Başpiskoposu Franco aracılığıyla vaftiz olmayı kabul etti. Vaftiz babası ise I. Rotbertus oldu ve ona Hristiyan ismi olarak kendi ismini verdi[236]. Dudon, Rollo'yu öne çıkarmak amacıyla I. Rotbertus ona hayranmış gibi anlatmıştır. Buna göre I. Rotbertus, antlaşmanın ardından Rollo, Düz Karolus'un huzuruna getirildiğinde kralın ayağını öpmesi istenmiştir. O ise hiç kimsenin önünde eğilmeyeceğini belirterek askerlerinden birinin bunu yapmasını istemiştir. Asker Düz Karolus'un ayağını öpmek için ağzına götürdüğünde Kral, dengesini kaybetmiş ve geriye doğru düşmüştür. Bu durum odadakilerin kahkahalarına sebep olmuştur[237]. Dudon'un bu hikâyesi, Rollo'yu kahramanlaştıran ve Düz Karolus'u küçük düşüren bariz bir kurgudur. Dudon'un eserini kaleme aldığı dönemde, Rollo'nun soyundan gelen Normandiya dükleri, kraliyet için ciddi bir tehdit oluşturacak kadar güçlenmişti. Dudon'un amacı, Normandiyalıların tarih boyunca kraliyete boyun eğmediklerini vurgulamaktır.

---

[234] Hugo, 1851: 380; Richerus, 1877: 21-23; Lair, 1902: 37.
[235] Koziol, 2012: 436.
[236] Hugo, 1851: 381.
[237] Dudon, 1865: 169.

Rollo ile Düz Karolus arasındaki antlaşma, her iki tarafın da çıkarlarını koruyan bir barış anlaşmasıdır. Rollo, Normandiya Dükü olarak yağma akınlarını durdurmakla kalmayacak, aynı zamanda Normanlara karşı kraliyetin yanında yer alacaktı. Aralarındaki ittifak Rollo ve Karolus'un kızı Gisela arasında yapılan evlilikle pekiştirildi[238]. Franklar için Hristiyan inancına geçiş, Pagan bir düşmanla barışın en önemli teminatıydı. Ancak vaftiz tek başına Hristiyan kültürünün yerleşmesi için yeterli değildir[239]. Normandiya'da Hristiyanlığın yerleşmesi için en fazla çabalayanlardan biri de Fulchonus'un halefi Reims Başpikoposu Heriveus'tur. I. Rotbertus'un öncelikli amacı, Rollo tehdidini ortadan kaldırmaktır. Ancak bu tehdidin nasıl bertaraf edileceği konusunda Karolus ile aralarında görüş ayrılıkları vardır. Bunu 911 yılından itibaren değişen siyasi dengelerden anlaşılabilmektedir. Bu tarihten sonra I. Rotbertus ile Richardus arasındaki ilişki gittikçe belirginleşmeye başlayacaktır[240]. Bu ise Karolus'un aleyhine olan bir duruma dönüşecektir.

1.3.3. Haganonus Meselesi, I. Rotbertus'un İsyanı ve Tahtı Ele Geçirmesi (920-923)

Chartres Savaşı ve Rollo'nun vaftiziyle geçen 911-912 yıllarından sonra Düz Karolus Lotharingia üzerine yoğunlaşmaya başlamıştır. Lotharingia hem Batı hem Doğu Francia'nın ilgisini çeken bir bölgeydi. Gelecek yüzyıllarda da Fransa ve Almanya bu bölge için mücadele etmeye devam etmiştir. Karolus Karolenj otoritesinin azaldığının farkındaydı. Akitanya ve Burgonya kraliyetin elinden çıkmıştı[241]. Nesturya'da bile Rotbertuslu ve Norman soylular ön plana çıkmaktaydı. Karolus, Lotharingia'daki hâkimiyetini artırmak istiyordu. Ancak onun bu girişimi önce tahtına daha sonra da hayatına mal olacaktır.

Düz Karolus'un Lotharingia üzerindeki politikaları iki ana döneme ayrılabilir. İlk dönem 907-911 yılları arasındadır. Bu dönemde Karolus, Lotharingia'da etkili olabilmek amacıyla 907 yılında Saksonya Dükü I. Heinricus'un kızı olan ve Lotharingia kökenli Frederuna ile evlenmiştir. 911 yılında Doğu Frank Kralı Çocuk Ludovicus'un ölümünden sonra, Lotharingia soyluları I. Conradus'un iktidarını kabul etmeyerek Lotharingialı bir soylu olan Regenarius'un önderliğinde Düz Karolus2un hâkimiyetine girmiştir. Ancak Karolus, bu tarihten itibaren Rollo ile ilgili meselelerle meşgul olduğu için Lotharingia'ya gereken önemi verememiştir. İkinci dönem ise 912-923 yılları arasına denk gelir. 920'den itibaren kaynaklarda Haganonus adında bir Lotharingia soylusu öne çıkmaktadır. Lösslein'in arşiv belgeleri üzerinde

[238] Dudon, 1865: 171.
[239] Roach, 2023: 35-36.
[240] Koziol, 2012: 438.
[241] Dhondt, 2018: 68-69.

yaptığı çalışmalara göre bu tarihin 916'ya kadar geri çekilebileceğini öne sürmektedir[242]. Bu bağlamda Haganonus'un yükselişi Frederuna'nın ölümüyle eşzamanlıdır ve kraliçe adına düzenlenen dua hizmetlerinde adı geçmektedir.

Düz Karolus, eşinin kaybından sonra Haganonus ile sıkı bir dostluk kurmuş ve onu, uzun yıllardır yanında olan sadık Batı Francia soylularının bile önüne koymuştur. Richerus'un anlatımına göre, Haganonus kralın başındaki tacı alıp kendi başına koyabilecek kadar etkili bir konuma gelmiştir[243]. Karolus, krallık meselelerini artık sadece Haganonus'a danışarak yürütmeye başlamış, bu durum soylular arasında büyük bir rahatsızlık yaratmıştır. Özellikle Lotharingia'dan gelen ve kökeni belirsiz olan bu kişinin, kralın gözünde her geçen gün daha değerli hâle gelmesi, soyluları huzursuz etmiştir. Karolus, Haganonus'un gücünü arttırarak soylular tarafından zorla kabul edilmesini sağlamaya çalıştı[244]. Haganonus'u, Karolus'un teyzesi Rothildis'in sahip olduğu Chelles Manastırı'nın laik başrahibi yaptı. Bu durum, özellikle I. Rotbertus'un oğlu Hugo'nun Kral'a karşı tavır almasına yol açtı, çünkü Rothildis'in kızı Judith, Hugo'nun eşiydi. Karolus'un Haganonus'u zorla kabul ettirme politikası, beklenen sonucu vermedi. Aksine soyluların öfkesini daha da arttırdı.

Soyluların Karolus'a karşı isyanının fitili, 920 yılında Soissons'ta yapılan bir toplantıda ateşlendi. I. Rotbertus ve Dük Heniricuıs, Haganonus'dan büyük bir rahatsızlık duyuyorlardı. Bu rahatsızlıklarını Kral'a defalarca bildirmiş olsalar da bir sonuç alamamışlardı. Soissons Toplantısı'nda I. Rotbertus, Haganonus'un kendisiyle aynı düzeyde oturduğunu görünce bu duruma oldukça sinirlendi. Lotharingia'dan gelen ve kökeni bilinmeyen bu kişinin kendisiyle eşdeğer görülmesini kabul edilemez buldu. Toplantı sırasında duygularını bastırarak bu konuda bir şey söylemedi, ancak toplantı sonrasında Kral'a, Haganonus'u soylularla eşdeğer tutmaya devam ederse onu asarak öldüreceğini açıkça belirtti[245]. Rotbertus, Haganonus'a verdiği değerden vazgeçmeyince soylular ayaklandı. I. Rotbertus'un daveti üzerine Dük Heinricus da bu isyana katıldı. İsyancılar, Karolus'u esir almayı başardı. Ancak Heriveus, Soissons'a gelerek kralı kaçırdı ve onu Reims'a ulaştırmayı başardı[246].

Heriveus, Fulchonus'un ölümünden sonra Reims Başpiskoposluğu'na seçilmiştir. Kendisi soylu bir aileden gelmekle beraber, Hucbaldus isimli bir kontun kız kardeşinin torunudur. Kaynaklarda cömert, merhametli ve şefkatli olduğu belirtilmektedir[247]. 920 yılı isyanı, onun Karolus'u Reims'e kaçırması sayesinde sonuçsuz kalmıştı. Heriveus, Reims'e

[242] Lösslein, 2019: 225.
[243] Richerus, 1877: 12.
[244] Lösslein, 2019: 204-205.
[245] Richerus, 1877: 13.
[246] Flodoard, 1854: 511; Richerus, 1877: 16-18; Flodoard, 1905: 2.
[247] Flodoard, 1854: 502-503.

dönünce I. Heinricus'a mektup yazarak onu Karolus'un yanına çekmeyi başardı[248]. 921 yılı hem Düz Karolus hem de I. Rotbertus için hareketli geçti. Haganonus sorunu devam ederken, I. Rotbertus, Loire üzerinden saldırıya geçen Normanlarla mücadele etmek için kuzeydeydi. Normanların beş ay süren saldırıları sonucunda I. Rotbertus, onların Hristiyan olmaları karşılığında Bretonya'yı ve Nantes şehrini teslim etmek zorunda kaldı. Karolus ise Lotharingia'ya giderek 922 yılının ilk aylarına kadar bölgedeki hâkimiyetini artırmak için çalışmalarda bulundu. I. Heinricus ile barış antlaşması yaptı[249]. Yeni yılın başlarında Dük Regenarius'un oğlu Lotharingia Dükü Gislebertus, bölgedeki hâkimiyetini artırmak için Düz Karolus'a düşmanca tavır aldı. I. Rotbertus'a dostluğunu bildirerek ona, kralı tahttan indirmesi için yardım edeceğini söyledi[250]. Böylece, Karolus'a karşı bir kez daha isyan bayrağının çekilmesi için uygun ortam oluşmaya başladı.

922 yılından itibaren artık isyanın en önemli aktörleri arasında I. Rotbertus'un oğlu Büyük Hugo'yu da görmekteyiz. Babası, sağlığında onu mülklerinin mirasçısı olarak hazırlamış ve etkili bir lider olarak yetiştirmişti[251]. Nisan ayında Düz Karolus Laon'a geldikten sonra Hugo, Fismes adlı bir kasabada soylularla bir toplantı düzenledi. Chelles Manastırı meselesi nedeniyle Kral'a öfkeliydi. Bu kızgınlıkla iki bin kişilik bir ordu toplayarak Laon'a doğru yürümeye karar verdi. Karolus, Hugo'nun yaklaşmakta olduğunu öğrendiğinde şehirden kaçarak Vermandois Kontu II. Heribertus'un himayesine sığındı. Bu arada Hugo, Meuse Nehri'ni geçerek Lotharingia'ya girdi ve Lotharingia Dükü Gislebertus'u ordusuna kattıktan sonra Batı Francia'ya geri döndü. Karolus, bu ittifakı öğrendiğinde geri çekilmekten vazgeçti ve isyancıların ordusuna karşı saldırıya geçti. Laon ve Reims yakınlarında gerçekleşen çatışmalar iki taraf için de kesin bir sonuç getirmedi. İsyanın lideri konumundaki I. Rotbertus ise Burgonya'ya giderek damadı Rodulfus'u da isyana katılmaya ikna etti[252]. 922 isyanı iki sene önceki isyana göre daha geniş kitlelere yayılmıştır. Artık Batı Francia soylularının yanı sıra Lotharingia ve Burgonya soyluları da isyana dâhil olmuşlardır. Dönemin kaynakları, özellikle Richerus ve Adrevaldus gibi yazarlar incelendiğinde, Odo hakkında olumlu bir üslup kullanıldığı, ancak I. Rotbertus için aynı tonun benimsenmediği açıkça görülmektedir. İsyanın en başından itibaren, bu hareketin Karolus'u tahttan indirip I. Rotbertus'u kral yapmak amacıyla düzenlendiği fikri öne çıkmaktadır.

[248] Richerus, 1877: 18-20.
[249] Flodoard, 1905: 5-7.
[250] Richerus, 1877: 26.
[251] Lösslein: 2019: 217.
[252] Flodoard, 1905: 7-8.

Rodulfus, kuvvetleriyle birlikte Nesturya'ya geldi ve Marne Nehri yakınlarında I. Rotbertus ile birlikte kamp kurdu. Bu sırada Düz Karolus, Épernay Kalesi'ni ele geçirmekle meşguldü. Richardus'un diğer oğlu ve Rodulfus'un kardeşi Kara Hugo da kuvvetleriyle gelerek I. Rotbertus'a katıldı. Daha sonra Reims civarında Karolus ve Haganonus'un iki yüz kişilik kuvvetine saldırı düzenledi. I. Rotbertus, Marne Nehri yakınlarındaki Chaumuzy'de kamp kurarken, Karolus ise Reims yakınlarında kamp kurdu. 9 Haziran'da kutsal Pazar gününe rağmen, Karolus Reims'ta bulunan Lotharingialı askerlere bir saldırı gerçekleştirdi. I. Rotbertus ise Laon şehrine saldırarak Haganonus'un hazinelerini ele geçirdi ve bir kardeşini esir aldı. Ele geçirilen hazineler, I. Rotbertus tarafından askerlerine dağıtıldı[253]. İsyan artık pek çok bölgeden soyluların dâhil olduğu monarşiye karşı büyük bir ayaklanmaya dönüşmüştü. Hatta bu noktada II. Heribertus da Kral'a ihanet ederek I. Rotbertus'un tarafına geçmişti. Soylular açık bir şekilde Düz Karolus'u kral olarak istemiyordu. Bu nedenle 29 Haziran'da Soissons'da I. Rotbertus oy birliğiyle kral seçilerek Aziz Remigius Bazilikası'nda Waltharius tarafından kutsandı ve taç giydirildi. Fleuryli Hugo bu tarihi yanlış bir şekilde 924 olarak vermektedir[254]. Batı Francia'da bir kez daha, biri Karolenj diğeri Rotbertuslu olmak üzere aynı anda iki kral bulunuyordu. Yaşanan küçük çaplı çatışmalar belirleyici olmaktan uzaktı ve zaman, Düz Karolus'un aleyhine işlemekteydi. İki taraf arasında yapılacak ve nihai sonucu belirleyecek büyük bir savaşın yaklaştığı artık açıkça hissediliyordu.

1.3.3. I. Rotbertus'un Kral Oluşu, Soissons Savaşı ve Ölümü (922-923)

Düz Karolus'un Lotharingia politikası beklemediği bir şekilde sonuçlanmıştı. Haganonus'a olan bağlılığı tacına ve tahtına mal olmuştu. Bu elbette ki, tam anlamıyla bir tahttan indirilme değildir. Soylular Karolus ve I. Rotbertus olmak üzere iki tarafa ayrılmışlardı. İki taraf da ötekini kral olarak tanımıyordu. I. Rotbertus, ağırlıklı olarak Nesturya soylularının bir kısmı, Burgonya ve Gislebertus'un topraklarında tanınıyordu. Flanders veya Akitanya gibi bölgeler isyana katılmamışlardı. Karolus'u destekliyor olabilirlerdi ancak askerî bir yardımda bulunmadılar. I. Rotbertus'unki tacı kazanmaktan çok doğru zaman ve yerde bulunulan bir krallık iddiasıydı[255]. Kaynaklar, I. Rotbertus'un bu kararını sert bir şekilde eleştirmektedir. Adrevaldus, onu ağabeyi Odo'nun iyi huylu karakterinden uzaklaşmakla ve iktidarı açıkça gasp etmekle suçlarken Fleuryli Aimonius onu zorba olarak nitelendirir. Richerus ise I. Rotbertus'tan sık sık "tiran" olarak bahsetmekten geri durmaz[256]. Peki, nasıl olmuştu da saygın bir aileden

[253] Flodoard, 1905: 9-10.
[254] Hugo, 1851: 381; Richerus, 1877: 26-27; Flodoard, 1905: 10.
[255] Koziol, 2012: 446-447.
[256] Aimonius, 1851: 374-375; Richerus, 1877: 28-29; Adrevald, 2019: 201-203.

gelen, krala bağlılığıyla tanınan ve Nesturya'nın Normanlara karşı en büyük savunucusu olarak bilinen I. Rotbertus, sonraki nesillerin eserlerinde bu denli olumsuz anılmıştı? Bunun en büyük nedeni, ilk defa bir iktidar dayatmasının söz konusu olmasıydı. Kısa Pippinus ve Odo, Karolenj Hanedanı'ndan uygun adayın kalmadığı bir ortamda şartlar sonucu kral olmuşlardı. Ancak I. Rotbertus, henüz Karolus tahttayken kendisini kral ilan etmişti. Siyasi kariyeri boyunca kurduğu bağlantılar ve Haganonus meselesi bu durumu mümkün kılmıştı.

29 Hazirandaki taç giyme töreninden kısa bir süre sonra Heriveus öldü ve yerine I. Rotbertus'un onayıyla Seulfus geçti. Heriveus'un kardeşi Odo ve yeğeni Heriveus, Seulfus'a itaatsizlik ettikleri gerekçesiyle II. Heribertus tarafından I. Rotbertus'a şikâyet edildi. Kral, Kont'un isteği üzerine onları sürgüne gönderdi. II. Heribertus, Heriveus'la Reims Kilisesi üzerinde söz sahibi olmak karşılığında sadık bir destekçi olacağına dair bir anlaşma yapmıştı[257]. Bu tarihten itibaren, onun Reims Kilisesi üzerinde hâkimiyet kurma çabası başlayacak ve I. Rotbertus'un ölümünden sonra bu çaba daha da yoğunlaşacaktır.

I. Rotbertus'un kral seçilmesini takip eden günlerde Düz Karolus, kendisine askerî destek aramak için çalışmalara başlamıştı. Amacı büyük bir ordu toplayarak isyancılara öldürücü darbeyi indirmekti. Bu amaçla Lotharingia'ya gitti[258]. Gislebertus'a ait Chievremont Kalesi'ni kuşatma altına aldı. I. Rotbertus ise müttefikine yardım için ivedilikle oğlu Hugo'yu bölgeye gönderdi. Onun geldiğini öğrenen Karolus, kuşatmayı kaldırarak geri çekildi. 923 yılı geldiğinde Karolus gibi I. Rotbertus da yaklaşan büyük savaş için hazırlanıyordu. Lotharingia'ya bir kere daha giderek ittifaklarını pekiştirdi. Burada kendi yanında olmayan Lotharingialılarla da ateşkes yaparak Soissons'a döndü[259]. 15 Haziran Pazar günü Karolus birden Soissons önlerinde belirdi ve I. Rotbertus'un ordusuna saldırdı. Kuvvetlerinin içinde ateşkese dâhil olan Lotharingialılar da vardı. I. Rotbertus ihanete uğramıştı. Üstelik Karolus tarafından bir saldırı geleceğini tahmin etmiyordu. Kutsal Pazar ayini az önce yapılmıştı ve ordu yemek yemekte ve dinlenmekteydi. I. Rotbertus daha savaşın ilk yarısında aldığı mızrak darbeleri sonucu öldü. Son nefesine kadar askerlerinin arasında savaşmıştı. Karolus, I. Rotbertus'u öldürerek kazanmış gibi görünüyordu. Ancak savaşın ikinci yarısında Büyük Hugo ve II. Heribertus'un direnişi sayesinde Karolus'un ordusu çok sayıda kayıp verdi. Hugo, babasının ölümünü gördükten sonra savaş meydanından çekilmemiş ve tüm gücüyle Karolus'a saldırmaya devam etmişti. Ordusunda verilen kayıplara daha fazla dayanamayan Kral, savaş meydanından çekilmek zorunda kaldı[260]. Soissons Savaşı, on yıla yakın süredir artan gerilimin

[257] Flodoard, 1854: 515-516; Richerus, 1877: 26-27; Auguste, 1944: 14.
[258] Adémar, 1897: 142-143.
[259] Flodoard, 1905: 11-12.
[260] Richerus, 1877: 28-30; Flodoard, 1905: 13; Adrevald, 2019: 207.

bir kırılma noktası olmuştur. Bu savaş, ortaya çıkışı bakımından beklenmedik olmasa da gerçekleşme şekli ve sonuçları itibariyle beklenmedik bir hâl almıştır. I. Rotbertus, Soissons'ta dinlenirken ani bir saldırıya uğramayı beklememekteydi; aynı şekilde Karolus da onu öldürmesine rağmen savaşın galibi olamayacağını öngörememiştir.

Soissons Savaşı sonrasında yaşananlar, Haganonus meselesinin yarattığı krizin görünenden çok daha derin olduğunu ortaya koymuştur[261]. Savaş bitmiş ve I. Rotbertus ölmüştü. Aimonius'a göre korkunç cüretinin bedelini ödemişti[262]. Ancak isyanın önde gelen isimleri olan Büyük Hugo ve II. Heribertus hala hayattaydı, bu da Karolus için tehlikenin sürdüğü anlamına geliyordu. Nitekim II. Heribertus bir plan yaptı ve Düz Karolus'a Péronne Kalesi'nde kendisiyle görüşmek ve isyanı sona erdirip barış yapmak istediğini söyledi. Kral, kaleye geldiğinde ise planını devreye sokarak onu esir aldı ve hapsetti[263]. Karolus, 929 yılındaki ölümüne kadar tutuklu kaldı[264]. Tahta çıkışını Vermandois ailesine borçluydu; I. Heribertus, Karolus'un en büyük destekçilerinden biriydi, ancak sonunu getiren ise oğlu II. Heribertus oldu.

I. Rotbertus'un Soissons Savaşı'ndaki ölümü, Capet Hanedanı tarihi için bir dönüm noktasıdır. Bu olayla birlikte, Rotbertuslular ilk kez kraliyet ailesi olma gayretine girmiştir[265]. Ağabeyi Odo, Düz Karolus büyüdüğünde tahtı ona devretmekte direnmişti; ancak ölümünden önce tüm soyluların Karolus'a sadakat yemini etmesini istemişti. I. Rotbertus ise Odo'nun mirasını kullanarak kendi iktidarını dayatmıştır. Sağlığında babasından kalan mülkleri oğlu Hugo'ya devretmişti. Eğer savaşın ilk saatlerinde ölmeyip uzun bir iktidar süreci yaşasaydı ve Hugo Capet'in yaptığı gibi ölmeden önce oğlunu veliaht ilan etseydi, bugün Capet Hanedanı tarihi çok farklı yazılabilirdi. Her ne kadar sonucunu göremese de liderliğini üstlendiği isyan başarıya ulaşmıştı. Karolus, tahttan indirilip hapsedilmişti. Onun yerine soylular iki hanedandanın da üyesi olmayan ama Rotbertuslulara evlilik bağıyla yakın olan birini seçmişlerdi: Burgonya Dükü Rodulfus.

1.4. Kral Rodulfus Dönemi (923-936)

922 İsyanı, Batı Francia'da daha önce benzeri görülmemiş bir olaydı. Nesturya soyluları, diğer bölgelerden gelen kontlarla birlikte, I. Rotbertus'un arkasında birleşip Karolenj Hanedanı'ndan gelen Kral, Düz Karolus'u tahttan indirmeyi I. Rotbertus'un hayatına mâl olsa

[261] Lösslein, 2019: 337-338.
[262] Aimonius, 1851: 375.
[263] *Historia Francorum Senonensis*, 1851: 366.
[264] Doğu Francia kaynağı olan Widukindus bu noktada bir hataya düşerek Karolus'u esir alan kişinin Büyük Hugo olduğunu söylemektedir bk. Widukindus, 1882: 24.
[265] Dalewski, 2022: 374.

bile, başarmışlardı.[266] Bu sürecin, I. Rotbertus'tan sonra gelen en önemli aktörü hiç şüphesiz kurnazca bir planı ustalıkla uygulamayı başaran Vermandois Kontu II. Heribertus'tur. Kendisi, ilerleyen yıllarda da önemini arttırarak bu etkisini sürdürmüştür. 923 yılı, Batı Francia'da bir başka ilki daha getirdi: Burgonya kökenli birinin kral seçilmesi. Düz Karolus'a duyulan öfke Batı Francia'da ilk defa Burgonyalı bir dükün tahta geçişini sağlamıştır. Bu, X. yüzyılın ilk çeyreğine gelirken artık Batı Francia'da çok farklı bir siyasi denge oluştuğunun açık bir göstergesidir. Peki, bir Burgonyalı nasıl olmuştu da Batı Francia tahtına oturabilmişti? Soylular, neden kral soyundan gelen Büyük Hugo veya Karolus'u esir almış II. Heribertus dururken Rodulfus'u seçmişti? Bu soruların cevaplarını aramadan önce, Rodulfus'un kral olmadan önceki hayatını ve en tepeye yükseliş sürecini incelemekte fayda vardır.

1.4.1. Rodulfus'un Kral Olmadan Önceki Hayatı (890-923)

Rodulfus, Burgonya Dükü II. Richardus ve eşi Adelaide'nin oğlu olarak 890 yılı civarında doğmuştur. II. Richardus'un kız kardeşi, Kel Karolus'un eşi Richildis idi. Yani Rodulfus, bir Karolenj kraliçesinin yeğeni olarak hanedana yakın bir isimdir. II. Richardus'un mensup olduğu aile, modern literatürde "Bivinid Hanedanı" olarak anılmaktadır. Bivinidler, Karolenj döneminde öne çıkan Frank soylu bir ailedir. İsmini, 810-863 yılları arasında yaşamış Ardennes Kontu Vienneli Bivin'den (Baouvin, Bouin) almıştır. Rodulfus'un iki kardeşi, Boso ve Hugo, babalarının sağlığı boyunca aktif siyaset sahnesinde rol almamıştır. Belki de bu nedenle Rodulfus, II. Richardus'un en gözde oğlu gibi görünmektedir. Nitekim Lösslein, belgeler üzerine yaptığı çalışmalarda II. Richardus'un kendisinden sonra Rodulfus'u halefi olarak belirlediğini ortaya çıkarmıştır[267]. Rodulfus, babasının çabalarıyla önem kazandırdığı Burgonya'yı, Batı Francia'nın yönetiminde Nesturya'dan sonra ikinci sıraya yükseltmeyi başarmıştır.

Rodulfus'un erken yaşamı ve krallık öncesi dönemi hakkında elimizdeki bilgiler oldukça sınırlıdır. Bu döneme ilişkin en önemli kaynaklar arasında Flodoardus, Richerus, Fleuryli Hugo, Dudon ve Adrevaldus gibi isimler bulunmaktadır. Rodulfus hakkında yapılan en ayrıntılı çalışmalardan biri, daha önce de değinildiği üzere, "I. Robert ve Burgonyalı Raoul, Fransa Kralları" başlıklı eserdir. Rodulfus'un henüz gençken I. Willelmus'un yeğeni Akitanya Dükü II. Willelmus'a ait Bourges şehrinin ele geçirilmesinde önemli bir rol oynadığı bilinmektedir. Tam tarihi bilinmemekle birlikte, 910'lu yıllar içinde olduğu düşünülmektedir[268].

---

[266] Richeri, 1877: 26-27.
[267] Lösslein, 2019: 208-209.
[268] Lauer, 1910: 4.

Rodulfus, II. Richardus'un oğlu olarak gençliği boyunca hem Burgonya'da hem de kuzeyde siyasi bağlantılarını artırmak için birçok fırsata sahip olmuştur. Özellikle I. Rotbertus'un Düz Karolus'a karşı II. Richardus ile ittifak kurması, Rodulfus'un lehine olmuştur. I. Rotbertus, kızı Emma'yı 921 yılında Rodulfus ile evlendirerek iki aile arasında akrabalık bağı tesis etmiştir. Bu sayede Rodulfus, ileride onun Batı Francia tahtına çıkmasını sağlayacak en önemli meşruiyet kaynaklarından birini kazanmıştır. Kendisi Rotbertus soyundan olmasa da artık akrabalık yoluyla Nesturya'nın en önemli soylu ailesinin bir mensubu olmuştur. Nitekim, o zamana kadar dükalığın iç işleriyle ilgilenmesi muhtemel olan Rodulfus, bu tarihten itibaren kaynaklarda sıkça görülmeye başlamıştır. Evlilikten kısa bir süre sonra, II. Richardus'un ölümüyle Rodulfus Burgonya Dükalığı'nı devralmıştır.

Rodulfus, Emma ile evlendikten sonra I. Rotbertus'un en önemli destekçilerinden biri olmuştur. Bilindiği üzere 922 isyanı sırasında I. Rotbertus, Burgonya'ya bizzat giderek Rodulfus'tan askerî destek talep etmişti. Kuvvetleriyle birlikte Nesturya'ya gelen Rodulfus kardeşi Hugo ile birlikte Reims civarında Karolus'un iki yüz kişilik kuvvetini bertaraf etmişti. Rodulfus'un Soissons Savaşı'ndaki rolü kaynaklarda belirtilmemektedir. Burgonya'ya geri dönmüş olduğundan eminiz çünkü Karolus'un hâkimiyetini kabul etmemekte ısrar eden soylular savaşın akabinde Burgonya'ya giderek Rodulfus'u Nesturya'ya getirmişlerdir.

1.4.2. Kral Seçilmesi ve İlk Yılları (923-930)

Rodulfus, 13 Temmuz 923 tarihinde Soissons'taki Aziz Médard Manastırı'nda Sens Başpiskoposu Walthariusun elinden taç giymiştir. Bu, Kral Odo'ya taç giydiren Walthariustur. XI. yüzyıl Benedikten kronikçisi Rodulfus Glaber, Kral Rodulfus'un bedenen ve zihnen yetenekli olduğunu belirtmektedir. Onun kroniği dışında herhangi bir kaynakta rastlanmayan bir ayrıntı ise, Büyük Hugo'nun, kardeşi Emma'ya kral olarak kendisini mi yoksa kocasını mı görmek istediğini sormasıdır. Buna göre Emma, Rodulfus'u kral olarak görmeyi istediğini söyleyince Hugo, krallık emelinden vazgeçmiştir[269]. Emma'nın, kocasının iktidarı boyunca siyaset sahnesinde aktif bir kraliçe olduğu doğrudur. Ancak daha önce de belirttiğimiz gibi bu anlatıya Rodulfus Glaber dışında rastlanmamaktadır. Adrevaldus, Hug'nun kraliyet nişanını alacak kadar büyük olmadığını, II. Heribertus'un ise özellikle Karolus'un hapsi sonrasında bir kesim soylular tarafından sevilmediği için kral seçilmediğini belirtmiştir[270]. Benzer düşüncelere Dijon'daki Aziz Benignus Manastırı Kroniği'nde de yer verilmiştir[271]. Aimoinus da aynı fikri

[269] Glaber, 1886: 7-8.
[270] Adrevald, 2019: 207.
[271] C*hronique de l'abbaye de Saint-Bénigne de Dijon: suivie de la Chronique de Saint-Pierre de Bèze*, 1875: 123.

dile getirmiştir[272]. Ancak Soissons Savaşı sırasında Hugo yaklaşık yirmi beş yaşındadır ve Batı Francia, geçmişte çok daha genç krallar görmüştür. Onun seçilmeme nedenini salt yaşında aramak yanlıştır.

İsyancıların neden Rodulfus'u seçtiği sorusu üzerinde durmak gerekmektedir. Soissons Savaşı sona erdiğinde, Karolus'u kral olarak istemeyenlerin temelde üç seçeneği vardı. Bunlar, hiç şüphesiz, Adrevaldus'un da belirttiği gibi Büyük Hugo, II. Heribertus ve Rodulfus'tur. Kaynaklarda seçimin neden Rodulfus'tan yana kullanıldığına dair tatmin edici bir cevap bulunmamaktadır. Hugo, I. Rotbertus'un sağlığında onun sağ kolu olmaya çalışmış, babasının ölümüyle Rotbertusluların sahip olduğu mülkleri elinde toplamış ve Soissons Savaşı'nda askerî yeteneklerini sergilemiştir. Bakıldığında kral olmaya uygun, genç ve sağlıklı bir komutan izlenimi vermektedir. II. Heribertus ise her ne kadar I. Rotbertus'un kızı Adelaide ile evli olsa da kişisel hırslarıyla hareket eden, çıkarları uğruna yeri geldiğinde düşmanla bile anlaşma yapabilecek ve sinsi planları ustalıkla hayata geçirebilen biridir. Belki de onun bu karakteri, Adrevaldus'un ve Dijon Kroniği'nin anonim yazarının söylediği gibi din adamları ve çeşitli ileri gelenler tarafından güvensizlik yaratmıştır[273]. Rodulfus ise her ne kadar güneyli bir isim olsa da sağlığında I. Rotbertus ile eşdeğer sayılabilecek güçte bir babanın oğludur. Burgonya'da sevilen ve saygı duyulan bir gençtir. Emma ile olan evliliği, onu Rotbertuslulara ve dolayısıyla Nesturya aristokrasisine yaklaştırmıştır. İsyanın başarıya ulaşmasında önemli katkıları bulunmaktadır.

II. Richardus ve I. Rotbertus'un peş peşe ölümü, siyaset sahnesinin genç isimlere kalmasına neden olmuştur. Babasının ölümüyle Burgonya'nın bütün idaresi Rodulfus'a geçmişti ve onun desteği olmadan Nesturya soylularının radikal bir karar alması imkânsızdır. Öte yandan, din adamlarıyla da arası oldukça iyidir. Burgonya'da himayesi altında pek çok din adamı bulunmaktadır[274]. Büyük Hugo'nun veya II. Heribertus'un seçildiği bir senaryoda Rodulfus'un desteğinden mahrum kalmak kraliyeti oldukça zor duruma düşürebilirdi. Nitekim, kaynaklar incelendiğinde Rodulfus hakkında I. Rotbertus veya II. Heribertus'un tersine olumlu bir bakış açısı olduğu görülür. Richerus, Rodulfus'un son derece enerjik biri olduğunu vurgularken, Fleuryli Hugo ise onun sert ve krallığı korumakta son derece başarılı olduğunu söylemektedir[275]. Peki, Düz Karolus'u kabul etmeyen soylular neden yeni krallarını Karolenj Hanedanı içinde aramamışlardı? Aslında Karolus'un, Wessexli Eadgifu'dan olan Ludovicus

[272] Aimoinus, 1851: 375.
[273] Lauer, 1910: 11-12.
[274] Lauer, 1910: 12.
[275] Hugo, 1851: 381-382; Richerus, 1877: 30-31.

isimli bir oğlu vardı. Babasının başına gelen felaketten sonra, annesi Eadgifu, Ludovicus'u Wessex'e kaçırmıştır. Bu yüzden, literatürde "Denizaşırı Ludovicus" olarak da geçmektedir.

Rodulfus'un on üç yıllık iktidarı, oldukça karmaşık ve derinlemesine incelenmesi gereken bir dönemdir. Bu süre zarfında Norman saldırıları artmış; Normandiya, Lotharingia, Akitanya ve Doğu Francia Kralı I. Heinricus ile ilişkiler büyük dalgalanmalar yaşamıştır. Ayrıca, aristokrasinin iki önemli figürü olan Büyük Hugo ve II. Heribertus arasındaki çekişmeler, Rodulfus'u sık sık meşgul eden başlıca meseleler olmuştur. Onun öncelikli ilgilendiği konu, tanınırlığını artırmak olmuştur. Rollo'nun Normandiya için yaptığı vasallık Düz Karolus içindi. Bu yüzden Normandiya, Rodulfus'un iktidarını tanımadı. Lotharingia da bundan kaçındı. Ancak Burgonya (Rodulfus'un hâkimiyetinin en baskın olduğu bölge olmakla beraber ordusunun çekirdeğini Burgonyalı askerler oluşturur), Autun, Sens, Dijon, Auxerre, Metz, Verdun, Amiens, Troyes, Brie ve en önemlisi Reims ile Laon, Rodulfus'u tanımıştı. Büyük Hugo'nun ve dolayısıyla II. Heribertus ile Vermandois'nın da desteğine sahipti. Ancak krallığın geri kalan bölgeleri, örneğin Akitanya, İber Yarımadası'ndaki topraklar, Lotharingia ve Bretonya gibi yerler, Rodulfus'u tanımıyordu. Özellikle Akitanya, Karolus karşıtı Frankları açıkça "hain" olarak nitelendiriyordu[276]. Bu bölgeler, 920 İsyanı'ndan bu yana Düz Karolus yanlısı bir tutum içerisindeydi[277]. Toulouse, Poitou ve Rouergue gibi bölgeler, ilerleyen yıllarda Rodulfus'un iktidarını kabul edeceklerdir[278]. Rodulfus'un bir isyan sonucu kral olduğunu göz önünde bulundurduğumuzda iktidarının ilk yıllarında tüm bölgelerce tanınmaması son derece doğaldır. İktidarı boyunca hâkimiyetini pekiştirmek için gerçekten de çok enerjik bir politika izlemiştir.

Karolus, Péronne'da tutsak iken, Rodulfus'a karşı Normanları kışkırtmak için Rollo'ya pek çok elçi göndermişti. Rollo, Karolus'a vasallık yemini etmişti; bu yüzden Rodulfus Normandiya'da tanınmıyordu. Bunu fırsat bilerek Rouen'dan gelen Normanlarla birlikte Seine Nehri'ni geçerek Rodulfus'a başarısız bir saldırı girişiminde bulundu. Ancak geri çekilmek zorunda kaldı. Sonrasında Rodulfus ilerleyerek Normandiya'ya girdi ve misilleme olarak bölgeyi yağmaladı. Bu hamlesi, egemenliğini tanımayanlara karşı sert bir kral olduğunu gösteren güçlü bir mesaj niteliğindeydi[279]. Böylece, kraliyet ile Normandiya arasında sonraki yıllarda devam edecek çatışmaların ilki gerçekleşmiş oldu. Rodulfus, Normandiya tehlikesini bertaraf ettikten kısa bir süre sonra, Lotharingia'dan gelen elçiler bölgenin Rodulfus'un krallığını tanıyacağını bildirdiler. Kral, Hugo ve II. Heribertus'u krallığı koruması için

[276] Doniol, 1864: 51.
[277] Lauer, 1910: 14-18.
[278] Dunbabin, 2000b: 380.
[279] Lauer, 1910: 25.

görevlendirerek Lotharingia'ya doğru yola çıktı. Bu sırada Emma, Reims'da Seulfus tarafından kraliçe tacı giydirilerek kutsandı[280]. Emma, I. Rotbertus'un kızı olarak oldukça hırslı bir kraliçe profili çizmektedir. Capet Hanedanı'nın kadın üyeleri arasında siyasi arenada ön plana çıkmayı başaran ilk kadınlardan biridir.

Rodulfus, Lotharingia'dan döndükten sonra, Metz Piskoposu Wigericus'un davetiyle Alsace bölgesindeki Saverne adlı kaleyi ele geçirip Laon'a döndü. O sıralarda Normanlar, sürekli olarak Seine Nehri civarına saldırıyorlardı. Bu saldırılara özellikle II. Heribertus ve Seulfus karşı koymaya çalışıyordu. Rodulfus Laon'a döndüğünde, elçileri aracılığıyla Normanlar ile mayıs ayına kadar sürecek bir ateşkes sağladı. Rodulfus'un tahta geçtiği ilk yıl, krallığın çeşitli bölgelerinde hâkimiyetini pekiştirmekle geçti. Norman tehlikesiyle uğraşılırken I. Heinricus, Lotharingia'ya gelerek bölgede hâkimiyet kurmaya çalıştı. Bunun üzerine, Rodulfus hızla ordusunu toplayarak Lotharingia'ya doğru harekete geçti. Ancak I. Heinricus, Rodulfus'un gelişini öğrenince yağmalarını durdurarak Doğu Francia'ya geri döndü[281].

924 yılının başlarında Kral Rodulfus, Akitanya Dükü II. Wilelmus üzerinde hâkimiyet kurmaya çalıştı. II. Wilelmus, Rodulfus'un bir orduyla üzerine gelmekte olduğunu öğrenince önce elçilerini gönderdi, ardından kendisi de Loire Nehri'ne doğru yola çıktı. Sekiz gün süren görüşmelerin ardından, II. Wilelmus, Rodulfus'un egemenliğini tanımayı kabul etti. Kral da buna karşılık olarak Bourges'u ona iade etti[282].

Güneyde yaşananlar devam ederken, Auxerre Kontu Ragenard, Rodulfus'un iktidarına karşı çıkarak Mont-Saint-Jean Kalesi'ni ele geçirdi. Ancak Ragenard'ın yeğenleri Walonis ve Gislebertus, Rodulfus'a karşı gelmeyi reddederek kaleyi ele geçirmesine destek olmaya çalıştılar. Ragenard, Rodulfus'un kaleye doğru ilerlediğini öğrendiğinde, oğlunu rehine olarak Kral'a gönderdi. Rodulfus, kardeşi Hugo'nun tavsiyesi üzerine bu rehini kabul ederek Ragenard'a saldırmaktan vazgeçti. Ancak bu geçici bir ateşkes oldu; yılın ilerleyen dönemlerinde Rodulfus, kaleye geri dönerek bu kez kaleyi ele geçirdi[283].

924 yılının ilerleyen dönemlerinde, Lotharingia bölgesinde bir iç çatışma patlak verdi. Kont Berengarius'un yeğeni Gilbertus, isyan ederek Rodulfus'un desteğini almak için elçiler gönderdi. Ancak Rodulfus bunu reddetti. Attigny'de bir meclis toplayıp Lotharingia'da hâkimiyetini henüz kabul etmemiş kontların üzerine sefere çıkmayı planladığı esnada şiddetli bir hastalığa yakalandı. Dönemin kaynaklarında hastalığın ne olduğu belirtilmemiştir; Richerus ise bunun ateşli bir hastalık olduğunu söylemektedir. Rodulfus'a dair çevresindeki herkes,

[280] Flodoard, 1905: 15-17.
[281] Flodoard, 1905: 17-18.
[282] Richerus, 1877: 31; Flodoard, 1905: 19-21.
[283] Flodoard, 1905: 21-22.

iyileşeceğine dair umutlarını kesmişti. Kral, Aziz Remigius'un yardımını alması için Reims'a taşındı. Burada sahip olduğu hazinelerin çoğunu Nesturya ve Burgonya'daki manastırlara dağıttı. Dört haftalık bir iyileşme sürecinden sonra, Soissons'a ardından Burgonya'ya gitti[284]. Rodulfus, Batı Francia'nın alışık olmadığı bir kral portresi çizmektedir. Karolenj veya Rotbertus soyundan gelen krallar, genellikle Nesturya'ya bağlı birer hükümdar olarak bilinirken, Rodulfus her iki aileye de akraba olan ve zamanının büyük bir bölümünü Burgonya'da geçirip dükalığın işlerini yürüten bir kral olarak öne çıkmıştır.

Rollo ve adamlarının Normandiya'ya yerleşmesi, Galya'yı istila etmek için gelen çeşitli Norman liderlerinin sonunu getirmemiştir. Rodulfus döneminde bu liderlerden öne çıkan isimlerden biri Rögnvald'dır. Düz Karolus'un hapisteyken farklı kişilere elçiler gönderip Rodulfus'a karşı muhalefet yapmaya çalıştığı bilinmektedir. Rögnvald'ın 924 yılı sonlarında Oise Nehri'ni geçip Rouen'a gelerek asker toplayıp II. Heribertus'un topraklarına saldırması, onun da Karolus ile anlaşmış olabileceği sorusunu akla getirmektedir[285]. Rögnvald, Seine-Loire bölgesindeyken tıpkı Rollo gibi yerleşmeye hevesli bir liderdi[286]. Büyük Hugo, Rögnvald ile anlaşma yaparak onu Loire bölgesinden uzaklaştırmayı başardı, ancak bu sefer de Burgonya tehdit altına girdi.

924 yılının Aralık ayında Rögnvald, ordusuyla birlikte Burgonya'ya girdi. Sens Kontu Warnerius, Dijon Kontu Manasses, Langres Başpiskoposu Gozcelinus ve Troyes Başpiskoposu Ansegisus, vasallarıyla birlikte Norman ilerleyişine karşı direniş gösterdiler. Chalmont'ta meydana gelen savaşta, Flodoardus'un aktardığına göre, bine yakın Norman askeri öldürüldü. Ancak Warnerius ve Ansegisus da çatışma sırasında hayatlarını kaybettiler. Bu olayın haberini alan Kral Rodulfus, vakit kaybetmeden Burgonya'ya doğru harekete geçti. Rögnvald'ın Norman kuvvetleri ise kuzeye çekilerek Seine Nehri yakınlarında kamp kurmuştu. Rodulfus'un yanında II. Heribertus, Soissons Piskoposu Abbo ve Reims'tan pek çok vasalı bulunuyordu. Rodulfus Burgonya'ya ulaştığında bölgeden pek çok Burgonyalı asker de onun ordusuna katıldı. Bu birlikler önden Norman kampına saldırarak düşmanın gücünü kısmen zayıflattılar. Bu esnada Hugo, Seine Nehri'nin karşı kıyısında bir mevzi almıştı. Ancak Frank ana ordusu, Paris'ten gelmesi beklenen gemilerin gecikmesi nedeniyle henüz çatışmaya dâhil olamamıştı. Rögnvald, Frank ordusundaki bu yavaşlığı fırsata çevirerek yanına sadece birkaç asker alıp Rodulfus'a ihanet eden bazı Frank askerlerinin yardımıyla kuşatmayı yararak gizlice kaçmayı başardı[287].

---

[284] Flodoard, 1905: 23-24; Richerus, 1877: 31.
[285] Chédeville ve Guillotel, 1984: 378-379.
[286] Searle, 1988: 49-50.
[287] Flodoard, 1905: 26-30.

Burgonya'daki Norman tehdidi şimdilik sona ermişti. Ancak kuzeydeki Normanlar hâlâ Loire-Seine bölgesindeki faaliyetlerini devam ettiriyorlardı. 925 yılının başlarında bir grup Norman, Noyon'a saldırdı. Ancak şehrin garnizonu saldırıyı püskürtmeyi başardı. Büyük Hugo da Parisli sadık adamlarıyla birlikte Rouen Normanlarının topraklarının bir kısmını yağmaladı. II. Heribertus ise Oise Nehri kenarına kamp kurarak buradan geçecek Normanları bekliyordu. Rodulfus, kuzeydeki hareketliliği fark ederek derhâl bölgeye geldi. Normanlara ciddi bir darbe indirmek için savaş çağrısında bulundu. II. Heribertus, Reims şehrinden destekçileriyle birlikte Normanlara karşı harekete geçti. Flandre Kontu Arnulfus da Rodulfus'un çağrısına katıldı. Kralın birlikleri, Saint-Maritime yakınlarındaki Eu'daki bir Norman kalesine saldırdılar. Rollo da kaleye destek olarak bin Norman askeri göndermişti. Rodulfus'un ordusu, surları aşarak kalenin içine girmeyi başardı. Böylece kale Frankların eline geçti[288]. 925 yılında Normanlara karşı ardı ardına zaferler kazanılırken, II. Heribertus ile Rotbertusluların arasındaki ilişkiyi geri dönülmez şekilde değiştiren bir gelişme yaşandı: Reims Başpiskoposu Seulfus'un ölümü.

II. Heribertus hayatı boyunca daima Reims Kilisesi'ne yakın bir siyasi pozisyonda durmuştur. Şehrin dinî ve siyasi gücünden yararlanmaya çalışmıştır. Kral Rodulfus'a askerî destek sağladığı savaşlara Reims bölgesinden pek çok sadık adamıyla katılmıştır. Geçmişten beri süregelen Karolenj- Rotbertuslu çekişmesine kendi çıkarları doğrultusunda zaman zaman dâhil olmuştur. Kendisi, söz konusu yüzyılda büyük aileler arasındaki taht mücadelelerine doğrudan katılmayan kontların, kendi çıkarlarını gözeterek nasıl stratejik manevralar yapabileceğine dair önemli bir örnek teşkil eder[289]. Seulfus'un ölümü II. Heribertus'un Reims'taki etkinliğini artırmak için bir fırsattı. Flodoardus, Başpiskoposu II. Heribertus'un öldürdüğü yönündeki dedikoduların varlığından bahseder[290]. Reims'a gelen II. Heribertus şehrin ileri gelenleriyle anlaşarak I. Rotbertus'un kızı Adelaide ile olan evliliğinden doğan ve henüz beş yaşında olan oğlu Hugo'nun başpiskopos olarak atanmasını sağladı. Böylelikle oğlu aracılığıyla Reims Kilisesi'ni kendisine bağlamış oldu.

Hugo'nun henüz beş yaşında başpiskopos olarak atanması, kilisenin siyasi amaçlarla kullanıldığının açık bir göstergesidir. II. Heribertus, bu atama için Kral Rodulfus'un ve Papa X. Iohannes'in onayını almak zorundaydı. Bu amaçla Burgonya'da bulunan kralın yanına gitti. Rodulfus, Reims Kilisesi'nin geleneklerine ve kilisenin önde gelen şahsiyetlerine saygı gösterildiği sürece onayı vereceğini belirtti. Ancak Hugo'nun başpiskoposluğunu kalıcı olarak tanımadı, çünkü Hugo henüz reşit değildi ve dinî görevleri yerine getirecek yeterlilikte değildi.

---

[288] Flodoard, 1905: 30-33.
[289] McNair, 2017: 10.
[290] Flodoard, 1854: 518.

Papa'nın yanına ise Abbo gitti. Papa, Abbo'nun Hugo'ya bir tür naiplik yapması karşılığında II. Heribertus'un kararlarını kabul etti[291]. Artık Reims Başpiskoposu beş yaşındaki Hugo'ydu. Bu atama, II. Heribertus'un uzun zamandır nüfuzunu arttırmaya çalıştığı Reims Kilisesi'nin en yüksek makamını dolaylı yoldan ele geçirmesi anlamına geliyordu. II. Heribertus'un bu başarısı uzun ömürlü olmayacaktı. Çünkü Kral'a verdiği sözleri tutmakta başarısız olacaktı.

Hugo'nun atanması Kral Rodulfus ve II. Heribertus arasındaki ilişkiyi zedelememişti. 926 yılı içinde vakit kaybetmeden Artois kıyılarına saldıran Normanlara karşı bir savaşa daha girdiler. Normanlar bir gece vakti karanlıktan yararlanıp Frankların karargâhına baskın yaptı. Ancak başarısız olarak geri püskürtüldüler. Rodulfus, bu savaştan yaralı olarak galip çıktı ve Laon'a geri döndü[292]. Tedavi süreci devam ederken, Normanların yanı sıra Macarlar da Laon ve Reims çevresinde saldırılar düzenlemeye başladılar. Tam bu sırada Akitanya Dükü II. Wilelmus, Kral'a karşı isyan etti ve kardeşi Alfred Nevers'e saldırdı. Rodulfus, Normanlarla para karşılığında bir barış anlaşması yaparak Frank ve Burgonyalı askerlerden oluşan bir ordu kurdu ve II. Heribertus'u da yanına alarak güneye indi. Ancak Macar saldırılarının haberleri arka arkaya gelmeye devam edince geri çekilmek zorunda kaldı. Macarlar ise aniden saldırılarını durdurup gözden kayboldu[293]. 927 yılı yaklaşırken, Rodulfus ve II. Heribertus arasında bir süredir beklenen ayrılık nihayet patlak verdi.

II. Heribertus Reims'tan sonra Laon'un da üzerinde nüfuz sahibi olmak istiyordu. 926 yılı içinde Laon Kontu Rotgarius ölmüştü. Bu kaçırılmaz bir fırsattı. II. Heribertus boşalan kontluğa oğullarından Odo'nun geçmesini istedi. Böylelikle oğulları vasıtasıyla Nesturya'nın en önemli üç merkezinden ikisini ele geçirmiş olacaktı ki, bu da kraliyet açısından büyük bir tehditti. Rodulfus bu karara karşı çıktı. 927 yılı başlarında Kral ile II. Heribertus'un arası Laon Kontluğu meselesi yüzünden açılmış oldu. Büyük Hugo, Reims meselesinde tarafsız bir tutum sergilemiş olsa da Laon meselesinde Kral Rodulfus'un yanında yer alacaktı. Bununla birlikte, bu kararını hızla hayata geçirmemiş, II. Heribertus ile dostane ilişkilerini sürdürmüştü. Hatta birlikte Loire Nehri'ni tehdit eden bir Norman birliğine karşı ortak bir askerî harekâta giriştiler. Ancak bu seferde başarı sağlayamadılar ve Normanlarla fidye karşılığında bir barış anlaşması yapmak zorunda kaldılar. Rodulfus'un Trosly'de düzenlenen sinoda katılmaması ise aralarındaki iplerin kopmasına yol açtı. Kral Rodulfus, II. Heribertus'tan sinodun Compiègne'de düzenlenmesini talep etmişti, ancak II. Heribertus bu isteği yerine getirmedi. Rodulfus'un emrine itaatsizlik eden II. Heribertus, Laon'a doğru harekete geçti. I. Heinricus'a

[291] Flodoard, 32-33.
[292] Richerus, 1877: 32-33; Flodoard, 1905: 33.
[293] Lauer, 1910: 44.

elçilerini göndererek desteğini talep etti. Rodulfus ise ordusunu önden göndererek Laon'un II. Heribertus'un eline geçmesini engelledi ve ardından bizzat şehre gelerek kontrolü sağladı. Ancak II. Heribertus'un elinde Rodulfus'a karşı kullanabileceği güçlü bir koz bulunuyordu: Düz Karolus'u hapisten çıkarıp Vermandois Kontluğu'nun başkenti Saint-Quentin'e getirerek onu kral olarak tanıdığını ilan etti[294]. Ancak II. Heribertus bununla da sınırlı kalmayacaktı.

Bilindiği üzere Rollo sadakatinin Düz Karolus'a olduğunu ve Rodulfus'u kapsamadığını iddia ederek Batı Francia topraklarına olan akınlarına devam ediyordu. Bu akınlardaki başarısızlığı ve artık yaşlanmış olması dolayısıyla olmalı ki, 927 yılına gelindiğinde Normandiya'nın başında oğlu Wilelmus Uzunkılıç'ı görülmektedir. Wilelmus, babasının Galya'ya gelişinden çok önce İskandinavya topraklarında doğmuştu. Bir Norman savaşçısı olarak büyütülmüş, hırslı ve liderlik özelliklerine sahip biriydi. Rodulfus'a bağlılık yemini etmişti[295]. Wilelmus ileri gelenler tarafından Rollo'nun hayatının son yıllarındaki başarısızlıklarını ve kontluk üzerindeki hâkimiyet kaybını terse çevirecek biri olarak görülüyordu[296]. II. Heribertus, Karolus'u da yanına alarak Rouen'a gidip Wilelmus'un desteğini kazandı. Barışın bir göstergesi olarak oğlunu, Odo'yu rehin verdi. Ardından, Papa X. Iohannes'in desteğini arkasına almak amacıyla diplomatik girişimlerde bulundu. Ancak bu planı, Papa'nın İtalya Kralı Hugo'nun kardeşi Widon tarafından yakalanarak hapsedilmesiyle suya düştü. II. Heribertus, bu engellemeye rağmen Laon'a bir kez daha saldırarak şehri bu kez ele geçirmeyi başardı. Şehirde kalan Kraliçe Emma, şehri terk etmeyi reddetti. O sırada Burgonya'da bulunan Rodulfus, bu durumu öğrenince büyük bir öfkeye kapıldı ve derhâl Laon'a doğru harekete geçti. Yol boyunca geçtiği bölgelerde geniş çaplı yıkım ve tahribat yaparak ilerliyordu. Durumun krallığın zararına bir savaşa dönüşmesini engellemeye çalışan Büyük Hugo, Oise Nehri yakınlarında bir toplantı düzenledi. Ancak bu toplantıdan somut bir sonuç çıkmadı. Taraflar karşılıklı olarak rehineler verdi ve ikinci bir görüşme yapılması kararlaştırılarak toplantı sona erdi. Rodulfus ise Burgonya'ya geri döndü[297].

Rodulfus ile II. Heribertus arasındaki ikinci toplantı, 928 yılında Reims şehrinde yapıldı. Toplantı sonucu II. Heribertus'un lehine oldu. Kraliçe Emma, Laon'u terk ederek Rodulfus'la birlikte Burgonya'ya çekilmek zorunda kaldı. Düz Karolus ise anlaşmanın sonucu olarak tekrar hapse kapatıldı. Rodulfus onu hapisteyken bir krala yakışır biçimde ziyaret etmiş ve hediyeler sunmuştur. Hatta Attigny bölgesinin gelirlerini Karolus'a aktarılmasını sağlamıştır[298]. 920'li

[294] Richerus, 1877: 33; Flodoard, 1905: 37-40.
[295] Hugo, 1851: 382.
[296] Crouch, 2007: 7-9.
[297] Flodoard, 1854: 522-523; Flodoard, 1905: 40.
[298] Flodoard, 1854: 524-525; Richerus, 1877: 33-34.

yıllar sona ererken II. Heribertus daha önce hiç olmadığı kadar güçlü bir konumdaydı. Rodulfus'un krallığını tekrar tanımıştı ama bu sefer hem Reims hem Laon onun elindeydi. Rodulfus Burgonya'da hâlâ güçlü olsa da kuzeyde ciddi bir şekilde güç kaybetmişti. Reims Toplantı'sı, taraflar arasında bir uzlaşmaydı. 929'un ilk günlerinde Rothildis ölünce Boso birdenbire Chelles Manastırı'nı ve ona bağlı toprakları ele geçirdi. Bu hamleyi ağabeyi Rodulfus'un isteğiyle yapmış olması muhtemeldir. Rodulfus, bölgenin II. Heribertus'un eline geçmesini önlemek için kardeşini harekete geçirmiş gibi görünmektedir[299]. Ancak Büyük Hugo, Boso ve Rodulfus'a karşı çıkarak II. Heribertus'un yanında durdu. II. Heribertus'un Boso'nun en önemli kalelerinden biri olan Marne yakınlarındaki Vitry-en-Perthois Kalesi'ni ele geçirmesine yardımcı oldu. İkilinin I. Heinricus ile görüşmesi sonucu Boso, Doğu Francia Kralına sadakatini ve bağlılığını bildirmek zorunda kaldı[300]. Rodulfus'un krallığında yaşanan iç meselelere bir yabancının müdahale etmesi onun iktidarının zayıflamakta olduğuna işarettir[301]. Düz Karolus, yeniden hapse atılmıştı. Artık Reims ve Laon, Rodulfus'un kontrolünde değildi. Rodulfus, sadece Paris çevresinde ve güneyde gücünü koruyan bir kral konumundaydı. Öte yandan, Karolus'un bu ikinci esareti de uzun sürmeyecekti.

Düz Karolus, 929 yılının sonbaharında altı yıllık esaretin ardından Péronne'da hayatını kaybetti[302]. İktidarı, her ne kadar talihsiz bir esaretle sona ermiş olsa da Fransa tarihinin çok önemli bazı gelişmelerine sahne olmuştur. Hapsedildiği dönemde eski gücüne kavuşmak için çaba sarf etmiş, ancak bu süreçte krallığın düşmanı olan Normanlarla iş birliği yapmasının, soyluların gözünde itibarını daha da zedelediği düşünülmektedir[303]. IV. Ludovicus, babasının ölümünden sonra İngiltere'de kalmaya devam etti. Sonuç olarak Düz Karolus'un hapisteyken gerçekleştirdiği aktif ya da pasif girişimler başarısızlıkla sonuçlandı ve büyük güçlerin siyasi emellerine alet oldu. Rollo, Düz Karolus'un hapsedilmesinden sonra da Hristiyan olmasına rağmen, Batı Francia'ya verdiği sözü unutup akınlarına devam etti. II. Heribertus ise 927 yılında Rodulfus'a gözdağı vermek amacıyla kralı kısa süreliğine hapisten çıkarıp sonra tekrar geri atmaktan çekinmedi. 930 yılı yaklaşırken yedi sene öncesine göre çok farklı bir siyasi tablo vardı. Rodulfus, iktidarının ilk günlerindeki gücünden uzaktı. Kuzeyde Büyük Hugo ve II. Heribertus ön plana geçmişlerdi ve I. Heinricus krallığın iç işlerine rahat bir şekilde müdahale edebiliyordu. Rodulfus'un içine düştüğü durumu düzeltmesi gerekiyordu. Bu süreç, dönemin

[299] Lauer, 1910: 58.
[300] Flodoard, 1905: 40-44.
[301] Lauer, 1910: 58.
[302] Flodoard, 1905: 44.
[303] McNair, 2017: 17.

üç büyük ismi olan Hugo, II. Heribertus ve Rodulfus arasındaki dostluk ve düşmanlıkların iç içe geçtiği ilişkileri daha da çekişmeli hâle getirecekti.

1.4.3. Kral Rodulfus'un Zayıflayan İktidarını Yeniden İnşa Çabaları (930-935)

Rodulfus, 930 yılı itibariyle zayıflayan iktidarını tekrar inşa etmek için çalışmalara başladı. İlk olarak Akitanya'yı yağmalayan bir Norman birliğini Loire Nehri yakınlarında Limousin mevkiinde yok etti. Bu savaştan sonra Akitanyalılar, Kral'a bağlılığını bildirdi. Savaştan sonra Rodulfus, vakit kaybetmeden Nesturya'ya ilerledi. II. Heribertus ile görüşerek Boson'dan aldığı Vitry-en-Perthois Kalesi'ni iade etmesini sağladı. II. Heribertus intikam için Boso'nun Vitry-en-Perthois Kalesi'ni koruyan ve önde gelen vasallarından Ansellus'u toprak karşılığı kendi tarafına çekmeyi başardı. Boso ise misilleme olarak Lotharingia Dükü Gislebertus'tan yardım alarak kaleyi tekrar ele geçirmeyi başardı[304]. Yaşanan gelişmeler II. Heribertus'un aleyhineydi. Rothildis'ten kalan mülkleri kendi üzerine alıp Büyük Hugo'ya hiçbir pay vermemesi nedeniyle araları açıktı. Rodulfus ise bir önceki yıla göre daha güçlü bir konumdaydı.

Kraliçe Emma'nın siyaset sahnesinde aktif bir rol oynadığından daha önce bahsedilmiştir. 931 yılında Avallon Kalesi'ni Dijon Kontu Gislebertus'un elinden alınca kont, kraliçeye ve dolayısıyla Rodulfus'a karşı isyan etti. Bu isyan sırasında Sensli Garnier'in oğlu Kont Richardus'u da yanına aldı. Flodoardus, isyanın sonucundan bahsetmez; ancak Rodulfus ciddi bir direniş gösterememiş olmalıdır. Çünkü kuzeyde çıkan bazı sorunları çözmek zorunda kalmıştır[305]. II. Heribertus kuzeyde iyice güç kazanmıştı ve Dük Gislebertus ile olan yakınlığı tehlikeli bir boyuta ulaşmıştı. Bu nedenle Rodulfus, kuzeye yönelerek Hugo'yu da yanına alıp II. Heribertus'un gücünü kırmaya karar verdi. İkili, II. Heribertus'un Denaïn Kalesi'ni ele geçirip tahrip etti ve ardından Arras'a yöneldiler. Beklendiği gibi II. Heribertus, Gislebertus'un da yardımıyla Rodulfus'a karşı direndi. İki taraf büyük bir savaşın eşiğindeyken müzakere etmeye karar vererek ekim ayına kadar sürecek bir ateşkes ilan ettiler. Ancak ateşkese uyulmadı. II. Heribertus'un Reims civarındaki vasalları, Hugo'nun Rouen Piskoposu'ndan aldığı Brainam Kalesi'ne saldırarak kaleyi yaktılar. II. Heribertus'un adamlarının ateşkese uymadığını gören Rodulfus, misilleme olarak Reims halkına bir mektup gönderdi. Amacı, Reims ve Laon'u II. Heribertus'tan geri almaktı. İlk olarak bu sorunu barışçıl bir girişimle çözmeye çalıştı. Mektubunda Reims halkından Hugo'nun yerine başka bir başpiskopos seçmelerini istedi. Ancak halkın II. Heribertus'un yönetiminden memnun olduğu anlaşılıyordu, çünkü kralın isteği

[304] Richerus, 1877: 35; Flodoard, 1905: 45-46.
[305] Flodoard, 1905: 47-48.

reddedildi. Rodulfus için artık savaştan başka bir seçenek kalmamıştı. Bunu fark eden II. Heribertus ise I. Heinricus'a giderek desteğini talep etti[306].

931 yılında Rodulfus, Reims'ı ve Laon'u geri almak için harekete geçti. Bu sefer yanında Büyük Hugo da vardı. İlk olarak iki şehrin civarındaki yerleri tahrip ederek yağmaladı. Ardından I. Heinricus'un olası bir müdahalesini engellemek için Hugo'yu onun yanına gönderdi. Hugo, Kral'a rehineler verip Rodulfus'un eylemlerine karışmayacağı sözünü aldı. Rodulfus'un Reims'ı II. Heribertus'tan geri almak için çok önemli bir gerekçesi daha vardı. II. Heribertus, 925 yılında Kral'a verdiği sözü tutmamıştı. Aradan geçen altı yılda şehir üzerinde mutlak bir hâkimiyet kurmuştu. Kendisine muhalif olan soyluları şehirden uzaklaştırmıştı. Sürgüne gönderdiği kişiler arasında tarihçi Flodoardus'da yer almaktadır. Rodulfus, kardeşi Boso ile birlikte Reims'e gelerek şehri kuşattı. Kuşatmanın üçüncü haftasında şehre girmeyi başardı. Amacı henüz on bir yaşında olan Hugo'yu görevden alarak kendi sadık adamlarından birini başpiskopos ilan etmekti. Şehir halkıyla konuşarak yeni bir seçime ikna eti. Hugo görevden alındı ve onun yerine II. Heribertus'un kontrolünden Büyük Hugo'nun yönetimine geçen Aziz Remigius Bazilikası'ndan Artoldus adında bir keşişi Reims Başpiskoposu olarak atadı. II. Heribertus ise Laon'a gidip kendisini şehre kapattı. Rodulfus, Laon'a gelerek şehri kuşatma altına aldı. Dayanamayan II. Heribertus, Kral'dan izin alarak eşini şehirde bırakıp teslim oldu[307]. Böylece 932 yılına gelindiğinde, Rodulfus kuzeyde kaybettiği iktidar gücünü yeniden inşa etmişti. Planını titizlikle uygulayarak iki yıl içinde Reims ve Laon'u geri almayı başarmıştı. Üstelik Akitanyalılar'ın sadakatini kazanarak güneyde de eskisinden daha güçlü bir kral hâline gelmişti.

Rodulfus, her ne kadar güneyde güçlenmiş olsa da Dijonlu Gislebertus ve Kont Richardus hâlâ Kral'a boyun eğmeyi reddediyordu. Bu yüzden güneye dönerek onlara ait birçok kaleyi ele geçirdi. Kontlar, Rodulfus'un darbelerine dayanamayarak sonunda boyun eğmek zorunda kaldılar. Ardından tekrar kuzeye yönelen Rodulfus, II. Heribertus'un sahip olduğu Soissons'taki Aziz Medardi Manastırı'nı alarak ona bir darbe daha vurmuş oldu. II. Heribertus güçsüzlüğünün farkındaydı ve manastırı tekrar ele geçirmeyi denemedi bile[308]. Büyük Hugo II. Heribertus'a ciddi bir darbe daha indirmekte kararlıydı. Bu yüzden 933 yılında Saint-Quentin Kalesi'ne saldırdı. İki aylık bir kuşatmanın ardından şehre girmeyi başardı[309]. Kalenin kaybı II. Heribertus için korkunç olmuştur. Bu sebeple ilerleyen dönemlerde kaleyi geri almak için elinden geleni yapacaktır.

---

[306] Richerus 1877: 35; Flodoard, 1905: 48-50.
[307] Flodoard, 1854: 519-520; Richerus, 1877: 35-36; Flodoard, 1905: 51-52.
[308] Flodoard, 1905: 52-54; Lauer, 1910: 66-67.
[309] Flodoard, 1905: 52-54.

Rodulfus, II. Heribertus'a karşı müttefik toplamaya çalışıyordu. İlk olarak Büyük Hugo'nun desteğini kazanmıştı, ardından Lotharingia Dükü Gislebertus'u da yanına çekti. Dük, Péronne'u kuşattı ancak ele geçiremedi. Rodulfus ve Hugo ise II. Heribertus'a ait Hammum Kalesi'ni kuşatarak kaleden rehineler aldıktan sonra kuşatmayı kaldırdı. Aynı yıl Wilelmus Uzunkılıç, Rodulfus'a sadakatini sundu. Rodulfus, II. Heribertus meselesiyle ilgilenebilmek ve Wilelmus ile II. Heribertus arasında olası bir müttefikliği engellemek için, Wilelmus'a sadakati karşılığında Avranches ve Coutances'ı verdi[310]. Normanlar, Düz Karolus'un Rollo'ya verdiği topraklarla yetinmiyordu. Ayrıca İskandinavya'dan Normandiya'ya gelen yeni göç akınları da nüfusun Normanlar, Düz Karolus'un Rollo'ya verdiği topraklarla yetinmiyordu. Ayrıca İskandinavya'dan Normandiya'ya gelen yeni göç akınları da nüfusun artmasına, dolayısıyla yayılmacı bir politika izlenmesine sebep oluyordu[311]. Wilelmus ise Rodulfus ile II. Heribertus arasındaki çekişmeyi fırsata çevirerek Normandiya'nın sınırlarını genişletmeyi başarmıştır.

Rodulfus, her ne kadar Normanlara toprak bırakmak zorunda kalsa da II. Heribertus'a karşı ardı ardına zaferler kazanmaya devam ediyordu. 933 yılı bitmeden II. Heribertus'un elindeki Paris ve Reims arasında bulunan Thierry Şatosu'nu ele geçirip Kraliçe Emma'nın gözetimine bıraktı. II. Heribertus, Rodulfus- Hugo ittifakına karşı oldukça güçsüz bir konuma düşmüştü. Gücünü tekrar toplamak için ilk olarak Saint-Quentin Kalesi'ne saldırıp ele geçirmeyi başardı. Hugo'nun kalede bıraktığı garnizon, kuşatmanın şiddeti karşısında yetersiz kaldı. Hugo, karşı hamle olarak kaleye gelip tekrar ele geçirdi ve II. Heribertus'un kaleyi emanet ettiği Tredunus'u asarak öldürdü. Ardından, Reims Başpiskoposu Artoldus'un da yardımıyla II. Heribertus'un Raugam isimli kalesini de ele geçirdi[312].

II. Heribertus, kaybettiklerini geri kazanmak için ilk olarak Thierry Şatosu'nu tekrar ele geçirip kaleye bir garnizon bıraktı. Haberi öğrenen Büyük Hugo, Rodulfus'u da yanına alarak kaleyi tekrar ele geçirdi. II. Heribertus ile ekim ayına kadar sürecek bir ateşkes anlaşması imzaladılar. Anlaşma gereğince II. Heribertus'a Thierry Şatosu'dan vazgeçmesi karşılığında Péronne ve Hammus'un yönetim hakkı verilmiştir. Thierry Şatosu, konumu itibariyle çok stratejik bir konumda yer aldığı için Rodulfus'un önem verdiği bir yerdi. Anlaşmanın imzalanmasından kısa bir süre sonra Kraliçe Emma hayatını kaybetti[313]. Kendisi, Capet tarihinin öne çıkan ilk kadın üyesidir. Eşinin iktidarı döneminde siyasette aktif rol oynamıştır. Hayatının büyük kısmını Laon'da geçirmiş ve II. Heribertus'un kuşatmalarına karşı durmuştur.

---

[310] Flodoard, 1905: 53-54.
[311] Bloch, 2019: 70.
[312] Flodoard, 1905: 54-57.
[313] Flodoard, 1905: 57-60.

Rodulfus, Emma'nın yönetim ve idari yeteneklerinin farkında olduğu için, kendisi Burgonya'dayken bazı kalelerin yönetimini ona bırakmıştır.

Rodulfus, eşinin ölümünden sonra Batı Francia üzerindeki hâkimiyetini arttırma çabalarına hız kesmeden devam etti. 935 yılının başlarında kralın otoritesine karşı gelen Nevers Kontu Godefridus'un elindeki Viriliacum Kalesi'ni ele geçirerek kontu esir aldı. Ardından Paskalya Bayramı'nı geçirmek için Laon'a gitti. Rodulfus Laon'dayken, kaynaklarda belirtilmeyen bir sebepten dolayı kraliyet askerleri ile Laon Kilisesi'nin üyeleri arasında bir kavga çıktı. Şehirde çıkan kargaşada her iki taraftan da yaralanan ve ölenler oldu. Bunun üzerine Rodulfus, vasallarıyla bir toplantı düzenlemek ve sorunu çözmek için Soissons'a geçti. Ardından Lotharingia yakınlarındaki Clignancourt'da Kral I. Heinricus ile görüştü. Bu görüşmede II. Heribertus, Rodulfus'un huzuruna çıkarıldı. Vermandois Kontu, Rodulfus'un mutlak hâkimiyeti karşısında boyun eğerek eylemlerini durduracağına dair yemin etti. Bunun karşılığında Kral ona, Büyük Hugo tarafından ele geçirilen bazı topraklarını iade etti ve ikisi arasında kesin bir barış sağlandı. I. Heinricus ise Lotharingia topraklarındaki Pons'un yönetimini II. Heribertus'a teslim etti. Özellikle Pons'un I. Heinricus'un elinden çıkması, Batı Francia'nın Lotharingia politikaları açısından oldukça önemliydi. Toplantının ardından Rodulfus hızla güneye indi, çünkü Macarlar Burgonya'ya saldırarak Vézelay Manastırı gibi önemli yerleri yağmalamışlardı. Ancak Rodulfus'un yaklaştığını duyan Macarlar geri çekilerek İtalya'ya kaçtılar[314].

1.4.4. Kral Rodulfus'un Ölümü (936)

Rodulfus, Macarların İtalya'ya kaçışından sonra kuzeye geri döndü ve 936 yılının ilk günlerinde hayatını kaybetti. Sens'deki Aziz Columba Manastırı'na gömüldü. Ölümüne yakın kırk beş veya kırk altı yaşlarında olmalıdır. Richerus, kralın ölümünden önce Reims civarında yayılan ve pek çok kişinin hayatına mâl olan bir veba salgınından bahseder[315]. Ayrıca, Rodulfus'un 935 yılının sonbaharı boyunca kakeksi hastalığıyla mücadele ettiğini belirtir. Kakeksi, istemsiz kilo kaybı, kas erimesi ve genel zayıflık ile karakterize edilen bir metabolik bozukluktur. Rodulfus, iktidarı boyunca Batı Francia'nın en aktif krallarından biri olarak tanınmıştır. Burgonyalı bir soylu olarak sürekli kuzey ve güney arasında gidip gelmiş, Normanlar, Macarlar ve kraliyete karşı isyan eden kontlarla mücadele ederek sayısız savaşa katılmıştır. Sürekli hareket hâlinde olması, sağlığını olumsuz etkilemiş ve Richerus'un belirttiği gibi bir hastalığa yakalanmış olması oldukça muhtemeldir.

---

[314] Lauer, 1910: 75-76.
[315] Richerus, 1877: 38-39.

Rodulfus, hem Karolenjler hem de Rotbertuslular için felaketle sonuçlanan bir isyanın ardından kral seçilmişti. Burgonyalı bir soylu olarak Nesturya'nın büyük kontlarının birbirlerini kral olarak kabul edemeyeceği bir dönemde uzlaşma adayı olarak öne çıkmıştı[316]. I. Rotbertus ile olan yakınlığı, Karolenj yanlısı kesimler tarafından krallığının ilk yıllarında tepkiyle karşılanmasına neden olmuştu ve bu tepki Orta Çağ boyunca devam etti[317]. Ancak Rodulfus, belki de 923 yılında onu kral seçenleri bile şaşırtacak şekilde, başarılı bir iktidar dönemi geçirmiştir. 922 İsyanı her ne kadar Düz Karolus'u tahttan indirme noktasında başarıya ulaşmışsa da Batı Francia'daki güç dengelerini Rotbertusluların aleyhine olacak şekilde değiştirmiştir. İsyana civar bölgelerden katılan kontlar, kraliyetin geleceğini belirlemiş ve böylece Nesturya'nın iç işlerine müdâhil olmuşlardır. Özellikle Burgonya, Akitanya, Vermandois ve Normandiya bölgelerinin kontları bu süreçte ön plana çıkmıştır. Yayılmacı politikalar güden bu kişiler, kraliyetin içine düştüğü zayıf durumdan yararlanmışlardır. Bu noktada Rodulfus'un varlığı, Rotbertusluların ve dolayısıyla Capetlerin geleceğinde kritik bir yer tutmuştur. Burgonyalı olmasına rağmen, Nesturya merkezli bir krallığın lideri olarak iki bölge arasında ayrım gözetmemiştir. Doğu Francia, Lotharingia ve Normandiya gibi bölgelerin liderlerinin Batı Francia'nın iç işlerine karışmasını engellemeye çalışmıştır. Frank geleneklerine hâkim ve saygılı biri olarak krallığın merkezini güneye taşıma gayretinde olmamış; Reims, Laon ve Soissons gibi Frank geleneklerinde önemli yer tutan şehirler için mücadele etmiştir. Güçlü Rotbertus'tan beri süregelen Normanlarla mücadele geleneğini devam ettirmiştir. Ayrıca, krallığın kendisinden sonra kardeşlerine geçmesini sağlamaya çalışmamış, bu kararı Batı Francialılara bırakmayı tercih etmiştir.

Rodulfus'un iktidarı, Capet Hanedanı tarihinde tam olarak aydınlatılamamış bir dönemdir. Dönemin kaynaklarının yetersizliği ve Rodulfus'un doğrudan bu hanedanın bir üyesi olmaması, bu durumda etkili olmuş olabilir. Nitekim Flodoardus dışında bu dönem hakkında yazılanlar son derece yüzeyseldir. Rodulfus'un nispeten kısa sayılabilecek on üç yıllık iktidarı, modern tarihçilerin eserlerinde de kendisine çok az yer bulabilmiştir. Ancak bu dönemin Capet tarihi açısından önemi, süresinden çok daha fazladır. Rodulfus, dolaylı yoldan Hugo Capet'in iktidarına giden sürecin zeminini hazırlamıştır. II. Heribertus gibi yayılmacı politikalar güden kontların iktidar olmasının önüne set çekmiştir. Ayrıca, Bivinid Hanedanı üyesi birisini veliaht ilan etmeyerek Karolenj-Rotbertuslu çekişmesine üçüncü bir aile eklememiştir. Kendisinden sonra gelecek kralın seçimini soylulara bırakması, Karolenjlerin bir süre daha iktidarda kalmasını mümkün kılmıştır. Rodulfus'tan sonra zırasıyla tahta geçen ve bu çalışmada "Son

[316] Bradbury, 2007: 35.
[317] James, 1982: 182.

Karolenjler" olarak adlandırılacak olan üç kralın (IV. Ludovicus, Lotharius ve V. Ludovicus) alışılmışın dışında görece zayıf bir Karolenj portresi çizmesi, Büyük Hugo ve oğlu Hugo Capet'in ön plana çıkmasına ve 987 yılında Capetlerin mutlak iktidarı ele geçirmesine zemin hazırlamıştır.

İKİNCİ BÖLÜM
SON KAROLENJLER DÖNEMİ VE CAPET HANEDANI İKTİDARINA GİDEN SÜREÇ (936-987)

Evlilik yoluyla Rotbertuslular ile akraba olan Burgonyalı Kral Rodulfus'un 936 yılındaki ölümü, Batı Francia tarihinin, 888'de Kral Odo'nun tahta çıkmasıyla başlayan ve fazlasıyla karmaşık olaylara sahne olan bir dönemini kapatmış gibi görünse de bu yorum isabetli görünmemektedir. Onun ölümüyle birlikte bir süredir iki aile arasında gidip gelen Batı Francia tacı, tam yarım asır boyunca Karolenjlerin elinde kalmıştır. Sırasıyla IV. Ludovicus, Lotharius ve V. Ludovicus'un tahta çıktığı ve 936-987 yıllarını kapsayan bu dönem "Son Karolenjler Dönemi" olarak adlandırılacaktır. Ancak bu dönemde tacın tek bir ailede bulunması, Karolenjler için Rotbertuslular tehdidini ortadan kaldırmamıştır. Başta Büyük Hugo ve Hugo Capet olmak üzere, ailenin diğer önde gelen üyelerinin Karolenj krallar üzerinde yarattığı baskı oldukça büyüktür.

Son Karolenjler Dönemi'nin siyasi olaylarının temelleri, önceki yıllarda atılmıştır. Son üç kral, Güçlü Rotbertus'tan itibaren Rotbertusluların hızla güç kazandığı, Vermandois ailesinin ön plana çıktığı, Rouen'da bir Norman kontluğunun kurulduğu ve I. Heinricus'un doğuda Karolenj hâkimiyetini sona erdirdiği bir Batı Francia'da hüküm sürmüşlerdir. Dönemin insanları, Karolenj iktidarının sonunun yaklaştığını açıkça hissediyordu. Doğu Francia ve İtalya'da Karolenjlerin devri çoktan kapanmıştı. Batı Francia'da ise IV. Ludovicus, Lotharius ve V. Ludovicus'un hükümdarlıkları, bu kaçınılmaz sonu durdurmaktan ziyade yalnızca geciktirebilmiştir. IX. yüzyılın ortalarına gelindiğinde, Karolenj ideali giderek unutulmaya yüz tutmuştu. Ancak özellikle IV. Ludovicus ve Lotharius dönemlerinde, Kraliçe Gerberge gibi dikkat çekici siyasi figürler bu ideali yeniden canlandırmak için çaba sarf etmişlerdir. Ne var ki, Hugo Capet'in Batı Francia siyasetindeki belirleyici etkisi ve doğuda yeni bir güç olarak yükselen Otto Hanedanı ile yaşanan siyasi çekişmeler bu çabaların sonuçsuz kalmasına neden olmuştur. Sonunda V. Ludovicus'un 987 yılındaki ani ölümü, Karolenj Hanedanı'nın tarih sahnesinden tamamen silinmesine yol açmıştır.

Bu çalışmanın II. Bölümünü oluşturan 936-987 yılları arasındaki sürecin en önemli özelliği Rotbertusluların yükselişinin nihai bir sonuca ulaşmasıdır. Bu sonuç, Capet Hanedanı'nın iktidarının tesisidir. Döneme damga vuran en önemli iki siyasi aktör Büyük Hugo ve Hugo Capet'tir. Bu bağlamda Hugo Capet'in hayatının büyük bölümünü oluşturan ve taçsız geçen dönemi söz konusu çalışmanın II. Bölümünün kapsamındadır. Bu bölümde, babasından

devraldığı siyasi konumun sağladığı avantajlarla Son Karolenjler dönemi boyunca yürüttüğü faaliyetler ve iktidara yükselişi ele alınacaktır. Kral olduktan sonraki siyasi faaliyetleri ve Capet Hanedanı'nın iktidarını sağlamlaştırmak için aldığı kararlar ise III. Bölümde incelenecektir.

Son Karolenjler dönemi hakkında bildiklerimiz son derece yetersizdir. Bunun en önemli nedeni, ana kaynakların kıtlığıdır. En kapsamlı bilgi veren kaynaklar Flodoardus ve Richerus'un eserleri olmakla birlikte Regino, Fleuryli Hugo, Widukindus, Rodulfus Glaber, Aimonius ve Dudon'dur. *Historia Francorum Senonensis* (Sens Franklarının Tarihi), *Gesta Pontificum Cameracensium* (Cambrai Piskoposlarının İşleri), *Annales Sangallenses Maiores* (Büyük St. Gallen Yıllıkları), *Annales Quedlinburgenses* (Quedlinburg Yıllıkları) ve Gemblouxlu Sigebertus, yeterli düzeyde olmasa da söz konusu yıllar hakkında bilgi edinmeyi sağlamaktadır. Richerus dışındaki yazarların verdiği bilgiler ise oldukça sınırlıdır. Bunların dışında kraliyet belgeleri ve kişisel mektuplar kaynaklarımız arasında önemli yer teşkil etmektedir. Modern tarihçiler ise genellikle Batı Francia tarihinin bu bölümünü ayrıntılı biçimde ele almamaktadır. Ferdinand Lot, Jan Dhondt, Pierre Riché ve Geoffrey Koziol, söz konusu dönem hakkında eser vermiş tarihçilerdendir.

Bilindiği üzere, I. Rotbertus'un 923'teki ölümünden sonra Rodulfus, soylular tarafından kral seçilmiştir. II. Heribertus'un elinde tutsak olan Düz Karolus'un üç yaşındaki oğlu Ludovicus ise Wessex'e kaçırılmıştı. Rodulfus, on üç yıllık iktidarının ardından varissiz bir şekilde ölünce, birbirlerini kral olarak kabul etmeye yanaşmayacak olan Büyük Hugo ve II. Heribertus'u bırakmıştır. Kardeşi Kara Hugo ise krallık işleriyle ilgilenmeyerek Burgonya'nın yönetimini üstlenmiştir. Büyük Hugo ve II. Heribertus arasındaki rekabet, Ludovicus'un tarih sahnesine çıkmasına sebep olmuş ve dolayısıyla Karolenjler tekrardan Batı Francia tahtına sahip olmuştur. Ancak bu sorunları çözmemiştir; sadece sonun başlangıcıdır.

2.1. Kral IV. Ludovicus Dönemi (936-954)

IV. Ludovicus, Düz Karolus'un Eadgifu ile olan evliliğinden doğmuştur. Eadgifu, Wessex Kralı Yaşlı Edward'ın kızıdır. Düz Karolus, Eadgifu ile ilk eşi Frederuna'nın ölümünden sonra evlenmiştir. Böylelikle Batı Francia ve Wessex arasında evlilik yoluyla siyasi bir ittifak gerçekleşmiştir. Onun Soissons Savaşı akabinde hapsedilmesinden sonra Eadgifu, oğlunu Wessex Kralı ve üvey kardeşi olan Æthelstan'ın yanına kaçırmıştır. Bu yüzden IV. Ludovicus, literatürde "Denizaşırı" (Transmarinus-Outremer) olarak da bilinir. Wessex'e geldiğinde üç yaşında olan IV. Ludovicus, on üç sene üvey amcası Kral Æthelstan'ın gözetiminde yaşamıştır. Aziz Benignus Manastırı Kroniği, Rodulfus'un Emma'dan Ludovicus

isimli bir oğlunun olduğunu, ancak henüz kendisinin sağlığında öldüğünü belirtir[318]. Rodulfus ve Emma'nın oğullarına Ludovicus ismini vermesi ilginçtir. Bu isim, Karolenj Hanedanı'nda sıkça görülen bir isimdir; ancak Rotbertuslular arasında ilk kez kullanılmaktadır. Bunun nedeni, Rodulfus ve Emma'nın oğullarına olası bir varis olma ihtimaline atıfta bulunarak Frank kralları arasında yaygın olan bir isim vermek istemeleridir. Kronik, Ludovicus'un doğum yılını belirtmez. Ancak Rodulfus ve Emma'nın 921 yılında evlendiği göz önüne alındığında Ludovicus zamansız bir şekilde ölmeseydi, babası öldüğünde en fazla on beş yaşında olacaktı ki, bu Orta Çağ'da tahta geçmek için yeterli bir yaştır. Anne tarafından Rotbertuslu olan Ludovicus, babası sayesinde hem kral soyundan gelmekte hem de Burgonya'nın varisi konumunda bulunmaktadır. Bu ise Ludovicus'un, Nesturya'daki Karolenj karşıtı soyluların desteğini almak için gereken meşruiyete sahip olduğu anlamına gelmektedir. Bu koşullar altında tarihin bu yönde şekillenmesi hâlinde, günümüzde Fransa tarihini bütünüyle farklı bir çerçevede ele almak mümkün olabilirdi.

Son Karolenjler dönemi hakkında araştırma yapan tarihçilerin üzerinde en fazla durduğu sorulardan biri, Rodulfus'un ölümünün akabinde Büyük Hugo'nun neden kral olarak ortaya çıkmadığıdır. Bununla ilgili tartışmalara girmeden önce, IV. Ludovicus'un Wessex'ten Batı Francia'ya gelişini ve taç giyişini incelemekte fayda vardır. Rodulfus'un ölümünün ardından Büyük Hugo, Nesturya'nın önde gelenleriyle bir araya gelerek Düz Karolus'un oğlunun tahta geçmesi gerektiğini savunmuştur. Richerus, Büyük Hugo'nun soylulara yaptığı konuşmanın ayrıntılarını yazmıştır. Ancak burada göze çarpan bir ibare mevcuttur. Buna göre Büyük Hugo, babasının işlediği suçun ağırlığı nedeniyle kendisinin kral olmasının doğru olmayacağını belirtmektedir[319]. Ancak Richerus'un I. Rotbertus'a yönelik eleştirel bakış açısını göz önüne aldındığında bu ifadenin Büyük Hugo'ya değil, Richerus'un yorumlarına dayandığını ve gerçeği tam olarak yansıtmadığını düşünebilir. Nitekim başka herhangi bir kaynakta böyle bir ifadeye rastlanmamaktadır.

Büyük Hugo'nun konuşmasının ardından soylular, IV. Ludovicus'un Wessex'ten gelerek Batı Francia tahtına çıkması fikrinde birleştiler. Bir elçilik heyeti hazırlandı ve denizi geçerek Britanya'ya gönderildi. O sırada Kral Æthelstan, yanında IV. Ludovicus ile York şehrinde kraliyet işleriyle ilgileniyordu. Elçiler Kral'a, Rodulfus'un öldüğünü ve IV. Ludovicus'un miras hakkı olan Batı Francia tahtına oturmasının zamanının geldiğini söylediler. Bunun üzerine IV. Ludovicus, heyetle birlikte Galya'ya doğru yola koyuldu ve Boulogne'den karaya çıktı. Sahilde, onu yanında pek çok soyluyla birlikte Büyük Hugo karşılayarak Yeni

[318] *Chronique de l'abbaye de Saint-Bénigne de Dijon: suivie de la Chronique de Saint-Pierre de Bèze*, 1875: 126.
[319] Richerus, 1877: 39-41.

Kral'a bağlılığını sundu. Richerus'un anlatımına göre, Büyük Hugo, IV. Ludovicus'a kraliyet süslemeleriyle donatılmış bir at hediye etti. Ancak kral ata binmek için hamle yaptığında at huysuzlanıp sağa sola kaçışmaya başladı. IV. Ludovicus ise çevikliği sayesinde atı hızla kontrol altına alıp binmeyi başardı. Bu davranışı, oradaki herkesin takdirini kazandı[320]. Richerus'un bu edebi anlatımı, Batı Francia tahtının sarsıntılı bir dönemde olduğunu ve IV. Ludovicus'un düzeni yeniden sağlayacağına dair bir imada bulunur.

IV. Ludovicus, Karolenjlerin sembolik şehri Laon'a getirilerek 19 Haziran 936 tarihinde Reims Başpiskoposu Artoldus tarafından kutsanıp taç giydirildi[321]. Şehir o sıralar Rodulfus'un ölümünü yayılmacı politikaları açısından fırsat bilen II. Heribertus'un yönetimindeydi. Böylece, Son Karolenjler Dönemi'nin ilk kralı tahta çıkmış oldu. Tam da bu noktada daha önce belirttiğimiz gibi Büyük Hugo'nun neden krallığı kendisi için talep etmediği sorusu akla gelmektedir. Aslında bunu yapabilecek güce sahipti. Tahtın son iki sahibi de kendi ailesindendi. İhtiyacı olan siyasi ve askerî güce sahipti. Ayrıca, Rodulfus öldüğü esnada IV. Ludovicus Wessex'teydi. Dönemin kaynaklarında Richerus dışında Büyük Hugo'nun bu kararı neden aldığına dair bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak Richerus'un anlatımı, gerçeği yansıtmayan ve eleştirel bir bakış açısı taşıyan bir aktarım niteliğindedir.

Modern tarihçiler, Büyük Hugo'nun kral olmasının güç dengesini bozacağı kanaatindedir. Rodulfus öldüğü zaman kuzeyde birbirinden güçlü siyasi aktörler bulunuyordu. Büyük Hugo, II. Heribertus, Wilelmus Uzunkılıç ve Flanders Kontu Arnulfus, aralarından herhangi birinin tahta çıkması durumunda onu tanımayı reddedecek kadar güçlüydü. Bunlara güneyden Kara Hugo da eklenmektedir. Rodulfus'un son yıllarında bu kişiler arasındaki siyasi gerilimin yumuşaması için evlilikler yapılmıştır. II. Heribertus, halihazırda Rotbertus'un kızı Adelaide ile evliydi. Bu evlilikten doğan kızı Adelaide'yi 934 yılında Flanders Kontu Arnulfus ile evlendirdi. Aynı tarihlerde diğer kızı Luitgarde'yi de Wilelmus Uzunkılıç ile evlendirmişti. Ancak bu evlilikler taraflar arasındaki gerilimi azaltmakta başarısız oldu[322]. Tahta alternatif adaylar arasındaki en önemli çekişme Büyük Hugo ve II. Heribertus arasındaydı. İkilinin rekabeti Düz Karolus dönemine damgasını vurmuştu. Kont Arnulfus, söz konusu isimler arasında görece en zayıf olanıydı. Wilelmus Uzunkılıç ise Nesturyalı soylular tarafından hala dost olarak görülmeyen Normanların lideriydi. Kara Hugo ise taht iddiasında bulunsa bile soylular, tahtı miras yoluyla Burgonyalılara bırakmayı kabul etmezdi[323]. Böylelikle geriye Büyük Hugo ve Rodulfus kalmaktadır.

---

[320] Richerus, 1877: 41-42.
[321] *Historia Francorum Senonensis*, 1851: 366; Flodoard, 1905: 63-64.
[322] Chédeville ve Guillotel, 1984: 397-398.
[323] Dhondt, 2018: 71-72.

Her ne kadar Rotbertuslular zaman zaman Karolenj Hanedanı'na karşı en büyük muhalif güç olarak ortaya çıksalar da onların Karolus Magnus soyuna atfettikleri önem ve kutsiyetin düşünce dünyalarında etkili bir şekilde varlığını sürdürdüğünden daha önce bahsedilmiştir. Büyük Hugo, tacı kendi eline alarak bu soyu karşısına almaktan çekinmiş olabilir. Ayrıca, II. Heribertus'un kendisine sadakat göstereceğine dair ciddi şüpheleri de bulunmuş olabilir. Unutulmamalıdır ki, IV. Ludovicus, dönemin Avrupa'sının en güçlü hükümdarlarından biri olan üvey amcası Æthelstan'ın himayesinde büyüyen bir çocuktu. Onun varlığı, tıpkı geçmişte Fulchonus-Düz Karolus örneğinde olduğu gibi Karolenj yanlısı soyluların Büyük Hugo'ya karşı bir kral çıkarma arayışında önemli bir fırsat olarak görülebilirdi. Böylelikle bizzat Æthelstan, Batı Francia tahtında nüfuz sahibi olurdu ve bu kraliyete dış müdahale anlamına gelirdi. Bu durumda Büyük Hugo, taht iddiasından uzak durmanın en iyi çözüm olduğunu düşündü. Ancak bu krallığın yönetiminde etkili olmasını engellemedi. Zira Büyük Hugo, IV. Ludovicus'un ölümüne kadar onun üzerinde baskı kurmaya devam edecekti.

2.1.1. IV. Ludovicus İktidarının Büyük Hugo Baskısıyla Geçen İlk Yılları (936-939)

IV. Ludovicus'nun tahta çıkışı, birbirlerini kral olarak kabul etmeyen soyluların kraliyet krizini çözmek için Karolenj Hanedanı'nı yeniden iktidara getirme çabasının bir sonucudur. Ancak başta Büyük Hugo olmak üzere soylular, yönetim iradesini bütünüyle yaşı çok genç olan Yeni Kral'a vermek istemiyorlardı. 936 yılındaki genel panoramaya bakıldığında Verdun Antlaşması'yla başlayan parçalanma sürecinin nihayete erdiği görülmektedir. Doğu'da ve İtalya'da Karolenj iradesi ortadan kalkmış, Batı Francia'nın topraklarının kontlar arasında bölünmesi tamamlanmıştır. Ayrıca, IV. Ludovicus'un kral oluşu, herkes tarafından tanındığı anlamına gelmemektedir. Büyük Hugo ve II. Heribertus onu tanıyordu ama Kara Hugo gibi Nesturya'ya daha uzak konumda olan kontlar henüz tanımamıştı[324]. Böyle bir durumda IV. Ludovicus'un kendi hikâyesini yazabilmesi için dönemin güçlü figürlerinin elinde bir kukla krala dönüşmemesi gerekiyordu. Bu ise soylular karşısında bir denge politikası uygulaması gerektiği anlamına gelmektedir.

Genç kralın ilk yıllarına damgasını vuran isim, Büyük Hugo oldu. Rotbertuslu kont, IV. Ludovicus'un gençliğinden ve tecrübesizliğinden yararlanarak onu kendi çıkarları için kullanmaya hazırdı. Kralın yanında yer alan en önemli isim ise Reims Başpiskoposu Artoldus'tu. Rodulfus'un ölümünden sonra II. Heribertus, Laon çevresinde güç kazanmaya

[324] Koziol, 2012: 86-87.

başlamıştı. Ancak yeni kralın seçilmesi konusunda Büyük Hugo ile II. Heribertus'un fikir birliğinde olması, aralarında barış olduğu anlamına gelmemektedir.

IV. Ludovicus, 936 yılı içinde Büyük Hugo'nun talebiyle Kara Hugo'ya ait Burgonya'daki Langres şehrine saldırmaya karar verir. Burası, Burgonya'nın kuzeyinde yer alan ve Paris'e nispeten daha yakın bir şehirdir. Kara Hugo'nun direnişi, IV. Ludovicus ve Büyük Hugo'nun gücünü kıramadı ve Langres, kraliyet tarafından ele geçirildi[325]. Burgonya'ya karşı yapılan bu hamle, kraliyetin yeniden kazanmaya çalıştığı gücünü göstermek açısından önemlidir. Bu durum, Büyük Hugo'nun IV. Ludovicus üzerinde kurmak istediği baskıyı artırmasına da katkıda bulunmuştur. Ayrıca, sonradan Rotbertuslulara katılan Burgonyalıların nüfuzunu kırma açısından da bu hamle büyük bir öneme sahiptir.

IV. Ludovicus, ağırlıklı olarak Paris, Reims ve Laon üçgenine sıkışmış bir kraliyet devralmıştı. İktidarının ilk yıllarında üzerinde Büyük Hugo kadar Artoldus'un da etkisi ve baskısı hissediliyordu. Artoldus, II. Heribertus'un Rodulfus'un ölümünden sonra Reims Kilisesi üzerindeki tehditlerini ortadan kaldırmayı amaçlıyordu. IV. Ludovicus, Burgonya'dan dönüşünde Serlus isimli bir hırsızın sığındığı Montiniacum Kalesi'ni ele geçirip yıktı. 938 yılında Başpiskopos Artoldus'un talebi üzerine Corbenacum Kalesi'ni de ele geçirdi. Bu kale, daha önce Düz Karolus tarafından Reims Kilisesi'ne bağışlanmış, ancak II. Heribertus tarafından ele geçirilmişti. IV. Ludovicus, Corbenacum Kalesi'ni (Corbény) zapt ettikten sonra kaleyi Artoldus'a teslim etti. Bu hamlesi, II. Heribertus'u karşısına almasına neden oldu.Vermandois Kontu, misilleme olarak Artoldus'un yaptırdığı Meuse Nehri üzerindeki Gausostem Kalesi'ni ele geçirdi. Bunun üzerine Artoldus, IV. Ludovicus'dan Laon'a şiddetli bir saldırı düzenlemesini talep etti. Kral, ordusu ve savaş makineleriyle Laon'a gelerek şehri II. Heribertus'un elinden almayı başardı. Bu gelişmelerin ardından Büyük Hugo ve IV. Ludovicus, II. Heribertus ile 939 yılının Ocak ayından itibaren geçerli olacak bir barış anlaşması imzaladılar. Bu anlaşmaya Flanders Kontu Arnulfus da dâhil edildi[326].

IV. Ludovicus'un ilk üç yılı, Büyük Hugo ve Artoldus baskısı altında geçmiştir. Büyük Hugo'nun, Rodulfus'tan sonra kral olmayışı gücünün azalmasına sebep olmamış, aksine yönetimde daha çok söz sahibi hâle gelmiştir. Söz konusu yıllarda Doğu'da ise Orta Çağ'ın en büyük hanedanlarından birinin temelleri atılmaktadır. Rodulfus'la aynı yıl, yani 936 yılında I. Heinricus da ölmüştür. Yerine oğlu, "Büyük" lakabıyla tanınan I. Otto tahta geçmiştir. Böylelikle, Doğu'da Otto Hanedanı iktidarı kesin olarak başlamıştır. Bu tarihten itibaren, Otto Hanedanı'nın 1024'teki yıkılışına kadar, Son Karolenjler ve Capet kralları ile Ottolar arasında

[325] Richerus, 1877: 42.
[326] Flodoard, 1905: 68-70.

karmaşık ve çok yönlü ilişkiler dönemi başlamıştır. Doğu'da yeni bir gücün yükseldiğini erkenden sezen Büyük Hugo, 938 yılında I. Otto'nun kız kardeşi Hedwig ile evlenmiştir[327]. Bu evlilikten doğan Hugo Capet ise, Capet iktidarını başlatan kişi olacaktır.

Son Karolenjler dönemi boyunca Batı Francia kralları ile Ottolar arasında Lotharingia'nın kontrolü konusunda birçok siyasi çekişme yaşanmıştır. Bu bölge her iki krallık için de tarihî öneme sahiptir. IV. Ludovicus döneminde başlayan bu mücadeleler sırasında Büyük Hugo ve Hugo Capet, kendi çıkarlarını korumak adına zaman zaman her iki tarafın da lehine hareket etmişlerdir. Bu stratejik tutumları, onların bu zorlu süreçten daha da güçlenerek çıkmalarını sağlamıştır. Karolenjler ile Ottolar arasındaki bu çekişmeler, hem Karolenj Hanedanı'nın çöküş sürecinde hem de Capet Hanedanı'nın iktidara yükselişinde belirleyici bir rol oynamıştır. Bu nedenle çalışmanın ikinci bölümünde, Lotharingia üzerindeki Karolenj-Otto mücadelesi ana odak noktalarından biri olarak ele alınacaktır.

2.1.2. I. Otto'ya Karşı 938 Yılı İsyanı ve IV. Ludovicus ile Büyük Hugo'nun Tutumu (938-939)

I. Heinricus, ölmeden önce oğlu I. Otto'yu veliaht olarak belirlemişti. Bu yüzden, onun ölümünden sonra tahta kimin geçeceği konusunda herhangi bir tartışma yaşanmamış ve I. Otto, kral olarak tahta çıkmıştır. Taç töreni, Karolus Magnus'un Aachen'daki sarayında gerçekleşmiştir. Rotbertuslu krallar, Reims'ta taç giyerek meşruiyetlerini pekiştirirken, Ottolar da Aachen'da taç giyerek aynı şekilde iktidarlarını onaylıyordu. I. Otto tahta çıktığında Doğu Francia toprakları üzerinde henüz yeni bir egemenlik kurmuş bir ailenin mensubu olduğunun bilincindeydi. Bu nedenle, tahta çıkar çıkmaz bölge üzerindeki hâkimiyetini artırmak için önemli yöneticileri kendi ailesine yakın kişilerle değiştirmeye başladı[328]. Onun bu politikaları, sadece iki yıl sonra 938 İsyanı'nın çıkması ile sonuçlandı.

I. Otto tahta çıktıktan kısa bir süre sonra Merseburg Kontu Siegfried ölmüştü. Kralın ağabeyi Thancmarus, kardeşi I. Otto'nun Merseburg Kontluğunu kendisine vereceğini düşünüyordu. Thancmarus'un annesi Hatheburg, Siegfried'in teyzesinin kızıydı. Dolayısıyla Thancmarus, Merseburg üzerinde miras hakkı talep ediyordu. Ancak I. Otto, kontluğu ağabeyine vermek yerine Siegfried'in kardeşi Geron'a verdi. Onun bu kararı, Thancmarus'u karşısına almasına sebep oldu. Tam bu sıralar, Saksonyalı bir soylu olan Bruningus ve I. Conradus'un kardeşi, Franconia Dükü Evurhardus arasında bir tartışma çıktı. Bruningus, Sakson soylu bir krala bağlılık yemini etmeyi kabul etmiyordu. Bunun üzerine Evurhardus,

[327] Flodoard, 1905: 69.
[328] Davis, 2020: 231.

kralın amcası olarak Bruningus'a ait Elmeri'ye (Helmern) saldırıp şehri ateşe verdi. I. Otto, Magdeburg'da bir mahkeme kurdu. Burada hem Bruningus'u hem de Evurhardus'u yargılayıp ceza verdi. Evurhardus, yeğeni tarafından ödüllendirileceğini düşünürken cezalandırıldığını görünce öfkelendi ve Thancmarus'a katılarak Kral'a karşı isyan etti. İsyana önemli Sakson soylularından Wichmannus ve Mainz Başpiskoposu Fredericus da katıldı. Ancak Wichmannus, kısa süre sonra isyandan vazgeçerek kralın ordusuna katıldı. İsyancılar, kısa sürede Heresburg (Obermarsberg) isimli şehri ele geçirdi. Bunu duyan I. Otto, süratle şehre gelerek kuşatma altına aldı. Yeğeninin ordusunun şehre girdiğini öğrenen Thancmarus, şehrin içinde Aziz Petrus'a adanmış olan kiliseye sığındı. I. Otto, askerleriyle kiliseye girerek Thancmarus'u öldürdü[329].

Thancmarus'un öldürülüşünün ardından Evurhardus ve Fredericus, I. Otto ile barış yaparak eski görevlerine geri döndü. Böylece isyan sona ermiş oldu. Ancak kısa bir süre sonra, I. Otto'nun kardeşi Bavyera Dükü Heinricus, taht iddiasıyla ağabeyine baş kaldırdı. Evurhardus ve Lotharingia Dükü Gislebertus'un da Heinricus'u desteklemesiyle, 938 İsyanı'nın ikinci ayağı başlamış oldu. Gislebertus ve Heinricus ile anlaşarak I. Otto'ya karşı olan isyana taraf oldular. I. Otto, isyancıları Mart 939'da Xanten yakınlarındaki Birten mevkiinde bozguna uğrattı. Yapılan savaşta Thancmarus öldü[330]. IV. Ludovicus, ikinci isyanı Lotharingia'da nüfuz kazanmak için bir fırsat olarak gördü. Bozguna uğrayan Heinricus'u himayesi altına aldı. Böylece IV. Ludovicus ve I. Otto arasında uzun yıllar sürecek gerilimlerin fitilini ateşledi. Büyük Hugo ise kayınbiraderi I. Otto'nun yanında yer aldı ve IV. Ludovicus ile Büyük Hugo arasındaki ilk ayrılık gerçekleşmiş oldu.

IV. Ludovicus'un Heinricus'un tarafını tutması, isyanın başarıya ulaşması hâlinde Lotharingia üzerinde nüfuz elde etme ihtimalini artırmak amacını taşıyordu. I. Otto, tahta geçtiği andan itibaren güçlü bir hükümdar olacağını gösteren bir izlenim yaratmıştı. Bu nedenle, IV. Ludovicus için Doğu'da I. Otto yerine, tahta çıkışına destek verdiği Heinricus'un hâkimiyeti daha tercih edilebilir bir seçenekti. Büyük Hugo ise, Batı Francia'nın güçlü soyluları arasından daha fazla öne çıkmak için kayınbiraderi ile yakın ilişkisini sürdürüyordu. Ancak IV. Ludovicus'un desteğinin, Heinricus için önemli bir fark yaratmadığını söylemek mümkündür.

Birten galibiyeti, isyanın bastırılması için yeterli olmadı. Batıya kaçan Heinricus, isyanı devam ettirmek için ihtiyacı olan gücü kısa sürede topladı. I. Otto ve Heinricus arasında Ekim 939'da Ren Nehri yakınlarındaki Andernach'da yapılan son savaşta isyancılar kesin bir yenilgi aldı. Evurhardus ve Gislebertus savaşta öldü. Heinricus, ağabeyinin iktidarını kabul etmek zorunda kaldı. I. Otto, Evurhardus'un topraklarını kendi himayesine alarak güvendiği kişiler

[329] Widukindus, 1882: 41-44.
[330] Widukindus, 1882: 46-47.

arasında bölüştürdü. IV. Ludovicus, isyanı bir fırsat olarak değerlendirip Lotharingia üzerine bazı hamlelerde bulunsa da isyanın yenilen tarafında yer alıyordu[331]. Heinricus'un savaşta yenilmesi, bölgenin kontrolünü I. Otto'ya bırakmıştı. Ancak I. Otto'nun onunla mücadele edecek vakti yoktu. Krallık işlerinin yanı sıra krallığa sürekli olarak Doğu'dan gelen Macar ve Slav akınlarıyla uğraşmak zorundaydı. Kız kardeşi ve Andernach'da ölen Gislebertus'un dul eşi Gerberge'yi IV. Ludovicus ile evlendirerek iki krallık arasında barış tesis etti. IV. Ludovicus ise I. Otto'nun Lotharingia üzerindeki hâkimiyetini tanıdı[332].

938 Yılı İsyanı, IV. Ludovicus ile I. Otto arasında gerçekleşen ilk siyasi çekişme olarak kaydedilmiştir. Bu çatışma, bir evlilik ve barış anlaşmasıyla şimdilik sonlanmış olsa da taraflar arasındaki ilişkilerde üstünlük kurmaktan ziyade bir uzlaşma sağlanmıştı. Bu anlaşma sayesinde, I. Otto krallığın iç işlerine ve dış tehditlere odaklanma fırsatı bulmuş, IV. Ludovicus ise kendi krallığında siyasi pozisyonlarını çıkar ilişkilerine göre şekillendiren soylularla mücadele için zaman kazanmıştı. Ancak bu rekabet, burada sona ermemişti ve ilerleyen dönemde daha şiddetli bir şekilde yeniden gündeme gelecekti.

2.1.3. Büyük Hugo ile II. Heribertus'un IV. Ludovicus İktidarına Karşı Birleşmesi (939-942)

IV. Ludovicus, iktidarının ilk yıllarında 938 Yılı İsyanı sırasında I. Otto ile girdiği mücadele nedeniyle krallığın iç işlerine yeterince odaklanamamıştır. İki hükümdar arasında sağlanan barış, Ludovicus'a ihtiyaç duyduğu zamanı kazandırmış olsa da kral, tahta atalarına kıyasla zayıf bir konumda çıkmıştı. Gerberge ile evliliği de bu durumu değiştirememişti. Krallığın hâkimiyet sahası oldukça sınırlıydı ve en güçlü müttefikleri Reims ve Laon kiliseleriydi. 940 yılında Ludovicus, destek arayışıyla Normandiya'ya giderek Wilelmus Uzunkılıç'ı ziyaret etti. Bu ziyaret sonucunda Wilelmus, Düz Karolus'un Normandiya'ya bağışladığı toprakların bir kısmını Kral'a iade etti. Ancak IV. Ludovicus'un, Normandiya dönüşünde Büyük Hugo ile bir görüşme düzenleme teklifi karşılıksız kaldı. Kaynaklar, Büyük Hugo'nun bu görüşmeyi neden reddettiği konusunda sessizdir. Normandiya'dan dönen IV. Ludovicus, Laon'a geçerken Büyük Hugo başka planlar peşindeydi. Bilindiği üzere, 925 yılında Rodulfus, Reims'a düzenlediği başarılı bir saldırıyla II. Heribertus'un oğlu Hugo'yu şehirden çıkartmış ve Reims Kilisesi'nin başına Artoldus'u getirmişti. Ancak Rodulfus'un ölümünden sonra II. Heribertus, Reims çevresinde gücünü yeniden kazanmaya çalışmış ama IV. Ludovicus ve Artoldus'un iş birliği sayesinde bu çabaları engellenmişti. 940 yılında Reims üzerindeki

[331] Richerus, 1877: 47-48; Flodoard, 1905: 71-73
[332] Widukindus, 1882: 50.

kontrolünü tekrar sağlamayı hedefleyen II. Heribertus, ezeli rakibi Büyük Hugo ile anlaşarak Reims'ı kuşatma altına aldı. Altı gün süren kuşatma sırasında şehir garnizonu taraf değiştirdi ve bu sayede kuşatma orduları şehre kolaylıkla girdi. Halkın da desteğiyle Artoldus şehirden kovuldu ve II. Heribertus'un yirmi yaşındaki oğlu Hugo, yeniden Reims başpiskoposu olarak atandı[333].

Büyük Hugo'nun, kendisini hamisi olarak gördüğü IV. Ludovicus'a karşı, ezeli rakibiyle birleşerek Reims üzerinde Vermandois hâkimiyetini sağlaması oldukça radikal bir karardır. Günümüz siyaset dünyasında kolaylıkla vatan hainliği olarak değerlendirilebilecek bu hareketin, dönemin atmosferi bağlamında incelenmesi gerekmektedir. Her ne kadar IV. Ludovicus'un tahta geçmesi onun fikri olsa da Büyük Hugo, kendi etki gücünü kısıtlayacak bir Karolenj kral istememektedir. 936 yılından itibaren yaşanan gelişmeler onu bu konuda tedirgin etmiş olmalıdır. IV. Ludovicus ve Artoldus'un ortak başarıları sonucu kraliyetin gücü Reims civarında artmıştı. Aynı şekilde Lotharingia civarında da artmaması için Büyük Hugo, 938 Yılı İsyanı'nda I. Otto'nun yanında yer almıştır. Normandiya dönüşü Kral ile görüşmeyi reddetmesi ise ona olan desteğini çektiği anlamına gelmektedir.

Büyük Hugo ve II. Heribertus, Reims kuşatmasının hemen ardından Laon'a yönelerek şehri kuşattılar. Wilelmus Uzunkılıç da askerleriyle birlikte Laon civarına gelse de kuşatmaya katılmamıştır[334]. IV. Ludovicus, Artoldus ile birlikte kuşatmaya bir saldırı düzenledi. Ancak Porcense (Château-Porcien) bölgesinde sert bir yenilgi alarak Burgonya'ya kaçtı ve Vienne Kontu Karolus Constantinus'a sığındı. Artoldus ise Büyük Hugo ve II. Heribertus ile bazı manastırları elde etmek karşılığında barış yapmak zorunda kaldı[335]. İsyancı kontlar, Laon'un dağlık yapısı ve garnizonun direnişi karşısında başarıya ulaşamadılar ve kralın Burgonya'ya kaçışından kısa süre sonra kuşatmayı kaldırmak zorunda kaldılar. Anlaşılacağı üzere, Büyük Hugo, IV. Ludovicus'u tahta önerirken otoriter değil, tamamen sembolik bir Karolenj kral istemektedir. Ancak Artoldus'un plansız bir şekilde öne çıkıp kral ile birlik olması, bu amacı bozmuştur. Nitekim II. Heribertus'un oğlu Hugo'nun yeniden başpiskopos olmasına karşı herhangi bir itiraz gelmemesi, soyluların Artoldus'a duyduğu tepkinin bir sonucudur. Büyük Hugo, hem kendi otoritesini hem de soyluların özgür hareket alanlarını korumak amacıyla baskıcı bir Karolenj kral yerine statükoyu koruyacak bir düzeni tercih etmiş ve bu doğrultuda ezeli rakibiyle iş birliği yapmayı göze almıştır.

---

[333] Richerus, 1877: 50; Flodoard, 1905: 74-77.
[334] Dudon, 1865: 196-197.
[335] Flodoard, 1905: 81-83.

942 yılına gelindiğinde, Burgonya'daki IV. Ludovicus, Akitanyalıların da desteğini arkasına alarak tekrar kuzeye çıkıp Büyük Hugo ve II. Heribertus ile barış yapmak istedi. Ancak taraflar arasında barış sağlanamayınca Burgonya'ya geri döndü. Kralın aradığı destek, Papa VIII. Stephanus'tan geldi. Papa, Galya'ya bir elçi göndererek IV. Ludovicus ile isyancılar arasında Noel'e kadar barış sağlanmasını istedi. Aksi takdirde, Büyük Hugo ve II. Heribertus'un aforoz edileceğini bildirdi. II. Heribertus'u yatıştırmak için ise oğlu Hugo'ya *Pallium*[336] gönderdi. Wilelmus Uzunkılıç, bu rekabette kralın yanında olmayı tercih etti. 942 yılında Rouen'da Bretonya Dükü II. Alanus ve Akitanya Dükü III. Wilelmus'un da katıldığı bir toplantı düzenlendi[337]. Papa'nın aforoz tehdidine ve liderlerden aldıkları desteğe rağmen Büyük Hugo ve II. Heribertus, IV. Ludovicus ile uzlaşmaya yanaşmıyordu. Bu durumda devreye I. Otto girdi ve taraflar arasında barışı sağlamayı başardı. Barışın bir simgesi olarak IV. Ludovicus ve II. Heribertus birbirlerine rehineler verdiler[338].

Büyük Hugo'nun 939-942 yılları arasında II. Heribertus ile birlikte IV. Ludovicus'a karşı başlattığı isyan, ikili arasındaki ilişkilerin geleceğine dair önemli bir ipucu niteliğindedir. Özellikle Normandiya ile gelecekteki siyasi ilişkiler incelendiğinde, Büyük Hugo ve IV. Ludovicus arasındaki değişken ilişkiler açıkça görülmektedir. I. Otto'nun tarafları barıştırma çabası, büyük ihtimalle Batı'da kralın önüne geçme ihtimali olan kontları bir tehdit olarak görmesinden kaynaklanmaktadır. IV. Ludovicus, Otto için kontrol edilmesi basit ve tehdit unsuru düşük bir kraldır. I. Otto, isyancıların kralla barışmasını sağlayarak Reims ve Laon gibi önemli merkezlerin ardından gözlerini Lotharingia'ya çevirme tehdidini ortadan kaldırmayı amaçlamıştır. Nitekim yapılan barışın ardından IV. Ludovicus ve Büyük Hugo yönlerini Normandiya'ya çevirecektir.

2.1.4. Normandiya ile Siyasi İlişkiler ve IV. Ludovicus'un Esir Düşmesi (942-946)

Kral, IV. Ludovicus döneminde üzerinde durulması gereken hususlardan biri de Normandiya ile olan siyasi ilişkilerdir. Büyük Hugo ve II. Heribertus'un isyanının çözüme ulaşmasının ardından IV. Ludovicus, yönünü Normandiya'ya çevirmiştir. O, babası Düz Karolus döneminde kuzeyde yurt sahibi olan Normanların, gelecekte Batı Francia için büyük bir tehdit olacağının farkındadır. IV. Ludovicus'un Wilelmus Uzunkılıç ile dostane gibi görünen ilişkisinin arkasında Normandiya'yı baskılama arzusu yatmaktadır. Nitekim bu durum, Wilelmus'un halefi I. Richardus döneminde daha da belirginleşecektir. Büyük Hugo ise bu

[336] Katolik Kilisesi'nde otoriteyi temsil eden, yünden yapılmış beyaz bir şerit şeklindeki ve boyna asılan bir litürjik giysidir.
[337] Flodoard, 1905: 83-84.
[338] Flodoard, 1905: 84-86.

dönemde Normandiya ile yaşanan gelişmeleri yakından takip ederek IV. Ludovicus'un güçlenmesini engelleyecek hamleler yapmaya devam edecektir. Bu dönemle ilgili olarak özellikle Flodoardus ve Richerus'un eksik kaldığı noktalarda Dudon'un kayıtları bize önemli bir kaynak sunmaktadır.

941 yılında IV. Ludovicus, I. Otto'nun kız kardeşi Gerberge'den ilk çocuğuna sahip olmuştu. Çocuğa, eski Frank krallarına atıfta bulunarak Lotharius ismi verilmiştir. Bu isim, yaklaşık yetmiş yıldır Frank kralları arasında karşımıza çıkmayan bir isimdir. IV. Ludovicus'un bu seçimi, Karolenj iktidarının eski ihtişamlı günlerine dönme arzusunu simgeliyor gibi görünmektedir. Lotharius, gelecekte Karolenj iktidarını eski günlerine döndürmeyi başaramasa da uzun süre tahtta kalarak ömrünü uzatmayı başaracaktır. Wilelmus Uzunkılıç, Lotharius'un Laon'daki vaftiz törenine katılmıştır[339]. Böylelikle iki hükümdar arasındaki dostluk pekişmiştir. Ancak ertesi yıl, Wilelmus, Kont Arnulfus tarafından Somme Nehri yakınlarındaki Pichiniacus Kalesi'nde davet edildiği bir toplantı esnasında pusuya düşürülerek öldürülmüştür. Yerine geçecek I. Richardus döneminde ise Normandiya ile ilişkilerde yeni bir dönem başlayacaktır.

Wilelmus Uzunkılıç'ın ölümünden kısa bir süre sonra, Batı Francia'daki dengeleri değiştirecek bir hadise yaşandı: Vermandois Kontu II. Heribertus'un ölümü. Kont, 943 yılının başlarında kimsenin beklemediği bir zamanda ani bir felç geçirip askerlerinin arasındayken ölmüştür[340]. Bedeni, çocukları tarafından Saint-Quentin'e gömülmüştür. O, Frank tarihinin en önemli isimlerinden biridir. Vermandois gibi görece küçük bir kontluğun siyasi etki sahasını çok ciddi ölçüde genişletmeyi başarmıştır. Azmi, kararlılığı ve şahsi çıkarları doğrultusunda yapabileceklerinin sınırının olmayışı sayesinde, Reims ve Laon gibi önemli merkezler üzerinde hâkimiyet sağlayabilmiştir. Nitekim, öldüğünde oğlu Hugo hâlâ Reims Başpiskoposu'dur. Daha önce de belirtildiği üzere, Büyük Hugo ve II. Heribertus'un siyasi nüfuzları, Rodulfus'un ölümünden sonra taht iddiasında bulunabilecek kadar güçlüdür. Ancak her iki tarafın da böyle bir iddiada bulunmamasının temel nedeni, birbirlerine karşı duydukları rekabet olmuştur. Eğer II. Heribertus, siyasi emellerini nihayete ulaştırıp kral olarak ortaya çıkabilseydi, bugün bambaşka bir Fransa tarihinden söz konusu olabilirdi.

II. Heribertus'un ölümü, IV. Ludovicus'un konumunu güçlendiren bir gelişme olmuştur[341]. IV. Ludovicus, bunu II. Heribertus'un kraliyetin elinden aldığı mülkleri geri almak için bir fırsat olarak görmüştür. Vermandois Kontu öldüğünde, mirası oğulları Reims Başpiskoposu Hugo, III. Heribertus, Odo, Rotbertus ve Albertus arasında paylaştırılmıştır. IV.

---

[339] Dudon, 1865: 199.
[340] Richerus, 1877: 544; Flodoard, 1905: 86-88.
[341] Riché, 1993: 262.

Ludovicus, mirastan sadece birkaç manastır ve Amiens'ı geri alabilmiştir. Ancak çocukları, onun iktidarını kabul etmiştir[342]. Bu sayede II. Heribertus'un ölümünden sonra Batı Francia üzerindeki Vermandois tehdidi son bulmuştur. Ancak Hugo, hala Reims Başpiskoposudur ve 946 yılında IV. Ludovicus tarafından şehirden kovulana kadar bu görevini sürdürmeye devam edecektir.

Bahsedildiği üzere Wilelmus Uzunkılıç bir komplo ile öldürülmüştü. 942 yılının sonlarında yaşanan bu olay, IV. Ludovicus'un Normandiya'yı baskı altına alması için bir fırsattı. Kral, ilk olarak kısa zaman önce barıştığı Büyük Hugo'yu yanına çağırarak Normandiya'ya dâhil olan Bayeux ve Evreux şehirlerinin ele geçirilmesi görevini verdi. Büyük Hugo'ya, başarıya ulaştığı takdirde bu şehirleri kendi elinde tutabileceğinin güvencesini verdi. Kendisi de doğrudan Rouen'a yöneldi. I. Richardus henüz on yaşında olduğu için Rouen'ın kontrolü, soylulardan Bernardus isimli birisindeydi. O, Büyük Hugo ile anlaşarak Bayeux'ü kuşatmasını sonlandırmaya çalışıyordu. IV. Ludovicus, Rouen'da oldukça iyi bir şekilde ağırlandı. Halk onu sevinç içinde karşılamıştı. Kral burada I. Richardus ile tanıştı. Hatta Richerus, 943 yılında Seine Nehri üzerinden gemilerle gelip Normandiya'ya saldıran Norman Lideri Setrich isimli bir Norman'la savaştığını söylemektedir. Setrich, muhtemelen Hristiyan Normanlar üzerine yağma seferi yapmakta olan bir pagandır. IV. Ludovicus, Setrich'i geri püskürttükten sonra, Rouen civarına sadık vasallarından Montreuil Kontu Herluinus'u bırakmıştır[343]. Onun bu başarısı, bölge hâkimiyeti hususunda artık Büyük Hugo'ya ihtiyacı kalmadığı düşüncesini doğurdu[344]. Ona daha önceden verdiği Bayeux ve Evreux şehirlerinin hâkimiyeti sözünden geri dönerek şehirleri kendi himayesine aldı[345]. Normandiya'yı silah zoruyla egemenliği altına almaktansa, I. Richardus'u kendi himayesinde ve kendisine bağlı olarak büyümesini sağlamaya karar verdi. Bu doğrultuda Bernardus ile anlaşarak Wilelmus'dan miras kalan toprakların I. Richardus'a devredilmesini sağladı ve çocuğu Laon'a götürdü[346].

Normandiyalı tarihçi Dudon'a göre Bernardus, I. Richardus'un kralın elinden kurtarılması için Büyük Hugo'dan yardım istedi. Büyük Hugo, IV. Ludovicus'un Normandiya'yı I. Richardus aracılığıyla kendisine bağlama girişiminin, kralın iktidarını güçlendirecek bir adım olduğunu fark etmişti. Bunu engellemek için Bernardus'un yardım talebini kabul etti. Bernardus, I. Richardus'u kralın yanından kaçırmayı başardı. IV. Ludovicus çocuğun kaçırıldığının haberini aldığında Büyük Hugo'dan Bernardus ile konuşmasını ve I.

---

[342] Flodoard, 1854: 544-545; Richerus, 1877: 58.
[343] Richerus, 1877: 57-58.
[344] Lot, 1948: 499-500.
[345] Flodoard, 1905: 95.
[346] Hugo, 1851: 382-383; Dudon, 1865: 224-226; Richerus, 1877: 57.

Richardus'un iade edilmesini sağlamasını istedi. Büyük Hugo ise kraliyetin elindeki birkaç kalenin kendisine verilmesi şartıyla bunu gerçekleştireceğini söyledi[347]. Dudon'un anlatımı boyunca, Bernardus'u IV. Ludovicus'a karşı daha fazla savunan bir üslup benimsediği görülmektedir. Fleuryli Hugo, I. Richarus'u kaçıran kişinin Osmond isimli bir asker olduğunu söylemektedir[348].

Kaynaklar incelendiğinde, 942-945 yılları arasında Normandiya'da yaşanan gelişmelere ilişkin yazarların aktardıkları bilgilerin kronolojik açıdan farklılık gösterdiği görülmektedir. Özellikle Dudon, Normandiyalı bir tarihçi olarak Flodoardus veya Richerus'a göre daha ayrıntılı yazmıştır. Ancak onun IV. Ludovicus'a olan yaklaşımı, kralın aldığı kararlara göre değişmektedir. Yazarların ortak noktada birleştiği gerçek şudur ki, I. Richardus'un kraliyetin elinden kaçırılması, IV. Ludovicus'un Normandiya üzerinde kurduğu baskıya en azından kısa vadede hâlel getirmemiştir; bölge üzerindeki etkin gücü devam etmektedir.

944 yılında IV. Ludovicus'un, eşi Gerberge ile birlikte Akitanya üzerine yöneldiğini görülmektedir. Kral, burada muhtemelen III. Wilelmus ve çeşitli soylular ile görüşerek bölgeyle olan dostane ilişkilerini pekiştirmiştir. Kral kuzeye geri dönerken, Soissons yakınlarındaki Montiniacus Kalesi'nin II. Heribertus'un oğulları tarafından ele geçirildiğini gördü. Kaleyi geri almayı başardı, ancak bu hadise, oğulların verdikleri sözü tutmamaları dolayısıyla Kral ile aralarının açılmasına yol açtı[349].

943-944 yılları, Capet tarihi açısından özellikle üzerinde durulması gereken bir öneme sahiptir. IV. Ludovicus, Akitanya'ya gitmeden önce Büyük Hugo'ya, daha önce Rotbertuslu atalarının sahip olmadığı bir ünvan verdi: *Dux Francorum* (Frankların Dükü). Bilindiği üzere, Büyük Hugo, ailesinden miras kalan kontluklara ve manastırlara sahiptir. Kişisel başarıları sonucu, babası I. Rotbertus'tan daha başarılı bir siyasi aktör olmuştur. IV. Ludovicus, muhtemelen Büyük Hugo'nun desteği olmadan otoriter bir hâkimiyet tesis edemeyeceğini fark edip, onun kendisine karşı olan düşmanca tavırlarını değiştirmesi için ona bu ünvanı vermiştir. Büyük Hugo, o sıralarda Artoldus'un kardeşi Dodo'nun kontrolünde bulunan Altmont Kalesi'ni kuşatma altına almıştı. Ancak kralın elçilerinin gelmesi üzerine kuşatmayı kaldırarak kralın yanına gitmiştir[350]. *Dux Francorum* ünvanıyla ne anlaşılmak istendiği tarihçiler arasında tartışma konusudur. Muhtemelen bu ünvan, Batı Francia kralının hemen altında yer alan bir ünvan olmakla birlikte, kraliyetin hâkimiyetini korumakla görevlidir. Kral ile kontlar arasında

[347] Dudon, 1865: 232-233.
[348] Hugo, 1851: 382-383.
[349] Flodoard, 1905: 90-91.
[350] Richerus, 1877: 59; Flodoard, 1905: 89-90.

bir aracı konumundadır[351]. Merovenj dönemindeki "Saray Nazırı" ünvanıyla işlevsel bir süreklilik olmamakla birlikte yakın anlam taşımaktadır.

Dux Francorum ünvanıyla ilgili bazı karışıklık yaratabilecek hususlar bulunmaktadır. Flodoardus bu ünvanı "*Ducatum Franciae*" yani "Francia'nın Dükü" olarak Richerus ise "*Omnium Galliarum Ducem*" yani "Tüm Galyalıların Dükü" olarak ifade etmektedir. Onlar, Büyük Hugo'nun bu ünvana 943-944 yılları arasında IV. Ludovicus Akitanya'ya gitmeden hemen önce sahip olduğunu yazmaktadır. Bu noktada Son Karolenjler dönemi üzerine araştırma yapan tarihçilerin gözden kaçırdığı bir husus bulunmaktadır. IV. Ludovicus'un Autun Başpiskoposu Romand'a bazı ayrıcalıklar tanıdığı ve 25 Temmuz 936 tarihli bir belgede Büyük Hugo'dan "*Hugo eximius duxque Francorum*" yani "Seçkin Hugo, Frankların Dükü" olarak bahsedildiği görülmektedir[352]. Ancak 1 Ağustos 943[353] ve 11 Şubat 945 tarihli başka belgelerde ise "*Hugonis Comitis*" yani "Kont Hugo"[354] olarak 1 Temmuz 946 tarihli bir belgede ise "*Dux Francorum"* olarak bahsedilmektedir[355]. Görüldüğü gibi resmî belgelerde Büyük Hugo'ya 943 yılından önce, hatta IV. Ludovicus'un tahta çıktığı 936 yılında bile "dük" ünvanıyla hitap edildiği görülmektedir. Aynı zamanda 943 tarihinden sonra da "kont" ünvanı kullanılmaya devam etmektedir. O halde, Flodoardus ve Richerus'un işaret ettiği bu tarih, görünürün ötesinde anlamlar taşıyor olabilir.

Flodoardus, Büyük Hugo ile aynı dönemde yaşamış, Richerus ise bir sonraki yüzyılda eser vermiştir. 936 ve 946 tarihli belgeler ile Flodoardus'un yazılarında "Francia" vurgulanırken, Richerus tüm Galya'ya atıfta bulunmaktadır. Bu durum, özellikle Capet Hanedanı'nın erken dönemlerinde, Büyük Hugo'nun dük ünvanının abartılı bir şekilde yüceltilmesinden kaynaklanmaktadır. Söz konusu dönemde insanlar, Burgonya ve Akitanya gibi bölgeleri genellikle Frank nüfusunun görece daha az oluşu ve kraliyete olan bağlılıklarının zayıflığı gibi sebeplerle "Francia" sınırları içerisinde kabul etme eğiliminde değildir. Bu yüzden, Büyük Hugo'nun yaşadığı dönemdeki kayıtlarda Franklar veya ağırlıkla yaşadıkları bölgeler işaret edilmektedir. Dük ünvanı, Büyük Hugo'nun ölümü sonrasında Hugo Capet'e miras kalmıştır. Onun başarıları ve sağlam bir iktidar inşa etmesi sonucunda ünvanın edebi değeri bütün Galya'yı kapsayacak şekilde yüceltilmiştir. Muhtemelen, IV. Ludovicus tahta çıktığı zaman kendisine bu yolu açan en önemli isim olan Büyük Hugo'yu, Francia'nın en güçlü figürü olarak görmektedir. Bu sebeple, Noter Odilo'nun kaleminden "*Dux Francorum*"

[351] James, 1982: 183-184.
[352] Lauer, 1914: 2-3.
[353] Lauer, 1914: 52-54;
[354] Lauer, 1914: 59-64.
[355] Lauer, 1914: 66-67.

ifadesinin çıkması anlaşılır bir durumdur. "*Dux*" ifadesi, kavramın tarihsel ve bölgesel kullanımına uyumlu olarak Büyük Hugo'nun aristokratik prestijine bir atıftır.

943 yılı, IV. Ludovicus'un iktidarının erken dönemlerinden itibaren arası açık olduğu Büyük Hugo ile barış sağlamak için onun, Francia'nın kendisinden sonra gelen en güçlü ismi, yani *Dux Francorum* olduğunu tekrar kabul ettiği yıldır. Bu kavramın önemi, Büyük Hugo hayattayken, erken Capet döneminde Richerus'un mübalağa yaptığı gibi tüm Galya'yı kapsar şekilde değildir. Akitanya ve Bretonya gibi Nesturya'nın dışında kalan bölgelerin Büyük Hugo'ya doğrudan bir bağlılığı bulunmamaktadır.

945 tarihli belgede kont ünvanının kullanılmaya devam edilmesi, bu ünvanın kullanımının sona ermediğini gösterir. 943 yılı, IV. Ludovicus ile Büyük Hugo arasındaki çekişmeleri sona erdirmemiştir. Resmî belgelerde Büyük Hugo hakkındaki en görkemli tasviri, 954 yılında Kral Lotharius'un iktidarı sırasında Paris'te yazılmış bir belgede görmekteyiz. O tarihte elli altı yaşında olması muhtemel Büyük Hugo için "*Hugo dux Francorum et pene totius imperii potentissimus*" yani "Hugo, Frankların dükü ve neredeyse tüm imparatorluğun en güçlü kişisi" denmektedir[356]. Bu belge, onun nüfuz alanının Kral'dan bile geniş olduğunu vurgulayan elimizdeki en eski belgedir. Lotharius ile arası iyi olan Büyük Hugo, bu tarihten kısa bir süre sonra ölmüş ve ünvan oğlu Hugo Capet'e geçmiştir. Artık *Dux Francorum* ünvanının değeri, IV. Ludovicus döneminden daha fazladır ve Capet meşruiyetinin ana dayanak noktalarından biri olacaktır.

943 yılındaki sözde barışın, IV. Ludovicus ile Büyük Hugo arasındaki çekişmeyi sonlandırmadığına değinilmişti. 945 yılında IV. Ludovicus, Normandiya'da bulunduğu bir sırada Kraliçe Gerberge Laon'da Karolus adında bir oğul doğurdu. Kral, haberi alır almaz bebeğin vaftizi için geri döndü. Vaftizin ardından, aralarında Flanders Kontu Arnulfus, Montreuil Kontu Herluinus ve Artoldus'un da bulunduğu bir orduyla mayıs ayında Reims'ı kuşattı. Amacı, şehri II. Heribertus'un oğlu Hugo'nun elinden kurtarmaktı. Tam o sırada ise Büyük Hugo, kendi topraklarına saldıran bir Norman birliğiyle mücadele ediyordu. IV. Ludovicus, on beş günlük bir kuşatmanın ardından şehre girmeyi başaramadı. Bunun üzerine Başpiskopos Hugo ile esir takası yaparak kuşatmayı kaldırdı ve Normandiya'ya geri döndü[357]. Norman liderlerinden Haigrold, Kral'dan Dives Nehri yakınlarında bir görüşme talep etmişti. IV. Ludovicus, Haigrold'a güvenerek az sayıda adamıyla birlikte görüşmenin yapılacağı yere gitti. Ancak bu bir tuzaktı ve Kral pusuya düşürüldü. O sırada çıkan çatışmada kralın yanında bulunan Kont Herluinus öldürüldü ve IV. Ludovicus esir alınarak Rouen'a götürüldü.

[356] Halphen ve Lot, 1908: 4-5.
[357] Flodoard, 1854: 546-547; Richerus, 1877: 61-62; Flodoard, 1905: 95-97.

Yakalanmasında Bernardus da Haigrold'a yardım etmiştir[358]. Kocasının esareti, Kraliçe Gerberge'nin siyaset sahnesinde ön plana çıkmasına neden olmuştur[359]. Onun bu nüfuzu, oğlu Lotharius'un iktidarı döneminde daha da artacaktır. Kraliçe, ilk olarak ağabeyi I. Otto'dan yardım istedi; ancak beklediği desteği alamayınca Büyük Hugo'nun yanına, Paris'e geldi. Büyük Hugo, kraliçenin destek talebini kabul ederek gücünü gösterme fırsatı buldu. Bu süreçte Bernardus ile bir anlaşma yaptı ve Prens Karolus, Soissons Piskoposu Guido ile Beauvais Piskoposu Hildier'in rehin olarak verilmesi karşılığında IV. Ludovicus'un esaretten kurtarılmasını sağladı[360].

IV. Ludovicus'un Bernardus'un elinden kurtulmasıyla tarih bir kere daha tekerrür etti. Büyük Hugo, Normanlardan teslim aldığı kralı serbest bırakmadı ve kendi esareti altına aldı. Geçmişte Düz Karolus'un II. Heribertus'a esir düşmesi gibi şimdi de IV. Ludovicus, Büyük Hugo'ya esir düşmüştü. Dük, onu vasalı olan Blois Kontu Tetbaldus'a emanet etti. Görüleceği üzere, 943 yılındaki sözde barış, Dük ve Kral arasındaki çekişmeyi sonlandırmamıştır. Büyük Hugo, eline geçen ilk fırsatta kralın özgürlüğünü elinden almıştır. I. Otto, kız kardeşi Gerberge ve eniştesi IV. Ludovicus'un çektiği acıların son bulması için Büyük Hugo'ya bir elçilik heyeti göndererek kralın esaretinin sonlandırılmasını istemiştir. Bunun üzerine Büyük Hugo, Burgonya'dan Kara Hugo'nun da katıldığı bir toplantı yaptıktan sonra IV. Ludovicus'un serbest bıraktı ve Flodoardus'un değimiyle krallığını ona iade etti. Serbest kalan Kral, Laon'a geri döndü[361].

Büyük Hugo'nun IV. Ludovicus'u esir alması, krallık genelinde ona duyulan korkunun büyük ölçüde artmasına neden olmuştur. Yaklaşık bir yıl süren tutsaklığın ardından serbest bırakılan kral, Dük Hugo'nun desteğiyle ikinci kez tahta çıkmıştır. Bu hamle, Hugo'nun krallık üzerindeki nüfuzunu daha da pekiştirmiştir. Artık krallıktaki en güçlü kişi olan Hugo, Francia'da yaydığı korkuyla yalnızca yerel değil, doğuda I. Otto'ya kadar uzanan bir etki yaratmıştır. 942'de Wilelmus Uzunkılıç'ın ölümü, IV. Ludovicus için Normandiya üzerinde hâkimiyet kazanmak açısından bir fırsattı. O, bunu en iyi şekilde değerlendirmeye çalışmış ancak tam manasıyla bir başarıya ulaşamamıştır. Krallığın en güçlü isimlerinden Büyük Hugo'nun desteğinin noksanlığı, bunun en önemli nedenlerinden biridir. Wilelmus'un ölümünün üzerinden geçen dört senede işler IV. Ludovicus'un planladığı gibi gitmemiştir. Bernardus'un eylemleri neticesinde kral, Normandiya'yı kendine bağlayamamış ve I. Richardus başa geçmiştir. Büyük Hugo ise IV. Ludovicus'un Normandiya üzerinden güç

[358] Dudon, 1865: 240-244; Richerus, 1877: 62-63; Flodoard, 1905: 98-99.
[359] Audebrand, 2019: 2.
[360] Dudon, 1865; 246; Richerus, 1877: 63.
[361] Richerus, 1877: 64-65; Flodoard, 1905: 100-101.

kazanmasını engelleyecek adımlar atmıştır. Onun aldığı kararlar, Galya'nın kuzeyine yerleşmiş olan Normanların lehine olmuştur. Normanlara karşı her zaman krallığın yanında yer almış ve meşruiyetlerini bu duruşlarıyla kazanmış bir ailenin hayattaki en önemli ferdi olan Büyük Hugo'nun, kendi çıkarları doğrultusunda IV. Ludovicus'un Normanlar aracılığıyla güç kazanmasını engellemesi, dönemin siyasi dinamikleriyle açıklanabilir. Nitekim Büyük Hugo'nun yarattığı etki, doğudaki en büyük tehdit olan I. Otto'nun doğrudan Batı Francia'ya yönelmesine ve onun baskısı altında geçen yılların başlamasına neden olmuştur.

2.1.5. I. Otto Baskısı Altında Geçen Yıllar (946-954)

Bilindiği üzere, 938 yılı isyanı IV. Ludovicus ve I. Otto arasında bir barış anlaşması ve evlilik ile neticelenmişti. IV. Ludovicus'un Büyük Hugo'ya esir düşmesine kadar geçen yedi sene içerisinde, iki Kral da kendi krallıklarının iç ve dış meseleleri ile ilgilenme imkânı bulmuştu. IV. Ludovicus, Normandiya üzerinde hâkimiyet çabasına girmişken, I. Otto ise topraklarındaki gücünü artırmakla meşgul olmuştur. Kraliçe Gerberge'nin ağabeyinden yardım talep etmesi, iki kralın yollarının yeniden kesişmesine neden olmuştur. IV. Ludovicus, esaretten kurtulduktan sonra gücünü artırmak için çalışmalara başladı. Atalarının sahip olduğu güce erişmek ve Büyük Hugo'nun gölgesinde kalmamak için öncelikli hedefi Reims ve Laon üzerinde hâkimiyet kurmak olmalıydı. Ancak bunu tek başına yapacak güce sahip değildi. Bu yüzden I. Otto'dan yardım istedi. O ise bunu kabul ederek ordusuyla Ren Nehri'ni geçerek 946 yılında Batı Francia'ya girdi. IV. Ludovicus ise kendi birlikleriyle I. Otto'nun ordusuna katıldı. İki kral, ilk önce Laon üzerinde hâkimiyet sağladı. Ardından I. Otto, Büyük Hugo'ya gözdağı vermek için Paris'e yönelerek Aziz Denis Manastırı'nı ziyaret etti. Ana hedef Reims'tı ve Vermandoislı Başpiskopos Hugo'nun şehirden çıkarılması gerekiyordu. IV. Ludovicus daha öncesinde bunu tek başına denemiş, ancak başarılı olamamıştı. İki kral, güçlerini birleştirerek şehri kuşattılar. Kuşatmanın altıncı gününde Başpiskopos Hugo, pes ederek şehrin kapılarını açmak zorunda kaldı. Başpiskoposluk makamına tekrar Artoldus getirildi. Hugo, şehirden kaçarak Mouzon'a sığındı. IV. Ludovicus, ilerleyen dönemlerde bu şehri ele geçirmeyi denemişse de bunda başarılı olamamıştır. Reims'tan ayrılan I. Otto, Büyük Hugo'nun topraklarının bir kısmını yağmalayarak Rouen'a yöneldi. Ancak zorlu coğrafi koşullar nedeniyle Normandiya'dan yalnızca birkaç basit yağma girişimi gerçekleştirdikten sonra ayrılmak zorunda kaldı[362].

[362] *Gesta Pontificum Cameracensium*, 1846: 426-427; Flodoard, 1854: 550-551; Richerus, 1877: 65-66; Widukindus, 1882: 59-61: Regino, 1890: 163.

I. Otto'nun, IV. Ludovicus'un yardım çağrısını kabul ederek Batı Francia'ya girmesinin temelde iki nedeni vardır. Birincisi, Büyük Hugo'nun kralın bile önüne geçen siyasi gücünün Doğu Francia'ya bir tehdit unsuru oluşturma ihtimalidir. I. Otto, güçsüz taraf olan IV. Ludovicus'a destek vererek güç dengesini Büyük Hugo'nun aleyhine değiştirmek istemiştir. İkinci neden ise Batı Francia'nın iç meselelerinde etkin rol oynama arzusudur. Gerçekten de I. Otto, bu vesileyle Paris'e kadar ilerlemiş ve Artoldus'a makamının iade edilmesini sağlayarak krallığın iç meselelerinde söz sahibi olmuştur. Seferin ardından, I. Otto ele geçirilen şehirleri IV. Ludovicus'a teslim etmiştir ve iki kral, Paskalya Bayramı'nı birlikte geçirmek için Aachen'a yönelmiştir. Büyük Hugo'nun ise aldığı darbeye karşılık olarak misilleme yapmak için planları vardır.

Büyük Hugo kralların Aachen'da olmasını fırsat bilerek 947 yılının başlarında Vermandoislı Hugo'nun da desteğiyle Reims şehrine saldırdı. Amacı Hugo'yu tekrar başpiskoposluk makamına oturtarak kraliyetin gücünü kırmaktır. Böylelikle bir kez daha kişisel çıkarları için Vermandois Ailesi ile birlikte hareket etmeyi göze almıştır. Saldırı kraliyet askerleri ve Artoldus'un direnişi sonucu başarıya ulaşamadı ve Dük, sekizinci günde kuşatmayı kaldırıp geri çekilmek zorunda kaldı[363]. IV. Ludovicus, Paskalya sonunda Reims'a döndüğünde Artoldus ve Vermandoislı Hugo arasındaki çekişmenin sona ermediğini gördü. Hugo şehirden kovulmuştu. Ancak soylular arasında her iki tarafın da destekçileri bulunmaktaydı. Sorunun çözülmesi için bir sinod toplanması kararlaştırıldı. İlk olarak IV. Ludovicus ve I. Otto çevresindeki soyluları Chiers'de bir araya geldiler. Burada I. Otto'nun arabuluculuğuyla IV. Ludovicus ve Büyük Hugo arasında kasım ayına kadar sürecek bir ateşkes sağlandı. Sinod aralık ayında Verdun'da Trier Başpiskoposu Rotbertus liderliğinde toplandı. Büyük Hugo bu sinoda katılmayı reddetti. Verdun Sinodu'ndan bir karar çıkmayınca sinod feshedildi. İkinci sinod 948 yılının başlarında Mouzon'da Aziz Petrus Bazilikası'nda toplandı. Artoldus toplantıdaki yerini almıştı ancak Vermandoislı Hugo katılmayı reddetmişti. Bu sırada konu hakkında yeterli bilgiye sahip olmayan Papa I. Agapetus, sinoda Reims Başpiskoposluğu görevine Vermandoislı Hugo'nun devam etmesi gerektiğini belirten bir mektup gönderdi. Piskoposlar ortak kararla sinoda katılmayan Vermandoislı Hugo'yu aforoz ettiler. Toplantıda kesin bir sonuca varılamadığı için görüşmelerin üçüncü bir oturuma ertelenmesine karar verildi. Ayrıca, Büyük Hugo'ya, üçüncü oturuma katılmadığı takdirde kendisinin de aforoz edileceği resmen bildirildi[364].

[363] Richerus, 1877: 70; Flodoard, 1905: 104.
[364] Flodoard, 1854: 555; Richerus, 1877: 71-73; Flodoard, 1905: 107-108.

Üçüncü sinod, 7-8 Haziran 948'de Ren Nehri üzerindeki Ingelheim'da düzenlendi. Toplantıya IV. Ludovicus ve I. Otto'nun yanı sıra Doğu Francia'dan pek çok piskopos da katılmıştı. Papa I. Agapetus da oturuma katkı sağlaması için elçisi Marinus'u göndermişti. Flodoardus, sinoda bizzat katıldığı için konuşulanları ayrıntılı biçimde aktarmıştır. Sinodda Artoldus ve Hugo'nun taraftarları karşılıklı olarak dinlendikten sonra nihayet bir karara varıldı. Buna göre, Reims Kilisesi Artoldus'a verilerek Vermandoislı Hugo aforoz edildi[365]. Alınan karar IV. Ludovicus'un lehine olmuştu. Reims Kilisesi Vermandois tehlikesinden kurtulmuştu. Üstelik başında en güvendiği adamlarından Artoldus bulunuyordu. Büyük Hugo ise kraliyete karşı en büyük avantajlarından birini kaybetmişti. Sinodun akabinde IV. Ludovicus, diplomatik olarak elde ettiği bu zaferi savaş meydanında taçlandırmak için I. Otto'dan yardım istedi. O ise Lotharingia Dükü Conradus'u görevlendirdi. IV. Ludovicus ve Conradus'un ortak ordusu, ilk olarak Mouzon'u kuşatarak Vermandoislı Hugo'nun askerlerinin şehri terk etmesini sağladılar. Ardından Laon'a yöneldiler. Şehir, Tetbaldus'un elindeydi. IV. Ludovicus, ordusuyla birlikte şehre girerek Tetbaldus'un aforoz edilmesini sağlamayı başardı. Askerî seferin başarıyla tamamlanmasının ardından Conradus, Lotharingia'ya geri döndü[366]. Bu şekilde, IV. Ludovicus, diplomatik başarılarını askerî zaferlerle destekleyerek Büyük Hugo karşısında önemli bir üstünlük elde etti. Öte yandan, I. Otto, Batı'daki güç dengesini bir kez daha sağlayarak kendi hâkimiyetine yönelik potansiyel tehditleri azaltmayı başardı.

Dük Büyük Hugo, 948 yılının siyasi gücünden götürdüklerini geri kazanmakta kararlıydı. Reims ve Laon üzerindeki etkisini kaybetmişti. Üstelik I. Otto da IV. Ludovicus'un tarafını tutuyordu. Dük, misilleme olarak Soissons'a saldırmaya karar verdi. Ordusuna destek olmaları için Normandiyalılarla anlaştı. IV. Ludovicus, iki tarafın da ortak düşmanıydı. Büyük Hugo, 948 yılı içinde vakit kaybetmeden şehre saldırdı. Şehre ağır hasar verse de ele geçirmeyi başaramadı. Soissons'tan geri çekilip IV. Ludovicus'un vasallarından Kont Regenold'un Aisne Nehri üzerindeki Roucy'ye inşa ettirdiği kaleye saldırdı. Ancak burayı da ele geçirmeyi başaramadı. Reims Kilisesi'ne ait birkaç köyün ve kilisenin yağmalanmasıyla yetinip geri çekilmek durumunda kaldı[367]. Büyük Hugo'nun misilleme planı başarıya ulaşmamıştı.

948 yılının sonlarına gelirken Trier'de, Başpiskopos Rotbertus, Marinus ve Laon Başpiskoposu Rodulfus'un da aralarında bulunduğu önemli din adamlarının toplandığı bir sinod gerçekleşti. Sinodda ele alınan konular arasında Büyük Hugo'nun IV. Ludovicus'a ve dolayısıyla onun tarafını tutan din adamlarına karşı düşmanca tavırları sebebiyle aforoz

---

[365] *Gesta Pontificum Cameracensium*, 1846: 431; Flodoard, 1854: 570-574; Regino, 1890; 163-164.
[366] Flodoard, 1905: 115-116.
[367] Flodoard, 1854: 557-558; Richerus, 1877: 81-82.

edilmesi de vardı. Özellikle, I. Otto'nun sinoda temsilci olarak gönderdiği Luitdulf'un ısrarları sonucu, toplantının üçüncü gününde *Dux Francorum* Büyük Hugo aforoz edildi[368]. Hugo, 943 yılından beri sürekli olarak güç kaybetmeye devam ediyordu. Aforozunun nedenleri arasında Reims civarındaki kiliselere yaptığı yağma faaliyetleri önemli bir yer tutmaktadır. 950 yılına gelindiğinde IV. Ludovicus, I. Otto'dan Büyük Hugo ile aralarındaki çekişmenin sona ermesi ve barış sağlanması için yardım talep etti. İki lider arasındaki savaşlar, kraliyetin krallığın gerçek sorunlarıyla ve dışarıdan gelen tehditlerle ilgilenmesini güçleştiriyordu. I. Otto, Dük Conradus'u taraflar arasındaki barış için görevlendirdi. Conradus'un gayretleriyle, IV. Ludovicus ve Büyük Hugo arasında barış sağlanır[369]. Sonuç olarak iki liderin uzun yıllardır birbirlerine karşı yürüttüğü güç mücadelesi, hiçbir tarafın lehine neticelenmeden sona erdi. Bu, bir barıştan ziyade bir uzlaşıydı. IV. Ludovicus, krallık işleriyle; Büyük Hugo ise kendi toprakları ve manastırlarının işlerine yönelebilecekti. Asıl tehdit, gücünü giderek müdahalean ve krallığının çıkarları doğrultusunda nasıl bir politika izleyeceği öngörülemeyen Doğu'daki I. Otto'ydu. Bu sırada IV. Ludovicus farkında olmaksızın yaşamının son yıllarına adım atmış bulunuyordu.

950 yılında yapılan barışın ardından, IV. Ludovicus şiddetli bir şekilde hastalanarak bir süreliğine krallık işlerinden elini çekmiştir. Bu sırada Büyük Hugo, Kont Arnulfus'un elindeki Amiens şehrine saldırır. Kaynaklarda kuşatmanın akıbeti hakkında bilgi verilmez. Ancak aynı zamanlarda Roucy Kontu Ragenoldus, Rouen Kilisesi'ne ait Brainam Kalesi'ne (günümüzde Bray-et-Lû olmalıdır) ani bir saldırı düzenledi. Büyük Hugo, kaleyi savunmaya bizzat gidemediği için IV. Ludovicus'dan askerî destek talep etti. Kral, ordusunu kaleye yönlendirerek Ragenoldus'un kuşatmasını kırdı[370]. IV. Ludovicus, 948 yılından beri ardı ardına kazandığı diplomatik zaferlerle konumunu yeterince güçlendirmiş olduğunu düşünmelidir ki, 951 yılında Akitanya'ya saldırmıştır. Kralın bu hamlesinin temel amacı, yaklaşık on yıldır bölge üzerinde yeterince hissedilmeyen etkisini yeniden tesis etmekti[371]. Nihayet, Büyük Hugo ile süregelen mücadelenin sona ermesi, bu hedefini gerçekleştirmesi için bir fırsat sunmuştu. Kral, daha bölgeye girmeden önce Pouilly'de Karolus Constantinus gelerek bağlılık yemini etti. Ardından, III. Wilelmus da bağlılık yemini etti. Ancak Kral, Akitanya'ya giremeden bir kere daha ağır bir şekilde hastalandı. İyileştikten sonra Nesturya'ya geri döndü[372]. IV. Ludovicus'un Akitanya

[368] Flodoard, 1854: 578-582; Richerus, 1877: 79-80.
[369] Richerus, 1877: 85; Flodoard, 1905: 126-127.
[370] Flodoard, 1905: 127-128.
[371] Lot, 1891: 505.
[372] Flodoard, 1905: 129-131.

seferi, bölge üzerindeki etkisini pekiştirmek açısından başarılı olmuştur. Ancak Karolenjlerin genel güç kaybına bir çözüm getirmemiştir.

IV. Ludovicus'un Akitanya'dan dönüşünün hemen ardından, bölge Macar istilalarının etkisiyle sarsılmıştır. Macarlar, Alpler üzerinden geçerek Galya'ya girmiş ve 951 yazı boyunca bölgeyi yağmalamışlardır. Kral, Nesturya'ya döndüğünde Büyük Hugo, Kont Arnulfus'un elindeki bazı mevkileri kuşatma altına almıştı. Arnulfus, Dük'e karşı koyabilmek için IV. Ludovicus'dan yardım talebinde bulundu. Büyük Hugo, kralın talebi üzerine Arnulfus'a yönelik saldırılarını durdurdu. 1 Aralık 951'de taraflar arasında bir barış anlaşması imzalanmıştır[373]. Büyük Hugo, ertesi yıl Dük Conradus ve Lotharingialı birliklerle birlikte Ragenoldus ve Artoldus'un Marne Nehri üzerinde inşa ettirdiği Maroilum'u (günümüzde Mareuil-le-Port olmalıdır) kuşattı. Bölgeyi tahrip edip yaktıktan sonra geri çekildi. IV. Ludovicus, Artoldus ve Ragenoldus birlik olarak Maroilum'u geri almayı başardı. Ardından kral, kendisine ihanet ederek II. Heribertus'un I. Rotbertus'un kızı Adelaide'den olan oğlu Omois Kontu III. Heribertus'un saflarına katılan vasalı Waulterius'un yönetimindeki Victuriacum Kalesi'ni (günümüzde Vitry-en-Artois olmalıdır) ele geçirdi. Daha sonra Reims'a geri döndü[374]. IV. Ludovicus ile Büyük Hugo arasında 950 yılında yapılan barıştan sonra gerçekleşen ilk anlaşmazlıktır. Ancak dükün geri çekilmesiyle, bu çekişme karşılıklı bir savaşa dönüşmeden sona ermiştir.

Büyük Hugo, Conradus ile giriştiği askerî harekâtlardan istediği sonucu alamamıştı. Bu yüzden, IV. Ludovicus'dan aralarında yaşanan ufak çaplı gerilimi sona erdirecek bir barış anlaşması yapılmasını istedi. Anlaşma, 953 yılının başlarında Soissons'ta yapıldı[375]. Böylelikle, taraflar arasında IV. Ludovicus'un Wessex'ten döndüğünden beri süregelen çekişmeler nihayet sona erdi. İki büyük lider, yaklaşık on yedi yıl boyunca birbirlerinin en büyük müttefiki ve en büyük düşmanı olmuşlardır. İkisi arasındaki çekişmeler, Batı Francia'yı hem iç hem de dış tehditlere açık bir hâle getirmiştir. Büyük Hugo, her ne kadar 948 yılından sonra düşüşe geçse de yeni Karolenj kralın iktidarında Rotbertusluların gücünü artırmayı başarmıştır. Büyük Hugo'nun özellikle 943 yılındaki kazanımları, ileride Hugo Capet'in iktidarını tesis ederken soylular ve kilise nezdindeki desteği sağlamasında en büyük dayanak noktalarından biri olacaktır. Ancak taraflar arasındaki barış uzun süreli olamayacaktı. Zira özellikle son yıllarda sıkça hastalanan IV. Ludovicus, ömrünün son dönemlerini geçirmekteydi.

---

[373] Flodoard, 1905: 131-132.
[374] Flodoard, 1905: 133-134.
[375] Flodoard, 1905: 135.

2.1.6. IV. Ludovicus'un Ölümü ve Kurt Anlatısı (954)

953 yılında Büyük Hugo ile yapılan Soissons Barışı'nın ardından IV. Ludovicus, Aisne Nehri civarındayken ağır bir hastalığa yakalandı. Tedavi görmek amacıyla Reims'a gitti. Burada hastalığının ilerlemesi sonucu, henüz otuz dört yaşındayken hayatını kaybetti. Cenazesi, Reims'taki Aziz Remigius Bazilikası'nda düzenlenen bir törenle toprağa verildi. Flodoardus, kralın ölmeden önce fil hastalığı nedeniyle bitap düştüğünü belirtmiştir[376]. Richerus ise kralın ölüm sebebini yarı efsanevi bir hikâyeye dayandırır. Ona göre kral, Reims'ta ölmeden önce Aisne Nehri yakınlarındayken bir kurt görmüştür. Kurdu avlamak için atını hızlandırdığı sırada hayvan dengesini kaybederek yere düşmüş ve Kral ağır bir şekilde yaralanmıştır. Hastalığa ise yaralarının tedavisi için şehre giderken yakalanmıştır[377]. Kurt hikâyesinin, IV. Ludovicus'un çağdaşı Flodoardus tarafından kaydedilmemesine karşın ondan bir asır sonra yaşamış olan Richerus tarafından aktarılmasının nedeni kralın ölümünden sonra çıkan bir halk efsanesi veya yazarın edebi katkısı olarak düşünülebilir. XII. yüzyıl tarihçisi Fleuryli Hugo'nun eserinde de aynı anlatı mevcuttur[378]. Bilindiği üzere Richerus, 936 yılında IV. Ludovicus'un Boulogne sahilinde karaya çıkışını takiben bindiği atın dengesini sağlamasını kaydetmiş ve bunu bir kraliyet simgesi olarak değerlendirmiştir. Nitekim bu olaydan tam on yedi yıl sonra ise kral, atın dengesini sağlayamayarak yere düşmüş ve ağır yaralanmıştır. Bu ikinci olay, Richerus'un sembolizmini tersine çevirir. Yalnızca bir kazadan öte, kraliyet otoritesinin çözülüşünü ve hanedanın çöküşünü simgeler. Bu olay, kralın gücünün tükenişi ve hanedanın kaçınılmaz sonuna dair bir metafor olarak okunabilir.

IV. Ludovicus, Büyük Hugo'nun aksine dönemin kaynaklarında oldukça sevilen ve sayılan bir figürdür. Özellikle iki kez esir düşmesi, onu kaynaklar nezdinde şefkatle anılan bir figür hâline getirmiştir. Kendisi, zayıflamakta olan bir hanedanın son temsilcilerinden biridir. Çocuk yaşta Büyük Hugo tarafından tahta çıkarılması ve ilk yıllarının baskı altında geçmesine rağmen iktidarını güçlendirmek için çalışmıştır. Normandiya üzerindeki hedeflerine ulaşamasa da IV. Ludovicus, Reims ve Laon şehirlerini Vermandois ailesinin kontrolünden çıkararak yeniden kraliyet otoritesine bağlamış, Akitanya'da meşruiyetini kabul ettirmiş ve I. Otto ile kurduğu ilişkiler sayesinde Büyük Hugo'nun gücünü kısmen zayıflatmayı başarmıştır. Ancak bu durum, Otto Hanedanı için Batı Francia'nın iç işlerine müdahale etme fırsatı doğurmuştur. Tarih boyunca Otto'lar, bu fırsatı en etkin ve verimli şekilde değerlendirmekten geri kalmayacaktır.

---

[376] Flodoard, 1905: 138.
[377] Richerus, 1877: 86-87.
[378] Hugo, 1851: 383.

Büyük Hugo için IV. Ludovicus dönemi oldukça çalkantılı geçmiştir. Her ne kadar kendisi kral olarak öne çıkmış olmasa da kendisinin ve ailesinin monarşi üzerindeki gücünü artırmak için çalışmıştır. IV. Ludovicus'un tahta çıkmasını sağlamış ama onun kendi otoritesini gölgede bırakacak bir iktidar sürdürmesine müsaade etmemiştir. II. Heribertus ile ortak olması, Normandiyalılar ile ilişkilerini güçlendirmesi ve I. Otto'nun kız kardeşi Hedwig ile evlenmesi bu doğrultuda attığı adımlardandır. Ayrıca, bu dönemde taşıdığı *Dux Francorum* ünvanı, oğlu Hugo Capet'e miras bıraktığı en değerli ve kalıcı unsurlardan biri hâline gelmiştir. 948 yılındaki aforoz kararı ve IV. Ludovicus'un Reims ile Laon çevresinde hâkimiyet kurması, Büyük Hugo'nun gücünü zayıflatmış gibi görünse de Kralın 954 yılında beklenmedik ölümü ve oğlu Lotharius'un tahta çıkışı, bu olumsuz gidişatı tersine çevirerek Büyük Hugo'nun nüfuzunu yeniden toparlama fırsatı yaratmıştır.

2.2. Kral Lotharius Dönemi (954-986)

Son Karolenjler Dönemi'nin ikinci kralı olan Lotharius, aynı zamanda Karolenj Hanedanı'nın Kel Karolus'tan sonra en uzun süre tahtta kalan ikinci kralıdır. Otuz dört yıllık iktidarı, bir bakıma hanedanın son yıllarıdır. Batı Francia tahtının kalıcı olarak Karolenj Hanedanı'ndan Capet Hanedanı'na geçişine zemin hazırlayan gelişmeler bu dönemde yaşanmıştır. Lotharius'un dönemi hakkındaki bilgiler, ağırlıklı olarak Flodoardus ve Richerus'tan gelmektedir. Ancak Flodoardus'un kayıtları, muhtemelen öldüğü yıl olan 966 yılında sona ermektedir. Bu tarihten itibaren, Richerus başta olmak üzere dönemin arşiv belgeleri, Chabannesli Adhemarus, Dudon, Jumièges'li Wilelmus, *Historia Francorum Senonensis*, *Gesta Pontificum Cameracensium*, *Annales Sangallenses Maiores*, *Annales Quedlinburgenses* (Quedlinburg Yıllıkları) ve Gembloux'lu Sigebertus gibi kaynaklar ön plana çıkmaktadır. Ancak Richerus dışındaki kaynaklar oldukça zayıf bilgiler sunmaktadır. Dönemin öne çıkan bir başka kaynağı ise, ileride Papa II. Silvestri olarak tanınacak olan Aurilliaclı Gerbertus'un kişisel mektuplarıdır. Bu mektuplar, dönemin siyasi panoramasının anlaşılması açısından oldukça değerlidir. Kaynakların azlığı, dönem hakkında kapsamlı yorumlar yapmayı zorlaştırmaktadır.

Lotharius, IV. Ludovicus ve Gerberge'nin en büyük çocukları olarak 941 yılında Laon'da doğmuştur. Bilindiği üzere, Wilelmus Uzunkılıç, Lotharius'un vaftiz törenine katılmış ve IV. Ludovicus ile arasındaki dostluğu pekiştirmiştir.[379] Daha önce belirtildiği üzere, IV. Ludovicus'un oğluna "Lotharius" adını vermesinin nedeni, Frankların ünlü kralları I. Lotharius

[379] Dudon, 1865: 199.

ve oğlu II. Lotharius'a atıfta bulunmaktır. "Lotharius" ismi, Chlodovechus'un oğlu Clotharius'tan türemiştir. IV. Ludovicus, bu isim seçiminde zayıflamakta olan krallığını, geçmişteki ihtişamlı günlerin sembolik bir hatırasıyla ilişkilendirme amacı gütmüştür.

Kral Lotharius'un dönemi, Hugo Capet'in siyaset sahnesinde ön plana çıktığı dönemdir. Kendisi, Büyük Hugo ve Hedwig'in ilk erkek çocuğu olarak yaklaşık 939-940 yıllarında doğmuştur. Hugo Capet'in annesi Hedwig ile IV. Ludovicus'un eşi Gerberge'nin kardeş olmaları nedeniyle, Lotharius, Hugo Capet ile kuzen konumundadır. Çocukluğu ve yetiştirilme süreci hakkında herhangi bir bilgi mevcut değildir. İlerleyen yıllarda sırasıyla Burgonya Dükalığı'nı üstlenecek olan kardeşleri Otto ve Heinricus doğmuşlardır. Farkedileceği üzere, Hugo Capet'in ismi doğrudan babasından gelmekteyken, kardeşlerinin isimleri anneleri dolayısıyla Doğu Francia krallarından gelmektedir. Hugo Capet'e "Capet" soyadının ölümünden uzun bir süre sonra verildiği ve söz konusu dönemde kaynaklarda "Dük Hugo" olarak anıldığı hatırlatılmalıdır. Ancak okuyucuların onu Büyük Hugo ile karıştırmamaları adına, bu çalışmada "Hugo Capet" ifadesi kullanılmaya devam edilecektir.

Lotharius dönemine baktığımızda literatürde "Tembel Krallar" olarak isimlendirilen son Merovenj krallarına nazaran çok daha aktif bir kral portresi görmek mümkündür. Hiç şüphesiz Lotharius, krallığın karşı karşıya olduğu sorunların farkındaydı ve bu sorunların çözümünün merkezi otoritenin güçlendirilmesinde yattığını biliyordu. Bu nedenle, hâkimiyeti boyunca pek çok defa Akitanya, Burgonya, Normandiya, Flanders ve Lotharingia'ya seferler düzenlemiş, I. Otto ve oğlu II. Otto ile siyasi çekişmeler yaşamıştır. Bununla birlikte, Lotharius'un hükümdarlığı, annesi Gerberge ve amcası Köln Başpiskoposu Bruno, Büyük Hugo ve Hugo Capet gibi güçlü akrabalarının gölgesinde şekillenmiştir. Bu figürler, Lotharius'un bağımsız bir otorite tesis etmesini zorlaştırmışlardır. Dolayısıyla, güçlü bir merkezi otorite oluşturma hedefi sekteye uğramış ve krallığın çözülmekte olan yapısını yeniden inşa etme çabaları sonuçsuz kalmıştır.

Zamanla merkezi yönetim üzerinde en fazla etkide bulunan kişi, babasından devraldığı siyasi mirası en etkin şekilde değerlendirmeyi başaran Hugo Capet olmuştur. Nitekim, Gerbertus 985 yılında kaleme aldığı bir mektupta, Lotharius'un yalnızca ismen kral olduğunu, gerçek yönetim otoritesinin ise açık bir şekilde Hugo Capet'in elinde bulunduğunu belirtmiştir[380]. Gerbertus'un ifadelerinde de anlaşılacağı üzere, Hugo Capet, Lotharius'un ve merkezi otoritenin zayıflıklarını ustalıkla kendi lehine kullanarak gücünü pekiştirmiştir. 987 yılında tahtın kalıcı bir biçimde Capet Hanedanı'nın eline geçmesini sağlayacak zemini

[380] Sylvestre II, 1889: 46.

başarıyla oluşturmuştur. Bu nedenle Lotharius dönemi, bu çalışma açısından esas itibarıyla Hugo Capet'in faaliyetleri bakımından önem taşımaktadır.

2.2.1. Tahta Geçişi, İlk Yılları ve Büyük Hugo'un Ölümü (954-956)

IV. Ludovicus, 954 yılında Reims'ta hayatını kaybettiğinde oğlu Lotharius henüz on üç yaşındaydı. Kraliçe Gerberge, tıpkı geçmişte kocasının esaretinde yaptığı gibi hızla kraliyetin devamlılığı için harekete geçti. İlk önce kardeşleri I. Otto ve Köln Başpiskoposu Bruno'ya elçiler göndererek oğlu Lotharius'un tahta çıkması için destek vermelerini talep etti[381]. Bruno, 953 yılında I. Otto tarafından görevlendirilmişti. Kısa süre sona ise Conradus'un ölümü üzerine Lotharingia arşidükü olmuştur.[382] Gerberge'nin kardeşlerinden yardım isteme nedeni Büyük Hugo'nun krallığını ilan etme ihtimaline karşı, Lotharius'a yeterli desteği sağlamak idi. Ancak Bruno, henüz Büyük Hugo'nun karşısında durabilecek bir askeri güce sahip değildi. I. Otto ise oğlu Liudolf'un isyanı başta olmak üzere Macar saldırıları gibi çeşitli meselelerle uğraşıyordu. Bu durumda Gerberge, Büyük Hugo'yu karşısına almak yerine onunla anlaşmanın daha akıllıca olacağını fark etti[383]. Lotharius, 12 Kasım 954 tarihinde Reims şehrinde, Artoldus'un başkanlık ettiği bir törenle kral ilan edilir. Törene Büyük Hugo ve Bruno'nun yanı sıra Burgonya, Akitanya ve Doğu Francia'dan gelen temsilciler de katılmıştır[384]. Böylelikle Karolenj iktidarının gerçek anlamda son yılları başlamıştır.

IV. Ludovicus'un beklenmedik ölümü, Büyük Hugo'ya üçüncü kez kral olma fırsatını sunmuştur. Kendisi 954 yılında Batı Francia'nın şüphesiz en güçlü ve rakipsiz ismi idi. Vermandois tehlikesi ortadan kalkmıştı ve IV. Ludovicus'un halefi henüz on üç yaşındaki bir çocuktu. Bütün bunlara rağmen Gerberge'nin talebi doğrultusunda Lotharius'u kral olarak tanıması üzerinde durulması gereken bir husustur. Ferdinand Lot, Büyük Hugo'nun kral olmaktan kaçınmasının nedenlerini değerlendirirken, bunun başlıca nedeninin Doğu Francia ve diğer Frank soylularını karşısına alma endişesi olduğunu belirtir. Ancak Lot'a göre en önemli neden, Rotbertusluların hâlâ Karolenj Hanedanı'na karşı derin bir bağlılık duygusu beslemeleridir[385]. Bağlılık duygusunun mevcudiyeti doğru olmakla birlikte özellikle I. Rotbertus'un eylemleri göz önüne alındığında Büyük Hugo'nun taht iddiasında bulunmamasının en önemli nedeni olmaktan uzaktır. Öncelikle Büyük Hugo'nun Batı Francia'daki bütün çevreler tarafından sevilen biri olmadığı unutulmamalıdır. Onun, kraliyete giden yol kabul edebilecek Reims ve Laon çevrelerinde herhangi bir desteği bulunmamaktadır.

---

[381] Richerus, 1877: 87.
[382] Ruotgerus, 1841: 20.
[383] Lot: 1891: 8-9.
[384] *Historia Francorum Senonensis*, 1851: 366; Flodoard, 1905: 139.
[385] Lot, 1891: 8-9.

Artoldus'un Rotbertuslulara yönelik tutumu Walthariusun yaklaşımıyla tamamen zıttır. Büyük Hugo'nun bu tarihte aforoz edilmiş bir durumda olduğu da unutulmamalıdır. Üstelik Artoldus'un, Gerberge ve I. Otto'dan aldığı desteği kullanarak geçmişte Fulchonus'un Düz Karolus'u Rotbertuslulara karşı ön plana çıkardığı gibi Lotharius'u da benzer şekilde destekleme olasılığı yüksektir. Bu bağlamda zayıf ve sınırlı bir desteğe sahip bir kral olmaktansa, güçlü bir *Dux Francorum* olarak kalmanın daha avantajlı olacağını değerlendirdiği söylenebilir.

Büyük Hugo, Gerberge'nin teklifini kabul etmesi karşılığında yüksek bir bedel talep ettiği kesindir. Öncelikle *Dux Francorum* ünvanı yeni kral ve yönetimi tarafından kabul edilmeye devam edecektir. Ayrıca Büyük Hugo'nun Burgonya ve Akitanya üzerindeki siyasi nüfuzu da arttırılmıştır[386]. Dolayısıyla Lotharius'un kendisinden gelebilecek herhangi bir tehlikeye karşı Burgonya veya Akitanya düklerinden yardım talep etmesinin yolu kapatılmış oldu. Böylelikle Richerus'un "*Omnium Galliarum Ducem*" ifadesi karşılık bulmuştur[387]. Büyük Hugo hayatının sonuna kadar Lotharius üzerinde baskı kuracak ve ölümüyle birlikte bu gücünü oğlu Hugo Capet'e mirası bırakacaktır.

Lotharius'un hâkimiyetinin ilk yılları annesi Gerberge ve amcası Bruno'nun naipliğinde geçmiştir. Kraliçe Gerberge, hakkındaki bağımsız bir araştırmayı kesinlikle hak eden önemli bir kadındır. Son Karolenjler Dönemi'nin öne çıkan figürlerinden biri olmakla birlikte hanedanın akıbetini 945 ve 954 yıllarında iki kere kurtararak ömrünün uzamasına vesile olmuştur. Kardeşleri Bruno ve I. Otto'yu yanına alarak önce kocası için ardından oğlu için Batı Francia aristokrasisinin desteğini de kazandırarak bir hâkimiyet alanı oluşturmuştur. Lotharius büyüyene kadar doğrudan veya dolaylı olarak kraliyet işlerinde söz sahibi olmuştur[388]. Büyük Hugo ile uyumlu bir şekilde çalışmıştır.

Lotharius ve Gerberge 955 yılı Paskalya Bayramı'nı Paris'te Büyük Hugo'nun yanında geçirdi. Büyük Hugo'nun aklında Akitanya üzerindeki nüfuzunu artırmak için doğrudan III. Wilelmus üzerine bir sefer düzenlemek vardı. Büyük Hugo ilkbaharla birlikte ordusunu hazırlayarak Akitanya'ya doğru yola çıktı. Yanında Lotharius da vardı. Yeni kralın babasının dostu olan III. Wilelmus üzerine sefere çıkması bizlere Gerberge'nin Büyük Hugo ile yaptığı gizli anlaşmaya dair ip uçları sunmaktadır[389]. İki lider, Akitanya Dükalığı'nı ele geçirmek amacıyla önce ağustos ayında Poitiers'i kuşatma altına aldı. Ancak iki ay süren kuşatma sonuçsuz kaldı. Ayrıca, III. Wilelmus'un şehirde bulunmadığı ve kuşatma süresince kendi

[386] Flodoard, 1905: 139.
[387] Lot, 1948: 509.
[388] Audebrand, 2019: 2-3.
[389] Riché, 1993: 11-12.

ordusunu toplamakla meşgul olduğu öğrenildi. Büyük Hugo, uzun süredir savaşmaktan yorulan ve gıda maddelerinin azalması nedeniyle açlık yaşayan ordusunu geri çekerek kuşatmayı kaldırdı. *Historia Francorum Senonensis* kuşatma sırasında şehrin koruyucu azizi Hilarius arabuluculuğuyla Tanrı tarafından gönderilen bir fırtına neticesinde Büyük Hugo'nun çadırının zarar gördüğünü ve korkuya kapılan ordunun kuşatmayı sonlandırdığını belirtmiştir[390]. Elbette ki, bu inanması güç bir edebi anlatımdır.

İki ay süren Poitiers Kuşatması sonuçsuz kalmıştı. Büyük Hugo ve Lotharius şehirden çekilmişlerdi. Bu sırada III. Wilelmus, Auvergne'deki kasabalardan topladığı garnizonlarla bir ordu oluşturmuş ve iki liderin ordusunu gizlice takip etmişti. Büyük Hugo ve Lotharius, takip edildiklerinin farkına vararak geri dönüp III. Wilelmus'un ordusuyla yüzleştiler. Yapılan Akitanya ordusunun ağır mağlubiyetiyle sonuçlandı. III. Wilelmus canını zor kurtarmıştı. Büyük Hugo ve Lotharius, zaferin verdiği öz güvenle Poitiers şehrine tekrar saldırdı. Bu sefer kuşatma başarılı oldu ve ordu şehre girmeyi başardı. İki lider şehri yağmalayarak çok sayıda ganimet ve esirle birlikte Nesturya'ya geri döndü[391]. Akitanya seferi Büyük Hugo'nun istediği şekilde sonuçlanmadı. Bölgenin fiili otoritesi hâlâ III. Wilelmus'un elinde bulunuyordu ve Dük, bir daha Akitanya üzerine sefer düzenleyemeden hayatını kaybedecekti.

Büyük Hugo'nun Burgonya politikasında Akitanya'ya kıyasla daha başarılı olduğu söylenebilir. Bilindiği üzere Rodulfus'un 923'teki Batı Francia kralı seçilmesinden itibaren Burgonya'nın yönetimini kardeşi Kara Hugo'ya üstlenmiştir. Bu görevi 952 yılındaki ölümüne kadar sürdürmüş, çocuksuz olarak hayatını kaybetmesinin ardından bölgenin yönetimi Chalon Kontu Gislebertus'a geçmiştir. Büyük Hugo, 952 yılında oğlu Otto'yu Gislebertus'un büyük kızı Liutgard ile evlendirmiştir. Böylece iki aile arasında akrabalık ilişkisi kurulmuş, Gislebertus ise Büyük Hugo'nun vasalı konumuna gelmiştir. Gislebertus'un 956 yılında varissiz ölümü üzerine, Burgonya Dükalığı Otto'ya geçmiştir[392]. Böylece Büyük Hugo, bölgeyi savaşsız bir şekilde Rotbertuslulara bağlamayı başarmıştır.

Büyük Hugo, Akitanya seferi dönüşünde rahatsızlanarak yaşamını yitirmiştir. Cenazesi Paris'teki Aziz Denis Manastırı'na defnedilmiştir. Vefat ettiğinde elli sekiz yaşında olduğu tahmin edilmektedir. Bu durum, kendisini ailesi içinde en uzun süre hayatta kalan lider konumuna taşımaktadır. Yarım asrı bulan yaşamı boyunca hiçbir zaman babası I. Rotbertus veya amcası Odo gibi krallık makamına erişememiştir. Ancak Rotbertusluların gücünü en yüksek seviyeye taşımayı başarmıştır. Nitekim, Hugo Capet'in iktidarını tesis ederken ihtiyaç duyduğu

---

[390] *Historia Francorum Senonensis*, 1851: 366.
[391] Richerus, 1877: 87-88; Flodoard, 1905: 140-141.
[392] *Historia Francorum Senonensis*, 1851: 366-367.

gücün büyük bir kısmını babasından miras aldığı açıktır. Büyük Hugo ile birlikte Rotbertusluların, temellerini I. Rotbertus'ta gördüğümüz politika değişikliği nihayete ermiştir. Bugüne kadar Karolenjler ile dostane ilişkiler sürdüren ve yalnızca kişisel çıkarlarına yönelik bir tehdit belirdiğinde muhalefet sergileyen Rotbertuslular, artık bağımsız bir hanedan olarak Galya'da kraliyete alternatif bir yönetim otoritesi oluşturmayı başarmışlardır. Bunu Büyük Hugo'nun 930-940 yıllarından itibaren, atalarından miras aldığı Nesturya merkezli siyasi gücü, diplomatik ve askerî yollarla Galya'nın çeşitli merkezlerine doğru genişletme çabasında görebiliriz[393]. Akitanya, Burgonya, Normandiya, Flanders ve hatta Lotharingia'da siyasi nüfuzunu etkin bir şekilde hissettirerek atalarının daha önce sahip olmadığı düzeyde bir otoriteyi tüm Galya üzerinde tesis etmiştir.

Bilindiği üzere Büyük Hugo, 948 yılında Artoldus ve Papa I. Agapetus'un uğraşları sonucu aforoz edilmiştir. Kaynaklarda bu tarihten itibaren Büyük Hugo'nun dinî sınıf üzerindeki siyasi gücünün azaldığına dair ibareler mevcut değildir. Aforoz, sembolik bir karardan öteye gidememiştir. Büyük Hugo hala ailesinden miras aldığı pek çok manastırın laik başrahibidir. Reims çevresindeki kontrolünü kaybedip IV. Ludovicus'un kral olarak ön plana çıkışını engelleyememesi, Büyük Hugo'nun gücüne gölge düşürmüş olsa da bu durumun etkisinin abartılmaması gerektiği açıktır. Hayatının sonlarına doğru Conradus ile giriştiği seferler veya Poitiers Kuşatması gibi askerî harekatlardan istediği sonucu alamasa da bu onun kendi bölgelerindeki gücünü azaltmamıştır.

Büyük Hugo, kişisel çıkarları doğrultusunda en büyük rakibi olan II. Heribertus ile ortak hareket etmekten geri kalmamıştır. İkilinin 940 yılındaki Reims ve Laon kuşatmaları kraliyetin gücüne büyük bir darbe vurarak başta Artoldus olmak üzere kraliyet yanlısı din adamlarının gücünü büyük ölçüde kırmıştır. Büyük Hugo, yeğeni ve Artoldus'un halefi olan Vermandoislı Hugo sayesinde Reims üzerinde belirli bir nüfuz elde etmiş olsa da bu nüfuzun amcası Odo dönemindeki etkiden oldukça uzak olduğu açıktır. Rotbertuslular şehrin sembolik gücüne sahip olmak için Adalberon'u beklemek zorunda kalacaklardır.

Büyük Hugo'nun ölmeden önce mirası hakkında gerçekleştirdiği düzenlemeler Capetlerin, ilk doğan çocuğun mirastan en büyük payı alması şeklindeki hanedan geleneğinin temellerini oluşturmuştur. Özellikle Otto'nun Gislebertus'un kızı Luitgard ile evliliği ona Burgonya Dükalığı'nın önünü açmış, bu ünvan Otto'nun ölümünden sonra kardeşi Henricus'a geçmişir. Bu esnada en büyük çocuk olan Hugo Capet, babasının *Dux Francorum* ünvanıyla birlikte hâkimiyetinin kalbini oluşturan Nesturya mülklerini almıştır[394]. İlk defa 922 yılında

[393] Noizet, 2006: 30.
[394] Dunbabin, 2000a: 106.

babası I. Rotbertus'un isyanına destek veren genç bir asker olarak kaynaklara yansıyan çıkan Büyük Hugo'nu mirasının çocuklarına intikali, ölümünün hemen ardından gerçekleşmemiştir. 956 yılında en büyük oğlu Hugo Capet on yedi, Otto on iki ve Heinricus ise on yaşındadır. Çocukların yaşlarının küçüklüğü, amcaları Bruno'nun öne çıkmasına olanak tanımıştır. Bruno, 965 yılında vefat edene kadar, Batı Francia'nın iç işlerinde Lotharius'un naibi olarak en etkili figürlerden biri olmuştur[395]. Dönemin kaynaklarının, Büyük Hugo'nun ölümünün ardından dikkatlerini Köln Başpiskoposu'na yöneltmeleri, bu durumu açık bir şekilde teyit etmektedir.

2.2.2. Köln Başpiskoposu Bruno'nun Naipliğinde Geçen Yıllar ve Hugo Capet'in Tarih Sahnesine Çıkışı (956-973)

Büyük Hugo'nun 956 yılında vefatından itibaren, 965 yılında Köln Başpiskoposu Bruno'nun ölümüne kadar geçen dokuz yıllık süre, Lotharius'un amcası ve annesinin naipliği altında yönetilen bir dönemdir. Lotharius'tan yalnızca üç yaş büyük olan Hugo Capet ise bu dönemin sonlarına doğru siyasi varlığını hissettirmeye başlayacaktır. Büyük Hugo öldüğü sırada Lotharius, Cher Nehri üzerinde bulunan ve Hainaut Kontu III. Regenarius'un elinde tuttuğu bir tahkimatı kuşatmaktaydı[396]. Büyük Hugo'nun akabinde Gislebertus'un da ölümüyle Burgonya'nın yönetimi Otto'ya geçti. Bunu öğrenen Lotharius, miras geçişi esnasında bölgede varlığını göstermek ve mirastan pay alma umuduyla Burgonya'ya doğru yola çıktı. Kralın Burgonya seyahatinin nedenleri arasında Troyes Kontu, Vermandoislı Rotbertus'un bölgede çıkardığı isyanı bastırmak olduğu da öne sürülmektedir[397]. Lotharius'un Burgonya seyahati, ona askerî ve siyasi bakımdan herhangi bir fayda sağlamamıştır.

Kral Burgonya'dayken, amcası Bruno patlak veren bir isyanı bastırmasına yardım etmesi için onu kuzeye çağırdı. İsyanın lideri konumundaki kişi, Hainaut Kontu III. Regenarius'tu. Lotharius, annesi Gerberge ve ordusuyla birlikte Bruno'nun yanına gitti. III. Regenarius, müttefik Batı Francia ve Lotharingia orduları karşısında duramayacağını anlayınca isyana son vererek Bruno'ya teslim oldu. Kont, I. Otto'ya teslim edildikten sonra Bohemya'ya sürgün edilerek cezalandırıldı ve 973 yılında vefat edene kadar sürgün hayatı yaşadı[398]. Hainaut Kontluğu'nun başına ise I. Otto'nun Lotharingia *palatini*[399] Godefridus'un oğlu Godefridus geçmiştir. Lotharius, isyanın bastırılmasıyla birlikte Nesturya'ya geri döndü.

---

[395] Lot, 1891: 19.
[396] Flodoard, 1905: 142-143.
[397] Lot, 1891: 21.
[398] Flodoard, 1905: 143-144.
[399] Orta Çağ Avrupa'sında krala ve sarayına yakın veya onun temsilcisi olan, belirli yetkilerle donatılmış soylulara verilen ünvandır.

III. Regenarius'un isyanı, Bruno'ya Lotharius üzerinde baskı kurarak askerî gücünden yararlanma fırsatı vermişti. Söz konusu hadise, yeğen ve amcanın birlikte yer aldığı ilk askerî ve siyasi olaydır. 958 yılında Lotharius Nesturya'ya geri döndüğü sırada Reims Kilisesi'ne ait ve Chartres Kontu Tetbaldus tarafından yönetilen Codiciacum Kalesi (Coucy), Artoldus'un vasalları olan ve başlarında Harduinus adlı birinin bulunduğu kişiler tarafından ele geçirildi. Kaynaklar, Harduinus'un kişiliği hakkında herhangi bir bilgi sunmamaktadır. Ancak Ferdinand Lot'a göre Harduinus, muhtemelen Chartres Kontluğu ile yakından ilişkili bir figürdü[400]. Muhtemelen Harduinus, Kont Tetbaldus ile aralarında yaşanan bir anlaşmazlık sonucu Codiciacum Kalesi'ne saldırmıştır. Lotharius ve Artoldus, kaleyi geri alabilmek için güçlerini birleştirerek yanlarında çeşitli piskoposlar ve kontlarla birlikte Harduinus'u kuşatma altına aldılar. Kuşatmanın ikinci haftasında Harduinus, teslim olup yeğenlerini esir olarak vermeyi teklif etti. Tetbaldus, kaleyi geri almak ümidiyle bölgeye geldiğinde kaleye girişine izin verilmedi. Bu duruma öfkelenen kont, Soissons ve Laon civarındaki bölgeleri yağmalayıp ateşe vererek Fara (La Fère) Kalesi'ni ele geçirdi. Laon Başpiskoposu Rorico, Reims Kilisesi'ne ait askerlerin de bulunduğu bir orduyla kaleyi geri almak için harekete geçti. Lotharius da ona destek için geldi. Kralın gelişinden sonra III. Heribertus ve Troyes Kontu Rotbertus, Tetbaldus ile arabuluculuğu üstlendi. Yapılan anlaşma sonucu Fara, Chartres Kontu'ndan geri alındı ve Codiciacum teslim edildi.[401]

958 yılının sonbaharında Lotharius, annesi Gerberge ve kuzeni Hugo Capet ile birlikte Burgonya'ya yola çıktı. İlk önce Nevers yakınlarındaki Marziacum'da (Marzy), Akitanya Dükü III. Wilelmus'a karşı bir toplantı düzenlendi. Muhtemelen Hugo Capet, annesi Hedwige'in kışkırtmasıyla babasının Akitanya üzerindeki emellerini devam ettirmek istemektedir. Kaynaklar, toplantıda alınan kararlar hakkında sessizdir. Ancak Lotharius'un, Hugo Capet'in oluşturmak istediği Akitanya politikasına karşı sessizliğini koruduğu söylenebilir.[402]. Toplantının ardından güneye doğru ilerlemeye devam eden Lotharius, bu ikinci Burgonya seferinde Dijon dâhil olmak üzere birkaç önemli kaleyi kendi hâkimiyetine almayı başarmıştır. Kral, Burgonya üzerinde hâkimiyetini ilan ettiğinde, Rotbertuslu kuzenleriyle arasında tartışma çıktı. Tartışma, Bruno'nun Burgonya'ya gelerek duruma müdahale etmesini gerektirecek bir boyuta ulaşmıştı. Ancak Bruno'nun yeğenleriyle yaptığı ilk görüşme sonuçsuz kalmış; 959 yılının başlarında Compiègne'de düzenlenen ikinci oturumda uzlaşma sağlanmıştır. Lotharius, ele geçirdiği bazı kaleleri fidye karşılığında Otto'ya teslim etmiştir[403].

---

[400] Lot, 1891: 23-24.
[401] Flodoard, 1905: 145.
[402] Lot, 1891: 24-25.
[403] *Annales Nivernenses*, 1881: 90; Flodoard, 1905: 146.

Lotharius, 959 yılı Paskalya Bayramı'nı annesi Gerberge ile birlikte Köln'de Bruno'nun yanında geçirdi. Bayram sonunda amcasından aldığı hediyelerle birlikte Laon'a geri döndüğü esnada Lotharingia'da Bruno'ya karşı önemli bir isyan patlak verdi. İsyan Bruno'nun danışmanlarından biri olan Imione tarafıdan yönetiliyordu. Imione, Bruno'nun Lotharingia Dükalığı'nın ilk zamanlarından beri gerçekleştirdiği bazı reformlara karşı olarak taraftar toplamıştı[404]. Bruno ve I. Otto, ortak karar ile Lotharingia'nın gelecekte kuzey-güney ekseninde ikiye bölünmesine gidecek bir süreç başlattı. Güney'de Hainaut Kontu Godefridus, kuzeyde ise Lotharius'a yakınlığıyla bilinen Bar Kontu Fredericus, sınır kontu olarak görevlendirildi. Zamanla, bu iki bölge Yukarı Lorraine ve Aşağı Lorraine olarak isimlendirilecek ve sınır kontları, kendilerini bölgelerinin dükleri olarak tanıtacaktır.

II. Heribertus'un oğlu, Troyes Kontu Rotbertus, hâkimiyet sahasını genişletmek için 960 yılında Dijon'a saldırmaya karar verdi. Rotbertus, Gislebertus'un kızı Adelaide ile evliydi ve kayınpederinin mirasından pay almak istiyordu. Dijon, Troyes'a yaklaşık iki yüz kilometre güneyde, Burgonya sınırındadır. Rotbertus, ordusuyla birlikte şehre gelerek kapsamlı bir kuşatma başlattı. Şehirde konuşlanmış olan Lotharius'a bağlı garnizonu mağlup ederek tahliye edilmelerini sağladı. Lotharius, Dijon'dan gelen haberlerin ardından amcası Bruno'dan yardım talep etti. Kendisi ise Gerberge ile birlikte ordusunu toplayarak şehri geri almak için harekete geçti. Bu sırada Rotbertus, Dijon'u ele geçirdikten sonra Troyes'a geri dönmüştü. Bruno, iki bin kişilik bir orduyla Troyes önlerine ilerleyerek şehri kuşatma altına aldı. Lotharius, Dijon'u geri aldıktan sonra Bruno'ya destek için Troyes'a yöneldi. Kont Rotbertus, müttefik kuvvetlerin karşısında duramayacağını anlayarak müzakere talebinde bulundu. Rehineler teslim etme şartıyla bir ateşkes anlaşması sağladı. Ancak Lotharius, caydırıcı bir mesaj vermek amacıyla rehinelerden birinin idam edilmesini emretti ve başı, şehrin önünde infaz edilerek sergilendi[405].

Lotharius, 961 yılı Paskalya Bayramı'nı annesiyle birlikte Laon'da geçirdi. Ancak 961 yılı, Capet Hanedanı tarihi açısından genellikle tarihçilerin göz ardı ettiği bir öneme sahiptir. Lotharius, Paskalya Bayramı'nın ardından Soissons'da geniş katılımlı bir toplantı düzenledi. Batı Francia ve Burgonya'nın farklı bölgelerinden birçok soylunun katıldığı bu toplantının en dikkat çeken isimleri, Büyük Hugo'nun oğulları Hugo Capet ve Otto'ydu. Normandiya Kontu I. Richardus, toplantıyı sabote etmek amacıyla ordusuyla Soissons'a doğru harekete geçti. Ancak yol üzerinde kraliyet askerleri tarafından geri püskürtüldü. Bilindiği üzere, Büyük Hugo 956 yılında öldüğünde Hugo Capet henüz on yedi yaşındaydı ve babasının mirasını doğrudan ele geçirememişti. 961 yılında artık yirmi iki yaşında olan Hugo, kardeşi Otto'yla birlikte

[404] Flodoard, 1905: 146-147.
[405] Richerus, 1877: 90-91; *Annales Nivernenses*, 1881: 90; Flodoard, 1905: 147.

Soissons'ta Lotharius'a bağlığını bildirdi. Kral, karşılık olarak Hugo Capet'i *Dux Francorum* ilan etti ve Poitou'yu verdi[406]. Hugo Capet muhtemelen başta babasının ünvanı olmak üzere sahip olduğu toprakların ve manastırların yönetimini kazandı. Otto'nun Burgonya'daki yönetimi ise kraliyet tarafından resmî olarak tanındı. Bu doğrultuda 961 yılını Hugo Capet'in gerçek anlamda tarih sahnesine çıktığı yıl olarak kabul edebiliriz. Nitekim, ilerleyen yıllarda Lotharius üzerindeki Bruno'nun etkisinin azalması ve Hugo Capet'in etkisinin artmaya başlaması, bu durumu açıkça ortaya koymaktadır.

Norman kaynakları incelendiğinde, 961 yılına ilişkin Frank kaynaklarında yer almayan bazı gelişmelerin mevcut olduğu görülmektedir. Flodoardus ve Richerus gibi Frank yazarların, Dudon ve Jumièges'li Wilelmus gibi Norman yazarların anlatılarına kıyasla Lotharius'un Normandiya ile ilişkilerine değinmemesi oldukça dikkat çekicidir. Bunun sebebi, Frank yazarların aynı dönemde Artoldus'un ölümü nedeniyle Reims Kilisesi üzerinde yeniden ortaya çıkan Vermandois tehdidine odaklanmış olmaları olabilir. Bu durum, karşılaştırmalı bir okuma yapmayı mümkün kılmamaktadır. Batı Francia sınırına yönelik Norman saldırılarının, özellikle Wilelmus Uzunkılıç'ın ölümünden sonra yoğunluk kazandığı görülmektedir. Kral Lotharius'un, I. Richardus ile babası IV. Ludovicus'un Wilelmus Uzunkılıç ile sürdürdüğü dostane ilişkiden farklı olarak daha mesafeli bir ilişki içerisinde olduğu dikkat çekmektedir. Rotbertuslular ise Büyük Hugo ile birlikte aile geleneğinin dışına çıkarak Normandiya ile yakın ilişki içerisine girmişlerdi.

Büyük Hugo'nun ölümünden sonra özellikle Lotharius yanlısı bir politika izleyen Kont Tetbaldus, Normandiya Kontu I. Richardus'un gücünü zayıflatmak amacıyla Kraliçe Gerberge'yi harekete geçmeye ikna etmeye çalışmıştır. Kont'un doğrudan Kral Lotharius ile iletişime geçmek yerine Gerberge'ye başvurması, kraliçenin siyasette ne denli aktif bir rol oynadığını kanıtlar niteliktedir. Tetbaldus'un planına göre, Lotharius'un Batı Francia ve Burgonyalı askerlerden oluşan bir ordu hazırlaması ve Köln Başpiskoposu Bruno'nun I. Richardus ile sahte bir barış görüşmesi düzenlemesi öngörülmüştür. Kraliçe Gerberge, Tetbaldus'un önerilerini dikkate alarak Bruno'dan I. Richardus'a hitaben bir mektup yazmasını talep etmiştir. Bruno'nun mektubunu alan I. Richardus, barış görüşmelerine katılmak için Batı Francia'ya doğru yola çıkmıştır. Ancak kısa bir süre sonra barış çağrısının gerçek olmadığından kuşkulanarak Rouen'a geri dönmüştür. Kont Tetbaldus'un kışkırtmalarıyla bu sefer de bizzat Lotharius, I. Richardus'a bir mektup yazarak görüşme talebini bildirmiştir. I. Richardus, kralın görüşme talebini kabul ederek yola çıktığı sırada casusları aracılığıyla Lotharius'un Tetbaldus,

[406] Richerus, 1877: 91; Flodoard, 1905: 149-150.

III. Balduinus ve Anjou Kontu Goizfridus gibi kişilerin bulunduğu bir ordu hazırladığını öğrenmiştir. Bunun üzerine kendi ordusuyla karşı koymaya karar vermiştir. Bir süre savaştıktan sonra, ordusundaki ileri gelenlerin tavsiyesi üzerine savaş alanından çekilerek Rouen'a geri dönmüştür[407].

Planının iki kere başarısız olduğunu gören Kont Tetbaldus, Lotharius ile bir anlaşma yaptı. Bu bağlamda Kral Lotharius, I. Richard'ın kontrolündeki Evreux şehrini ele geçirip kendisine teslim etmesi durumunda Normandiya'nın tamamını ele geçirmesi için Tetbaldus'a destek sağlayacağını vaat etmiştir. Lotharius, Batı Francia ve Burgonya'nın ileri gelenleriyle birlikte Evreux'yu ele geçirerek Tetbaldus'a teslim etti. I. Richardus ise misilleme olarak Norman askerlerinden oluşan ordusuyla Tetbaldus'a ait toprakları yağmaladı. Ayrıca gönderdiği bir keşif birliği sayesinde Tetbaldus'un ordusunun bir kısmını yok etmeyi başardı. Tetbaldus, Seine Nehri boyunca Normandiya topraklarına saldırılarını sürdürüyordu. Ancak bir filosu olmadığından, doğrudan Seine Nehri üzerindeki Rouen'ı kuşatma imkânı bulunmuyordu. Richardus, sonunda gücünü toplayarak Tetbaldus'un ordusuna saldırmaya karar verdi. İki ordu arasında son derece şiddetli bir çarpışma meydana geldi. Dudon'un ifadesiyle, Norman askerleri Franklara tıpkı kurtların koyun sürüsüne saldırdığı gibi saldırıyordu. İkinci günün sonunda önemli komutanlarını kaybeden Tetbaldus, savaş alanından kaçmak zorunda kaldı[408]. Norman kaynakları incelendiğinde, I. Richardus'un ön plana çıkarıldığı ve Lotharius ile Tetbaldus'a karşı düşmanca bir üslubun benimsendiği görülmektedir. Dönemin tarih yazımının karakteristikleri göz önüne alındığında bu üslup tercihi oldukça anlaşılırdır. Nitekim Lotharius, 966 yılında I. Richardus ile kesin bir barış anlaşması imzalamasına kadar Normandiya'ya bir daha müdahale etmemiştir.

Lotharius, 961 yılı içinde annesi Gerberge ile birlikte Burgonya'ya gitmiştir. Burada Akitanya dâhil olmak üzere pek çok yerden gelen soylular tarafından karşılanmıştır. Lotharius muhtemelen soylularla, Hugo Capet'in Akitanya politikaları hakkında görüşmeler gerçekleştirmiştir[409]. Kaynaklar, Lotharius'un Burgonya'da geçirdiği günler hakkında daha fazla bilgi sunmaz. Zira kral, Burgonya'dayken aniden kuzeye dönmesini gerektiren bir gelişme meydana gelmiştir. Reims Başpiskoposu Artoldus hayatını kaybetmiş ve Vermandois ailesi, Kilise'nin kardeşleri Hugo'ya geri verilmesini talep etmektedir. Artoldus, hayatı boyunca Son Karolenjler Dönemi'nde kraliyet yanlısı en önemli isimlerden biri olmuştur. Gençliğinde Rodulfus'un II. Heribertus'a karşı en önemli destekçilerinden biri olmuş, ardından IV.

[407] William of Jumièges, 1992: 120-124; Dudon, 1865: 265-272.
[408] Dudon, 1865: 173-176; William of Jumièges, 1992: 126.
[409] Lot, 1891: 35-36.

Ludovicus ve Lotharius dönemlerinde de kraliyeti desteklemiştir. Karolenj dönemi Batı Francia'sının sembolik açıdan en önemli şehri olan Reims'ın lideri olarak Karolenjler yanında yer alması, Büyük Hugo'nun krallığını ilan etmeme kararının en önemli nedenlerinden biri olmuştur. Vermandoislı Hugo'nun ve Büyük Hugo'nun aforozuna giden yolda önemli destekleri bulunmaktadır. Artoldus, Reims Kilisesi'nden aldığı sembolik güçle, Karolenjlerin kaçınılmaz sonunu ertelemeye büyük katkılarda bulunmuştur.

Vermandois ailesinin Reims Kilisesi üzerindeki yeniden hâkimiyeti, Karolenjler için felaket niteliğinde bir gelişme teşkil ederdi. Lotharius, destek almak için kuzeni Hugo Capet ile görüştü, ancak o da Vermandoislı Hugo'nun başpiskoposluğundan yanaydı. Kuzeninden umduğu desteği bulamayan Lotharius, askerî kuvvete başvurmadan önce 962 yılının Nisan ayına kadar sürecek bir ateşkese karar verdi[410]. Hugo Capet'in Vermandois ailesinin tarafını tutması, babası Büyük Hugo'nun aynı tarafı desteklemesinin ardındaki sebeplerle paralellik göstermektedir. O, muhtemelen Lotharius'un güçlü bir kral olarak öne çıkmasının gelecekte kendi hareket sahasını kısıtlayacağını düşünmektedir. Vermandois ailesinin tekrar ön plana çıkması ve Reims gibi önemli bir şehri kontrol altına alması, kralın iktidar gücünü ciddi ölçüde azaltacaktır. Hugo Capet'in tutumu, onun 962 gibi erken bir tarihte gelecekte kendi krallığını iddia etme niyetinin bulunmadığını gösteren bir ipucu sunmaktadır. Nitekim, Büyük Hugo'nun Rodulfus'un ölümünün ardından krallığını ilan etmeyişinin en önemli sebeplerinden biri, II. Heribertus'un bunu kabul etmeyecek olmasıdır. Benzer şekilde, Reims şehrinin kontrolünü yeniden ele geçirerek ön plana çıkan Vermandois ailesi, Hugo Capet'in krallık iddiasını da tanımayacaktır.

Lotharius, Nisan ayına kadar Vermandois ailesine karşı askerî güce başvurmamayı kabul etmişti. Reims başpiskoposluğu konusunun tartışılması için Meaux yakınlarında bir sinod toplamaya karar verdi. Sinoda Reims ve Sens kiliselerinden on üç piskopos katıldı. Paris, Sens ve Orléans şehirlerinden gelen temsilciler, Vermandoislı Hugo'nun başpiskopos olmasını desteklemekteydi. Özellikle bu bölgelerden gelen temsilciler, ailesi Paris Kontu ünvanına sahip olan Hugo Capet'in politikaları doğrultusunda hareket ediyor gibi görünmektedir[411]. Laon Başpiskoposu Roricon ve Châlons Başpiskoposu Gubuinus, Karolenj Hanedanı'na bağlılıklarını ifade eden bir tutumla, Vermandoislı Hugo'nun aforozunun geçerli olduğunu ve bu kararın, 948 yılındaki Ingelheim Sinodu'nda yer alan piskoposların sayısından daha az bir katılımcıyla kaldırılamayacağını savundular. Nihayet mesele Papa XII. Iohannes'e götürüldü. Papa, Vermandoislı Hugo'nun aforozunun kaldırılmamasına karar verdi. Aynı zamanda

[410] Flodoard, 1905: 150-152.
[411] Lot, 1891: 39.

Pavia'da kurulan ve ayrıntılarına sahip olmadığımız bir başka sinod daha, Hugo'nun aforozunu onaylıyordu. Haber Batı Francia'ya Bruno tarafından ulaştırıldı. Reims Kilisesi başpiskoposluğuna, Metz'deki Aziz Arnoul Manastırı'ndan gelen Odelricus'un getirilmesine karar verildi. Odelricus, 962 yılının Ekim ayında pek çok piskoposun katılımıyla Reims şehrinde kutsanarak göreve başladı[412]. Böylece, Karolenj iktidarı için büyük bir tehdit oluşturan Vermandois ailesinin tehlikeleri bertaraf edilmiş oldu. Bu durumdan en büyük kazancı sağlayan taraf ise Rotbertuslular olmuştur.

962 yılı, Batı Francia için yalnızca Reims Başpiskoposluğu seçimi açısından değil, başka açılardan da önemli bir yıl olmuştur. 959 yılında yaklaşık altmış yaşında olan Flanders Kontu Arnulfus, yerini I. Richardus ile savaşmakta olan oğlu III. Balduinus'a devretmiştir. "Genç" lakabıyla da tanınan III. Balduinus, 962 yılında Normanlarla gerçekleştirdiği bir çatışmanın ardından hastalanarak hayatını kaybedince Flanders'ın yönetimine tekrar Arnulfus geçmiştir. Arnulfus'un Lotharius ile arasının, krallığının ilk dönemlerinden beri iyi olduğunu söylemek mümkündür. Hükümdarlığının ilk aylarında Arnulfus ve oğlu III. Balduinus, Aziz Gerardus ve Aziz Bavon manastırlarının yeniden inşası için Lotharius'a başvurmuşlardır[413]. 959 yılında ise Arnulfus, Reims şehrine bizzat gelerek kiliseye yüklü miktarda bağışta bulunmuştur[414]. Vermandoislı Hugo meselesinin görüşüldüğü aylarda Kont Arnulfus ve kendisiyle aynı adı taşıyan yeğeni arasında anlaşmazlıklar baş göstermişti. Lotharius, ikisi arasındaki barışın sağlanmasına destek oldu. Bunun karşılığında Arnulfus, sahip olduğu toprakları yönetim hakkının ölene kadar kendisinde kalacağı şartıyla kraliyete bağışladığını duyurdu[415]. Kont Arnulfus ile olan ilişkilerini pekiştiren Lotharius, kraliyet otoritesinin kuzeydoğuda güçlenmesini sağlayarak özellikle Normandiya tehlikesine karşı önemli bir destekçi kazandı.

962 yılı, Doğu Francia'nın Kutsal Roma Germen İmparatorluğuna dönüşüm sürecinde dönüm noktası olarak kabul edilebilecek bir yıldır. I. Otto, uzun yıllar boyunca Batı Avrupa'yı istilalarıyla tehdit eden Macarları, Augsburg yakınlarındaki Lechfeld Muharebesi'nde kesin bir yenilgiye uğratarak bu istilaların son bulmasını sağlamıştır. Bu zaferi, onu Hristiyan dünyasının koruyucusu konumuna yükseltmiştir. Papa XII. Iohannes, 961 yılında İtalya Kralı II. Berengarius'un papalık topraklarını tehdit etmesi üzerine I. Otto'dan yardım istemiştir. I. Otto ordusuyla birlikte İtalya'ya inerek Pavia yakınlarında II. Berengarius'u altederek tehditi ortadan kaldırmıştır. Bunun karşılığında Papa II. Iohannes, 2 Şubat 962 tarihinde I. Otto'yu imparator

[412] Richerus, 1877: 91; Flodoard, 1905: 150-154.
[413] Halphen ve Lot, 1908: 1-4.
[414] Flodoard, 1905: 147.
[415] Flodoard, 1905: 152.

ilan etmiştir. Bu ünvana en son sahip olan kişi, 924 yılında hayatını kaybeden I. Berengarius'tur. I. Otto ile beraber kullanılmaya başlanan Kutsal Roma Germen İmparatoru ünvanı, 1806'da II. Franz'ın tahttan feragat etmesine kadar tam sekiz yüz kırk dört yıl boyunca kullanılmaya devam edecektir. 800 yılında imparator ilan edilen Karolus Magnus'un soyundan gelen Lotharius ise amcası I. Otto'nun imparator ilan edilmesine karşı sessizliğini korumak zorunda kalmıştır. Bu olay, X. yüzyılda Batı Avrupa'da Karolenjler ile Ottolar arasındaki iktidar gücü düzeyinin karşılaştırılması açısından önemli bir kıstas teşkil etmektedir.

964 yılı, iki önemli kaybın yaşandığı bir yıl olmuştur. Bu kayıplardan ilki, Büyük Hugo'nun oğlu ve Burgonya Dükü Otto'dur. Dükün zamansız ölümünden sonra toprakları kardeşi Heinricus'un yönetimine geçti. Vasallarından bir kısmı ise Hugo Capet'in yönetimi altına girmeye karar verdi. Kayıplardan ikincisi ise Flanders Kontu Arnulfus'tur. Babası II. Balduinus'un 918'deki ölümünün ardından topraklarını miras alan Arnulfus, Son Karolenjlerin en önemli müttefiklerinden biri konumundadır. Kral Rodulfus döneminden itibaren, özellikle Karolenjlerle ortak düşmanları olan Wilelmus Uzunkılıç ve Normandiyalılar nedeniyle, kraliyetle müttefik bir tutum sergilemiştir. Arnulfus, 962 yılında topraklarını Lotharius'a miras bıraktığını açıklamıştı. Öldüğü zaman vasalları torunu II. Arnulfus'u (960-988) Flanders Kontu ilan ederek Karolenj iradesine karşı çıktı. Lotharius, hızlı bir şekilde ordusunu toplayarak Flanders topraklarına girdi. Günümüzde Arras ve Lys-lez-Lannoy arasında bulunan bölgeleri savaşsız bir şekilde idaresi altına almayı başardı[416]. Bu tarihten itibaren kraliyetin kuzeydoğudaki etkinliğini artırdığı söylenebilir. Ancak bu durum, Karolenj Hanedanı'nın kaçınılmaz sonunu engelleyebilecek bir güç teşkil etmeyecektir.

İmparator I. Otto, 965 yılında Roma'dan dönüşünde Köln'e gelerek büyük bir toplantı yapmıştır. Katılımcılar arasında yeğeni Lotharius ve kardeşi Gerberge de bulunmaktadır. Toplantının ayrıntıları kaynaklarda mevcut değildir. Ancak Lotharius'un, toplantıda I. Otto'nun vasalı bir kral izlenimi bıraktığını düşünebilir[417]. Nitekim I. Otto, Batı Avrupa'nın en güçlü ve yıllar sonra imparator ünvanını kullanan ilk hükümdarıydı. Lotharius ise annesi ve amcasının naipliğinde çökmekte olan bir hanedanın son temsilcisiydi. Kral, toplantının ardından Laon'a döndüğünde kuzenleri Hugo Capet ve Heinricus ile arasında şiddetli bir tartışma çıktı. Bilindiği üzere, Burgonya Dükü Otto'nun ölümünün ardından vasalları kraliyete bağlanmak yerine Heinricus'u Burgonya Dükü olarak seçmiş, bir kısmı ise Hugo Capet'in yönetimi altına girmiştir. Lotharius, Burgonya'nın en önemli şehirlerinden biri olan Dijon'u elinde bulunduran bir kral olarak bölge üzerinde hak iddiasında bulunmuştur. Kral, Burgonya'da siyasi varlığını

[416] Richerus, 1877: 93; Flodoard, 1905: 156.
[417] Regino, 1890: 177; Lot, 1891: 49; Flodoard, 1905: 157.

hissettiremediği takdirde Dijon'un da zamanla kraliyet kontrolünden çıkabileceğinin ve bu durumun halihazırda oldukça zayıf olan kraliyet otoritesini daha da zayıflatacağının bilincindedir. Yeğenleri arasındaki tartışmanın tekrar alevlendiğini gören Bruno, tartışmalara son vermek amacıyla Compiègne'de bir toplantı yapmaya karar verdi. Müzakereler esnasında hastalanan Bruno, iyileşmek için Reims'a geldiği esnada 10 Ekim 965 tarihinde hayatını kaybetti. Cenazesi, Verdun Piskoposu Wicfred ve Brunon'un kuzeni Metz Piskoposu Thierry tarafından Köln'e götürüldü[418].

Köln Başpiskoposu Bruno'nun kaybı, hem Lotharingia için hem de Ren ile Loire Nehirleri arasında kalan topraklar için oldukça önemlidir. Kendisi, Son Karolenjler Dönemi'nin en çok öne çıkan figürlerinden biri olmakla birlikte Karolenj iktidarının ömrünün uzamasının en önemli sağlayıcılarından biridir. Aynı zamanda Lotharingia tarihi için de bir milat noktasıdır. Nitekim ölümünün ardından bu bölge, Godefridus ve Fredericus yönetiminde zamanla Yukarı ve Aşağı Lorraine olarak iki parçaya bölünecektir. Bruno, yalnızca çocuk yaştaki Lotharius'un tahtta kalmasını sağlamakla kalmamış, aynı zamanda Burgonya ve Normandiya politikalarında da Gerberge ile birlikte en önemli destekçisi olmuştur. Hugo Capet ve Otto ile Lotharius arasındaki çekişmelerde gösterdiği arabuluculuk vasıtasıyla Rotbertusluların siyasi konumunu güçlendirmesine de yardımcı olmuştur. Bruno'nun biyografisi olan Vita Brunonis'i (Bruno'nun Hayatı) kaleme alan Benedikten rahibi Kölnlü Ruotgerus, Lotharius'un kuzenleri tarafından baskı altına alındığını ve Bruno'nun desteği sayesinde güçlü bir iktidar kurarak Hugo Capet, Otto ve Heinricus'u siyasi olarak kendisine bağladığını ileri sürmektedir[419]. Ruotgerus'un ifadelerinde gerçeklik payı olsa da Bruno'nun Lotharius'u getirdiği hali abarttığını söylemek mümkündür. Nitekim, Lotharius hiçbir zaman krallığın tamamı üzerinde hüküm süren güçlü bir otorite kuramamış, Bruno'nun ölümünün ardından ise Hugo Capet'in yükselişi belirgin hâle gelmiştir. Köln Başpiskoposu'nun ölümüyle birlikte I. Otto, Batıdaki en güçlü temsilcisini kaybetmiş ve Karolenj-Otto Hanedanları arasındaki ilişkiler kötüye gitmiştir.

966 yılında Lotharius'u, İtalya Kralı II. Lotharius'un kızı Emma ile evlenirken görmekteyiz[420]. Emma'nın annesi Adelaide, II. Lotharius'un II. Berengarius tarafından öldürülmesinin ardından I. Otto ile evlenmiş ve bu evlilikten tarihin en ünlü hükümdarlarından II. Otto'yu dünyaya getirmiştir. Lotharius'un Emma ile evliliği, tamamen siyasi amaçlarla gerçekleştirilmiş bir birlikteliktir. Bu evlilik sayesinde Lotharius, amcası I. Otto'ya daha yakın bir konum elde etmiştir.

---

[418] Ruotgerus, 1841: 43-44.
[419] Ruotgerus, 1841: 40-41.
[420] Flodoard, 1905: 158.

Kral Lotharius'un 966 yılındaki evliliği, aynı zamanda Flodoardus'un yıllığının son kaydıdır. Reims Kilisesi'nin en din adamlarından olan Flodoardus, Capet Hanedanı'nın iktidara yükseliş süreci hakkında günümüze ulaşan en önemli kaynaklardan biridir. Rotbertus, Düz Karolus, Rodulfus, IV. Ludovicus ve Lotharius dönemlerine bizzat tanıklık etmiş bir şahsiyet olarak Batı Francia'nın X. yüzyılına dair en önemli bilgi kaynaklarından biri olarak kabul edilmektedir. Karolenj Hanedanı yanlısı bir yazar olmasına rağmen, Rotbertusluların hakkındaki değerlendirmeleri, özellikle Richerus başta olmak üzere sonraki dönem yazarları üzerinde belirgin bir etki bırakmıştır. Onun ölümüyle birlikte, Son Karolenjler dönemi hakkında elimizdeki en değerli kaynak, Richerus'un kayıtları olacaktır. Ancak Richerus'un eseri bu döneme dair pek çok eksiklik barındırmakta ve dönemin tam bir resmini sunmaktan uzak kalmaktadır.

961 yılında Chartres Kontu Tetboldus'un, Gerberge, Lotharius ve Bruno'yu kışkırtarak Normandiya Kontu I. Richardus'a karşı saldırıya geçmeleri için ikna etmesinden söz edilmişti. Normandiya ile Batı Francia arasındaki savaş hâli, kraliyet soyluları arasında huzursuzluk yaratıyordu. Ayrıca, Normandiya'nın henüz tam anlamıyla Hristiyan bir kontluk olarak kabul edilmemesi ve hâlâ çok sayıda Pagan Norman'a ev sahipliği yapıyor olması, Frank din adamlarını derin bir endişeye sevk ediyordu[421]. Bütün bu nedenlerden ötürü Frank piskoposlar, 966 yılında Laon'da bir konsilde toplandılar. Chartres Piskoposu Vuldalf liderliğindeki bir heyet, Norman akınlarını durdurması için I. Richardus ile müzakere gerçekleştirmek üzere görevlendirildi. Tetbaldus ise müzakerelerin başlayacağı haberini alınca barışın kendisinin aleyhine olacağını düşünerek elçilerini Rouen'a gönderdi ve I. Richardus ile Evreux şehrini teslimi karşılığında barış yaptı. Günümüzde Seine Nehri kıyısında bulunan Jeuffose'da mayıs ayında Kont'un huzuruna çıkan heyet, konttan Norman akınlarını durdurmasını istedi. Dudon'un anlatımına göre, Vulfald, I. Richard'tan Franklara karşı merhametli olmasını ve tıpkı babası Wilelmus Uzunkılıç'ın IV. Ludovicus'un iktidarını pekiştirmesinde yardımcı olduğu gibi kendisinin de Lotharius'a aynı desteği sağlamasını istemiştir. I. Richardus, heyet tarafından iletilen barış tekliflerini ordusuna danıştığında Norman askerleri kraliyet topraklarına yönelik saldırıları durdurmak istemediklerini ve tüm Batı Francia'nın Normandiya hâkimiyetine girmesi sağlanana kadar bu saldırılara devam edeceklerini ifade etti. I. Richardus, tam sekiz gün boyunca askerlerine Franklarla barış yapmayı kabul etmeleri için yalvarmıştır. Ancak bu girişimlerinde başarılı olamayınca bir gece gizlice ordunun önde gelen komutanlarıyla bir araya gelmiş ve onların, askerleri barışı kabul etmeye yönlendirmesini sağlamıştır. Barış teklifinin

[421] Lot, 1891: 55-56.

kabul edildiğini öğrenen Lotharius, Epte Nehri üzerinde I. Richardus ile buluşarak nihai barışı sağladı. Ordunun içerisinde Franklarla barışı kabul eden Normanlar vaftiz edilerek Hristiyanlığa geçmiştir; barışı reddedenler ise yağma faaliyetlerine devam etmeleri için İspanya'ya gönderilmiştir[422].

966 yılına gerçekleştirilen Batı Francia-Normandiya barışının sağlam bir temele oturtulduğu söylenebilir. Nitekim takip eden yıllarda hem Norman hem de Frank kaynaklarında iki bölge arasında herhangi bir çekişmeden söz edilmez. Rotbertusluların Norman karşıtı duruşlarının Büyük Hugo ile değişmeye başladığını söylemiştik. Bu değişim, Hugo Capet ile birlikte nihai formuna kavuşmuştur. 960 yılında Hugo Capet'in kız kardeşi Parisli Emma, I. Richardus ile evlendirilmiş ve iki hanedan arasında ilk defa akrabalık bağı tesis edilmiştir. Nitekim Norman kaynakları incelendiğinde, Hugo Capet'in I. Richardus'a karşı Lotharius'un yanında yer aldığına dair herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Bunun sebebi, aralarındaki evlilik ittifakı olmalıdır. Hugo Capet ailesinin en büyük meşruiyet kaynaklarından biri olan Norman karşıtlığını terk etmiştir. Güçlü Rotbertus ve Odo dönemlerinde henüz var olmayan Normandiya, X. yüzyılın ikinci yarısına gelindiğinde Galya'nın göz ardı edilemez bir parçası hâline gelmiştir. Hugo Capet, gücünü pekiştirebilmek için I. Richardus ile olumlu ilişkiler kurmanın gerekliliğinin farkındadır. Nitekim Norman kaynaklarında Lotharius'un aksine, Hugo Capet'e karşı düşmanca bir üslup kullanılmamasının nedeni bu bağlamda yorumlanabilir. Emma, 968 yılında çocuksuz olarak hayatını kaybettiğinde, I. Richardus, eşinin sahip olduğu mülklerin bağışlanması hususunda Hugo Capet'e başvurmuştur. Dük Hugo, kız kardeşine ait mülklerin, uygun görülen şekilde, doğrudan I. Richardus tarafından bağışlanmasını talep etmiştir. Bunun üzerine Normandiya kontu, söz konusu mülkleri birçok Frank ve Norman kilisesi arasında eşit şekilde paylaştırmıştır[423].

968 yılında Karolenj Hanedanı için çok önemli iki figür hayatını kaybetmiştir: Kraliçe Gerberge ve Reims Başpiskoposu Odelricus. Gerberge, sadece Son Karolenjler dönemi için değil, hanedanın bütün tarihindeki en önemli isimlerden biridir. İlk eşi Lotharingia Dükü Gislebertus'un ölümünün ardından IV. Ludovicus ile evlenmiş ve eşinin 945 yılında Normandiya ve Büyük Hugo esaretlerinden kurtulmasını sağlayarak iktidar süresini uzatmayı başarmıştır. Aynı zamanda oğlu Lotharius'un uzun yıllar naipliğini yaparak Batı Francia yönetiminde dolaylı olarak söz sahibi olmuştur. Frank, Sakson ve Norman kaynaklarında adının sıkça geçmesi, onun önemini gözler önüne sermektedir. Kendisi, tıpkı Bruno gibi I. Otto ile Karolenjler arasındaki en önemli bağlardan biridir. Ölümüyle birlikte Karolenj-Otto ilişkileri

[422] Dudon, 1865: 281-288; William of Jumièges, 1992: 126-128.
[423] Dudon, 1865: 288-289.

ciddi ölçüde değişmeye başlamıştır[424]. Gerberge'nin faaliyetleri, IV. Ludovicus ve Lotharius'un iktidar sürelerinin uzamasına faydalı olmuştur. Ancak bu, Karolenjlerin kaçınılmaz sonunun gelmesini engelleyememiştir.

968 yılında ölen bir diğer isim olan Reims Başpiskoposu Odelricus, selefi Artoldus'a kıyasla oldukça sönük bir başpiskoposluk dönemi geçirmiştir. Artoldus'un ölümü ve Vermandoislı Hugo'nun reddinden sonra Metz'deki Aziz Arnoul Manastırı'ndan getirilerek Reims Kilisesi'nin başına geçirilmiştir. Kendisi Karolenj yanlısı bir politika izlemiş ve kısa başpiskoposluk döneminde kayda değer bir gelişme yaşanmamıştır. Odelricus'un seçimi taraflar arasında bir uzlaşıdır. Ruhban sınıfı içerisinde kendini kanıtlamış, güvenilir ve siyasi olarak kraliyetle uyum içinde olan bir kişinin Reims Kilisesi'nin yönetiminde bulunması, uzun bir aradan sonra kısa ancak sakin bir dönemin yaşanmasını sağlamıştır. Halefi Adalberon, Odelricus'un aksine, ileride görüleceği üzere, siyasi olarak aktif bir başpiskoposluk dönemi geçirmiştir. Sens Başpiskoposu Waltharius gibi Rotbertusluların destekçileri arasında yer almış ve 987 yılında Hugo Capet'i kutsayarak ona krallık tacını giydirmesi, kendisini Capet Hanedanı tarihinde son derece önemli bir konuma taşımıştır.

Flodoardus'un 966 yılındaki ölümüyle birlikte söz konusu dönem hakkında en ayrıntılı bilgiyi veren ve günümüze ulaşan en önemli kaynağın Richerus olduğundan daha önce bahsedilmiştir. Ancak başta Richerus olmak üzere dönemin kaynakları, 967-973 yılları arasında Batı Francia'da yaşanan gelişmelere dair neredeyse hiçbir bilgi sunmamaktadır. Richerus, eserinde bu dönemi büyük ölçüde ruhban sınıfı arasındaki ilişkiler ve özellikle Aurillaclı Gerbertus'un bilimsel çalışmaları üzerinde durarak geçiştirmiştir. Bu dönem tam bir sessizlik dönemidir. Lotharius ve Hugo Capet'i ilgilendiren kayda değer bir gelişmenin yaşanmadığı görülmektedir. Bu sessizliği büyük oranda bozan gelişme, İmparator I. Otto'nun 973 yılında hayatını kaybetmesi olmuştur. Batı Avrupa'nın Karolus Magnus'dan sonra gördüğü en güçlü imparatoru, 973 yılında geçirdiği bir hastalık sonucu Memleben'de hayatını kaybetmişti[425]. O, Doğu Francia'nın Kutsal Roma Germen İmparatorluğuna dönüşüm sürecini başlatan hükümdar olarak öne çıkmaktadır. Krallık içerisinde gerçekleştirdiği siyasi, dinî, idari ve kültürel reformlar, Macar istilalarına karşı Avrupa'nın en büyük savunucusu rolünü üstlenmesi ve papalık ile geliştirdiği ilişkiler sonucunda imparator ilan edilişi, bağımsız pek çok çalışmanın konusu olmuş ve olmaya devam etmektedir. Bu çalışma çerçevesinde, I. Otto'nun Batı Francia ve dolayısıyla Rotbertuslular ile olan ilişkisi özel bir öneme sahiptir.

---

[424] Lot, 1891: 62.
[425] Richerus, 1877: 110.

I. Otto, 936 yılında Doğu Francia tahtına geçtiğinde Batı yönündeki en büyük tehdit elbette ki, Karolenj Hanedanıydı. X. yüzyıl ortasına gelindiğinde Karolenj kralları, Sakson bir hanedan tarafından yönetilen Doğu Francia için doğrudan olmasa bile iki krallığın da tarihî topraklarını oluşturan Lotharingia için çok önemli bir tehditti. Karolenjlerde daha büyük bir tehdit varsa, o da Rotbertuslular dolayısıyla Büyük Hugo idi. I. Otto, güçlü bir otorite oluşturması için hükümdarlığının erken dönemlerinden itibaren Büyük Hugo ile yakın ilişkiler içinde olmak zorunda olduğunun farkındadır. Büyük Hugo'nun Lotharingia'da çıkabilecek bir isyana destek vermesi, I. Otto açısından son derece tehlikeli bir durum teşkil edebilirdi. Bu nedenle, 937 yılında kız kardeşi Hedwig'i Büyük Hugo ile evlendirerek evlilik ittifakı gerçekleştirmiştir. I. Otto, bu kararının doğruluğunu, 938 yılı isyanı sırasında Büyük Hugo'nun kendisinin yanında yer almasıyla bir kez daha teyit etmiştir. Ayrıca, Hugo Capet'in bu evlilikten dünyaya gelmesi, I. Otto'yu Capet Hanedanı tarihi açısından ayrı bir konuma taşımaktadır.

I. Otto, 938 yılı isyanı sırasında Kral IV. Ludovicus'un isyancıların yanında yer alması, I. Otto'yu dış politikada strateji değişikliğine itmiştir. Kız kardeşi Gerberge'yi Batı Francia kralıyla evlendirerek Karolenj Hanedanı ile evlilik ittifakı gerçekleştirmiştir. Bunun nedeni, Doğu Francia için tarihî öneme sahip olan Lotharingia'da IV. Ludvicus'un I. Otto karşıtı eylemlerde bulunma ihtimalini zayıflatmaktır. Nitekim o, 938 yılındaki isyanda I. Otto'ya karşı isyancıların tarafını tutarak bunu yapabileceğini ispatlamıştır. I. Otto, bu tarihten itibaren Batı'dan gelebilecek tehlikeleri, IV. Ludovicus ile Büyük Hugo arasında dengeli bir siyaset izleyerek bertaraf etmiştir. Her iki liderden birinin güç kazandığını gözlemlediği anda diğer liderin destekçisi olarak dengeyi koruma yoluna gitmiştir. Büyük Hugo'nun Normandiya desteğiyle birlikte IV. Ludovicus karşısında 945 yılından itibaren ön plana çıkması, I. Otto'nun IV. Ludovicus yanlısı bir politika izlemesine neden olmuştur. Bu bağlamda özellikle 946-954 yılları arasında Batı Francia üzerinde ciddi bir siyasi baskı yaratmış, Paris önlerine kadar gelmiş, IV. Ludovicus'un Reims ve Laon üzerinde hâkimiyet sağlayarak Büyük Hugo karşısında elini güçlendirmesine yardımcı olmuştur. I. Otto'nun bu politikası, dolaylı yoldan Karolenj Hanedanı tarihinin uzamasına neden olmuştur. Özellikle Gerberge ve Bruno'nun faaliyetleri, Karolenj iktidarının ömrünün uzamasına destekçi olduğu gibi Rotbertuslular da güçlerini pekiştirmesine katkı sağlamıştır. I. Otto'nun Batı Francia politikaları, oğlu II. Otto döneminde değişikliğe uğrayarak Lotharius'un da teşvikleriyle çok daha saldırgan bir hal alacaktır.

2.2.3. II. Otto ile Siyasi Çekişmeler ve Hugo Capet'in Tutumu (973-983)

II. Otto babası I. Otto'nun sağlığında 961 yılında ortak kral ve 967 yılında ortak imparator ilan edilmiştir. I. Otto'nun bu hamlesi, hanedanının iktidarını pekiştirme amacı taşımaktadır. Benzer bir şekilde, ilerleyen dönemlerde görüleceği üzere, Hugo Capet de sağlığında oğlu II. Rotbertus'u ortak kral ilan ederek ölümünden sonra hanedanının iktidarını güvence altına almayı hedeflemiştir. II. Otto akrabalık bağları dolayısıyla Lotharius ve Hugo Capet ile kuzen konumundadır. Corveyli Widukindus'un I. Otto'nun ölümünden kısa bir süre sonra hayatını kaybetmesi, İmparator II. Otto'nun Batı Francia ile olan ilişkisini anlamayı zorlaştırmaktadır. Widukindus'un *Res Gestae Saxonicae* isimli eseri Karolenjler ve Rotbertuslular hakkında Doğu Francialı Saksonların bakış açısının anlaşılabilmesi için son derece önemlidir. Güçlü Rotbertus'un doğudan göçünü, onun Sakson soyuna bağlamış olması ve çocuklarının Doğu Francia ile olan ilişkisini içeriden bir gözle aktarması Rotbertusluların bizlere karşılaştırmalı bir tarih okuması yapma imkânı sunmaktadır. I. Otto döneminde Lotharingia'da vuku bulan hadiselerin iç yüzünü ayrıntılı biçimde sunması, Son Karolenjler dönemi açısından oldukça önemlidir.

II. Otto'nun iktidarının ilk günlerinden itibaren Lotharius ile siyasi çekişmeler yaşanmaya başlamıştır. Hugo Capet ise bu mücadeleler arasında kendi siyasi çıkarlarına en uygun tutumu benimsemeye çalışmıştır. Kendisi 970 yılında III. Wilelmus'un kızı Akitanyalı Adelaide ile evlenerek Akitanya ile bir evlilik ittifakı kurmuştu.[426] Adelaide, Rollo'nun kızı Gerloc'un kızı olması nedeniyle Norman kökenine sahiptir. Hugo Capet ile olan evliliğinden doğan II. Rotbertus, babasından devraldığı tacı sağlam temellere oturtarak Capet Hanedanı'nın Batı Francia'nın mutlak yönetici ailesi hâline gelmesini sağlamıştır. Gelecekteki Fransa krallarının Adelaide'nin soyundan gelmesi, onu bu çalışma bağlamında son derece önemli bir konuma yerleştirmektedir.

974 yılında Hugo Capet ve kardeşi Burgonya Dükü Heinricus, Kral Lotharius ile görüşmek için Compiègne'e gelmiştir. Hugo Capet'i burada resmî bir belgede mülkündeki Botritium ve Rollencourt isimli köylerini Kuzey Galya'daki Aziz Riquier Kilisesi'ne bağışının onaylanması için Compiègne'de Kral Lotharius'a başvururken görülmektedir. Belge'de Hugo Capet'ten övgüyle söz edilerek "*Dux Hugo per omnia fidelis"* (her konuda sadık olan Dük Hugo) olarak bahsedilmektedir[427]. Dük Heinricus ise Sainte-Colombe Manastırı'na Dindar Ludovicus tarafından verilen bağış belgelerinin yenilenmesi için Kral'a başvurmuştur. Belgede Heinricus için "*venerabilis dux Burgundiae Heinricus*" (saygıdeğer Burgonya Dükü Heinricus)

[426] Mistral, 2011: 480.
[427] Halphen ve Lot, 1908: 86-88.

olarak bahsedilmektedir[428]. İfadelerden anlaşıldığı üzere, 974 yılı civarında Rotbertuslular ile Karolenjler arasında son derece olumlu bir ilişki mevcuttur[429]. Hugo Capet, Bruno ve Gerberge'nin ölümüyle birlikte Batı Francia'da tıpkı babası gibi kraldan sonraki en büyük güç olmuştur. Sadece birkaç sene içerisinde kraliyetin aleyhine çıkar krizlerden ustalıkla faydalanarak krallığın fiiliyattaki yöneticisi konumuna gelecektir.

973 yılında hayatını kaybeden önemli isimlerden biri de Lotharingia'da Bruno'ya karşı başarısız bir isyan girişiminin ardından Bohemya'ya sürgün edilen Hainaut Kontu III. Regenarius'tur. Oğulları IV. Regenarius ve Lambertus I. Otto'nun ölümünü fırsat bilerek babalarının intikamını almak için harekete geçtiler. I. Otto ve Bruno'nun Hainaut'yu emanet ettiği kontlar Garnier ve Rainaud'u Péronne'da alt ederek bir zamanlar babalarının sahip olduğu toprakların bir kısmını geri almayı başardılar. Ele geçirdikleri yerler arasında Hainaut'un en önemli kalelerinden Boschut da bulunuyordu. Haberi alan II. Otto hızlı bir şekilde bölgeye gelerek kaleyi ateşe vererek garnizonu esir aldı. IV. Regenarius ve Lambertus ise kaçarak Batı Francia'ya sığınmak zorunda kaldı[430]. Geçen üç sene içerisinde güçlerini tekrar kazanan IV. Regenarius ve Lambertus 976 yılı itibariyle faaliyetlerine tekrar başladılar. Lotharius'un kardeşi Karolus'un ve Vermandois Kontu Albertus'un oğlu Otto'nun da desteğini de kazanmışlardı. Karolus o sıralar yirmi üç yaşında olan ve muhtemelen ağabeyinin iktidarı altında kendisini öne çıkaramadığı için IV. Regenarius ve Lambertus'un hareketini bir fırsat olarak görmektedir[431]. Askerî hazırlıklarını tamamlayan IV. Regenarius ve Lambertus, 976 yılının baharında Hainaut'nun yeni kontları Godefridus ve Arnulf'a saldırdılar. Ancak Mons yakınlarında yapılan savaşta mağlup oldular. Bu yenilgi onları yıldırmadı; bir süre daha bölgede faaliyetlerini sürdürdüler. Sonunda 976 yılı içerisinde II. Otto bizzat bölgeye gelerek kardeşlerin ele geçirdiği Boschut Kalesi'ni ateşe verdı[432]. Onların faaliyetlerini durdurması için Hainaut üzerinde hâkimiyet hakkı tanıdı. Ayrıca destekçilerinden Lotharius'un kardeşi Karolus'u Aşağı Lorraine[433] Dükü olarak atadı[434]. İleride Karolus, V. Ludovicus'un 987'deki ölümünün akabinde Hugo Capet ile iktidar mücadelesine girecektir.

II. Otto'nun Karolus'a Aşağı Lorraine Dükalığı'nı vermesi, aslında IV. Regenarius ve Lambertus aleyhine bir gelişmeydi. Her ne kadar İmparator'un Hainaut'ya gelişi, kardeşlerle

---

[428] Halphen ve Lot, 1908: 88-89.
[429] Lot, 1891: 80-81.
[430] *Gesta Pontificum Cameracensium*, 1846: 440; *Annales Altahenses Maiores*, 1868: 11-12.
[431] Lot, 1891: 82-83.
[432] *Annales Altahenses Maiores*, 1868: 11-12.
[433] X. yüzyılda Lotharingia henüz Aşağı ve Yukarı Lorraine olarak adlandırılmamaktaydı. Ancak ilerleyen bölümlerde literatüre uygun şekilde bu isimleri kullanacağız.
[434] Wauters, 1891: 138-139.

bir uzlaşma sağlamak amacı taşıyor gibi görünse de gerçekte ağabeyi Lotharius'un iktidarında geri planda kalan Karolus'a dükalık vererek onu kendi safına çekmeyi amaçlamıştır. Bu durum, IV. Regenarius ve Lambertus'un en önemli destekçilerinden biri olan Batı Francia kralının kardeşinin desteğini kaybetmelerine neden olmuştur. Ancak Lambertus, 990 yılında Karolus'un kızı Gerberge ile evlenerek bu desteği kısmen yeniden kazanacaktır. Kaynaklardaki sessizlik döneminin akabinde vuku bulan bu hadise, Lotharius'un özellikle kuzeydeki etkinliğini arttırması fırsatını sağladı. Ancak kardeşi Karolus'un II. Otto'nun vasalı olarak Aşağı Lorraine Dükü oluşu, onu önemli bir destekçiden mahrum bırakmıştır[435]. Lotharius, amcası Bruno ve annesi Gerberge'nin vefatına rağmen, siyasi ve askerî yetkinliğinden emin bir şekilde hüküm sürmektedir. Otuz yedi yaşında olgun bir hükümdar olarak Karolenj atalarının kudretiyle kıyaslanamasa da iktidarının en güçlü dönemini yaşamaktadır. Bu durumun temel nedeni, 978 yılı itibarıyla Batı Francia'da siyasi istikrarın sağlanmış olmasıdır. Lotharius, Kont Arnulfus'un ölümünün ardından Flanders üzerindeki nüfuzunu artırmış, Odelricus'un ardından Adalberon'un geçmesiyle Reims Kilisesi üzerindeki Vermandois tehdidini tamamen bertaraf etmiş ve Rotbertuslular yani Hugo Capet ve Heinricus ile olumlu ilişkiler kurmuştur. Normandiya'da ise kendisini meşgul edecek herhangi bir gelişme yaşanmamaktadır. Tüm bu koşullar altında henüz tahta yeni çıkmış, gücünü büyük ölçüde babasından miras aldığı otoriteye dayandıran ve kendisinden yaklaşık on beş yaş genç olan kuzeni İmparator II. Otto'nun bu durumunu fırsat bilerek Lotharingia üzerindeki hâkimiyetini genişletme girişiminde bulunacaktır.

Kral Lotharius, 978 yılında başarılı olması hâlinde Batı Francia'nın kaderini değiştirebilecek bir doğu seferine çıkmaya karar verdi. İlkbaharda Burgonya'ya gerçekleştirdiği bir ziyaretin ardından, Haziran ayında Laon'da geniş kapsamlı bir meclis toplayarak kendisine destekçi kazanmaya yönelik bir girişimde bulundu. Batı Francia'nın çeşitli bölgelerinden gelen soylular, Lotharius'un komutasında birleşmeyi kabul ettiler. Bu soylular arasında en öne çıkan isimler Hugo Capet ve Heinricus idi.

Lotharius'un temel stratejisi, imparatorluğun merkezi konumundaki Aachen'ı ele geçirmekti. Böylece yalnızca Lotharingia üzerindeki hâkimiyetini pekiştirmekle kalmayacak, aynı zamanda muhtemel bir II. Otto tehdidini daha ortaya çıkmadan bertaraf etmiş olacaktı. Richerus'un abartılı aktarımına göre Lotharius'un emrinde yirmi bin kişilik bir ordu toplanmıştır[436]. Ancak hedef üst düzey komutanlar haricinde kimseye söylenmedi. Bunun nedeni o sıralar II. Otto ve hamile eşi Constantinopolisli Theophania'nın Aachen'da bulunması

[435] Lot, 1891: 90-92.
[436] Richerus, 1877: 111.

olmalıdır. Lotharius, hedefini gizli tutarak İmparator ve eşini gafil avlamayı amaçlamaktadır. Lotharius, ordusuyla birlikte Meuse Nehri'ni geçerek Aachen'a doğru yaklaşmaya başladı. II. Otto, kralın ordusunun kendisine doğru yaklaşmakta olduğu haberlerine ilk başta inanmadı. Lotharius'un bu denli ciddi bir hamle yapabilecek gücünün ve destekçisinin varlığına inanmıyordu[437].

II. Otto, Lotharius ile gireceği bir savaşa kesinlikle hazır değildi. Bu nedenle eşiyle birlikte Köln'e kaçtı. Lotharius'un ordusu şehri ve imparatorluk sarayını yağmaladı. Karolus Magnus'un sarayın tepesine yaptırdığı ve yüzü batıya dönük olan bronz kartalları doğuya çevrilerek sembolik mesaj verildi[438]. Lotharius'un ani ve beklenmedik saldırısı, II. Otto'yu büyük bir dehşete düşürmüştür. Kendi topraklarına sefer düzenlemeye cesaret edemeyeceğini düşündüğü birinin, doğrudan imparatorluğun başkentini ele geçirmesi, II. Otto ve vasalları için son derece sürpriz bir gelişme olmuştur. Lotharius'un asıl hedefi II. Otto ve Theophania olduğundan, Aachen'da üç gün kaldıktan sonra Köln'e doğru hareket etmiştir. Ancak İmparator, bu saldırıya karşılık verme amacıyla intikam planları hazırlamaya başlamıştır.

Başkent Aachen'a yapılan seferi aralarındaki akrabalık bağına ihanet olarak değerlendiren İmparator II. Otto, Kral Lotharius'a bir mektup göndererek ülkesinin çeşitli yerlerinden çok sayıda komutanın katılımıyla büyük bir ordu toplayacağını ve kendisi gibi gizli planlara başvurmadan 978 yılının Ekim ayında Batı Francia'ya büyük bir karşı saldırı yapacağını bildirmiştir. Nitekim, imparatorluk genelinde yaptığı çağrılar karşılık bulmuş ve pek çok soylu ve askerin katılımıyla büyük bir ordu oluşturulmuştur. II. Otto söylediği gibi ekim ayında Richerus'un verdiği sayıya göre otuz bin kişilik ordusuyla Batı Francia'ya girdi. Rodulfus Glaber ise bu sayısı altmış bin olarak vermektedir[439]. Kraliyetin en güçlü olduğu Reims, Laon ve Soissons bölgeleri yağmalanarak ateşe verildi. Compiègne ve Attigny gibi önemli şehirler harap edildi. Ancak İmparator, şehirlere saldırırken tüm Hristiyanların imparatoru olduğunu ifade etmek açısından manastırlara ve kiliselere dokunmamış aksine yüklü miktarda bağış yapıştır. Hatta, öncü birliklerinin Paris yakınlarında bulunan Aziz Chelles Manastırı'nı tahrip ettiğini öğrendiğinde büyük bir üzüntü duymuş ve manastırın yeniden inşası için önemli bir mali destekte bulunmuştur[440].

II. Otto'nun Batı Francia seferindeki nihai hedefi Paris'ti. İmparator, kendi başkenti Aachen'ın tahrip edilmesine misilleme olarak Lotharius'un başkenti Paris'e ulaşmadan seferini sonlandırmaya niyetli değildir. Paris ise *Dux Francorum* ve Paris Kontu olan Hugo Capet'in

[437] Lot, 1891: 95.
[438] Richerus, 1877: 111.
[439] Glaber, 1886: 9.
[440] Richerus, 1877: 112; *Annales Sangallenses Maiores*, 1826: 80.

yönetimindedir. Süreç, Rotbertusluların bir kere daha Paris'in savunması ile karşılaştırdı. Hugo Capet yaklaşık yüz yıl önce atası Odo'nun Normanlara karşı savunduğu bu şehri, şimdi II. Otto'nun saldırısına karşı korumak zorundaydı. İmparator, ekim ayının sonlarına doğru Paris'in önlerine geldi. Lotharius, II. Otto'nun kuvvetleri karşısında seferin başlangıcından itibaren etkili bir savunma sağlayamamıştı. Buna karşın, Hugo Capet tüm imkânlarını seferber ederek Paris'in savunmasına önderlik etmeye hazırdı. *Gesta Pontificum Cameracensium*'a göre, II. Otto Paris'e yaklaştığında Montmartre Tepesi'ne çıkmış ve yanındaki din adamlarına *Alleluia Te Martirum*[441] ilahisini yüksek sesle söylemelerini emretmiştir[442]. Bu ilahi, şehrin surları içinde yankılanarak halkın ve savunmacıların dikkatini çekmiş, II. Otto'nun yalnızca bir savaşçı olarak değil, aynı zamanda tüm Hristiyan âleminin imparatoru sıfatıyla geldiğini açıkça göstermiştir.

İmparator II. Otto'nun Paris Kuşatması, kaynaklarda Normanların 885-886 Paris Kuşatması kadar ayrıntılı anlatılmamaktadır. Nitekim kuşatmanın büyüklüğü ve süresi bakımından önceki kuşatma kadar uzun sürdüğü söylenemez. Richerus, kuşatmayı çok kısa bir şekilde özetlerken *Historia Francorum Senonensis* ve *Gesta Pontificum Cameracensium* gibi kaynaklar da ayrıntılı bilgi vermemektedir. *Historia Francorum Senonensis*'te yer alan bilgiye göre Burgonya Dükü Heinricus da kralın çağrısıyla ağabeyine destek için Paris'e gelmiştir[443]. II. Otto'nun Paris şehrine ve banliyölerine ciddi zarar verdiği kaynakların birleştiği noktadır. İmparator'un ordusundaki Sakson bir savaşçı, tek başına savunma güçlerine meydan okuyarak mızrağıyla birlikte şehrin kapılarına kadar ilerlemiş ama Frank askerleri tarafından öldürülmüştür. İmparator, şehre hasar vermeyi başarmışsa da Hugo Capet'in direnişi sonucu şehri ele geçirememiştir. II. Otto yaklaşık iki aydır zorlu kış şartlarıyla yollarda olan ordusunun yorgunluğunu görüp kuşatmayı kaldırmaya karar vermiştir[444]. Hugo Capet ve Heinricus'un önderliğini yaptığı savunma başarıya ulaşmış ve Rotbertuslular bir kere daha Paris'in gerçek koruyucuları olduklarını ispatlamışlardır. 978 Paris Savunması Hugo Capet'i soyluların gözünde yüceltmiş, krallık iddasına giden yolda tıpkı atası Odo gibi ona büyük bir itibar kazandırmıştır.

Lotharius, her ne kadar güçlü bir ordu toplamışsa da II. Otto'nun Batı Francia içlerindeki ilerleyişi karşısında yetersiz kalmıştı. Ordusunun birliğini Aachen Zaferi'nden sonra kaybeden Kral, İmparator'un Paris önlerinden geri çekilmesine kadar geçen sürede tekrar toparlamayı başarmıştır. II. Otto'nun ordusu Hugo Capet'in başarılı savunması, zorlu kış şartları ve sefer

---

[441] Orta Çağ Avrupası'nda şehitleri anmak için söylenen bir ilahi.
[442] *Gesta Pontificum Cameracensium*, 1846: 441.
[443] *Historia Francorum Senonensis*, 1851: 367.
[444] Richerus, 1877: 13.

yorgunluğu nedeniyle geri çekilirken Lotharius'un olası bir saldırısı karşısında zayıf konumdaydı. İmparator geri çekilirken Soissons yakınlarındaki Aisne Nehri civarında durmak zorunda kaldı. Nehir sonbahar yağmurları yüzünden taşmış ve geçişi imkânsız hâle getirmişti. Lotharius'un ani bir baskını orduyu Frank askerleri ve taşkın nehir arasında sıkıştırabilirdi. Orduda bulunan Reims Başpiskoposu Adalberon'un kardeşi, Verdun Kontu Godefridus, II. Otto'ya ordunun bir bölümünü hemen nehrin karşısına geçirmesini, geri kalan kısmını ise hayvanlar ve savaş arabalarıyla ertesi gün geçirmesini önerdi. Bu sayede en azından ordunun bir kısmı güvenli bir şekilde karşıya geçmiş olacaktı. Gece Kont'un önerisinin ne kadar mantıklı olduğunu kanıtladı. Çünkü sabaha karşı Lotharius, Hugo Capet ve Dük Heinricus'un da bulunduğu ordusuyla birlikte aniden nehrin yakınında belirerek imparatorluk ordusunun geride kalan birliklerine saldırmaya başladı. Sakson askerleri uğradıkları ani saldırının karşısında duramayarak nehrin karşı yakasına doğru kaçmaya başladılar. Ancak çoğu taşkın nehrin sularında boğularak can verdi[445]. II. Otto, ordusunun en önemli birliklerini bir önceki gece nehrin karşısına geçirdiğinden, ağır bir kayıp vermekten kaçındı. Lotharius'un saldırdığı birlikler imparatorluk ordusunun görece hayvanlar, savaş teçhizatları ve görece daha az önemli askerlerden oluşan kısmıydı.

Gesta Pontificum Cameracensium'un anlatımına göre II. Otto, Lotharius'a elçiler göndererek savaşın devam etmesi hâlinde iki ordudan birinin nehrin karşısına geçmesini teklif etti. Bu süreçte, olası bir ihanetin önüne geçmek amacıyla tarafların birbirlerine rehineler vermesini önerdi. Zaferi kazanan imparatorluk ünvanını taşıyacaktı. Frank ordusunda bulunan Anjou Kontu Goisfridus öne çıkarak taraflar arasındaki çatışmayı önlemek amacıyla savaşın Lotharius ve II. Otto arasında bire bir düello ile çözümlenmesini teklif etti. Kont Goisfridus'un eşi Meauxlu Adelaide'nin I. Rotbertus'un kızı Adelaide'nin torunu olması dolayısıyla Rotbertuslular ile akrabalık ilişkisi vardır. Verdun Kontu Godefridus, Goisfridus'un önerisine sert bir şekilde karşı çıktı ve Frankların Lotharius'un tek başına savaşmasına izin verdiğini ama Saksonların II. Otto'nun aynı şekilde tek başına savaşmasına asla müsaade etmeyeceklerini belirtti[446]. Bu anlatı *Gesta Pontificum Cameracensium* dışında hiçbir kaynakta mevcut değildir. Ferdinand Lot'un son derece isabetli yorumuna göre eserin anonim yazarı İmparator II. Otto'nun Batı Francia'dan geri çekilmesinin yarattığı olumsuz etkiyi unutturmak istemiş olabilir[447]. Nitekim söz konusu anlatıya göre II. Otto, imparatorluk tacını ortaya koymak uğruna

[445] Sigebertus, 1843: 352; *Gesta Pontificum Cameracensium*, 1846: 441; *Historia Francorum Senonensis*, 1851: 367; *Annales Altahenses Maiores*, 1868: 14; Richerus, 1877: 113-114; Glaber, 1886: 9.
[446] *Gesta Pontificum Cameracensium*, 1846; 441.
[447] Lot, 1891: 104-106.

Lotharius ile çarpışmaktan kaçınmamaktadır. Ancak Franklar savaşmayı reddederek liderlerin düellosunu teklif etmektedir.

Her ne kadar *Gesta Pontificum Cameracensium*'un anlatısı II. Otto'yu savaştan kaçmıyormuş gibi gösterse de imparator Aisne Nehri'ndeki savaşı terkedip Yukarı Lorraine bölgesine geri çekilmiştir. Kral Lotharius'un galibiyeti, önemli bir zaferdir. Kendi başkentinin yağmalanmasını engelleyemeyen, Batı Avrupa'nın en güçlü devletinin imparatoru Batı Francia seferinden mağlup olarak ayrılmıştır. Ancak kralın zaferinin yankısı kısa süreli olacak ve hanedanının çöküşünü engelleyemeyecektir. Lotharius, II. Otto'nun geri çekilmesinden sonra ülkesindeki yaraları sarmaya başladı. İlk olarak İmparator'un yönetimini elinden almayı başardığı Laon şehrine giderek hâkimiyetini yeniden tesis etti. Aurillaclı Gerbertus'un 978 yılında Lotharius'un kardeşi Karolus'a yazdığı ve ağır ithamlarla dolu olan mektubundan anlaşılacağı üzere Karolus, II. Otto'nun Laon'u ele geçirmesini fırsat bilerek şehrin yönetimini devralıp krallığını ilan etmiş gibi görünmektedir[448]. Gerbertus mektubunda Karolus'un kibrine kapılıp kardeşine ihanet ederek işlediği suçlardan dönüp Tanrı'dan tövbe istemesini önermektedir.

Kral Lotharius, kardeşi Karolus'un iktidar hırsıyla kendisine ihanet edebileceğini önceden görmüştür. Laon üzerinde hâkimiyetini tekrar tesis ettikten sonra kardeşini topraklarından kovmuştur. Her ne kadar savaşın galibi Lotharius olsa da onun Aachen'a kadar ilerleyebilmesi, ordularının gücünden ziyade siyasi ve askerî kurnazlığına dayanmaktaydı. II. Otto, bu sefere hazırlıksız yakalanmış ve Batı Francia ordularına karşı koyamamıştır. Ancak kendi ordusunu toparlayarak karşı taarruza geçtiğinde, Lotharius'un mağlubiyetten kurtulmasını sağlayan unsur güçlü bir direnişten ziyade olumsuz hava koşulları ve Hugo Capet'in savunma stratejisi olmuştur. Bu nedenle İmparator ile aralarındaki siyasi ve askerî çekişmeye son verip kendi krallığının iç meseleleriyle uğraşmaya dönmeye karar vermiştir. Böylece, geçmişte Büyük Hugo'nun I. Otto'yu desteklemesi gibi Hugo Capet'in de II. Otto ile ittifak kurarak kendisine karşı konumlanma ihtimalini bertaraf etmiş olacaktır[449]. Bu bağlamda Lotharius, II. Otto'ya barış elçilerini göndermiştir. Ancak İmparator ile barış görüşmelerine başladığını kraliyet soylularından gizlemiştir. İki lider Meuse Nehri yakınlarındaki Margolius (Margut) mevkiinde bir araya geldi. Birbirlerine hediyeler sunup dostluk tesis ettiler. Lotharius, II. Otto'nun Yukarı Lorraine'deki hâkimiyetini tanıdı[450].

---

[448] Sylvestre II, 1889: 26-29.
[449] Lot, 1891: 118-118.
[450] Sigebertus, 1843: 352; *Gesta Pontificum Cameracensium*; 1846: 444; Richerus, 1877: 155.

Lotharius'un kardeşi Karolus'un savaşı fırsat bilerek Laon'da krallık iddiasında bulunduğundan bahsedilmiştir. Lotharius, kendisinin ölümünün akabinde kardeşinin tahta geçmesini engellemek için eşi Kraliçe Emma'dan olan ve 979 yılı itibariyle on iki yaşına gelmiş olan oğlu V. Ludovicus'u, Dindar Ludovicus'un *consors imperii* geleneğinden etkilenerek ortak kral ve veliaht ilan etmeye karar verdi. Bu Batı Francia dönemi için bir ilktir. V. Ludovicus, Compiègne'de krallığın soylularının toplandığı bir törenle Kutsal Pentecost Bayramı (8 Haziran) Reims Başpiskoposu Adalberon tarafından taç giydirilerek ortak kral ve veliaht ilan edildi[451]. Lotharius'un bu kararına Hugo Capet olumlu yaklaşmış ve herhangi bir itirazda bulunmamıştır. Batı Francia'da kraldan sonra en etkili figür olarak Paris Savunması'nda gösterdiği başarı takdire şayan olsa da kendisi henüz böyle bir karara karşı çıkabilecek siyasi güce sahip değildir. Ayrıca, bu karara itiraz etmesinin kendisine herhangi bir kazanım sağlamayacağı açıktır. Karolenj hanedanının üyeleri hayatta ve sağlıklıdır; Lotharius, II. Otto karşısındaki zaferinin yarattığı siyasi atmosferin etkisiyle hâlâ tahtta bulunmaktadır. Kardeşi Karolus, İmparator'un vasalı olarak Aşağı Lorraine Dükü ünvanını taşımakta, oğlu V. Ludovicus ise soyluların desteğini kazanmış durumdadır. Bu siyasi tablo, 888 yılında atası Odo'nun tahta çıktığı dönemdeki koşullardan önemli ölçüde farklılık göstermektedir.

V. Ludovicus'un Adalberon tarafından taç giydirilmesi durumu hem Karolus hem de Hugo Capet için şimdilik krallık yolunu kapatmıştır. Adalberon, Odelricus'un ölümünün ardından Reims Kilisesi'nin başına geçmiştir. Şehir üzerindeki Vermandois tehdidinin ortadan kalktığı bir dönemde göreve geldiğinden itibaren, kraliyet yanlısı bir tutum benimseyerek Karolenjlerin Reims üzerindeki etkisini yeniden tesis etmiştir. Ancak ilerleyen yıllarda V. Ludovicus'un annesi Kraliçe Emma ile iş birliği yaparak İmparator III. Otto yanlısı bir politika izleyecektir. Adalberon, Ardennes Kontu ve Gorze Manastırı'nın laik başrahibi Gozlinus ile Metzli Oda'nın oğludur. Anneannesi Saksonyalı Oda, İmparator I. Otto'nun kızıdır. Baba tarafından ise Karolenj Hanedanı ile akrabadır. Bu nedenle hem Otto Hanedanı hem de Karolenjlerle kan bağı bulunmakta olup, siyasi çıkarların gerektirdiği durumlarda her iki hanedana da yakın bir tutum sergilemiştir. Adalberon, Metz Kilisesi'nde görev yaparken Lotharius tarafından Reims Başpiskoposu olarak atanmıştır. Göreve başladığı andan itibaren kilise üzerinde bir dizi reform gerçekleştirmiştir. Lotharius'un oğlunun taç giyme törenini yönetmesi için Adalberon'u seçmesi, Reims Kilisesi'nin sahip olduğu sembolik güçten faydalanma amacı taşımaktadır.

[451] Richerus, 1877: 119-120.

V. Ludovicus'un ortak kral ilan edildiği 8 Haziran 979 gününün hemen akabinde imzasını babası Lotharius ile birlikte Paris Piskoposu Elysiardus adına düzenlenen bir belgede görülmektedir. Elysiardus'un Lotharius'tan taleplerine aracılık eden isimler arasında Hugo Capet, Adalberon ve Kraliçe Emma da bulunmaktadır[452]. Lotharius ve V. Ludovicus'un ortak imzasının bulunduğu bir başka belge ise Hugo Capet'in Paris'te kendi kurduğu Aziz Bartholomei ve Aziz Maglori Manastırları için Kral'dan dokunulmazlık hakkı talep ettiğiyle ilgilidir[453]. Bu belgeler Hugo Capet'in 979 yılı itibariyle kraliyet ile iyi ilişkiler içerisinde bulunduğu ve V. Ludovicus'un ortak krallığını kabul ettiğini göstermektedir. Lotharius oğlunu ortak kral ilan ederek kendisinden sonra tahtın Karolenjler tarafından devam ettirileceğini kesinleştirmiştir. Babası ve dedesi dönemlerinde iktidarın sürekli olarak Rotbertuslulara paylaşılmasına bir son verdiğini düşünmüş olması muhtemeldir[454]. Bu bağlamda 982 yılında V. Ludovicus'u, Anjou Kontu II. Fulchonus'un kızı Adelaide ile evlendirdi. Adelaide, Gevaudan Kontu Stephanus'un dul eşidir. Akitanya'nın en güçlü isimlerinden biridir. Lotharius, oğlunu Adelaide ile evlendirerek krallık otoritesini Akitanya'da da hissettirmiş ve Hugo Capet'in topraklarını kendi krallığı ve oğlunun etkisini hissettirdiği Akitanya toprakları arasında sıkıştırmıştır[455]. Hugo Capet bu duruma itiraz etmemiştir. Ancak evliliğin ömrü uzun olmamıştır ve 984 yılında boşanma gerçekleşmiştir. Evliliğin gerçekleştiği 982 yılı itibariyle V. Ludovicus on beş, Adelaide ise kırk iki yaşındadır. Richerus, çiftin boşanmasının nedenini aralarındaki yaş farkı dolayısıyla ilişkilerinin uyumsuzluğu olarak değerlendirmiştir. Lotharius, Akitanya'da bulunan oğlunu boşanmasının ardından Nesturya'ya geri çağırmıştır. Adelaide ise Provence Kontu I. Wilelmus evlenmiştir[456]. Böyle Hugo Capet de topraklarını Lotharius ve V. Ludovicus'un toprakları arasında sıkışması tehlikesinden kurtulmuştur.

979 yılına geri dönmemiz gerekirse, yılın sonlarına doğru Lotharius'un gizli bir şekilde İmparator II. Otto ile barış yaptığı bilgisi kraliyet soylularınca öğrenildi. Pek çoğu barışı reddederek kralın karşısında konumlandılar[457]. II. Otto Margut Barışı'nın ardından İtalya'ya gitmişti. Hugo Capet, vasallarını toplayarak Paris Savunması sırasında gösterdiği kahramanlığı hatırlattı ve Kral Lotharius'un kendisinden habersiz II. Otto ile barış yapmasının doğurabileceği muhtemel sonuçlar konusunda şüphe duyduğunu ifade etti. Vasalları ise bu endişelerinde haklı olduğunu belirterek eğer II. Otto ile bir ittifak tesis etmezse, Kral ile İmparator'un tıpkı babası Büyük Hugo'ya karşı IV. Ludovicus ve I. Otto'nun birleştiği gibi kendisine karşı

[452] Halphen ve Lot, 1908: 129-133.
[453] Halphen ve Lot, 1908: 155-157.
[454] Koziol, 2012: 552-555.
[455] Lot, 1891: 126-127.
[456] Richerus, 1877: 121.
[457] *Historia Francorum Senonensis*, 1851: 367.

birleşebileceğini dile getirdiler. Bunun üzerine Hugo Capet, II. Otto'ya gizlice elçilerini göndererek barış anlaşması yapmak istediğini belirtti. İmparator Hugo Capet'in elçilerine barışa sıcak baktığını ve Dükün bizzat kendisinin de Roma'ya gelmesini istediğini belirtti. İmparator'un davetini alan Hugo Capet, en güvendiği vasallarından olan Orléans Başpiskoposu Arnulfus ve Vendôme Kontu Burchardus ile 981 yılı başlarında Roma'ya doğru yola çıktı. İmparator II. Otto, mart ayında Roma'ya ulaşan Hugo Capet'i geçmişi unutarak dostane bir şekilde karşıladı[458].

Richerus'tan edinilen bilgiye göre II. Otto, Hugo Capet ile görüşmesinde Latince konuşmuş ve Başpiskopos Arnulfus, İmparator'un söylediklerini Frankların yerel diline çevirmiştir. Dük ve İmparator arasında yapılan görüşme gizli gerçekleşmiş ve içeriye Hugo Capet'in adamlarından sadece Arnulfus tercüman olarak alınmıştır. II. Otto, Lotharius ile yaptığı anlaşmanın üzerinden sadece bir yıl gibi çok kısa bir süre geçmesine rağmen Hugo Capet ile barış tesis etmiştir. Bunun nedeni Lotharius'un zayıf bir anında Hugo Capet'in desteğini alarak Kral üzerinde üstünlük kurma düşüncesi olabilir. Yine de İmparator, Dük karşısında sembolik bir üstünlük sağlama girişiminde bulunmuştur. Yazarın anlattığı ilgi çekici bir alıntıya göre Hugo Capet, İmparator ile görüşmek için odaya girerken kılıcını girişte bırakmıştır. II. Otto görüşme çıkışı düke yerde duran kılıcını işaret ederek artık alabileceğini ima etmiştir. Hugo Capet, kılıcını almak için eğilirken aniden İmparator'un davetlileri kapıda belirmiştir. Arnulfus dükün içine düştüğü durumu farkederek hızlı bir hareketle kılıcı elinden almıştır. Başpiskopos'un bu çevikliği II. Otto'nun dikkatini çekmiş ve takdirini kazanmıştır[459]. Hugo Capet'in II. Otto'nun huzurunda kılıcını kuşanması, İmparator'a karşı bir harekette bulunacakmış izlenimi yaratabilirdi. Ancak Arnulfus, bu durumu ustalıkla bertaraf etmeyi başarmıştır.

Hugo Capet, II. Otto ile görüşmesinin ardından bir süre daha Roma'da kalmaya devam ederek kutsal yerleri ziyaret etti. Ardından yola çıkarak II. Otto'nun maiyetinin sağladığı lojistik destek eşliğinde Alplerden geçerek Batı Francia'ya döndü. *Dux Francorum*, İmparator ile barış yaparak oldukça akıllıca bir iş yapmıştır. Lotharius'un II. Otto karşısında aldığı zaferin olumlu havası onunla yaptığı anlaşmanın açığa çıkması üzerine hızlıca dağılmıştır. Batı Francia soyluları Reims, Laon, Soissons ve Paris gibi şehirlerde yaşanan acılar henüz tazeyken kendilerine düşmanlık besleyen İmparator ile barışa kesinlikle karşı çıkarak Hugo Capet'i desteklemişlerdir. Hugo Capet'in Paris Savunması'ndaki başarısı, onu soylular arasında bir kahraman olarak tanınan bir figür hâline getirmiştir. Hugo Capet'in barışa yönelik hamlesi,

[458] Richerus, 1877: 116-117.
[459] Richerus, 1877: 117.

Lotharius'a karşı oluşan hava ve fırsattan yararlanmayı amaçlamaktadır. Soylular, Hugo Capet'e verdikleri tavsiyeyle, Lotharius'un II. Otto ile birleşip dükün gücünü zayıflatmak amacıyla atacağı adımları engellemişlerdir. Hugo Capet'in mutlak iktidarına giden süreçte, 980 yılı itibariyle Batı Francia'daki siyasi ortamın onun lehine dönmeye başladığını söylemek mümkündür. Bu değişim, önümüzdeki yedi yıl boyunca giderek artan bir ivmeyle devam edecektir.

Kral Lotharius, Hugo Capet'in gizlice Roma'ya giderek İmparator II. Otto ile anlaşma yaptığını öğrendiğinde oldukça öfkelendi. Dükü, dönüş yolunda Alplerden geçtikten sonra Batı Francia'ya girerken yakalaması için Aşağı Burgonya[460] Kralı Conradus'tan yardım istedi. Lotharius, Conradus'a yazdığı mektubunda Hugo Capet'in kendisinden habersiz bir şekilde İmparator ile ittifak kurup Batı Francia üzerinde hâkimiyet sağlamaya çalıştığını söyleyerek Alplerden geçişinin akabinde yakalanmasını istedi. Aynı şekilde Kraliçe Emma da annesi İmparatoriçe Adelaide'ye mektup yazmıştır. Dönüş yolunda Hugo Capet'in maiyetindekiler Kral Conradus'un casuslarını farkederek düke bildirmişlerdir. Dük, akıllıca bir plan yaparak at bakıcısının kıyafetlerini giyip onun kılığına girerek gizlenmiştir. Batı Francia'ya döndüğünde, bir süre Lotharius ile askerî çekişmeler yaşamıştır. Ancak bu çatışmalar, iki ordunun doğrudan savaş meydanında karşı karşıya gelmesinden ziyade, karşı tarafın topraklarını saldırılar ve yağmalarla taciz etmeye dayalı bir mücadele şeklinde gelişmiştir. Sonuç olarak her iki tarafın da vasalları bu savaşın sona erdirilmesi için Kral ve Dük'e çeşitli tavsiyelerde bulunmuştur. Hugo Capet ve Lotharius tavsiyelere uyarak barışı kabul ettiler[461].

978 yılında II. Otto ile yapılan savaş, Batı Francia açısından kısa süren bir zafer havası yaratmaktan öteye geçememiştir. Lotharius, stratejik bir hamleyle İmparator II. Otto'nun savunmasız anını değerlendirerek Aachen'a kadar ilerlemeyi başarsa da gerçek bir savaş söz konusu olduğunda imparatorluk orduları karşısında yetersiz kalmıştır. Üstelik, Margut Barışı ile soyluların tepkisini üzerine çekmiştir. Buna karşın, Hugo Capet Paris Savunması'ndaki başarısıyla ününü artırmış ve Lotharius'a karşı oluşan siyasi atmosferden ustalıkla faydalanarak II. Otto ile barış tesis etmeyi başarmıştır. Stratejik zekâsı sayesinde yaklaşık üç yıllık sürecin gerçek kazananı olmuştur. Yine de Lotharius'un oğlu V. Ludovicus'u ortak kral ilan etmesi, en azından krallığının geleceğiyle ilgili endişelerini bir süreliğine gidermiştir. Ancak ilerleyen yıllarda yaşanacak gelişmeler, Lotharius'un planlarını boşa çıkaracak ve yaptığı çeşitli hatalar, Hugo Capet'in yükselişini hızlandıracaktır.

---

[460] Akdeniz'den bugünkü Mâcon şehrine kadar olan toprakları kapsamaktadır. Burgonya Dükalığı ile karıştırılmamalıdır.
[461] Richerus, 1887: 117-119.

2.2.4. Son Yılları ve Ölümü (983-986)

Lotharius ile Hugo Capet arasında sağlanan barışın, ilk aşamada iki taraf arasındaki çekişmeleri sona erdirmede başarılı olduğu söylenebilir. Bu durumu kanıtlayan en önemli kaynaklardan biri, 982 yılında Laon'da kaleme alınmış bir belgedir. Belgede Lotharius'u, Hugo Capet'in eşi Akitanyalı Adelaide'nin Poitiers'deki bir manastıra yapmak istediği bağışları onaylarken görülmektedir[462]. II. Otto'nun İtalya'da olması, Hugo Capet ile çekişmelerin sona ermesi ve V. Ludovicus'un başarılı bir şekilde ortak kral ilan edilmesi, Lotharius için krallığının iç işleriyle uğraşma fırsatı vermiş gibi gözükmektedir. Kral için durağan ilerleyen birkaç aylık dönemi İmparator II. Otto'nun 7 Aralık 983 tarihindeki beklenmedik ölümü ve akabinde gelişen olaylar sona erdirdi.

Margut Barışı'nın ardından İmparator II. Otto'nun İtalya'ya gittiğini belirtilmişti. Doğu Roma İmparatorluğuna ait Güney İtalya toprakları üzerindeki hâkimiyetini genişletmek isteyen imparator, Napoli, Salerno ve Taranto gibi şehirleri ele geçirmiştir. Ancak Temmuz 982'de Kalabriya'da gerçekleşen Capo Colonna Muharebesi'nde, Sicilya Emirliği orduları karşısında ağır bir yenilgi almıştır. Ebu el-Kasım Ali komutasındaki Müslüman birliklere esir düşmekten son anda kurtulan II. Otto, bu mağlubiyetin sonucunda siyasi gücünde belirli bir zayıflama yaşamıştır. Yaklaşık bir yıl sonra, Temmuz 983'te Papa VII. Benedictus'un vefat etmesi üzerine Roma'ya dönerek Romalı Canepanova'nın XIV. Iohannes adıyla papa seçilmesini desteklemiştir. Ancak kısa bir süre sonra İtalya'da ortaya çıkan bir sıtma salgını, İmparator'un yaşamını yitirmesine sebep olmuştur.

973 yılında babası I. Otto'nun ölümüyle Kutsal Roma Germen İmparatorluğu'nun hâkimiyetini eline alan II. Otto, toprakları üzerindeki çeşitli Sakson ve Bavyeralı düklerle mücadele ederek hâkimiyetini güçlendirmişitir. Babası I. Otto'nun hükümdarlığı dönemindeki Batı Francia ile olan ilişkiler daha önce ayrıntılı olarak ele alınmıştı. I. Otto, batıda kendisine tehdit oluşturabilecek bir güç ortaya çıktığında denge sağlamak amacıyla bu gücün karşıtını desteklemeye dayalı bir politika izlemiştir. Bu strateji doğrultusunda hem IV. Ludovicus hem de Büyük Hugo ile dönem dönem dostane ilişkiler kurmuş, ancak çıkar çatışmaları nedeniyle zaman zaman karşı karşıya gelmiştir. II. Otto ise tahta çıkışından kısa bir süre sonra Lotharius tarafından saldırıya uğraması nedeniyle misilleme olarak saldırgan bir politika izlemiştir. Batı Francia seferi sırasında bütün Hristiyanların imparatoru olduğunu göstermek açısından kiliselere yaptığı bağışlar Frank kaynaklarında ona karşı yumuşak bir üslup kullanılmasına neden olmuştur. Muhtemelen Frank yazarlar imparatoru dost olarak görmeseler bile bu

[462] Halphen ve Lot, 1908: 108-110.

hareketinden ötürü takdir etmektedir. II. Otto'nun Batı Francia'daki ilerleyişi kötü hava şartları ve Hugo Capet'in başarılı savunması sayesinde uzun sürmemiştir. Savaşın ardından imparatorluğun iç işleri ve özellikle İtalya'daki hedeflerine odaklanabilmek için politika değiştirerek önce Lotharius, ardından Hugo Capet ile barış tesis etmiştir. Onun bu stratejisi kendisi İtalya'dayken Lotharius ve Hugo Capet'in arasının açılmasına ve dolaylı yoldan Batı Francia içerisinde bir iç karışıklığa neden olmuştur.

İmparator II. Otto'nun varisi, eşi Doğu Romalı İmparatoriçe Theophania'dan olan oğlu III. Otto idi. Ancak 983 yılı itibarıyla henüz üç yaşında olması, imparatorluk içinde ciddi bir karışıklığa yol açtı. Orta Çağ Batı Avrupa geleneğine göre, bir hükümdarın ölümü durumunda yerine geçebilecek erkek evladı yoksa en yakın erkek akrabası tahta çıkabiliyordu. III. Otto, 25 Aralık 983'te Aachen'da taç giymiş olmasına rağmen, Bavyera Dükü Heinricus'un oğlu ve I. Otto'nun kardeşi olan Kral I. Heinrucus'un soyundan gelen Bavyera Dükü II. Heinricus [463], taht üzerinde hak iddia etti. II. Heinricus, 976 II. Otto'ya karşı başarısız bir isyan girişiminde bulunduktan sonra Utrecht Başpiskoposu Folcmarus tarafından hapsedilmişti. Folcmarus, II. Otto'nun hayatını kaybettiğini haber alınca Heinricus'u daha fazla hapiste tutamayacağını anlayarak serbest bırakmıştır[464]. Heinricus, Köln'de bulunan III. Otto'yu kaçırmayı başarmış, merhum İmparator'un halefi olarak taht iddiasında bulunmuş ve Ottoların geleneğine uygun olarak 984 yılı Paskalya Bayramı'nı Quedlinburg'da Dallar Bayramı'nı[465] ise Magdeburg'da geçirmiştir. Kısa süre içerisinde, başpiskoposlar ve kontlardan oluşan bir grup destekçi toplayarak kendisini kral olarak kabul ettirmeyi başarmıştır. Heinricus'un iddialarına karşı hem imparatorluk içinde hem de Batı Francia'da tepkiler yükselmeye başlamıştı. Bu tepkilerin başını çekenler arasında Reims Başpiskoposu Adalberon da yer almaktaydı.

Adalberon Lotharingia'da önemli olan bir ailenin soyundan geliyordu. İmparator I. Otto'nun torununu desteklemesi şaşırtıcı değildir. Bu konuda en büyük yardımcısı ise Aurilliaclı Gerbertus oldu. Gerbertus, kısa bir süre II. Otto tarafından İtalya'nın en önemli manastırlarından biri olan Bobbio'ya atanmıştı. Papalık makamındaki değişiklik ve İmparator'un beklenmedik ölümü sonrasında doğan karışıklık ortamında görevinden istifa edip Reims'a geri dönmüştür. Adalberon, Gerbertus'u III. Otto'nun davasına katılmaya davet ettiğinde o bu teklifi hiç düşünmeden kabul etti. Yeteneklerinden ve bilgisinden etkilenip kendisini ödüllendiren II. Otto'ya karşı derin bir minnettarlık besliyordu. İkili Kral Lotharius'u da aralarına katmayı başardılar. Gerbertus 984 yılında Imıza isimli bir kadına, İmparatoriçe

[463] Bavyera Dükü I. Heinricus'un oğlu olması dolayısıyla İmparator II. Otto ile kuzen konumundadır. Literatürde "Kavgacı" (le Querelleur) lakabıyla da bilinir.
[464] Reuter, 2013: 184-185.
[465] Hristiyanlıkta İsa'nın Kudüs'e girişinin kutlandığı dinî bayramdır.

Theophania'ya Batı Francia Kralı Lotharius'un III. Otto'ya destek olacağını bildirmesini isteyen bir mektup yazmıştı[466].

Heinricus'un, III. Otto'yu dikkate almaksızın imparatorluk üzerinde hâkimiyet kurma girişimi, Lotharius'u Lotharingia üzerindeki hedefleri açısından endişelendirmekteydi. III. Otto'nun akrabası olarak çocuğun himayesini kendi üstüne almak istemiştir. Kardeşi Aşağı Lorraine Dükü Karolus da III. Otto'nun taraftarı olmaya karar vermiştir. Yukarı Lorraine Dükü Fredericus'un ölümünü fırsat bilerek bu bölgede yayılmayı düşündüğü muhtemeldir[467]. Onun bu kararı Lotharius ile uzlaşmalarına yardımcı olmuştur.

Heinricus'u zor durumda bırakacak en önemli gelişme imparatorluk içinde ciddi bir muhalefetin toplanması oldu. İmparatoriçe Theophania ve annesi Adelaide, Burgonya Kralı Conradus'un da destekleriyle Heinricus'a karşı kalabalık bir ordu toplamayı başarmışlardır. İtalya, Saksonya, Svabya, Thuringia ve Franconia gibi pek çok bölgeden gelen soylular da bu orduya katılmışlardır. Neticede Heinricus böylesi bir muhalefetin karşısında tutunamayacağını farkederek krallık emellerinden vazgeçmiş ve Haziran 984'te Rorheim'da gerçekleştirilen görüşmelerde Heinricus, III. Otto'yu annesine teslim etmiştir[468]. Heinricus'un taht iddiası, Kutsal Roma Germen İmparatorluğu için önemli bir krize yol açmıştır. Ancak imparatoriçelerin gayreti ve çok sayıda soylunun desteği sayesinde çözüme kavuşmuştur.

Kral Lotharius, Adalberon ve Gerbertus'un desteğiyle taht krizini fark etmiş ve Batı Francia'nın lehine çevirmeye çalışmıştır. Şüphesiz, Lotharingia üzerindeki emelleri açısından, yetişkin ve güçlü bir rakip olan Heinricus yerine, henüz çocuk yaşta olan III. Otto'nun taç giymesi daha avantajlıdır. Nitekim Lotharius, kısa bir süre sonra Heinricus ile ittifak olarak Kuzey Lorraine üzerinde hâkimiyet kurma girişiminde bulunur. Bu bağlamda 985 yılının Şubat ayında Ren Nehri'nin kıyısındaki Brisach'ta görüşmek için elçiler vasıtasıyla gizlice sözleşilmiştir. Ancak Lotharius, Brisach'a geldiğinde Heinricus danışmanlarının önerilerine uyarak son anda ittifak fikrinden vazgeçerek görüşmeye gelmemiştir. Görüşmenin gerçekleşmeyeceğini öğrenen Lotharius, dönüş yolunda bölge halkının saldırılarına uğramış ve ordusunda önemli kayıp yaşamıştır[469]. Onun III. Otto aleyhine gerçekleştirdiği bu hamle, ülkesinde de tepkilerin yükselmesine neden olmuştur.

Reims Başpiskoposu Adalberon ve Gerbertus, Kral Lotharius'un Heinricus ile gizlice bir ittifak kurma girişiminde bulunduğunu Kral daha Brisach'a gitmeden öğrendiler ve büyük bir öfkeye kapıldılar. Gerbertus, Aralık 984'te Liège Başpiskoposu Notgerus'a yazdığı bir

---

[466] Sylvestre II, 1889: 17-18.
[467] Lot, 1891: 137.
[468] *Annales Quedlinburgenses*, 2004: 471-473.
[469] Richerus, 1877: 122-123.

mektupta Lotharius'a olan öfkesinden söz etmektedir[470]. İkilinin kralın gizli görüşmesinden nasıl haberdar olduğu bilinmemekle birlikte, Batı Francia'daki en küçük gelişmeleri dahi casusları aracılığıyla anında öğrenebildikleri kesindir[471]. Kralın kendilerine verdiği sözden döndüğünü düşünerek onun aleyhine olacak bir hamlede bulunmaya karar verdiler. Ona rakip olabilecek en büyük güç olan Hugo Capet'i kendi saflarına çekerek 981 yılında II. Otto ile Roma'da kurduğu ittifakı III. Otto ile de yenilemesini talep ettiler. Gerbertus, 984 yılının son günlerinde Verdun Kontu Godefridus'a yazdığı bir mektupta Hugo Capet ile yaptıkları planı açıklayarak desteğini istemektedir. Mektubunda tehlikeli zamanlardan geçildiğini belirten Gerbertus, mektubunu oldukça kısa tutup Hugo Capet'in bizzat ismini dahi yazmaktan çekinerek "Franklara kaderin lider olarak tayin ettiği kişi"[472] demekle yetinmiştir.

Lotharius, Brisach'tan döndüğünde Hugo Capet'in Adalberon ve Gerbertus'un kışkırtmasıyla kendisine karşı III. Otto ile ittifak planları yaptığını ve Godefridus'un da bu sürece dâhil olduğunu öğrenmesi üzerine, ordusunu toplayarak Verdun'a doğru harekete geçme kararı aldı. Bu doğrultuda Hugo Capet'in vasalları olan Vermandois ailesinden II. Heribertus'un torunu ve Meaux Kontu Genç lakaplı Heribertus ile Blois ve Chartres Kontu I. Odo'yu yanına çekmeyi başardı. Meuse Nehri ve kalenin bulunduğu kayalık plato, şehri kuşatmayı zorlaştırıyordu. Kraliyet ordusu Şubat 985'te sekiz günlük bir kuşatma sonrası Verdun'u ele geçirmeyi başardı. Şehri teslim aldıktan sonra eşi Kraliçe Emma'yı şehrin savunması için bırakarak Laon'a döndü. Kral, Laon'a döner dönmez Godefridus, Luxembourg Kontu Sigefridus ve Yukarı Lorraine'in yeni dükü I. Theodoricus gibi önemli isimleri bir araya getirerek Verdun'u geri almayı ve kraliçeyi şehirden çıkartmayı başardı[473]. Lotharius, Laon'a dönerken Verdun'u bu kadar kısa bir sürede kaybedeceğini tahmin etmemiştir. Yukarı Lorraineli kontların sinsi bir plan yaparak başarıya ulaşmaları kralı oldukça öfkelendirmiştir. Neticede kalabalık bir ordu toplayarak şehri bir daha kaybetmemek üzere tekrar ele geçirmek için harekete geçmiştir.

Lotharius, Verdun'da kesin bir zafer kazanmakta kararlıydı. Bu amaçla, büyük bir ordu topladı ve beraberinde çok sayıda asker ile savaş makineleri hazırladı. Richerus, ordunun mevcudunu on bin olarak belirtse de bu rakamın abartılı olabileceği göz ardı edilmemelidir. Ancak savaşın ayrıntılı biçimde aktarılmış olması, etkilerinin Richerus'un yaşadığı döneme kadar sürdüğünü düşündürmektedir. Öte yandan Kuzey Lorraineli kontlar, Verdun'u ele geçirdikten kısa bir süre sonra şehirde güçlü bir savunma oluşturmuşlardı. Lotharius,

---

[470] Sylvestre II, 1889: 37-38.
[471] Lot, 1891: 142.
[472] "*Quem fortuna Francis praefecit actu*", Sylvestre II, 1889: 39-40.
[473] Richerus, 1877: 123-125.

kuşatmanın ilk aşamasında okçularını şehrin garnizonuna karşı harekete geçirdi. Okçular yoğun bir ok yağmuru başlattı; ancak savunmacılar, kalkanlarıyla bu saldırıyı etkili bir şekilde püskürtmeyi başardılar. Şehre doğrudan bir baskın yapmanın etkili olmadığını gören Lotharius, şehrin etrafında derin hendekler kazarak garnizonun dışarı çıkışını engelledi. Ardından doğrudan surların üstünden saldırabilmek için bir kule inşa ettirdi. Frankların kulesini gören Verdunlular da bir savunma kulesi inşa ettiler. Ancak Lotharius bu kuleyi yıkmayı başardı. Savaşta bizzat kendisi de savaşmış ve yüzünün üst dudağına yakın bir noktasından yaralanmıştır. Krallarının yaralandığını gören askerler öfkelenerek daha güçlü bir şekilde şehre saldırarak nihayet ele geçirmeyi başarmışlardır. Lotharius şehre girdiğinde Verdun halkına ve garnizondan sağ kalan askerlere dokunmamış, Godefridus başta olmak üzere garnizonu yöneten kontları Marne Nehri kıyısında olan ve Odo ile Heribertus'un yönetiminde bulunan bir kaleye kapatmıştır[474].

Lotharius'un şehri ele geçirdikten sonra Verdun halkına dokunmaması Batı Francia kralı olarak Yukarı Lorraine'de tarihî haklara sahip olduğunu ve merhametli bir yönetici olacağını ima etmesi açısından son derece önemlidir. 985 yılındaki bu zafer atalarının izinden gitmeye çalışan Lotharius'un Lotharingia'daki hâkimiyeti tekrardan tesis etme sürecinde önemli bir gelişmedir. Bölgenin en önemli şehirlerinden biri olan Verdun, kralın hüküm sürdüğü süre boyunca bir daha hiçbir güç tarafından ele geçirilemeyecektir. Ancak Lotharius'un ömrü, Yukarı Lorraine'de yeni zaferler kazanmasına imkân tanımayacaktır.

Verdun'un ele geçirilmesi ve kontların sürgün edilmesi Reims Başpikoposu Adalberon için kardeşi Godefridus başta olmak üzere kontların hapsedilmesi, aile bireylerinin cezalandırılması anlamına geliyordu. Dostu Gerbertus, gelişmelerin Lotharius'un aleyhine gerçekleşmesi için Yukarı Lorraine ve İmparatorluk içerisindeki bağlantılarını kullanarak gizli yazışmalar gerçekleştirmeye başladı. Odo ve Heribertus'u bir şekilde ikna ederek Godefridus ile gizli bir görüşme gerçekleştirdi ve oğulları Adalberon ile Herimanno'ya babalarından mesaj iletmeyi başardı. Adalberon, Nisan 985 tarihinde yazdığı mektubunda oğullarına Godefridus'un oğullarından her yerden destek toplayarak Lotharius'a karşı asla boyun eğmemelerini istemektedir. Gerbertus ise Lotharius'un krallığı ismen yönettiğini ve gerçek otoritenin Hugo Capet'de olduğunu belirtmektedir[475]. Bölümün başında da belirtildiği üzere 987 yılı yaklaşırken Hugo Capet, siyasi açıdan daha önce hiç olmadığı kadar güçlü bir konuma ulaşmıştır. Lotharius'un askerî bakımdan zayıf bir kral olduğunu söylemek ise gerçekçi olmaz. Her ne kadar imparatorluk ordusuna karşı koyabilecek güçte olmasa da askerî stratejileri sayesinde

[474] Richerus, 1877: 125-126.
[475] Sylvestre II, 1889: 45-46.

önemli zaferler elde etmeyi başarmıştır. Ancak 985 yılı itibarıyla siyasi otoritenin büyük ölçüde Hugo Capet'in elinde olduğu görülmektedir. Yaşanan gelişmeler de bu durumu doğrular niteliktedir.

Verdun Zaferi'nin ardından, Gerbertus'un Kutsal Roma Germen İmparatorluğu içindeki bağlantılarına yazdığı mektuplarda Batı Francia ve Kral Lotharius'a karşı olumsuz bir tutum sergilediği açıkça görülmektedir. Ottolara duyduğu minnettarlık, yazılarında belirgin bir şekilde yer almaktadır. Godefridus'un eşi Matilde'ye yazdığı bir mektupta ruhunu ferah tutmasını, İmparatoriçe Theophania'nın sadakatine bağlı kalmasını ve Franklara karşı direnmeye devam etmesini tavsiye etmiştir. Ayrıca imparatoriçeye hitaben kaleme aldığı bir başka mektupta Lotharius'a asla güvenmemesi gerektiğini vurgulamış, kendisinin düşman hatları içinde bulunan ve güvenebilecekleri tek kişi olduğunu ifade etmiştir. Gerbertus, bu mektubunda kendisinden gelen emirleri yerine getirmek için hazır olduğunu belirtmiş ve sürgündeki kontların kurtuluşunu artık kendi kişisel meselesi hâline getirdiğini dile getirmiştir[476].

Adalberon'un Lotharingialı kökenleri ve Gerbertus'un Ottolara duyduğu minnettarlık, Lotharius'un Yukarı Lorraine üzerindeki hedefleriyle doğrudan çelişmekte olup bu durum Gerbertus'un yazılarına da yansımaktadır. Ancak bu iki ismin Lotharius'u tahttan indirerek yerine Hugo Capet'i kral ilan etmeyi amaçladıklarını söylemek doğru değildir. *Dux Francorum*'a siyasi yakınlık duydukları açıktır. Ancak Lotharius'un ölümü hâlinde tahta geçecek kişinin, mevcut ortak kral ve veliaht olan V. Ludovicus dışında biri olabileceği ihtimali dahi gündemlerinde yer almamıştır. V. Ludovicus'un beklemedik ölümü onlar için hayal bile edemedikleri fırsatı karşılarına çıkaracaktır. Lotharius'un Karolenj köklerine duydukları saygıya rağmen, yaşanan siyasi gelişmeler onları farklı görüşlere yöneltmiş ve karşıt konumlara sürüklemiştir. Gerbertus, Lotharius'a karşı açıktan bir muhalefet yapmamaktadır. Gizli yazışmalarla kontların sürgünden kurtulabilmesi için uygun ortamı sağlamaya çalışmaktadır. Ancak Lotharius, Gerbertus'un olmasa bile Adalberon'un yoğun muhalefetinin farkındadır ve onu yargılamak için Compiègne'de bir meclis kurmakta kararlıdır.

Lotharius planladığı meclis 11 Mayısta Kardeşi Karolus, Troyes Kontu Heribertus ve Ascelinus ismiyle de bilinen Laon Başpiskoposu Adalberon gibi çok sayıda vasalının katılımıyla Compiègne'de düzenledi. Gerbertus, Adalberon'un ayrıntılı biçimde aktardığı savunmasında kendisinin suçsuz olduğunu ve krallığın hizmetinde olduğunu belirtmiştir[477]. Adalberon'un savunması Lotharius'un nezdinde kabul edilmemiştir. Hugo Capet, Compiègne'de düzenlenen toplantının haberini aldıktan sonra altı yüz kişilik bir ordu

[476] Sylvestre II, 1889: 47-49.
[477] Sylvestre II, 1889: 54-55.

toplayarak harekete geçmiştir. Amacı Kral Lotharius ile doğrudan bir çatışmaya girmek olmasa da kendisine bağlılık gösteren Adalberon ve Gerbertus'a destek sağlamak ve Kral'a gözdağı vermek istemiştir. *Dux Francorum*'un bu hamlesi, meclisin en kısa sürede dağıtılmaması hâlinde askerî müdahalede bulunmaktan çekinmeyeceğine işaret etmektedir.

Lotharius, Hugo Capet'in siyasi ve askerî gücü karşısında direnemeyeceğini öngörerek bir savaş ortamının oluşmasını engellemek amacıyla haziran ayında toplantıyı dağıtmış ve böylece Adalberon yargılanmaktan kurtulmuştur. Hugo Capet'in Lotharius'a sunduğu şartlar bağlamında Siegfried, Kral ile barışarak serbest bırakılmıştır Godefridus'a ise Verdun şehrinden tamamen vazgeçmesi ve Batı Francia kralına tam bağlılığını bildirmesi hâlinde serbest bırakılacağı bildirilmiştir. Godefridus şartları kabul etmektense hapiste kalmaya devam etmeyi tercih etti. Adalberon ve Gerbertus, Heribertus ile Odo'yu ikna etmeye çalışsa da başarılı olamadılar[478]. Godefridus, Hugo Capet tarafından 987 yılında kendisini taçlandıran Adalberon'a minnettarlık göstergesi olarak hapisten çıkarılmıştır.

Hugo Capet'in ordusuyla birlikte yola çıktığının haberinin bile Lotharius'un Compiègne Meclisi'ni dağıtması için yeterli bir neden olması onun 985 yılı itibariyle sahip olduğu gücü göstermektedir. Batı Francia'nın çok sayıda kontluklara bölünmüş ve yerel lordların toprakları içindeki tek otorite olduğu bir dönemde her ne kadar krallığın hükmü ve etki alanı Nesturya'daki ağırlıklı olarak da Reims, Laon ve Compiègne civarlarındaki bölgelerle sınırlı kalmış olsa da Lotharius'un bireysel olarak bir şeyleri başarmaya çalışan ve kısmen başarılı olan bir kral olduğu gerçeği yadsınamaz. V. Ludovicus'un taçlandırılarak hanedanın devamının garanti altına alınması ve çocuk bir imparatorun varlığı Lotharius için kraliyetin tekrar yüceltilmesi için bir fırsattı. O, Verdun Zaferi ile bu fırsatı iyi değerlendireceğini göstermiştir. Bunlar çökmekte olan bir hanedanın son çırpınışlarıdır. Zaferden Frank soylular oldukça memnundur ve krallarının yanında konumlanmaktadırlar. Muhtemeldir ki, ilerleyen zaferlerde de Lotharius'a destek vermeye devam edeceklerdir. Adalberon ve Gerbertus'un muhalefeti, kişisel nedenlere dayanmakla birlikte tek başlarına belirleyici olmamıştır. Hugo Capet, kendisine sağlanan desteğin bilinciyle hareket etmediği takdirde, Adalberon'un meclis tarafından suçlu bulunması muhtemeldir.

Hugo Capet'in ortaya çıkışı, Lotharius'un Lorraine üzerindeki hedeflerini sürdürememesine neden olmuştur. Ancak III. Otto'nun henüz çok genç olması ve Godefridus'un hâlâ hapiste bulunmasını fırsat bilen Lotharius, askerî strateji becerilerini kullanarak amaçlarını gerçekleştirmeye çalışacaktır. Gerbertus'un 985 yılında yazdığı bir

[478] Sylvestre II, 1889: 55-58.

mektupta, Trier Başpiskoposu Ecbertus'un bu süreçte Lotharius'u desteklediği ifade edilmektedir[479]. Kralın Compiègne Meclisi'nin ardından Yukarı Lorraine bölgesindeki yayılmacı faaliyetlerine devam etme niyetinde olduğunu *Gesta Pontificum Cameracensium* vasıtasıyla öğrenilmektedir. O, 985 yılının sonlarına doğru bölgenin en önemli şehirlerinden olan Cambrai'yi ele geçirmeyi planlayarak başpiskoposu Rothardus'a elçilerini göndererek tehdit etmiştir. Lotharius'un askerî gücünden korkarak onunla bir savaşa girmekten çekinen Rothardus ise hiç tereddüt etmeden Kral'a teslim olmayı kabul etti. Liège şehriyle birlikte çok sayıda soylu isim de kraliyete bağlılığını bildirdi[480]. Verdun'un iki kez ele geçirilmesi ve yerel kontların maruz kaldığı olaylar, bölge üzerinde büyük bir korku yarattığı açıkça görülmektedir. Lotharius, hükümdarlığının otuz ikinci yılına yaklaşırken, Karolenj Hanedanı'nın son yüzyılda Lotharingia topraklarında hissettirmeyi amaçladığı baskıyı kurma yolunda adım atmış görünmektedir.

Kral Lotharius, 986 yılının Mart ayında Compiègne'den Laon'a dönüşü sırasında güçlü bir soluk algınlığı ve bağırsak sancıları nedeniyle kırk beş yaşında hayatını kaybetti[481]. Richerus, kralın son günlerinde bağırsakları nedeniyle çektiği ızdırabı ayrıntılı biçimde kaleme almıştır. Adhemarus ise Akitanya dönüşü Kraliçe Emma tarafından zehirlenerek öldürüldüğünü ileri sürmüştür. Adhemarus eserinde Emma için *adultera* yani "zina yapan kadın" sıfatını kullanmaktadır[482]. Onun bu tabirinin nedeni Emma ve sıklıkla Ascelinus ismiyle de tanınan Laon Başpiskoposu Adalberon'un arasında geçen dedikodulardan ileri gelmektedir. Zehirlenme ihtimali ise gerçeği yansıtmamaktadır. Lotharius ve V. Ludovicus'un peşpeşe ölümleri, halk arasında bunun doğal yolla olamayacağı şeklinde bir düşüncenin oluşmasını sağlamış olmalıdır[483]. Lotharius, 16 Ocak 977 tarihinde Ascelinus'u Laon Başpiskoposu olarak atamıştır. Aynı yıl, kraliçe ile arasında yasak bir ilişki yaşadığına dair dedikodular yayılınca adaşı Reims Başpiskoposu Adalberon konunun incelenmesi için Aziz Macre Kilisesi'nde bir sinod düzenlemiştir. Yapılan soruşturma sonucunda Laon Başpiskoposu suçsuz bulunarak aklanmıştır[484]. Lotharius'un Adalberon'a duyduğu güvenin sarsılmadığı, onun görevine devam etmesinden ve hatta Compiègne Meclisi'nde kralın yanında yer almasından anlaşılmaktadır. Bu dedikoduların, büyük ihtimalle Ascelinus'un Laon Başpiskoposu olmasını istemeyen bazı çevreler tarafından ortaya atıldığı düşünülmelidir.

---

[479] Sylvestre II, 1889: 61-62.
[480] *Gesta Pontificum Cameracensium*, 1846: 445.
[481] Richerus, 1877: 127-128.
[482] Adémar, 1897: 128.
[483] Lot, 1891: 166.
[484] Richerus, 1877: 109.

Kraliçe Emma'nın annesi İmparatoriçe Adelaide'ye eşinin ölümünü haber vermek için yazdığı mektup günümüze ulaşmıştır. Emma mektubunda "Ah, o acımasız 6 Mart günü! Bana eşimi kaybettirdi ve beni bu sefaletin içine sürükledi."[485] diye belirtmektedir. Böylelikle Lotharius'un vefat ettiği gün tespit edilebilir. Ayrıca Kraliçe, mektubunda Batı Francialı soyluların kendisine ve oğlu V. Ludovicus'a sadakatlerini sunduklarını bildirmiştir. Lotharius için görkemli bir cenaze töreni düzenlenmiştir. Richerus, töreni ayrıntılı biçimde kaleme almıştır. Kralın bedeni yatağa yatırılarak üzerinde değerli taşlar ve kraliyet sembolleriyle dolu keten giysilerle giydirilip üzeri mor renkli *Pallium* ile örtülmüştür. Piskoposlar ve çok sayıda din adamının öncülük ettiği bir konvoyla inciller, haçlar ve dualar eşliğinde ebeveynlerinin yanına Aziz Remigius Bazilikasına gömülmüştür[486]. Gerbertus da törende bizzat görevli olmuştur. Hazırlıkların oldukça kapsamlı geçtiğini Romalı diyokoz Stephanus'a yazdığı bir cevap mektubunda Kral Lotharius'un cenaze işleri ile meşgul olduğu için mektubu kısa tutmak zorunda kaldığını belirtmektedir. Ayrıca Godefridus dışındaki kontların serbest kaldığını da yazısında belirtmektedir[487].

Lotharius'un 986'daki ölümüyle birlikte Karolenj Hanedanı, yalnızca tahtta en uzun süre kalan ikinci hükümdarını değil, aynı zamanda son güvencesini de kaybetmişti. Yerine geçecek olan oğlu V. Ludovicus, iktidarının henüz ilk yılında zamansız bir şekilde yaşamını yitirmiş ve böylece Lotharius'un gerçekleştirmeye çalıştığı politikaların devamı mümkün olmamıştır. Lotharius'un literatürde "Tembel Krallar" olarak isimlendirilen son Merovenj kralları ile ortak yönlerinin olduğunu söylemek gerçekçi olmamaktadır. Hanedanın içinde bulunduğu durum benzerlikler taşısa da Lotharius hâlâ IV. Theodericus veya III. Childericus ile kıyaslandığında kraliyet toprakları üzerinde daha güçlü bir hâkimiyete sahiptir. Rotbertusluların baskısı inkâr edilemeyecek boyutta olsa da Reims, Laon, Soissons ve Compiègne gibi önemli şehirlerde Lotharius'un iktidarı belirgin bir şekilde hissedilmektedir. Hayatının son yılında Reims'ın desteğini kaybetmesi kendi kusurları yüzünden değil Adalberon'un kraliyete muhalif bir siyasi konuma geçme kararı nedeniyle olmuştur.

Lotharius'un krallığının ilk yıllarında Büyük Hugo, Gerberge ve Bruno gibi güçlü aktörlerin baskısı altında çocuk yaşta bir hükümdar olarak daha istikrarsız bir yönetim sergilediğini söylemek mümkündür. Bu dönemde, bağımsız bir kral olmaktan ziyade kraliyet makamının ve gücünün bir sembolü olarak kullanılmıştır. Büyük Hugo, IV. Ludovicus'un Akitanya ile olan ilişkilerini göz ardı ederek Lotharius'u seferlerinde kraliyetin temsilcisi olarak

---

[485] "*O amara dies VI nonas martius Quae michi virum eripuit quae me in has miserias praecipitavit*.", Sylvestre II, 1889: 69-70.
[486] Richerus, 1877: 128.
[487] Sylvestre II, 1889: 67-68.

yanında bulundurmuştur. Bruno ise kendisine yönelik tehditleri bertaraf etmek amacıyla onun otoritesinden faydalanmıştır.

Lotharius, yaşının ilerlemesi ve naiplerinin vefatıyla birlikte, kendi kararlarını alabilen bir hükümdar olma yolunda adımlar atmıştır. Ancak bu noktada kraliyetin eski ihtişamına kavuşması için yapılması gerekenler oldukça fazla, elindeki güç ise sınırlıdır. Yine de Reims üzerindeki Karolenj hâkimiyetini, Artoldus, Odelricus ve son yıllarını hariç tutarsak Adalberon'un desteğiyle yeniden tesis etmeyi başarmıştır. Bu hâkimiyet, Laon'u da kapsamaktadır. Ayrıca, Dijon'u ele geçirerek Burgonya üzerinde dolaylı da olsa söz sahibi olmuş, Arnulfus ve Normanlarla geliştirdiği ilişkiler sayesinde Flanders üzerinde süregelen bir etki sağlamış ve Normandiya ile barışı tesis etmiştir. Bu gelişmeler önemli olmakla birlikte çöküşü engelleyecek başarılar olmaktan oldukça uzaktır. Bunun için öncelikle kraliyetin tarihî toprakları olan Seine ve Loire Nehirleri arasında kalan bölgelerde dolayısıyla Nesturya'da mutlak egemen olmak zorunluluktur. Rotbertusluların varlığı bunun önündeki en büyük engeldir.

Bilindiği üzere Lotharius 961 yılında Hugo Capet'i *Dux Francorum* olarak tanımıştı. Onun bu kararı alma nedeni tahtta barınabilmek için Rotbertusluların desteğine olan ihtiyacıyla birlikte bir zorunluluktan ileri gelmektedir. Büyük Hugo gibi güçlü bir liderin oğlunun da babasının ünvanlarına sahip olmaması düşünülemezdi. İsmi eski krallarına atfen konulmuş Lotharius'un gayesi elbette ki, Karolenj Hanedanı'nın eski ihtişamlı günlerine geri döndürmesidir. Onun bu amaç ile gerçekleştirdiği faaliyetleri incelendiğinde özellikle Bruno'nun 965 yılındaki ölümünden itibaren Lotharingia ağırlıklı bir siyaset izlediği görülmektedir. 977 yılından itibaren II. Otto'ya karşı olan saldırgan tutumu ve III. Otto'nun küçük yaşını kendi lehine kullanma çabası onun bu kararının fiiliyata olan yansımalarıdır. Verdun'un ele geçirilmesiyle kazanılan başarı Karolenjlerın çok uzun bir aradan sonra Lotharingia üzerinde tekrar hâkimiyet kurabileceği ihtimalini düşündürmüş olsa da Adalberon ve Gerbertus'un muhalefeti ve akabindeki Hugo Capet baskısı, Lotharius'a bu hayali gerçeğe dönüştürme kapısını kapatmıştır.

Son Karolenjlerin Lotharingia üzerine sıklıkla eğilmelerinin stratejik hata olduğunu ve iktidarlarının eski güçlü günlerine kavuşturmanın yolunun bu bölgede yattığına olan inançlarının, gerçekle örtüşmediğini savunan görüşler mevcuttur[488]. Doğu Francia'nın Sakson bir hanedan tarafından yönetildiği ve Kutsal Roma Germen İmparatorluğuna evrildiği bir dönemde doğuya olan odağın Karolenjlere fayda sağlamadığı açıktır. Lotharius ailesinin

[488] Lot, 1948; 526-527.

iktidarını eski günlerine geri döndürmek istiyorsa Nesturya üzerinde hâkimiyet kurması zorunluluktur. Ancak krallığın toprakları X. yüzyıla gelindiğinde Rotbertuslular başta olmak üzere çok sayıda kontun egemenliğiyle parçalanmış bir yapıdadır. Nitekim Karolenjlerin zayıflığı bir hanedan zayıflığından ziyade krallık otoritesinin zayıflığıdır. Onlar hala Rotbertusluların dâhil istisnai örnekler hariç yerlerine geçmeyi düşünmedikleri bir soylu kana sahiptirler. Ancak bu kutsal kan kral imgesinin otoritesi için yetersiz kalmaktadır. Lotharius'un hedefine yaklaşması için asıl söz sahibi olması gereken topraklar ve manastırlar, imparatorluğun sınırındaki Lotharingia değil Hugo Capet'in hâkimiyetindeki topraklardır. Bu hayalin gerçekleşmesi ise oldukça zor bir ihtimaldir.

Lotharius'un, Seine-Loire havzasından ziyade Lotharingia'ya odaklanan bir politika benimsemesi, Rotbertusluların bölgedeki rakipsiz konumunu daha da pekiştirmiştir. Bu durum, özellikle Büyük Hugo döneminden itibaren güçlenen Rotbertusluların, Hugo Capet'in önderliğinde daha da güçlü bir konuma yükselmesine zemin hazırlamıştır. Bu durum Lotharius için etkisiz bir kral imajı oluşturmuştur. Kaynaklarda ona yönelik olumsuz bir üsluba rastlanmamaktadır. Rodulfus Glaber, onu bedensel çevikliği ve zihinsel keskinliğiyle övgüyle anmaktadır[489]. Reims Başpiskoposu Adalberon ise hayatının son yıllarında karşısında durmasına rağmen ölümünden kısa bir süre sonra Trier Başpiskoposu Egbertus'a yazdığı bir mektupta Lotharius için "En parlak yıldız dünyadan çekilip alındı."[490] ifadesini kullanmaktadır. Lotharius'un kraliyetin gücünü eski günlerine döndürmek için ruhban sınıfının ve kontların desteğine ihtiyacı vardır. Onun davası muhtemelen Adalberon'un gözünde de haksız görünmemektedir. Ancak dönemin siyasi koşulları göz önüne alındığında kraliyetin güçlenmesi soyluların aleyhine işleyecek bir durumdur. Bu nedenle Lotharius, Artoldus, Odelric, Laon Başpiskoposu Ascelinus ve Arnulfus gibi isimlerin desteği dışında kapsamlı bir destek görmemiştir. Sonraki yüzyılların Fransız edebiyatında ise kendisine yer bulabilen krallar arasına girememiştir.

Lotharius'un dönemi Hugo Capet için Seine-Loire havzasındaki hâkimiyetini artırdığı bir dönem olmuştur. 961 yılında Kral'dan *Dux Francorum* ünvanını alması Rotbertuslular için bu ünvanı tıpkı sınır kontluğu gibi babadan oğula geçen bir ünvan hâline getirmiştir. Aynı törende ünvanla birlikte Poitou'nun yönetimine de sahip olması unutulmaması gereken önemli bir ayrıntıdır. II. Otto'ya karşı Paris'i başarıyla savunması askerî kabiliyetlerini gösterme fırsatı doğurmuş ve Nesturyalı soyluların gözündeki itibarını arttırmıştır. Roma'ya giderek II. Otto ile barış tesis ederek dış politikadaki, Adalberon ve Gerbertus'un çağrısıyla Compiègne Meclisi

[489] Glaber, 1886: 8.
[490] "*Clarissimum sidus mundo subtractus est*.", Sylvestre II, 1889: 68-69.

dağıtarak ise iç politika üzerindeki baskısını hissettirmiştir. V. Ludovicus'un kısa süren iktidarı başladığında krallık içinde artık rakipsiz, yeteneklerini kanıtlamış ve Reims'ın desteğini arkasına almış bir Hugo Capet bulunmaktadır.

2.3. Son Karolenj Kralı V. Ludovicus Dönemi (986-987)

Bilindiği üzere Kral Lotharius'un halefi olan oğlu V. Ludovicus, babasının Frank tahtı üzerindeki Karolenj etkisini yeniden tesis etme çabalarının bir parçası olarak 979 yılında henüz on iki yaşındayken Reims Başpiskoposu Adalberon tarafından Compiègne'de kutsanarak ortak kral ilan edilmiştir. Lotharius bu kararla yalnızca hanedanının devamını güvence altına almakla kalmamış, aynı zamanda kardeşi Aşağı Lorraine Dükü Karolus ile Hugo Capet'in krallık yolunu da fiilen kapatmıştır. Lotharius'un ölümünün ardından Hugo Capet'in tahta çıkması, tacın bir kez daha Karolenjlerden çıkıp Rotbertusluların eline geçmesi anlamına gelmekteydi. Öte yandan Dük Karolus'un krallığı, Karolenj Hanedanı açısından bir sorun teşkil etmeyecekti; ancak her hükümdar gibi Lotharius da hayatta olan bir oğlu varken kardeşinin tahta geçmesini arzu etmemekteydi.

V. Ludovicus'un hâkimiyet dönemini taç giydiği 8 Haziran 979 tarihinde başlatmak mümkündür. Nitekim bu tarihten itibaren kraliyet belgelerinde imzasını babasının yanında görülmektedir. Hugo Capet, Lotharius'un kararını olumlu karşılamış ve muhalefet etmemiştir. V. Ludovicus ile iyi ilişkiler tesis etmiştir. Hatta V. Ludovicus'un Anjou Kontu II. Fulchonus'un kızı Adelaide ile olan başarısız evliliğine bile kendi toprakları üzerine bir tehdit olmasına rağmen ses çıkarmamıştır. Evliliğin iki yıl sonra boşanmayla sonuçlanması bu tehdidi ortadan kaldırmıştır.

V. Ludovicus 979 yılından Lotharius'un öldüğü 986 yılına kadar babasının askerî ve idari işlerinde onun en önemli yardımcısı olmuştur. Bu sayede genç yaşında yönetim tecrübesi kazanma fırsatı bulmuştur. Yaklaşık yedi yıllık bu dönem aynı zamanda Frank tarihinde ilk kez baba-oğulun ortak kral olduğu dönemdir. 986 yılında Lotharius öldüğünde on dokuz yaşında olan V. Ludovicus artık Batı Francia tahtının tek sahibiydi. Richerus'un çalışması ve birkaç kişisel mektup dönem üzerindeki bilgilerimizin esas kaynağını oluşturmaktadır. Rotbertuslular başta olmak üzere soylu aileler bu iktidarı kabul ediyorlardı. Bunda onun Karolenj soylu olmasıyla birlikte annesi Kraliçe Emma'nın desteğine sahip olması da son derece etkilidir. Hugo Capet tıpkı babasının hiçbir zaman krallık iddiasında bulunmaması gibi 986'da V. Ludovicus'a bir darbe girişiminde bulunmadı. Bu noktada onu tembellikle veya cesaretsizlikle suçlamak son derece kolaydır. Gözden kaçırılmamalıdır ki V. Ludovicus, babası Lotharius öldüğünde kral olmamıştı; 979 yılından beri zaten kutsanmış bir kraldı. Dolayısıyla Lotharius

öldüğünde bir taht boşluğu oluşmamıştı. Sadece çift krallı bir dönem sona ermişti. *Dux Francorum* gücünün zirvesindeydi ve Galya'da kraldan daha prestijli bir konumdaydı. Yedi yıldır kral olan V. Ludovicus'u tahttan indirip yerine kendisinin geçmesinin ona sağlayacağı herhangi bir yarar yoktu.

Hugo Capet'nin asıl hedefi, Kral V. Ludovicus üzerinde tam bir nüfuz tesis etmekti. 986 yılı itibariyle V. Ludovicus, babası Lotharius'un sahip olduğu karizma ve otoriteden yoksun bir kral profili sergilemekteydi. Nitekim onun gölgesinde kalmıştı. Bu dönemde, Kraliçe Emma ön plana çıkarak krallık üzerinde etkinlik kurma arzusuyla harekete geçmiş ve bu uğurda kendi oğlunun siyasi prestijini dahi ikinci plana atma pahasına bir denge kurma çabasına girişmiştir. Adelaide'nin kızı ve Lotharius'un eşi olarak zaten oldukça güçlü bir pozisyondaydı. Eşinin ölüm haberini annesine bildirdiği mektubunda ileride alacağı her türlü kararda ona danışacağını ifade ederek bundan sonraki siyasi tutumunu annesinin rehberliği doğrultusunda şekillendireceğini ima etmiştir[491]. Bu, Batı Francia üzerinde imparatorluk etkisinin hissedileceği anlamına gelmektedir.

986 yılı itibariyle V. Ludovicus'un önünde iki temel seçenek bulunmaktaydı: ya annesi Kraliçe Emma'nın etkisi altında ya da Hugo Capet'in nüfuzu altında hüküm sürecekti. Tahtın tek sahibi olması kimsenin etki alanında olmayan bir kral olacağı anlamına gelmiyordu. Hugo Capet'in soylular, din adamları ve krallık üzerindeki etkisi, Kraliçe Emma'nınkine kıyasla oldukça fazlaydı. Reims Başpiskoposu Adalberon da bu bağlamda önemli bir ittifak alternatifi olarak öne çıkmaktaydı. Ancak bilindiği üzere Adalberon, Verdun şehrinin Franklar tarafından abluka altna alınması konusunda Lotharius'un karşısında bir tavır sergilemiştir. Lotharius'un öldüğü 986 yılı itibariyle şehir üzerindeki Frank hâkimiyeti hala sürmektedir. Başpiskopos Verdun halkının bu ablukaya izin vermesini eleştiren sitem dolu bir yazı kaleme aldığında kraliyete karşı olan kızgınlığını açıkça ortaya koymuştur[492]. Bununla birlikte Haziran 986'da İmparatoriçe Theophania'ya bir mektup göndererek Reims Piskoposluğu olarak kendisinin ve oğlunun hizmetinde olduğunu ve V. Ludovicus ile III. Otto arasında yapılacak bir barış görüşmesi için elçilerini beklediğini belirtmiştir[493]. V. Ludovicus, kurnazca bir planı devreye sokarak Hugo Capet'in yanına gitti ve ona Adalberon'un babası Lotharius'un hükümdarlığı döneminde II. Otto'ya yardım ederek Frankların pek çok zulüme maruz kalmasına neden olduğunu hatırlatarak kendisinin rehberliğinden ayrılmayacağını bildirdi[494]. Genç Kral bu hamlesiyle, krallık içerisinde Adalberon'a karşı kazanabileceği en güçlü müttefiki kendi

[491] Sylvestre II, 1889: 74-75.
[492] Sylvestre II, 1889: 72-73.
[493] Sylvestre II, 1889: 77.
[494] Richerus, 1877: 128-129.

tarafına çekmiş; böylece Hugo Capet de planladığı şekilde kral üzerinde nüfuz kurmayı başarmıştır.

Kral V. Ludovicus, gençliğinin verdiği heyecan ve Hugo Capet'e duyduğu güvenle birlikte Adalberon'a nihai darbeyi vurmak için Reims üzerine saldırıya geçti. Kraliyet soyluları kralın arkasındaydı. Bu yüzden V. Ludovicus kısa sürede gerçektende güçlü bir ordu toplamayı başarmıştı. Reims'ı kuşatma altına aldığında Adalberon kuşatmayı püskürtmekte oldukça zorlandı ve her iki taraftan da çok kan döküldü. Kral, ordunun ilerigelenlerinin tavsiyeleri üzerine Adalberon'a bir ultimatom vererek şehri savunmaya devam ederse kendisinin ve piskoposluk görevlilerinin krallıktan kovulacağını bildirdi. Başpiskopos şehri terketmedi ancak güvendiği pek çok adamını V. Ludovicus'a rehin vererek kuşatmayı kaldırmasını istedi. Kral, rehineleri alıp Reims Piskoposluğu'na ait bazı kalelerin yıkılması şartını koştuktan sonra Mart 987'de ordusunu toplayarak kuşatmayı kaldırıp Hugo Capet'in yönetim sahasındaki Senlis şehrine çekildi[495]. Adalberon sekiz sene önce kutsayarak taç giydirdiği küçük çocuk tarafından krallıktan kovulmaktan son anda kurtulmuştu. V. Ludovicus her ne kadar nihai hedefine ulaşamamış olsa da elde ettiği başarı onun askerlerin ve soyluların gözünde gelecek vaadeden bir kral olmasına destek verecek niteliktedir. Genç Kral, onların desteğiyle gelecekte bir kere daha şansını deneme fırsatı bulabilirdi.

V. Ludovicus'un Senlis'e çekilmesinin akabinde Adalberon İmparatoriçe Theophania'ya bir kralın kendilerine olan öfkesinin sel gibi üstlerine boşaldığını yazdığı bir mektup göndererek ondan yardım talep etmiştir[496]. Gerbertus ise Orléanslı Başrahip Raimundus'a yazdığı bir mektubunda İmparatorice Theophania'nın emriyle 24 Nisan günü Saksonya'ya doğru yola çıkacağını ve V. Ludovicus'a karşı bir ordu toplama hazırlığı içinde olunduğunu belirtmiştir[497]. Bu ordu hiçbir zaman toplanamadı. Ancak 987 yılı içinde Aşağı Lorraine Dükü Karolus öncülüğünde Kraliçe Emma ve Laon Başpiskoposu Ascelinus arasında yasak aşk yaşandığına dair iddiaların tekrar ortaya çıkması, V. Ludovicus'un annesiyle arasının bozulmasına neden oldu[498]. Emma iddialara karşı direnmek için annesinden ve Hugo Capet'ten yardım istedi. Odo ve Heribertus da kraliçenin yanında taraf aldı[499]. Genç Kral, Ascelinus'u Laon Başpiskoposluğu görevinden uzaklaştırarak krallığından kovdu[500].

Aşağı Lorraine Dükü Karolus'un Emma'ya düşmanlık duyması anlaşılabilir bir durumdur. Karolenj soylu olmayan bu kraliçenin kocası ve oğlu dolayısıyla krallık üzerinde

[495] Richerus, 1877: 129.
[496] Sylvestre II, 1889: 80-81.
[497] Sylvestre II, 1889: 82-84.
[498] Lot, 1891: 193.
[499] Sylvestre II, 1889: 89-90.
[500] Sylvestre II, 1889: 91.

kendisinden çok daha fazla söz sahibi olmasını kıskanmaktadır. V. Ludovicus hayatta olduğu sürece kral olması imkânsızdır. Karolus, Emma'yı safdışı bırakamasa da Laon Başpiskoposu Ascelinus'u makamından etmesi V. Ludovicus'a karşı politik bir kazanımdır. Hesaplamadığı şey ise gelişmelerin Hugo Capet'in lehine şekillenmesidir. Nitekim Karolus, çok kısa bir süre sonra asıl düşmanının V. Ludovicus değil Hugo Capet olduğunu anlayacaktır.

V. Ludovicus, Reims kuşatmasını kaldırırken Adalberon'dan Reims Piskoposluğu'na ait bazı kalelerin yıkılmasını istediği daha önce söylenmiştir. Bu kalelerin hangileri olduğu hakkında elimize bir kayıt ulaşmamıştır. Ancak Reims Piskoposluğu'nun Nesturya'nın önemli bir bölümünü kapladığını göz önüne aldığımızda son derece önemli kaleler olduğunu tahmin etmek zor değildir. Adalberon kuşatmanın ardından verdiği sözden dönerek kaleleri yıkmayı reddetmiştir. Bunu farkeden V. Ludovicus ordusuyla birlikte bizzat yıkmak için harekete geçmeyi planladı. Durumu farkeden Gerbertus yeğeni Herilonus'u dikkatli olması konusunda uyardı[501]. Kral, bilinmeyen nedenlerden ötürü hiçbir zaman kaleler üzerine harekete geçmedi. Belki de dikkatini Odo ve Heribertus'a çevirmek zorunda kalması onu bu planını uygulamaktan vazgeçirdi. Çünkü kontların kendisine karşı Laon Başpiskoposu Ascelinus'un yanında saf tuttuklarını farketmişti.

987 yılı itibariyle yaklaşık iki yıldır Verdun'daki Frank egemenliği hâlâ devam ediyordu. Reims Başpiskoposu Adalberon, bu durumdan oldukça rahatsızdı ve Godefridus'un bir an önce hapisten çıkarılmasını istiyordu. V. Ludovicus'a düşmanlık beslemesinin asıl nedeni buydu ve durumu lehine çevirmek için durmadan çalışıyordu. İmparatoriçe Theophania ile sürekli iletişim hâlinde kalarak barış görüşmeleri ayarlamak istiyordu. V. Ludovicus ise Adalberon'u işlediği suçlardan dolayı yargılamak için 6 Nisan'da Compiègne'de bir toplantı gerçekleştirmeyi planlıyordu. Adalberon başına geleceklerden haberdar olmuş ve Theophania'ya bu konu hakkında bir mektup yazmıştı[502]. Ancak V. Ludovicus, mart ayında Verdun'undan askerlerini çekerek şehri imparatorluğa herhangi bir fidye ve esir karşılığı olmaksızın iade etti[503]. Genç kralın muhtemelen böyle şaşırtıcı ve beklenmedik bir hamle yapmasının nedeni Adalberon'un yargı sürecinde imparatorluğun nefretini kendi üzerine çekmemek olabilir.

Mart 987 itibariyle Verdun, imparatorluğa iade edilmişti. Ancak Godefridus taraftarları ve V. Ludovicus arasında hâlâ kesin bir barış gerçekleşmemiştir. Bu amaçla Düşes Beatrice 25 Mayıs'ta Compiègne'de V. Ludovicus, Hugo Capet, Aşağı Lorraine Dükü Karolus,

[501] Sylvestre II, 1889: 86-87.
[502] Sylvestre II, 1889: 80-81.
[503] Sylvestre II, 1889: 91-92.

İmparatoriçe Adelaide ve Kraliçe Emma'nın katılacağı genel bir toplantı ayarlamayı başardı. İmparatoriçe Theophania ile Adelaide arasında yaşanan çekişmeler nedeniyle Theophania toplantı hakkında bilgilendirilmemişti. Gerbertus, bunun Theophania'yı safdışı bırakmak amacıyla yapıldığına inanıyordu. Bu esnada V. Ludovicus'un Adalberon'u yargılamak istediği toplantı ise bilinmeyen nedenlerden ötürü 18 Mayıs tarihine ertelenmişti[504]. Ancak planlanan iki toplantı da gerçekleştirilemedi.

2.3.1. Kral V. Ludovicus'un Beklenmedik Ölümü ve Karolenj Hanedanı'nın Sonu (987)

Reims Başpiskoposu Adalberon'un kraliyete karşı sergilediği düşmanca tavırlarından ötürü yargılanacağı dava toplantısı 18 Mayıs 987 tarihinde Compiègne'de planlandığı şekilde başladı. V. Ludovicus toplantıda bizzat bulunuyordu. Adalberon'un tüm yaptıklarıyla ele alınması ve tarafların dinlenmesiyle nihai kararın alınması birkaç gün sürecek bir süreci gerektiriyordu. Genç kral, 22 Mayıs'ta toplantının yorgunluğunu üzerinden atmak için Frank krallarında görmeye alışık olduğumuz Senlis yakınlarında avlanmaya çıktı. Av esnasında Karolenj Hanedanı'nın sonunu getirecek ve Avrupa tarihi için bir devrin kapanacağı bir hadise yaşandı. V. Ludovicus atından düşerek göğüs kafesine şiddetli bir darbe aldı. Richerus darbenin etkilerini ayrıntılı biçimde betimleyerek kralın göğüsünde dayanılmaz bir ağrı olduğunu, ağzından ve burnundan kanlar geldiğini aktarmıştır. Avrupa'nın en önemli hanedanlarından birinin son temsilcisi V. Ludovicus aldığı bu korkunç darbeden kısa bir süre sonra hayatını kaybetti. Öldüğünde henüz yirmi yaşındaydı ve geride erkek evlat bırakmamıştı. Onun bu erken ölümü, amcası Karolus veya Hugo Capet lehine kasıtlı olarak planlandığına dair bazı şüphelerin doğmasına yol açmıştır. Ancak söz konusu av kazasının gerçek dışı olduğunu kanıtlayacak herhangi bir belgeye şu ana kadar ulaşılamamıştır[505]. Vasiyeti Reims'taki Aziz Remigius Bazilikası'na yani babasının yanına gömülmekti. Aldıkları haberin dehşetiyle şaşkınlığa dönmüş olan soylular toplantı ve Reims ile mesafenin uzun oluşu gibi nedenlerle kralın vasiyetini yerine getirmeyi redderek onu Compiègne'deki Aziz Cornelius Manastırı yakınlarına defnetmeye karar verdiler[506].

Kral V. Ludovicus'un zamansız ölümü toplantıyı gerçekleştiren soylular arasında büyük bir şaşkınlıkla karşılanmıştı. Cenaze töreni yapılması ve bir an önce yeni kralın kim olacağının belirlenmesi gerekiyordu. Böyle bir durumda Adalberon'un yargılanmasına devam edilemezdi. Toplantıya son verildi ve Başpiskopos yargılanmaktan kurtuldu. Lotharius'un Godefridus'a

[504] Sylvestre II, 1889: 93-94.
[505] Copernik, 2004: 38.
[506] Richerus, 1877: 129-130.

karşı gerçekleştirdiği Verdun seferi son günlerini yaşamakta olan bir hanedanın gerçekleştirdiği en cesur atılımdı. Krallığın içinde ve dışında pek çok kişiyi kraliyetin karşısına almak göze alınmıştı. V. Ludovicus'un mart ayında hiçbir karşılık olmadan Verdun'u iade etmesi zayıflık veya babasının mirasına sahip çıkmamak şeklinde yorumlanabilir. Ancak genç kralın hedefi imparatorluktan Verdun karşılığında Adalberon'un özgürce yargılanabileceği bir siyasi ortamı temin etmekti. Nihai barış görüşmeleri 25 Mayıs'ta yapılacaktı ancak kralın ölümü dolayısıyla gerçekleşemedi.

Bu çalışmanın II. Bölümünü oluşturan "Son Karolenjler dönemi", hanedanın son hükümdarı V. Ludovicus'un talihsiz ölümüyle sona ermiş ve böylece Karolenj Hanedanı tarihten silinmiştir. III. Bölümde ayrıntılarıyla ele alınacağı üzere, Aşağı Lorraine Dükü Karolus'un taht üzerindeki hak iddiası da Hugo Capet'in siyasi manevraları sayesinde başarısızlıkla sonuçlanmıştır. V. Ludovicus, babası gibi uzun bir hükümdarlık dönemi geçirseydi Karolenjler yeniden güç kazanabilir miydi, bunu kesin olarak söylemek mümkün değildir. Ancak şu açıktır ki, söz konusu dönem Hugo Capet'in giderek artan siyasi etkisi ve baskısı altında şekillenecekti. Nitekim Rodulfus'un ölümü ve IV. Ludovicus'un tahta çıkışıyla başlayan söz konusu dönem boyunca baskın isimler Rotbertuslular olmuş, kraliyetin onlar üzerinde hâkimiyet kurmasını engellemişlerdir. Karolenjler Kısa Pippinus, Karolus Magnus ve Dindar Ludovicus gibi hanedanın gücünü merkeziyetçi bir şekilde sürdürebilmesini sağlayan büyük hükümdar figürlerinin ardından sürekli iç çekişmeler ve zayıf krallarla dolu yılların yerini almasıyla birlikte, kraliyet otoritesi giderek sarsılmış, hanedan içi bölünmeler ve dış tehditler karşısında merkezi yönetim zayıflamıştır.

Zayıflayan Karolenj idaresi dolayısıyla X. yüzyıla gelindiğinde krallığın pek çok yerinde kontlar kendi yerel iktidarlarını kurdular. Bunların en önemlisi olan Rotbertuslular, hakim oldukları topraklar üzerinde hem siyasi hem de dinî otoriteye sahiplerdi. Paris, Orléans ve Tours gibi kraliyetin topraklarıyla boy ölçüşebilecek büyüklükte ve verimlilikteki bölgelerde yaşayan halk ve soylular, kralın otoritesinden ziyade, Rotbertuslu laik başrahip kontun siyasi ve dinî nüfuzunu esas almaktadır. Bu durum, yerel bir yönetici tarafından idare edilen ilk feodal yönetim örneklerinden biri olarak değerlendirilebilir[507]. Her şeye rağmen, kraliyetin kutsallığına olan inanç, kökenleri Chlodovechus'a kadar uzanan derin bir tarihî temele sahiptir ve Rotbertuslular da bu inancı sonuna kadar paylaşmaktadır. Büyük Hugo'nun ve Hugo Capet'in krallık iddiasında bulunmamalarında bunun izlerini görmek mümkündür.

[507] Werner, 1997: 273.

Sonuç olarak Karolenjler onları iktidarda tutan soyluları besleyecek yeterli ekonomiyi hiçbir zaman geri kazanamadılar. Tarihî hak olarak gördükleri Lotharingia davaları Doğunun güçlü hükümdarları ile onları sürekli olarak karşı karşıya getirdi. Ottolarla süregelen mücadeleler, Batı Francia'nın dış politikada birçok düşman kazanmasına yol açtı. Bununla birlikte Ottoların Karolenj Hanedanı'na verdikleri desteği açıkça ortaya koydukları durumlarda onlar üzerinde ciddi baskılar kurmuşlardır. Normanlar'ın başarılı akınları sonucunda ülkenin kuzey kesimleri kaybedilmiş, Burgonya, Flanders ve Akitanya gibi önemli bölgelerde ise Rotbertuslularınki ile benzer şekilde gelişen paralel yerel yapılanmaların önüne geçilememiştir.

Son Karolenjlerin, her ne kadar zayıflamış olsa da iktidarlarını sürdürebilmelerinin nedenlerinden biri, krallığın en önemli piskoposluk merkezi olan Reims'ın kraliyet yanlısı bir politika benimsemesidir. Artoldus, Odelricus ve Adalberon gibi başpiskoposlar sayesinde Karolenjler uzun süre boyunca Reims'ın desteğini arkalarına almayı başarmışlardır. Bu nedenle, hanedan mensupları uzun yıllar boyunca Vermandoislı Çocuk Hugo'nun başpiskopos olarak atanmasına karşı ciddi bir mücadele yürütmüşlerdir. Söz konusu desteğin geri çekildiği dönemlerde kraliyetin ne denli zor duruma düştüğü ise Adalberon örneğinde açıkça görülmektedir. Aynı şekilde Gerbertus'un da 990 yılından itibaren Karolenj karşıtı bir politika izlemesi, kraliyeti oldukça zor durumda bırakarak Capet iktidarına giden yolu inşa etmiştir.

Karolus Magnus'un torunlarının iktidarı, tarihin en çalkantılı ve kanlı dönemlerinden birine sahne olarak son bulmuştur. 987 yılında V. Ludovicus'un talihsiz bir av kazasında hayatını kaybetmesi, her ne kadar dünyanın en köklü hanedanlarından birinin sona ermesine yol açmış olsa da Batı Francia'da daha fazla kan dökülmesinin önüne geçmiştir[508]. Krallık üzerinde aynı anda iki büyük gücün bu denli etkili olması, uzun vadede sürdürülebilir bir durum olmaktan uzaktı. Neticede hayatta kalan ve siyasi üstünlüğü ele geçiren taraf Rotbertuslular olmuştur. Hugo Capet'in zorlu bir süreç neticesinde Aşağı Lorraine Dükü Karolus'u siyasi denklem dışında bırakmasıyla birlikte taht mücadeleleri son bulmuş, babasının ardından II. Rotbertus'un iktidarı istikrarlı biçimde devralmasıyla krallıkta yeni ve daha dengeli bir dönem başlamıştır. Bu geçiş süreci, Batı Francia'da monarşik yapının yeniden tanımlandığı bir dönüm noktası olarak değerlendirilebilir.

[508] Lot, 1891: 296-297.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
CAPET HANEDANI İKTİDARININ BAŞLAMASI VE KALICI KILMA ÇABALARI (987-1031)

Karolenj Hanedanı'nın iktidarı, yaklaşık yarım yüzyıl süren yoğun ve kanlı mücadelelerin ardından, bir daha yeniden kurulamayacak şekilde sona ermiştir. IV. Ludovicus, Lotharius ve V. Ludovicus'un tüm gayretlerine rağmen, Karolus Magnus'un torunları eski görkemli günlerine kavuşmayı başaramamıştır. Bu süreçte, *Dux Francorum* ünvanını taşıyan Hugo Capet, hem atalarından miras aldığı güçlü siyasi ve askerî konumu hem de V. Ludovicus'un genç yaşta vefatı gibi elverişli koşullar sayesinde, 987 yılında Batı Francia tahtına çıkmayı başarmıştır. Capet'in mensubu olduğu Rotbertuslular, geçmişte de Batı Francia tahtına hükümdarlar çıkarmış ve uzun süredir krallığın en güçlü, en nüfuzlu ailelerinden biri olarak öne çıkmıştır. Bu nedenle, V. Ludovicus'un ölümü sonrasında yeni kralın kim olacağı hususunda soylular arasında kayda değer bir tereddüt yaşanmamıştır.

Modern literatürde Capet Hanedanı tarihinin genellikle Hugo Capet ile başlatıldığı bilinmektedir. Ancak bu çalışmanın temel tezlerinden biri, söz konusu hanedanın tarihsel kökenlerinin daha erken bir döneme, özellikle de Güçlü Rotbertus'a kadar götürülmesi gerektiği yönündedir. Bu hususa önceki bölümlerde ayrıntılı biçimde değinilmiştir. Nitekim Rotbertusluları ve Capetleri birbirlerinden bağımsız kişiler olarak görmek vahim bir hatadır. Bu özel isimlendirmelerin ilerleyen yüzyıllarda verildiği unutulmamalıdır. Çalışmanın üçüncü bölümü boyunca, anlaşılır olması adına 987 tarihinden sonra yaşamış Rotbertuslular bundan böyle Capetler olarak anılacaktır.

Hugo Capet kral olarak seçildiğinde V. Ludovicus'dan çok daha güçlü bir hükümdar olarak hâkimiyetine başladı. Karolenj kraliyetinin etki sahasında olan Reims, Laon, Compiègne, Sens ve Troyes gibi şehirler ile atalarından miras aldığı ve dük olarak yönettiği Paris, Orléans, Le Mans, Tours ve Blois gibi tek çatı altında toplamıştır. Bunlara çok sayıda önemli ve zengin manastırın da dâhil olduğu unutulmamalıdır. Rotbertuslular, Karolenjlerin kraliyet otoritesine dayalı iktidar anlayışının aksine, güçlerini doğrudan içine doğdukları feodal yapının dinamiklerinden almaktaydılar[509]. Krallığının sınırları batıda Bretonya, kuzeyde Normandiya ve Flanders, güneyde Burgonya ve Akitanya, doğuda ise Yukarı Lorraine ile çevriliydi. Nitekim Hugo'nun ataları arasında kral olmuş kişiler hiçbir zaman sahip oldukları mülklerin yönetimini başkalarına devretmemiş, merkezden bizzat yönetmeye devam

[509] Bordonove, 1986: 12.

etmişlerdir. Bu bakımdan tarihte kral veya imparator olunca sahip olduğu kontların yönetimini başkalarına devreden pek çok konttan ayrılmaktadırlar[510]. Bu durum Hugo Capet'in Son Karolenjlerden daha güçlü bir kral olarak iktidarına başladığını gösterse de krallık içindeki soylular üzerinde ve dış politikada rakipsiz olduğu anlamına gelmemektedir.

Hugo Capet'in tahta geçmesiyle Capetler hızla ilk Karolenjlere benzer şekilde hareket etmeye başladılar. Haleflerini kendileri seçtiler ve bunu yaparken krallığın ileri gelen soylularına danışma ihtiyacı hissetmediler[511]. Böylelikle geçmişte Büyük Hugo örneğinde gördüğümüz gibi kral olmaktan yana çekinme hâli de son buldu. Onlar artık kısa bir süre sonra Fransa Krallığı olarak isimlendirilecek olan Batı Francia'nın kutsal kralları olarak Tanrı'nın hizmetkârıydılar. Nitekim iktidarlarını sağlamlaştırdıktan kısa bir süre sonra Karolenjlerin tarihî hedefi olan Lorraine bölgesi üzerine Kutsal Roma Germen İmparatorluğu ile mücadelelere girişeceklerdir[512]. Bu bağlamda çalışmamızın üçüncü bölümünde ağırlıklı olarak 987 yılında taç giyen Hugo Capet'in, muhalif unsurları etkisiz hâle getirerek oğlu II. Rotbertus'u başarıyla halef ilan etmesi ve II. Rotbertus'un otuz beş yıllık uzun saltanatı boyunca Capet iktidarını pekiştirme çabaları üzerinde durulacaktır.

Çalışmanın üçüncü bölümünü oluşturan 987-1031 yılları hakkında bilgi sahibi olabildiğimiz ana kaynaklar maalesef sınırlıdır. Richerus'un ayrıntılı olmaktan uzak olan eseri Hugo Capet'in kral seçilme süreci ve muhalif hareketler hakkında verdiği bilgilerle dönem hakkındaki temel kaynak olsa da Hugo'nun 996 yılındaki ölümüyle sona ermektedir. Adhemarus, Aimonius, Rodulfus Glaber, Dudon, *Historia Francorum Senonensis* ve *Gesta Pontificum Cameracensium* gibi kaynaklar ise ne yazık ki, yalnızca yüzeysel ve sınırlı düzeyde bilgi sunmaktadır. Orta Çağ'ın ilerleyen yüzyıllarında Capet Hanedanı'nın ilk yılları ve Hugo Capet hakkında çoğu zaman yarı efsanevi nitelikte ve tarihsel gerçeklikle örtüşmeyen birçok eser kaleme alınmış olsa da bu çalışmada ana kaynaklara bağlı kalma ilkesinin benimsenmesi sebebiyle söz konusu eserler değerlendirme dışı bırakılmıştır.

II. Rotbertus Dönemi hakkındaki bilgiler ağırlıklı olarak onun biyografi yazarı olan Fleuryli Helgaud, Rodulfus Glaber, Chartres Başpiskoposu Fulbertus'un kişisel mektupları, *Gesta Pontificum Cameracensium*, Jumièges li Wilelmus ve Anjou Kroniği gibi eserlerden gelmektedir. Modern tarihçiler arasında bu dönem hakkındaki çalışmalar oldukça az olmakla birlikte Christian Pfister ve Jan Dhondt gibi isimlerin önemli tespitleri bulunmaktadır.

---

[510] Pfister, 1885: 206-207.
[511] Dhondt, 1939: 951-952.
[512] Pfister, 1885: 354-355.

3.1. Hugo Capet'in Krallık Dönemi (987-996)

Büyük Hugo ile Hedwig'in oğlu olarak 939 yılında dünyaya gelen Hugo Capet, V. Ludovicus'un 987 yılındaki vefatının ardından, soylular tarafından kral seçilmiş ve Fransa tarihinin üçüncü hanedanı olan Capet Hanedanı'nın (*La troisième dynastie*) kurucusu kabul edilmiştir. Mavi zemin üzerine altın renkli zambak çiçeği (*fleur de lys*) simgesiyle dünyanın en tanınmış armalarından birine sahip olan bu hanedan, ilerleyen yüzyıllarda Valois ve Bourbon Hanedanları gibi Avrupa tarihine yön vermiş güçlü hanedanları da bünyesinden çıkarmıştır. II. Philippus'un krallığın etki alanını oldukça genişletip ilk defa Fransa Kralı (*Rex Franciae)* ünvanını kullanmasıyla birlikte Capet kralları, merkeziyetçi bir monarşi inşa etme sürecine girerken, krallığın meşruiyeti artık sadece asilzadelerin onayıyla değil, toprağın ve halkın tamamını temsil eden bir hükümdarlık iddiasıyla temellendirilmiştir. Batı Francia'nın Fransa Krallığına dönüşümü taçlandırılmıştır. Haçlı Seferleri boyunca İslam coğrafyası üzerine seferlere çıkmış olan Fransa krallarının Capet soyundan geldiği unutulmamalıdır.

Hugo Capet'in, babası Büyük Hugo'nun 956 yılındaki vefatından başlayarak 987 yılında tahta çıkışına kadar geçen döneme ait hayatı, çalışmanın ikinci bölümünde ayrıntılı biçimde ele alınmıştır. Lotharius ile kuzen olan Hugo, Büyük Hugo'nun ölümünden sonra kraliyet ile kişisel çıkarları doğrultusunda değişken siyasi ilişkiler içerisinde bulunmuştur. 958 yılında Lotharius ile birlikte Akitanya seferine katılan Hugo Capet, 961 yılında *Dux Francorum* ünvanının sahibi olmuş, babasının mirasını devralarak gerçek anlamda tarih sahnesine çıkmıştır. Lotharius yaşadığı müddetçe krallık iddiasında bulunmamış ancak onun güçlü bir kral olarak kendi otoritesi ve kontlukları üzerinde baskı kurmasını da engellemiştir. Bu bağlamda 962 yılında Vermandois ailesinin Reims üzerinde etki kurma çabalarına destek vermiş; 965'te kardeşi Heinricus ile birlikte Burgonya hâkimiyeti konusunda Lotharius'la gerilim yaşamış; I. Richardus ve III. Wilelmus ile ise evlilik yoluyla ittifak kurmuştur. Halkın ve soyluların gözünde en saygın konuma geldiği hadise ise II. Otto'nun 978 yılındaki Paris Kuşatması'na karşı şehri başarılı bir şekilde savunmasıdır.

Lotharius, hanedanının iktidarının geleceğini garanti altına almak için 8 Haziran 979'da oğlu V. Ludovicus'u ortak kral ilan ettiğinde Hugo Capet kralın bu kararına saygı duymuş ve herhangi bir muhalefet göstermeden kraliyet ile olumlu ilişkiler içerisinde bulunmaya gayret etmiştir. Ancak bir yandan da Lotharius ve II. Otto'nun kendisine karşı bir ittifak kurmasını engellemek için aynı yıl içinde Roma'ya giderek İmparator ile görüşme gerçekleştirmiştir. Hugo'nun bu gizli görüşmesini duyan Lotharius oldukça öfkelenerek düke karşı yakalama kararı çıkartıp topraklarını taciz etmiştir. İki taraf arasında başlayan savaş vasalların isteği üzerine son bulmuştur.

Lotharius'un 986 yılındaki vefatının ardından V. Ludovicus'un tek başına iktidarı başladığında Hugo Capet yedi yıl önce olduğu gibi herhangi bir muhalefet göstermemiştir. Nitekim Reims Başpiskoposu Adalberon, 985 yılında krallığın fiilen Hugo Capet tarafından yönetildiğini ifade etmiştir. V. Ludovicus, babasının ölümünün akabinde Hugo Capet'in rehberliği altına girmiştir. Böylelikle Verdun meselesi yüzünden Karolenj Hanedanı'na öfke besleyen Adalberon'a karşı müttefik kazanmıştır. Bunu fırsat bilen Genç Kral, ertesi yıl Reims'ı kuşatmış ve Adalberon ile yapılan anlaşma doğrultusunda kuşatmayı kaldırdığında ordusunu Hugo Capet'in topraklarına çekmiştir. V. Ludovicus'un 987 yılındaki beklenmedik vefatıyla birlikte Batı Francia'da Capet Hanedanı'nın iktidarı resmen başlarken, krallık aynı zamanda Aşağı Lorraine Dükü Karolus'un muhalefetiyle son bir kez taht mücadelesine sahne olacaktır.

3.1.1. Senlis Meclisi ve Hugo Capet'in Kral Seçilme Süreci (987)

Reims Başpiskoposu Adalberon'un kraliyete karşı işlediği suçlar nedeniyle 18 Mayıs 987 tarihinde Compiègne'de toplanan meclis, V. Ludovicus'un ani ölümü üzerine bir süreliğine kesintiye uğramış, ancak kısa bir süre sonra Hugo Capet'in başkanlığında yeniden toplanmıştır. *Dux Francorum*, meclis üyelerinden Adalberon'un işlediği iddia edilen suçlarla ilgili bildiklerini açıkça ifade etmelerini istemiştir. Tanıklık edenlerin can güvenliğinin teminat altına alınacağını belirtmiş, ancak yalan beyan verilmesi hâlinde en ağır cezaların uygulanacağını da açıkça ifade etmiştir. Hugo Capet bu çağrıyı üç kez yinelemiş ama her seferinde meclis üyeleri tarafından reddedilmiştir. Hiç kimse Adalberon hakkında en ufak bir ithamda dahi bulunmamıştır. Bu durumu gören Hugo Capet, meclis üyelerine hitaben bir konuşma yaparak Adalberon'un itibarını teslim etti ve onu meclisin ortasına oturttu. Adalberon'un beraat etmesiyle birlikte, Batı Francia tahtına kimin geçeceği meselesi gündeme geldi. V. Ludovicus çocuksuz olarak vefat etmişti; taht üzerindeki bir diğer meşru aday olan amcası Karolus ise Aşağı Lorraine'de bulunuyordu. Başpiskopos Adalberon, meclise katılanların sayısının sınırlı oluşunu gerekçe göstererek yeni kralın seçiminin krallığın dört bir yanından gelecek soyluların katılımıyla toplanacak daha geniş kapsamlı ve ileriki bir tarihte düzenlenecek bir mecliste karara bağlanmasını teklif etti. Bu öneri meclisteki tüm katılımcılar tarafından kabul edildi. Bunu gören Başpiskopos, bütün katılımcılara Hugo Capet'in nezdinde planlanan meclis başlayana kadar kendi aralarında herhangi birini kral olarak kabul etmeyeceklerine dair yemin ettirdi[513].

[513] Richerus, 1877: 130-131.

Hugo Capet, V. Ludovicus'un beklenmedik ölümünü kendi lehine değerlendirme çabasına girmiştir. Compiègne'de Hugo ile Başpiskopos Adalberon arasında gayriresmî bir uzlaşmanın gerçekleştiği açıktır. Dük Hugo'nun meclis üzerindeki nüfuzu, katılımcıların Başpiskopos hakkında şikâyette bulunmalarını engellemiş ve sessizlikle karşılanmıştır. Kral seçiminin ileri bir tarihe ertelenmesi ise, Hugo Capet'in krallığına yönelik destek oluşturma süreci için zaman kazanması anlamına gelmekteydi. Gerbertus da bu stratejik sürece hizmet eden bir figür olarak öne çıkmaktadır.

Adalberon'un bu süreçteki belirleyici rolünü fark eden Aşağı Lorraine Dükü Karolus, kendisine miras yoluyla ait olduğuna inandığı tacı elde etmek amacıyla Batı Francia'ya gelerek Başpiskopos ile bizzat görüşmüştür. Ancak Adalberon, krallığın önde gelen soylularıyla bir mutabakat içerisinde olduğunu ve onların onayı olmaksızın Karolus'u kral olarak kutsayamayacağını ifade etmiştir. Karolus ısrarını sürdürse de Adalberon, onun geçmişteki yalancı şahitliklerini, kraliyete yönelttiği suçlamaları ve çevresindeki kişilerin kilise otoritesine yönelik saygısızlıklarını gerekçe göstererek bu isteği kesin bir dille reddetmiştir. Bu gelişmelerin ardından Karolus, krallık üzerindeki taleplerine ulaşmanın farklı yollarını düşünmek üzere kendi topraklarına geri dönmüştür[514].

Adalberon ve Gerbertus'un, Hugo Capet'i kral olarak görmek istedikleri hususu açıktır. Bu tercihlerinin ardında yatan gerekçeler, çeşitli tarihçiler tarafından farklı şekillerde yorumlanmıştır. Ferdinand Lot, Adalberon ve Gerbertus'un İmparatoriçe Theophania'nın teşvikiyle Hugo Capet'i desteklemiş olabileceklerini belirtir[515]. Marc Bloch da imparatorluğun Lorraine emelleri için Charlemagne'ın soyunun sona ermesi gerektiğini ve Gerbertus'un Hugo Capet'i desteklerken bu amaçla hareket ettiğini vurgular[516]. Uzun yıllar boyunca özellikle Lorraine üzerindeki hâkimiyet meselesi nedeniyle Karolenj hanedanıyla çeşitli çekişmeler yaşamış olan imparatorluk açısından, hırslı ve kurnaz kişiliğiyle tanınan Dük Karolus yerine, imparatorluk yanlısı soylularla yakın ilişkiler kurduğu bilinen Hugo Capet'in krallığa daha uygun bir aday olarak görülmesi makul bir değerlendirme olarak kabul edilebilir. Ancak ona verilen desteğin doğrudan İmparatoriçe tarafından arzulandığını kanıtlayacak elimizde herhangi bir belge bulunmamaktadır.

Georges Bordonove da Lot ile benzer fikirlerden yola çıkarak Adalberon'un niyetinin dünya tarihinin en önemli hanedanlarından birinin kuruluşuna zemin hazırlamak olmadığını, aksine Hugo Capet'in, V. Ludovicus'un ölümünden sonra henüz altı yaşında olan Kutsal Roma

[514] Richerus, 1877: 131-133.
[515] Lot, 1891: 202-203.
[516] Bloch, 2019: 564.

Germen İmparatoru III. Otto'nun büyüyüp Batı Francia'yı siyasi nüfuzu altına almasına kadar geçici bir kral olarak görev yapabileceği düşüncesine sahip olduğunu ileri sürmektedir[517]. Adalberon ve Gerbertus'un imparatorluk yanlısı hayaller doğrultusunda Hugo Capet'i desteklediklerini fikri kanıtlanabilir olmasa da akla yatkındır. Kesin olan husus, her ikisinin de Capet Hanedanı'nın teşekkülüne dolaylı olarak katkı sağladıklarının farkında olmamalarıdır. Nitekim Hugo Capet, daha önce geçici sürelerle kral çıkarmış bir soylu aileye mensuptu. Geçmişte benzer bir fırsata sahip olmasına rağmen krallığını ilan etmemiş ve bu nedenle bir geçiş dönemi için en uygun aday olarak değerlendirilmiştir. Kral olduktan kısa bir süre sonra oğlu II. Rotbertus'u ortak kral ve veliaht olarak ilan etmek istediğinde, bu girişimin Adalberon tarafından muhalefetle karşılanmış olması da söz konusu fikirleri pekiştiren bir göstergedir.

Compiègne Meclisi'nden kısa bir süre sonra Batı Francia'nın yeni kralının seçileceği Senlis Meclisi, Adalberon'un başkanlığında ve krallığın dört bir yanından gelen soyluların katılımıyla Mayıs ayının belirsiz bir gününde oldukça kalabalık bir şekilde toplandı. Katılımcılar dünya tarihinin en önemli hanedanlarından birini yüzyıllar sürecek olan macerasının en önemli gününe şahitlik ettiklerinden habersizdiler. Mecliste herhangi bir tutanak tutulmadığı için kimlerin katıldığı veya Senlis'te tam olarak nerede gerçekleştiğine dair elimizde hiçbir bilgi bulunmamaktadır. Yaz ayları olduğu için açık havada gerçekleşmesi muhtemeldir. Meclise dair elimizdeki tek kaynak Richerus'un yazdıklarıdır. Onun verdiği ayrıntılı bilgiler, Gerbertus'un öğrencisi ve Aziz Remigius keşişi olarak meclise bizzat katılmış olabileceğini düşündürmektedir. En azından katılmış olan kişilerle doğrudan iletişime geçmiş olduğu kesindir[518]. Aşağı Lorraine Dükü Karolus ise meclis toplantısına katılmamıştır. Bu durumun başlıca nedenlerinden biri, toplantının yapıldığı Senlis'in Hugo Capet'in denetiminde bulunması dolayısıyla Karolus açısından stratejik bir dezavantaj teşkil etmesidir. Ayrıca, Adalberon ile gerçekleştirdiği ön görüşmeden olumlu bir sonuç elde edememesi, diplomatik yollardan başarı sağlamasının mümkün olmadığını fark etmesine neden olmuş; bunun üzerine askerî hazırlıklara yönelmiştir.

Meclisi başlatan Adalberon, her ne kadar katılımcıların karar verirken objektif değerlendirmelerde bulunmasını rica ettiyse de kendisi Karolus'un seçilmesini engellemek için onu kötüleyerek elinden geleni yapmıştır. Başpiskopos, Aşağı Lorraine Dükü'nün Karolenj kanı taşıyan birisi olarak krallık içerisindeki bir takım soylular tarafından desteklendiğinin farkındadır. Bu yüzden açılış konuşmasının devamında Batı Francia tacının Karolus'un ailesinden kalan bir miras olduğunu ancak başarılı bir kral olması için bunun yeterli olmadığını

[517] Bordonove, 1986: 172.
[518] Lot, 1891: 206.

söylemiştir. Karolus'un geçmiş eylemlerini vurgulayarak bir kralın yalnızca bedenen değil zihnen de erdemli olması gerektiğini dükün ise bu şartları karşılamadığını savunmuştur. Onu onursuzlukla, tembellikle ve düşmanlara hizmet etmekle suçlamıştır. Ayrıca soylu bir aileden gelmeyen Adelaide ile olan evliliğini sert bir şekilde eleştirerek alt sınıf bir kadın tarafından yönetildiğini ima etmiştir[519]. Adalberon'un kullandığı sert üsluptan da anlaşılacağı üzere, Karolus'a karşı derin bir öfke beslemekte ve onun krallığını kesin bir dille reddetmektedir. Artık Karolus Magnus'un torunlarının krallık üzerindeki etkisi ve meşruiyet iddiası büyük ölçüde zayıflamıştır. Başpiskopos, meclis üyelerini Karolus'a karşı yönlendirmeyi başarmıştır. Geriye kalan ise, tüm katılımcıları Hugo Capet'in krallığı etrafında birleştirmek olmuştur.

Adalberon'un mecliste Karolus aleyhinde yaptığı konuşmayı incelemekte yarar vardır. Öncelikle Başpiskopos'un Karolus'a olan muhalefeti geçmişte yaşanan hadiselerin yanı sıra imparatorluğun çıkarlarını ön plana alan bir siyasal bakış açısına dayanmaktadır. Batı Francia kralları önce Doğu Francia'ya ardından da imparatorluğa karşı Lorraine üzerinde ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Hâl böyleyken Aşağı Lorraine'i zaten elinde bulunduran birinin Batı Francia tahtına oturması imparatorluk için son derece riskli olurdu. Nitekim Karolus'un uzun zamandır Yukarı Lorraine'i de hâkimiyeti altına almayı ve bu bölgeyi birleştirmeyi istediği bilinmektedir. Ancak Adalberon'un konuşmasında dikkat çeken nokta, tahta çıkmak için doğuştan gelen miras hakkının tek başına yeterli olmadığı yönündeki vurgusudur. Bu ifade, dönemin siyasi düşünce yapısı açısından son derece ilginçtir. Zira X. yüzyılda bir hükümdarın tahta çıkabilmesi için gerekli unsurların başında soylu bir doğuma sahip olmak gelmekteydi; bunun yanı sıra seçimle meşruiyet kazanması ve kutsal taç giyme töreniyle bu meşruiyetin sembolik olarak pekiştirilmesi de önemli unsurlar arasında yer almaktaydı. Ancak soylu doğum Adalberon'un ifade etmeye çalıştığı kadar yetersiz bir unsur değildir. Karolus Magnus'un soyu Batı Francia tahtı için her daim ilk sırada yer almıştır. Buna Büyük Hugo ve Hugo Capet de saygı göstermektedir. Belki de Adalberon argümanını Roma İmparatorluğu tarihi hakkında bildiklerine dayandırmaktadır[520]. Her ne kadar hükümdar adayı hanedana mensup olsa da söz konusu dönemde meşru bir şekilde tahta çıkabilmesi için soyluların rızasını kazanması zorunluydu. Bu durum, açık bir oylamadan ziyade, Germen geleneklerinden kaynaklanan ve "sessiz bir seçim" niteliği taşıyan kolektif bir kabul süreciyle gerçekleşmekteydi.

Hugo Capet, Senlis Meclisi boyunca kendi krallığını dayatmaya yönelik herhangi bir girişimde bulunmamıştır. Adalberon onun yerine en güçlü rakibini saf dışı bırakmayı başarmıştır. *Dux Francorum* sessizliğini koruyarak istekli ama ısrarcı olmayan bir konumda

[519] Richerus, 1877: 132-133.
[520] Lot, 1891: 206-207.

durmaktadır. Adalberon bütün işi onun yerine yaparak açık bir şekilde soylulara Karolus yerine Hugo Capet'i kral olarak seçmelerini önerdi. Bu seçimi yapmak soylular için hiç de zor değildi. Yeni kralın cömert, eli açık ve dostlarına sadık birisi olması gerekiyordu. Karolenjler, artık siyasi kariyerlerinin sonuna yaklaşmış ve eski ihtişamlı dönemlerini geride bırakmışlardı. Öte yandan Hugo Capet, krallığın etki alanını aşan geniş toprakların hâkimi olarak meclise katılan soyluların büyük bir kısmı üzerinde fiilî bir otoriteye zaten sahipti[521]. Daha önce pek çok kez kral çıkartmış bir aileye mensuptu ve Paris Savunması gibi başarıları sayesinde oldukça popülerdi. Adalberon'un ustalıkla ayarladığı konuşması sayesinde Senlis Meclisi oy birliğiyle Hugo Capet'in kral olmasına karar verdi. *Dux Francorum* tek bir cümle bile söylemeden yüzyıllar sürecek ve tarihin en ünlü krallarını çıkartacak Capet Hanedanı iktidarını başlatmış oldu.

Senlis Meclisi üyeleri X. yüzyılın en önemli tarihî anlarından birine tanıklık ettiklerinden habersizdiler. Gerçekten de Batı Francia gibi eski görkemini uzun zaman önce kaybetmiş bir krallıkta yaşanan görece basit bir seçimin dönemin Avrupa siyaseti açısından kayda değer bir önemi yoktur. Nitekim Hugo Capet'in taç törenini takip eden yıllarda krallıkta gözle görünür bir gelişme olmamıştır. Senlis Meclisi, Batı Avrupa'yı uzun yıllar domine edecek *Fleur de Lys*'nin serüveninin yalnızca ilk adımını oluşturmaktadır. Gerçek anlamda en büyük pozitif gelişmeler Hugo Capet'in torununun torununun oğlu II. Philippus (Augustus) döneminde yaşanacak ve Batı Francia'nın Fransa Krallığına dönüşümü tamamlanacaktır.

Hugo Capet'in krallık töreni 1 Haziran 987 Çarşamba günü Senlis'e çok yakın olan Noyon şehrinde yapıldı. Richerus törenle ilgili hiçbir ayrıntı vermez. Törenin neden Noyon'da yapıldığı, kimlerin katıldığı ve seramoninin nasıl gerçekleştiğiyle ilgili hemen hemen hiçbir şey bilinmemektedir. Frank geleneklerine uygun bir tören olduğu kesindir. Senlis yerine Noyon'un seçilmesi ise Karolus Magnus'un taç giyme törenlerinden birinin burada yapılmış olması olabilir. Böylelikle Hugo Capet'in taç giyme töreni Büyük İmparator'un anısıyla ilişkilendirilmiştir. Krallığın en önemli şehirlerinden biri olan Reims'ın tercih edilmemiş olmasının nedeni, büyük olasılıkla Senlis'e olan coğrafi uzaklığıdır[522]. Hugo Capet, Galya'nın çeşitli yerlerinden gelen soylular tarafından Noyon Kilisesi'nde kral ilan edilmiştir. Kutsanma ve taç giyme töreni ise Frank geleneklerine uygun olarak Reims'ta yapılacaktır.

Senlis Meclisi üyeleri ve Galya'nın soyluları 3 Temmuz 987 günü taç giyme töreni için Reims'ta toplandı. Hugo Capet, Chlodovechus'dan beri gelen geleneğe uygun olarak Reims Başpiskoposu Adalberon tarafından kutsal suyla kutsanarak Batı Francia tacını giydi. Hugo'nun

[521] Bordonove, 1896: 179-180.
[522] Bordonove, 1986: 183.

kral seçilmesi Aimonius, Adhemarus ve Rodulfus Glaber gibi diğer kaynaklarına da yansımıştır. Ancak bu kaynaklar da tören hakkında Richerus'tan daha fazla bilgi vermez. Yalnızca Dudon, çok önemli bir tarihî hata yaparak Lotharius'un ölümünden sonra Hugo Capet'in tahta çıkarıldığını belirtir[523]. Büyük ihtimalle V. Ludovicus'un kısa hükümdarlığından habersizdir veya kayda değer bulmamaktadır.

Soylular, Hugo Capet'in kral olarak seçilmesinden son derece memnundular. Zira kendisi, geçmişten itibaren cömertliği, dostlarına olan sadakati ve askerî ile idarî alanlardaki yetkinliğiyle kendisini kanıtlamış bir şahsiyetti. Nitekim Adalberon'un Senlis Meclisi'nde yaptığı konuşmada da ifade ettiği üzere, Hugo Capet yalnızca krallığa değil, aynı zamanda soyluların şahsî çıkarlarına da hizmet edebilecek bir isimdi. Nitekim Karolus dışında onun karşısına çıkan başka bir aday olmamıştır. Batı Francia, eski bütüncül yapısını uzun yıllar önce kaybetmişti. Çok sayıda dükalık ve kontluktan oluşan bu topraklar, kendi yerel yöneticilerine, ordularına ve ekonomik düzenlerine sahip, parçalı bir yapı arz etmekteydi. Hugo Capet'in kral seçilmesi, esasen ailesinden gelen selefleri gibi yerel bir feodal beyin krallık tacıyla onurlandırılmasından öteye gitmemekteydi. O, krallık topraklarındaki sayısız senyörün ortak paydasını temsil eden bir figür hâline gelmişti. Bu nedenle, kraliyet makamı boşaldığında yerine feodal beyler arasından nüfuz alanı en geniş olanın geçmesi, dönemin şartları göz önüne alındığında son derece doğal bir gelişmeydi. Batı Francia tacı, Hugo Capet'e *Dux Francorum* ünvanını taşıdığı dönemde sahip olduğu güçten fazlasını kazandırmamıştır[524]. Kraliyet otoritesinin görece güçlü kaldığı, Laon ve Reims arasına sıkışmış sınırlı bölge üzerindeki hâkimiyet ise bu durumun istisnası olarak değerlendirilebilir. Ancak 3 Temmuz 987 tarihi itibarıyla Batı Francia'da siyasal birliğin sağlandığını söylemek söz konusu değildir. Bu birlikten söz edebilmek için daha uzun yılların geçmesi gerekecektir.

Hugo Capet siyasi veya askerî bir darbe sonucu tahta çıkmamıştır. Onun iktidarına giden olaylar hayatın doğal akışı sonucu gerçekleşmiştir. Rotbertuslularda olduğu gibi ilk Capet kralları da Karolenjlerin sembolik geleneklerine uymuşlardır. İlk Capetler, meşruiyetlerini pekiştirmek amacıyla kendilerini Karolenj Hanedanı'nın bir devamı olarak görme eğilimindeydiler[525]. Hugo Capet'in, hayattayken oğlu II. Rotbetus'u ortak kral ilan etmesi ve onun da ileride kendi evlatlarını aynı şekilde tahta çıkarması, Lotharius'un uygulamalarını taklit eden bir siyasi strateji olarak değerlendirilmelidir.

---

[523] Dudon, 1865: 294-295.
[524] Bordonove, 1986: 201-202.
[525] Wallace-Hadrill, 1988: 162.

Bilindiği üzere, "Frankların Dükü" anlamına gelen *Dux Francorum* ünvanı ilk kez Büyük Hugo tarafından benimsenmiştir. Ancak Hugo Capet'in kral seçilmesiyle birlikte Rotbertusluların doğrudan hâkimiyetinde bulunan topraklar artık kraliyet yönetimine dâhil olmuş ve böylece söz konusu ünvanın işlevi fiilen sona ermiştir. Kral Hugo'nun bir süre daha *Dux Francorum* ünvanını kullanmaya devam etmiş olması ihtimal dâhilindedir. Ancak 987 yılından itibaren tarihî kaynaklarda kendisinden yalnızca *rex* (kral) olarak bahsedildiği kesin olarak bilinmektedir. Kesin olan bir diğer husus ise, oğlu II. Rotbertus'un hiçbir zaman bu ünvanı kullanmamış olmasıdır. Böylece Büyük Hugo'nun taşıdığı *Dux Francorum* ünvanı, Senlis Meclisi'yle birlikte siyasi bir anlam ifade etmeyi bırakmış ve tarih sahnesinden silinmiştir.

Hugo Capet kral olduğunda uzun yıllardır hiçbir Karolenj kralın sahip olamadığı kadar geniş topraklara sahip olmuştur. Aile mirası topraklarına Karolenjlerin kraliyet otoritesinin ulaştığı kısıtlı topraklar da eklenmiştir. Batıda Angers ve Le Mans; güneyde Tours, Blois, Orléans, Sens ve Troyes; doğuda Reims; kuzeyde Laon, Beauvais ve Dreux; merkezde ise günümüzde belki de dünyanın en tanınmış şehirlerinden biri olan Paris, Hugo Capet'in hâkimiyeti altında bulunan topraklardaki en önemli şehirler arasında yer almaktadır. Karolus Magnus'un imparatorluk sarayını Aachen'da kurmasıyla başkent olma özelliğini kaybetmiş olan Paris, Capetlerin Güçlü Rotbertus'tan beri ana güç merkezi olması nedeniyle zamanla dünyanın en önemli başkentlerinden biri hâline gelecektir. Bu sınırlı topraklar üzerindeki kiliseler, manastırlar, malikaneler ve tarım arazileri kraliyete gelir sağlıyordu. Kral Hugo toplam yetmiş yedi piskoposluk bölgesinin yirmi beşine ve çoğu Tours, Paris, Laon ve Sens gibi önemli bölgelerde bulunan kırk manastırın hâkimiydi[526]. Bütün bunlar onu Karolenj seleflerinden daha zengin bir konuma taşımaktadır. Dolayısıyla eğer Karolus veya bir başkası kral seçilseydi soylulara sağlayabileceği imkânlar Hugo Capet'inkinden çok daha az olurdu.

İlk Capet kralları iktidardaki konumunu sağlamlaştırmak için sürekli olarak soyluları para, toprak veya itibar ile ödüllendirmek zorundaydı. Adalberon ve Gerbertus, Hugo Capet'in seçilmesini sağlayan en önemli aktörlerdi. Hugo ile aralarında yazılı olmayan bir sözleşme olduğu kesindir. Yeni Kral, Reims'taki törenin hemen ardından Lotharius zamanından beri Frank garnizonu tarafından işgal edilen Verdun'dan askerleri çekti ve Kont Godefridus'un serbest kalmasını sağladı. Böylelikle Hugo, Batı Francia'nın Lorraine üzerindeki haklarından feragat ederek imparatorluk yanlısı Adalberon'a minnettarlığını göstermiş oldu. Gerbertus, adeta kralın özel sekreteri konumunda görevlendirilmiştir. Krallık içerisindeki siyasi itibarı

[526] Bordonove, 1986, 205-206.

giderek artan Gerbertus'un, özellikle yakın gelecekte Aşağı Lorraine Dükü Karolus'un tahtı ele geçirmek amacıyla askerî yöntemlere başvurduğu dönemde takındığı tutumlar son derece kritik bir önem arz etmektedir.

3.1.2. Hugo Capet'in Oğlu II. Rotbertus'u Ortak Kral İlan Etmesi ve Evlendirme Çabaları (987)

Hugo Capet, tahta geçtiği sırada ailesinin iktidardaki konumunu kalıcı hâle getirmek zorunda olduğunun bilincindeydi. Soylu bir aileden tam anlamıyla hükümran bir hanedan doğabilmesi için, o hanedana özgü sembollerin, ritüellerin, kültürün ve geleneklerin zamanla inşa edilmesi büyük önem arz etmektedir. Bu unsurların yerleşebilmesi ise kraliyet tacının meşru yollarla kuşaktan kuşağa aktarılmasıyla mümkündür. Hugo Capet'in tahta çıkışı, Adalberon ve Gerbertus'un desteğiyle meşru koşullar altında gerçekleşmiştir. Günümüze ulaşan kaynaklar arasında Aşağı Lorraine Dükü Karolus ile ilk aşamada Yeni Kral'a bağlılık bildirmekte direnen Sens Başpiskoposu Seguinus dışında onu dedesi I. Rotbertus gibi tahtı gasp eden biri olarak yazmış ve günümüze ulaşan kaynak bulunmamaktadır. Bu durum, dönemin temel kaynaklarına da açık biçimde yansımıştır. Hugo Capet, Senlis Meclisi'nde krallığını zorla dayatmak yerine sessiz kalmayı tercih etmiş; bu sayede çevresinde antipati uyandırmadan sürecin yönlendirilmesini Reims Başpiskoposu'na bırakmıştır. Taç giydiğinde, soyluların onu seçmesini sağlayan bir figür olarak değil, krallığın sorumluluğunu üstlenmeye hazır bir hükümdar olarak görülmüştür. Artık sırada Capetlerin iktidarını kalıcılaştırmak adına Rotbertusluların daha önce girişmediği bir adımı atmak, yani hanedanın siyasal varlığını güvence altına almak yer almaktadır.

Bilindiği üzere, Kral Odo başlangıçta tacını Düz Karolus'a devretmekte dirense de, ölümünden önce tüm soyluların ona bağlılık yemini etmesini talep etmiştir. I. Rotbertus ise, hayattayken babasından kalan mülkleri oğlu Büyük Hugo'ya devrederek kendi ardından gelen dönem için hazırlıklara başlamıştır. Ancak Soissons Muharebesi'nde beklenmedik bir şekilde hayatını kaybetmesi, başlattığı bu sürecin tamamlanmasına engel olmuştur. Hugo Capet ise, atalarının daha önce hiç girişmediği bir uygulamaya yönelmiş ve oğlu II. Rotbertus'u ortak kral ilan etmek amacıyla gerekli adımları atmaya başlamıştır. Daha önce de belirtildiği üzere, Capet ailesi Odo'dan itibaren Karolenj kraliyet geleneklerini taklit etme eğilimindedir. Nitekim Hugo Capet'in bu girişimi, Karolenj Kralı Lotharius'un 979 yılında oğlu V. Ludovicus'u, atası Dindar Ludovicus'dan etkilenerek ortak kral ilan etmesini örnek alarak gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla Hugo'nun örnek aldığı figürler Karolenj hükümdarlardır. Muhtemelen bu kararının ilanı

karşısında herhangi bir muhalefetle karşılaşmayacağını öngörmekteydi. Ancak beklenmedik biçimde, özellikle Reims Başpiskoposu Adalberon muhalefetiyle karşı karşıya kalmıştır.

Hugo Capet her ne kadar son Karolenj krallarından daha güçlü bir konumda gözükse de iktidarını sağlamlaştırmak için iç ve dış tehlikelerden uzak durması gerektiğini bilmektedir. Verdun'u iade ederek imparatorluktan gelebilecek tehditlere karşı çekinceleri olduğunu göstermiştir[527]. Tehlikelere karşı ailesinin iktidarını garanti altına almak için oğlunu taçlandırması şarttır. Bunun yanı sıra Barcelona Kontu II. Borrel bir süredir Endülüslü El-Mansur'un akınlarıyla karşı karşıyadır ve Hugo Capet'ten yardım istemiştir. Hugo ise Müslümanların geçmişte olduğu gibi Pireneler'in ötesine geçerek Galya'yı tehdit etmesini istememektedir. Yeni Kral, oğlu II. Rotbertus'u ortak kral ilan etmek fikrini ilk önce o esnada Orléans'ta bulunan Adalberon'a elçileri vasıtasıyla bildirdi. Beklediği yanıtları alamayan Hugo Capet, meseleyi doğrudan görüşmek üzere ağustos ayının sonlarında şahsen Orléans'a gitmiştir. Reims Başpiskoposu, aynı yıl içerisinde iki kralın birden taç giymesinin uygun olmayacağını ifade etmiştir. Hugo ise, Barcelona Kontu'ndan gelen mektubu göstererek İber Yarımadası'na yardım amacıyla bir sefere çıkmak istediğini, bu nedenle de sefere katıldığı esnada başına bir şey gelmesi hâlinde krallığın başsız kalmaması için oğlunu taçlandırmak istediğini belirtmiştir[528]. Bunun üzerine Adalberon, istemeyerek de olsa II. Rotbertus'un taç giymesini kabul etmiştir.

Hugo Capet, II. Borrel'in yardım talebini Adalberon'un muhalefetini sindirmek için başarılı bir şekilde kullanmıştır. Reims Başpiskoposu'nun onayını gören diğer soylular ise Kral'a karşı herhangi bir muhalefet göstermemiştir. İleride Dindar lakabıyla tanınacak olan II. Rotbertus, henüz on beş yaşındayken krallığın pek çok yerinden gelen soyluların katılımıyla 25 Aralık 987 tarihinde Orléans'ta Croix Katedrali'nde görkemli bir törenle taç giydi[529]. Böylelikle Hugo oğlunu ortak kral ilan etmiş ve ailesinin iktidardaki konumunu güvence altına almıştır. Bu Rotbertusluların Capet Hanedanı'na dönüşümündeki en önemli gelişmelerden biridir. Hugo Capet'in söz konusu politikası Capet Hanedanı kralları tarafından hanedanın devamını garanti altına almak için kullanılmış ve bir gelenek hâline gelmiştir. Sıradaki hedef, II. Rotbertus'u uygun bir eşle evlendirmektir. Dönemin siyasi atmosferi gereği, evliliklerin genellikle siyasi amaçlar doğrultusunda yapıldığı bilinmektedir. Rotbertuslular da geçmişten bu yana evliliklerini bu çerçevede planlamıştır. Hugo Capet'in bir sonraki adımı ise, yeni taçlandırdığı oğlu için ailenin çıkarlarına hizmet edecek şekilde siyasi bir evlilik düzenlemektir.

---

[527] Pirenne, 2022: 100.
[528] Richerus, 1877: 133-134.
[529] Richerus, 1877: 134.

Batı Francia yöneticilerinin evliliklerini genelde güneyli gelinlerle yapmışlardır. Bilindiği üzere Hugo Capet'in eşi ve II. Rotbertus'un annesi olan Adelaide, Akitanya Dükü III. Wilelmus'un kızıdır. Evliliklerinin amacı Akitanya ile ittifak kurmaktır. Ancak Hugo, II. Rotbertus için siyasi çıkarlar doğrultusunda stratejik bir evlilik gerçekleştirmek istediğinde seçeneklerinin oldukça az olduğunu gördü. İmparatorluk ve Burgonya Krallığı ile arasında zaten kan bağı vardı ve kilise öğretilerine göre akrabalar arası evlilik yasaktı. İktidardaki meşruiyetini büyük oranda ruhban sınıfından alan Hugo Capet bu yasağı çiğnemeye cesaret edemezdi[530]. II. Rotbertus'un eşinin Batı Francia'ya prestij kazandıracak ancak Capetlerle kan bağı olmayan bir aileden olması lazımdı. Tam da bu noktada Gerbertus'un yazdığı 111 numaralı mektup dikkat çekmektedir. Buna göre Hugo, Doğu Roma imparatorları II. Basileios ve VIII. Konstantinos'tan akrabalarından birini evlilik amacıyla göndermesi için şu şekilde ricada bulunmaktadır:

> Nitekim, biz engel olduğumuz sürece, ne Galyalılar ne de Germenler Roma İmparatorluğu'nun sınırlarını taciz edebilecektir. Dolayısıyla, bu iyiliklerin kalıcı olabilmesi adına tek bir oğlumuz, kendisi de kral olduğu, komşu krallarla olan akrabalık bağları nedeniyle ona dengi bir eş bulamadığımız için kutsal imparatorluğun kızını özel bir sevgi ve ilgiyle istiyoruz[531].

Gerbertus'un mektuplarının editörü Fransız tarihçi Julien Havet, mektubun II. Rotbertus'un taç giydiği 25 Aralık 987 tarihinden sonra ve 112. mektubun tarihi olan Nisan 988'den önce yazıldığını düşünmektedir. Bilindiği üzere II. Otto'nun eşi Theophania Doğu Romalı bir gelindir. Hugo Capet, bu örnekten yola çıkarak ülkesindeki konumunu güçlendirmek ve uluslararası siyaset sahnesinde tanınmak için oğluna Constantinopolisli bir gelin istemesi oldukça akla yatkındır[532]. İzdivacın gerçekleşmesi hâlinde Batı Francia'nın Doğu Roma'yı Galya ve Germen tehditlerinden koruyacağı iddiası ise abartılı bir söylemdir. Nitekim Hugo Capet, Doğu Roma'yı herhangi bir tehditten korumaya muktedir değildir. Mektupta bulunan "ne krallığınızı ne de servetinizi talep ediyoruz"[533] ifadesi I. Otto ve II. Otto'nun Doğu Roma İmparatorluğu'nun Güney İtalya topraklarına yönelik saldırgan politikalarına atıfta bulunmak amacı taşıyor olabilir. Ayrıca, mektupta geçen "Galyalı" ifadesiyle Aşağı Lorraine Dükü Karolus'un kastedildiği yönünde görüşler de mevcuttur[534].

Gerbertus'un mektubu hakkında incelenmesi gereken hususların en önemlilerinden biri mektubun gerçekten de Constantinopolis'e ulaşıp ulaşmadığı sorusudur. Eğer mektup gerçek

---

[530] Pfister, 1885: 42.
[531] "*Etenim nobis obstantibus nec Gallus nec Germanus fines lacesset Romani imperii. Ergo ut haec bona fiant perpetua quoniam est nobis unicus filius et ipse rex nec ei parem in matrimonio aptare possumus propter affinitatem vicinorum regum, filiam sancti imperii praecipuo affectu quaerimus.*" Sylvestre II, 1889: 101-102.
[532] Vasiliev, 1951: 229.
[533] "*ut nec regna nec opes vestras in ea requiramus*" Sylvestre II, 1889: 101.
[534] Vasiliev, 1951: 231-232.

ise Capet Hanedanı ile Doğu Roma İmparatorluğu arasındaki ilişkilerin ilk örneğini yansıtmaktadır. Ancak Doğu Roma kaynaklarında Hugo Capet ile iletişime geçildiğine dair bir kayıt olmamakla birlikte cevap mektubu da bulunmamaktadır. Bu bağlamda Havet, Gerbertus'un mektubu Hugo Capet'ten habersiz yazdığını savunmaktadır. Gerbertus'un bu derece önemli bir diplomatik belgeyi kralın haberi olmadan hazırladığına inanmak zordur. Mektubun Constantinopolis'e hiçbir zaman ulaşmadığının düşünülmesini sağlayan en önemli gelişme ise II. Rotbertus'un 988 yılının başında ölen Flanders Kontu II. Arnulfus'un dul eşi İtalyalı Susanna ile olan evliliğidir[535]. Muhtemelen mektup, oğluna prestijli bir gelin arayışında olan Hugo Capet tarafından Gerbertus'a yazdırılmıştır. Ancak II. Arnulfus'un beklenmedik ölümü, Doğu Roma İmparatorluğundan bir gelinle evlilik planının rafa kaldırılmasına yol açmıştır. Merhum Flanders Kontu'nun eşini almak ise Hugo Capet'e bölge üzerinde söz hakkı sağlayacak ve kısa vadede daha karlı olacaktır.

Kral II. Rotbertus'un evlilikleri, onun siyasi kariyerinde önemli bir yer tutmaktadır. Hayatı boyunca gerçekleştirdiği üç evlilikten ilki, babasının tavsiyesiyle Susanna ile olmuştur. Rozala ismiyle de anılan bu kontes, II. Berengarius ile Toskanalı Willa'nın kızıdır. Bilindiği üzere II. Berengarius, 961 yılında Papa XII. Iohannes'in I. Otto'dan talep ettiği yardım sonucunda Pavia yakınlarında mağlup edilmiştir. Babasının yenilgisinin ardından Susanna, imparatorluk sarayına sürgüne gönderilmiş ve 968 yılında II. Arnulfus ile evlendirilmiştir. Kont'un ölüm haberini alan Hugo Capet ise akıllıca bir hamle yaparak Doğu Roma'dan gelin alma planından vazgeçmiş, oğlunu kendisinden on iki yaş büyük olan Susanna ile evlendirerek Flanders üzerinde güç kazanmıştır. Ayrıca Susanna'nın bir kralın kızı olması, Hugo Capet'in en baştaki talebine de uygun düşmekteydi.

Hugo Capet, tahta çıktıktan yalnızca birkaç ay sonra ailesinin iktidardaki konumunu hiç olmadığı kadar güçlendirmiştir. II. Rotbertus'un ortak kral ilan edilmesi ve prestijli bir gelinle evlendirilmesi sayesinde, Güçlü Rotbertus'un soyu yaklaşık yüz elli yıl aradan sonra Batı Francia tahtında kalıcı bir şekilde yerleşmiş görünmektedir. Hugo Capet'in bu stratejisi, kendi ani ölümü hâlinde tahtın Aşağı Lorraine Dükü Karolus'a veya başka bir seçilmişe devredilmesi ihtimalini ortadan kaldırmıştır. Ayrıca II. Rotbertus'un evliliğinden doğacak çocuklar aracılığıyla tahtın uzun yıllar Capet Hanedanı'nda kalması da güvence altına alınmıştır. Ancak tam bu sırada diplomatik girişimlerin sonuç vermediğini gören Karolus, Batı Francia tahtını askerî güç kullanarak ele geçirmenin yollarını aramaya başlamıştır.

[535] Vasiliev, 1951: 233-234.

3.1.3. Hugo Capet İktidarına Karşı Muhalefet Hareketleri ve Aşağı Lorraine Dükü Karolus ile Mücadeleler (988-991)

Yeni kralın seçildiği Senlis Meclisi'nde Adalberon'un etkili konuşmaları neticesinde katılımcıların tamamı Hugo Capet'in krallığı altında birleşmiştir. Böylelikle Karolenj Hanedanı'nın tarih sahnesinden silinişi ilerde Fransa adını alacak Batı Francia'da feodal yapının yaygınlaşmasına katkı sağlamıştır. Karolenjler, Merovenj Hanedanı'nın sarayındaki üst düzey bürokratların torunlarıdır. Ancak Fransa tarihinde ilk defa kraliyetin vasalı konumundaki kontlar iktidarı ele geçirmiştir. Kral Odo ile başlayan süreç Hugo Capet'in oğlu II. Rotbertus'u ortak kral ilan etmesiyle yeni bir anlam kazanmıştır.

987 yılı itibarıyla Batı Francia'da feodal düzen artık iyiden iyiye kök salmış durumdaydı. Bu dönemde tüm büyük senyörler, kralın tebaası kabul edilmekteydi. Yeni bir kral tahta çıktığında bu senyörler ona sadakat yemini eder; gerektiğinde siyasi danışmanlıkta bulunmak ve askerî destek sağlamakla yükümlü olurlardı. Hugo Capet'in kral seçildiği dönemde, Galya'nın dört bir yanına dağılmış bu yüksek dereceli senyörlerin neredeyse tamamı ona sadakat yemini etmiştir. Normandiya Kontu I. Richardus ve Flanders Kontu II. Arnulfus Hugo Capet'in otoritesini tanıyan başlıca senyörler arasında yer almaktadır. Hugo Capet diplomatik ve askerî yöntemlere başvurarak kendisine bağlılık yemini etmemiş herkesin sadakatini almaya çalışmıştır.

Dönemin diğer hükümdarlarında olduğu gibi Hugo Capet de sadık vasallarını çevresinde tutabilmek amacıyla onlara toprak, para ve ünvan vermek zorundaydı. Çocukluk arkadaşı Vendômelu Bouchard'a Melun Kontluğunu ve Aziz Maur Manastırı'nı tevdi etmesinin temel nedeni de bu bağlamda değerlendirilebilir. Bununla birlikte, geçmişte Rotbertusluların Karolenj kralları tarafından kendilerine tahsis edilen topraklar üzerinde kralın otoritesini aşan bir hâkimiyet kurmaları gibi bu ailenin çeşitli vasallarına verdikleri topraklar üzerinde de benzer bir biçimde onların otoritesini gölgede bırakmaya çalışan kontlar ortaya çıkmıştır. Blois Kontu Tetbaldus'un oğlu I. Odo ve oğlu II. Odo Rotbertusluların Tours'a atadığı vasallarının soyundan geliyordu ve bağımsızlık mücadeleleri özellikle II. Rotbertus döneminde zirveye ulaşmıştır.

Hugo Capet, feodal düzenin iyiden iyiye belirginleştiği bir dönemde, Senlis Meclisi'nde katılımcıların tamamının oyunu alarak tahta çıkmış olsa da çeşitli bölgelerde hâlen bağlılık yemini etmemiş, sayıca az da olsa bazı kontlar bulunmaktaydı. Sens Başpiskoposu Seguinus, Vermandois Kontu Albertus ve Akitanya Dükü IV. Wilelmus yeni kralın iktidarını kabul etmeyen isimler arasındadır. Başpiskopos Seguinus, Reims'ta gerçekleştirilen taç giyme törenine katılmadığı gibi Hugo Capet'e sadakat yemini etmeyi de reddetmiştir. Bunun üzerine Gerbertus, Seguinus'a oldukça sert bir mektup göndererek kasım ayı gelmeden önce bağlılık

yemini etmesini talep etmiştir. Gerbertus, aksi takdirde krallık içerisindeki çeşitli piskoposların ve bizzat Papa'nın düşmanlığını kazanacağının altını çizmiştir. Bu uyarı üzerine Seguinus, 1 Kasım 987 tarihinde Hugo Capet'e bağlılık yemini etmiştir[536].

Karolus Magnus'un torunu Bernardus'un soyundan gelen Vermandois Kontu Albertus, Hugo Capet'in iktidarını tanımayarak açıkça isyan etmiştir. Bunun üzerine Kral Hugo, bir ordu toplayarak Albertus'un üzerine yürümekle tehdit etmiştir. Topraklarının tahrip edilmesinden endişe duyan Albertus, tarihçi Dudon'u, Normandiya Kontu I. Richardus'tan Kral Hugo ile arabuluculuk yapmasını istemesi için göndermiştir. Kont I. Richardus, Hugo Capet'in sadık bir vasalı olarak ondan Albertus'u affetmesini ve yalnızca rehineler alınması karşılığında ordusunu geri çekmesini talep etmiştir. Kral, sadık vasalının isteğini dikkate alarak ordusunu geri çekmiş, Albertus ise Hugo Capet'e bağlılık yemini etmeyi kabul etmiştir[537].

Hugo Capet'in eşi Adelaide'nin ağabeyi Akitanya Dükü IV. Wilelmus da Hugo Capet'e bağlılık yemini etmeyi reddetmiştir. Onun bu kararında Büyük Hugo'nun geçmişteki Akitanya politikaları etkili olmuş olabilir. Bunun üzerine Kral Hugo, büyük bir ordu toplayarak dükalığın en önemli şehirlerinden biri olan Poitiers'a saldırmıştır. Ancak Frank kraliyet ordusunun bütün çabalarına rağmen kuşatma başarılı olamamış ve Hugo Capet ordusunun daha fazla zarar görmesini engellemek için geri çekilmek zorunda kalmıştır. Kraliyet ordusunun geri çekildiğini gören Akitanya Dükü IV. Wilelmus, ordusuyla birlikte Hugo Capet'in peşine düşmüş ve onu Loire Nehri'ne kadar takip etmiştir. Loire Nehri civarında ordusunun gücünü yeniden toplayan Hugo Capet, daha fazla geri çekilmeyerek IV. Wilelmus ile şiddetli bir muharebeye girmiştir. Her iki taraftan da çok sayıda kaybın verildiği bu çarpışmanın sonucunda kraliyet ordusu galip gelmiş, IV. Wilelmus ise Hugo Capet'in krallığını tanımak zorunda kalmıştır[538].

Aşağı Lorraine Dükü Karolus'un aile mirası olan Batı Francia tahtı üzerindeki hâkimiyet çabaları Hugo Capet'in dokuz yıllık iktidarının çok önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Bilindiği üzere Karolus, Compiègne Meclisi'nden kısa bir süre sonra Reims Başpiskoposu Adalberon'un yanına gelerek merhum yeğeninden miras kalan tacın kendisine verilmesini talep etmiştir. Ancak Adalberon, Karolus'un taleplerini redderek topraklarına geri göndermiş ve Senlis Meclisi'nde onu aşağılamıştır. Diplomatik yollarla aile mirasına sahip olamayacağını farkeden dük, topraklarına döndükten sonra yenilgiyi kabullenmeyerek kendisine sadık destekçiler toplamaya başlamıştır. Vasallarına aile mirasının günden güne elinden kayıp gittiğini ve çocuklarına onurlu bir yaşam sunamayacak olan bir babanın

[536] Sylvestre II, 1889: 98-99.
[537] Dudon, 1865: 294-295.
[538] Adémar, 1897: 151.

çaresizliğini hissettiğini söyleyerek kendisini acındırmaya başladı. Etrafına Batı Francia tahtında Karolenj soylu bir kralın oturmasını düşünen sadık destekçilerden oluşan bir ordu toplamayı başaran Karolus, vasallarının tavsiyesi üzerine kraliyetin en önemli güç merkezlerinden olan Laon'a casuslar göndermeye başladı. Dükün casusları şehrin yüksek bir dağ üzerinde oldukça korunaklı surlarla çevrili olan stratejik konumunun dışarıdan kuşatmaya elverişli olmadığını kısa zamanda farketti. Bunun üzerine casuslar yakın zamanda vergi konusunda getirdiği yeniliklerle çiftçileri oldukça zor durumda bırakan Laon Başpiskoposu Ascelinus'a karşı düşmanlık besleyen vatandaşlardan bir kısmını kendi yanlarına çekmeyi başardı. Plana göre, Karolus akşam karanlığında ordusuyla şehre ulaşacak, halk arasından önceden belirlenmiş kişiler ise kapıları dükün kuvvetlerine açacaktı. Dük Karolus, 998 yılı içinde bu gizli planı hayata geçirdi. Bir akşam vakti Laon önlerine geldi ve şehre kolaylıkla girdi. Kapıların açıldığını gören, savaş borazanlarının sesini ve çarpışan kılıçların gürültüsünü işiten halk, paniğe kapılarak kiliselere ve çeşitli sığınaklara koştu. Bazı kişiler ise surlardan atlayarak şehirden kaçmaya çalıştı. Karolus, şehir garnizonundaki çok sayıda askeri öldürdü ve esir aldı. Esirler arasında Başpiskopos Ascelinus ve merhum Kral Lotharius'un eşi Kraliçe Emma da bulunuyordu. Lotharius'un evlilik dışı doğan oğlu Arnulfus da Karolus'a yardım eden isimler arasındaydı[539].

Dük Karolus, Laon'da hâkimiyetini tesis ettikten sonra adeta bir kral gibi hareket etmeye başladı. Öncelikle şehrin surlarını ve kulelerini onartarak güvenliği güçlendirdi; her gece beş yüz silahlı nöbetçinin devriye gezmesini sağladı. Vermandois bölgesinden getirttiği tahıllarla şehrin yiyecek stoklarını doldurarak muhtemel bir kıtlığın önüne geçti. Çevredeki ormanlardan temin edilen kerestelerle çok sayıda savaş makinesi inşa ettirdi. Ayrıca büyük miktarda ok üreterek şehrin silah depolarını takviye etti. Böylece Karolus, hem şehir halkının desteğini kazanmayı hedefliyor hem de Hugo Capet'in muhtemel bir saldırısına karşı hazırlık yapıyordu[540].

Dük Karolus, sadece askerî yollarla değil diplomatik yollarla da Hugo Capet'e karşı muhalefetini sürdürmek istiyordu. Bunun üzerine kralın sağ kolu konumundaki Gerbertus'u kendi yanına çekmeye karar verdi. Onu Laon'a davet etti. Ancak Karolus'un askerlerinin yol boyunca geniş bir alana yayıldığını bilen Gerbertus, güvenliği konusunda duyduğu endişe nedeniyle Laon'a doğru yola çıkmayı reddetti. Yanına gelmesini istiyorsa, güvenebileceği rehberler göndermesini talep etti. Kendisine dostluk talebinde bulunan Karolus'a minnettarlığını ileterek endişelerini dile getirdi. Ayrıca Laon'da kapana kısılmaması ve Kraliçe

[539] Richerus, 1877: 134-136.
[540] Richerus, 1877: 136.

ile Başpiskopos'a onurlarına yaraşır bir biçimde muamele edilmesi hususunda tavsiyede bulundu[541]. Her zaman kendi çıkarları doğrultusunda ikili hareket etmekten çekinmeyen Gerbertus'un kişisel mektuplarına yansıyan bu kararından Hugo Capet'in haberi olmadığı kesindir. Belki de Gerbertus, Karolus'a Laon'da gösterdiği başarılı muhalefetten oldukça etkilenerek bir anlığına da olsa Hugo Capet'in krallığını kaybedeceğini düşünmüş olabilir. Böyle bir durumda dükün saflarında yer almanın kişisel çıkarları için daha uygun olacağını düşünmüş olabilir.

Tahmin edileceği üzere Laon'un ele geçirildiği haberi kısa sürede Hugo Capet'e ulaştı. Bu esnada Reims Başpiskoposu ile Orléans'ta bulunan Kral Hugo, güvendiği adamlarıyla derhâl bir toplantı düzenledi. Toplantıya katılanlar, Kral'a, Dük Karolus üzerine ani bir saldırı düzenlemeden önce ciddi bir hazırlık yapmasını tavsiye ettiler. Kral ve Başpiskopos, ilk olarak suç ortakları Karolus ve Arnulfus'u aforoz ettiler. Bu hamle ile Karolus'un etrafındaki adamların ondan uzaklaşacağını umuyorlardı ancak hiçbir etkisi olmadı. Bunun üzerine krallığın çeşitli bölgelerine elçiler gönderilerek vasallardan asker temin edilmesi istendi. Çok sayıda kuşatma aracı inşa edildi ve altı bin kişilik bir ordu oluşturuldu. Hugo Capet, kraliyet ordusuyla birlikte 988 yılının yaz aylarında Laon'a doğru harekete geçti. Şehrin önlerine ulaştığında surların önemli ölçüde güçlendirildiğini ve çevresinin hendeklerle tahkim edildiğini gördü. Dük Karolus, oldukça yüksek bir tepe üzerine kurulmuş olan şehrin kuşatılmasını neredeyse imkânsız hâle getirmişti. Hatta Hugo Capet, kuşatma sırasında kapıları kırmak amacıyla büyük bir koçbaşı inşa ettirmiş, ancak bu araç şehre dahi yaklaştırılamamıştı. Kraliyet ordusu yaklaşık iki ay boyunca şehri kuşatmaya devam etti. Ancak Karolus'un önceden görevlendirdiği beş yüz muhafız şehri oldukça iyi koruyor, surlarda açılan delikler ivedilikle kapatılıyor ve erzak depolarının zenginliği sayesinde şehirde kıtlık yaşanmıyordu[542].

Kuşatma Hugo Capet için umutsuz bir şekilde sürerken İmparatoriçe Theophania, Kral ve Dük Karolus arasında arabulucuk yapmaya karar verdi. Vasalı olarak gördüğü Dük'e bir mektup göndererek Kraliçe Emma ve Laon Başpiskoposu Ascelinus'u serbest bırakmasını emretti. Hugo Capet'ten ise dükten rehineler kabul etmesi karşılığında kuşatmayı kaldırmasını istedi. Ancak Karolus, imparatoriçeyi tanımayarak emirlerini uygulamadı ve imparatorluk elçilerini küçümseyerek geri gönderdi. Kral Hugo ise İmparatoriçe'nin bütün taleplerini yerine getirmeyi kabul etti. Karolus, Karolenj mirası uğruna imparatorluğa karşı durmaktan çekinmiyordu. Buna karşın Hugo Capet ise, iktidarını kaybetme endişesiyle, imparatorluğun kraliyetin iç işlerine müdahalesini çaresizce kabullenmek durumunda kalıyordu. Karolus'un

[541] Sylvestre II, 1889: 104-105.
[542] Richerus, 1887: 136-137.

hiçbir şekilde geri adım atmadığını gören Kraliçe Emma, İmparatoriçe Theophania'ya, esaret altında son derece acı verici günler geçirdiğini ve bir an önce kurtarılmayı beklediğini bildiren bir mektup yazdı. Kral Hugo ise, Karolus'un inatçılığını İmparatoriçe'ye ileterek 22 Ağustos'ta Stenay'da bir görüşme yapılmasını talep etti. Ancak kuşatma bizzat Kral tarafından sürdürüldüğünden, Theophania ile görüşmeye Kraliçe Adelaide gidecekti[543].

Hugo Capet'in yakın çevresindeki bazı adamlarını kendi tarafına çekebileceğini fark eden Lorraine Dükü Karolus, Gerbertus'un ardından en büyük siyasi rakiplerinden biri olan Reims Başpiskoposu Adalberon'u da yanına çekmeye teşebbüs etti. Ancak Adalberon, Gerbertus'un aksine, öncelikle dükün mektuplarına cevap vermekten kaçındı. Mektupların ısrarla gelmeye devam etmesi üzerine ise sert bir üslupla kaleme aldığı yanıtında ömrü boyunca bozguncu kişilerin aldatıcı planlarından uzak durduğunu belirterek iş birliği teklifini reddetti. Bununla birlikte bir şart ileri sürdü. Verdun Kontu Godefridus serbest bırakıldığında Kontlar Odo ile Heribertus'a oğlunu rehin olarak bırakmıştı. Söz konusu kontlar ise Karolus'un safına geçmişti. Adalberon, yeğeninin güvenli bir şekilde Reims'a getirilerek kendisine teslim edilmesi hâlinde müzakerelerde bulunabileceğini ifade etti[544]. Dük Karolus, bu hamlesinden umduğu sonucu bulamamıştı.

Hugo Capet ve krallık ordusu 988 yılı boyunca Laon'u kuşatmaya devam etti. Sonbahar ve kış oldukça sert geçmişti ve ordu oldukça zarar görmüştü. Yaz ayında havaların tekrar ısınmasıyla gelen kuraklık ise ekinlere zarar vermişti. Dük Karolus, şehri oldukça iyi bir şekilde savunuyor, surların tahrip olan bölümlerini tamir ettiriyor ve halkının kıtlık çekmesinin önüne geçiyordu. Hugo Capet aylarca süren kuşatma boyunca en ufak bir başarı bile elde edememişti. Ağustos ayına gelindiğinde bir akşam gizlice şehirden çıkan bir grup asker, şarap ve uykunun ağırlığıyla savunmasız bir halde olan kraliyet ordusuna saldırarak ordugâhı ateşe verdi. Hugo Capet'in ordusunun bütün savaş techizatları ve erzakları saatler içinde kül oldu. Olayın şaşkınlığıyla oldukça sinirlenen Kral Hugo, ilk başta ordusunu tamamen geri çekmeyi reddederek ağustos sonuna kadar tekrar toparlanmayı düşündü. Ancak tahribatın büyüklüğü ve güvenilir komutanlarının önerisiyle kuşatmayı kaldırarak eylül ayında geri dönmek üzere ordusunu geri çekti[545].

Hugo Capet, henüz yeni elde ettiği iktidarını kaybetmemek için tüm gücüyle Lorraine Dükü Karolus'a karşı duruyordu. Dük ise hem şehri başarıyla savunuyor hem de diplomasi yoluyla Hugo'yu yalnızlaştırmaya çalışıyordu. Askerî zekâsı ve en ince ayrıntısına kadar

[543] Sylvestre II, 1889: 108-109.
[544] Sylvestre II, 1889: 110-112.
[545] Richerus, 1877: 138-139.

planladığı savaş hazırlıkları sayesinde, adeta kralı çaresiz bırakmayı başarmıştı. Bu süreçte Adalberon ile Gerbertus, Kraliçe Emma ve Laon Başpiskoposu Ascelinus'un serbest bırakılması amacıyla yeniden girişimlerde bulundular. İmparatoriçe Theophania'ya bir kez daha mektup yazarak Dük Karolus'a baskı yapmasını ve Kraliçe Emma'nın serbest bırakılmasını sağlamasını talep ettiler. Söz konusu mektupta Karolus'un, Kraliçe'yi esir tutmaktan hiçbir fayda elde edemediği, bu tutumunun amacının yalnızca ona eziyet etmek olduğu ifade edilmekteydi[546]. Kraliçe Emma, Aralık 988'de serbest kalarak tarihî Karolenj şehirlerinden biri olan Dijon'a çekildi.

Adalberon ve Gerbertus, İmparatoriçe Theophania'ya Kraliçe Emma'nın serbest kalması gerekliliğin bir kere daha vurguladıktan sonra Laon Başpiskoposu Ascelinus'un özgürlüğü için çalışmalara başladılar. Adalberon ilk olarak Gerbertus'tan asker toplamasını ve Laon Kilisesi'ne mektup yazarak esir Başpiskopos ile bizzat ilgilenen Bardon ve Gazilon'un daha merhametli davranmasını talep etmesini istedi[547]. Ardından bizzat şehir kulelerinden birinde hapsedilmiş olan Laon Başpiskoposu'na mektup yazdı. Ona, Eyüp Peygamber'in veya Hristiyanlık tarihindeki diğer din adamlarının sabrını örnek almasını, hiç olmazsa kendi çağından Kont Godefridus'u örnek edinmesini tavsiye ederek metanet göstermesini ve dayanmasını öğütledi. Tutsak durumundaki Ascelinus'un, çaresizce yardım beklerken Karolus ile anlaşmaya varmak yahut intihara yönelmek gibi düşüncelere kapılıp kapılmadığını bilmek mümkün değildir. Ancak Reims Başpiskoposu, mektubunda Karolus'un elinde can verip soyuna ebedî bir utanç bırakmaktansa başka bir şekilde ölmesinin daha hayırlı olacağını ifade etmiştir. Mektupta açıklanan plana göre ise Ascelinus, yakın zamanda Laon'a gönderilecek olan Reims Kilisesi elçisi Anselme'ye hapisteki durumu hakkında bilgi verecek ve elçi 9 Ekim'de Paris'te kutlanacak olan Aziz Denis Yortusu'nda öğrendiklerini açıklayacaktır. Ayrıca Reims Başpiskoposu mektubuna Tutsak Ascelinus'a Melunlu Rotbertus'un dostluğundan sakınması gerektiğini ve onun aldatıcı biri olduğunu da eklemiştir[548]. Ascelinus büyük ihtimalle Anselme'nin yardımıyla Laon'dan kaçmayı başararak Ekimde Hugo Capet'in yanına gitti.

Laon kuşatması ekim ayının son günlerinde tekrar başladı. Hugo Capet ordusunun gücünü toparlamış, muhimmatlarını hazırlamış ve savaş makinelerini tekrar inşa etmişti. O sırada Dük Karolus ise Laon surlarının harap olan yerlerini tamir ettirmiş, erzak depolarını doldurmuş ve kuşatmaya karşı her açıdan şehri daha korunaklı bi hâle getirmişti. Kral Hugo'nun kuşatması yaklaşık iki ay boyunca sürdü. Kışın yaklaşmasıyla birlikte hava soğuyor, günler

[546] Sylvestre II, 1889: 115-116.
[547] Sylvestre II, 1889: 121,122.
[548] Sylvestre II, 1889: 122-123.

kısalıyor ve ordunnu gücü azalıyordu. Laon ele geçirilmesi çok zor bir şehirdi ve Dük Karolus son derece etkili bir savunma gösteriyordu. Hugo Capet bir kere daha Laon önlerinde mağlup olmuştu. Yeni yıl yaklaşırken Gerbertus'un mektuplaşmalarından anlaşıldığı kadarıyla kralın dikkatini başka yöne çevirmesini sağlayan diplomatik bir gelişme yaşandı. Ancak söz konusu gelişme hakkındaki bilgiler son derece zayıftır ve tahminlere dayanmaktadır. Buna göre Batı Francia, Lorraine ve Burgonya sınırında kiliseler arası barışı tesis etmek için Hugo Capet'in de bulunacağı bir toplantı planlanmaktadır. Mektuplardan anladığımız kadarıyla 989 yılının ilk günlerinde yapılması planlanmış ancak bir süre ertelenmiştir[549]. Toplantının diğer katılımcıları II. Rotbertus, III. Otto ve Burgonya Kralı Conradus olmalıdır. Söz konusu krallar 22 Ağustos 988'de Kraliçe Adelaide ve İmparatoriçe Theophania arasında Stenay'da gerçekleşen görüşmenin kararlarını onaylamak için toplanmış olabilir[550]. Her geçen gün, Hugo Capet Dük Karolus karşısında giderek daha çaresiz bir duruma düşmekte ve zaman aleyhine işlemektedir. Conradus ve III. Otto'nun desteğine ihtiyacı olduğunu düşünmektedir. Öte yandan, Reims Başpiskoposu Adalberon ise hayatının son günlerini yaşadığından habersizdir.

Kral Hugo'un dikkatini Laon'dan başka yöne çevirmesini gerektirecek bir gelişme de Paris'teki ünlü Aziz Denis Manastırı'nda patlak vermiştir. Manastır Rotbertus isimli bir başrahip tarafından yönetiliyordu ve Hugo Capet manastırın işleyişinden hiç memnun değildi. Bir an önce Rotbertus'un görevden alınarak yerine yeni bir başrahip atanması gerektiğini savunuyordu. Bu konuda ruhban sınıfı üzerindeki nüfuzundan faydalanmak için Reims Başpiskoposu Adalberon'un yardımını talep etti. Adalberon, Kral Hugo'nun bu yardım talebini üç maddelik gerekçe ile reddetti. Öncelikle, bir başka piskoposluk bölgesinde yer alan bir manastırın iç işleyişine müdahale etmenin kendi yetki sınırlarını aşacağını ifade etmiştir. İkinci olarak Aziz Denis Manastırı'nın Frank tarihi açısından taşıdığı önem dolayısıyla, bu kurumda yapılacak olası bir yönetim değişikliğinin yalnızca bölge piskoposlarının ortak kararıyla gerçekleşmesi gerektiğini savunmuştur. Son olarak kendisinin ise sadece soyluların ve din adamlarının görüşlerini alarak Kral'a rehberlik edebileceğini belirtti[551].

Adalberon bir yandan Kral Hugo'nun yanında Dük Karolus'un tehditlerine karşı direnirken bir yandan da yeğeninin özgürlüğü için Kontlar Odo ve Heribertus ile müzakerelerine devam ediyordu. Yaklaşık altmış beş yaşındaydı ve artık gençliğindeki enerjisi kalmamıştı. Vermandois Kontu Albertus ölmüş ve yerine oğlu III. Heribertus geçmişti. Genç Kont'un Dudon isimli bir vasalı ise Reims sınırlarına yaptığı düzenli akınlarla piskoposluğu zor

[549] Sylvestre II, 1889: 129.
[550] Lot, 1891: 233-234.
[551] Sylvestre II, 1889: 128-129.

durumda bırakmıştır. Adalberon ilerleyen yaşı ve askerî gücünün yetersizliği yüzünden Dudon'a gereken direnişi gösterememektedir. Muhtemelen geçmişteki iki başarısız Laon kuşatması, Reims Piskoposluğu'nun da askerî gücüne oldukça zarar vermiştir. Bu nedenle Köln Başpiskoposu'na mektup yazarak Sigebertus isimli bir kontun askerî desteğini talep etmiştir[552]. Aynı zamanda Dük Karolus ise Hugo Capet'in Laon önlerinden çekilmesini fırsat bilerek şehirden çıkmış ve çevre illere akınlar düzenleyerek Reims Piskoposluk bölgesini de tehdit eder hâle gelmiştir. İşler Kral Hugo ve Adalberon için her geçen gün daha da zorlaşmaktadır.

989 yılının Ocak ayında Kral Hugo Capet, Paris'e çekilmiş ve Dük Karolus'a karşı atabileceği adımları titizlikle değerlendirmekteydi. Henüz taze bir iktidarın sahibi olarak tahtını neredeyse yitirme tehlikesiyle karşı karşıya bulunuyordu. Karolus, yaklaşık iki yıldır Laon'u elinde tutmakta, üstelik Hugo'nun ordusu şehrin önünde iki kez ağır yenilgiye uğramıştı. Ne Reims Başpiskoposu Adalberon'un nüfuzu ne de Gerbertus'un mahareti bu tehlikeyi bertaraf etmeye kâfi geliyordu. Dahası Dük Karolus, artık Laon surlarının gerisinde beklemekle yetinmiyor, çevredeki topraklara da yıkım saçmaya başlamıştı. Hugo Capet, yüzyıllar boyunca sürecek bir hanedanın temellerini atma çabası içindeyken, Karolenj Hanedanı'nın son varisi, tüm planlarını altüst olmasının eşiğine getirmişti. Tam bu kritik anda Paris'te endişe ve gerilim içinde çözüm arayan Hugo'nun huzuruna, Reims'tan gelen elçiler girdi ve felaket niteliğinde bir başka gelişmenin daha haberini getirdi. Başpiskopos Adalberon ateşli bir hastalığa yakalanmıştı ve ölümcül olduğunu hemen farketmişti. Hayatının son günlerini yaşadığını bilen Başpiskopos, Kral Hugo'dan bir an önce Reims'a gelmesini istiyordu. Dük Karolus, Adalberon'un ölümünü fırsat bilerek Reims'a saldırabilirdi. Yaşlı Başpiskopos, böyle bir ihtimalin önünü kesmek için kralı ordusuyla birlikte Reims'a gelmesi gerektiğini düşünüyordu. Hugo Capet, ordusuyla birlikte şehre ulaştığı zaman Başpiskopos'un vefat haberi Kral'a bildirildi[553]. Fransa tarihinin en önemli siyasi ve dinî figürlerinden biri olan Adalberon 23 Ocak günü hayata gözlerini yummuştu.

Reims Başpiskoposu Adalberon, hiç şüphesiz Fransa tarihinin en tartışmalı figürlerinden biridir. Orta Çağ Avrupa tarihinde ruhban sınıfının ülke siyasetinde aslında son derece etkili olduğunu gösteren en önemli örneklerden biridir. Reims Başpiskoposluğu topraklarının zenginliği, genişliği ve askerî gücüyle kraliyetin en önemli piskoposluk bölgesidir. Aziz Remigius'tan miras gelen dinî önemi sayesinde Frank krallarının her daim en önem verdiği kilise durumundadır. 969 yılında Başpiskopos Odelricus'un halefi olarak göreve başlayan Adalberon, başpiskoposluk yaptığı yirmi yıl boyunca devletin siyasi olarak en önemli

[552] Sylvestre II, 1889: 123-124.
[553] Richerus, 1877: 139.

figürlerinden biri hâline gelmiştir. Köklerinin Lotharingia'ya dayanması nedeniyle Otto yanlısı bir görüş benimseyen Adalberon, başpiskoposluk yaptığı dönem boynuca Batı Francia'nın hem iç hem de dış meselelerinde doğrudan etkili olmuştur. Reims şehrinin üzerindeki Vermandois tehdidinin ortadan kalkmasına mütakip göreve başlayan Adalberon, kısa sürede piskoposluğu tekrar Karolenj yanlısı bir siyasi çizgiye oturtmuştur. V. Ludovicus'un taç giymesini sağlayarak hanedanın geleceğini garanti altına almıştır. Onu Karolenj dostu bir konumdan hanedanın en büyük düşmanlarından biri hâline gelmesini sağlayan gelişme ise Lotharius'un Verdun şehri üzerindeki askerî hareketleri ve Verdun Kontu Godefridus'un hapsedilmesi olmuştur. Godefridus ile kardeş konumundaki Adalberon bu saatten sonra Lotharius'un en önemli düşmanlarından biri hâline gelmiş ve ona karşı Hugo Capet'i desteklemiştir. Bu nedenle V. Ludovicus, Adalberon'a karşı Reims üzerine saldırıda bulunmuş ancak kayda değer bir başarı elde edememiştir.

Başpiskopos Adalberon'un, farkında olmadan da olsa, Capet Hanedanı'nın yükselişine zemin hazırlayan en önemli isimlerden biri olduğu açıktır. V. Ludovicus'un ölümünün ardından Aşağı Lorraine Dükü Karolus'a karşı sergilediği muhalefet ve Senlis Meclisi'nde yaptığı konuşma, Hugo Capet'in kral olarak seçilmesini sağlamış; böylece Karolenj iktidarının dolaylı yoldan son bulmasına neden olmuştur. Her ne kadar başlangıçta II. Rotbertus'un taç giymesine karşı çıkmış olsa da hayatının sonuna dek Gerbertus ile birlikte Dük Karolus'a karşı durarak Hugo Capet iktidarının devamı için elinden gelen çabayı göstermiştir. Dinî ve siyasi bakımdan böylesine önemli bir figüre halef seçme süreci ise, doğal olarak yoğun siyasi entrikaların yaşandığı bir durum olmuştur. Onun ölümü, Hugo Capet'in Dük Karolus'a karşı yürüttüğü mücadelenin yeni bir safhaya girmesine yol açmıştır.

Adalberon'un ölümüyle birlikte en önemli müttefikini kaybeden Hugo Capet'in, öncelikli olarak Reims şehrinin kendisine olan bağlılığını güvence altına alması gerekiyordu. Aksi takdirde, Karolus yanlısı bir başpiskoposun seçilmesi durumunda şehir kolaylıkla elinden çıkabilirdi. Kral, ilk olarak Adalberon'un hatırasına yakışır şekilde görkemli bir cenaze töreni düzenleyerek ona olan saygısını gösterdi. Şehir halkının tamamının katılımıyla gerçekleştirilen törenin ardından, Hugo Capet, şehirden ayrılmadan önce tüm halktan bağlılık yemini aldı. Halk, şehri Karolus'a karşı savunacaklarına dair Kral'a söz verdi. Kral, onlara istedikleri başpiskoposu seçme özgürlüğünü tanıyarak Paris'e döndü. Ancak böylesine kritik ve potansiyel krizlere yol açabilecek bir seçimin tamamen kendi iradesi dışında gerçekleşmesine göz yumacağı düşünülemezdi. Nitekim cenaze töreninin hemen ardından krizin fitilini ateşleyen ilk hamle Gerbertus'tan geldi. Her zamanki gibi siyasi bir strateji izleyen Gerbertus, Reims Kilisesi'ne hitaben bir mektup kaleme aldı. Bu mektubunda Adalberon'un ölümünün büyük bir

kaosa yol açtığını, vefat etmeden önce kendisini halef olarak belirlediğini ve vakit kaybetmeden göreve başlayarak bu kaosa son vermek istediğini ifade ediyordu[554]. Adalberon'un ölmeden önce Gerbertus'u halef olarak belirlediği iddiasının gerçekliği tartışmalı olsa da oldukça muhtemeldir. Ancak Gerbertus, bu sefer stratejik bir hata yaparak Reims Başpiskoposu olma şansını kaçıracaktır.

Gerbertus iki taraflı bir oyun oynamaya karar verdi. Reims Kilisesi'nin başına geçmeden önce Kutsal Roma Germen İmparatorluğu içerisinde de önemli bir yerde olmak istiyordu. Nitekim geçmişte Lorraine bölgesinde Rodericus isimli belirsiz bir kişiden dikkate değer bir teklif almıştı. Gerbertus, bir kont veya piskopos olabilecek Rodericus'a mektup göndererek Kral Hugo ve Reims Kilisesi tarafından Adalberon'un halefi olmak için teklifler aldığını ancak kendisiyle istişarede bulunmadan kabul etmeyeceğini söylüyordu. Ayrıca III. Otto'nun hizmetinde olmayı Hugo Capet'in hizmetinde olmaya tercih edeceğini açık bir şekilde belirtiyordu[555]. Gerbertus, Batı Francia içerisinde kalarak yükselebileceği en üst makamın Reims Başpiskoposluğu olduğunun farkındaydı ve bunu hemen hemen elde etmişti. Reims Kilisesi onu uzun yıllardır tanıyordu ve başpiskoposluğunu kabul etmemeleri için hiçbir nedeni yoktu. Merhum Adalberon ve Kral ile yakınlığı da ortadaydı. Ancak imparatorluk Batı Francia'dan çok daha güçlüydü ve III. Otto'nun himayesinde yüksek bir görevde olması ona doğrudan papalığa yakın bir konumda olma şansı tanıyordu. Ancak işler Gerbertus'un bile beklemediği bir şekilde gelişecekti.

Gerbertus, Rodericus'a yazdığı mektupta, Hugo Capet'in kendisine duyduğu iyi niyeti olduğundan daha güçlü bir biçimde aktarmıştır. Ancak beklenmedik bir gelişme yaşanmış ve Reims Başpiskoposluğu için yeni bir aday ortaya çıkmıştır: Kral Lotharius'un gayrimeşru oğlu Arnulfus. Hristiyan hukukuna göre evlilik dışı doğan çocuklar doğrudan krallık mirasından mahrum bırakıldığından, Arnulfus ne babası hayattayken ne de ölümünden sonra taht için aday gösterilmişti. Kaynaklarda ise Dük Karolus'un Laon'u ele geçirmesine kadar adına rastlanmamaktadır. Laon'da ikamet eden Arnulfus, Karolus'a teslim olmuş ve şehrin ele geçirilmesine yardımcı olmuştur. Ne var ki, bu aşamada Reims Başpiskoposluğu'na adaylığını koymuş ve seçilmesi hâlinde Karolus'a ihanet ederek Laon'un Hugo Capet tarafından geri alınmasını sağlayacağını vaat etmiştir. En önemli destekçileri ise Angers Başpiskoposu Ascelinus ve Lotharius'un yeğeni Brunon'du. Ruhban sınıfı da Arnulfus'un teklifleri karşısında Hugo Capet'ten onu başpiskopos olarak Reims halkına kabul ettirmesini istedi. Bunun üzerine Kral Hugo baskılara boyun eğerek şehre doğru yola çıktı.

---

[554] Sylvestre II, 1889: 134.
[555] Sylvestre II, 1889: 132-133.

Hugo Capet'in Arnulfus'un teklifini kabul etmesinin iki temel nedeni vardı. Bunlardan ilki, Laon şehrini geri alma umuduydu. İkincisi ise, Karolenj Hanedanı'ndan geriye kalan son iki kişi olan Karolus ile Arnulfus'un arasının açılmasının stratejik açıdan büyük önem taşımasıydı. Bunun için Reims halkına Arnulfus'u kabul ettirmesi gerekiyordu. Hugo Capet böylelikle şehre geldi ve halkın ileri gelenleriyle bir toplantı düzenledi. Kral onlara Arnulfus'un tekiflerini oldukça makul bulduğunu ama nihai kararı onlara bıraktığını söyledi. Kraliyet yanlısı din adamlarının da Arnulfus'a bir şans vermek istediği ortadaydı. Ancak Reims halkının temsilcileri Arnulfus'u çok az tanıdıklarını, erdemi ve ahlakı açısından kendisi hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak istediklerini belirtti. Nitekim Arnulfus, o zamana kadar pek ortada gözükmemişti ve Karolus yanlısı politikasıyla olumsuz bir ün salmıştı. Yapılan istişareler sonucu Arnulfus'un başpiskoposluğu kabul edildi[556]. Gerbertus ise Reims başpiskoposu olmaya oldukça yaklaşmışken imparatorluktan gelecek teklif için bekleyerek bu şansı kaçırmıştı. Panikle Verdun Başpiskoposu Adalberon ile yakınlaşarak Hugo Capet'e karşı Arnulfus'u kışkırtmasını sağladı. Başpiskopos, Kral'a yazdığı mektubunda Arnulfus'tan sadakatsiz, güvenilmez, hilekar ve bilgisiz olarak bahsedip krallığın en yüksek rütbelerinden birinin böyle bir kişiye devredilemeyeceğini savunuyordu[557]. Ancak bu çabalar bir sonuca ulaşmadı. Çünkü Hugo Capet'in Reims halkıyla yaptığı görüşmeler sonucu Arnulfus, Reims Kilisesi'nin yeni başpiskoposu seçilmişti[558].

Hugo Capet, yeni başpiskopos olarak seçilen Arnulfus'un göreve başlamadan önce kendi huzuruna gelmesini talep etti. Kralın huzuruna gelmek için Laon'dan yola çıkan Arnulfus, birkaç gün içinde Reims'a ulaştı. Hugo Capet'in huzurunda şehir halkının bütün taleplerini kabul ederek verdiği sözleri tutacağına dair yemin etti. Aziz Remigius Bazilikası'nda büyük bir tören düzenledi. Törende Hugo Capet, Arnuflus'a gayrimeşru olduğu için saygısızlık yapılmaması gerektiğini ve böylesine büyük bir babanın oğlu olarak düşmanlara karşı kraliyetin yanında yer almasının son derece erdemli bir hareket olduğunu belirtti. Arnulfus ise Hugo Capet'e ve Reims Kilisesi'ne bağlılık yemini etti. Buna rağmen hala Arnulfus'un başpiskopos olmasını doğru bulmayan bir grup da mevcuttu. Ancak Hugo Capet'in grubu baskın geldi. Arnulfus'un aforozu kaldırıldı ve kraliyetin ileri gelen din adamlarının huzurunda Adalberon'un halefi olarak yeni Reims Başpiskoposu seçildi[559]. Papalık da kısa bir süre sonra bu seçimi onayladı. Kilise yaklaşık otuz gün sonra yeniden efendisini bulmuştu. Ancak Hugo Capet, Arnulfus'un seçilmesinde ne kadar yanlış bir karar olduğunu çok geçmeden anlayacaktı.

---

[556] Richerus, 1877: 140.
[557] Sylvestre II, 1889: 136-137.
[558] Sylvestre II, 1889: 137-139.
[559] Richerus, 1877: 141-142.

Başpiskopos seçiminin ardından Gerbertus, Hugo Capet veya Arnulfus'a düşmanlık beslemedi. Görevlerine Yeni Başpiskopos'un hizmetinde de devam etti. Hatta çok kısa sürede Arnulfus ile dostluk kurmayı başardı. Amacı onu imparatorluk yanlısı bir çizgiye çekmekti. Arnulfus III. Otto'nun sarayına mektup göndererek selefi Adalberon'un kadrosunda hiçbir değişiklik yapmadığını belirterek selefine duydukları saygıyı ve sevgiyi kendisine de duymalarını istiyordu. İmparatoriçe Theophania ve oğlu İmparator III. Otto'ya daima sadık olduğunu da eklemeyi unutmamıştı[560]. Arnulfus, başpiskoposluk makamına henüz yeni oturmuştu ancak oldukça hırslı hareket ediyordu. III. Otto'nun sarayına gönderdiği bu mektuptan sonra daha fazlasını talep ederek Papa VX. Iohannes'ten *Pallium* almak için harekete geçti. Papa, Reims Kilisesi'nin seçimini onaylamıştı. Ancak Arnulfus'un doğrudan VX. Iohannes'in elinden *Pallium* alması demek sembolik olarak çok daha büyük bir takdir ve destek kazanması demekti. Başpiskopos, her geçen gün Batı Francia kraliyetinden koparak imparatorluğa ve papalığa biraz daha yaklaşıyordu. Hugo Capet bunu farkederek derhâl engel olmak için harekete geçti. Arnulfus'un krallıktan ayrılmasını yasakladı. Ancak Başpiskopos, imparatorluk sarayında güvendiği bir dostuna mektup yazarak kendinin Papa'dan *Pallium* almasına yardımcı olmasını talep ediyor, Tanrı'nın izniyle Paskalya'ya kadar III. Otto'nun sarayına geleceğini ve buna kimsenin müdahale edemeyeceğini savunuyordu[561]. Arnulfus, imparatorluk yanlısı olduğunu açıkça ortaya koymaktan çekinmeyen Gerbertus'un etkisi altındaydı. Saraya bizzat giderek Theophania ile görüşmeyi arzuluyordu. Böyle bir durumda Hugo Capet, imparatorluk karşısında yalnız bir konuma düşecekti. Adalberon'un yokluğu ise şimdiden hissedilmeye başlanmıştı.

Başpiskopos Arnulfus, amacına ulaşarak Papa XV. Iohannes'ten *Pallium* almayı başardı. Artık Gerbertus'un desteğine ihtiyacı kalmamıştır. Arnulfus, imparatorluk ve papalık nezdinde hiçbir aracıya ihtiyaç duymadan kabul görmektedir. Gerbertus, önce Reims Başpiskoposu olma fırsatını kaçırmış daha sonra da Arnulfus üzerindeki etkisini kaybetmiştir. Bunların hepsinin suçlusu olarak sadakatine gereken karşılığı göstermeyen imparatorluğu görüyordu. İmparatorluktaki dostlarına gönderdiği mektuplarında Theophania'ya ve oğluna uzun yıllardır gösterdiği sadakatin karşılığını göremediği için son derece üzgün olduğunu belirtiyor ve karşılık bekliyordu. Yaptıkları karşısında ona tek bir köy bile bağışlanmadığını ve sadakatine daha ne kadar devam etmesi gerektiği konusunda emin olmadığını söylüyordu[562].

[560] Sylvestre II, 1889: 140-141.
[561] Sylvestre II, 1889: 142.
[562] Sylvestre II, 1889: 140-142.

Hugo Capet ise elbette ki, Gerbertus'un imparatorluk ile olan mektuplaşmalarından habersizdi. Ancak ona tam anlamıyla güvenmediği ve kuşkuyla yaklaştığını anlamak zor değildir.

Arnulfus, göreve başladıktan kısa bir süre sonra hem imparatorluktan hem de papalıktan beklediği desteği sağlamıştır. Batı Francia'dan çok daha güçlü olan bu iki otoritenin Reims Başpiskoposu'na böylesine yakın davranmalarının başlıca amacı, Hugo Capet'i siyasal arenada yalnızlaştırmaktır. Bu destekle birlikte Arnulfus'un, konumunu güvence altına almak için artık ne Hugo Capet'in ne de Gerbertus'un yardımına ihtiyacı kalmıştır. Üstelik göreve başlamasının üzerinden aylar geçmiş olmasına rağmen, verdiği sözleri hâlâ yerine getirmemiştir. *Pallium*'un alınmasından kısa bir süre sonra ise, Reims halkı arasında Arnulfus'un başpiskoposluğuna muhalefet edenleri haklı çıkaracak bir gelişme yaşanmıştır. Arnulfus, Karolenj Hanedanı'nın hayatta kalan son iki üyesinden biri olarak Karolus'a karşı giderek bir merhamet duygusu beslemeye başlamış; onu ailesinden geriye kalan tek kişi olarak görerek ve taht için ne kadar çetin bir mücadele verdiğini düşünmektedir. Yakın çevresine danıştıktan sonra Hugo Capet'e ihanet ederek Reims şehrini Karolus'un ele geçirmesini sağlayacak bir plan yapmaya başladı. Plana göre Arnulfus, başpiskoposluk bölgesinin en önemli soylularının katılacağı bir toplantı düzenleyecek ve gece vakti Hugo'ya şehrin kapılarının açılmasını sağlayacaktı. Şehre giren Karolus, Arnulfus başta olmak üzere Reims bölgesinin bütün önemli isimlerini de esir alacaktı. Üstelik Başpiskopos'un kendisi de esir alınacağı için kimse komployu onun düzenlediğini anlamayacaktı[563]. Arnulfus planını gerçekleştirmek için güvenilir dostlara ihtiyacı vardı. Rethel Kontu Manasses ve Château-Porcien Kontu Rogerius bu noktada Başpiskopos'un yardımına yetişteceklerdi. Daha sonra dayısı Rotbertus da plana dâhil oldu. Üçü de Karolus'un şehri ele geçirmesine kendi ordularıyla birlikte yardım edeceklerdi. Planın uygulanması için geri sayım başlamıştı.

Arnulfus'un planındaki en kritik unsur, tüm olayların asıl tasarlayıcısı olmasına rağmen şehre ihanet ettiğinin anlaşılmamasıydı. Başpiskopos, planın her aşamasını çevresindekilere sanki hiçbir şeyden haberi yokmuş izlenimini verecek şekilde yürütmeliydi. Nitekim kendisi de soylularla birlikte esir alınarak şehirden çıkarılacaktı. Toplantının ardından, gece vakti, önceden belirlenmiş bir kişinin şehrin kapılarının anahtarlarını gizlice alıp surlardaki askerlere teslim etmesi gerekiyordu. Zira anahtarların doğrudan Arnulfus tarafından verilmesi, onun plana dâhil olduğunu hemen açığa çıkaracaktı. Bu görev için, güvendiği adamlarından Dudon'dan yardım istedi. Dudon ise, kilisede yetenekleriyle öne çıkan bir rahip olan Algerus'a Başpiskopos'un planını aktardı. Algerus, önce bu iddiaya inanmadı ve doğrudan Arnulfus'un ağzından duymak

[563] Richerus, 1877: 253-254.

istedi; zira, henüz altı ay önce Hugo Capet'e verdiği sözlerden sonra böyle bir ihanete girişebileceğine ihtimal vermiyordu. Arnulfus, isteksiz de olsa Algerus ile görüşmeyi kabul etti ve rahibe planın tüm ayrıntılarını bizzat anlattı. Algerus, bu plana kimlerin dâhil olduğunu sorduğunda ise Arnulfus, amcası Karolus'un, kontlar Manasses ile Rogerius'un ve dayısı Rotbertus'un kendi yanında yer aldığını belirtti. Başpiskopos ile yaptığı bu görüşmenin ardından Algerus, plana yardım etmeyi kabul etti[564].

Toplantı günü geldiğinde, Reims Piskoposluğu'nun önde gelen soyluları şehirde bir araya geldi. Görüşmeler, Kilise'nin geleceği ve yeni yönetim altında alınacak kararlar üzerine yoğunlaşıyordu. Bu sırada Dük Karolus, ordusuyla birlikte Laon'dan ayrılmış ve Reims önlerine ulaşmıştı. Olaylar, Arnulfus'un planladığı şekilde ilerliyordu. Hava kararkığında toplantı sona erdi. Soylular ve Başpiskopos istirahatlerine çekildiklerinde, Algerus gizlice Arnulfus'un odasındaki anahtarı alarak önceden belirlenmiş muhafızlardan birine teslim etti. Bunun üzerine şehrin kapıları açıldı ve Karolus'un ordusu, büyük bir gürültüyle içeri girerek saldırıya geçti. Evler, kiliseler ve dükkanlar yağmalandıktan sonra ateşe verildi. Şehir halkı ve toplantıya katılan soylular, ne olduğunu anlamadan paniğe kapılarak çığlıklar eşliğinde kaçmaya başladı. Yakalananların bir kısmı esir alınırken, diğerleri öldürüldü. Arnulfus ise, Karolus'un gelişinden habersizmiş gibi davranarak kaçmaya teşebbüs etti ve yakın maiyetiyle birlikte bir kuleye sığındı. Ancak Karolus, hiçbir direnişle karşılaşmadan kuleye ulaştı, kapıları açtırdı ve Arnulfus'u esir aldı[565]. Hugo Capet'in olup bitenlerden haberi yoktu ve eylül ayı itibarıyla şehir tamamen Karolus'un kontrolüne geçmişti. Kral, iktidarını kaybetmenin eşiğine gelmişti. Önce Laon elinden çıkmış, ardından en önemli müttefiklerinden biri olan Adalberon'un ölümünden sonra, Arnulfus'un vaatlerine inanarak onun başpiskopos seçilmesini sağlamış ve dolaylı olarak Reims'ın da kaybedilmesine neden olmuştu. Karolus ise her geçen gün, siyasi ve askerî dehası sayesinde gücünü pekiştiriyordu. Sıradaki hedefi, kraliyetin bir başka stratejik öneme sahip şehri olan Soissons'tu.

Dük Karolus, Reims şehrini ele geçirdikten sonra Arnulfus başta olmak üzere esir aldığı kişileri şehirden çıkartarak Laon'a götürdü ve sıkı bir gözetim altına aldı. Kendisi ise ilk önce Reims'a geri dönerek çevrede piskoposluğa ait önemli mülkleri ele geçirdi. Ardından Kont Guido'nun destekleriyle Soissons'u da ele geçirerek Hugo Capet'e bir darbe daha vurdu. Laon'a döndüğünde esir aldığı kişilerden kendisine bağlılık yemini etmesini istedi. Ancak esirler bunu kabul etmedi. Kabul etmeyenler arasında Arnulfus da bulunuyordu. Planın başarıyla tamamlanmasının üzerinden henüz çok kısa bir süre geçtiği için Karolus ile

[564] Richerus, 1877: 142-143.
[565] Richerus, 1877: 134.

düşmanmın izlenimi vermeye çalışıyordu. Hatta daha da ileri giderek amcasına hakaretler etti ve Reims şehrini yağmalayanlara lanet okudu. Manasses ve Rogerius ise sadece birkaç günlük bir esaretin ardından serbest bırakıldı[566].

Olayların yaşandığı sırada Paris'te bulunan Hugo Capet, kısa süre sonra gelen haberlerle sarsıldı. Duydukları karşısında şaşkına dönen kral, durumun diplomatik yollarla değil, doğrudan savaş yoluyla çözülebileceğini biliyordu. İki yıllık kazanımlarını ve tahtını tamamen kaybetme tehlikesiyle karşı karşıyaydı. Çevresinde, sınırlı sayıdaki vasalı dışında güvenebileceği kimse kalmamıştı. En büyük destekçisi ise oğlu II. Rotbertus'tu. Geçmişte aldığı iki mağlubiyet, askerî gücünü ciddi derecede zayıflatmıştı. Baba ile oğul, kaybettikleri her şeyi geri almak için son bir kez bütün güçlerini toplayarak mücadeleye girişecekti.

Hugo Capet, ilk olarak Karolus'un henüz ele geçirmediği kraliyet şehirlerinden biri olan Senlis'te bir konsil topladı. Reims bölgesinden esir düşmemiş soyluların da katılımıyla gerçekleştirilen bu toplantıda başta Algerus olmak üzere Karolus'u desteklediği tespit edilen herkes aforoz edildi. Arnulfus'un büyük bir ihanet içinde olduğu henüz bilinmiyordu. Bu nedenle, aforoz kararının onaylanması için Laon'da tutuklu bulunan Arnulfus'a toplantıda alınan kararlar iletildi[567]. Arnulfus, Karolus destekçisi olduğunu daha fazla saklayamazdı. Suçlarını itiraf etmedi ama amcasına bağlılık yemini ederek diğer esirlerin de yemin etmesini sağladı. Hugo Capet, Arnulfus'un Karolus destekçisi olduğunu öğrendikten sonra bir kere daha şaşkına döndü. Adamlarına emir vererek derhâl Arnulfus'u yanında görmek istediğini söyledi.

Peki, Hugo Capet'in peş peşe felaketlerle sarsıldığı bu dönemde Gerbertus ne yapıyordu? Yaklaşık üç yıldır kralın en önemli destekçilerinden ve sekreterlerinden biri olmasına rağmen, Adalberon'un ölümünün ardından kişisel hırslarının peşine düşmüş; yaptığı stratejik hatalar nedeniyle eski görkemli konumunu kaybetmişti. Reims'ta ve imparatorluk içinde önemli bir görev fırsatını kaçırdığı gibi hem Hugo Capet'in hem de Arnulfus'un güvenini yitirmişti. Karolus'un nenerjik hamleleri karşısında Hugo Capet pasif kalıyor ve sürekli yenilgiler alıyordu. Bu şartlar altında Gerbertus için Karolus'un safına geçmek mantıklı bir tercih olabilirdi. Hatta belki de bizzat Karolus, onu kendi tarafına çekmek için bir teklif sunmuştu[568]. Nitekim Gerbertus açık bir şekilde Karolus'un yanına geçerek onun lehine propaganda yapmaya başladı. Laon Başpiskoposu Ascelinus, Karolus'un elinden kaçmayı başarıp Hugo Capet'in yanına sığındığında bütün piskoposluk bölgesi üzerinde genel bir aforoz uygulamıştı. Halk kutsal ayinler düzenleyemiyor, cenaze ve vaftiz törenlerini

[566] Richerus, 1877: 143-144.
[567] Sylvestre II, 1889: 155-156.
[568] Lot, 1891: 258.

gerçekleştiremiyordu. Bu durum ciddi şikâyetlere yol açmaya başlamıştı. Gerbertus, Ascelinus'a yazdığı mektupta, onun eylemlerini eleştiriyordu. Lotharius'un öz kardeşi ve tahtın varisi olan Karolus'un krallıktan sürülerek rakipleri tarafıdan geçici bir kralın yaratıldığını vurguluyordu[569]. Gerbertus, krallığa yükselmesinde bizzat rol oynadığı Hugo Capet'i tahtı gaspeden geçici bir kral olarak görmeye başlamıştı. Gerbertus iki yıldır Batı Francia toprakları üzerinde korkunç bir egemenlik kurmuş olan Karolus'u müstakbel kral olarak görüyordu. Kral Hugo ise kendisine bağlılık yemini eden Normandiya ve Akitanya dükleri gibi nüfuzlu kişilerden hiçbir destek göremediği gibi en güçlü müttefiklerinin neredeyse tamamının ihanetine uğramıştı.

Gerbertus, Dük Karolus'un saflarına katılırken Hugo Capet hala Senlis'teydi. Arnulfus'a arka arkaya elçiler göndererek yanına gelmesini istiyordu. Ancak Başpiskopos, her seferinde kralın elçilerine karşı direndi ve Laon'dan ayrılmadı. Lorraine bölgesi piskoposlarının desteğini kazanmak istiyordu. Gerbertus aracılığıyla Trier Başpiskoposu Ecbertus'a 31 Mart 990 günü kendisiyle Reims'ta görüşmek istediğini bildirdi[570]. Hiçbir yanıt alamayınca ikinci bir mektup göndererek hapisten çıkmak için Hugo Capet'e karşı Karolus'un saflarına geçmek zorunda kaldığını belirtti[571]. Ancak Ecbertus, Arnulfus'un Kral Hugo'ya ihanet ettiğini anlamıştı. Ona alaycı üslupla yaklaştığı bir mektup göndererek Adalberon'un öğretilerinden asla şaşmayacağını ve başkalarının günahlarının ortağı değil suçlarının en büyük yargıcı olacağını söyledi[572]. Ecbertus, Karolus'un Lorraine üzerindeki emellerinin farkındaydı. Büyük olasılıkla, Batı Francia tahtını ele geçirdikten sonra, Karolenj ataları gibi Lorraine üzerine seferler düzenleyecekti. Buna karşılık Hugo Capet, Karolenj mirası hayalinden tamamen vazgeçmiş, hatta Verdun'u iade ederek bu tutumunu pekiştirmişti. Trier Başpiskoposu için Hugo Capet'in tacını kaybetmesi, doğrudan Trier'in geleceğini ilgilendiren bir meseleydi ve böyle bir duruma izin vermesi mümkün değildi.

Soissons Başpiskoposu Guido, Laon'a giderek Arnulfus'u Senlis'te toplanan meclise katılmaya ikna etmeye çalıştı. Ancak Arnulfus, Karolus'a bağlılık yemini etmiş olduğunu, bu yemini hiçbir şekilde bozamayacağını ve dolayısıyla meclise iştirak etmeyeceğini kesin bir dille ifade etti. Bunun üzerine Guido, Arnulfus'un ihanetinden artık emin olarak Hugo Capet'in yanına döndü. Artık Arnulfus'un görevden azledilmesi ve aforoz edilmesi için Papa XV. Iohannes'e başvurmaktan başka bir çare kalmamıştı. Hugo Capet'in ve Senlis'te toplanan çok sayıda piskoposun mektuplarını taşıyan elçiler, 990 yılının Temmuz ayında Roma'ya doğru yola

[569] Sylvestre II, 1889: 145-146.
[570] Sylvestre II, 1889: 149.
[571] Sylvestre II, 1889: 150.
[572] Sylvestre II, 1889: 152.

çıktılar. Ne var ki, Karolus bu girişimden haberdar olmuştu. Vasallarından Troyes Kontu Heribertus aracılığıyla Roma'ya, Hugo Capet'in elçilerinden daha önce ulaşarak çeşitli hediyeler sunmuş ve Papa'yı kendi tarafına çekmeyi başarmıştı. Kraliyetin elçileri ise Roma'da üç gün boyunca beklemelerine rağmen Papa XV. Iohannes'in huzuruna kabul edilmediler. Böylelikle Hugo Capet, dinî otoritenin en yüce makamı tarafından da yalnız bırakılmış oldu. Elçiler büyük bir hayal kırıklığı içinde Senlis'e geri dönmek zorunda kaldılar[573].

Kral Hugo, Gerbertus ve Papa XV. Iohannes gibi ruhban sınıfına mensup kişiler tarafından yalnız bırakıldığı gibi Normandiya ve Akitanya gibi kendisine bağlılık yemini etmiş bölgelerin yöneticileri tarafından da desteklenmiyordu. Söz konusu bölgelerin yöneticileri kendi iç meselelerine yoğunlaşarak Hugo Capet'in zayıflığını fırsata çevirip topraklarını genişletmek istiyordu. Tam bu esnada Hugo Capet ve destekçilerine bir parça moral olabilecek bir gelişme yaşandı. Langres Başpiskoposu Bruno bir süredir Gerbertus'u ihanetinden vazgeçerek tekrar kraliyetin destekçisi olması için ikna etmeye çalışıyordu. Siyasi çıkarları doğrultusunda sürekli taraf değiştirdiği kaynaklara yansıyan Gerbertus, Hugo Capet ve destekçilerinin asla vazgeçmediğini, bütün ihanetlere rağmen dimdik ayakta durmaya çalıştığını görüyor ve Senlis Meclisi'ndeki aforoz kararı veya Papa'ya elçilik heyeti gönderilmesi gibi eylemler karşısında korkuyordu. Karolus'u desteklemekten vazgeçmeyi düşünüyordu. Sens Manastırı Başrahibi olan arkadaşı Romulfe'ye "Öyle ki, insanların gözünde mutlu görünsek de kendi yargımıza göre mutsuz sayılıyoruz." diye yazıyordu[574]. Daha fazla vakit kaybetmeden Hugo Capet'in yanına gitti. Pişmanlığını dile getirerek bağlılıklarını sundu. Kral, onu tekrar hizmetine kabul etmekte zorluk çekmedi. Gerbertus'u eski görevine geri getirdi ve Karolus'a karşı mücadelesinde diplomatik yazışmalarını ona yaptırmaya başladı.

Gerbertus tekrar Hugo Capet'in hizmetine girdikten sonra Ecbertus ve Verdunlu Adalberon'un dostluğunu kazanmak için onlara aldığı kararı bildiren mektuplar yazdı[575]. Onlardan eski dostluklarının hatrına kendisiyle tekrar yakın ilişkiler içerisinde olmaları için yalvarıyordu. Ardından bizzat Arnulfus'un kendisine Reims şehrinin geleceği için artık onun hizmetinden ayrıldığını sert bir üslupla bildirdi. Kendisine ait olan mülklere herhangi bir zarar vermediği takdirde ona saygı duymaya devam edeceğini ve rahatsız etmeyeceğini tehditkâr bir şekilde belirtti[576]. Böylelikle Karolus ve Arnulfus ile tamamen bağlarını koparmış oldu. Hugo Capet adına ise ilk gerçekleştirdiği diplomatik temas ise İmparator III. Otto ile olmuştur. Gerbertus, Karolus'un engellemeleri nedeniyle elçi göndermenin son derece zor olduğunu

[573] Lot, 1891: 262-263.
[574] Sylvestre II, 1889: 149-150.
[575] Sylvestre II, 1889: 152-153.
[576] Sylvestre II, 1889: 158-159.

söylüyor ve Hugo Capet ile düşmanların ulaşamayacağı güvenli bir bölgede en yakın zamanda bir görüşme gerçekleştirmesini talep ediyordu[577]. Ancak Karolus'a karşı diplomatik olarak yapılan girişimlerin tamamı sonuçsuz kalmıştı. Hugp Capet artık düşmanına karşı silahlanma vakti geldiğini biliyordu ve Gerbertus bu süreçte kralın en yakınında yer alacaktı.

Hugo Capet oğlu II. Rotbertus ile beraber altı bin kişilik bir ordu hazırladı. Kraliyetin elinde artık oldukça sınırlı sayıda kalan topraklardan gelen askerlerin oluşturduğu bu ordu bir bakıma Kral Hugo'nun Karolus s'a karşı son şansıydı. Krallık dışında kendisine sadakat yemini eden düklerin hiçbirisinin desteğini göremediği gibi krallık içerisindeki pek çok vasalının da ihanetine uğramıştı. Geçmişte iki kere Laon önlerinde aldığı mağlubiyetler askerî gücünün çok önemli bir kısmını tüketmişti. İlk olarak Reims, Soissons ve Laon gibi Karolus'un elinde tuttuğu topraklarda yağma seferleri düzenleyerek düşmanını yıpratmaya başladı. Saldırdığı yerlerdeki köyleri yakıyor, kamu binalarını ve kiliseleri yağmalayarak ordusuna gelir sağlıyordu. Öyle ki, yaşlı bir köylünün kulübesini bile bağışlamamıştı. Oldukça öfkeli bir şekilde saldırılarına devam ederken Karolus dört bin kişilik bir ordu toplayarak derhâl Laon'dan çıktı ve Hugo Capet'in karşısına çıkmak için yola koyuldu. Ordusu kraliyet ordusundan sayıca daha azdı. Kral Hugo ordusunun büyüklüğünün kontrolü zorlaştırdığını farkedince askerlerini üç gruba ayırdı. İlk gruba bizzat kendisi komuta edecek ve Karolus ile çarpışacaktı. İkinci kol takviye asker ihtiyacı için bekletilirken üçüncü kol da yağma faaliyetlerine devam edip ordunun erzaklarını ve cephanelerini koruyacaktı. Hugo Capet artık düşmanı Karolus ile büyük bir meydan muharebesine girmek için bütün hazırlıklarını tamamlamıştı. İki ordu karşı karşıya geldi. Ancak Hugo Capet beklenmedik bir şekilde savaşmaktan vazgeçerek geri çekildi[578].

Hiç kimse, Hugo Capet'in savaşmaya cesaret edemeyeceğini beklemiyordu. Sayısal ve coğrafi üstünlük onun elindeydi. Üstelik saldırgan bir şekilde yürüttüğü yağma faaliyetleriyle Karolus'un topraklarına ciddi zarar vermiş ve bölgede korku salmayı başarmıştı. Ancak kader anı geldiğinde, önceki mağlubiyetlerini hatırlayarak savaşmaktan vazgeçti ve verdiği zararlarla yetinmeyi tercih etti. Dük Karolus ise ordusunu toplayarak Laon'a geri döndü. Hugo Capet'in savaş meydanından neden çekildiğini açıklamakta zorlanan Richerus, onun Batı Francia tahtının gerçek sahibinin Karolenjler, yani Karolus olduğuna inanarak kendisini bir gaspçı olarak gördüğünü öne sürmektedir. Ancak bu yorum, elbette, ikna edici olmaktan uzaktır. Gerçekleşmeyen savaşın ardından Hugo Capet ordusunu henüz dağıtmamışken ona cesaret verecek bir gelişme yaşandı. Chartres Kontu I. Odo, kralın yanına bir teklifle geldi. Kral Hugo eğer Dreux'nün yönetimini kendisine verirse Laon'u bizzat ele geçirecek ve Karolus'u ona

[577] Sylvestre II, 1889: 153-154.
[578] Richerus, 1877: 144-145.

teslim edecekti. X. yüzyılda kontların gücünün neredeyse kral ile eşdeğer olduğu unutulmamalıdır. Hugo Capet bu teklifi oldukça makul bularak Odo'nun taleplerini yerine getirdi. Karolus'u mağlup etmek için onun desteğine ihtiyacı olduğun inancı tamdı. Ancak kısa süre sonra aldatıldığını anladı. Kont Odo, Dreux'yü ele geçirmesine rağmen Karolus'a karşı hiçbir girişimde bulunmadı[579].

Kont Odo, Hugo Capet'in içine düştüğü güçsüz durumdan faydalanmayı başarmıştı. Vasalı tarafından aldatılan kralın yardımına ise Laon Başpiskoposu Ascelinus yetişti. Dük Karolus'un esaretinden kurtularak Hugo Capet'in yanına sığınmasının üzerinden yaklaşık üç yıl geçmişti. Bu süre boyunca resmî olarak Laon Başpiskoposluğu görevini sürdürmekteydi. Karolus, onun yerine yeni bir başpiskopos atamamıştı; ancak bu konuda dedikodular yayılmaya başlamıştı. Ascelinus, Karolus'a karşı derin bir öfke besliyordu. Üç yıl önce yaşadığı acıları unutamamış, intikam almak için kurnaz bir plan tasarlamaya başlamıştı. Öncelikle dost gibi görünerek düke yaklaşması gerekiyordu. Fakat doğrudan Laon'a gitmek riskliydi; zira yeniden esir edilme ihtimali bulunuyordu. Bu nedenle, Reims Başpiskoposu Arnulfus ile iletişime geçmeye karar verdi. Amacı, onun desteğini alarak barış bahanesiyle Laon'a girmekti. Bu, hayatını tehlikeye atacağı bir plandı. Elçileri aracılığıyla Arnulfus'tan bir görüşme talep etti. İkisi arasında bir kader ortaklığı bulunduğunu öne sürüyordu. Kendisi Dük Karolus'un düşmanıydı, Arnulfus ise Hugo Capet'in düşmanlığını kazanmıştı. Arnulfus, eğer Karolus'u Laon için yeni bir başpiskopos atama fikrinden vazgeçirecek olursa, Ascelinus da nüfuzunu kullanarak Arnulfus'un Hugo Capet ile barışmasını sağlayacaktı. Bu teklif Arnulfus'a makul göründü. Derhâl Karolus ile görüşerek üçü arasında bir toplantı düzenlenmesini sağladı[580].

29 Mart 991 günü Ascelinus, herhangi bir tehditle karşılaşmadan güvenle Laon'a girdi. Karolus ve Arnulfus tarafından onuruna yakışır bir şekilde karşılandı. İkisi de Ascelinus'u kucaklayarak öptü ve saygılarını sundu. Toplantı konularının görüşülmesi amacıyla Karolus tarafından bir akşam yemeği tertip edilmişti. Yemek esnasında taraflar oldukça neşeliydi. Karolus, Ascelinus'a içinde ekmek ve şarap bulunan bir kadeh uzatarak bağlılık yemini olarak içmesini talep etti. Ascelinus ise tereddüt etmeksizin kadehten içti; zira planı doğrultusunda yapılacak her hamleyi meşru görüyordu. Sohbet boyunca taraflar karşılıklı taleplerini dile getirdi. Karolus, Laon Başpiskoposluğu görevini Ascelinus'un sürdürmesine izin verecek; karşılığında Ascelinus, Hugo Capet ile Arnulfus arasında barışı temin edecekti. Bu barışmanın ardından, savaş meydanında cesaretsiz davranmış olan kralın, Karolus'a karşı daha yumuşak bir tutum sergilemesi beklenmekteydi. Görüşmelerin sonunda taraflar mutabakata vardı.

[579] Richerus, 1877: 145.
[580] Richerus, 1877: 145-146.

Karolus ve Arnulfus, herhangi bir şüphe duymadan odalarına çekilip istirahate çekildiler. Ascelinus ise kutsal kadehten içerek yeminler etmiş ve sadakatini göstermiş görünüyordu. Herkes uykudayken, Ascelinus ve adamları gizlice Karolus ile Arnulfus'un kılıçlarını alarak hizmetkârlarını etkisiz hâle getirdi. Karolus ve Arnulfus uyandıklarında büyük bir aldatmacanın kurbanı olduklarını anladılar. Ascelinus, Dük Karolus'u, Arnulfus'u ve dükün aynı ismi taşıyan iki yaşındaki oğlunu esir aldı. Ardından, Senlis'te bulunan Hugo Capet'e haber gönderdi[581].

Aşağı Lorraine Dükü ve son Karolenj varisi Karolus'un yaklaşık üç yıldır üstün bir başarıyla sürdürdüğü direniş, Laon Başpiskoposu Ascelinus'un kurnazca planı neticesinde mağlubiyetle sonuçlandı. Hugo Capet'in diplomatik ve askerî girişimleri ise sonuçsuz kalmıştı. İki kez Laon önlerinde yenilgiye uğramış, zafere hiç olmadığı kadar yaklaşmışken beklenmedik bir şekilde savaş meydanlarından çekilmişti. Ayrıca Gerbertus, Arnulfus ve Kont Odo gibi önemli vasallarının ihanetine uğrayarak kraliyet toprakları dışına elçi dahi gönderemez bir hâle gelmişti. Laon Başpiskoposu'nun söz konusu planı olmasaydı, Karolus'un zaman içerisinde zafere daha da yakınlaşacağı şüphesizdi. Laon'un düştüğü haberinin Senlis'teki Hugo Capet'e ulaşması üzerine Kral, hiç vakit kaybetmeden Ascelinus'un yanına geldi. Karolus'un mağlubiyetinin hikâyesini öğrendi, esirleri teslim aldı ve Laon halkından bağlılık yemini talep etti. Üç yıldır itaat etmek zorunda kaldıkları Dük Karolus'a karşı, gerçek kralları olarak kabul ettikleri Hugo Capet'e yemin etmekte halk hiçbir tereddüt göstermedi. Kral Hugo, esirlerle birlikte Senlis'e geri döndü[582]. Onun Ascelinus'un bu planına doğrudan destek verip vermediği bilinmemektedir. Ancak böylesine riskli ve kritik bir plandan habersiz olması da beklenemez.

Senlis'e dönen kral, vakit kaybetmeden esirler hakkında verilecek kararı görüşmek üzere danışmanlarını topladı. Danışmanların bir kısmı, Karolus'un serbest bırakılmasını, buna karşılık çocuklarının hapse atılmasını önerdi. Bu öneriye göre, Karolus'un özgürlüğünü elde edebilmesi için Hugo Capet'e bağlılık yemini etmesi ve vasiyetinde çocuklarını mirasından mahrum bırakması şart koşulacaktı. Danışmanların diğer kısmı ise böylesine önemli bir soya mensup bir kişinin hemen serbest bırakılmaması gerektiğini savunuyordu. Onlara göre Karolus, taraftarlarının durumu netleşene kadar hapiste tutulmalıydı. Eğer taraftarları zayıf ve az sayıda ise hapsedilmesi sürdürülmeli; eğer güçlü ve kalabalık iseler, bir anlaşmaya gidilerek serbest bırakılması uygun olacaktı. Sonuç olarak Hugo Capet, 30 Mart 991'de Karolus'u, eşi Adelaide'yi, oğulları Karolus ve Ludovicus ile kızları Gerberge ile Adelaide'yi hapse attı[583]. Böylelikle Hugo Capet için hanedanının yüzlerce yıl sürecek iktidarının hiç başlamadan

[581] Richerus, 1877: 146-147.
[582] Richerus, 1877: 149-150.
[583] Richerus, 1877: 151.

bitmesine yol açacak Dük Karolus tehlikesi sona ermiş oldu. Sırada ise Arnulfus'un ihanetini cezalandırmak vardı.

Hugo Capet, Ch Karolus arles ve ailesinin hapse atılmasının akabinde hiç vakit kaybetmeden Arnulfus'un akıbeti için çalışmalara başladı. 17 Haziran 991'de Reims yakınlarındaki Verzy'de bulunan Aziz Basle'de ulusal bir sinod topladı. Arnulfus'un cezasının işlediği suçlara karşılık oldukça sert olması gerekiyordu. İhanetinin sonucunda sadece Laon değil Reims şehri de oldukça büyük zarar görmüştü. Yüzlerce masum insan katledilmiş ve şehir korkunç bir şekilde tahrip edilmişti. Bu yüzden Hugo Capet, özellikle Papa XV. Iohannes'in temsilcilerinin Arnulfus yanlısı bir tavır içerisinde bulunmaları ihtimaline karşın sinodda yalnızca Galya içerisinden katılımcıların yer almasını istemişti. Reims Piskoposluğu mensupları, Ascelinus Guido, Noyonlu Ratbold, Amiensli Godesman ve Senlisli Odo sinodun önemli katılımcıları arasındadır. Toplantı 17 Haziran sabahı Sens Başpiskoposu Seguinus'un başkanlığında başladı[584]. İki gün boyunca süren yoğun tartışmaların sonucu Arnulfus'un suçlu olduğuna ve cezalandırılmasına karar verildi. Nihai karar belirlenince Hugo Capet ve II. Rotbertus sinodun yapıldığı salona davet edildi. Arnulfus kralların önünde diz çökerek sadakat yemini etti. Kendisine merhamet etmeleri ve canını bağışlamaları için yalvardı. Görevde alınarak Amcası Karolus ile birlikte Orléans zindanlarına atıldı[585].

Arnulfus, gayrimeşru bir çocuk olması nedeniyle V. Ludovicus'un ölümünün ardından tahtın varisi olarak görülmemişti. Ancak Hristiyan inancına duyulan güven sayesinde Reims Başpiskoposu olmayı başarmıştı. Bununla birlikte, amcasına beslediği derin sevgi ve Karolenj Hanedanı'nı yeniden eski gücüne kavuşturma arzusu, onu bağlılık yemini ettiği Hugo Capet'e ve Reims halkına ihanet etmeye sevk etti. Ascelinus'un ustaca kurguladığı plan neticesinde kaderi, Orléans zindanlarında çok sevdiği amcasıyla yeniden birleşmesiyle sonuçlandı. Aşağı Lorraine Dükü ve son Karolenj varisi Karolus, 995 yılında zindanda son nefesini verdi. Böylece Hugo Capet'in iktidarını kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kaldığı ve oldukça zorlu geçen üç yıllık dönem sona ermiş oldu. Capet Hanedanı'nın, uzun yıllar boyunca benzer bir tehditle karşılaşmadan iktidarını sürdürmesinin önünde artık hiçbir engel kalmamıştı. Merovenj saray nazırlarının hikâyesi bir daha başlamamak üzere tarihe karıştı. Karolenjler, dünya tarihinin en önemli hanedanlarından biri olarak tarih kitaplarındaki yerini aldı.

Arnulfus'un cezalandırılması, Hugo Capet'in papalık ve imparatorluk ile bir kere daha karşı karşıya gelmesine yol açtı. Boşalan Reims Başpiskoposluğu makamına, konsilde oy

[584] Richerus, 1877: 153-157.
[585] Richerus, 1877: 160-162.

birliğiyle Gerbertus seçildi[586]. Adalberon'un ölümünün ardından derhâl harekete geçmeyerek imparatorluktan gelecek teklifleri bekleyen Gerbertus, böylece başpiskopos olma fırsatını başlangıçta kaçırmıştı. Hugo Capet'e karşı beslediği öfke ve direnişin başarıya ulaşamayacağına dair inancı nedeniyle, kısa süreliğine de olsa Dük Karolus'un safına katılmış olması, sinoda yer alan bazı piskoposların gözünde onun güvenilirliğini zedelemişti. Üstelik Arnulfus'un görevden alınması, Papa XV. Iohannes'in izni olmaksızın gerçekleşmişti. Bu durum, Karolus taraftarı olduğu bilinen Papa ile bir kriz yaşanmasına yol açacaktı. İmparatorluk ise o dönemde Reims meselesine müdâhil olacak durumda değildi. Konsilin toplandığı sırada İmparatoriçe Theophania ölmüş, oğlu III. Otto'nun ise imparatorluk içindeki sorunları çözmekle meşgul olması gerekmişti.

Papa XV. Iohannes, Arnulfus'un görevden azlini ve yerine Gerbertus'un getirilmesini, şahsına yapılmış bir ihanet ve saygısızlık olarak değerlendirdi. Konsile katılan piskoposlar, papalığın otoritesini hiçe sayarak ederek yalnızca Hugo Capet'i memnun etmeye yönelik bir tavır sergilemişlerdi[587]. XV. Iohannes'in en büyük destekçisi olan Theophania'nın ölümü, onun için önemli bir kayıp oldu. Oğlu III. Otto daha on iki yaşına bile gelmemişti ve Kutsal Roma Germen İmparatorluğu, iç karışıklıklar ve Slav istilaları gibi nedenlerle oldukça zorlu bir dönemden geçmekteydi. Arnulfus'un ölümüyle birlikte, Galya'nın en önemli kilisesi olan Reims, papalığın denetiminden çıkmıştı. Bu gelişmeler üzerine XV. Iohannes, durumu çözmesi için Fleury Manastırı Başrahibi Leon'u görevlendirdi. Leon, Aachen'da bir toplantı düzenledi. Fakat Batı Francialı piskoposlar, imparatorluk topraklarında yapılan bu toplantıya katılmak istemedi ve herhangi bir ilerleme sağlanamadı[588]. Bunun üzerine Hugo Capet, Papa'ya Gerbertus aracılığıyla iki mektup gönderdi. Kral Hugo ve Gerbertus, Orchidiacon adlı elçileri vasıtasıyla, bürokratik sebeplerle Roma'da sıkışmış olan Papa'yı adeta alaya alırcasına Alplerin hemen ardındaki Grenoble'da buluşmaya davet ediyordu[589]. Tahmin ettikleri üzere, bu buluşma hiçbir zaman gerçekleşmedi.

Papa'nın Gerbertus'a karşı olan muhalefetini sonlandırmak için Sens, Bourges ve Tours gibi bölgelerden pek çok kişinin katılımıyla 993 yılı içerisinde Chelles'te bir konsey düzenlendi. Konsey başkanlığını genç Kral Rotbertus üstlendi. Konseyde toplanan din adamları bir kere daha XV. Iohannes'in bütün karşı çıkmalarına rağmen Gerbertus'u Reims Başpiskoposu olarak tanıdı[590]. Konsil Hugo Capet ve Galyalı piskoposlar için papalığa karşı

---

[586] *Gesta Pontificum Cameracensium*, 1846: 449.
[587] Bordonove, 1986: 257-258.
[588] Richerus, 1877: 172-173.
[589] Sylvestre II, 1889: 174.
[590] Richerus, 1877: 169-170.

alenen bir meydan okumaydı. Roma'nın kendi üstlerinde kurmak istediği otoriteye karşı çıkarak ihaneti sonucunda krallığın üç yıl boyunca sürecek bir iç savaşa girmesine neden olan Arnulfus'u cezalandırmalarına en yüksek dinsel otoritenin bile engelleyemeyeceğini göstermiş oldu. XV. Iohannes'in Chelles'e cevap vermesi tam iki yıl sürdü. Bu esnada Roma aristokrasisi içerisindeki gücünü oldukça kaybetmiş ve Crescentius tarafından baskılanmaktaydı. 995 yılı içinde Aziz Bonifacius Manastırı başrahibini Krallar Hugo ve Rotbertus'a göndererek bir toplantı talebinde bulundu. Toplantı, ortak kralların istediği zaman ve yerde yapılacaktı. Toplantının 2 Haziran 995'te Reims Kilisesi'ne bağlı fakat imparatorluk topraklarında bulunan Mouzon'da gerçekleşmesine karar verildi. Papa bürokrasi yoluyla Frank piskoposlarının toplantıya katılmasını engellemeyi başardı. Yalnızca Lorraine bölgesinden piskoposların katıldığı bir toplantının Hugo Capet için herhangi bir geçerliliği kalmamıştı. Ancak Gerbertus hakkını savunmak için toplantıya gizlice gitmeye karar verdi. Verdunlu Aimonius Gerbertus'un Reims Kilisesi'nin en yüksek makamını gasp ettiğini savunarak açılış konuşmasını gerçekleştirdi. Gerbertus oldukça akıcı bir şekilde kendisini savunarak Adalberon'un ölmeden önce kendisini halef olarak seçtiği iddiasını tekrarladı[591]. Karar 1 Temmuz'da Reims'ta yapılacak ikinci toplantıya bırakıldı.

Gerbertus'un Reims Başpiskoposu olması Batı Francia ve Hugo Capet için artık XV. Iohannes ile kişisel bir çatışmanın çok ötesine geçmişti. Frank Kilisesi, Roma otoritesine karşı bir bağımsızlık mücadelesi veriyordu. 1 Temmuz'da Reims'ta ve 5 Şubat 996'da Ingolstadt'da düzenlenen toplantılarda da bir sonuç çıkmadı[592]. Frank Kilisesi'ni XV. Iohannes'in muhalefetinden kurtaran gelişme ise Papa'nın Nisan 996'daki ölümü oldu. Romalı kardinallerin kararıyla V. Gregorius Papa seçildi. Gerbertus ve III. Otto ile yakın ilişkiler kurdu. Gerbertus, imparatorluk ve papalık etrafında geliştirdiği hayalleri doğrultusunda yükselme umuduyla Roma'ya giderek Papa'nın sevgisini ve takdirini kazandı. Böylelikle Hugo Capet, krallığının en önemli kilisesi olan Reims'ın desteğinden mahrum kalma tehlikesinden kurtulmuş oldu. Gerbertus ise sadece üç yıl sonra II. Silvestri ismiyle yeni Papa olacağından habersiz bir şekilde görevinin başına geri döndü.

3.1.4. Chartres Kontu I. Odo ile Askeri Mücadeleler (991-996)

Hugo Capet, Aşağı Lorraine Dükü Karolus'u Orléans'a hapsetmesinin hemen ardından, krallığın toprak bütünlüğünü tehlikeye atabilecek bir başka mesele ile ilgilenmek zorunda kaldı. Büyük Hugo'nun, IV. Ludovicus'u esir aldıktan sonra himayesine emanet ettiği Kont

[591] Richerus, 1877: 175-177.
[592] Richerus, 1877: 177-179.

Tetbaldus'un oğlu I. Odo, Meaux ile Beauce arasındaki toprakları birbirine bağlayan stratejik konumdaki Melun'ı ele geçirerek hâkimiyet alanını genişletme niyetindeydi. Güçlü Rotbertus'un soyundan gelenler, aradan geçen yıllar içinde kendi vasallarını edinmiş ve kontrollerinde olan toprakları kontlar arasında paylaştırmışlardı. Bu kontlar arasında tıpkı Güçlü Rotbertus'un Karolenjlere karşı bağımsızlık mücadelesinde olduğu gibi Rotbertuslulara karşı bağımsızlık arayışında olanlar bulunmaktaydı. Bunların en dikkat çekeni, etkileri II. Rotbertus döneminde de hissedilecek olan Chartres ve Blois kontlarıydı. Bilindiği üzere Kral Lotharius, Şubat 985'teki Verdun Kuşatması sırasında I. Odo'nun desteğini almış, akabinde Verdun Kontu Godefridus'u onun himayesine vermişti. I. Odo ise Dük Karolus ile yaşanan savaşlar döneminde, Hugo Capet'in zayıf durumunu fırsat bilerek onu kandırmış ve Meaux'nun kontrolünü ele geçirmişti. Şimdi ise, üç yıldır süren savaşlarla yıpranmış kralın askerî zayıflığını istismar ederek topraklarını daha da genişletmeyi amaçlamaktaydı.

Melun, Seine Nehri üzerinde stratejik öneme sahip güçlü bir mevkide bulunmaktaydı. Şehir, Chartres, Châteaudun ve Blois'nın yanı sıra Meaux ve Provins üzerinde de doğrudan etkiye sahipti. Kraliyete bağlı bu önemli yerleşimin idaresi, Hugo Capet tarafından atanan çocukluk arkadaşı Vendômelu Bouchard'ın elindeydi. Kalenin garnizonu ise Bouchard'ın görevlendirdiği Gauiter adlı bir asker tarafından yönetiliyordu. Kont I. Odo, sinod ile meşgul olan kralın yokluğunu fırsat bilerek Melun'a saldırmayı planladı. Gauiter'e bir elçi göndererek kaleyi kan dökülmeden teslim etmesi hâlinde, sıradan bir garnizon komutanının hayal bile edemeyeceği bir şöhret ve zenginlikle ödüllendirileceğini vaat etti. Kont'un tasarladığı plan, basit olmakla birlikte Dük Karolus'un Reims kuşatmasında uyguladığı yöntemden aşina olduğumuz üzere oldukça etkiliydi. Plana göre, I. Odo ordusuyla Melun önlerine gelecek, Gauiter'in önceden görevlendirdiği bir kişi sur kapılarını ona açacaktı. Şehre giren Kont, yönetimi ele geçirecek ve Gauiter'i esir alacaktı. Böylelikle kimse ondan şüphelenmeyecek, sahte mahkûm ise Kont'a sadakat yemini ederek şehrin kontrolünü devretmek zorunda kalacaktı. Olaylar planlandığı şekilde gelişti ve I. Odo, Melun'a girerek yönetimi ele aldı. Hugo Capet Verzy'de bulunduğu sırada Chartres Kontu, Haziran 991'de tek bir damla kan dökmeden şehri kontrolü altına almayı başardı[593].

Melun'ın düştüğü haberi Vertzy'de bulunan Hugo Capet'e ulaştığında oldukça sinirlendi. Kendisi iktidarını kaybetmenin eşiğinden henüz yeni dönmüşken en önemli vasallarnıdan biri, onun yokluğunu fırsat bilerek kraliyete ait olan topraklardan birini eline almıştı. Karolus meselesi ile ilgilenmek zorunda olduğundan çok kısa bir süre önce kendisine

[593] Richerus, 1877: 163-164.

ihanet etmiş olan I. Odo'yu cezalandırmaya vakit bulamamıştı. Chartres Kontu, bunu fırsat bilerek akıllıca bir hamle yapmıştı. Hugo Capet vakit kaybetmeden konsilin işleyişin piskoposlara bırakarak II. Rotbertus'la birlikte Melun'ı geri almak için çalışmalara başladı. Şehir, Seine Nehri tarafından doğal bir korumaya sahipti ve donanma olmadan ele geçirmek neredeyse imkânsızdı. Batı Francia esasında bir kara devleti olduğu için donanması hiçbir zaman yeterli düzeyde olmamıştı. Hugo Capet Normandiya Dükü I. Richardus'tan yardım almak zorunda kaldı. Dük, sadakat yemini ettiği Kral'a oldukça güçlü bir donanma gönderdi. Yeterli askerî gücü toplayan Hugo Capet ve II. Rotbertus vakit kaybetmeden Melun'a doğru yola çıktı. Kraliyet ordusu Norman gemileriyle birlikte Seine Nehri kıyısında kamp kurarak şehri kuşatmaya başladı. Kuşatma, şehir surlarının dayanıklılığı ve coğrafi şartlar nedeniyle oldukça zor geçiyordu. Gauiter ise garnizonuyla birlikte şehri başarılı bir şekilde savunuyordu. Kraliyet ordusu savaş makineleriyle birlikte karadan saldırırken Norman kaptanlar şehirde nehir tarafından tedarik sağlamak için kullanılan kapıyı farkederek yıktı ve içeri girmeyi başardı. Melun'a giren Normanlar şehir garnizonunu etkisiz hâle getirerek Hugo Capet ve II. Rotbertus'a kapıları açtı[594].

Hugo Capet, Melun'a girdikten sonra, yalnızca kendilerine verilen emirleri yerine getiren şehir garnizonunu affederek kentten çıkardı. İhanete destek veren Gauiter ise eşiyle birlikte şehir halkının gözü önünde asılarak idam edildi. Hugo Capet ile II. Rotbertus'un zafere ulaşamayacağına ve Normanların ihanet edeceğine inanan Kont I. Odo, kuşatmayı şehre uzak bir mevkiden takip etmekteydi. Gauiter'in yenilgiye uğradığını görünce ordusunu geri çekerek bölgeden uzaklaştı. Gauiter'in eşiyle birlikte idam edildiğini öğrendiğinde ise en çok kendi adamlarının kaybına üzüldüğünü ifade etti. Hugo Capet'in öfkesinden çekinerek şehri geri almaya yönelik bir girişimde bulunmadı. Kısa süre sonra Kral'a elçiler göndererek Melun'a saldırmasının amacının ihanet değil, Bouchard'a duyduğu öfke nedeniyle onu cezalandırmak olduğunu belirtti. Muhtemelen Hugo Capet'in şehrin idaresini kendisine bırakacağı inancını taşıyordu. Ancak kral, I. Odo'yu affetmekle birlikte Melun'ın yönetimini ona devretmedi[595]. Bu durum karşısında öfkelenen kont, her ne kadar tepkisini açıkça dile getirmese de Kral Hugo'ya zarar vermenin farklı yollarını aramaya koyuldu.

I. Odo'nun başarısız Melun girişimi onun krallık aristokrasisi tarafından gözden düşmesine neden oldu. Melun'ı kaybettikten sonra Orsay Vadisi'nde Bouchard'ı pusuya düşürmek istemiş fakat yapılan savaşta askerî birliklerinin çoğunu kaybetmişti. Anjou Kontu II. Fulchonus'un oğlu Kara Fulchonus, I. Odo'nun içinde bulunduğu zor durumu fırsat bilerek

[594] Richerus, 1877: 164-165.
[595] Richerus, 1877: 165-166.

topraklarını genişletmek amacıyla Blois'ya saldırarak tahrip etti. I. Odo da misilleme olarak Anjou'yu yağmaladı. Aralarındaki çekişme Bretonya bölgesi üzerinde hak iddia etme mücadelesine dönüştü. İki Kont da kralın vasalıydı fakat tıpkı Güçlü Rotbertus gibi krallık için tahammül edilebilecek düzeyin çok üstünde bir güce sahipti. Hugo Capet savaşların sürdüğü iki yıl boyunca müdahale etmedi. Kontlar'ın sürekli birbirleriyle savaşması onların gücünü tüketiyordu. Kara Fulchonus, Nantes'e saldırınca şehrin kontu Conanus savunmaya geçmiş ve 27 Haziran 997'de X. yüzyılın ünlü savaşlarından Conquereuil Muharebesi gerçeklemişti[596]. I. Odo Kara Fulchonus'un yokluğunu fırsat bilerek Hugo Capet'e karşı kurulmakta olan bir komplonun destekçisi oldu.

Laon Başpiskoposu Ascelinus, muhtemelen Laon'un geri alınmasındaki başarısının yeteri kadar takdir edilmediği ve ödüllendirilmediğine inanıyordu. Kendisi gibi Hugo Capet'ten şikâyetçi olan I. Odo'yu kazanması hiç de zor olmadı. Plana göre Ascelinus, kendileriyle görüşme yapmak için Hugo Capet ve II. Rotbertus'u Metz'e çağıracaktı. Görüşme esnasından III. Otto'nun önceden hazırlanmış imparatorluk birlikleri aniden içeri girerek kralları esir alacak ve Batı Francia, Kutsal Roma Germen İmparatorluğu'nun eline geçecekti. Kendisi Reims Başpiskoposu, Chartres Kontu I. Odo ise *Dux Francorum* olacaktı. Hugo Capet, muhtemelen Laon'daki casusları tarafından bu komplodan haberdar edildi. Ascelinus'u suçluluğu kanıtlanmadan harekete geçemezdi. Bunun için Laon'a elçilerini göndererek başpiskopostan şehrin yönetimini ve Dük Karolus'un oğlu Ludovicus'u kendisine vermesini istedi. Karolus'un en küçük oğlu Ludovicus, Ascelinus'a emanet edilmişti. Ascelinus, kralın isteklerini kesin bir şekilde reddedince Hugo Capet casusların duyumlarının doğru olduğunu anladı. Hugo Capet Başpiskoposu, Ludovicus aracılığıyla Karolenj Hanedanı'nı diriltmeyi amaçlamakla suçladı. Richerus'un olay hakkındaki bilgilerinin son derece kısıtlı olduğunu cümlelerinden ve zaman çizelgesinin karışıklığından anlaşılabilir. Kendisi olayı ayrıntılarına hâkim olmamakla birlikte dikkatini Arnulfus'un cezalandırılması hadisesine çevirmiş durumdadır. Ascelinus, Hugo Capet'in elçilerinin suçlamaları kesin bir şekilde reddederek her kim onu ihanetle suçlayacaksa kılıcıyla birlikte karşısına çıkmaya hazır olduğunu iddia etti[597]. Richerus, Hugo Capet ile Ascelinus'un nasıl barıştığını anlatmaz. Muhtemelen Başpiskopos, hedeflerinden vazgeçerek Ludovicus'u Kral'a teslim etmiştir[598].

Hugo Capet, I. Odo'nun Ascelinus'a destek verdiğini öğrenince ona olan dostluğunu tamamen sonlandırarak düşman olarak görmeye başladı. Kral için yapılabilecek en akıllıca

[596] Richerus, 1877: 167-168; Glaber, 1886: 30-32.
[597] Richerus, 1877: 173-174.
[598] Lot, 1948: 552.

hamle Chartres Kontu'nun düşmanı Kara Fulchonus ile birlik olmaktı. Fulchonus, kendi toprakları içerisindeki Langeais'de görkemli bir kale inşa etmişti. I. Odo, ordusunu toparlayıp kaleyi kuşattı. Haberi alan Hugo Capet için çok önemli bir fırsat doğmuştu. Vakit kaybetmeden kraliyet ordusunu toplayarak Langeais'ye doğru yola çıktı. Amacı I. Odo'ya karşı Kara Fulchonus'un saflarında savaşarak kaleyi savunmaktı. Ancak Chartres Kontu, kısa süre içerisinde Kara Fulchonus'u teslim olma noktasına getirmeyi başardı. Hugo Capet vardığı esnada teslimiyet görüşmeleri devam etmekteydi. Kralın geldiğini öğrenen I. Odo sadakat yemini ettiği Hugo Capet ile savaşmayacağını belirterek iyi niyet göstergesi olarak rehineler verdi ve ordusunu geri çekti[599]. Hugo Capet'in politikası ilk Capet kralları için emsal teşkil etmiştir. Capet Hanedanı uzun yıllar iktidarını pekiştirmek için güçlü vasallarının birbirleri arasındaki çekişmeleri kendi lehlerine akıllıca kullanmıştır.

Chartres Kontu I. Odo, Langeais önlerinden geri çekilmesinin ardından, en kısa sürede Kara Fulchonus'a yeniden saldırmak üzere hazırlıklara başladı. Hugo Capet, vasalının son derece kurnaz ve tehlikeli olduğunu fark etmişti. Zira Chartres Kontu, bulduğu her fırsatta kraliyet aleyhine girişimlerde bulunuyor, sahte barış talepleriyle zaman kazanmaya çalışıyordu. Şubat 996'da I. Odo, Langeais üzerine yeniden saldırı hazırlıklarını tamamladı. Amacı, Anjou Kontu'na kesin bir darbe indirerek Nesturya'nın batısındaki tek otorite konumuna yükselmekti. Hugo Capet ise özellikle oğlu II. Rotbertus ile yaşadığı anlaşmazlıklar nedeniyle batı seferine yönelemeyeceğini düşünüyordu. Ancak I. Odo, harekete geçmeden önce ağır bir hastalığa yakalandı. Richerus, bu hastalığı muhtemelen kalp krizi olarak değerlendirmektedir. Hayatının son günlerini yaşadığını anlayan Kont, Hugo Capet'e kendisinden af dilemek ve gerekirse verdiği zararları telafi etmek istediğini bildirmek üzere elçilerini gönderdi. Oğlu II. Odo henüz çok küçüktü ve Kara Fulchonus'a karşı babasının topraklarını koruyabilecek olgunlukta değildi. Bu nedenle kraliyetin desteği, Blois'nın geleceği açısından hayati önem taşıyordu. Kral Hugo, elçileri kabul etmeye istekliydi; ancak vasalının kurnazlıklarından bıkmış olan II. Rotbertus, bu girişime şiddetle karşı çıkarak elçilerin geri gönderilmesini sağladı. Elçiler döndüklerinde, X. yüzyıl Batı Francia'sının en güçlü ve en kurnaz soylularından biri olan I. Odo'nun öldüğünü öğrendiler. Kont, tövbesinin bir göstergesi olarak keşiş kıyafetleriyle birlikte Marmoutier Manastırı'nda toprağa verildi[600].

[599] Richerus, 1877: 170-171.
[600] Richerus, 1877: 171-172.

3.1.5. Hugo Capet'in Son Yılları ve II. Rotbertus ile Anlaşmazlıklar (995-996)

Hugo Capet, 987 yılında Reims Başpiskoposu Adalberon tarafından taç giydirilmesinin hemen ardından stratejik bir adım atarak oğlu II. Rotbertus'u ortak kral ilan etmiş ve Flanders Kontu II. Arnulfus'un dul eşi Susanna ile evlendirmiştir. Bu hamleyle hanedanının iktidarını güvence altına almayı hedeflemiştir. Yaklaşık dokuz yıl süren evlilik, II. Rotbertus ile Susanna arasında uyumlu bir birliktelik oluşturamamıştır. II. Rotbertus, eşinden on iki yaş küçüktü ve ona karşı herhangi bir duygusal yakınlık beslememekteydi. Bu evliliğe, babasının Flanders üzerindeki siyasi hedefleri doğrultusunda ve kendi isteği dışında girmişti. Nihayetinde II. Rotbertus, babasının tüm karşı çıkmalarına rağmen Susanna ile birlikteliğini sürdüremeyeceğine kanaat getirerek boşanma kararı almıştır. Boşanmanın ardından Susanna, Flanders'a dönerek oğlu Kont IV. Balduinus'un yanına yerleşmiştir. X. yüzyıl Batı Avrupa geleneklerine göre, boşanma sonrasında tarafların evlilik sırasında alınan çeyiz mallarını iade etmesi gerekmekteydi. Ancak Hugo Capet ile II. Rotbertus, stratejik öneme sahip olan, Ponthieu'yu ve Canche Nehri üzerindeki gemi geçişini kontrol eden Montreuil-sur-Mer'in iadesini reddetmişlerdir[601]. Bu durum, IV. Balduinus ile ilişkilerinin bozulmasına yol açtı. Flanders ile siyasi bağlarının olumsuz bir şekilde sona ermesi baba ile oğul arasında gerilime neden oldu.

II. Rotbertus genç, sağlıklı, güçlü ve yetenekli biriydi. Çocukluğunu Reims Kilisesi'nde, Gerbertus'un gözetiminde almış olduğu eğitim şekillendirmişti. Bilim ve din konusundaki bilgisi, ebeveynlerinden çok daha ileri seviyedeydi. Küçük yaşta ortak kral ilan edilmesine rağmen, bugüne dek babasının kendisine verdiği tüm görevleri başarıyla yerine getirmişti. Ancak Kral Hugo'nun Chartres Kontu I. Odo'ya karşı sergilediği yumuşak tutuma II. Rotbertus karşı çıkmıştı. Susanna'dan ayrılığı ise, onun iradesinin zor dizginlenir bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Bekarlık günlerini sürdürürken, I. Odo'nun ölümünün ardından dul kalan eşi Berta ile evlenme isteğini dile getirdi. Kontes Berta, Burgonya Kralı Conradus'un kızıydı. Oldukça güzel ve çekici olduğu muhakkaktı. II. Rotbertus onu uzun zamandır tanıyordu; eşinin ölümü ise, onunla evlenmek için bir fırsat olarak görülmüştü. Berta'ya duyduğu sevgi ve hayranlığın köklü bir geçmişi olduğu açıktı. Kısa süre içinde Berta da bu duygulara karşılık verdi.

II. Rotbertus, Berta ile evlenme arzusunu babası Hugo Capet'e açıkladığında Kral bu talebe kesin bir şekilde karşı çıktı. İkilinin arasında uzak da olsa bir akrabalık bağı bulunmakta, ayrıca II. Rotbertus, kontesin çocuklarından birinin vaftiz babası konumundaydı. Susanna ile

[601] Richerus, 1877: 168-169.

fiilen ayrılık gerçekleşmiş olsa da hukuken boşanma henüz tamamlanmamıştı. Üstelik Arnulfus meselesi nedeniyle papalık ile ilişkiler zaten oldukça gergin bir durumdaydı. II. Rotbertus, Berta'nın bir kral kızı olduğunu vurgulayarak bu evliliğin Blois toprakları üzerindeki siyasi nüfuzu müdahale olacağını ileri sürüp babasını ikna etmeye çalıştı. Ancak Hugo Capet, papalık ile yeni bir ihtilafa girmek istemiyor, ayrıca oğlunun Berta'ya duyduğu yoğun sevgi nedeniyle sağduyusunu yitirdiğine inanıyordu. Berta ise kraliçe olma arzusunu her şeyin üzerinde tutuyor, bu doğrultuda Gerbertus'un desteğini elde etmeye çalışıyordu fakat Gerbertus da söz konusu evliliğe karşı çıkıyordu. 996 yılı boyunca II. Rotbertus ile Hugo Capet arasında süren bu evlilik tartışması giderek şiddetlendi. Rodulfus Glaber, eserinde dolaylı biçimde de olsa II. Rotbertus'un bu süreçte Hugo Capet ve Adelaide'ye karşı bir isyan girişiminde bulunduğunu aktarır. İddiaya göre, oğullarının kendisine karşı ayaklanması üzerine II. Rotbertus, durumla ilgili olarak Dijon Manastırı Başrahibi Wilelmus'un görüşüne başvurmuştur. Başrahip ise kendisine danışan Kral'a kendi gençliğini hatırlatarak "Ey kral, gençliğinde babana ve annene yaptığın haksızlıkları ve hakaretleri hatırlaman gerekir, zira Tanrı'nın adaletli yargısıyla senin bizzat kendi ebeveynlerine reva gördüğün şeylerin aynısı, şimdi çocukların tarafından sana yapılıyor." diye karşılık vermiştir[602]. Eğer Rodulfus Glaber'in aktardıkları doğruysa II. Rotbertus ve Hugo Capet arasındaki çekişme Richerus'un anlatımından çok daha büyük bir boyuttadır. Ancak silahlı bir çatışmaya dönüp dönmediği bilinmemektedir.

Baba ile oğul arasındaki anlaşmazlık devam ederken, tüm gelişmeleri sona erdirecek nitelikte bir olay meydana geldi. Hugo Capet, Souvigny'ye Aziz Maiolus'un mezarını ziyaret etmek amacıyla bir hac yolculuğuna çıkmıştı. Bu sırada muhtemelen suçiçeği olduğu düşünülen bir hastalığa yakalandı. Richerus, Kral Hugo'nun bedeninin her tarafında yaralar oluştuğunu aktarır; ancak dönemin sınırlı tıbbi imkânları dolayısıyla hekimler kesin bir teşhis koyamamışlardı[603]. Hastalığın giderek ağırlaştığını fark eden Hugo Capet, oğlu II. Rotbertus'u huzuruna çağırdı ve bu buluşma sırasında muhtemelen aralarındaki gerginlik sona erdi.

Rotbertusluların Capet Hanedanı'na dönüşümünün temellerini atan Hugo Capet, ilerleyen hastalığı nedeniyle 24 Ekim 996'da hayatını kaybetti. Franklar, krallarını görkemli bir törenle Paris'teki Aziz Denis Manastırı'nda toprağa verdi. Hugo Capet, tahta çıktıktan kısa süre sonra oğlunu ortak kral ilan ederek taç giydirdiği için yeni bir seçim yapılmasına gerek kalmadı. Böylece II. Rotbertus, babasının ölümünün ardından krallığın tek hâkimi olarak iktidarını sürdürmeye devam etti. Berta'ya olan sevgisini ve onunla evlenme arzusunu hiç kaybetmemişti;

---

[602] "*Meminisse te o rex convenit injurarium obprobriorumque patri ac matri a te illatorum in tua juventute, quoniam talia tibi justo judice Deo permittente a filiis ingeruntur qualia tu ipse genitoribus ingessisti.*" Glaber, 1886: 84.

[603] Richerus, 1877: 180.

babasının ölümünden kısa bir süre sonra onunla evlendi. Dokuz yıldır ortak kral sıfatıyla yönetim ve savaş tecrübesi kazanmış olan II. Rotbertus, dindarlığı, mütevazılığı ve şefkatiyle tanınıyordu. Capet Hanedanı'nın iktidarının pekişmesi ve hanedana özgü sembollerin yerleşmeye başlaması ise onun hükümdarlık döneminde gerçekleşecektir.

Hugo Capet'in ölümü aynı zamanda Richerus'un eserinin son sayfalarını teşkil eder. Kendisi tezimizin konusu kapsamında yararlandığımız kaynaklar arasında en önemlilerindendir. Reims Kilisesi keşişinin eser boyunca kullandığı üslubundan Hugo Capet ve II. Rotbertus'a saygı duyduğunu anlamak zor değildir. Bunun nedeni Hugo Capet'in hiçbir zaman Karolenjleri tahttan indirmeyi amaçlamamış olması olabilir. Onun tahta çıkabilmesi için gerçekten de Lotharius ve V. Ludovicus'un zamansız bir şekilde peş peşe ölümü ve Adalberon ile Gerbertus gibi aristokrasinin en tepesinde yer alan isimlerin Hugo'u kral olarak görmek istemesi gerekiyordu. Kendisi *Dux Francorum* olduğu yıllarda güce düşkündü. Lotharius ve V. Ludovicus üzerinde krallıktaki nüfuzunu kullanarak baskı yarattığı kesindir. Ancak bu doğal bir durumdur. Gençliğinde askerî becerileriyle ön plana çıkarken kral olduktan sonra daha çok zaman kazanmaya çalışan bir siyasetçi gibi hareket etmiştir[604]. 978'de II. Otto'ya karşı gerçekleştirdiği Paris Savunması nasıl bir başarıysa, Dük Karolus'u karşı savaş meydanından çekilmesi de aynı ölçüde bir başarısızlıktı.

Hugo Capet'in başarısız bir kral olduğunu söylemek mümkün değildir. Krallığa yükseliş sürecinde yaşanan gelişmelerden yalnızca birinin bile gerçekleşmemesi, Frank tarihinin çok farklı şekillenmesine yol açabilirdi. Aristokrasi, dönemin ihtiyaçları ve kendi çıkarları doğrultusunda onu tahta çıkarmıştı. Hugo Capet, kral olduktan sonra askerî yeteneklerinden çok, kıvrak siyasi manevraları ve denge politikalarıyla öne çıktı. Dük Karolus ile mücadelesi sırasında en güvendiği isimlerden bir kısmının ihanetiyle karşılaşsa da yanında kalanların hizmetlerinden en iyi şekilde yararlanmayı bildi. Onu seleflerinden ayıran en önemli fark ise taht iddiasında bulunmamış olsa bile hanedanının devamı konusunda ısrarcı olmasıydı. Bu doğrultuda Lotharius'un politikasını izleyerek oğlu II. Rotbertus'u ortak kral ilan etti. Adalberon'un kısa süreli muhalefeti dışında ruhban sınıfından ciddi bir tepki almadı. Nitekim Hugo Capet'in iktidarı boyunca kilise mensuplarının desteği yadsınamaz. Piskoposların Hugo Capet ve II. Rotbertus'a gösterdiği bu destek, ilerleyen süreçte Capet Hanedanı'nın dindarlıkla özdeşleşmesinin başlıca nedenlerinden biri oldu.

Hugo Capet öldüğünde yaklaşık elli beş yaşındaydı. Kraliçe Adelaide'den II. Rotbertus, Hethuilde ve Gisle adlarında üç çocuğu olmuştu. Richerus'un olay merkezli anlatımı, kralın

[604] Lot, 1948: 554.

kişiliğini derinlemesine analiz etmeyi güçleştirir. Yine de Hugo Capet'in çağdaşı olan Richerus, onun hakkında bilgi edinebilecek en önemli kaynaklardan biridir. Ancak Richerus, Hugo'nun bedensel görünümü veya doğrudan kişilik özellikleri üzerine ayrıntı vermez; bunun yerine çoğunlukla dindarlığını ve merhametini vurgular. Ruhban sınıfıyla yakın ilişkisi, ayrıca kendisine ihanet etmiş olan Arnulfus, Gerbertus ve III. Odo gibi vasallarına karşı gösterdiği hoşgörü, bu değerlendirmeyi doğrular niteliktedir. Hugo Capet, babası Büyük Hugo veya diğer çağdaşlarının aksine kriz ve öfke anlarında aceleci kararlar vermezdi. Aldığı kararları danışmanlarıyla istişare ederek ve uzun süre düşünerek alır, sabırlı ve ihtiyatlı davranırdı[605]. Bu özellikleri, ona selefleri gibi savaş meydanlarında kahramanlıklar sergileyen bir hükümdar kimliğinden çok bürokratik bir profil kazandırmıştır. Ayrıca Norman istilalarının büyük ölçüde sona erdiği bir dönemde yaşamış olması, atası Güçlü Rotbertus veya Odo gibi destansı savaşlara katılmasını gerektirmemiştir.

Hugo Capet, yaşadığı dönemde giderek belirginleşen feodal düzene uyum sağlayan bir hükümdardır. Gücünün büyük kısmını, vasallarının sadakatinden elde etmiştir. Bu nedenle kendisine ihanet eden vasallarına dahi, onların gücüne ihtiyaç duyduğunu düşünerek merhamet göstermiştir. Birbirleriyle çatışan vasalları karşısında denge politikası izlemiş ve hiçbirinin kendi otoritesini aşacak bir güce ulaşmasına izin vermemiştir. Krallığın topraklarını genişletmeye yönelik girişimlerde bulunmamıştır. Kilise ile krallığın ilişkilerini güçlendirmiştir. Onun soyundan gelenler alt dallarıyla birlikte pek çok hanedan kurmuş, Fransa başta olmak üzere İspanya, İtalya ve Portekiz gibi pek çok ülkede yöneticilik yapmıştır.

3.1.6. Capet Soy İsminin Anlamı

Capet Hanedanı tarihi üzerine yoğunlaşan Fransız tarihçilerin üzerinde en çok tartıştığı konulardan biri Capet soy isminin anlamı üzerinedir. Öncelikle Hugo'nun Richerus, Gerbertus ve Rodulfus Glaber gibi çağdaşları Capet soyismini kullanmaz. XI. yüzyılın ilk yarısında yaşayan Aimonius, Helgaud ve Adhemarus gibi yazarlarda da bu kullanım mevcut değildir. İlk defa 1060 yılından sonra yazıldığı kesin olan Aziz Germain Kroniği'nde "*Hugo Capetus*" şeklinde kullanılmıştır. Ardından pek çok kronikte "*Capest*" gibi değişik kullanımlarla da karşılaşılmaktadır. Genel kanı Capet kelimesinin Tours'taki manastıra adını veren Aziz Martinus'un Hristiyan teolojisinde oldukça meşhur olan cüppesinden yani "*Cappa"* kelimesinden türetildiği yönündedir[606]. Rotbertus laik başrahipleri olduğu bu manastır zamanla

[605] Bordonove, 1986: 280-281.
[606] Lot, 1891: 320-321.

onların Aziz Martinus ile özdeşleşmesine neden olmuştur. Hugo Capet'in dindarlığı ve ruhban sınıfıyla ilişkileri ise bu özdeşleşmeyi pekişirmiştir.

Capet kelimesinin kökeni konusunda iki farklı görüş bulunmaktadır. Yaygın görüş, hatırlanacağı üzere kelimenin Latince *cappa* (pelerin, başlık) kelimesinden türediği yönündedir. Bununla birlikte, kelimenin Latince *caput* (baş) kökünden geldiğini ileri süren araştırmacılar da mevcuttur.[607] Nitekim XII. yüzyıldan itibaren pek çok tarihî eserde bu adın "*Capito*" biçiminde geçtiği görülmektedir. Ayrıca Hugo Capet'in sıklıkla başına giydiği, Hristiyan keşişlere özgü özel bir başlığı tanımlamak amacıyla "*capucii*" teriminin kullanıldığı da bilinmektedir.[608] Giyim terminolojisindeki "kapüşon" ve "kep" gibi sözcükler de caput kökünden türemiştir. Bu kökten gelişen bir diğer anlam ise bir organizasyonun ya da topluluğun başında bulunan kişiyi ifade eder. Günümüzde de kullanılan "kaptan" ve "kapital" gibi kelimeler bu kökten gelmektedir. Kral Hugo'nun ölümünden kısa bir süre sonra ortaya çıkan bu soyadının gerçek anlamı, zamanla unutulmuş ve Orta Çağ'dan itibaren her iki kökene dayalı çağrışımlarla birlikte kullanılmıştır.

XIII. yüzyılda yaşamış olan Trois-Fontaines Manastırı'nın Sistersiyen keşişi Albericus, kroniğinde Hugo Capet için "*Hugo filius Hugonis Capeti*" yani "Hugo Capet'in oğlu Hugo" ifadesini kullanmaktadır[609]. Eğer Albericus baba-oğul arasında bir karışıklık yapmadıysa, Büyük Hugo'yu "*Capet*" şeklinde, "lider" anlamına gelecek biçimde adlandırmış demektir. Büyük Hugo'nun şöhreti, Orta Çağ'ın erken dönemlerinde, muhtemelen Hugo Capet'ten daha fazlaydı. Ancak Capet kelimesinin "lider" anlamında kullanıldığına dair en sağlam örnek, XI. yüzyılda kaleme alınmış olan Dijon'daki Aziz Benignus Manastırı Kroniği'nde görülmektedir. Bu kronikte, Kral Rodulfus'un kardeşi Burgonya Dükü Kara Hugo, açıkça "*Hugo Capito*" olarak adlandırılmaktadır[610]. Yazarın Kara Hugo ile Hugo Capet'i karıştırmış olması pek olası değildir. Muhtemelen söz konusu lakap, Roma döneminde kullanılan ve "askerî lider" anlamına gelen *Capitaneus* terimine atıfta bulunmak amacıyla ortaya çıkmıştı. Bu terim Doğu Roma İmparatorluğunda Katepano (κατεπάνω) olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak Orta Çağ'ın ilerleyen yüzyıllarında bu köken unutulmuş ve anlamında değişim meydana gelmiştir. Nitekim Hugo Capet'in çağdaşı olan ve onu muhtemelen Reims'a geldiğinde bizzat görmüş bulunan Richerus dahi kralın fiziksel görünümü hakkında bilgi vermezken, yüzyıllar sonra yaşamış tarihçilerin onun giyim tarzı hakkında bilgi sahibi olması mümkün görünmemektedir. Kara Hugo örneği, *Capet* lakabının "lider" anlamıyla kullanımına önemli bir kanıt teşkil etmektedir.

---

[607] Lot, 1891: 321.
[608] Lot, 1891: 322.
[609] Albericus, 1698: 29.
[610] *Chronique de l'abbaye de Saint-Bénigne de Dijon: suivie de la Chronique de Saint-Pierre de Bèze*, 1875: 115.

Zira Rodulfus'un ailesi, Rotbertuslular gibi yarı dinî bir otoriteye hiçbir zaman sahip olmamıştır.

Kral Hugo'ya atfedilen Capet ünvanı, Fransa tarihinin geri kalanında resmî olarak kullanılmamıştır. Aynı şekilde, sonraki dönemlerde Capet Hanedanı'na mensup Hugo adını taşıyan üyeler bulunsa da krallar genellikle Karolus, Ludovicus ve Philippus gibi isimleri tercih etmişlerdir. Fransız Devrimi sırasında ise, cumhuriyetçi değerleri vurgulamak ve monarşiyi geleneksel otoritesinden uzaklaştırmak amacıyla XVI. Ludovicus'a, atası Hugo'ya atfen sembolik olarak "*Citoyen Louis Capet*" (Yurttaş Louis Capet) ünvanı verildi. Devrimciler, "Yurttaş" ünvanı ile "Capet" soyadını birleştirerek monarşiyle ilişkilendirilen hiyerarşik ünvanların yerine eşitlik ve vatandaşlık gibi kavramları ön plana çıkarmayı amaçlıyordu.

Capet soyadının kökeni ve anlamı üzerine yapılan tartışmalar, dönemin sosyal ve siyasal dinamikleri bağlamında bu ismin geçirdiği evrimi ortaya koymaktadır. Orta Çağ boyunca bu ünvan, özellikle dindarlığı ve ruhban sınıfıyla olan yakınlığı vurgulamak amacıyla, "*cappa*" ve "*capucii*" gibi dinî kıyafetlerle ilişkilendirilmiştir. Bu yorum, Capet'in dindar bir lider portresi çizmeye yönelik bir çaba olarak değerlendirilebilir. Ancak Burgonya Dükü Kara Hugo'nun da dönemin kaynaklarında "*Capito*" olarak anılması, bu kelimenin "lider" anlamına geldiği yönündeki tezi güçlendirmektedir. Bu durum X. yüzyılda liderlik vasıflarını kanıtlamış kişilere Antik Çağ'dan beri kullanılan "*capitaneus*" ünvanının toplumsal hafızadaki bir yansıması olarak aynı kökten türemiş ünvanların halk arasında yaygın bir şekilde kullanıldığı hipotezimizi desteklemektedir. Kara Hugo örneği, bu bağlamda Capet ünvanının yalnızca dinî bir çağrışıma sahip olmadığını, aynı zamanda siyasi ve askerî liderliği de ifade ettiğini göstermektedir.

3.2. Kral II. Rotbertus Dönemi (996-1031)

II. Rotbertus, 972 yılında Hugo Capet ve Adelaide'nin çocuğu olarak doğdu. İsmi, atası Güçlü Rotbertus'a atfen konulmuştu. Babası Hugo Capet, 987'de tahta geçtikten sonra, hanedanının iktidarını güvence altına almak için önemli bir adım attı. Barcelona Kontu II. Borrel'in destek talebini gerekçe göstererek Reims Başpiskoposu Adalberon'un muhalefetine rağmen oğlu II. Rotbertus'u ortak kral ilan etti. Bu uygulama, İmparator I. Otto ve Kral Lotharius gibi önceki liderlerin de kullandığı bir stratejiydi. Henüz on beş yaşında olan II. Rotbertus, bu sayede babasının yanında siyasi ve askerî alanda tecrübe kazanma fırsatı buldu. Çocukluk yıllarında annesi tarafından Reims Kilisesi'ne gönderilen Rotbertus, burada ünlü bilgin Gerbertus'un gözetiminde dil, felsefe, tarih, matematik, fen bilimleri ve din gibi çeşitli

alanlarda kapsamlı bir eğitim gördü[611]. Reims Kilisesi, neredeyse Karolus Magnus döneminden itibaren Galya'da eğitimini kesintisiz olarak sürdürebilen en önemli ekoller arasında yer alır. Krallığın Norman ve Macar saldırılarıyla tehdit edildiği karmaşık dönemlerde bile, bu kurum edebiyat ve bilimin çeşitli dallarında eğitim vermeye devam ederek entelektüel bir merkez olma özelliğini korumuştur. Bu süreklilik, Reims Kilisesi'ni dönemin en saygın ve etkili eğitim kurumlarından biri hâline getirmiştir.

Fleuryli Helgaud'un II. Rotbertus'un hayatını anlattığı eserine göre Kral, fiziksel olarak oldukça dikkat çekiciydi. Uzun boylu, gür sakallı, her zaman bakımlı ve düzgün taranmış saçları, orantılı ağız-burun yapısı ile ilk bakışta dikkatleri üzerine çeken bir görünüme sahipti[612]. Eğitim düzeyi, ebeveynlerinin çok ötesindeydi. Yaşadığı dönemde dindarlığıyla geniş bir şöhret kazandığı için, literatürde "Dindar Rotbertus" (*Robert le Pieux*) olarak anılmıştır. Hükümdarlığı boyunca Katolik Kilisesi'ne sayısız yardım ve bağışta bulunmuştur. Kilise'nin sapkın kabul ettiği inançlara karşı sert bir duruş sergilemiştir. Ayrıca, Kudüs'teki Kutsal Kabir Kilisesi'ni yok etme komplosuyla suçlanan Orléans Yahudilerine karşı çıkan isyanlara destek vermiştir. Manastır hayatıyla kraliyet arasındaki ilişkileri güçlendirmiş ve birçok dinî yapının inşasına öncülük etmiştir. Bu tez kapsamında II. Rotbertus'un dinî faaliyetlerinden ziyade siyasi faaliyetleri üzerinde durulacaktır.

II. Rotbertus'un iktidar dönemine başlarken vurgulanması gereken en önemli nokta, Aşağı Lorraine Dükü Karolus'un mağlubiyetiyle birlikte Capetlere karşı herhangi bir muhalefetin kalmamış olmasıdır. Bu ona hükümdarlık dönemi Capet Hanedanı otoritesini Batı Francia üzerinde sağlamlaştırma fırsatı tanımıştır. Kraliyet mülkü olan toprakları genişleterek veraset sistemindeki seçim geleneğine son vermiştir. Gelecekte bütün Fransız krallarına atfedilecek olan Capet Hanedanı'nın birtakım sembollerinin ilk örnekleri bu dönemde oluşturulmuştur.

3.2.1. Hugo Capet'in Ölümünün Ardından II. Rotbertus ve Kontes Berta ile Evliliğinin Yarattığı Siyasi Sorunlar (996-999)

II. Rotbertus, 987 yılında babası Hugo Capet ile sadece birkaç ay arayla taç giydiği için babasının vefatından sonra yeni bir seçim veya tören yapılmamıştır. Hugo Capet, oğlunu sadece veliaht ilan etmekle kalmamış, aynı zamanda onu ortak kral yaparak hanedanın geleceğini güvence altına almıştır. Bu nedenle II. Rotbertus'un iktidarının 987 yılında başladığı kabul edilmektedir. 996-1031 yılları arasındaki otuz beş yıllık dönem, onun Hugo Capet'in

[611] Helgaud de Fleury, 1965: 60.
[612] Helgaud de Fleury, 1965: 59.

ölümünden sonra tek başına hüküm sürdüğü dönemi kapsar. Dokuz yıl ortak krallık ve otuz beş yıl tek başına krallık yaparak toplamda kırk dört yıllık bir iktidar süresi elde etmiştir. Bu süre, onu Capet Hanedanı'nın tahtta en uzun süre kalan üçüncü kralı yapmaktadır. Sadece Orta Çağ kralları arasında değil, aynı zamanda dünya tarihinde de en uzun süre tahtta kalmış yöneticiler arasında yer almaktadır. II. Rotbertus'un, atalarından Odo'nun bile dört katından daha uzun süre iktidarda kalması, Capet Hanedanı'nın henüz çok erken bir dönemde tahttaki varlığını pekiştirmiş, hanedana özgü ritüellerin ve geleneklerin oluşmasını sağlamıştır. Bu durum, Fransa tahtının Capet Hanedanı ile özdeşleştirilmesinin temelini atmıştır.

II. Rotbertus'un evliliklerinin, onun siyasi yaşamında son derece önemli bir yer tuttuğu daha önce belirtilmişti. Chartres Kontu I. Odo'nun 996 yılındaki ölümünün ardından II. Rotbertus, onun dul eşi Kontes Berta ile evlenme kararı almış ve babasının tüm ısrarlarına rağmen Kraliçe Susanna'dan ayrılmıştı. Ancak Hugo Capet'in hayatta olması, bu evliliğin gerçekleşmesini engellemiş ve baba ile oğul arasında ciddi bir gerginliğe yol açmıştı. Hugo Capet'in ölümünden sonra II. Rotbertus, Berta ile evlenmek için uygun zamanın geldiğini düşünüyordu. Ona uzun süredir derin bir sevgi beslediği açıktı. Pfister, II. Rotbertus'un Kara Fulchonus'un safında yer alarak Hugo Capet'i ölüm döşeğindeki I. Odo'nun affedilmemesi yönünde ikna etmesini, kontu ortadan kaldırarak Berta'ya ulaşma amacıyla gerçekleştirdiği şeklinde yorumlamaktadır[613]. Pierre Copernik ise II. Rotbertus'un annesi Kraliçe Adelaide'ye duyduğu derin sevginin, onun kendisinden yaşça büyük kadınlara ilgi duymasına neden olduğunu öne sürecek kadar ileri gitmiştir[614]. Nitekim onun Berta'ya duyduğu derin ilgi ve alaka ebeveynlerini karşısına alacak kadar ileri gitmiştir. Ancak Hugo Capet'in ölümü meselenin gerçek anlamda bir krallık krizine dönüşmesini engellemiştir.

Hugo Capet'in ölümünün ardından II. Rotbertus, Kontes Berta ile evlenme isteğini yeniden dile getirmiştir. Ancak kilisenin bu evliliğe karşı çıkması için öne sürdüğü gerekçeler hâlen geçerliliğini korumaktaydı. Kontes Berta'nın, merhum eşi I. Odo'dan Rotbertus, Thibaut ve II. Odo adlarında üç oğlu ile Agnes adında bir kızı bulunmaktaydı. II. Rotbertus, Kontesin oğullarından birinin vaftiz babasıydı. Bu çocuğun kimliği kesin olarak bilinmemekle birlikte, kendi ismini taşıyan Rotbertus olma ihtimali yüksektir. Kilise nezdinde vaftiz yoluyla kazanılan babalık ile evlilik yoluyla kazanılan babalığın aynı kişide birleşmesi kesinlikle hoş karşılanmayan bir durumdu. Ayrıca, taraflar arasında altıncı dereceden akrabalık bağı bulunmaktaydı ve kilise, bu derece yakın akrabalar arasındaki evlilikleri yasaklamaktaydı. Bu nedenle, evliliğin gerçekleşebilmesi için siyasi çıkarlar doğrultusunda onayı verecek bir

[613] Pfister, 1885: 46-48.
[614] Copernik, 2004: 42.

piskoposun bulunması gerekliydi. Gerbertus, eski öğrencisinin, kilise tarafından sapkın bir hareket olarak değerlendirilecek bu evliliğinde kendisine yardımcı olmayacağını açıkça belirtmiştir. Ancak Hugo Capet'in ölümünün hemen ardından evlilik, Tours Başpiskoposu Archambaud tarafından gerçekleştirilmiştir. Richerus, bu evliliği "daha büyük bir kötülüğü önlemek amacıyla küçük bir kötülüğe katlanmak" şeklinde yorumlamaktadır[615]. Fransız Kilisesi, evlilik kanunlarına aykırı bir karar vermişti ve bu durum papalığın harekete geçmesine yol açtı.

II. Rotbertus, Berta ile evlenerek Blois, Chartres ve Burgonya üzerinde nüfuz sahibi olmayı hedefliyordu. Nitekim kısa süre içinde Kara Fulchonus'a karşı harekete geçerek işgal ettiği bölgeleri elinden aldı ve Berta'ya teslim etti[616]. Frank Kilisesi, bir süredir siyasi çıkarlar doğrultusunda en yüksek Katolik otorite olan papalık ile karşı karşıya gelmişti. XV. Iohannes'in tüm engellemelerine rağmen Arnulfus, Reims Başpiskoposluğu görevinden alınmıştı. Şimdi ise V. Gregorius'un otoritesi yok sayılarak dinen günah kabul edilen bir evlilik gerçekleştirilmişti. V. Gregorius, selefinin politikasını sürdürerek Arnulfus'un hapisten çıkarılıp görevine iade edilmesi konusunda II. Rotbertus'a baskı yapmaya devam etti. Papa, ilk olarak Archambaud'un yetkisini tanımayarak bu evliliği geçersiz ilan etti. Ardından sinodun kararlarını yok sayarak Arnulfus'u Reims Başpiskoposu olarak tanımaya başladı ve Cambrai Piskoposu Herluinus'u, Gerbertus'un aleyhine olmak üzere kutsadı[617]. Birkaç ay içinde Roma'da yeni bir konsil toplama kararı aldı. Ancak Crescentius, Yunan asıllı XVI. Iohannes'i anti-papa olarak atadı ve V. Gregorius'u başkentten uzaklaştırdı. Planlanan Roma Konsili bu nedenle toplanamadı. Bununla birlikte V. Gregorius, Crescentius'un tüm baskılarına rağmen Reims meselesinden ve II. Rotbertus'un evliliğine karşı çıkmaktan vazgeçmedi. 997 yılı ortalarında kardinallerle birlikte Pavia'da II. Rotbertus aleyhine bir sinod topladı. Öncelikle, İtalya'nın çeşitli bölgelerinden gelen on üç temsilcinin huzurunda Laon Başpiskoposu Ascelinus'u ve Arnulfus'u görevden alan tüm piskoposları azletti. Ardından, II. Rotbertus'u, dinî yasaklara rağmen ensest evlilik yapmakla suçlayarak kendisini savunmak üzere papalık huzuruna gelmeye çağırdı[618].

Pavia Sinodu kararlarını öğrenen II. Rotbertus, uzlaşma arayışına yöneldi. Eski hocası Gerbertus'a duyduğu kırgınlık dolayısıyla, Reims Kilisesi'nin başına kendisiyle uyumlu çalışabilecek bir ismin getirilmesini kabul edebilirdi. Ancak bu kişinin Arnulfus olduğuna dair zihninde şüpheler bulunmaktaydı. Bu doğrultuda Aziz Benedictus Manastırı Başrahibi Abbon'u, Papa V. Gregorius ile görüşmek üzere görevlendirdi. II. Rotbertus'un teklifi, Berta

---

[615] Richerus, 1877: 180.
[616] Richerus, 1877: 180.
[617] *Gesta Pontificum Cameracensium*, 1846: 449.
[618] Gregori V, 1839: 694.

ile evliliğinin onaylanması karşılığında Arnulfus'un serbest bırakılmasıydı. Arnulfus'un serbest kalması, Gerbertus açısından ciddi bir tehdit oluşturuyordu. Bu nedenle, destek sağlamak amacıyla İmparator III. Otto'nun huzuruna çıktı. Öte yandan, Papa ile görüşen Abbon, *pallium* alarak geri döndü. Neticede, II. Rotbertus, Berta ile evliliğinin papalık nezdinde kabul edilmesi karşılığında Arnulfus'u serbest bırakmayı kabul etti. Bunun üzerine Gerbertus görevden alındı ve Arnulfus yeniden Reims Başpiskoposu oldu. Gerbertus, II. Rotbertus ile görüşmek üzere Batı Francia'ya dönmeye hazırlanırken, III. Otto onu, Crescentius ile XVI. Iohannes'e karşı düzenleyeceği sefer için yanında götürdü. İmparator'un desteğiyle Crescentius yenilgiye uğratılarak idam edildi. Papa V. Gregorius, makamına iade edildi[619].

II. Rotbertus, Arnulfus'u tekrar Reims Başpiskoposu olmasını kabul ederek Papa V. Gregorius'un sevgisin ve onayını kazandığını düşünüyordu. Papa, II. Rotbertus'un hala Berta ile birlikte olduğunu öğrenince 998'in yaz aylarında Roma'da büyük bir konsil toplamaya karar verdi. Konsilde oldukça sert kararlar alındı. II. Rotbertus derhâl Berta ile ayrılacak ve yedi yıl kefaret cezası çekecekti. Eğer bunu reddederse aforoz edilecekti. Bu evliliği kutsayan Tours Başpiskoposu Archambaud ve piskoposları Roma'ya gelip hesap verene kadar kiliseden uzaklaştırılacaktı. Pavia Sinodu'nda II. Rotbertus'un Papa'nın huzuruna çıkması bekleniyorken Roma Konsili'nde derhâl eşinden ayrılması emrediliyordu. Frank Kilisesi, Aziz Basle konsilinden itibaren Roma otoritesinden bağımsızlaşma çabası içerisindeydi. XV. Iohannes'in tamamlayamadığı görevi V. Gregorius tamamlamak istiyordu[620].

II. Rotbertus, papalığın tüm engellemelerine rağmen Berta'dan vazgeçmedi. Kralın 26 Ekim 999 tarihinde Saint-Maur-des-Fossés Manastırı'na yaptığı bir bağışa ait belgede, Kraliçe Adelaide ve Berta'nın isimleri birlikte zikredilmektedir[621]. XI. yüzyıl Benedikten keşişi Petrus Damianus, II. Rotbertus'un Papa V. Gregorius tarafından aforoz edilmesinin ardından, çevresindekilerin ondan uzaklaştığını; yanında kalmaya devam eden iki hizmetkârının ise kralın yemek yediği tabakları ateşe attığını aktarmaktadır[622]. Ancak Berta'ya karşı açık bir düşmanlık beslediği anlaşılan Damianus'un bu ifadeleri muhtemelen abartılıdır. II. Rotbertus'u ve Frank Kilisesi'ni papalık baskısından kurtaran gelişme ise, Papa V. Gregorius'un Şubat 999'daki ölümü olmuştur. Bu ölümün ardından, tarihte ilk kez Frank Kilisesi'nden bir kişi Papa seçilmiştir. Kral Lotharius döneminden itibaren siyasi hırsları, güç arzusu ve bu doğrultuda sergilediği öngörülemez stratejileriyle tanınan Aurillaclı Gerbertus, Papa olarak seçilmiş ve II. Silvestri ismini almıştır. Çalışmanın ilerleyen bölümlerinde kendisinden "Papa II. Silvestri"

[619] Pfister, 1885: 51-55.
[620] Pfister, 1885: 55-57.
[621] Bouquet, 1874: 577.
[622] Bouquet, 1874: 492-493.

olarak söz edilecektir. Yeni Papa, eski öğrencisi II. Rotbertus'a duyduğu merhametle, selefleri döneminde uygulanan papalık baskısını ortadan kaldırmış; II. Rotbertus ile Berta'nın evliliğine karşı olan yaptırımları gevşeterek meselenin daha fazla sürüncemede kalmasını önlemiştir.

II. Rotbertus'un, Berta ile evliliğini Papa V. Gregorius'a onaylatmak amacıyla Arnulfus'u serbest bırakıp yeniden Reims Başpiskoposluğu görevine getirmeyi kabul etmesi, Frank Kilisesi açısından son derece sarsıcı bir gelişmeydi. Zira geçmişte Arnulfus, Capet Hanedanı'na karşı ağır bir ihanet içerisinde bulunmuş ve neredeyse Hugo Capet'in iktidarını kaybetmesine yol açacak bir duruma sebebiyet vermişti. Üstelik Papa II. Silvestri, Reims Kilisesi'ni Roma'ya bağlayabilmek amacıyla Arnulfus'un atamasını kabul etmiş ve ona *pallium* vermişti[623]. Bu gelişmeye en sert tepkiyi, haklı olarak Laon Başpiskoposu Ascelinus gösterdi. Ascelinus, geçmişte kendi hayatını tehlikeye atarak Laon'a girmiş ve Aşağı Lorraine Dükü Karolus ile Arnulfus'u zekice bir planla ele geçirmeyi başarmıştı. Dolayısıyla böylesi bir gelişmeyi kabullenmesi mümkün değildi. Vakit kaybetmeden Laon'da II. Rotbertus'a karşı büyük bir isyan başlattı. İsyan kısa sürede öyle bir boyuta ulaştı ki Kral, eski kayınbiraderi Flanders Kontu IV. Balduinus ile birlikte Laon'u kuşatmak zorunda kaldı[624]. Archambaud ve Arnulfus'un destekleriyle, II. Rotbertus başkanlığında Compiègne'de bir sinod düzenlendi. Ascelinus, can güvenliğinin sağlanması karşılığında sinoda katılmayı kabul etti. II. Rotbertus'un gücünden çekinerek işlediği suçları itiraf etti, esir değişimini kabul etti ve Laon'un teslimiyetine söz verdi. Şehrin kulelerini Arnulfus'a bizzat teslim etmek üzere Başpiskoposu, Laon'a davet etti. Ancak Ascelinus'un asıl amacı, Arnulfus şehre geldiğinde zindanda sakladığı askerleri serbest bırakarak Başpiskopos'u esir almak veya öldürmekti. Bu kez Arnulfus, Ascelinus'un planını önceden fark ederek uygulamaya konulmadan engelledi. Yaşananlar II. Rotbertus'u son derece öfkelendirdi. Kral, durumu Papa II. Silvestri'ye mektupla bildirdi. Papa, Ascelinus'a sert ithamlarla dolu bir yazı göndererek onu, insan ahlakına uygun bir yaşamı terk edip piskoposluk makamını kirletmekle suçladı ve Roma'ya gelmesini emretti[625].

II. Rotbertus'un Berta ile evliliği, yol açtığı sorunlar bakımından kralın dahi öngöremeyeceği ölçekte bir krize dönüşmüştü. Önceleri Hugo Capet ve Gerbertus ile, ardından Frank Kilisesi ve papalık ile yaşanan gerilimler, sürecin giderek derinleşmesine neden olmuştu. Babasının yakalamak için üç yıl uğraştığı Arnulfus, serbest bırakılarak yeniden Reims Başpiskoposu yapılmış; Laon Başpiskoposu Ascelinus'un isyanı patlak vermişti. Üstelik kral,

---

[623] Sylvestre II, 1889: 239-240.
[624] *Annales Elnonenses Minores*, 1844: 19.
[625] Sylvestre II, 1889: 241-242.

aforoz edilme tehlikesiyle de karşı karşıyaydı. Capet Hanedanı iktidarını sağlam temeller üzerine inşa etmeyi hedefleyen II. Rotbertus için, dinî ve siyasi otoritelerle böylesine sert bir çatışma artık sürdürülebilir değildi. Üstelik gerçekleştirmeyi planladığı dinî ve siyasi reformlar vardı. Onun sadık savunucusu Helgaud bile Berta ile evlenerek günah işlediğini ve ondan boşanarak işlediği günahı telafi ettiğini savunur. Helgaud'a göre suç işlemek, doğanın gereğiydi; onu ortadan kaldırmak ise erdemin eseriydi[626]. Ancak belki de bunlardan daha önemlisi, Berta ile evliliğinin dördüncü yılına gelinmesine rağmen hâlâ çocuk sahibi olamamasıydı. Soyunun devamı için bir erkek varis sahibi olması zorunluydu; Berta ile olan evliliğinden henüz bir çocuk sahibi olamamıştır. Bu durum, II. Rotbertus'u, çok sevdiği eşinden boşanarak kendisine çocuk verebilecek bir kadınla evlenmeye mecbur bırakmıştır. Ne var ki, üçüncü evliliğinde de sorunlar onun peşini bırakmamıştır.

3.2.2. II. Rotbertus'un Arlesli Constance ile Evliliği ve Saraydaki Taraflaşma (1002-1009)

II. Rotbertus'un Kontes Berta ile yaklaşık dört yıl süren evliliği, Batı Francia'da ciddi siyasi ve dinî sorunlara yol açmıştır. Blois ve Anjou kontlukları arasındaki güç dengelerinin değişmesi, papalık ile yaşanan krizler ve aforoz tehlikesi, krallığın temel meseleleriyle ilgilenilmesini güçleştirmiştir. Arnulfus'un görevden alınarak hapsedilmesiyle başlayan süreç, sırasıyla Papalar XV. Iohannes ve V. Gregorius ile yaşanan gerilimlerle devam etmiş ve Frank Kilisesi'ni yıpratmıştır. Gerbertus ile yaşanan anlaşmazlık, Kralın hocasının desteğini kaybetmesine yol açmış; Arnulfus'un serbest bırakılarak Reims Başpiskoposluğuna geri getirilmesi ise Ascelinus'un isyanını tetiklemiştir. Kaynaklar, II. Rotbertus'un aforoz edilip edilmediği konusunda okuyucuyu kesin bir sonuca ulaştırmasa da papalıkta yaşanan iç karışıklıkların V. Gregorius'un 998 yılından itibaren II. Rotbertus-Berta evliliğine yönelik muhalefetini önceki ölçüde sürdürememesine yol açtığı açıktır. 999 yılında Gerbertus'un II. Silvestri adıyla papalık makamına gelmesi ve eski öğrencisine duyduğu sempatiyle bu evliliği kabul etmesi, II. Rotbertus'u papalık kaynaklı tehlikeden kurtaran gelişme olmuştur.

II. Rotbertus'un çözmesi gereken en önemli mesele, henüz tahtını devredebileceği bir erkek varisinin bulunmamasıydı. Yirmi dokuz yaşına gelmiş olmasına ve eşi Berta ile dört yıl süren tüm çabalarına rağmen çocuk sahibi olamamıştı. Bu durum ve kraliyetin karşı karşıya olduğu diğer sorunlar, II. Rotbertus'u çok sevdiği Berta'dan ayrılma kararına yöneltti. Kral, 1002 yılında Arles Kontu I. Wilelmus'un kızı Arlesli Constance ile evlendi. Provence

[626] Helgaud de Fleury, 1965: 96.

bölgesinden, yani Güney'den gelen Yeni Kraliçe, güçlü ve zor bir kişiliğe sahipti. Sarayına beraberinde getirdiği maiyet mensuplarının giyim tarzı, dili ve gelenekleri, II. Rotbertus'un saray çevresi için oldukça alışılmadıktı. Constance ise, kocasının manastırlarda vakit geçirmeyi, ayinlere katılmayı ve kiliselere cömert bağışlarda bulunmayı seven dindar kişiliğinden hoşnut değildi. Her ne kadar evlilikleri uyumlu bir şekilde ilerlemese de, bu bağın krallığın Burgonya kontlarıyla siyasi ilişkiler kurması bakımından stratejik bir önemi vardı. Üstelik erkek varis yokluğu yaşayan II. Rotbertus, Constance'den sırasıyla 1007 yılında Hugo, 1008 yılında Heinricus olmak üzere iki erkek evlat sahibi oldu. Onları, 1011 yılında doğan Rotbertus ve 1013 yılında doğan Odo izledi. Böylelikle krallığın varis sorunu tamamen ortadan kalkmış oldu.

II. Rotbertus, büyük aşkı Berta'dan tamamen vazgeçmiş değildi. Constance ile yaptığı evlilik, şahsi arzusundan ziyade siyasi zorunlulukların bir sonucuydu. Buna karşılık, Berta'nın taraftarları sarayda hâlen güçlü bir nüfuza sahipti. Zamanla kralın çevresinde "Berta yanlıları" ve "Constance yanlıları" şeklinde bir hizipleşme ortaya çıktı. Kraliçe Constance'nin amacı, Berta'yı ve onun destekçilerini tamamen bertaraf ederek hem kralın hem de sarayın tek hâkim figürü olmaktı. Berta'nın krallıktaki en büyük destekçisi, oğlu Blois ve Chartres Kontu II. Odo'ydu. Saray içinde ise onun en önemli müttefiki, kralın yakın dostu ve saray nazırı Beauvaisli Hugo idi. Beauvais Kontluğu, Blois topraklarının bir parçası olduğundan, Hugo hem II. Odo'ya hem de annesi Berta'ya sempati besliyordu. Constance, saraydaki konumunu güçlendirmek istiyorsa öncelikle Hugo'yu ortadan kaldırması gerektiğinin farkındaydı. Bu doğrultuda atılacak en stratejik adım, Blois Kontluğu'nun ezelî düşmanı olan Anjou Kontu Kara Fulchonus ile ittifak kurmaktı. Böylece Blois–Anjou rekabeti saray siyasetine kadar taşınmış oldu.

1008 yılında II. Rotbertus, Beauvaisli Hugo ile birlikte bir av gezisindeyken, Anjou Kontu Kara Fulchonus'un gönderdiği on iki asker, Kralın gözü önünde Hugo'ya suikast düzenleyerek onu öldürdü. Saldırganlar, eylemin ardından hızla Anjou topraklarına çekildiler[627]. Bu gelişme, Nesturya'nın batısındaki çatışma ortamını yeniden alevlendirdi. II. Odo, babasının mirasını devralarak Kara Fulchonus'a savaş ilan etti. Bu sırada II. Rotbertus, manevi oğlu konumundaki II. Odo'ya desteğini göstermek amacıyla onunla birlikte Saint-Jean d'Angély'e doğru bir hac yolculuğuna katıldı[628]. Hac dönüşünde Kral, suikastın faillerini yargılamak üzere bir mahkeme kurulmasını sağladı. Yargıçlar, yalnızca Beauvaisli Hugo'yu öldüren on iki askerin değil, Kara Fulchonus'un da yargılanması gerektiğini savundular. Ancak Anjou Kontu, mahkemeye katılmayı reddetti. Bunun üzerine, 16 Mayıs 1008 Pentecost Günü,

[627] Glaber, 1886: 57-58.
[628] Pfister, 1885: 66-67.

Sens ve Tours başpiskoposları ile dönemin önde gelen din adamlarından Chartres Başpiskoposu Fulbertus'un da aralarında bulunduğu on bir piskopos, II. Rotbertus'un Chelles'deki sarayında bir sinod topladı. Piskoposlar heyeti, Kara Fulchonus'un aforoz edilmesini önerdi. Ancak Fulbertus, Kont'un hatasından dönmesi için ona süre verilmesini talep etti. Bu doğrultuda Kara Fulchonus'a, hakkında aforoz tehlikesi bulunduğunu ve en kısa sürede II. Rotbertus'tan af dilemesi gerektiğini bildiren bir mektup gönderdi[629].

Kara Fulchonus'un Beauvaisli Hugo cinayeti sebebiyle yargılanıp yargılanmadığı konusunda kaynalkar sessiz kalmaktadır. Aralarındaki çekişmeyi sona erdiren gelişme ise 1010 yılında Müslümanların Kudüs'ü tahrip etmelerinin ardından Kara Fulchonus'un Kutsal Topraklara doğru bir hac yolculuğuna çıkması oldu. Aynı dönemde II. Rotbertus ise Papa XVIII. Iohannes'in çağrısı üzerine Roma'ya doğru yola çıkmıştı. Chelles Konsili'nden kısa bir süre sonra Orléans'ta toplanan bir sinodda piskoposlar Papa'nın Fleury Manastırı lehine verdiği bir takım ayrıcalıklara şiddetle karşı çıkarak manastırı yakmakla tehdit etmişlerdi. Bunun üzerine XVIII. Iohannes kralı derhâl Roma'ya çağırmıştı.

Papa II. Silvestri, 1003 yılında hayatını kaybettiğinde yerine sırasıyla XVII. Iohannes ve XVIII. Iohannes geçti. Gerbertus, Lotharius döneminden itibaren bu çalışmanın kapsamına giren siyasi ve dinî figürler arasında en öngörülemez isimlerden biridir. Siyasi stratejileri doğrultusunda defalarca taraf değiştirmiş ve Frank Kilisesi üzerindeki nüfuzu sayesinde desteklediği tarafın güçlenmesine doğrudan katkı sağlamıştır. Lotharius'a verdiği destek, Karolenj Hanedanı'nın ömrünü uzatmış; Hugo Capet'i desteklemesi ise Capet Hanedanı'nın iktidara yükselmesinde belirleyici olmuştur. Yakın dostu Reims Başpiskoposu Adalberon ile birlikte X. yüzyılın ikinci yarısında Batı Francia siyasetinde etkin bir rol oynamıştır. Otto Hanedanı ile olan yakınlığını daima sürdürmüş; nihai hedefinin Kutsal Roma-Germen İmparatorluğu içerisinde yüksek bir mevkiye ulaşmak olduğunu hiçbir zaman gizlememiştir. Bu doğrultuda özellikle Lorraine bölgesi ve imparatorluk topraklarında ayrıca Otto sarayındaki önemli isimlerle sürekli temas hâlinde bulunmuştur. Yoğun ve ısrarlı girişimleri sonucunda Katolik dünyasının en yüksek makamı olan papalığa ulaşmış ve Papa II. Silvestri ismini almıştır. Her ne kadar bu görevini kısa bir süre icra edebilmiş olsa da papalık tarihinde özel ve şöhretli bir yer edinmiştir. Çalışmalarıyla Orta Çağ bilimine önemli katkılar sağlamış, özel mektupları ise bu çalışmanın ikinci ve üçüncü bölümlerini kapsayan dönem için günümüze ulaşan en değerli kaynaklardan biri olmuştur.

[629] Fulbertus, 1874: 481-482.

Papa II. Silvestri'nin ölümü, II. Rotbertus'un arkasındaki papalık desteğinin sona ermesine yol açtı. Kralın Roma'ya giderken yanında Berta'nın da bulunması, onun asıl amacının Orléans meselesinde Frank Kilisesi'nden ziyade Papa'nın desteğini kazanmak ve Berta ile evliliğini yeniden kabul ettirmek olabileceğini düşündürmektedir. Zira Constance ile evliliği gönüllü bir tercih olmamış, üstelik bu evlilikten tahtın devamlılığını güvence altına alacak dört oğlu dünyaya gelmişti. Dolayısıyla Rotbertus'un Constance ile evliliğini sürdürmesi için artık güçlü bir gerekçe bulunmuyordu. Sens Başpiskoposu Odorannus'un kroniğinde aktardığı bir anlatıya göre, II. Rotbertus Roma'ya giderken Sens yakınlarındaki Theil Şatosu'nda oğlu Hugo ile birlikte bulunmaktaydı. Bu sırada Constance, kraliçelik ünvanını kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya olduğunun bilincindeydi. Rivayete göre bir gece rüyasında Savinianus'un odasına girdiğini gördü. Constance ona kim olduğunu sorduğunda o kişi "Metanetli ol, çünkü Tanrı'nın lütfuyla yaklaşmakta olan kederden kurtarıldın."[630] cevabını verdi. Uyandığında Savinianus'un kim olduğunu sorduğunda onun Sens Kilisesi'nin ilk başpiskoposu olduğunu öğrendi. Din adamları bu rüyayı, Constance'nin Savinianus'un mezarına giderek dua etmesi hâlinde dileklerinin kabul edileceği şeklinde yorumladılar. Nitekim Constance bu tavsiyeye uymuş, kısa bir süre sonra bir kraliyet elçisi gelerek II. Rotbertus'un Sens'e doğru yola çıktığını bildirmiştir[631]. Büyük olasılıkla Papa XVIII. Iohannes, kralın Berta ile yeniden evlenme isteğine karşı çıkmıştı. Rotbertus'un Roma'da bulunduğu sırada XVIII. Iohannes'in hayatını kaybettiği ve yerine IV. Sergius'un papa seçildiği bilinmektedir. Bu durum, yeni papanın da II. Rotbertus'un taleplerini reddetmiş olabileceği ihtimalini akla getirmektedir[632]. Nitekim 1009 yılından itibaren II. Rotbertus'un Berta ile yeniden evlenme yönünde bir girişimde bulunmadığı ve yaşamının sonuna kadar Constance ile evliliğini sürdürdüğü anlaşılmaktadır.

3.2.3. II. Rotbertus'un Burgonya'yı İlhakı ve Otto-Wilelmus ile Askerî Mücadeleler (1002-1016)

Kral II. Rotbertus, babası Hugo Capet'ten batıda Anjou'dan doğuda Reims'a kadar uzanan toprakları miras almıştı. Capet Hanedanı'nın ikinci kralı olarak Reims, Paris, Orléans, Chartres, Meaux, Châlons, Laon, Beauvais, Senlis, Soissons, Noyon, Tournai, Thérouanne, Amiens ve Cambrai gibi son derece önemli piskoposluk merkezleri üzerinde doğrudan hâkimiyet sahibiydi. Dolayısıyla bu şehirlerdeki piskoposluk seçimlerinde kralın doğrudan

---

630 "*Constans esto Constantia; quia Deo propitio liberata es ab imminenti tristitia.*", Odorannus, 1874: 166.
631 Odorannus, 1874: 166.
632 Pfister, 1885: 68-69.

yetkisi bulunmaktaydı. Benzer şekilde, Anjou, Blois ve Tours gibi önemli kontluklar üzerinde de senyör-vasal ilişkisi çerçevesinde söz sahibi konumdaydı. Ancak erken dönem Capet kralları, vasalları olan bu güçlü kontlara karşı daima teyakkuz hâlinde olmak zorundaydı. Zira kralın zayıfladığını fark eden bir kont, çok kısa sürede bağlılık yeminini unutup bölgesini genişletme fırsatını arayabilirdi.

II. Rotbertus, Capet Hanedanı'nın hâkimiyet sahasını mümkün olan her noktada kraliyet mülküne katmayı amaçlıyordu. Karolenj Hanedanı'nın yeniden iktidara dönme ihtimalinin tamamen ortadan kalktığı ve Capet soyunun devamlılığının güvence altına alındığı bir dönemde, kraliyet otoritesini eski görkemli günlerine kavuşturmak niyetindeydi. Hugo Capet'in kardeşi olan Burgonya Dükü Heinrcus, 965 yılında kardeşi Otto'nun ölümünden sonra dükalığı otuz yedi yıl boyunca tek başına yönetmişti. İtalyan kökenli Gerberge ile yaptığı evlilikten erkek çocuğu olmamıştı. 1002 yılında varissiz olarak öldüğünde, Burgonya Dükalığı'nın başına, Gerberge'nin ilk eşi II. Berengarius'un oğlu ve İtalya Kralı Adalbertus ile olan evliliğinden doğan Otto-Wilelmus geçti. Ancak II. Rotbertus, Otto-Wilelmus'u tanımadı ve kendi oğlu Heinricus'un Burgonya Dükalığı'nın başına geçmesini sağlamak amacıyla yaklaşık on üç yıl süren kesintisiz bir savaş yürüttü. II. Rotbertus, babasından ayrıntılı biçimde ele alınmış olan Batı Francia topraklarını miras almıştı. Amcasından da Burgonya Dükalığı'nı miras almayı en doğal hakkı olarak görmekteydi. Böylelikle atalarının bir zamanlar hâkimiyet kurduğu tüm toprakları bir araya getirerek kraliyet mülkünü genişletmeyi hedefliyordu.

Dük Heinricus'un ölümü II. Rotbertus ve Otto-Wilelmus arasında patlak verecek mücadeleyi kaçınılmaz hâle getirmişti. Başlangıç aşamasında bütün şartlar Otto-Wilelmus'un lehine gözükmektedir. Öncelikle Dük Heinricus öldüğünde Otto-Wilelmus Burgonya'daydı ve iktidarı sorunsuz bir şekilde devralmıştı. Burgonya'nın neredeyse bütün kontları ona sadıktı ve sancağı altında savaşmaya hazırdı. Yalnızca Châlons Kontu ve Auxerre Başpiskoposu Hugo II. Rotbertus'un çıkarlarına hizmet edecek şekilde hareket ederek Otto-Wilelmus'un iktidarını reddediyordu. Son olarak 1002 yılında güneye yapılacak bir sefer için mevsim artık çok geçti. Kral, Burgonya'ya doğru ilerlemek için havaların tekrar ısınmasını ve sefere çıkmaya müsait bir hâle gelmesini beklemek zorundaydı[633]. Ertesi yıl II. Rotbertus ordularını sefer için hazırladı. Rodulfus Glaber'in aktardığına göre Normandiya Kontu II. Richardus, otuz bin kişilik bir askerî birlikle kralın yardımına gelmişti. Ancak bu rakam, dönemin şartları dikkate alındığında kuşkusuz abartılı görünmektedir. II. Rotbertus, Yonne Nehri boyunca ilerleyerek Burgonya topraklarına ulaştı ve ilk hedefi Auxerre oldu. Başpiskopos Hugo'nun desteğiyle şehri kolayca

[633] Pfister, 1885: 256-257.

ele geçireceğini düşünmekteydi. Fakat yanıldı; zira büyük ihtimalle Otto-Wilelmus, Hugo'nun kendisini desteklemediğini fark ederek onu şehirden uzaklaştırmıştı. Bu sırada Nevers Kontu Landricus, kralın gelişini önceden haber alarak şehirde güçlü bir savunma hazırlığı yapmıştı. II. Rotbertus, ordusunu şehrin önünde konumlandırarak saldırıya başladığında Landricus'un kararlı direnişi karşısında kayda değer bir başarı elde edemedi. Kral, Auxerre'i ele geçirebilmek için şehrin hemen yanında Aziz Germanus Manastırı'nın bulunduğu tepenin stratejik önemini kavradı. Tepenin kontrolünü ele geçirdiğinde Başrahip Heldricus ile Cluny keşişi Odilo, bölgenin kutsallığına ve Aziz Germanus'un ruhuna saygı göstererek manastırın savaş dışında tutulması için kendisine yalvardılar. Ancak II. Rotbertus bu talepleri kabul etmedi ve manastırın derhâl boşaltılmasını emretti[634].

Auxerre kuşatmasının altıncı gününde II. Rotbertus, zırhını ve miğferini kuşanarak stratejik öneme sahip tepeyi ele geçirmek üzere saldırı emri verdi. Bu sefer yanında Başpiskopos Hugo da vardı. Ancak Kont Landricus, kralın niyetini kısa sürede kavradı ve Frank-Norman müttefik ordusunun bölgeyi kontrol altına almasını engellemek amacıyla kuvvetlerini tepeye yönlendirdi. Rahiplerin barış çabaları sonuçsuz kalmış, iki ordu arasındaki çatışma bütün gün boyunca devam etmişti. Çatışmanın sonunda Landricus'un birlikleri üstün gelerek II. Rotbertus'un ordusuna ağır bir yenilgi yaşattılar. Böylece kralın tüm gayretlerine rağmen Auxerre ele geçirilemedi. Efsaneye göre, II. Rotbertus'un bütün uyarılara karşın savaş alanını kutsal bir bölgeye taşıması nedeniyle çatışma sırasında gökyüzünü karartan yoğun bir bulut Frank-Norman ordusunun görüşünü engellemiş, buna karşılık parlak bir ışık Landricus'un birliklerine yardım etmiştir. Şehri alamayan II. Rotbertus geri çekilmek zorunda kaldı. Ancak büyük bir öfke içerisindeydi ve bu öfkesini Burgonya Dükalığı'nın kuzeyindeki çok sayıda köy ve kasabayı yağmalayıp tahrip ederek gösterdi. Nihayetinde hava şartlarının kötüleşmesi üzerine, savaş ganimetleriyle zenginleşmiş bir biçimde kuzeye dönüş yaptı[635].

II. Rotbertus'un 1003 yılındaki başarısız Auxerre Kuşatması'nın ardından 1004 yılında hangi faaliyetlerde bulunduğuna dair herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Bu döneme ilişkin kaynakların yetersizliği, kralın Burgonya seferlerini ayrıntılı ve kronolojik biçimde takip etmemize engel olmaktadır. 1005 yılına gelindiğinde ise, içerisinde Norman birliklerinin de bulunduğu ordusunu yeniden toplayarak Kuzey Burgonya topraklarına yönelik saldırılarını sürdürmüştür. Bu sırada Dijon yakınlarındaki Avallon önlerine gelerek şehrin önünde karargâhını kurmuş ve üç ay boyunca şiddetli bir kuşatma yürütmüştür. Ancak bütün çabalara rağmen şehri ele geçirmeyi başaramamıştır. Üç ayın sonunda şehirde mahsur kalan halk ve

[634] Glaber, 1886: 41-43.
[635] Glaber, 1886: 43-44.

garnizon açlıktan teslim olma noktasına gelmişken, Normandiya Kontu II. Richardus'un araya girmesiyle taraflar arasında bir anlaşma sağlanmış ve Avallon, kraliyet hâkimiyetine teslim edilmiştir[636]. II. Rotbertus, hız kesmeden aynı yılın kasım ayında Auxerre üzerine yürüyerek şehri bir kez daha kuşatma altına aldı. Bu defa Nevers Kontu Landricus'un direnişini kırmayı başararak şehri ele geçirdi ve Landricus'u rehin vermeye mecbur bıraktı. Kont Landricus, canının bağışlanması karşılığında II. Rotbertus ile anlaşma yapmayı kabul etmek zorunda kaldı. Anlaşma uyarınca Nevers Kontu, Kral II. Rotbertus'u Burgonya'nın meşru dükü ve tek hâkimi olarak tanıdı. Buna karşılık II. Rotbertus, kız kardeşi Adelaide'yi Landricus'un oğlu Renaud ile evlendirerek Auxerre Kontluğunu ona tahsis etti[637]. Otto-Wilelmus'ın en önemli şehirlerinden biri olan Auxerre'nin kaybı ve en güvenilir vasallarından Landricus'un II. Rotbertus tarafından hâkimiyet altına alınması, onun iktidarını ciddi biçimde sarsan gelişmelerden biri olmuştur.

Avallon ve Auxerre'in ele geçirilmesi, II. Rotbertus'un Burgonya Dükalığı üzerinde Otto-Wilelmus'un dahi engel olamayacağı bir otorite tesis etmesine imkan sağlamıştır. Bu iki gelişme ve günümüze ulaşamayan bazı olayların da etkisiyle, 1006 yılından itibaren Otto-Wilelmus her ne kadar Burgonya Dükalığı'nın başında kalmaya devam etmişse de, fiilen II. Rotbertus'un vasalı olarak hareket ettiği söylenebilir. Böylece II. Rotbertus, dikkatini Blois ve Chartres Kontu II. Odo ile Anjou Kontu Kara Fulchonus arasındaki mücadeleye çevirebilme fırsatı bulmuştur. Bununla birlikte, Dijon'un kraliyet topraklarına katılması, II. Rotbertus açısından bölgedeki hâkimiyetin tesisi bakımından elzem görülmekteydi. Bu amaç doğrultusunda yıllar boyunca şehrin çevresine çeşitli akınlar düzenlemiştir. Ancak Otto-Wilelmus'un kayınbiraderi ve Langres Başpiskoposu Bruno, II. Rotbertus'un hedefine ulaşmasının önündeki en büyük engel olarak öne çıkmıştır. Burgonya'da bilgeliğinden kaynaklanan güçlü dinî otoritesiyle geniş bir taraftar kitlesine sahip olan Bruno, Dijon'daki Aziz Benignus Manastırı'nı Cluny reformları doğrultusunda yönetmekteydi. Yoksuldan zengine toplumun her kesiminde itibar kazanmış bir din adamı olarak Otto-Wilelmus'un düşmanlıkları dolayısıyla Capet Hanedanı'na karşı konumlanmıştır. II. Rotbertus'un yıllar boyunca Burgonya'ya gerçekleştirdiği birçok sefer, doğrudan Bruno'nun müdahaleleri nedeniyle başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Kral, Bruno'ya kesin bir darbe indirmedikçe Burgonya'da tam anlamıyla otorite tesis edemeyeceğinin farkına varmıştır. Bu doğrultuda 1015 yılında ilk olarak Reims Kilisesi'ne bağlı ve Bruno'ya olan yakınlığıyla bilinen Aziz Yuhanna Manastırı'nı ele geçirmiştir. Ardından büyük bir orduyla Dijon önlerine gelmiştir. Aziz Yuhanna Manastırı'nın başrahibi Wilelmus, keşişlerle birlikte şehrin savunmasına destek olmak üzere

[636] William of Jumièges, 1995: 34-36.
[637] *MS.versis Chronicis Et Gestis*, 1874: 319-320.

Aziz Benignus Manastırı'na gitmiştir. II. Rotbertus, öncelikle şehrin etrafındaki kırsal alanı yağmalayıp ateşe vermiştir. Şehri birkaç gün boyunca kuşatma altında tutmasına rağmen kayda değer bir başarı elde edememiş ve nihayetinde kraliyet topraklarına geri dönmek zorunda kalmıştır[638].

II. Rotbertus için Dijon'un ele geçirilmesi ve Burgonya'nın ilhakının tamamlanması, 31 Ocak 1016'da Başpiskopos Bruno'nun ölümüyle mümkün olmuştur. Bu haberi alan kral, vakit kaybetmeksizin Langres'in yeni başpiskopos seçimlerine müdahale etmek üzere harekete geçti. Amacı Bruno'nun halefi olarak kendi otoritesine bağlı bir ismin seçilmesini sağlamak ve bu yolla Dijon üzerinde kesin bir hâkimiyet kurmaktı. Nitekim II. Rotbertus, Langres'in yeni başpiskoposu olarak Bassignyli Lambertus'un seçilmesini temin etti. Lambertus ise karşılığında Dijon'un idaresini II. Rotbertus'a devretti[639]. Böylece şehir, herhangi bir askerî müdahaleye gerek duyulmaksızın ele geçirilmiş ve Burgonya'nın ilhakı fiilen tamamlanmış oldu. Dijon, kısa süre içerisinde bölgenin en önemli kenti hâline geldi. 1016 sonrasında II. Rotbertus sık sık Burgonya Dükalığı'na giderek bölgede dinî ve siyasi otoritesini pekiştirmeye yönelik birçok girişimde bulundu. Sinodlar düzenleyerek din adamlarıyla ilişkilerini güçlendirdi, kiliselere yaptığı cömert bağışlarla bölgenin zenginleşmesine katkı sağladı ve kontlar arasındaki barışı tesis ederek onların kendisine bağlılık yemini etmelerini temin etti. Henüz dokuz yaşında olan oğlu Heinricus'u Burgonya Dükü olarak atadı. Bu tarihten itibaren Burgonya Dükalığı, 1790 yılında Fransa Krallığına doğrudan dâhil edilene kadar II. Rotbertus'un soyundan gelen pek çok dük tarafından yönetilmiştir. II. Rotbertus'un torunu olan Burgonya Dükü I. Odo, Kutsal Topraklara gitmek amacıyla katıldığı 1101 Yılı Haçlı Seferi sırasında Anadolu'da Selçuklu akıncılarının düzenlediği saldırılar sonucunda hayatını kaybetmiştir.

3.2.4. Flanders Kontu IV. Balduinus ile Siyasi İlişkiler (987-1028)

Flanders Kontluğu, Kel Karolus tarafından kurulduktan sonra Orta Çağ'ın uzun yüzyılları boyunca Fransız ve Alman kralları arasındaki güç mücadelelerinin odağında yer almıştır. Kontlar, her iki tarafın aleyhine olacak biçimde bu rekabetten yararlanmayı hedeflemişlerdir. Ayrıca, iki büyük krallık arasında kalan ve Kuzey Denizi'ne açılan tek kapı konumundaki topraklarını bir krallığa dönüştürme hayalini gütmüşlerdir[640]. Kral II. Rotbertus, ilk evliliğini babası Hugo Capet'in teşvikiyle, Flanders Kontu II. Arnulfus'un dul eşi İtalyan

[638] Bougaud ve Garnier, 1875: 172-174.
[639] *Ex Vita MS. Domni Garnerii*, 1874: 382.
[640] Pfister, 1885: 218.

kökenli Susanna ile yapmıştır. II. Arnulfus'un 987 yılındaki ölümünün ardından, Flanders Kontluğu'nun başına henüz yedi yaşında olan oğlu IV. Balduinus geçmiştir. Orta Çağ literatüründe "Sakallı Balduinus" olarak anılan bu çocuk, ilerleyen yıllarda babasının ölümünü fırsat bilerek bağımsızlıklarını ilan etmeye çalışan vasallarını yeniden hâkimiyeti altına almış ve Flanders tarihinin en önemli kontlarından biri hâline gelmiştir. II. Rotbertus'un Susanna'dan boşanması, babasıyla arasının ciddi biçimde bozulmasına yol açmış ve neredeyse bir hanedan krizine dönüşme tehlikesi yaratmıştır. Hugo Capet'in 996 yılındaki ölümünün ardından ise II. Rotbertus, Berta ile evlenmiştir.

Kral Hugo, oğlunu Susanna ile evlendirerek Flanders Kontluğu ile siyasi ilişkiler kurmuş ve çeyiz olarak Ponthieu'yu ve Canche Nehri üzerindeki gemi geçişini kontrol eden Montreuil-sur-Mer Kalesi'ni almıştı. Burası, kraliyet topraklarının Manş Denizi'ne ulaşmasına imkân tanımıştı. Bu bölge sayesinde denizde gelen gemiler üzerinde kontrol tesis etmişti. II. Rotbertus'un Susanna'dan ayrıldıktan sonra kaleyi IV. Balduinus'a iade etmeyi reddetmişti. Bu durum Flanders ile ilişkilerin bozulmasına neden olsa da 999 yılında Ascelinus'un isyanı sırasında II. Rotbertus Laon'u kuşatırken ordusunun içinde IV. Balduinus'un da görülmesi, geçen zaman içerisinde iki lider arasındaki ilişkilerin tekrar normalleştiğini göstermektedir. IV. Balduinus, küçük yaşına rağmen etkili bir siyaset izleyerek kısa zamanda kuzeyin korkulan liderleri arasına girmeyi başardı. Ticari ve askerî reformlara imza atarak kontluğun çeşitli kurumlarını geliştirmeye yönelik çalışmalarda bulundu. Luxembourg Kontu Fredericus'un kızı Ogive ile evlenerek Aşağı Lorraine ile siyasi ittifak kurdu.

IV. Balduinus, topraklarını genişletme amacıyla 1000 yılı civarında Kutsal Roma-Germen İmparatorluğuna bağlı ve Arnulfus adlı bir kontun idaresinde bulunan Valenciennes şehrini ele geçirmiştir[641]. 1002 yılında III. Otto'nun ölümü üzerine yerine kuzeni II. Heinricus geçti. IV. Balduinus'un faaliyetlerinden ciddi şekilde rahatsız olan II. Rotbertus ile II. Heinricus, Meuse Nehri kıyısında bir araya gelerek Flanders Kontu'na karşı ortak bir sefer düzenleme kararı aldı[642]. İmparator II. Heinricus, IV. Balduinus'u defalarca huzuruna çağırmışsa da Kont, bu davetlerin tümünü reddetti. Bunun üzerine II. Rotbertus ve II. Richardus ile birlikte Eylül 1006'da Valenciennes'de IV. Balduinus'u kuşatma altına aldı. Ancak Flanders Kontu'nun güçlü savunması karşısında sonuç alamayan müttefikler, kısa süre içerisinde geri çekilmek zorunda kaldı[643]. Hükümdarlar kısa sürede ordularını yeniden toparlayarak bu kez IV. Balduinus'un elinde bulunan Gand Kalesi'ne saldırdılar ve Flanders Kontu'nun önde gelen

[641] *Gesta Pontificum Cameracensium*, 1846: 451.
[642] Bouquet, 1874: 589; Pfister, 1885: 219.
[643] *Gesta Pontificum Cameracensium*, 1846: 451-452.

adamlarını esir almayı başardılar. Bu gelişme karşısında paniğe kapılan IV. Balduinus, İmparator'a boyun eğmek zorunda kaldı. Huzuruna çıkarak Valenciennes'i teslim etti, rehineler verdi ve bundan böyle imparatorluk topraklarına saldırmayacağına dair yemin etti[644].

İmparator II. Heinricus'a sadakat yemini eden IV. Balduinus'un politikası, 1006 yılından itibaren sürekli değişen bir karaktere sahip olmuştur. II. Rotbertus'un Francia'sı ve II. Heinricus'un Kutsal Roma Germen İmparatorluğu arasında bazen birinin bazen diğerinin aleyhinde hareket ederek Flanders Kontluğu'nun nüfuz alanını arttırmaya çalışmıştır. 1012 yılında Cambrai Başpiskoposu Erluinus, uzun bir hastalıktan müzdarip bir şekilde ölüm döşeğindeydi. Kale Komutanı Walterus, Başpiskopos'un çaresiz durumunu fırsat bilerek Cambrai topraklarını yağmalayarak ganimet elde etmeye başlamıştı. Erluinus, hastalığı yüzünden mücadele etmekte zorlanıyordu. Walterus'un kuzeni ve Erluinus'un sadık bir vasalı olan Lensli Seiherus'un arabuluculuğuyla Walterus, Başpiskopos'tan af dileyerek sadakat yemini etmeyi kabul etti. Ancak Erluinus'un ölümüyle birlikte verdiği sözleri unutarak tekrar piskoposuk topraklarına saldırmaya başladı. Başpiskopos'un cenazesinin yapıldığı manastıra bile saldırarak defin işlemlerinin aksamasına neden oldu. Kısa zamanda taraftar toplayarak şehirdeki ve köylerdeki halkı yağmalamaya başladı ve kendisine katılmayı reddedenlere zulmetmeye başladı. Öyle ki halk, şehri terketmeyi düşünüyordu. Erluinus'tan boşalan başpiskoposluk makamına Seiherus'un geçmesi için İmparator II. Heinricus'a ricada bulunmuş olsa da bu isteği kabul edilmedi. IV. Balduinus ise İmparator'a başpiskopos olarak akrabası Azelinus'u önermişti. Amacı bu vasıtayla Cambrai üzerinde nüfuz sahibi olmaktı. Ancak İmparator bütün istekleri reddederek Cambrai Başpiskoposluğuna Reims Okulu'ndan Gerbertus'un öğrencisi olan Gerardus'u getirdi[645].

Gerardus, Lorraine'in köklü soylu ailelerinden birine mensuptu ve çocukluk döneminde nitelikli bir eğitim almıştı. IV. Balduinus, Gerardus'un seçildiğini öğrenince törene katılmak üzere Cambrai'ye geldi. Bu sırada Başpiskopos'un adamları, Walterus'u sadakat yemini etmeye zorladılar. Walterus, baskılar karşısında yağma faaliyetlerini kötü niyetle değil, Flanders Kontu'nun saldırgan politikalarına karşı duyduğu korkudan ötürü gerçekleştirdiğini savundu. Ancak piskoposluk yetkilileri bu açıklamaya itibar etmeyince Gerardus'a sadakat yemini etmek zorunda kaldı[646]. Başpiskopos Gerardus, kısa bir süre sonra IV. Balduinus ile birlikte İmparator II. Heinricus ile görüşmek üzere Nijmegen'e gitti. İmparator, bu buluşmada Flanders Kontu'na Walcheren'i tahsis etti[647]. IV. Balduinus artık Escaut Nehri kıyılarında hüküm sürmekteydi.

---

[644] *Gesta Pontificum Cameracensium*, 1846: 452.
[645] *Gesta Pontificum Cameracensium*, 1846: 453-454.
[646] *Gesta Pontificum Cameracensium*, 1846: 465-466.
[647] *Gesta Pontificum Cameracensium*, 1846: 466.

Görünüşe göre II. Heinricus, Flanders'ı İmparatorluk saflarına çekmek amacıyla, II. Rotbertus aleyhine olacak şekilde IV. Balduinus ile bir anlaşmaya varmıştı. Bu sırada Gerardus'un şehirde olmayışını fırsat bilen Walterus, zulmünü sürdürdü. Başpiskopos, sonunda Walterus'u İmparator'a şikâyet etmek zorunda kaldı. Bunun üzerine II. Heinricus, vasallarından Kont Godefridus ile kardeşi Hermannus'u Cambrai'ye gönderdi[648]. Walterus, bir kez daha pişmanlıklarını dile getirerek Başpiskopos'tan af talep etti. Ancak Gerardus'a defalarca sadakat yemini etmiş olmasına rağmen, Gerardus şehri terk ettiği ilk fırsatta zalimliklerine devam etmekten geri durmadı. IV. Balduinus, Walterus'un bitmek bilmeyen kurnazlıkları, saldırıları ve yağmaları dolayısıyla Cambrai ile şehre bağlı bölgelerin ciddi zorluklar yaşadığının farkındaydı. Azelinus, aracılığıyla şehir üzerinde etkili olmayı başaramamıştı. Şimdi ise Walterus ile anlaşarak onu kendi saflarına çekmeyi ve şehirde baskın düzenlemeyi planlamaktaydı[649]. Bu doğrultuda Kral II. Rotbertus, Blois ve Chartres Kontu II. Odo ile Vermandois Kontu Otto gibi önemli şahsiyetlerle birlikte, Walterus'un Gerardus'un huzurunda bir kez daha affedilmesi için girişimde bulundu. Walterus, Cambrai'ye karşı bir kez daha suç işlerse karşısında güçlü bir tepkiyle karşılaşacağını garanti ederek Gerardus'un kendisine bir kez daha merhamet göstermesini sağlamayı kabul etti[650]. Flanders Kontu böylelikle iki taraflı bir politika güderek kendisine Walcheren'i veren II. Heinricus'ye bağlı Cambrai'nin iç işlerinde II. Rotbertus'un yardımıyla söz sahibi olmaya çalışmaktadır.

Bilindiği üzere IV. Balduinus'un akrabası Azelinus, II. Heinricus tarafından Cambrai Başpiskoposluğuna seçilmemişti. II. Rotbertus, Flanders kontu ile İmparator'un lehine ilişkilerini güçlendirmek amacıyla Azelinus'u 1016 yılında Paris Piskoposu olarak atadı. Ancak kısa süre sonra piskoposluğun gidişatından memnun kalmayarak görevden alıp Flanders'a geri gönderdi. IV. Balduinus'un bu duruma öfkelenerek II. Rotbertus'un topraklarına bir saldırı gerçekleştirmiş olması mümkündür[651]. Çünkü II. Rotbertus'u 1019 yılında Flanders topraklarında bulunan Saint-Omar şehrine saldırırken görülmektedir[652]. Muhtemelen Kral, Flanders Kontu'na misilleme yapmaktadır. 1020 yılından itibaren II. Rotbertus ile IV. Balduinus arasındaki ilişkiler daha stabil bir hâl aldı. Bu yıla kadar Flanders'in siyaseti aralarında bulunduğu iki büyük hükümdarla bazen dost bazen düşman şekilde ilerliyordu. II. Rotbertus'un hükümdarlığının son on yılında IV. Balduinus, onun dostluğunu kazanmak için daha fazla çalışmıştır. 1020 yılında İmparator II. Heinricus, Gand Kalesi'ni bir kere daha kuşatarak IV.

---

[648] *Gesta Pontificum Cameracensium*, 1846: 466-467.
[649] Pfister, 1885: 221.
[650] *Gesta Pontificum Cameracensium*, 1846: 481.
[651] Pfister, 1885: 221.
[652] Lambertus, 1844: 65.

Balduinus'un eylemlerine karşı bir misilleme yapmıştır[653]. II. Rotbertus, 1024 yılında bir mülk devrimini onaylarken yanında IV. Balduinus ve II. Richardus da bulunuyordu[654]. Muhtemelen II. Rotbertus, Francia, Normandiya ve Flanders arasındaki ilişkileri artırmayı amaçlıyordu.

Flanders Kontu IV. Balduinus, 1028 yılında on altı yaşındaki oğlu V. Balduinus, Kral II. Rotbertus'un kızı Adelaide ile evlendirdi. Ancak V. Balduinus kısa süre sonra, II. Rotbertus'un desteğine güvenerek babasına karşı ayaklandı ve onu görevinden uzaklaştırarak Flanders Kontu ünvanını ele geçirmeyi başardı. Oğlunun ihanetine uğrayan IV. Balduinus ise kaybettiği itibarını ve topraklarını yeniden kazanmak amacıyla Normandiya Dükü I. Rotbertus'un yardımına başvurdu. Dük, ordusuyla birlikte Flanders topraklarına girerek geniş çaplı bir tahribat gerçekleştirdi ve IV. Balduinus'un kayıplarını telafi etmesini sağladı[655]. Kral II. Rotbertus, isyanın hiçbir aşamasında damadına destek vermemiş, bunun yerine IV. Balduinus ile dostane ilişkilerini sürdürmeyi tercih etmiştir. Flanders Kontu, iktidarı boyunca iki büyük güç arasında çıkarları doğrultusunda denge politikası izlemiş ve bu sayede topraklarını genişletmeye gayret etmiştir. Öte yandan II. Rotbertus, Normandiya ile birlikte Flanders'ı kuzeydeki müttefiki olarak görmüş ve Lorraine'e yönelik müdahalelerinde önemli bir destek unsuru kabul etmiştir. Bu durum, Capet Hanedanı iktidarının kuzeyin önde gelen liderleri tarafından tanınmasını sağlamıştır. IV. Balduinus, Kral II. Rotbertus'tan yaklaşık dört yıl daha uzun yaşamış ve 1035 yılında ölümüne dek kralın halefi I. Heinricus'un sadık bir vasalı olmuştur.

3.2.5. Karolus Kontu II. Odo ile Siyasi Mücadeleler (996-1025)

Blois ve Chartres Kontu I. Odo'nun 996 yılındaki ölümünden sonra yerine oğlu II. Odo geçmişti. O, babasının kurnazlığını ve hırslarını bir üst seviyeye taşıyacak karakterde bir gençti. Annesi Berta aracılığıyla II. Rotbertus'un üveyevladıydı. Bilindiği üzere I. Odo, Aşağı Lorraine Dükü Karolus'a karşı Hugo Capet'e yardım etmek karşılığı Normandiya sınırında çok önemli bir şehir olan Dreux'yü almış fakat sözünde durmamıştı. Geçen yıllar içerisinde kaynaklarda izini takip edemediğimiz bir şekilde söz konusu şehrin mülkünün yarısı Normandiya'nın eline geçmişti. Yaşanan anlaşmazlıkların giderilmesi amacıyla II. Odo, Normandiya Kontu II. Richardus'un kız kardeşi Matilde ile evlenmiş ve çeyiz olarak Dreux Kalesi'nin hissesinin yarısını ve Avre Nehri üzerinde bir takım arazlileri almıştır. Böylelikle II. Odo ve II. Richardus arasında bir süreliğine barış tesis edilmiştir. Kısa bir süre sonra Matilde hayatını kaybetmiş, II.

[653] Lambertus, 1844: 65.
[654] *Gesta Pontificum Cameracensium*, 1846: 462.
[655] William of Jumièges, 1995: 52-54.

Odo ise evlilik sırasında aldığı çeyizleri geri vermeyi reddetmiştir. II. Richardus bütün çabalarına rağmen çeyizleri geri alamayınca II. Odo'ya savaş ilan etmiştir.

II. Richardus, 1013 yılında ilk olarak Dreux yakınlarında Tillières-sur-Avre'da bir kale inşa ettirdi. II. Odo'nun topraklarına gerçekleştirdiği akınlarla elde ettiği ganimetleri bu kalenin donatımı için kullandı ve garnizonun komutasını Nigellus, Rodulfus ve Rogerius isimli üç komutana verdi. Buna karşılık II. Odo, Maine Kontu Hugo ve Meulan Kontu Walerannus ile iş birliği yaparak gece vakti gerçekleştirdiği ani bir baskınla kaleyi ele geçirmeye teşebbüs etti. Ancak kale garnizonu, ordunun gelişini fark edip dışarı çıkarak saldırıya geçti. Çatışma sonucunda II. Odo ağır bir yenilgiye uğradı; Walerannus ile birlikte canını kurtararak Dreux'ye sığınmak zorunda kaldı. Atını kaybeden Maine Kontu Hugo ise bir ahıra gizlenip çoban kılığına girerek savaş alanından kaçmayı başardı. Böylelikle II. Richardus'un Normanları, II. Odo'ya karşı kesin bir zafer kazanmış oldu. Bununla birlikte Richardus, Chartres Kontu'na nihai darbeyi indirmek niyetindeydi. Bu doğrultuda elçilerini, değerli hediyeler eşliğinde Danimarka Kralı Suen'e göndererek yardım talep etti. Kral Suen, yanında Norveç Kralı Olaf'ın oğlu Olaf'ı da alarak Galya'ya doğru yelken açtı. Rüzgarın da yardımıyla ilk olarak Bretonya kıyılarına ulaştılar. Burada geniş çaplı yağmalar ve katliamlar gerçekleştirdikten sonra Seine Nehri boyunca ilerleyerek Rouen'a vardılar. Normanların Bretonya'da işlediği bu tahribatı öğrenen Kral II. Rotbertus büyük bir öfkeye kapıldı. Benzer yıkımların Frank topraklarında yaşanmasını engellemek ve iki taraf arasındaki anlaşmazlığı çözmek amacıyla Coudres'de bir toplantı düzenledi. Toplantıda her iki tarafın da şikâyetlerini dinleyen kral, ardından bir barış anlaşması tesis etti. Bu anlaşmaya göre II. Odo, Dreux şehrini elinde tutacak; buna karşılık eşi Matilde'nin çeyizi olarak getirdiği Avre Nehri kıyısındaki arazileri Normandiya'ya iade edecekti. II. Richardus ise Tillières-sur-Avre Kalesi'ni ve II. Odo'dan ele geçirdiği toprakları muhafaza edecekti. Kral II. Rotbertus, iki liderden de ihtiyaç duyduğu zaman yardımına koşacaklarına dair söz aldıktan sonra, onların topraklarına dönmelerine izin verdi[656].

II. Rotbertus'un amacı, vasalları olan kontların Capet Hanedanı'na olan sadakatini güçlendirmek ve mümkünse bu kontlukların topraklarını doğrudan kraliyet hâkimiyeti altına almaktı. Bu kontluklardan biri de Sens idi. Şehrin kontu Frotmundus 1012 yılında ölmüş ve yerine oğlu Rainardus geçmişti. Ancak Rainardus, sert ve zalim bir yönetim sergileyerek şehir halkına zulmetmeye başladı. Bunun üzerine Sens Başpiskoposu Leothericus ile Paris Piskoposu'nun girişimleri doğrultusunda Kral II. Rotbertus, Kont Rainardus'un keyfi uygulamalarına son vermek için harekete geçti. Bu durum, Kral açısından Sens şehri üzerinde

[656] William of Jumièges, 1995: 22-28.

doğrudan hâkimiyet tesis etmek için uygun bir fırsat teşkil ediyordu. 22 Nisan 1015 tarihinde II. Rotbertus, ordusuyla birlikte şehri kuşatma altına aldı. Kont Rainardus, yarı çıplak bir şekilde şehirden kaçmayı başardı. Ancak kardeşi Frotmundus, garnizon kuvvetleriyle birlikte şehrin kulelerinden birine sığınmıştı. II. Rotbertus, birkaç günlük kuşatmanın ardından Frotmundus'u teslim olmaya zorladı ve onu Orléans zindanına hapsetti[657]. Frotmundus, burada hayatının sonuna kadar tutuldu. Kaçmayı başaran Kont Rainardus ise II. Rotbertus karşısında kendisine denk bir müttefik olarak gördüğü II. Odo'ya sığındı. Rainardus, ondan destek alabilmek için Seine Nehri kıyısında inşaa edilen Monesteriolum Kalesi'ni bir lütuf olarak Chartres Kontu'na bırakmayı kabul etti. Sens önlerine gelerek şehri yeniden kuşatma altına aldı. Bu gelişmelerin ardından II. Rotbertus ve Rainardus arasında bir anlaşma yapıldı. Yapılan anlaşmaya göre Sens şehrinin hâkimiyeti Rainardus ve başpiskopos arasında ikiye bölünecek; Rainardus'un payı öldükten sonra kraliyete kalacaktı[658]. Rainardus, bu şartları kabul ederek kuşatmayı sonlandırdı.

Sens'teki savaşın hemen ardından II. Odo, Melun üzerinde hak iddia etmeye başladı. Bilindiği üzere I. Odo, Aşağı Lorraine Dükü Karolus'a karşı Hugo Capet'e yardım etmek sözüyle Meaux'nun kontrolünü eline almıştı. Ayrıca Aziz Basle Konsili ile meşgul olan kralın yokluğunu fırsat bilerek Vendômelu Bouchard'ın elindeki Melun şehrine saldırmıştı. Hugo Capet şehrin ele geçirildiğinin haberini aldığında bölgeye gelerek Melun'ı geri almış ve Bouchard'a teslim etmişti. Şehir Bouchard'ın 1007 yılındaki ölümünün ardından oğlu Renaud'a geçmişti. Renaud'un 1016 yılındaki ölümünün ardından ise kraliyet mülküne katıldı. II. Odo, Kral II. Rotbertus'a mektup yazarak Meaux'nun kendisine babasından miras kaldığını iddia ederek onun kendisine geçmişte bölgenin kontrolünü vaddetmesini hatırlattı[659]. II. Rotbertus'un, geçmişte neden böyle bir söz verdiği bilinmemektedir. Kral, belki de o sıralar Otto-Wilelmus ile mücadele ettiği için kuzeyde herhangi bir düşmanla uğraşmak istemiyordu. Belki de bu vaadi gerçekleştirmemek üzere bir takım insiyatifler sonucu vermişti. Her ne olursa olsun II. Odo batıdan Tours ve Blois, güneyden ise Meaux ile kraliyet topraklarını sıkıştırmaya çalışıyordu[660]. II. Rotbertus Burgonya meselesi ile uğraşmak için II. Odo'nun Meaux'nun kontrolünü ele geçirme çabalarına ses çıkarmamıştı.

II. Odo, geçmişten beri süregelen en büyük düşmanı Kara Fulchonus'u unutmamıştı. 1016 yılında II. Rotbertus'un Roma'da olmasını fırsat bilerek Blois'da topladığı ordusuyla birlikte Anjou Kontluğuna bağlı Montrichard'ı ele geçirmek için harekete geçti. Haberi alan

---

[657] *Historia Francorum Senonensis*, 1851: 369.
[658] *Ex Chronico S. Petri Vivi Senonensis*, 1874: 224.
[659] *Variorum Epistolae*, 1874: 501-502.
[660] Pfister, 1885: 237.

Maine Kontu Heribertus da kendi birlikleriyle birlikte Kara Fulchonus'a yardım etmeye hazırlandı. Anjou Kontu, II. Odo şehre varmadan Cher Nehri üzerindeki Pontlevoy'da onu yakalayarak ani bir şekilde saldırdı. İlk başta II. Odo'nun kuvvetlerine karşı direniş gösteremeyen Kara Fulchonus, Heribertus'un yardımına yetişmesiyle tekrar saldırdı. İki ordunun birleşmesiyle birlikte II. Odo'nun birlikleri neredeyse tamamen yok edildi. Ancak Anjou birlikleri de çok ciddi kayıplar vermiş hatta Kara Fulchonus, atından düşerek ağır bir şekilde yaralanmıştı[661]. Savaş, iki liderin de güçlerine o kadar büyük bir hasar vermişti ki, aralarındaki çatışmaları sonlandırarak barışma kararı aldılar. Bunu 9 Haziran 1017'de II. Rotbertus'un oğlu Hugo'nun ortak kral olarak taç giyme töreninde birlikte kralın yanında görülmesinden anlaşılabilir[662].

Troyes Kontu Etienne, 1021 yılında öldüğünde II. Odo, vakit kaybetmeden harekete geçerek Troyes ve Meaux şehirlerini ele geçirdi[663]. Reims şehri üzerinde bile hâkimiyet kurmayı başardı. Chartres Başpiskoposu Fulbertus, Reims Başpiskoposu Ebolus'a yazdığı mektubunda II. Odo'yu şehri derin bir sıkıntıya soktuğu için onu sert bir şekilde eleştirdiğini bildirmiştir[664]. II. Rotbertus, II. Odo'nun yükselişini durdurmakta oldukça geç kalmıştı. Kont, Lorraine bölgesindeki soylularla da anlaşarak bölgeye pek çok kale inşa ettirmeye başlamıştı. Chartres Kontu, Capet Hanedanı yönetimindeki krallık topraklarının etrafını sarmayı hatta Reims üzerinde hâkimiyet kurmayı dahi başarmıştı. Aşağı Lorraine Dükü Karolus'tan beri en büyük tehlike hâline dönüşmüştü. Kral, çareyi en büyük rakibi olan Kara Fulchonus'u kendi yanına çekmekte buldu. Anjou Kontu Loire ile Choisille nehirlerinin birleştiği noktaya Montboyau Kalesi'ni inşa ederek bölgeyi tahrip etmeye başladı. Angers Başpiskoposu Vendômelu Hubertus da Kara Fulchonus'a yardım ediyordu. Savaş kısa sürede bölgede yayılarak kilise mülklerine ve dinî yapılara zarar veren bir hal aldı.[665]

Kral II. Rotbertus ve Kont II. Odo arasındaki çekişmelere bir son vererek barışı tekrar tesis etmek üzere, 1 Mayıs 1023'te Compiègne'de bir meclis kurulmasına karar verildi. Ayrıca Orléans'ta yoğunlaşan ve kilisenin sapkın olarak nitelendirdiği bir dizi Hristiyanlık karşıtı eylem hakkında da görüşmeler yapılacaktı. Mecliste II. Richardus, Rouen Başpiskoposu Rotbertus ve IV. Balduinus gibi çok önemli isimler de yer aldı. Orléans'taki hareketlerin durdurulması ve kilise üzerinde genel bir reform yapılmasına karar verildi. II. Rotbertus ve II. Heinricus, Meuse Nehri kıyısında bir araya gelerek bu meseleyi konuşacaklardı. II. Odo ise

---

661 *Chronica de Gestis Consulum Andegavorum*, 2010: 107-108.
662 Bouquet, 1874: 599-600.
663 Glaber, 1886: 85.
664 Fulbert of Chartres, 1976: 100-102.
665 Pfister, 1885: 230.

mahkemeye çıkarılıp yargılanması kararlaştırldı. Ancak o bunu kabul etmeyerek Kral II. Rotbertus'a oldukça sert ancak saygısından ödün vermeden bir mektup yazdı[666].

Kral II. Rotbertus, II. Odo'nun isteklerini kabul etmeyerek onun Troyes ve Meaux Kontlukları'nın mülkiyet hakkını hiçbir zaman onaylamadı. Francia'da barış sağlanamadan 11 Ağustos 1023'te II. Rotbertus ve İmparator II. Heinricus görüşmesi gerçekleşti. İki lider Meuse Nehri'nin iki yakasına kamp kurdular. İlk önce hiçbiri görüşmeyi başlatmak için ilk adımı atmadı. Bir süre sonra İmparator, alçakgönüllülük göstermek için nehrin karşısına geçerek Kral II. Rotbertus ile buluştu. İki taraf birbirlerini değerli hediyelerle onurlandırdı[667]. Görüşmenin ayrıntıları kaynaklarda belirtilmemiştir. Bununla birlikte, II. Rotbertus'un imparatorla iyi ilişkiler kurma arzusu taşıdığı açıktır. Krallığı içerisindeki güçlü kontlar yüzünden çeşitli iç sorunlar yaşanıyordu. Buna karşılık, Kutsal Roma Germen İmparatorluğu Capet hükümdarına küçümseyici bir tutum sergilememiş, aksine görüşme için ilk adımı atarak onu kendisine denk bir hükümdar olarak kabul etmiştir[668]. 8 Eylül'de bu kez Kont II. Odo ile İmparator II. Heinricus bir araya geldiler. Görüşmede, Kral II. Rotbertus'un temsilcileri de hazır bulunmaktaydı. İmparator, Chartres Kontu ile Kral arasında barışı tesis edecek bir arabulucu olarak seçilmişti. II. Heinricus, II. Odo'nun Lorraine bölgesindeki kalelerini yıkması şartıyla, onun Metz Kontu Theodoricus ile barış yapmasını sağladı[669]. Ancak II. Rotbertus ile olan barış görüşmeleri sonuçsuz kaldı. Kont II. Odo ile savaş hâli devam etti. İmparator II. Heinricus ise 1023 görüşmelerini akabinde yalnızca birkaç ay daha yaşayarak 13 Temmuz 1024'te Grona'da da öldü.

İmparator II. Heinricus'un ölümü, Avrupa açısından yeni bir dönemin başlangıcı oldu. İtalya'daki soylular, imparatorluğun baskısından kurtularak bağımsızlık kazanmak için harekete geçti. II. Heinricus'un varissiz ölümü sonrası, Frankonyalı Salic Conradus ve kuzeni Carinthia Dükü Conradus taht mücadelesine girişmişti. Bu durum, İtalyan kontlar açısından isyan çıkartmak için uygun zemini sağlıyordu. Mücadeleyi Salic Conradus kazanmış ve yeni Kutsal Roma Germen İmparatoru olmayı başarmıştı. Özellikle Milanolu İtalyanlar, Yeni İmparatoru hızlı bir şekilde kabul ederek bağlılıklarını bildirmişti. Ancak Pavialılar, II. Heinricus'un ölüm haberini alır almaz şehirde bulunan imparatorluk sarayını yıkmışlardı[670]. Bu duruma çok sinirlenen İmparator ise şehrin etrafını sararak abluka altına aldı. Pavialılar ise II. Rotbertus'un sarayına elçiler yollayarak ondan oğlu Hugo'yu kendilerine krallık yapmasını

---

[666] Fulbert of Chartres, 1976: 153-155.
[667] *Gesta Pontificum Cameracensium*, 1846: 480.
[668] Fawtier, 1963: 83-84.
[669] *Gesta Pontificum Cameracensium,* 1846: 480-481.
[670] Wipo, 1878: 22-23.

istedi[671]. Ancak II. Rotbertus, bu teklifi kabul etmektense Conradus'u karşısına almaktan çekindi. Krallığın gücü, artık eskisi gibi İtalya'ya kadar uzanabilecek durumda değildi. Ayrıca, II. Odo'nun saldırılarının giderek şiddetlenerek devam ettiği bir dönemde doğu ile karşı karşıya gelmek, Batı Francia açısından ciddi bir risk teşkil ediyordu.

1025 yılında iki lider arasında beklenmedik bir barış gerçekleşti. II. Rotbertus, Kont II. Odo'nun arzu ettiği toprakları ona vermeyi kabul etti. Bu beklenmedik barışın nedeni Kutsal Roma Germen İmparatorluğu'nun Lorraine, İtalya ve Cambrai üzerindeki yükselişine karşı birleşmek için olduğu düşünülür[672]. Nitekim bu barışın ardından, geçmişte Kral tarafından II. Odo'ya karşı kışkırtılan Kara Fulchonus yalnız kaldı. Ancak Anjou Kontu, barışın tarafı olmayı reddederek II. Odo'ya yönelik saldırılarını sürdürmeye devam etti. Bölgedeki Kara Fulchonus'un etkisini kırmak isteyen Kont II. Odo, 1025 yılı içerisinde Montboyau Kalesi'ni geri almak amacıyla harekete geçti. Kral II. Rotbertus ile sağlanan barış, onun dikkatini Anjou Kontu'na yöneltmesine olanak tanımıştı. Buna karşılık Kara Fulchonus, misilleme olarak Loire Nehri üzerindeki Saumur Kalesi'ni ele geçirip ateşe verdi. Ardından Vienne Nehri'ni geçerek Mont-Boson'a saldırıda bulundu. Haberi alan II. Odo, derhâl kuşatmayı durdurarak geri döndü. Kara Fulchonus'un geri çekilmesiyle iki ordu arasında beklenen savaş gerçekleşmedi[673]. II. Odo'nun Kara Fulchonus ile olan çekişmesi Kral II. Rotbertus ile ittifakını yinelemesine olanak sağladı. Heinricus'u ortak kral olarak 14 Mayıs 1027'deki taç giyme törenine katıldı. Anjou Kontu'na büyük bir darbe indirmek için Heinricus ile birlikte Amboise Kalesi'ni kuşattı. İki liderin tüm çabalarına rağmen kale Kara Fulchonus'un elinden alınamadı[674].

II. Odo'nun Capet Hanedanı ile ilişkileri, II. Rotbertus'un ölümüne kadar dostane bir şekilde sürmüştür. Hatta iki lider birlikte Lorraine üzerine bir sefere çıkmayı bile planlamışlardı. Ancak II. Rotbertus'un oğlu Ortak Kral Hugo'nun ölümü planların iptal edilmesine neden olmuştu. Kral, büyük bir hata yaparak Troyes ve Meaux kontluklarının mülkiyetini Chartres Kontu'na vermeyi kabul etmişti. II. Rotbertus'un ölümüyle birlikte bu dostane ilişkiler sona ermiş, II. Odo, Heinricus'un iktidarının ilk yıllarında en çok mücadele ettiği meselelerden biri hâline gelmiştir. Hugo Capet'in ardından Capet Hanedanı, bölgenin en önemli otoritesi olduğunu kanıtlamıştır. Normandiya ve Flanders gibi önemli bölgelerin kontları, Capet krallarıyla uzlaşmacı bir ilişki içinde olmuştur. Krallığa karşı en büyük tehdit ise Chartres ve Anjou kontlarından gelmekteydi. Eğer Batı'nın hâkimi bu iki kont, krallığa karşı güçlerini birleştirmiş olsaydı, II. Rotbertus iktidarını kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalabilirdi.

---

[671] Glaber, 1886: 82-83.
[672] Pfister, 1885: 243.
[673] *Chronica de Gestis Consulum Andegavorum*, 2010: 108-109.
[674] *Ex Chronico Andegavens*, 1874: 176-177.

Kontların hırsları ve birbirlerine duydukları nefret, Capet Hanedanı'nın geleceğini şekillendiren etkenler olmuştur. II. Rotbertus, iktidarı boyunca II. Odo ile Kara Fulchonus arasında dengeli bir politika izlemeye özen göstermiştir.

3.2.6. II. Rotbertus'un Ortak Kral Belirleme Çabaları (1017-1027)

Kral II. Rotbertus , Capet Hanedanı'nın iktidarının geleceğini güvence altına almak için, tıpkı babası Hugo Capet'in yaptığı gibi kendi sağlığında çocuklarından birini ortak kral ilan etmesi gerektiğinin bilincindeydi. Berta ile olan evliliğini çocuk sahibi olamadığı gerekçesiyle sonlandırarak Constance ile evlenmişti. Bu evlilikten doğan ve ismini atalarından alan oğlu Hugo, ortak kral ilan edilmek için en uygun aday olarak görülmekteydi. II. Rotbertus'un en büyük oğlu olan Hugo, 1017 yılı itibarıyla henüz on yaşında olmasına rağmen zekâsı ve çevikliğiyle tüm krallıkta ün kazanmış, soyluların takdirini toplamıştı. Ona duyulan sevgi, dönemin kaynaklarında da açıkça izlenebilmektedir. Soylular arasında Hugo'nun tahta çıkışının yetişkinlik çağına erişene dek ertelenmesini savunanlar bulunsa da II. Rotbertus'un kararlılığı ve Kraliçe Constance'nin ısrarlı tutumu sonucunda Hugo, 1017 yılı Haziran ayında Compiègne'de ortak kral olarak taç giymiştir[675]. Kral II. Rotbertus, kısa bir süre sonra hanedanının geleceği açısından en isabetli kararı verdiğini anlamıştır. Ortak Kral Hugo, yaşı ilerledikçe yeteneklerini geliştirmiş, genç yaşına rağmen krallığın ağır sorumluluklarını en iyi şekilde omuzlamayı başarmıştır.

Kraliçe Constance oğlu Hugo'nun günden güne gelişimini seyrederken gurur duyması beklenirken tam tersine kıskançlık duymaya başladı. Bir kraliçe olarak saray siyaseti üzerinde oldukça etkindi. Oğlunun günden güne güç kazanarak gelecek vaadeden bir kral portresi çizmesi onu kendi iktidarına rakip olarak görmesine neden olmuştu. Bunu engellemek için oğlunun krallığın üzerinde yetki ve mülk sahibi olmaması için elinden geleni yapmaya başladı. Constance'nin kendi oğluna düşman gibi davranması, Rodulfus Glaber'i oldukça şaşırtarak onun bu hareketini anlamlandıramamasına neden olmuştu. Onun tabiriyle Hugo, krallıktan yiyecek ve giyecek dışında herhangi bir mülk elde edemiyordu. Annesinin engellemelerinin farkında olan Hugo, babası II. Rotbertus'tan kendisine yönetmesi için toprak vermesini istedi. Bunu öğrenen Kraliçe, oğlunun bu isteğine şiddetle karşı çıktı. Zamanla Hugo'nun etrafında onun yeteneklerinden etkilenen, yönetim becerilerine güvenen genç ve dinamik bir taraftar topluluğu oluşmuştu. Bu kişiler Kraliçe Constance'nin iktidar hırsından ve eşinin yönlendirmesiyle hareket eden yaşlı Kral II. Rotbertus'tan oldukça rahatsızlardı. Çevresinde

[675] Helgaud de Fleury, 1965: 90.

gittikçe güçlenen bir kalabalığın oluştuğunu farkeden Hugo, içinde olduğu durumdan kendini kurtarmak ve hakkı olan mülkleri alabilmek için ailesine karşı açık bir şekilde isyan etti. Rodulfus Glaber'in kaydına göre babasının yanından kaçarak krallığın çeşitli yerlerindeki kraliyet mülklerini yağmalayarak ele geçirmeye başladı[676].

1025 yılının başlarında Chartres Başpiskoposu Fulbertus, kilisesine yapılan saldırılar karşısında yardım almak için Hugo'ya başvurmuştur. Hugo, Başpiskoposa yazdığı cevap mektubunda krallığın nimetlerinden yararlanamayan bir ortak kral olduğunu, ailesi tarafından hiçbir destek görmediğini ve kendisine yardım edecek yeterli gücü bulunmadığını yazmıştır. Bunun üzerine Fulbertus, II. Rotbertus'a oldukça eleştirel bir mektup göndererek babalık görevini yerine getirmesini ve Hugo'nun perişan bir halde krallık içerisinde onuruna yakışmayacak şekilde dolaşmasına izin vermemesi gerektiğini belirtmiştir[677].

Chartres Başpiskoposu Fulbertus'un mektubunu takip eden aylar içerisinde, Hugo ve II. Rotbertus arasındaki gerginliği sona eriderecek gelişmeler yaşandı. Hugo, saraya dönerek isyan ettiği için özür diledi. Babası da hanedanın geleceğinin iyi eğitim almış ve tecrübe kazanmış bir iktidar naibi tarafından garanti altına alınabileceğini farkederek oğluna krallık mülkleri üzerinde geniş yetkiler tanıdı. Kraliçe Constance'ın kendi oğlunu dahi düşman olarak gören iktidar hırsı krallığın geleceği karşısında üstünlük sağlayamamıştı. Ancak bu durum fazla uzun sürmedi. Ortak Kral Hugo, 17 Eylül tarihinde henüz on sekiz yaşındayken öldü. Hugo, gerçekten de onu bizzat görmüş olan veya olmayan bütün çağdaşları tarafından yetenekleri ve erdemleriyle ön plana çıkartılarak her zaman saygıyla anılmıştır. Fulbertus'un ve Pavialı İtalyanların onda yardım istemesinin Hugo'ya duydukları güvenin bir sonucudur. Onun zamansız ölümü, II. Rotbertus'un geleceğe yönelik tüm planlarını kökten değiştirmesine neden oldu. Kralın hem kişisel sağlığı hem de krallığın dış politikası dâhil olmak üzere pek çok alan bu gelişmeden etkilendi. II. Rotbertus derin bir üzüntü içindeydi. Kraliçe Constance de kişisel hırsları yüzünden oğluna yaptığı haksızlıklardan oldukça pişman olmuştu. Kont II. Odo ile planladıkları Lorraine seferini askıya aldı. Üç oğlunun daha oluşu hanedanın veliaht sorunu yaşamasını engelliyordu. Kral, hızlı bir şekilde Hugo'dan sonraki en büyük oğlu olan Heinricus'u kral olarak kutsamak için harekete geçti.

Hugo Capet, 987 yılında taç giydikten çok kısa bir süre sonra Barcelona Kontu II. Borrel'in yardım çağrısını öne sürerek II. Rotbertus'u ortak kral ilan etmişti. II. Rotbertus, kral seçiminde soyluların etkisini ortadan kaldırarak kralın kararına dayalı bir sistem getirmeye

[676] Glaber, 1886: 82.
[677] Fulbert of Chartres, 1976: 182-184.

çalışıyordu.[678] Hugo'nun taç giymesine karşı çıkanları dikkate almamıştı. II. Rotbertus, yeni ortak kral olarak ikinci büyük oğlu ve Burgonya Dükü Heinricus'u istiyordu. Geleneklere göre engel teşkil eden bir durum bulunmuyordu. Heinricus, 1025 yılı itibariyle on yedi yaşında yeteneklerini ispatlamış dinamik bir gençti. II. Rotbertus'un karşısına çıkan en büyük engel Kraliçe oldu. Constance, kesin bir şekilde üçüncü büyük oğlu Rotbertus'un taç giymesini istiyordu. Yaş sıralamasına göre hak ikinci büyük oğulda olduğu için Kraliçe'nin isteği açık bir şekilde Frank geleneklerine karşıydı. Soylular ise kral öldüğü zaman oluşan kaos ortamı çıkarlarına hizmet ediyordu. Constance, Rotbertus'un yaşının küçüklüğünden faydalanarak krallık üzerindeki otoritesini devam ettirebilirdi[679].

Kral seçimine ilişkin anlaşmazlık, Francia'da II. Rotbertus ile Kraliçe Constance'nin destekçilerinin karşı karşıya gelmesine neden olmuştur. Chartres Başpiskoposu Fulbertus, II. Rotbertus'un en etkili ve sadık destekçileri arasında yer almaktaydı. Ancak öğrencisi Başpiskopos Hildegarius, hocasının bu tutumunu fark ettiğinde, Heinricus'un ikiyüzlü, tembel ve zayıf biri olduğunu; buna karşın Rotbertus'un ise tüm bu özelliklerin tam zıddını taşıdığını belirterek Fulbertus'u kararını gözden geçirmeye teşvik etmiştir. Hildegarius bununla da yetinmeyerek Romalı şair Horatius'un "Eğer erdemin kendisi için bile olsa aşırıya kaçıyorsa; bilgeye deli, adile ise adaletsiz de."[680] sözünü alıntılayarak hocasına eleştirisini yöneltmiştir. Kral II. Rotbertus anlaşmazlıklara bir son vermek için Mayıs 1026 Pentecost günü Reims'ta krallığın ilerigelen soylularının ve piskoposlarının bulunduğu bir meclis topladı[681]. Reims'a gitmeyen Akitanya Dükü V. Wilelmus meclise katılan Fulbertus'a Kral ile Kraliçe arasında bir taraf tutmak istemediği için meclise katılmadığını ve Kont II. Odo hangi adayı desteklerse onu destekleyeceğini yazmıştır[682]. II. Rotbertus mecliste kendi isteklerini kabul ettirmeyi başardı. Heinricus ortak kral olarak 1027 yılının Pentecost gününde taç giymesine karar verildi. Bu durum Kraliçe Constance'ı oldukça sinirlendirdi. Öyle ki, Fulbertus dahi Kraliçe'nin öfkesinden korkarak Heinricus'un taç giyme törenine katılamamıştır[683].

Heinricus'un taç giyme töreni için 14 Mayıs 1027'de Reims şehrinde büyük bir meclis düzenlendi. Kont II. Odo ve Akitanya Dükü V. Wilelmus'un yanısıra vefat eden babası Normandiya Dükü II. Richardus'un halefi III. Richardus ve çok sayıda başpiskoposun

---

[678] Dhondt, 1939: 989-940.
[679] Pfister, 1885: 76.
[680] "*Insani nomen sanus feret, aequus iniqui, ultra quam satis est uirtutem si petat ipsam.*" Fulbert of Chartres, 1976: 206-208.
[681] Glaber, 1886: 84.
[682] Fulbert of Chartres, 1976: 208-210.
[683] Fulbert of Chartres, 1976: 222.

katılımıyla Heinricus ortak kral olarak kutsanarak taç giydi[684]. Kraliçe Constance, taç giyme törenine katılmamıştı. Capet Hanedanı'nın mutlak otoritesini sağlam temeller üzerine oturtmaya çalışan II. Rotbertus, bütün muhalefetlere rağmen küçük oğlu Rotbertus'u destekleyenlere veya kral hayattayken ortak kral taçlandırmanın uygun olmayacağını savunanlara karşı durmayı başararak seçim geleneğini ortadan kaldırmış ve kendi istediği adayı ortak kral ilan etmiştir. Francia'da uzun bir süre sonra ilk defa kralın otoritesi seçim geleneğinin önüne geçmiştir.

3.2.7. II. Rotbertus'un Çocuklarının İsyanı ve Ölümü (1030-1031)

II. Rotbertus, oğlu Hugo'nun 1025 yılındaki ölümünün ardından iki yıl boyunca ikinci büyük oğlu Heinricus'u ortak kral ilan etme çabalarını sürdürmüştür. Tüm muhalefete karşın 1027 yılında bu hedefini gerçekleştirdiğinde, Kont II. Odo meselesine yoğunlaşma imkanı bulabilecekti. Ancak Kraliçe Constance, Heinrcus'un Hugo ile aynı akıbete sürüklenmesini arzulayarak onun krallık makamının gerektirdiği liderliği sergilemesini engellemeye yönelik girişimlerde bulunuyordu. Constance'nin müdahaleleri nedeniyle Heinricus, giderek idari yönetimden ve kraliyet mülklerinden uzaklaştırılıyordu. En küçük oğlan Rotbertus ise Heinricus'un elindeki Burgonya Dükü ünvanını istiyordu. Ancak babası II. Rotbertus, Heinricus'u taçlandırdıktan sonra bu ünvanı Rotbertus'a vermeyi reddetmişti. 1030 yılında iki kardeş güçlerini birleştirerek babalarına karşı isyan etmeye karar verdiler. Rotbertus, Burgonya'daki kraliyet şehirleri arasında yer alan Beaune ve Avallon'u ele geçirdi. Heinricus ise Dreux üzerine yürüyerek harekete geçti. Böylelikle Capet Hanedanı tarihinde ilk kez oğullar, babalarını tahttan indirmek amacıyla isyan etmiş oldu. II. Rotbertus ise çareyi Beaugency'e sığınmakta buldu. Kral, Dijon Manastırı Başrahibi Wilelmus'un görüşüne başvurdu. Baba ve oğulları arasındaki barış aynı yıl içerisinde gerçekleşti[685].

Kral II. Rotbertus, hükümdarlığının sonlarına yaklaşırken Burgonya Dükalığı üzerindeki emellerini nihayete erdirecek bir gelişme yaşandı. Bölgedeki tek rakibi olan Langres Başpiskoposu Lambertus, 23 Ağustos 1030 tarihinde öldü. Kral, şehir üzerinde hâkimiyet sağlayabilmek için yeni başpiskopos olarak kendi seçtiği Richardus isimli birini Dijon Kilisesi'ne kabul ettirmeyi başardı. Ancak din adamları ve halk, yeni başpiskopostan olukça şikâyetçiydi. Richardus, göreve başlamasından yalnızca beş ay sonra şehirden kovuldu ve zehir içerek hayatına son verdi. Haberi alan II. Rotbertus, şehir üzerindeki otoritesini kaybetmemek için bu sefer de Hugo isimli kendi seçtiği birini yeni başpiskopos yapmayı başardı. Kısa bir süre

[684] Bouquet, 1874: 613-614.
[685] Glaber, 1886: 84.

sonra Ortak Kral Heinricus, yeni bapiskopos Hugo'nun Dijon'a götürürken yolda babasının ölüm haberini alacaktı[686].

Kral II. Rotbertus dönemi, Güçlü Rotbertus'un soyunun bir kont ailesinden dünya tarihinin en önemli hanedanlarından birine olan dönüşümünün tamamlandığı dönemdir. Karolenj tehlikesinin ortadan kalkması ve bu dönemde herhangi bir muhalif hareketin bulunmaması, Capet iktidarını sağlamlaştırmıştır. Öyle ki, Chartres Kontu II. Odo dahi hiçbir zaman kralı tahttan indirmeyi niyet etmemiştir Nitekim II. Rotbertus'un iktidarının ilerleyen yıllarında Batı Francia'da Karolenj dönemi hatırlaması güç bir mazi hâline gelmiştir. II. Rotbertus'un siyasi ve askerî faaliyetleri sonucu Burgonya Dükalığı, Kral Rodulfus'tan bu yana ilk defa kraliyetin hâkimiyetine girmiş, Normandiya ve Flanders üzerinde güçlü bir otorite kurmuştur. Hugo Capet döneminde Aşağı Lorraine Dükü Karolus'un saldırıları sonucu sekteye uğrayan Lorraine bölgesi odaklı doğu siyaseti, Karolenj mirasını devralır bir şekilde bu dönemde tekrar başlamıştır.

Capetler, ilerleyen yüzyıllarda Orta Çağ'ın ruhuna uygun şekilde bir hanedan kültürü geliştirdiler. *Fleur de lys*'ye atfedilen en önemli sembollerden biri Fransız krallarının şifacı özellikleri olduğu inancıdır. Buna göre krallar ellerini kullanarak hastalıkları tedavi edebilmektedir. Capet krallarının şifalı elleri, zamanla Orta Çağ'ın en yaygın ve tehlikeli hastalıklarından biri olan sıracanın en önemli tedavi yöntemi oldu. II. Rotbertus döneminden başlayan bu doğaüstü karakter zamanla kalıtsal miras yoluyla aktarılarak yeni hanedanın en önemli meşruiyet kaynaklarından biri oldu[687].

II. Rotbertus'un ölümüyle birlikte mevcut Ortak Kral Heinricus, iktidarı ele alır almaz barış ortamını koruyabilmek için anneleri Kraliçe Constance'nin gözdesi olan kardeşi Rotbertus'a Burgonya Dükalığı'nı bırakmak zorunda kalmıştır. Heinricus dönemine damga vuran gelişmelerin başında ise Fatih Wilelmus'un Galya ve İngiltere üzerine gerçekleştirdiği seferlerle Normandiya'yı Batı Francia otoritesine karşı bağımsız bir dükalık hâline getirmesi gelmektedir. Heinricus, başlangıçta Wilelmus ile dostane bir ilişki kursa da iktidarının ilerleyen safhalarında onun yayılmacı politikalarına karşı durarak düşmanı hâline gelmiştir.

Heinricus dönemi, Capet Hanedanı'nın Güçlü Rotbertus'tan itibaren süregelen, Batı Francia merkezli ve dışa kapalı yüzyıllarının sonunu temsil eden bir geçiş niteliği taşımaktadır. Nitekim Heinricus öldüğünde henüz üç yaşında olan oğlu Hugo, ileride Vermandois Kontu ünvanıyla Papa II. Urbanus'un Kasım 1095'te Clermont Konsili'nde yaptığı çağrı üzerine I. Haçlı Seferi'ne katılan kontlardan biri olmuş, Antakya'ya kadar ilerlemiş, ardından 1101 Yılı

---

[686] *Chronico S. Benigni Divionensis*, 1874: 174-175.
[687] Fransız krallarının şifacılık özellikleri üzerine ayrıntılı bilgi için bk. Bloch, 2023.

Haçlı Seferi'ne iştirak etmiştir. Bu seferde Selçuklu Sultanı I. Kılıçarslan'ın ordusuyla yapılan muharebede aldığı yaralar sonucu hayatını kaybetmiştir. İlerleyen yüzyıllarda Haçlı Seferleri boyunca Capet Hanedanı'na mensup pek çok kral ve kont, Doğu'ya giderek Türk ve Müslüman coğrafyasının tarihinin yeniden şekillenmesinde son derece etkili olmuştur.

SONUÇ

Batı Francia siyasi tarihinde IX. yüzyılın sonlarından XI. yüzyılın başlarına uzanan süreç yalnızca bir hanedan değişikliği değil, aynı zamanda Orta Çağ Avrupa'sının yönetim anlayışında köklü bir değişikliğin ilk örneklerindendir. Bu çalışma, dönemin ana kaynakları ışığında Capet Hanedanı'nın iktidara yükselişinin, 987 yılında gerçekleşen anlık bir seçim ile değil yaklaşık bir buçuk asır boyunca süren oldukça çalkantılı ve karmaşık bir sürecin neticesinde gerçekleştiği sonucuna varmıştır.

Çalışmada ortaya konan bulgular, Karolenj Hanedanı'nın çöküşünün temelinde hanedan içi anlaşmazlıklar sonucu merkezi otoriteyi kaybetmeleri, hâkimiyet bölgelerinde ortaya çıkan çeşitli kontların yükselişini engel olamamaları, Norman istilalarına karşı etkili bir savunma mekanizması geliştirememeleri ve Doğu'da yükselen Kutsal Roma Germen İmparatorluğu'nun gölgesinde kalmaları gibi nedenler yattığını göstermektedir. Buna karşılık, Capetlerin atası olan Güçlü Rotbertus ve onun soyundan gelenler (Odo, I. Rotbertus ve Rodulfus), Batı Francia'nın merkezi konumundaki Nesturya'yı dış tehditlere karşı fiilen koruyarak soylular ve halk nezdinde meşruiyet kazanmış ve krallık tahtına kadar yükselmişlerdir. Özellikle Odo'nun 885-886 Paris Kuşatması'ndaki başarısı, krallık tacının "kutsal kandan" gelenlere değil, krallık içinde faydalı olan kişilere verilmesi gerektiği fikrinin temelini atmıştır. Sahip oldukları topraklar ve manastırlar sayesinde zenginleşen Rotbertuslular, soyluların da desteğini arkalarına alarak uzun yıllar boyunca Karolenj Hanedanı'nın en büyük alternatifi olmuş ve Batı Francia tacını paylaşmışlardır.

Çalışmada detaylandırıldığı üzere Hugo Capet'in babası Büyük Hugo'nun siyasi stratejisi, hanedanın yükselişindeki en kritik evrelerden birine tekabül etmektedir. O, öncülleri Odo, I. Rotbertus ve Rodulfus'un aksine, kral olmaktan uzak durarak sahip olduğu *Dux Francorum* ünvanıyla Karolenj kralları IV. Ludovicus ve Lotharius'u denetim altında tutmuş ve kendi güç alanını kraliyetin aleyhine genişletmiştir. Böylelikle krallık üzerinde herhangi bir taht kavgasına girmemiş ve iç savaş tehlikesi oluşturmaktan kaçınmıştır. Bu süreçte Rotbertuslular, feodal yapıyı merkezi idareye bağlama noktasında başarılı olamayan Karolenjlerin aksine bu sistemi güçlerinin ana kaynağı olarak kullandılar.

987 yılındaki Senlis Meclisi ve Hugo Capet'in kral seçilmesi, uzun ve zorlu bir sürecin nihai sonucu olmuştur. Reims Başpiskoposu Adalberon'un mecliste yaptığı ve krallığın "sadece soydan gelen bir hak değil, erdem ve liyakatla kazanılan bir makam" olduğunu vurguladığı konuşma, dönemin değişen zihniyet yapısını gözler önüne sermektedir. Adalberon ve Gerbetus

gibi dönemin etkili din adamlarının Karolenj varisi Aşağı Lorraine Dükü Karolus yerine Hugo Capet'i desteklemeleri, Karolenjlerin kilise ile bozulan ilişkilerinin bir yansımasıdır. Hugo Capet, Laon Başpiskoposu Ascelinus'un yardımıyla Dük Karolus'u esir alarak dolaylı olarak bir daha Karolenjlerin iktidara geri gelmesi engellemiş ve Hugo Capet'in mutlak hakimiyetinin önünü açmıştır.

Çalışmanın son bölümünde ele alınan II. Rotbertus dönemi ise Capet iktidarının kurumsallaşması açısından hayati önem taşımaktadır. Hugo Capet'in henüz hayattayken Dindar Ludovicus ve Lotharius gibi öncüllerinden ilham alarak oğlu II. Rotbertus'u ortak kral ilan etmesi hanedanın sürekliliğini garanti altına almıştır. II. Rotbertus, dönemi her ne kadar iç savaşlar neticesinde hanedanın kurumsallaşma sürecini geciktirmiş olsa da o, babasının politikalarını devam ettirerek hanedanın iktidardaki yerini sağlamlaştırmıştır. Dini alanda gerçekleştirilen reformların yanısıra Capet Hanedanı ile özdeşleşen çeşitli sembollerin (şifacı kral imgesi gibi) ilk defa bu dönemde ortaya çıkması, hanedan için Karolenjlerin kan bağıyla gelen kutsallık özelliği gibi bir propaganda aracı olarak kullanılmıştır.

Sonuç olarak Capet Hanedanı, bu araştırma kapsamındaki yıllarda yerel bir krallık otoritesi olmasına rağmen onların iktidara gelişi, Batı Francia'nın uzun vadede Fransa Krallığı'na dönüşümünün başlangıcını teşkil etmektedir. Rotbertuslular, yerel kontluktan krallığa uzanan bu süreçte nesiller arasında kesintisiz mülk geçişini başarıyla sürdürerek askerî zeka ile diplomatik güçlerini birleştirmişlerdir. Kilise'nin desteğini arkalarına alarak feodal parçalanmışlık içinde ön plana çıkmış ve yıkılmakta olan Karolenj iktidarına nihai darbeyi indirmişlerdir. 987 yılında başlayan bu yeni dönem, Fransa Krallığı'nın şekillenmesinin temellerini atmış ve Capet soyu, yüzyıllar içerisinde Avrupa'nın ve Haçlı Seferleri dolayısıyla Türk ve Müslüman coğrafyasının tarihinine yön verecek bir hanedan olarak tarih sahnesindeki yerini almıştır.

K A Y N A K Ç A

Abbo. (1871). *Abbonis Bello Parisiaco Libri III*. G. H. Pertz (Ed.), Impensis Bibliopolii Hahniani, Hannoverae.

Adémar de Chabannes. (1897). *Chronique*. J. Chavanon (Ed.), A. Picard, Paris.

Æthelweard. (1962). *The Chronicle of Æthelweard*. A. Campbell (Ed.), Thomas Nelson and Sons Ltd. London-Edinburgh-Paris-Johannesburg-Toronto-New York.

Aimonius. (1851). "De Regibus Francorum". G. H. Pertz (Ed.), *MGH SS Tomus IX*, Impensis Bibliopolii Hahniani, Hannoverae, 374-376.

Albericus, M. (1698). *Alberici Monachi Trium Fontium Chronicon*. G. Guilielmo (Ed.), Nicolai Försteri, Hannoverae.

Anonim (1839). "Annales Sancti Germani Parisiensis". *MGH SS Tomus III*. G. H. Pertz (Ed.), Impensis Bibliopolii Avlici Hahniani, Hannoverae, 166-168.

Anonim (1843). "Annales Elnonenses Minores". *MGH SS Tomus V*, G. H. Pertz (Ed.), Impensis Bibliopolii Avlici Hahniani, Hannoverae, 17-20.

Anonim (1846). "Gesta Pontificum Cameracensium". *MGH SS Tomus VII*, Impensis Bibliopolii Hahniani, Hannoverae, 393-525.

Anonim (1849). *Diplomata, chartae, epistolae, leges aliaque instrumenta ad res gallo-francicas spectantia: Instrumenta ab anno 628 ad annum 751*. J. M. Pardessus (Ed.), Ex Typographeo Reipublicae.

Anonim (1851). "Historia Francorum Senonensis". *MGH SS Tomus IX*, G. H. Pertz (Ed.), Impensis Bibliopolii Hahniani, Hannoverae, 364-369.

Anonim (1852). "Gesta Abbatum Trudensium Continuatio Tertia". G. H. Pertz (Ed.), *MGH SS Tomus X*, Impensis Bibliopolii Hahniani, Hannoverae.

Anonim (1868). *Annales Altahenses Maiores.* G. H. Pertz (Ed.), Impensis Bibliopolii Hahniani, Hannoverae.

Anonim (1869). "Chronicon Laureshamense". *MGH SS Tomus XXI*, G. H. Pertz (Ed.), Impensis Bibliopolii Hahniani, Hannoverae.

Anonim (1874). "Chronico S. Benigni Divionensis". D. M. Bouquet (Ed.), *RHGF Tome Dixième*, Victor Palmé, Paris, 172-175.

Anonim (1874). "Ex Chronico Andegavens". D. M. Bouquet (Ed.), *RHGF Tome Dixième*, Victor Palmé, Paris, 176-177.

Anonim (1874). “Ex Chronico S. Petri Vivi Senonensis”. D. M. Bouquet (Ed.), *RHGF Tome Dixième*, Victor Palmé, Paris, 222-225.

Anonim (1874). “Ex Diversis Chronicis Et Gestis”. D. M. Bouquet (Ed.), *RHGF Tome Dixième*, Victor Palmé, Paris, 316-324.

Anonim (1874). “Ex Vita MS. Domni Garnerii”. D. M. Bouquet (Ed.), *RHGF Tome Dixième*, Victor Palmé, Paris, 382.

Anonim (1874). “Variorum Epistolae”. D. M. Bouquet (Ed.), *RHGF Tome Dixième*, Victor Palmé, Paris, 491-512.

Anonim (1875). C*hronique de l’abbaye de Saint-Bénigne de Dijon: suivie de la Chronique de Saint-Pierre de Bèze*. E. Bougaud ve M. J. Garnier (Ed.), Darantière, Dijon

Anonim (1881). “Annales Nivernenses”. *MGH SS Tomus XIII*, Impensis Bibliopolii Hahniani, Hannoverae, 88-92.

Anonim (1883). *Annales Bertiniani*. G. Waitz (Ed.), Impensis Bibliopolii Hahniani, Hannoverae.

Anonim (1891). *Annales Fuldenses*. G. H. Pertz (Ed.), Impensis Bibliopolii Hahniani, Hannoverae.

Anonim (1906). *Die Urkunden Der Karolinger Erster Band*. E. Mühlbacher (Ed.), Hahnsche Buchhandlung, Hannover.

Anonim (1909). *Annales Xantenses et Annales Vedastini*. D. B. Simson (Ed.), Impensis Bibliopolii Hahniani, Hanoverae-Lipsiae.

Anonim (1920). “Vita Eucherii Episcopi Aurelianensis”. B. Krusch ve W. Levison (Ed.), *MGH SS Rer. Merov. Tomus VII*, Impensis Bibliopolii Hahniani, Hannoverae-Lipsilae, 41-53.

Anonim (1929). *Codex Laureshamensis Erster Band*. K. Glöckner (Ed.), Verlag des Historischen Vereins für Hessen, Darmstadt.

Anonim (1933). *Codex Laureshamensis Zweiter Band*. K. Glöckner (Ed.), Verlag des Historischen Vereins für Hessen, Darmstadt.

Anonim (1962). *The Anglo-Saxon Chronicle*. D. Whitelock, D. Douglas ve I. S. Tucker (Ed.), Rutgers University Press, New Brunswick – New Jersey.

Anonim (1970). *Carolingian Chronicles Royal Frankish Annals and Nithard’s Histories*. B. W. Scholz ve B. Rogers (Ed.), The University of Michingan Press.

Anonim (2004). “Annales Quedlinburgenses”. *MGH SS Rer. Merov. 72*, M. Giese (Ed.), Hahnsche Buchhandlung, Hannover, 381-580.

Anonim (2010). “Chronica de Gestis Consulum Andegavorum”. P. Marchegay ve A. Salmon (Ed.), *Chroniques d’Anjou*. Cambridge University Press, Cambridge, 34-157.

Anonim (2019). Les Miracles de Saint Benoît, A. Davril, A.Dufour ve G. Labory (Ed.), CNSR Éditions, Paris.

Anonim. (1826). "Annales Alamannici". *MGH SS Tomus I*, G. H. Pertz (Ed.), Impensis Bibliopolii Hahniani, Hannoverae, 22-60.

Anonim. (1826). "Annales Sangallenses Maiores". G. H. Pertz (Ed.), *MGH SS Tomus I*, Impensis Bibliopolii Avlici Hahniani, Hannoverae, 72-85.

Anonim. (1829). "Chronicon Aquitanicum 840-1025*"*. *MGH SS Tomus II*, G. H. Pertz (Ed.), Impensis Bibliopolii Hahniani, Hannoverae, 252-254.

Audebrand, J. (2019). "La promotion d'une idéologie carolingienne autour de la reine Gerberge (milieu duXe siècle)". *Genre & Histoire*, 23.

Auguste, D. (1944). "L'Église de Reims au temps des luttes entre carolingiens et robertiens (888-1027)". *Revue d'histoire de l'Église de France*, 30(117): 5-38.

Barthélemy, A. (1873). *Les Origines De La Maison France*. Libraire De Victor Palmé, Paris.

Bauer, S. W. (2022). *Ortaçağ Dünyası*. (Çev. M. Moralı), Alfa, İstanbul.

Bautier, R. H. (1961). "Le règne d'Eudes (888-898) à la Lumière des Diplômes Expédiés par sa Chancellerie". *Comptes Rendus des Séances de l'Académie des Inscriptions et Belles-Lettres*, 105(2): 140-157.

Bickerman, E. J. (1979). *The God of the Maccabees: Studies on the Meaning and Origin of the Maccabean Revolt*. Brill, Leiden.

Bloch, M. (2019). *Feodal Toplum*. (Çev. M. A. Kılıçbay), Doğubatı Yayınları, Ankara.

Bloch, M. (2023) *Şifacı Krallar*. (Çev. M. A. Kılıçbay), Ötüken, İstanbul.

Bordonove, G. (1986). *Hugues Capet: le Fondateur*. Pygmalion, Paris.

Boretius, A. (Ed.). (1833). *Capitularia Regum Francorum Tomus Primus*. Impensis Bibliopolii Hahniani, Hannoverae.

Bouchard, C. B. (2014). *Rewriting Saints and Ancestors: Memory and Forgetting in France, 500-1200 (Middle Ages)*. University of Pennsylvania Press, Philadelphia.

Bouet, P. (2012). Hasting, le Viking pervers selon Dudon de Saint-Quentin. *Annales de Normandie*, 62, 213-233.

Bouquet, D. M. (Ed.) (1874). "Roberti Regis Diplomata". *RHGF Tome Dixième*, Victor Palmé, Paris, 573-626.

Bradbury, J. (2007). *The Capetians: Kings of France 987-1328*. Hambledon Continuum, London.

Calmette, J. (1928). "La famille de Saint-Guilhem et l'ascendance de Robert le Fort". *Annales du Midi*. 40(157-158): 225-245.

Chaume, M. (1925). *Les Origines Duché de Bourgogne Première Partie*. E. Rebourseau, Dijon.

Chédeville, A. ve Guillotel, H. (1984). *La Bretagne des Saints et des Rois Ve-Xe Siècle*. Ouest France, Rennes.

Copernik, P. (2004). *Le secret des rois de France de Hugues Capet à Louis-Philippe 1er*. France Loisirs, Paris.

Corèdon, C. ve Williams, A. (2004). *A Dictionary of Medieval Terms and Phrases*. D.S. Brewer, Suffolk.

Cozzetto, F. (2019). "Capet Hanedanı Döneminde Fransa". Umberto Eco (hzl), (Çev. L. T. Basmacı), *Orta Çağ- Katedraller, Şovalyeler, Şehirler*. Alfa, İstanbul.

Crouch, D. (2007). *The Normans The History of a Dynasty*. Hambledon Continuum, London-Newyork.

Çiçek, A. (2019). *Frankia'da Kaos: Vikingler ve Karolenj Devleti'nin Çöküş Süreci (829-870)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Dalewski, T. (2022). "Les Robertiens furent-ils une famille royale? Quelques réflexions sur l'avènement de Robert Ier en 922". *Cahiers de Civilisation Mediévale*, 260(4): 333–347

Davis, R. H. C. (2020). *Orta Çağ Avrupa Tarihi*. (Çev. R. Şişman), Dergâh Yayınları, İstanbul.

Delisle, L. M. (1874). *Recueil des historiens des Gaules et de la France Tome Neuvième*. Victor Palmé, Paris.

Dhondt, J. (1939). "Élection et Hérédité Sous les Carolingiens et les premiers Capétiens". *Revue belge de Philologie et d'histoire*. 18(4): 913-953.

Dhondt, J. (2018). *Études Sur La Naissance Des Principautés Territoriales En France (IX-X siécles*. Éditions des Régionalismes, Cressé.

Doniol, H. (1864). *Cartulaire de Sauxillanges*. Clermont-Fd, Paris.

Duckett, E., S. (1988). *Death And Life In The Tenth Century*. University of Michigan Press.

Dudon, S. Q. (1865). *De Moribus Et Actis Primorum Normanniae Ducum*. J. Lair (Ed.), Typ. F. le Blanc-Hardel, Paris.

Dumas, A. (1944). "L'Église de Reims au Temps des Luttes Entre Carolingiens et Robertiens (888-1027)". *Revue d'histoire de l'Église de France*, 30(117): 5-38.

Dumontier, M. ve Gersal, F. (1987). *Des Duchés au Royaume*. Fernand Lanore, Paris.

Dunbabin, J. (2000). "West Francia: The Kingdom". T. Reuter (Ed.), *The New Cambridge Medieval History III*. Cambridge University Press, Cambridge, 372-397.

Dunbabin, J. (2000). *France in the making, 843-1180*. Oxford University Press, New York.

Einhard (1826). "Annales Einhardi". G. H. Pertz (Ed.), *MGH SS Tomus I*, Impensis Bibliopolii Avlici Hahniani, Hannoverae, 135-218.

Favre, É. (1893). *Eudes Comte de Paris et Rois de France (882-898)*. Émile Buillon, Paris.

Fawtier, R. *The Capetian Kings of France: Monarchy and Nation, 987-1328*. (Çev. L. Butler ve R. J. Adam) Macmillan.

Fliche, A. (1930). *L'Europe occidentale de 888 à 1125*, Les Presses Universitaires de France, Paris.

Flodoard (1854). *Historia Remensis Ecclesiae*. Imprimeur de l'Académie, Reims.

Flodoard of Reims, (1905). Les Annales de Flodoard. P. Lauer (Ed.), A. Picard et fils, Paris.

Fulbert of Chartres. (1976). *The Letters and Poems of Fulbert of Chartres*. F. Behrends (Ed.), Clarendon Press, Oxford.

Fulbertus (1874). "Fulberti Episcopi Carnotensis Epistolae". D. M. Bouquet (Ed.), *RHGF Tome Dixième*, Victor Palmé, Paris, 443-482.

Genç, Ö. (2013). *Birleşik Avrupa'nın Mimarı Şarlman ve Karolenj Rönesansı*. Lotus Yayınevi, Ankara.

Glaber, R. (1886). *Les Cinq Livres de Ses Histoires (900-1044)*. A. Picard, Paris.

Grabowski, A. (2018). *The Construction of Ottonian Kingship*. Amsterdam University Press, Amsterdam.

Gregori V (1839). "Gregorii V. Litterae". G. H. Pertz (Ed.), *MGH SS Tomus III*, Impensis Bibliopolii Avlici Hahniani, Hannoverae, 694.

Gregory of Tours. (2014). *A History Of The Franks*. (Çev. E. Brehaut), First Rate Publishers, Wroclaw.

Halphen, L. M. ve Lot, F. M. (1908). *Recueil des actes de Lothaire et de Louis V, rois de France [954-987]*. Imprimerie Nat., Paris.

Hartmann, W. (Ed.). (1984). *Die Konzilien der Karolingischen Teilreiche 843-859*. Hahnsche Buchhandlung, Hannover.

Heidrich, I. (Ed.). (2011). *Die Urkunden Der Arnulfinger*. Hahnsche Buchhandlung, Hannover.

Helgaud de Fleury. (1965). *Vie de Robert le Pieux: Epitoma vitae regis Rotberti Pii*. Centre National de la Recherche Scientifique, Paris.

Hugo, F. (1851). "Hugonis Floriacensis Opera Historica Accedunt Aliae Francorum Historiae". G. H. Pertz (Ed.), *MGH SS Tomus IX*, Impensis Bibliopolii Hahiani, Hannoverae, 337-406.

James, J. (1982). *The Origins of France From Clovis to the Capetians 500–1000*, Macmillan Press LTD, London.

Koziol, G. (2012). The Politics of Memory and Identity In Carolingian Royal Diplomas The West Frankish Kingdom (840-987), Brepols Publishers, Turnhout.

Lair. J. (1902). *Le Siége De Chartres Par Les Normands (911)*, Imprimerie Henri Delesques, Caen.

Lambertus. (1844). "Lamberti Audomariensis Chronica". *MGH SS Tomus V*, G. H. Pertz (Ed.), Impensis Bibliopolii Hahniani, Hannoverae, 65-66.

Lauer, M. P. (Ed.). (1914). *Recueil Des Actes De Louis IV, Roi De France (936-954)*. Impremerie Nationale, Paris.

Lauer, P. (1910). *Robert Ier et Raoul de Bourgogne rois de France (923-936)*. H. Champion, Paris.

Le Goff, J. (2020). Avrupa'nın Doğuşu, Literatür Yayıncılık. (Çev. M. T. Binder), İstanbul.

Lewis, A. (1981). *Royal Succession in Capetian France Studies on Familial Order and the State*. Harvard University Press, Cambridge-Massachusetts-London.

Lot, F. (1891). *Les derniers Carolingiens, Lothaire, Louis V., Charles de Lorraine (954-991)*. Émile Bouillon, Paris.

Lot, F. (1948). *Naissance de la France*. Librairie Arthème Fayard, Paris.

Lot, M. F. ve Lauer, M. P. (Ed.). (1949). *Recueil des actes de Charles III le Simple, Roi de France (893-923)*. Imprimeire National, Paris

Lösslein, H. (2019). *Royal Power in the Late Carolingian Age Charles II the Simple and His Predecessors*. Modern Academic Publishing, Cologne.

Lupus (1888). *Lettres de Servat Loup*. G. D. Dezert (Ed.), E. Bouillion et E. Vieweg Succersseurs, Paris.

Mann, H, K. (1925). *The Lives of the Popes in the Early Middle Ages Vol IV: The Popes in the Days of Feudal Anarchy, 891–999*. Kegan Paul, Trench, Trubner & Co., LTD., London.

Matthew, D. (1988). *Ortaçağ Avrupası*. (Çev. M. A. Kılıçbay), İletişim Yayınları, İstanbul.

Mckitterick, R. (1983). *The Frankish Kingdoms Under the Carolingians 751-987*. Longman Group Limited, Routledge.

McNair, F. (2017). "After Soissons: The Last Years of Charles the Simple (923-929)". *Reti Medievali Rivista*, 18(2): 1-20.

Merlet, R. (1895). *Étude sur L'origine de Robert Le Fort*. E. Leroux (Ed.), Paris.

Mistral, O. "The Robertians – Relations And Alliances", (Çev. P. Evans), *Medieval Founadations Geneology*. 3(5): 471-486.

Moore, M. E. (2011). *A Sacred Kingdom Bishops and the Rise of Frankish Kingship 300-850*. The Catholic University of American Press, Washington, D.C.

Neuville, R. (1873). *Robert-le-Fort Sa Famille et Son Origine*. Imprimerie A. Chauvin et Fils, Toulouse.

Nithard (1907). *Historiarum Libri III*. G. H. Pertz (Ed.), Impensis Bibliopolii Hahniani, Hannover.

Noizet, H. (2006). "L'ascension du Lignage Robertien : du Val de Loire à la Francie". *Annuaire-Bulletin dela Société de l'histoire de la France*, 529: 19-35.

O'Callaghan, J. F. (1975). *A Histoy of Medieval Spain*. Cornell University Press, Ithaca ve London.

Odorannus (1874). "Chronici Odoranni". D. M. Bouquet (Ed.), *RHGF Tome Dixième*, Victor Palmé, Paris, 165-169.

Palmé, V. (1871). *Des Histoirens Des Gaules Et De La France*. M. L. Delisle (Ed.), Paris.

Pfister, C. (1885). *Études sur le règne de Robert le Pieux (996-1031)*. F. Vieweg, Paris.

Pirenne, H. (2022). *Kavimler Göçünden'den XVI. Yüzyıla Kadar Avrupa Tarihi*. (Çev. S. Akbaytürk), Selenge Yayınları, İstanbul.

Previté-Orton, C. W. (1971). *The Shorter Cambridge Medieval History: Volume 1 The Later Roman Empire to the Twelfth Century*. Cambridge University Press, Cambridge.

Regino, A. P., (1890). *Reginonis Abbatis Prumiensis Chronicon: Cum Continuatione Treverensi*. F. Kurze (Ed.), Impensis Bibliopolii Hahniani, Hannoverae.

Reuter, T. (2013). *Germany in the Early Middle Ages c. 800-1056*. Routledge, New York.

Riché, P. (1993). *The Carolingians A Family Who Forged Europe*. (Çev. M. I. Allen), University of Pennsylvania Press, Philadelphia.

Richerus (1877). *Richeri Historiarum: Libri III*. R. G. Waitz (Ed.), MGH, Hannoverae.

Roach, L. (2023). *Normanlar*. (Çev. B. Çelikcan), Kronik Yayıncılık, İstanbul.

Ruotgerus (1841), Ruotgeri *Vita Brunonis Archiepiscopi Coloniensis*. G. H. Pertz (Ed.), Impensis Bibliopolii Hahniani, Hannoverae.

Schmid, K. (1979). "The Structure Of The Nobility in the Earlier Middle Ages". T. Reuter (Ed.), *The Medieval Nobility*. North-Holland Publishing Company, Amsterdam-New York-Oxford, 37-59.

Searle, E. (1988). *Predatory Kinship and the Creation of Norman Power 840-1066*. University of California Press, London.

Severus, S. (2017). *Vita Martini*. (Çev. P. Burton), Oxford University Press, Oxford.

Sigebertus (1843). "Sigeberti Gemblacensis Chronographia". *MGH SS Tomus VI*, G. H. Pertz (Ed.), Impensis Bibliopolii Hahniani, Hannoverae, 267-474.

Smith, J. M. H. (1992). *Province and Empire Brittany and the Carolingians*. Cambridge University Press, Cambridge, Newyork, Port Chester, Melbourne, Sydney.

Sylvestre II (1889*). Lettres de Gerbert (983-997)*. J. Havet (Ed.), Alphonse Picard, Paris.

Vasiliev, A. A. (1951). "Hugh Capet of France and Byzantium". Dumbarton Oaks Papers, 6: 227-251.

Vitalis, O. (1980). *The Ecclesiastical History of Orderic Vitalis Volume I*. M. Chibnall, M. Clarendon Press, Oxford.

Wallace-Hadrill, J. M. (1983). *The Frankish Church*, Oxford University Press, New York.

Wauters, A. (1891). "Lambert Ier , Académie royale de Belgique". Biographie Nationale, 11:138-142, Bruxelles.

Werner, F. K. (1979). "Important Nobel Families in the Kingdom of Charlemagne". T. Reuter (Ed.), *The Medieval Nobility*. North-Holland Publishing Company, Amsterdam-New York-Oxford, 137-203.

Werner, K. F. (1997). "Les premiers Robertiens et les premiers Anjou (IXe – Xe siècle)". *Mémoires de la Société des Antiquaires de l'Oues*. 5(4): 9-68.

Widukindus, (1882). *Widikundi Rerum Gestarum Saxonicarum Libri Tres*. G. Waitz (Ed.), Impensis Bibliopolii Hahniani, Hannoverae.

William of Jumièges, (1992). *The Gesta Normannorum Ducum of William of Jumièges, Orderic Vitalis, and Robert of Torigni Volume I: Books I-IV*. (Çev. E. M. C. V. Houts), Clarendon Press, Oxford.

William of Jumiéges. (1995). *The Gesta Normannorum Ducum of William of Jumieges, Orderic Vitalis, and Robert of Torigni: Volume II: Books V-VIII*, (Çev. E. M. C. V. Houts), Clarendon Press, Oxford.

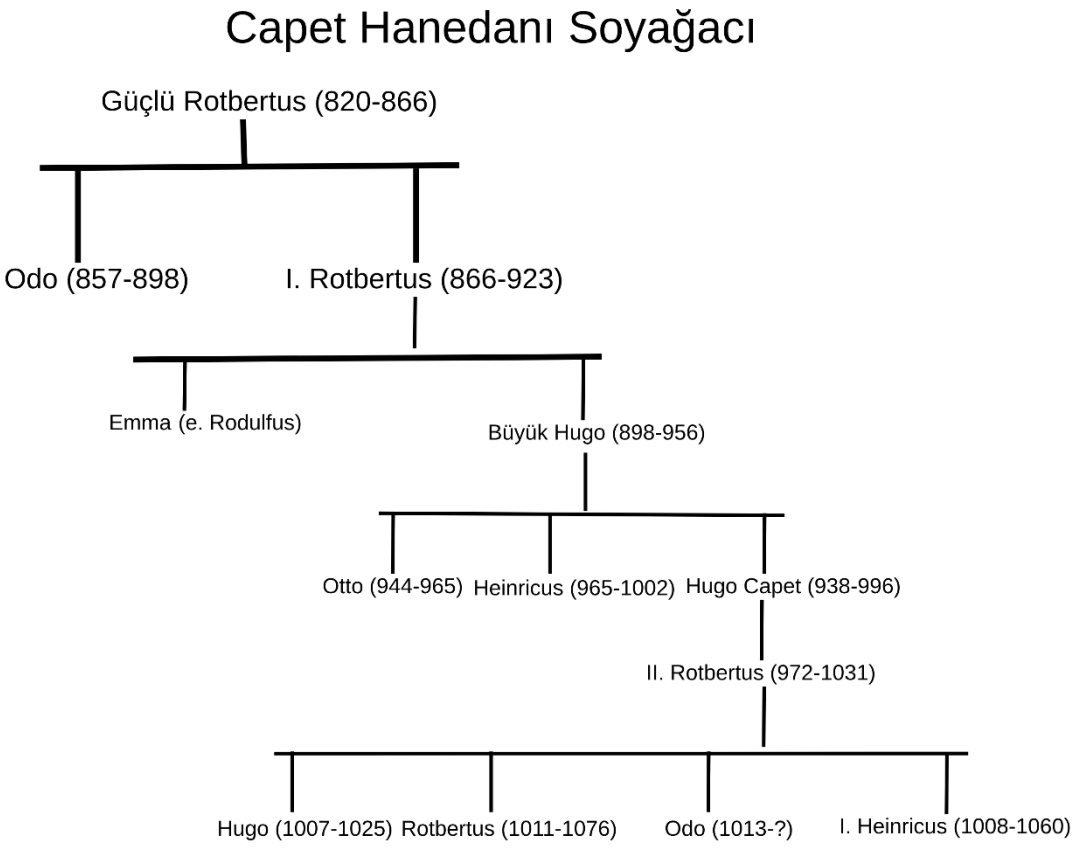
Wipo (1878). *Wiponis Gesta Chuonradi II*. Impensis Bibliopolii Hanhiani, Hannoverae.

GÖRSELLER

843 Verdun Antlaşması Sonrası Frank İmparatorluğu Haritası.

https://en.wikipedia.org/wiki/Treaty_of_Verdun

Capet Hanedanı Soy Ağacı

(Oraj Algın Arşivinden)

Güçlü Rotbertus'un Notre Dame de Brissarthe Kilisesi'ndeki Heykeli

https://en.wikipedia.org/wiki/Robert_the_Strong

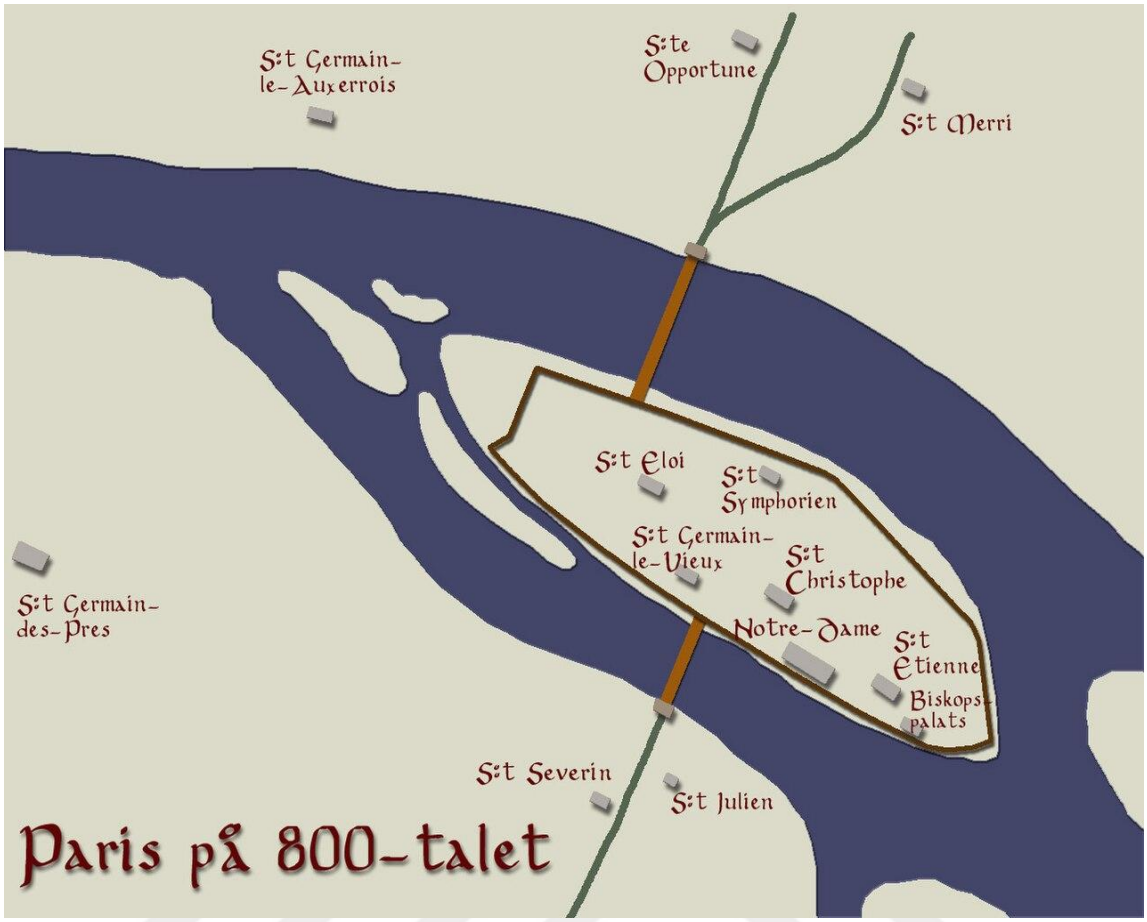
Aziz Remigius Bazilikası

(Oraj Algın Arşivinden)

Brissarthe Savaşı ve Güçlü Rotbertus'un Ölümü

Henri Lehmann 1814-1882

IX. Yüzyıl Paris Haritası

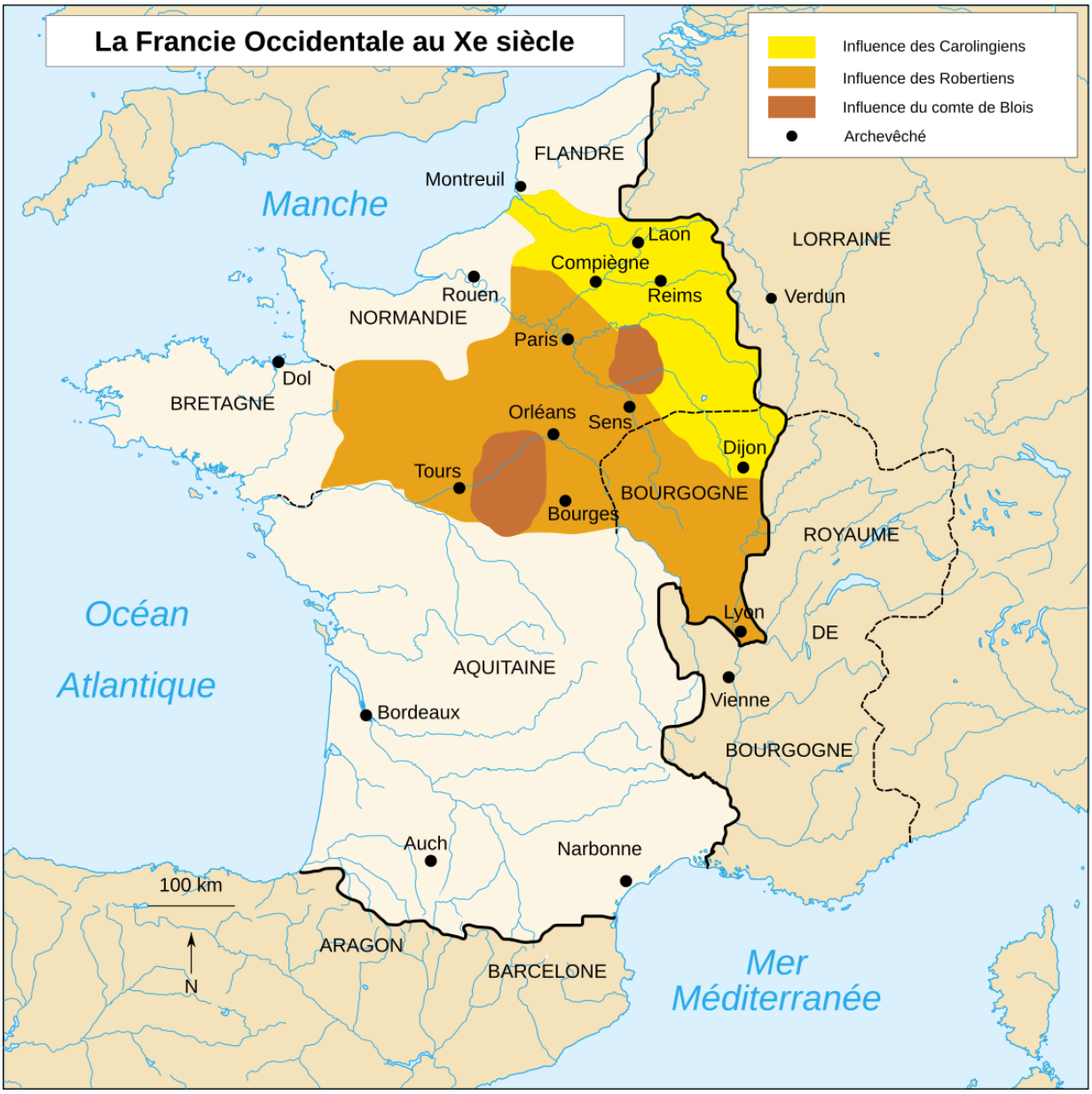
https://en.wikipedia.org/wiki/Siege_of_Paris_%28885–886%29

Laon Şehrinden Bir Bakış.

(Oraj Algın Arşivinden)

Laon - Mart 2024

X. Yüzyılda Rotberusluların Sahip Olduğu Topraklar (Turuncu ile Gösterilmiştir).

https://en.wikipedia.org/wiki/West_Francia

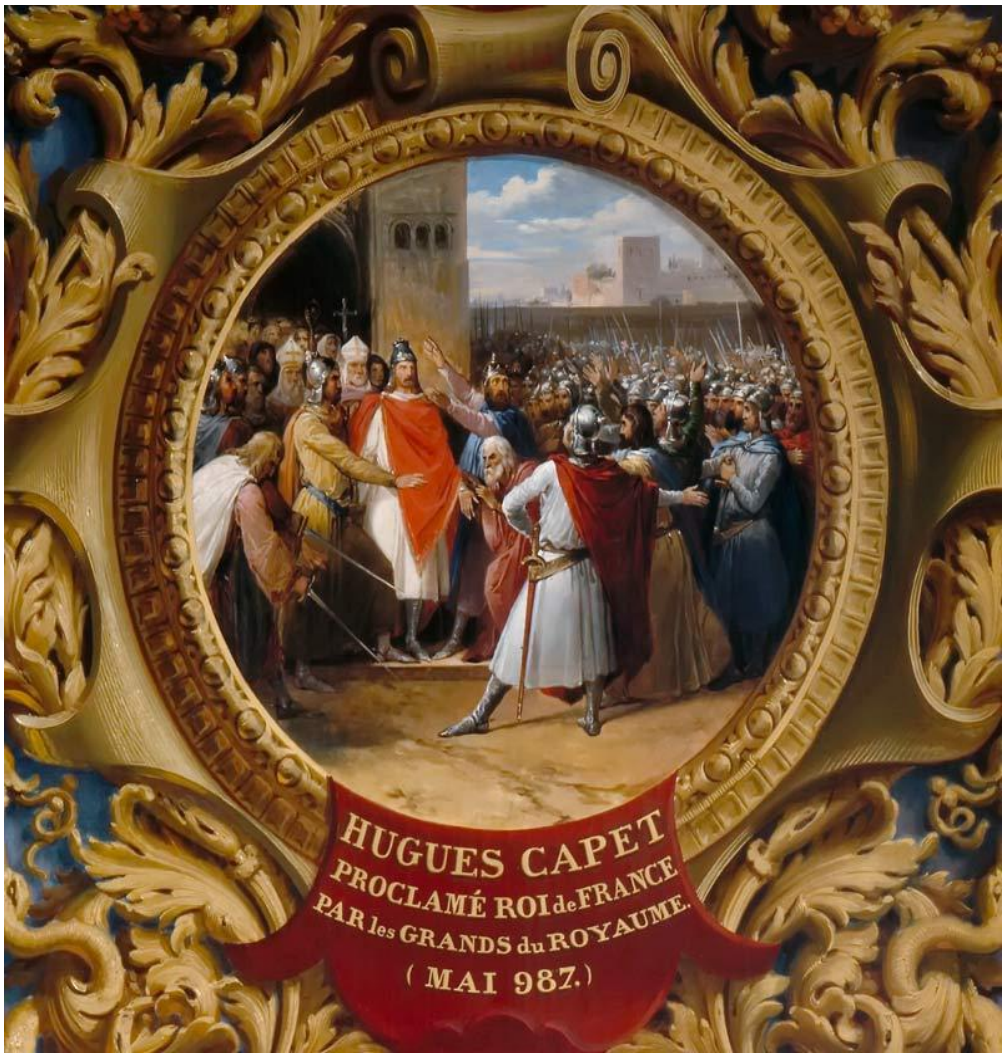
Normandiya’nın Kuruluşundan Önce Nesturya.

https://fr.wikipedia.org/wiki/Neustrie

I. Otto Dönemi Kutsal Roma Germen İmparatorluğu Haritası.

https://www.thenagain.info/WebChron/WestEurope/OttoGreat.html

987 Senlis Meclisi ve Hugo Capet'in Taç Giymesi.

Jean Alaux (1786-1864)

Hugo Capet'e Ait Gümüş Bir Sikke.

https://www.forumancientcoins.com/gallery/displayimage.php?pid=136047&srsltid=AfmBOoo8ZGy5Cs_nbwZnCf_eaxbnts2Xwsx8MhS3SKRBb-Fn3MB627xj

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve SOYADI	Oraj ALGIN
EĞİTİM DURUMU	
Lise	Özel Avcılar Okyanus Koleji
Lisans	Akdeniz Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü (2018-2022)
Yüksek Lisans	Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih (2023-2026)
Tez Konusu	Capet Hanedanı'nın İktidara Yükseliş Süreci (843-1031)
Yabancı Dil / Diller	İngilizce, Fransızca
YAYINLAR	
Güngör, Z., & Algın, O. (2023). Frank Krallığı'nda Bir Ticaret Kenti Quentovic. *Vakanüvis - Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, *8*(2), 1566-1589	